సంపుటము–XXV
సమావేశము–XIII - 14వ శాసన సభ
నంబరు. 4

వెల : రూ. 62–00
08 ఫిబ్రవరి, 2019
శుక్రవారం (ఆరవ రోజు)
(శక సంవత్సరము–1940
మాఘం – 4)

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన సభ కార్యకలాపాలు
ANDHRA PRADESH
LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

అధికార నివేదిక
OFFICIAL REPORT

విషయ సూచిక

క్రమ సంఖ్య	విషయం		పేజీ నం.
1.	సభ ప్రారంభం (ఉ.గం. 9.00ని.)	....	01–01
2.	వాగ్రూప ప్రశ్నలు – సమాధానాలు	....	01–51
3.	గౌ. సభాపతిచే ప్రకటనలు	....	51–51
	(సంబంధిత సమాచారం అనుబంధం–1లో పొందుపరచబడినది)		
4.	సభ సమక్షంలో ఉంచబడిన పత్రములు	....	52–54
5.	వార్షిక ఆర్థిక పద్దు (ఓటాన్ అకౌంట్) సభకు సమర్పణ	....	54–54
6.	వ్యయ అనుబంధ అంచనాలు 2018–19 సభకు సమర్పణ	....	55–55
7.	ద్రవ్యవినిమయ బిల్లులు ప్రవేశం, చర్చ	....	55–79
	1. The Andhra Pradesh Approprition Bill, 2019 (L.A. Bill No. 19 of 2019)		
	2. The Andhra Pradesh Appropriation (No. 2) Bill, 2019 (L.A. Bill.No. 20 of 2019)		
8.	వార్షిక ఆర్థిక పద్దు (ఓటాన్ అకౌంట్) సభ ఆమోదం	....	79–79
9.	వ్యయ అనుబంధ అంచనాలు 2018–19 సభ ఆమోదం	....	79–79
10.	ద్రవ్య వినిమయ బిల్లులపై గౌ. ఆర్థిక మంత్రిగారి సమాధానం	....	80–97
11.	దవ్య వినిమయ బిల్లులు మరియు సభ ఆమోదం	....	97–98
12.	జీరో అవర్ (శూన్య గంట)	....	98–104
13.	విజన్ 2029 పై స్వల్ప వ్యవధి చర్చ	....	104–136
	(విజన్ 2029 డాక్యుమెంట్‌ను అనుబంధం–2లో పొందుపరచబడినది)		

క్రమ సంఖ్య	విషయం		పేజీ నం.
14.	నిబంధన 169 ప్రకారం సభా హక్కుల ఉల్లంఘన నోటీసు సభకు సమర్పణ.... (సబ్ ప్లాన్ పేరుతో ఓ బోగస్ బిల్లు. బీసీలపై మరో వంచన వల అని సాక్షి దినపత్రికలో ప్రచురించడంపై)		134-135
15.	విజన్ 2029 పై స్వల్ప వ్యవధి చర్చ కొనసాగింపు	....	135-169
16.	గౌ. సభాపతిచే ప్రకటన (శాసనపరిషత్తులో ఆమోదం పొందిన బిల్లుల గురించి)	....	169-170
17.	చివరి శాసనసభా సమావేశం సందర్భంగా సభను ఉద్దేశించి గౌ. సభాపతి చేసిన ప్రసంగం	....	171-173
18.	గణాంక వివరాల పట్టిక	....	174-174
19.	సభ నిరవధిక వాయిదా (సా. గం. 4.51 ని. లకు) (Sine Die)	....	174-174

జత పరచడమైనది ః

అనుబంధం-1	....	175-184
అనుబంధం-2	....	185-484

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన సభ

ప్రధాన అధికారులు

సభాపతి	ః	డా. కోడెల శివప్రసాదరావు
ఉప సభాపతి	ః	శ్రీ మండలి బుద్ధప్రసాద్
కార్యదర్శి(ఇన్‌చార్జ్)	ః	శ్రీ ఎం. విజయరాజు
ఉప కార్యదర్శి	ః	శ్రీ పి.బాలకృష్ణమాచార్యులు
సహాయ కార్యదర్శులు	ః	శ్రీ పి.వి.సుబ్బారెడ్డి
		శ్రీ కె.రాజకుమార్
		శ్రీమతి ఆర్.వనితారాణి
		శ్రీమతి డా.వై.కామేశ్వరి
		శ్రీ కె.వెంకటేశ్వరరావు
		శ్రీ డి.జగన్‌మోహన్‌రావు
		శ్రీ బి.ప్రభాకర్‌రావు
		శ్రీమతి కె. భారతి
		శ్రీమతి డి. విజయకుమారి
చీఫ్ రిపోర్టర్	ః	శ్రీ శ్రీనివాస్ అల్లాడి

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ

వెలగపూడి, అమరావతి

2019వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 8వ తేది, శుక్రవారం

(14వ శాసనసభ పదమూడవ సమావేశం)

***

(సభ ఉదయం 9.00 గంటలకు సమావేశమైనది. గౌరవ సభాపతి అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు).

***

MR.SPEAKER: Now, Question Hour, Question No.4290 (21), Minister for Minority Welfare.

ప్రశ్న నెం. 4290 (21) **ఎన్‌టిఆర్ ఆరోగ్య పథకం (ఆరోగ్యశ్రీ) ను పటిష్టం చేయుట**

సర్వశ్రీ

డా. గోపిరెడ్డి శ్రీనివాస రెడ్డి,

డా. మోపురుగుండు తిప్పే స్వామి,

అనిల్ కుమార్ పోలుబోయిన,

ఎం. సునీల్ కుమార్,

డా. దేశాయ్ తిప్పారెడ్డి – ఎమ్మెల్యేలు

గౌరవనీయులైన మైనారటీల సంక్షేమం & సాధికారత & ఎన్‌టిఆర్ విఎస్ శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) వైద్య, ఆరోగ్య శాఖకు 2018-19, 2017-18, 2016-17, 2015-16, 2014-15 సంవత్సరాలలో కేటాయించిన నిధుల పరిమాణం మరియు విడుదల చేసిన నిధులు, అందులో ఖర్చు చేయని మొత్తాల వివరాలేమిటి;

ఆ) ఎన్‌టిఆర్ ఆరోగ్య పథకం (ఆరోగ్యశ్రీ) క్రింద 2018-19, 2017-18, 2016-17, 2015-16, 2014-15 సంవత్సరాలలో కేటాయించిన నిధుల పరిమాణం మరియు విడుదల చేసిన నిధులు, అందులో ఖర్చు చేసిన మొత్తాల వివరాలేమిటి;

ఇ) ఎన్‌టిఆర్ ఆరోగ్య (ఆరోగ్య శ్రీ) పథకాన్ని పటిష్ట పరచడానికి ప్రభుత్వం చేపట్టిన చర్యలేమిటి?

గౌరవనీయులైన మైనారటీల సంక్షేమం & సాధికారత & ఎన్‌టిఆర్ విఏస్ శాఖ మంత్రిగారు (ఎన్.ఎం.డి.ఫరూక్) :

అ) వైద్య, ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ శాఖకు ఆర్థిక సంవత్సరం వారీగా కేటాయించిన నిధుల పరిమాణం మరియు విడుదల చేసిన నిధులు/ఖర్చు చేస్తున్న మొత్తాల వివరాల అనుబంధం – I గా జమపరచడమయింది.

ఆ) డా. ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవాట్రస్టు క్రింద ఆర్థిక సంవత్సరం వారీగా కేటాయించిన, విడుదల చేసిన మరియు ఖర్చు చేసిన నిధుల వివరాలను అనుబంధం– II గా జతపరచడమయింది.

ఇ) డా. ఎన్‌టిఆర్ వైద్యసేవా పథకాన్ని పటిష్ట పరచడం కోసం ప్రభుత్వం చేపట్టిన చర్యలను అనుబంధం – III గా జతపరచడమయింది.

అనుబంధం – I

డా. ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవా పథకం క్రింద 2018-19, 2017-18, 2016-17, 2015-16, 2014-15 లో కేటాయించిన నిధుల పరిమాణం మరియు అందులో విడుదలచేసిన, ఖర్చుచేసిన నిధుల మొత్తం వివరాలు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

(రూ. కోట్లలో)

సంవత్సరం	బడ్జెటు	వ్యయం
2014-15	4387.94	4839.06*
2015-16	5728.23	5069.02
2016-17	6103.76	6331.63
2017-18	7020.63	6140.67
2018-19	8463.51	6427.95*

(* ఓటాన్ అకౌంట్ బడ్జెటు)

(** 24-01-2019 నాటికి)

శాఖాధిపతులందరికి సమగ్ర బడ్జెట్ సంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా బడ్జెట్‌ను పంపిణీ చేసినందున వ్యయం చేసేందుకు నిర్దిష్ట విడుదల ఏదీ అవసరం లేదు. కేటాయింపును విడుదలగా పరిగణించదనున్నతుంది. కేటాయింపు ప్రకారం ప్రతి త్రైమాసికంలో ఖర్చు చేసేందుకు శాఖాధిపతులకు స్వేచ్ఛ ఉంటుంది.

అనుబంధం – 2

డా. ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవా పథకం క్రింద 2018-19, 2017-18, 2016-17, 2015-16, 2014-15 సంవత్సరాలలో కేటాయించిన నిధుల పరిమాణం మరియు విడుదల చేసిన, ఖర్చు చేసిన నిధుల మొత్తం.

వరుస సంఖ్య	ఆర్థిక సంవత్సరం	పథకం పేరు		విడుదల చేసిన పూర్తి మొత్తం (విఎస్-I+విఎస్-II) (రూపాయలలో)	మొత్తం వ్యయం
		డా. ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవా పథకం రెగ్యులర్ బడ్జెట్ (విఎస్ – I)	ముఖ్యమంత్రి సహాయనిధి (విఎస్-II)		
1.	2014-15	500,00,00,000	247,86,00,000	747,86,00,000	869,66,93,698*
2.	2015-16	500,00,00,000	160,00,00,000	660,00,00,000	1003,57,10,125*
3.	2016-17	1301,96,00,000	100,00,00,000	1401,96,00,000	963,64,36,150*
4.	2017-18	1000,00,00,000	ఏమీలేవు	1000,00,00,000	1083,14,14,91,151*
5.	2018-19	1000,00,00,000	0	1000,00,00,000	1147,02,96,868**
		మొత్తం		48,09,82,00,000	50,67,06,27,992

*ఆయా సంవత్సరాలలో బడ్జెటు కేటాయింపు నుండి మరియు పిడి ఖాతాలో లభ్యంగా ఉన్న గత సంవత్సరపు మిగులు నుండి వ్యయాన్ని ఖర్చుచేయడమయింది.

** 2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరానికి బడ్జెటు కేటాయింపు రూ. 1000.00 కోట్లు, 2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరానికి విడుదల చేసిన మరియు వ్యయం మొత్తాన్ని 24-01-2019 న చేపట్టడమయింది.

అనుబంధం – 3

ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ పథకాన్ని పటిష్ట పరిచేందుకు చేపట్టిన చర్యలు మరియు డా. ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ క్రింద ప్రత్యేక సాఫల్యతలు

01. కార్య విధానాలు చేర్చడం :- రాష్ట్ర విభజన తర్వాత ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, **2014** సంవత్సరంలో బిపిఎల్ కుటుంబాలకు మరిన్ని ఆరోగ్య సేవలను అందించేందుకు డా.ఎన్.టిఆర్ వైద్య సేవా పథకం క్రింద ప్రస్తుతమున్న **944** కార్యవిధానాలకు **102** కొత్త కార్యవిధానాలను చేర్చింది. డా.ఎన్.టిఆర్ వైద్య సేవ క్రింద మొత్తం **1046** కార్యవిధానాలు ఉన్నాయి.

02. ఆర్థిక పరిమితి పెంచడం :- ఆర్థిక ప్రయోజన వర్తింపును పెంచేందుకు **2014** లో ఒక్కో కుటుంబానికి సంవత్సరానికి ఆర్థిక పరిమితిని రూ.**2.00** లక్షల నుండి రూ.**2.50** లక్షల వరకు ప్రభుత్వం పెంచింది.

బిపిఎల్ కుటుంబాలన్నింటి కోసం 01-04-2019 నుండి ఒక్కో కుటుంబానికి సంవత్సరానికి ఆర్థిక పరిమితిని రూ. 2.50 లక్షల నుండి రూ. **5.00** లక్షల వరకు పెంచాలనే ప్రతిపాదన పరిశీలనలో ఉంది.

03. బిపిఎల్ లబ్ధిదారులను చేర్చడం :- ప్రభుత్వం **14.63** లక్షల బిపిఎల్ లబ్ధిదారులను గుర్తించింది. మరియు డా.ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ పథకంలో ట్రస్టును చేర్చడమయింది.

04. కీలక నిర్వహణా సూచికలు మరియు సంతృప్తి కరమైన నిర్వహణ : రియల్ టైం గవర్నెన్స్ (ఆర్‌టిజిఎస్) మరియు 104 కాల్ సెంటర్లు డా.ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవా పథకం యొక్క అసలు నిమిత్తం [illegible] శాతం మరియు **94** శాతం సంతృప్తి నివేదికను నమోదుచేశాయి.

05. ప్యాకేజి ధరలను పెంచడం :-

27-09-2018 తేదీగల జి.ఓ.ఎం.ఎస్ నెం.187 ద్వారా ప్రభుత్వం డా.ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ క్రింద ప్యాకేజ ధరలను 2.62 శాతం పెంచింది.

06. **ఎన్‌టిఆర్‌విఎస్ మరియు ఇహెచ్‌ఎస్ క్రింద గుండె మార్పిడి శస్త్ర చికిత్స :-** తదనంతర చికిత్స కోసం రూ.4.00 లక్షలతో బఫర్ మొత్తంగా రూ.10.50 లక్షలు + రూ. 50,000/-ల ప్యాకేజీ రేటుతో ఎస్ 19 క్రింద కేటగిరీ ప్రకారం గుండె మార్పిడి శస్త్ర చికిత్స కోసం చికిత్స ప్రోటోకాల్స్ మరియు ప్యాకేజి రేట్లను ట్రస్టు రూపొందించింది. గుండె మార్పిడి కోసం నోడల్ కేంద్రంగా ఉన్నట్టి గుంటూరు జిజిహెచ్ లో డా.ఎన్‌టిఆర్‌విఎస్ క్రింద ముగ్గురు లబ్ధిదారులు గుండె మార్పిడి శస్త్ర చికిత్సను చేయించుకున్నారు.

07. **డా.ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ క్రింద చికిత్స పొందిన డయాలసిస్ రోగులకు పింఛన్లు :-** సెర్ప్ శాఖ ద్వారా డా.ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ క్రింద ప్రభుత్వ & ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు రెండింటిలో చికిత్స పొందిన డయాలసిస్ రోగుల కోసం ప్రభుత్వం రూ. 2,500/- ల పింఛన్‌ను సమకూర్చుతున్నది.

08. ఆసుపత్రులను జాబితాపరచడం :- ట్రస్టు, విభజన తర్వాత, హైదరాబాదు నుండి ఆరోగ్య సేవల వికేంద్రీకరణకు మరియు ట్రస్టు యొక్క వివిధ పథకాల క్రింద లబ్ధిదారులందరి కోసం ప్రత్యేకంగా రాష్ట్రంలోని మారుమూల ప్రాంతాలలోని వారికి సేవలు విస్తరించేందుకు సులభంగా అందుబాటులో ఉంచేందుకు మరిన్ని ఆసుపత్రులను జాబితాలో చేర్చింది.

జాబితా కూర్పు స్థాయి క్రింది విధంగా ఉంది.

- సిహెచ్‌సి లు మరియు ఏరియా ఆసుపత్రులతో సహా ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల జాబితా 79 నుండి 255 వరకు పెరిగింది.
- మొత్తం ప్రైవేటు ఆసుపత్రుల సంఖ్య 279 నుండి 440 కు పెరిగింది.
- డా.ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ క్రింద మొత్తం ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల సంఖ్య 358 నుండి 696 కు పెరిగింది.

- మొత్తం నెట్ వర్క్ ఆసుపత్రుల సంఖ్య 9[illegible]0. (214 దంత వైద్యశాలలతో సహా)
- "తల్లి సురక్ష" అమలు కొరకు 10 పడకల ప్రసూతి (ప్రసూతి శాస్త్రం) ఆసుపత్రుల జాబితా కూర్పు జరుగుతున్నది.

09. కోక్లియర్ (మధ్యచెవి) అమరిక శస్త్ర చికిత్స కొరకు వయో పరిమితి పెంపుదల :- 2018 సంవత్సరంలో కేంద్ర ప్రభుత్వ మార్గదర్శకాలతో 2 నుండి 5 సంవత్సరాల వరకు కోక్లియర్ అమరిక శస్త్ర చికిత్స కొరకు గరిష్ట వయో పరిమితిని ట్రస్టు పెంచింది.

10. ఆసుపత్రుల ఎన్ఏబిహెచ్ ఎన్క్యూఏల గుర్తింపు :-
ఎన్క్యూఏల క్రింద 61 ఎన్ఏబిహెచ్ గుర్తింపు పొందిన ప్రైవేటు మరియు ఎన్.ఎక్యూల గుర్తింపు పొందిన 8 ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులు ఉన్నాయి.

11. అనంతపురము, కడప మరియు చిత్తూరు వంటి పొరుగు రాష్ట్రాల రోగుల అవసరాలను తీర్చేందుకు కర్ణాటక రాష్ట్రం బెంగుళూరులోని వైదేహి వైద్య కళాశాల అనే పేరుగల ఆసుపత్రిని జాబితాలో చేర్చడమయింది.

12. ఆయుష్మాన్ భారత్-పిఎంజెఎవై :- సంవత్సరానికి ఒక్కొక్క కుటుంబానికి రూ. 5,00,000/-ల ఆర్థిక కవరేజితో 1350 ప్రొసీజర్ల కొరకు ఎస్ఇసిసి 2011 క్రింద గుర్తించిన బిపిఎల్ కుటుంబాలన్నింటికీ కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆరోగ్య బీమా పథకాన్ని ప్రారంభించింది. రాష్ట్రంలో సదరు పథకాల అమలు కొరకు డా.ఎన్.టిఆర్ వైద్య సేవా ట్రస్టు ఒక నోడల్ ఏజెన్సీగా ఉంది. తల్లి సురక్షతో పాటు ముఖ్యమంత్రి క్యాంపు కార్యాలయం వద్ద కేంద్ర ప్రభుత్వ ఏబిపిఎం – జెఎవై సిఇఓ సమక్షంలో కేంద్ర ప్రభుత్వంతో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అవగాహన ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది. మరియు 30-12-2018 తేదీన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు పథకాన్ని ప్రారంభించారు.

13. తల్లి సురక్ష (ప్రసూతి ప్రొసీజర్లతో కలుపుకొని) :- ఒక లక్ష సజీవ జననాలకు 65 నుండి 50 వరకు ప్రసూతి మరణాల రేటును తగ్గించేందుకు గాను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం 30-12-2018 తేదీన "తల్లి సురక్ష"ను ప్రారంభించింది. మరియు 15-01-2019 నుండి ఆన్‌లైన్ లో ఉంచడమయింది. సిజిహెచ్ఎస్ 2014 రేట్లతో

సమానంగా బిపిఎల్ లబ్ధిదారులకు డా.ఎన్.టిఆర్ వైద్య సేవా పథకం క్రింద నగదు రహిత ప్రసూతి సేవలను అందించడం తద్వారా ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులపై భారాన్ని తగ్గించడం ఈ పథకం యొక్క ఉద్దేశ్యం.

డా.ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ క్రింద కొత్త ప్రసూతి (డెలివరీలు) ప్రొసీజర్లు చేరి ఉంటాయి :-

వరుస సంఖ్య	ప్రొసీజర్ పేరు	ప్యాకేజి రేటు
01.	నార్మల్ డెలివరి	రూ. 8,000/-
02.	సిజేరియన్ సెక్షన్	రూ. 14,050/-

14. డా.ఎన్‌టిఆర్ క్యాన్సర్ కేర్ ట్రస్టు : ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం **09-04-2018** తేదీగల ఆరోగ్య వైద్య & కుటుంబ సంక్షేమ శాఖ జి.ఓ.ఆర్.టి నెం.126 ద్వారా టాటా ట్రస్టు మరియు ఇతర కన్సార్టియం భాగస్వాముల భాగస్వామ్యంతో డా. ఎన్‌టిఆర్ క్యాన్సర్ ట్రస్టును ఏర్పాటు చేయడమయింది.

టాటా మెమోరియల్ ట్రస్ట్ మరియు ప్రభుత్వ భాగస్వామ్యంతో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో సమగ్ర క్యాన్సర్ కేర్ సేవలను అందించడమే ట్రస్టు యొక్క లక్ష్యం. డా. ఎన్‌టిఆర్ క్యాన్సర్ కేర్ ట్రస్టుతో అవగాహన ఒప్పందాలన్ని కుదుర్చుకోవడమయింది. లక్ష్యాలు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

- ట్రస్టు క్రింద డా. ఎన్‌టిఆర్ క్యాన్సర్ కేర్ నిర్వహణ లేదా ఏవేని ఇతర పథకాలను ప్రత్యక్షంగా గాని పరోక్షంగా గాని ఏర్పాటు చేసి, సమకూర్చి, నిర్వహించి, నవీకరించి, అమలు చేయడం మరియు పర్యవేక్షించడమే ఈ ట్రస్టు యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశము, లక్ష్యం.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ జిల్లాలన్నింటిలో సమగ్ర క్యాన్సర్ కేర్‌ను సమకూర్చేందుకు ట్రస్టు క్యాన్సర్ కేర్ సంస్థలను (సిసిఐ) ఏర్పాటు చేస్తుంది. ప్రస్తుతం లేదా ప్రతిపాదిత సిసిఐ లేని జిల్లాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది.

15. విభజన తరువాత రూ. 9,07,01,300/-ల మొత్తంతో మెస్సర్స్ ఎపిఎంఎస్ఐడిసి ద్వారా బిపిఎల్ లబ్ధిదారులందరికి 1.24 కోట్ల కొత్త డా. ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవాఆరోగ్య కార్డులను ముద్రించి. పంపిణీ చేయడం.

16. అవగాహన మరియు ఐఇసి కార్యకలాపాలు :-

ప్రభుత్వం ద్వారా వివిధ పథకాలను అమలు చేయడం గురించి, సమాజంలో అంటు వ్యాధులు కాని వాటి గురించి ప్రజలలో అవగాహనను కల్పించడానికి గాను ట్రస్టు ఈ క్రింది కార్యకలాపాలను ప్రారంభించింది.

ఎ. డా. ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ క్రింద విజయగాథలపై 07 డాక్యుమెంటరీ సంక్షిప్త చిత్రాల కోసం మొత్తం రూ. 31,48,232/-లు ఖర్చు చేయడమయింది.

బి. చక్కెర వ్యాధి, రక్తపోటు, ఊబకాయం, రక్తహీనతలపై తెలుగు మరియు ఆంగ్ల భాషలు రెండింటిలో పద్యాలతో పాటు సంక్షిప్త వీడియో చిత్రాలను తీయడం కోసం రూ. 28,32,200/- ల మొత్తాన్ని ఖర్చు చేయడమయింది.

డా.బి.జయనాగేశ్వర రెడ్డి (ఎమ్మిగనూరు): ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా, మహానుభావుడు నందమూరి తారక రామారావు గారి పేరు మీద ఈ వైద్య సేవలు రాష్ట్రంలో ప్రతి పేదవాడికి, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో వారికి చాలా ఉపయోగకరంగా ఉన్నాయి. గత ప్రభుత్వాల్లో కేవలం కార్పోరేట్ హాస్పిటల్స్‌కే కొమ్ముకాసే పరిస్థితులు ఉండేవి. ఈరోజు మంత్రివర్యులు చెప్పినవిధంగా కేటాయింపులు ఐదు లక్షలకు పెంచడం, డయాలసిస్ పేషెంట్లకు కూడా మనం పెన్షన్లు ఇచ్చే కార్యక్రమం ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవలో చాలా అద్భుతంగా జరుగుతున్నాయి.

తమరి ద్వారా మంత్రి గారిని కోరే ఒక విషయమేమంటే, మా కర్నూలు జిల్లాకు దగ్గరగా హైదరాబాద్ ఉంది. విభజన తరువాత రాష్ట్రం విడిపోయింది, కర్ణాటకలో వైదేహి హాస్పిటల్‌లో మనకు ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవలు ఇవ్వడం జరిగింది. కర్ణాటక రాష్ట్రానికి దగ్గరగా ఉన్న జిల్లాలకు అంటే చిత్తూరు జిల్లాకు ఉంది. హైదరాబాద్‌కు సంబంధించి నిమ్స్‌కు పోవడం అనేది దగ్గరగా ఉన్న వారికి చాలా అలవాటుగా మారింది. ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవలు అక్కడ కూడా వర్తించేవిధంగా చేస్తే చాలా అద్భుతంగా ఉంటుందని తమ ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పెన్మత్స విష్ణుకుమార్ రాజు (విశాఖపట్నం ఉత్తరం): అధ్యక్షా,ఎన్‌టిఆర్ వైద్య సేవ పథకం అద్భుతమైన పథకం. అదిగనుక లేకపోతే సామాన్యులు, పేదప్రజలు మంచి హాస్పిటల్స్‌కు వెళ్లి వారికున్న ఇబ్బందులను తొలగించుకోడానికి, ట్రీట్‌మెంట్ చేయించుకోడానికి అవకాశం ఉండేది కాదు.

9.10AM

కానీ ఇప్పుడు బడ్జెట్ కేటాయింపులు వ్యయం విషయానికి వస్తే 2017–18లో రూ.7020కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది. కానీ వ్యయం మాత్రం రూ.6140కోట్లు అయ్యింది. అంటే 780కోట్ల రూపాయలు పెండింగ్ ఉంది అంటే ఖర్చు కాకుండా ఉండిపోయింది. 2018–19వ సంవత్సరంలో కేటాయింపులు రూ.8463కోట్లు, కానీ ఖర్చు పెట్టింది మాత్రం 6427కోట్ల రూపాయలని మంత్రిగారు చెప్పడం జరిగింది. అంటే సుమారు ఈ ఖర్చు కూడా జనవరి 2019వరకు లెటెస్ట్ డీటెయిల్స్. అంటే బ్యాలెన్సు మార్చి వరకు ఖర్చు పెట్టడానికి అవకాశమున్నది రూ.2వేల కోట్లు ఇక్కడ ఉండిపోయింది. పాతవి రూ.780కోట్లు ఉంది. అంటే సుమారు 2,780కోట్ల రూపాయలు ఇట్లా ఖాళీగా ఖర్చు పెట్టకుండా నిధులు ఉండిపోయిందనేది ఒక వెర్షన్. కానీ ప్రైవేటు ఆసుపత్రుల్లో ఎవరికైనా ఎల్‌ఓసి ఇచ్చి మనం ట్రీట్‌మెంట్‌కి పంపిస్తే ప్రైవేటు ఆసుపత్రి వారు ట్రీట్‌మెంట్ చేయడం లేదు. మేము ఎల్‌ఓసి ఇవ్వము, మేము ట్రీట్‌మెంట్ చేయించుకోము, మేము ఒప్పుకోము, మీరు మాకు పేమెంట్ కట్టిన తరువాత ఈ డబ్బులు వెనక్కి ఇస్తామని కండిషన్స్ పెట్టిన ఆసుపత్రులు ఉన్నాయి. మహాత్మాగాంధీ కేన్సర్ ఆసుపత్రి అని చెప్పి ఈ మధ్యకాలంలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారినుంచి నేను ఎల్‌ఓసి తీసుకొని ఆ ఎల్‌ఓసి ప్రకారం పంపిస్తే వాళ్లు ట్రీట్‌మెంట్ రిజెక్టు చేస్తున్నారు. వాళ్లు డబ్బు కడితేగానీ మేము చేయము అని అంటున్నారని చెప్పిన తరువాత నేను స్వయంగా లేఖ రాసి ఇచ్చి ఈ లెటర్ ద్వారా దయచేసి మీరు ట్రీట్‌మెంట్ చేయండని చెప్పినప్పటికీ కూడా ఆ ట్రీట్‌మెంట్ చేయడం లేదంటే డబ్బులు ఇన్ని వేల కోట్ల రూపాయలు మిగిలిపోయినప్పుడు ఈ ప్రైవేటు ఆసుపత్రులకు ఇవ్వాల్సిన డబ్బు ఇచ్చేస్తే ట్రీట్‌మెంట్ సజావుగా సాగడానికి అవకాశముంటుంది. ఇంకొకటి కేవలం ప్రైవేటు ఆసుపత్రులపైనే ఆధారపడే పరిస్థితి లేకుండా ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల్లో స్టాఫ్‌ని గాని, ఏదైనా పెంచడానికి ఇంత పెద్ద మొత్తంలో డబ్బులు ఉన్నప్పుడు స్టాఫ్‌ని ఎందుకు పెంచడంలేదో నాకైతే అర్థం కావడం లేదు. నిజంగా రూ.2వేల కోట్ల పైచిలుకు మిగిలిపోతున్నప్పుడు ఒక పదికోట్లో, ఇరవై కోట్లో, ముప్పై కోట్లో మన ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల స్టాఫ్ పైన ఖర్చు పెడితే బ్రహ్మాండంగా ఉంటుంది, ఇది మానేసి ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు ఈ విధంగా దోపిడీ చేసుకునే అవకాశం ఉంది. మన దగ్గర డబ్బులు లేకపోతే చేయగలిగింది ఏమీ లేదు. ఈ విధమైన రూ.2వేల కోట్లు ట్రీట్‌మెంట్ చేసుకోవడానికి పేద ప్రజలకు

అవకాశం లేని పరిస్థితి వస్తే ఆఖరికి పసుపు-కుంకుమలు కూడా పోయే పరిస్థితి ఉంటుంది. పేదవాడు ఏమి చేయగలడు. ప్రైవేటు ఆసుపత్రులకు వెళితే డబ్బు కట్టమంటాడు. డబ్బులు వాళ్ల దగ్గర ఉండవు. ట్రీట్‌మెంట్ చేయరు. మనం ఇచ్చినవన్నీ కూడా పోయినట్టు... ఇబ్బందికరమైన పరిస్థితి. దయచేసి తమరి ద్వారా ఇంకా సమయం ఉంది కాబట్టి, ఇంకా అధికారం ఉంది కాబట్టి ముందు ఆ రిక్రూట్‌మెంట్ చేసి, ఎవరికైతే డబ్బులు బాకీ ఉన్నాయో ఆ బాకీలను తీర్చి, గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఎల్‌ఓసి ఇచ్చిన తరువాత ఆసుపత్రులు అంగీకరించి ట్రీట్‌మెంట్ చేయకపోతే ఆ ఆసుపత్రిని బ్యాన్ చేసేయాలి. ఆ విధంగా కూడా చర్యలు తీసుకోకపోతే ప్రజలకు ఎన్టీఆర్ వైద్య సేవ పథకం కింద మనం పెట్టిన పథకాన్ని నీరుగార్చిన పరిస్థితి వస్తుంది.

శ్రీ ఎస్.ఎండి. ఫరూక్ (మైనార్టీ సంక్షేమం మరియు వైద్య ఆరోగ్య శాఖా మంత్రి): అధ్యక్షా, సభ్యులు జయనాగేశ్వరరెడ్డిగారు చెప్పారు. హైదరాబాదులో కూడా దీనిని విస్తరిస్తే బాగుంటుందని చెప్పారు. హైదరాబాదులో కూడా 42 ఆసుపత్రుల్లో ఎన్టీఆర్ వైద్య సేవ చేయడం జరుగుతోంది. అదే విధంగా సభ్యులు విష్ణుకుమార్ రాజు గారు చెప్పినట్టుగా 2018-19లో రూ.8460కోట్లు బడ్జెట్ కేటాయింపు. అందులో జనవరి లోపు రూ.6427కోట్లు ఖర్చు. ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు బిల్లులకు వచ్చేసరికి... మీరు కూడా చాలా సందర్భాల్లో ఫోను చేశారు. నేను ప్రెసిడెంట్‌గారితో, వైస్ ప్రెసిడెంట్‌తో, సెక్రటరిగారితో మాట్లాడాం. ఒకరు అనంతపురంలో, మరొకరు హైదరాబాదులో, విశాఖపట్నంలో ఉన్నారు. వారితో మాట్లాడి ఎట్లా అయితే ఆసుపత్రుల నుంచి బిల్లులు వస్తుంటాయో ఆ బిల్లుల ప్రకారం కేటాయింపులు ఇస్తూ ఉంటాం. ఇది బడ్జెట్ కంప్లీట్ అయ్యేంతవరకు, మార్చి వరకు కొనసాగాలి. వైద్య సేవలు చాలా పెంచాం. గత ప్రభుత్వాల్లో చాలా తక్కువ ఉన్నాయి. తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడు గారి నాయకత్వంలో చాలా వైద్య సేవలు ఇప్పించడం జరిగింది. ప్రైవేటు ఆసుపత్రులకు కూడా చాలా డబ్బులు ఇవ్వడం జరుగుతోంది. విష్ణుకుమార్ రాజు గారు మీకు తెలిసిన ఆసుపత్రి ఉంటే ఏదైనా స్పెసిఫిక్‌గా తెలియజేస్తే నేను మాట్లాడతాను. ఎందుకంటే కొన్ని ఆసుపత్రులు negligible గా ఉండొచ్చు, లేదని చెప్పడం లేదు. ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులు కూడా బ్రహ్మాండంగా ఉన్నాయి. చాలా డయాలసిస్ సెంటర్స్ కూడా పెట్టారు మీరు చూసే ఉంటారు. Cathlab operations కూడా సార్ అధ్యక్షతన జరిగింది. గుండె మార్పిడి ఆపరేషన్ గుంటూరులో బ్రహ్మాండంగా చేశారు. అటువంటి కార్యక్రమాలు ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో జరుగుతు న్నాయి కాబట్టి గర్వించవలసిన అవసరముందని తెలియజేస్తున్నాను. మీదగ్గర ఏదైనా స్పెసిఫిక్‌గా ఉంటే

నాకు ఆ వివరాలు ఇచ్చినట్లయితే దానిపైన చర్య తీసుకోవడం జరుగుతుందని గౌరవ సభ్యులకు మీ ద్వారా తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ అత్తర్ చాంద్‌బాషా (కదిరి)ః అధ్యక్షా, ఏదైతే ఎన్టీఆర్ వైద్య సేవ ద్వారా పేద ప్రజలకు ఆరోగ్య సమస్య ఉన్నప్పుడు తక్షణమే కార్పొరేట్ ఆసుపత్రికి పోయి చికిత్స చేయించుకొని వారి ప్రాణాలను కాపాడుకుంటున్నారు. కాబట్టి రాష్ట్ర ప్రజల తరఫున ముఖ్యమంత్రిగారికి కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాను. ఈరోజు ప్రభుత్వం నుండి ప్రసవ సమయంలో ఆసుపత్రికి తీసుకువస్తే అక్కడ కాన్పు అయిన తరువాత ఆ పిల్లవాడికి రూ.1000లు విలువ గల ఎన్టీఆర్ కిట్, బట్టలు, షాలు, టవల్, దోమతెర ఇవన్నీ ఇచ్చి మరి మహిళలకు కాన్పు అయిన తరువాత వెయ్యి రూపాయలు చెక్కు రుపేణా ఇచ్చి, అదేవిధంగా భోజనం ఖర్చులకు రోజుకు రూ.100లు ఎన్ని రోజులు హాస్పిటల్‌లో ఉంటే అన్ని రోజులు వారికి ప్రభుత్వం ఇస్తోంది.

MR. SPEAKER: This is regarding NTR health Scheme...

శ్రీ అత్తర్ చాంద్‌బాషాః అధ్యక్షా, ప్రజలకు పెద్దగా తెలియటం లేదని ఈ సభకు మీ ద్వారా తెలియజేస్తున్నాను. కిడ్నీ డయాలసిస్ సెంటర్స్ కూడా పెట్టారు. నా నియోజకవర్గంలో కిడ్నీ డయాలసిస్ సెంటర్ ఒకటి పెట్టినందుకు కృతజ్ఞతలు. కానీ అక్కడ అపోలో వాళ్లకు ఇవ్వడం జరిగింది. అక్కడ సరైన డాక్టర్లు లేక కొంతవరకు పేషెంట్లు ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. ఎందుకంటే దానికి ఎవరైతే Nephrology ఉంటారో ఆ నెఫ్రాలజీ డాక్టర్‌ని పెట్టకుండా అపోలో వాళ్లు ఏదో ఎంబిబిఎస్ డాక్టర్‌ని తీసుకొని వాళ్లు వైద్య సేవలందిస్తున్నారు. కిడ్నీ వ్యాధిగ్రస్తులు కొంత ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. కాబట్టి ఏవైతే ప్రైవేటుగా ఇచ్చామో డయాలసిస్ సెంటర్‌ని ఎవరైతే నెఫ్రాలజీ డిపార్ట్‌మెంట్‌లో డాక్టరేట్ చేసుకున్న వాళ్లను మాత్రమే నియమించే విధంగా చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుకుంటున్నాను.

శ్రీ పల్లె రఘునాథ రెడ్డి (పుట్టపర్తి)ః అధ్యక్షా, ఈరాష్ట్రంలో అనేక రకాలైన జబ్బులతో బాధపడుతున్న రోగులకు ఎన్టీఆర్ వైద్య సేవ ఒక వరప్రసాదం. ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత ఈ ఆరోగ్యశ్రీని ఎన్టీఆర్ వైద్య సేవగా మార్చి రెండు లక్షల రూపాయలు ఉన్నదానిని ఐదు లక్షల రూపాయలుగా మార్చినందుకు ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని మనస్ఫూర్తిగా అభినందిస్తున్నాను. గతంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అధికారంలో ఉన్నప్పుడు 943 జబ్బులు ఉంటే ఇప్పుడు 1049 జబ్బులకు పెంచడం గాని, డయాలసిస్ పేషెంట్స్‌కి పెన్షన్లు ఇవ్వడం గానీ, ఆసుపత్రులు సంఖ్య పెంచినందుకు ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని, ముఖ్యమంత్రిగారిని అభినందిస్తున్నాను. ఆరోగ్యశ్రీ 2007వ సంవత్సరంలో ప్రారంభమైంది.

నంబర్ ఆఫ్ ఆసుపత్రులు పెరిగాయి, పేషెంట్లు పెరిగారు, జబ్బులు పెరిగాయి. 2007 వ సంవత్సరంలో ఉన్న వైద్య మిత్రలు ఇప్పటికీ ఉన్నారు. ఒక్కొక వైద్యమిత్ర రెండు మూడు ఆసుపత్రులు చూస్తారు. వాళ్లు సమర్థవంతంగా రోగులకు వెద్య సేవలు అందించలేని పరిస్థితి ఉంది. కాబట్టి వీటి సంఖ్య పెంచే ఆలోచన ప్రభుత్వం ఏమైనా చేస్తోందా అని అడుగుతున్నాను.

రెండవది, జయనాగేశ్వరరెడ్డి గారు చెప్పినట్లు రాష్ట్ర విభజన తరువాత హైదరాబాదులో క్యానర్స్ రోగులకు, చిన్నపిల్లల గుండె జబ్బులకు మాత్రమే ఈ వైద్య సేవలు వర్తిస్తున్నాయి. మిగితా వాటికి కూడా వర్తింపజేస్తే అక్కడ అధునాతమైన చికిత్స ఉంది, మంచి ఆసుపత్రులు ఉన్నాయి, ఇంకా అనేకరకమైన జబ్బులకు ఎక్స్టెండ్ చేసే ఆలోచన ఉందా అని అడుగుతున్నాను. కిడ్నీ మార్పిడికి , గుండె మార్పిడికి ఎన్టీఆర్ వైద్య సేవ వర్తిస్తోందా అని అడుగుతున్నాను. కానీ లీవర్ ట్రాన్స్ప్లాంటేషన్కు వర్తించడం లేదు. ఈ వైపు ఏమైనా ఆలోచన చేస్తున్నారా అని అడుగుతున్నాను.

అంతేగాకుండా రెండవది, తలసేమియా రోగులకు పెన్షన్ ఇచ్చే ఆలోచన ఏమైనా ఉందా అని అడుగుతున్నాను. ఎందుకంటే డయాలసిస్ రోగులకు ఇస్తున్నారు. రూ.3500లు పెంచారు. అది కూడా ప్రభుత్వం చేస్తోంది. చాలా చాలా మంచి కార్యక్రమం. చివరిగా ఈ ఆసుపత్రులకు ఇచ్చే పేమెంట్ గానీ, ఎంప్లాయిస్ హెల్త్ స్కీంకి సంబంధించిన బిల్లులు గానీ కొద్దిగా ఆలస్యం అవుతుందనేది ఉంది. ప్రభుత్వం తొందరగా బిల్లులు చెల్లించడానికి ఏమైనా చర్యలు తీసుకుంటుందా? తమరి ద్వారా మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: మినిస్టర్ గారూ.

శ్రీ ఎన్ ఎండి ఫరూక్: అధ్యక్షా, హైదరాబాదులో పిల్లల కోసం కేన్సర్ ఆసుపత్రి ఉంది. ట్రీట్మెంట్ కోసం డబ్బులు ఇస్తోంది. బసవతారక ఆసుపత్రి కూడా ఉంది. ఇక్కడ నుంచి మనందరం కూడా... అది prestigious Hospital.

ఉ.9.20

ప్రతి ఒక్కరిని మనం అక్కడికి పంపిస్తున్నాం. మొన్ననే కర్నూలులో కేన్సర్ ఆసుపత్రికి శంకుస్థాపన చేయడం జరిగింది. దాదాపు రూ.150కోట్లతో నిర్మిస్తున్నాం. చాంద్ బాషా గారు మాట్లాడుతూ కదిరిలో నెఫ్రాలజిస్టులు లేరని చెప్పారు. ప్రతి పదిహేను రోజులకొకసారి నెఫ్రాలజిస్టులు అక్కడ విజిట్ చేసి ప్రతి పేషెంట్కు మూడు, నాలుగు రోజులు డయాలసిస్కు హాజరవ్వాల్సి ఉంటుంది. కాబట్టి డయాలసిస్ వచ్చే

రోగులకు గతంలో రూ.2500లు ఉంటే దానిని రూ.3500లకు ముఖ్యమంత్రిగారు పెంచారు. స్పెషలిస్టులు చాలా మంది విశాఖపట్నం, విజయవాడ, గుంటూరు, కర్నూలు లాంటి ముఖ్య పట్టణాలకే మొగ్గుచూపుతున్నారు. కదిరి లాంటి పట్టణాలకు వెళ్లాలంటే వారికి చాలా ఇబ్బందిగా ఉంది. కాబట్టి కదిరి పట్టణానికి అనంతపురం నుంచి ప్రతి 15రోజులకొకసారి నెఫ్రాలజిస్టులు విజిట్ చేసే విధంగా చర్యలు చేపట్టాం. నెఫ్రాలజిస్టులను ఇక ముందు భర్తీ చేస్తే కదిరిలో నియమిస్తామని తెలియజేస్తున్నాను. రఘునాథరెడ్డిగారు కూడా కొన్ని విషయాలు చెప్పారు, వాటిని రాతపూర్వకంగా ఇస్తే దానిని చర్చించి చేపట్టడం జరుగుతుంది. ఎన్నికలు దగ్గరకు వస్తున్నాయి కాబట్టి ఈ బడ్జెట్ సమావేశమే చివరి సమావేశం. వారు రాతపూర్వకంగా ఇస్తే శాఖాధికారులతో మాట్లాడి తగు చర్యలు తీసుకుంటామని మీద్వారా గౌరవసభకు తెలియజేస్తున్నాను.

MR.SPEAKER: With regard to Question No.4222 (22), a written reply will be sent to the Member by the concerned Minister. Question No.4236, Minister fo Agricluture.

ప్రశ్న నెం.4236 (23) **రాష్ట్రంలో వ్యవసాయ రుణాల మాఫీ**

సర్వశ్రీ
కాకాని గోవర్ధన రెడ్డి,
బూడిముత్యాల నాయుడు,
వై. విశ్వేశ్వర రెడ్డి,
పోచింరెడ్డి రవీంద్రనాథ్ రెడ్డి – ఎం.ఎల్.ఏ.లు.

గౌరవనీయులైన వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) విభజన నాటికి వారి రుణాల మొత్తాలతో సహా రాష్ట్రంలో 13 జిల్లాల్లోని వ్యవసాయ రుణ ఖాతాదారుల సంఖ్య ఎంత;

ఆ) 2018, నవంబరు నాటికి మాఫీ చేసిన రుణ మొత్తాల వివరాలేమిటి?

గౌ. వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి **(శ్రీ సోమిరెడ్డి చంద్రమోహన్ రెడ్డి)** గారి సమాధానంః

అ) 14-08-2014 తేదీగల ఆర్థిక (ఐఎఫ్) శాఖ జి.ఓ.ఎంఎస్.నెం.174 మరియు 01-09-2014 తేదీగల ఆర్థిక (ఐఎఫ్) శాఖ జి.ఓ.ఎంఎస్.నెం.181 ద్వారా వ్యవసాయ రుణ విమోచన పథకం కోసం ప్రభుత్వం మార్గదర్శకాలను రూపొందించి, 31-12-2013 తేదీన రుణ విమోచన

క్రింద పంట రుణాల వర్తింపు తేదీగా ప్రకటించడమయింది. ఎస్.ఐ.సి డేటా ప్రకారంగా, అర్హతగల రుణ ఖాతాల సంఖ్య 55.65 లక్షలుగా ఉంది. పంపిణీ చేసిన రుణ మొత్తం రూ.31977.57 కోట్లుగా ఉంది. కుటుంబానికి రూ.1.50 లక్షల గరిష్ఠ విమోచన మొత్తాన్ని అనుమతించడమయింది. అంటే రూ.50వేల లోపల ఉన్న రుణాలు, 23.76లక్షల ఖాతాలు మొత్తం రూ.4493కోట్లు మొత్తం ఒన్ టైం సెటిల్మెంట్‌గా క్లియర్ చేయడం జరిగింది.

రూ. 50,000/- వరకు మిగిలిన రుణాల కోసం మరియు 23.76 లక్షల ఖాతాల పేరిట రూ. 4493 కోట్ల రుణ మొత్తాన్ని తగ్గించడం మరియు విముక్తి చేయడం కోసం ఒన్ టైం సెటిల్ మెంటును ప్రభుత్వం పరిశీలించింది.

ఆ) అవునండీ. 2018, నవంబరు నాటికి రూ. 15,168.17 కోట్లను మాఫీ చేయడమయింది.

శ్రీ పోలంరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (కోవూరు)ః అధ్యక్షా, ముందుగా మీకు ధన్యవాదాలు. గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారి నాయకత్వంలోని తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం, ఎన్నికల హామీలో చెప్పినట్లుగా రైతు రుణమాఫీ చేసే కార్యక్రమంలో దాదాపు 55.65లక్షల రైతాంగానికి సంబంధించి రూ.24,500కోట్లు రుణమాఫీ చేస్తామని చెప్పినా రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి దృష్ట్యా ఒకేసారి చెల్లించలేకపోయినా, ఇంతకు ముందు గౌరవ మంత్రిగారు చెప్పినట్లుగా రూ.50వేల లోపు ఉన్న రుణాలను దాదాపు రూ.4439కోట్లు వన్ టైం సెటిల్మెంట్ చేయడం చాలా గొప్ప విషయం. ప్రధాన ప్రతిపక్ష నాయకుడు హైదరాబాదులో జరిగిన శాసనసభా సమావేశానికి పెద్ద పెద్ద పుస్తకాలు తీసుకొచ్చి నేను ప్రపంచ మేధావులతో మాట్లాడాను, ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ రైతు రుణమాఫీ సాధ్యపడదని శాసనసభలోనే ప్రకటించిన వ్యక్తి ఆయన. కానీ జగన్మోహన్‌రెడ్డిగారు రైతులను వంచిస్తూ, ప్రతి సంవత్సరం మే నెలలో ఒక్కో ఎకరాకు రూ.12,500లు ఇస్తానని వక్రభాష్యం చెబుతూ రైతులను మభ్యపెట్టే పరిస్థితుల్లో ఉన్నారు. రైతు రుణమాఫీ సాధ్యపడదు, ఏ ఒక్కరివల్లా కాదని నేను ప్రపంచ మేధావులతో మాట్లాడానని చెప్పిన గౌరవ ప్రతిపక్ష నేత రైతాంగానికి ఇపుడు మేలు చేస్తానంటే రైతులు మాత్రం నమ్మే పరిస్థితిలో లేరు. ఇప్పటికే మూడు విడతలుగా రైతుల రుణాలను చెల్లించే కార్యక్రమం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసినందుకు హృదయపూర్వకంగా రాష్ట్రప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. ఇంకా ఇవ్వవలసిన చివరి రెండు వాయిదాలను గ్రామాలలో గ్రామసభలు నిర్వహించి ఇవ్వాలని మీద్వారా కోరుతున్నాను. మొత్తం రూ.24వేల కోట్లలో ప్రతిపక్ష పార్టీకి చెందిన రైతులకు కూడా లబ్ధి కలిగింది. అయినా “తేలు కుట్టిన దొంగలలాగా” వారు బయట మాట్లాడడం లేదు. చివరి రెండు వాయిదాలలో చెల్లించాల్సిన మొత్తాన్ని చెల్లిస్తామని గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సభలో ప్రకటించిన విధంగా చెక్కుల రూపంలో గ్రామసభలు పెట్టి ఇచ్చినచో గ్రామ ప్రజలందరికీ తెలుస్తుంది. ఆ విధంగా చర్యలు తీసుకోవాలని మీద్వారా మంత్రిగారిని అభ్యర్థిస్తున్నాను.

శ్రీ సోమిరెడ్డి చంద్రమోహన్ రెడ్డి (వ్యవసాయ శాఖా మంత్రి)ః అధ్యక్షా, ఈ ప్రశ్న చాలా ముఖ్యమైన ప్రశ్న. కావున చాలామంది సభ్యులు అనుబంధ ప్రశ్నలు సంధిస్తారని అనుకున్నాను. గౌరవసభ్యులు శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు చెప్పినట్లు నాల్గో, ఐదో విడత వాయిదాలతోబాటు పదిశాతం వడ్డీ కలిపి విడుదల చేయనున్న రూ.8వేల కోట్లు రైతులకు చెల్లించిన తరవాతే ఎన్నికలకు వెళతామని ముఖ్యమంత్రిగారు స్పష్టంగా చెప్పారు. రాష్ట్రానికి ఎన్ని ఆర్థిక ఇబ్బందులున్నా, కేంద్రం పూర్తిగా సహకరించకపోయినా మనం రూ.24,500కోట్లు చెల్లించేందుకు సిద్ధపడ్డాం. శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు చెప్పినట్లు ఈ అంశం ఏ ఒక్క పార్టీకో, వ్యక్తులకో సంబధించినది కాదు. ఇప్పటివరకు మనం రూ.15వేల కోట్లు చెల్లించినా, ఇప్పటివరకు రూ.50వేల లోపు మనం 23,76,000 కుటుంబాలకు మనం చెల్లించినా రాష్ట్ర ప్రభత్వం నియమించిన నిపుణుల కమిటీ లక్ష రూపాయల లోపు రుణమాఫీ చేయమని సిఫార్సు చేస్తూ ప్రభుత్వానికి నివేదిక ఇచ్చింది. కానీ ముఖ్యమంత్రిగారు దానిని రూ.1,50,000లకు పెంచారు. మీరు రూ.24,500 కోట్లే రుణమాఫీ చేశారు, రూ.85వేల కోట్లు, రూ.90వేల కోట్లు రుణమాఫీ చేయలేదని ప్రతిపక్ష నాయకుడు మాట్లాడారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జీవో జారీ చేసిననాటికి రూ.31,977కోట్లు అని మనకు కటాఫ్ తేదీ నాటికి తేలింది. మిగిలినవన్నీ దీర్ఘకాలిక రుణాలు, పెస్టిసైడ్ డీలర్స్‌కు ఇచ్చిన రుణాలు, తనఖా రుణాలు కలిపి ఆ మొత్తం వచ్చింది కానీ పక్కాగా పంట రుణాల కింద రూ.31,977కోట్లుగా తేలింది. మనం ట్రైనింగ్ ఇచ్చి బ్యాంకుల నుంచి అప్‌లోడ్ చేసిన పక్కా సమాచారం తీసుకొని మొత్తం రూ.24,500కోట్లుగా ఉందని మనం టెంప్లేట్ తయారుచేశాం. 36కాలమ్‌లతో 55,65,000 అకౌంట్లు చూసి తేది.31.12.2013వరకు తీసుకున్నాం. ఉద్యానవన పంటలకు సుమారు రూ.300కోట్లు ఇవ్వడం జరిగింది. దేశంలో మొట్టమొదటిసారిగా 2,39,586 మంది కౌలు రైతులకు రూ.494.60కోట్లు ఇవ్వడం జరిగింది. ఆధార్ కార్డు అప్‌లోడ్ చేయడంలో ఒక అంకె తప్పుపడినా, రేషన్ కార్డు నంబరు తప్పుపడినా, బ్యాంకర్లు చేసిన చిన్న పొరపాట్లవలన కొంతమందికి అర్హత ఉన్నా రుణమాఫీ జరగలేదు. అలాంటివి 9,39,000 ఫిర్యాదులు వస్తే వాటిలో 6,65,000 ఫిర్యాదులు రాగా అర్హులను గుర్తించి రూ.726.95కోట్లు గన్నవరంలోని రైతు సాధికార సంస్థ కార్యాలయంలోగానీ, జిల్లా కలెక్టర్ల కార్యాలయంలో నిర్వహించిన ఫిర్యాదుల దినంలో వచ్చిన ఫిర్యాదులను పరిష్కరించడం జరిగింది.

9.30 AM

అధ్యక్షా, మేము జిల్లా కలెక్టరేట్‌లలో ఫిర్యాదుల దినం పెట్టాము. నెల్లూరులో రూ.5 కోట్ల 53 లక్షలు, ప్రకాశంలో రూ.23 కోట్ల 71 లక్షలు, కడపలో రూ.5 కోట్ల 11 లక్షలు, అనంతపురంలో రూ.10 కోట్ల 36 లక్షలు, విజయనగరంలో రూ.3 కోట్ల 76 లక్షలు, కర్నూలులో రూ.4 కోట్ల 98 లక్షల మొత్తాన్ని ఆరు జిల్లాల్లో ఇవ్వడం జరిగింది. మొత్తం ఆరు జిల్లాల్లో 19,445 మంది అర్హత కలిగిన వాళ్లను మేము గుర్తించి అదనంగా రూ.53 కోట్ల 45 లక్షలు వాళ్లకు కూడా ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది ప్రతీ జిల్లాలో నేను, మా కమీషనర్, అందరం పార్టిసిపేట్ చేసి చేయడం జరిగింది. మనల్ని మోడల్‌గా తీసుకుని ఇతర

రాష్ట్రాల నుంచి ఈరోజు ఎవరైతే రుణమాఫీ చేయాలనుకున్నారో 5, 6 రాష్ట్రాల కమీషనరేట్లు మన అగ్రికల్చర్ కమీషనర్ దగ్గర కూర్చుని మార్గదర్శకాలను తీసుకుని వెళ్లడం జరిగింది. ఈరోజు దేశంలో ఒక రోల్ మోడల్‌గా ఈ రుణమాఫీ పథకం ఉందని తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ పల్లె రఘునాథ రెడ్డిః అధ్యక్షా, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు ప్రతిపక్షంలో ఉన్నప్పుడు అనంతపురం జిల్లాలో పర్యటిస్తూ ఆ రైతుల యొక్క కష్టాలు, కన్నీళ్లు, బాధలు చూసి ఒక చారిత్రాత్మకమైన ప్రకటన చేశారు. నేను అధికారంలోకి వస్తే ఈ రైతుల రుణం తీర్చుకుంటాను, రుణమాఫీ చేస్తానని ఆరోజు ప్రకటన చేశారు. ఆరోజు ఏ విధంగా ప్రకటన చేశారో దానిని నిలబెట్టుకునేందుకు రూ.16,000 కోట్ల లోటు బడ్జెట్ ఉన్నప్పటికీ కూడా గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఈ రాష్ట్రంలోని 57 లక్షల మంది రైతులకు రూ.24 వేల కోట్ల రుణమాఫీ ప్రకటించడమనేది చరిత్రలో అసాధారణమైన అద్భుతమైన రికార్డు.

MR.SPEAKER: Please put your supplementary question.

శ్రీ పల్లె రఘునాథ రెడ్డిః అధ్యక్షా, ఆ సమయంలో ప్రతిపక్ష నాయకులు జగన్మోహన్ రెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ ఇది సాధ్యం కాదు, అమెరికా అంత బడ్జెట్ కావాలని చెప్పిన వ్యక్తి ఇవాళ ముఖ్యమంత్రి గారు రుణమాఫీ చేస్తే దానిని వెటకారంగా మాట్లాడి తరువాత నేను చేస్తానని చెప్పడాన్ని నేను ఖండిస్తున్నాను. అదే సమయంలో మంత్రి గారిని అడుగుతున్నాను. రైతు రుణమాఫీయే కాకుండా ఉద్యానవన రైతులకు, చేనేత కార్మికులకు ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ గానీ, ఇన్స్యూరెన్స్ గానీ, వేరు శెనగకాయల విత్తనాలకు ఇచ్చే సబ్సిడీకి గానీ, అగ్రికల్చర్ అప్లయన్సెస్ గానీ ఇవన్నీ కలిపి ఈ నాలుగు సంవత్సరాల్లో ఎంత మొత్తం ఇచ్చారు అనేది ఒకటి.

రెండవది, తెలంగాణలో మిగులు బడ్జెట్ ఉన్నప్పటికీ కూడా రైతులకు రుణమాఫీ కింద ఒక లక్ష రూపాయలు ఇస్తే, ఇక్కడ రూ.1,50,000లు ఇచ్చినందుకు ఈ ప్రభుత్వాన్ని అభినందించాలి. వై.ఎస్.రాజశేఖర్ రెడ్డిగారు మొత్తం 5 సంవత్సరాల కాలంలో రూ.650 కోట్లు మాత్రమే ఇచ్చారు. వాళ్లు రైతు వ్యతిరేక చర్యలు చేసినందు వలన 24,000 మంది రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నారు. 2000 మంది చేనేత కార్మికులు, 1600 మంది గీత కార్మికులు, 30 మంది స్వర్ణకారులు ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నారు. అధ్యక్షా, ఇది రైతు సంక్షేమ ప్రభుత్వం. ఆత్మహత్యలు తగ్గాయి. రైతులందరూ సుభిక్షంగా ఉన్నారు. మంత్రి గారిని నేను అడిగేదేమంటే మొత్తం వ్యవసాయానికి ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ ఇస్తామన్నారు. ఆ ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ ఇచ్చే అవకాశం ఉందేమో మంత్రి గారు తెలియచేయాలని కోరుతున్నాను.

MR.SPEAER: Chand Basha garu, please be brief.

శ్రీ అత్తర్ చాంద్ బాషా: ధన్యవాదాలు అధ్యక్ష. ఏదైతే ఈరోజు రైతుల ఆత్మహత్యలు జరుగకుండా, రైతులు సురక్షితంగా, సంతోషంగా ఉన్నారంటే దానికి కారణం మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు గారు తీసుకున్న రుణమాఫీ నిర్ణయం. గతంలో రాష్ట్రంలో ఎక్కడ చూసినా రైతుల ఆత్మహత్యలను ప్రతీరోజూ పేపరులో చూసేవాళ్లం. ఈరోజు రైతుల కళ్లల్లో, ముఖాల్లో వెలుగులను నింపే విధంగా ఈరోజు ముఖ్యమంత్రి గారు తీసుకున్న నిర్ణయం వలన, దేవుని దయ వలన రైతులు ఎక్కడా ఆత్మహత్యలు చేసుకోకుండా సంతోషంగా ఉన్నారు. ముఖ్యంగా ఈరోజు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో చేసిన రుణమాఫీకి ఇతర రాష్ట్రాలన్నీ ఎన్నికల్లో వాళ్లు ఒక రోల్ మోడల్‌గా తీసుకుని వాళ్లందరూ రుణమాఫీ చేస్తామని హామీలిచ్చి గెలిచిన తరువాత వాళ్లు మన రాష్ట్రానికి వచ్చి ఏ విధంగా చేశారో చూశారు. ముఖ్యమంత్రి గారు దేశవ్యాప్తంగా ఏది చేసినా మంచి మనసుతో చేస్తారు, ఆయన చేయగలరు అనే ఒక నమ్మకం, విశ్వాసం కలిగించారు. కాబట్టి ఈరోజు మన ముఖ్యమంత్రి గారు ఏదైతే రుణమాఫీ చేశారో అందులో 98 శాతం ఇచ్చాము, ఇంకా గ్రామాలకు వెళ్లినప్పుడు అక్కడక్కడ కొంత మంది మాకు అన్ని అర్హతలున్నా రుణ మాఫీ కాలేదని చెప్పిన తరువాత మంత్రివర్యులు చెప్పినట్లుగా అనంతపురం జిల్లాకు కూడా వచ్చి మార్కెట్ యార్డులో సమావేశం పెట్టి అక్కడ రైతుల దగ్గరి నుంచి వారికి కావలసిన అన్ని పత్రాలనూ తీసుకున్నారు. కానీ దాంట్లో చాలా మందికి ఇంకా రాలేదు. మా నియోజకవర్గంలో దాదాపుగా 10 మంది వరకూ నా దగ్గరకు వచ్చారు. అనంతపురం వెళ్లి ఇచ్చి వచ్చాము. కానీ అన్ని అర్హతలున్నా మాకు రుణమాఫీ కాలేదు, కాబట్టి మీరు మాకు రుణమాఫీ అయ్యే విధంగా చూడమని ఈరోజు చాలా మంది మా దగ్గరకు వస్తున్నారు. దయచేసి అంత మందికి ఇచ్చినప్పుడు ఆ కొద్ది మందికి 1 లేదా 2 శాతం ఎవరైతే మిగిలారో, వారికి కూడా మంత్రిగారు వెంటనే ఒక నిర్ణయం తీసుకుని, తక్షణమే ఇవ్వాలని ఈ సందర్భంగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ సోమిరెడ్డి చంద్రమోహన్ రెడ్డి: అధ్యక్షా, పల్లె రఘునాథ రెడ్డి గారు, చాంద భాషా గారు అడిగిన దాంట్లో, ఒకటైతే రఘునాథ రెడ్డి గారు చెప్పినట్లుగా ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ విషయంలో మనం ఇప్పటికే రూ.3300 కోట్లు రైతులకు చెల్లించాం. మరలా ఇంకో రూ.2100కోట్లు ఇప్పుడు మనం చెల్లించాల్సిన అవసరముంది. అయితే ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ విషయంలో ఏరోజు కరవు వచ్చినా, వడగండ్ల వాన వచ్చినా, తుపాన్ వచ్చినా ఎప్పటికప్పుడు మాశాఖ వాళ్లు మరుక్షణం ఫీల్డ్‌లోకి వెళ్లి ఎన్యూమరేట్ చేయడం వలన ఈ మొత్తం వచ్చింది. పక్కనున్న తెలంగాణలో రూ.1300 కోట్లకు పరిమితమయ్యారు. వాళ్లు అసలు ఎన్యూమరేషన్ పట్టించుకోలేదు. డ్రౌట్ డిక్లేర్ చేసినా నష్టపోయిన రైతులను నమోదు చేసిన పాపాన వాళ్లు పోలేదు. అందుకనే మనకు ఈరోజు రూ.5300 కోట్లు అయింది. పక్క రాష్ట్రంలో రూ.1200 కోట్లు లేదా రూ.1300 కోట్లకు పరిమితమయ్యారు. అలాగే మార్కెట్ ఇంటర్వెన్షన్‌లో కూడా రూ.3700 కోట్లు మొన్నటికి పెట్టాం. మరలా యాడ్ చేసుకుంటూ పోతున్నాం. సుబాబుల్ గురించి

ముఖ్యమంత్రి గారు నిర్ణయం తీసుకోబోతున్నారు. వీటికి రూ.3700 కోట్లు కాకుండా ఇంకా అదనంగా అయ్యే అవకాశం ఉంది. దీంట్లో కూడా NDRF నార్మ్స్‌కి మించి ఉదాహరణకు ఒక హెక్టారులో వేరుశెనగ దెబ్బతింటే NDRF నార్మ్స్ ప్రకారం రూ.6800లు ఇవ్వాలి. కానీ ముఖ్యమంత్రి గారు దానిని రూ.15,000 కి పెంచి ఇవ్వడం జరిగింది. ఈరోజు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి మనం వేల కోట్ల రూపాయలు జరిగిన నష్టాన్ని పంపించినా దానిని మాత్రం కేంద్ర ప్రభుత్వం చాలా నిర్లక్ష్యం చేస్తుందనేది వాస్తవం. ఆత్మహత్యల గురించి చాంద భాషా గారు మాట్లాడారు. ఆత్మహత్యలు అసలే జరగకూడదని మనం ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. ఎక్కడైనా దురదృష్టం కొద్దీ జరిగితే రూ.5 లక్షలు ఇస్తున్నాం. మొత్తం 400 మంది లోపు ఈ నాలుగున్నర సంవత్సరాల్లో ఆత్మహత్యలు నమోదయ్యాయి. పక్క రాష్ట్రంలో 4000 కు పోయిన విషయాన్ని నేను తెలియచేస్తున్నాను. అర్హత కలిగిన వాళ్లని మాగ్జిమమ్ ఫిల్టర్ చేశాం. కలెక్టరేట్‌లోనే చేశాం. ఈరోజుకి కూడా ఎక్కడైనా ఒకటీ, అరా అర్హత ఉండీ రాకపోతే, నాకు ఎవరైనా రైతు నేరుగా ఫోన్ చేస్తారు. కొంత మంది మాకు రాలేదని చేస్తారు. అయ్యా మీ ఆధార్ కార్డు, మీ కాంటాక్టు నంబరు, మీ అకౌంట్ నంబరు మొత్తం వివరాలు పంపించమని అప్పటికప్పుడు మా సి.ఇ.ఒ.లకు పంపిస్తే మరుక్షణం వాళ్లకు ఫోన్ చేసి వీలైతే అవి ఆడిట్ చేయించి క్లియర్ చేస్తున్నాం. గన్నవరంలో ఫిర్యాదుల కౌంటర్ ఉంది. ఇప్పటికీ అట్లాగే కంటిన్యూ చేస్తున్నాం. ఎవరైనా సరే మా దృష్టికి తీసుకు వచ్చినా, మా ఛాంబర్‌లో ఇచ్చినా, నాకు మెసేజ్ పెట్టినా వెంటనే దానిని చూసి అర్హత ఉంటే మాత్రం వాళ్లకు చెల్లించే విధంగా చర్యలు తీసుకుంటున్నాం.

MR.SPEAKER: Question No.4277 (24) Minister for Rural Housing.

ప్రశ్న నెం. 4277 (24) **రాష్ట్రంలో ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ గృహ నిర్మాణం**

శ్రీమతి అనిత వంగలపూడి – ఎం.ఎల్.ఏ.,

గౌరవనీయులైన గృహ నిర్మాణ మరియు సమాచార మరియు పౌర సంబంధాల శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) రాష్ట్రంలో ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ గృహనిర్మాణ పథకం క్రింద లబ్ధిదారులకు ప్రభుత్వం నిధులు విడుదల చేయని విషయం వాస్తవమేనా;

ఆ) అయితే, రాష్ట్రంలో గృహాల పురోగతి వివరాలేమిటి;

ఇ) ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్య ఏమిటి?

<u>గౌరవ గృహ నిర్మాణ మరియు సమాచార మరియు పౌర సంబంధాల శాఖ మంత్రి (శ్రీ కాలవ శ్రీనివాసులు) గారి సమాధానంః</u>

అ) లేదండీ.

ఆ) రాష్ట్రంలో 2016–17 నుండి 2019–20 వరకు ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ గృహ నిర్మాణ కార్యక్రమం క్రింద 10,00,000 గృహాలను ప్రభుత్వం కేటాయించడమయింది. ఇంతవరకు జిల్లాస్థాయిలో 6,56,538 గృహాలు మంజూరు చేయడమయింది. 5,41,844 గృహాల నిర్మాణాన్ని చేపట్టి 4,18,358 గృహాలను పూర్తి చేయడమయింది.

ఇ) గృహాల నిర్మాణ దశ ప్రకారం ప్రభుత్వం నిధులను విడుదల చేస్తున్నది.

అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో 2016–17 నుంచి అట్లాగే అంతకు ముందు ప్రి ఎన్‌టిఆర్ హౌసింగ్ కింద మొత్తం 20,18,390 ఇళ్లను మంజూరు చేయడం జరిగింది. ఇందులో 7,53,697 ఇళ్లు ఇప్పటిదాకా పూర్తి చేయడం జరిగింది. ఈ బిల్లుల విషయంలో ప్రధానంగా గౌరవ సభ్యురాలు నిధుల విడుదల చేయని విషయం వాస్తవమేనా అని అడిగారు. ఉపాధి హామీ నిధుల అనుసంధానం వలన గతంలో కొన్ని ఇబ్బందులు వచ్చాయి. ప్రధానంగా కొన్ని జిల్లాల్లో మెటీరియల్ పేమెంటు అందుబాటులో లేని కారణంగా ఆయా జిల్లాల కలెక్టర్లు వీటికి నిధులు సమకూర్చలేని కారణంగా సుమారు రూ.560 కోట్లు 2,16,933 మంది లబ్ధిదారులకు తేది.03.04.2018 నాటికి చెల్లించాల్సి ఉంది. తరువాత గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఒక నిర్ణయం తీసుకున్నారు. ఇటుకలకు సంబంధించిన బిల్లులు కూడా హౌసింగ్ డిపార్ట్‌మెంటు చెల్లించాలని నిర్ణయం తీసుకున్న తరువాత సక్రమంగా చెల్లిస్తున్నాం. ఇందులో ఇప్పటికీ రూ.155.52కోట్లు బిల్లులు ఈ మధ్య పెండింగ్ ఉన్నాయి. మొత్తం మీద రూ.306 కోట్లు బిల్లులు లబ్ధిదారులకు చెల్లించాల్సిన అవసరం ఉంది. త్వరలోనే చెల్లించే ఏర్పాటు చేస్తున్నాం.

శ్రీమతి వంగలపూడి అనిత (పాయకరావు పేట): ధన్యవాదాలు అధ్యక్ష. సొంత ఇంటి కల ప్రతీ పేదవాడి జీవితంలో నిజం చేయాలన్న లక్ష్యంతో తెలుగుదేశం పార్టీ ఆవిర్భావ కర్త నందమూరి తారక రామారావు గారి ఆశయాలను ముందుకు తీసుకువెళుతూ ఈరోజు 2014 అంటే ఎలక్షన్ అయిన తరువాత నుంచీ కూడా సక్రమంగా, ప్రణాళికాబద్ధంగా "Housing for all" చేయాలి, ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ప్రతీ ఒక్క పేదవాడికి సొంత ఇల్లు ఉండాలన్న లక్ష్యంతో ముందుకు వెళుతున్న గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు గారికి నేను ప్రత్యేకంగా ధన్యవాదాలు తెలియచేసుకుంటున్నాను.

9.40 AM

సుమారుగా నా నియోజకవర్గంలో దగ్గరదగ్గర 18 వేల గృహాలను ఇవ్వడం జరిగింది. గౌరవ మంత్రిగారు చెప్పినట్లు లబ్ధిదారులకు రూ.70 వేలు, రూ.80 వేలు డబ్బులు వేసిన తర్వాత, డబ్బులు పడటం లేదు, మాకు సంవత్సరం అయ్యింది, సంవత్సరనర అయ్యింది మేడమ్, ఇంకా డబ్బులు పడటం లేదు అన్న ప్రశ్న అయితే లబ్ధిదారుల నుంచి అరైజ్ అయ్యింది. దాని ప్రకారమే ఈ ప్రశ్న వేయడం జరిగింది.

ముఖ్యంగా హౌస్‌సైట్స్ గురించి కూడా మనం ఆలోచన చేయాలి. చాలా మందికి స్థలం ఉండి ఇల్లు కట్టుకోవడం జరుగుతోంది. కానీ కొన్ని పంచాయితీల్లో ముఖ్యంగా మా పక్కనున్న తుని మున్సిపాలిటీలోగానీ, అనకాపల్లి మున్సిపాలిటీలో గానీ, ఎలమంచిలి మున్సిపాలిటీలో గానీ అపార్ట్‌మెంట్స్‌ని కట్టి పేదవాళ్లకు ఇస్తున్న నేపథ్యంలో, మధ్యలో ఉన్న మా మేజర్ పంచాయితీల్లో కూడా అటువంటి అపార్ట్‌మెంట్స్‌ను కట్టే ప్రతిపాదన ఏదైనా ఉందా అని తమరి ద్వారా మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

అలాగే పల్స్ సర్వే జరిగిన తర్వాత చాలా మందికి హౌస్‌సైట్స్ లేవని నివేదిక వచ్చింది. దానికి సంబంధించిన ప్రతిపాదన ఏదైనా గవర్నమెంటు దగ్గర ఉందా అని అడుగుతున్నాను. ముఖ్యంగా ఎంతో ప్రతిష్టాత్మకంగా తీసుకొని, రేపు సుమారు 4 లక్షల గృహాల్లో గృహ ప్రవేశాలు చేసే ఒక గృహప్రవేశ పండుగను చేపడుతున్నందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నేను ప్రత్యేక ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తున్నాను. ఎందుకంటే ఇంతకుముందు ఇళ్లు ఎక్కడ కట్టారో కూడా తెలియదు. ఒక గ్రామంలో పెద్ద హౌస్ ఎక్కడైనా కనిపించిందంటే, ఒక పది మంది పేదవాళ్ల ఇళ్లను, వారి పొట్టగొట్టి తీసుకెళ్లి ఒకే ఒక్క నాయకుడు వారి బిల్లులన్నీ చేయించుకున్న నేపథ్యంలో, చాలా మందికి ఈరోజు ఆన్‌లైన్లో చూస్తే ఇల్లు కట్టినట్లు ఉంటుంది, కానీ గ్రౌండ్‌లెవల్లో చూస్తే ఇల్లు ఉండటం లేదు. ఇటువంటివి చాలా సమస్యలు గ్రౌండ్‌లెవల్లో మనకు కనిపిస్తున్నాయి. ఆ నేపథ్యంలో ఈ నాలుగు లక్షల గృహ ప్రవేశాలను మనం చేస్తున్నాం. వాటి వివరాలను కూడా తమరి ద్వారా నేను గౌరవ మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ పీలా గోవింద సత్యనారాయణ (అనకాపల్లి)ః ధన్యవాదాలు అధ్యక్ష. మా అనకాపల్లి నియోజవర్గంలో కనీవినీ ఎరుగనిరీతిలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారి సహాయ సహకారాలతో "హౌస్ ఫర్ ఆల్" కార్యక్రమం క్రింద అర్బన్ ఏరియాలో 90 శాతం నిర్మాణాలను పూర్తి చేయడం జరిగింది. రూరల్ పరిధిలో కూడా మా గౌరవ మంత్రివర్యులు శ్రీ కాలవ శ్రీనివాసులు గారి చొరవతో లాస్ట్ ఇయిర్ ఇచ్చిన రెండు ఫేజ్‌లను పూర్తి చేశాము. థర్డ్ ఫేజ్ అర్బన్ పరిధిలోకి వస్తుందని మా విశాఖపట్నం జిల్లాలో అనకాపల్లి నియోజకవర్గాన్ని గుర్తించి ఒక హౌస్‌కి రూ.2 లక్షలు చొప్పున మంజూరు చేశారు. ఆ జీఓ జనవరి 7 తేదీన జారీ అయ్యింది. జనవరి 7వ తేదీన 9,300 ఇళ్లను అనకాపల్లి నియోజకవర్గం రూరల్ పరిధిలో కసింకోట మండలానికి మంజూరు చేశారు. కానీ ఈరోజు వరకు హౌసింగ్‌ని డిస్ట్రిక్ట్ లెవల్లో గానీ, మా నియోజకవర్గంలో ఉన్న డిఇని గానీ, అధికారులను గానీ ఎప్పుడు అడిగినా మంజూరు చేయడానికి మాకు ఆదేశాలు ఇంకా రాలేదని చెబుతున్నారు. దానివల్ల చాలా మంది ఇబ్బందిపడుతున్నారు. నేను గత ఆరు నెలల్లో, మా మంత్రిగారు ఇచ్చిన పిలుపు

మేరకు "ఇంటింటికీ తెలుగుదేశం" కార్యక్రమం సందర్భంగా తిరిగినప్పుడు ఎవరికైతే ఇల్లు లేదో ఆ వివరాలన్నీ నమోదు చేసి, మా ముఖ్యమంత్రి గారి ఆదేశాల మేరకు మా గౌరవ మంత్రిగారు మంజూరు చేశారు. దానికి మా మంత్రిగారికి ప్రత్యేక ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తూ తమరి ద్వారా మంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఏదైతే జీఓను జనవరి 7వ తేదీన జారీ చేస్తూ గృహాలను మంజూరు చేశారో ఆ జీఓ ప్రకారం జిల్లా అధికారులకు ఆదేశాలిచ్చి, మా దగ్గర ప్రతి గ్రామంలో కూడా ప్రభుత్వ స్థలం అందుబాటులో ఉంది. మా కలెక్టర్‌గారి ఆదేశాల మేరకు అందరికీ పట్టాలను జారీ చేయడం జరిగింది. ఆ ఇళ్లను అతి త్వరలో నిర్మించాలని కోరుతున్నాము. ఆ లబ్ధిదారుల అకౌంటులో ఒక రూపాయి పడితే వారికి నమ్మకం కలుగుతుంది. జనవరి 7వ తేది నుంచి ఈ రోజు వరకు పలుమార్లు ఆ పి.డి. గారు మరియు డి.ఇ గారి చుట్టూ తిరుగుతున్నాము. కానీ అక్కడ పనులు కార్యరూపం దాల్చలేదు. కాబట్టి ఆయా గృహాలను నిర్మించే విధంగా అధికారులను ఆదేశించాల్సిందిగా తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ వి. ప్రభాకర్ చౌదరి (అనంతపూర్ అర్బన్)፥ ధన్యవాదాలు అధ్యక్ష. రేపొద్దున జరగబోయే సామూహిక గృహ ప్రవేశాలు అనేది చాలా సంతోషించాల్సిన విషయం. హౌసింగ్ పరంగా పేదవారికి సహాయం చేసే విషయంలో అన్నివిధాలా ఈ ప్రభుత్వం పేదల ప్రభుత్వమనే స్పష్టమైన ముద్ర వేసుకుంది. 2014 ఎన్నికల్లో గెలిచిన తర్వాత చాలా మంది మన ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిందని అందరూ ఇళ్లు కట్టుకున్నారు. ఒకరోజు వెనకో, ముందో ఇస్తారు. అసలు రాజధాని లేదు, ఆఫీసు లేదు, అలాంటి ఇబ్బందుల్లో ఉన్నారు. మమ్మల్ని కూడా అడిగితే వస్తుందిలే అని మేము కూడా కట్టుకోమన్నాము. అంటే మనమే కదా. ఎమ్మెల్యే, మన మంత్రిగారు, మన ముఖ్యమంత్రిగారని. దానికి గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు, ఆర్థిక మంత్రిగారు, హౌసింగ్ మంత్రిగారు ఆలోచన చేసి ఇంటికి రూ.60 వేలు చొప్పున కేటాయించారు. కనీసం కొంతలో కొంత పేదవారికి ఉపయోగపడుతుందని మేమందరం సంతోషించాము. ఇప్పుడు మళ్లీ దానికి ఏమని కొర్రీ పెట్టారంటే, బాత్‌రూమ్‌కి రూ.15 వేలు అని ఇంక్లూడ్ చేశారు. అంటే ఒక్కొక్క ఇంటికి రూ.45 వేలు వస్తుంది. దీనిని గౌరవ మంత్రిగారు మాట్లాడి ఆలోచన చేసి, బాత్‌రూమ్ అనేది ఇంటికి అటాచ్‌మెంట్ లేకుండా తప్పించినట్లయితే కనీసం ఆ రూ.60 వేలతోనైనా సంతృప్తి చెందడానికి అవకాశం ఉంటుంది. తప్పనిసరిగా పరిశీలించాల్సిందిగా కోరుతున్నాము.

శ్రీ ముప్పిడి వెంకటేశ్వరరావు (గోపాలపురం)፥ ధన్యవాదాలు అధ్యక్ష. పేదవాళ్లకు ఒక కలగా చేయాలనే ఉద్దేశంతో ఎన్‌టిఆర్ గృహ నిర్మాణం ద్వారా మనం ఇళ్లను మంజూరు చేసి రూ.1,50,000

లను ఫ్రీగా ఇస్తున్న పరిస్థితి ఉంది. గత ప్రభుత్వంలో అయితే కొంతవరకు మాత్రమే సబ్సిడీనిచ్చేవారు. మిగతా అమౌంటును లోనుగా ఇచ్చే పరిస్థితి ఉండేది. అటువంటిది గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడుగారు గృహాలను ఇవ్వడం మొదలు పెట్టిన తర్వాత రూ.1,50,000లను ఉచితంగా ఇవ్వడం, అదే ఎస్సీ, ఎస్టీలకైతే రూ.2 లక్షలను ఇవ్వడం చాలా మంచి పరిణామం. దాని వల్ల లబ్ధిదారులు సంతోషిస్తున్నారు. కాకపోతే ఇంతవరకు ఈ బిల్లులు పూర్తిగా పడకుండా బిల్లుల పరంగా కొంత జాప్యం జరుగుతోంది. ఇంతవరకు రూ.1,50,000లు పూర్తిగా మాకు పడ్డాయని చెప్పేవాళ్లు తక్కువగా ఉన్నారు. కొంత పేదవాళ్లు కాబట్టి, మనం ఇచ్చే డబ్బు సరిపోదు కాబట్టి, ఎంతోకొంత అప్పు చేసుకొని గృహ నిర్మాణం చేసుకుంటారు. కాబట్టి బిల్లులు క్లియర్ కాక ఇబ్బంది పడుతున్నారు. సాధ్యమైనంతవరకు ఆ బిల్లులు పడే విధంగా మంత్రిగారు చూడాలని తెలియజేస్తున్నాను.

రెండోది, మా గోపాలపురం నియోజకవర్గంలో ప్రభుత్వ భూములు ఉన్న చోట ఒక్కొక్కళ్లకు సెంటున్నర, రెండు సెంట్లు చొప్పున ఇళ్ల స్థలాలను ఇవ్వడం జరుగుతోంది. అయితే వాళ్లందరూ ఏమంటున్నారంటే వందా, రెండొందల మందికి ఇళ్ల స్థలాలను ఇచ్చారు కాబట్టి మాకందరికీ ఒకేసారి ఇళ్లను మంజూరు చేసినట్లయితే మేమందరం "చంద్రబాబునాయుడు గారి కాలనీ" అని పేరు పెట్టుకొని ఇళ్ల నిర్మాణం చేసుకుంటాము. పేదవాళ్లమైన మాకందరికీ ఇళ్ల స్థలాలు ఇచ్చారు గానీ, ఈ విధంగా గృహాలను మంజూరు చేస్తే బాగుంటుందని పేద ప్రజలు అడుగుతున్నారు. రెండోది, గ్రామీణ ప్రాంతాలకొచ్చేసరికి ఇళ్ల స్థలాలను ఇచ్చిన చోట ఒకవేళ జి + 1 గనుక ఇచ్చినట్లయితే బాగుంటుందని చాలా మంది అడుగుతున్నారు. స్థలాల పరంగా చాలా ఇబ్బంది ఉంది కాబట్టి స్థలాలను మనం ఇవ్వలేము కాబట్టి, ఆల్‌రెడీ ఇచ్చిన స్థలాల్లో జి +1 నిర్మించే విధంగా పర్మిషన్ ఇస్తూ ఇళ్లను మంజూరు చేసినట్లయితే పేదవాళ్లకు ఇండ్లు ఇవ్వాలనే చంద్రబాబు నాయుడుగారి కల నెరవేరుతుంది. ఈ జి +1 మంజూరు మరియు పెండింగ్ బిల్లులను తొందరగా క్లియర్ చేసే విధంగా చర్యలు తీసుకోవాల్సిందిగా తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కాలవ శ్రీనివాసులు (రాయదుర్గం)ః అధ్యక్షా గౌరవ సభ్యులు అడిగిన విధంగా అనిత గారు, అనకాపల్లి ఎమ్మెల్యేగారు, పలు సూచనలు చేశారు. 4 లక్షల ఇళ్ల గృహ ప్రవేశాలు – ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ఇళ్ల పండుగ్గాను మూడోసారి చేసుకుంటున్నాము. చాలా పెద్దఎత్తున సామూహిక గృహ ప్రవేశాలను నిర్వహించుకుంటున్నాము. ఇది బహుశా నాకు తెలిసీ దేశంలో ఎక్కడా ఇంత పెద్దఎత్తున సొంతింటి కలను నెరవేరుస్తున్న సందర్భం లేదు.

9.50 AM

ఇప్పటికే రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఒకసారి లక్ష ఇండ్లను, మరొకసారి మూడు లక్షల ఇండ్లను మనం ప్రారంభం చేసుకుంటున్నాం. రేపు నాలుగు లక్షల ఇండ్లను పేదలకు అంకితం చేస్తున్నాం. ఇందులో మీరు చూస్తే, కొన్ని ఇండ్లు ప్రి ఎన్.టి.ఆర్. గృహాలు అంటే, 2014 వ సంవత్సరానికి ముందు శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారి నేతృత్వంలోని తెలుగుదేశం పార్టీ ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో ఏర్పడకముందు గృహాలు మంజూరై వివిధ కారణాల వల్ల అర్థాంతరంగా నిర్మాణం నిలిచిపోయిన ఇండ్లు మనం అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత వాటిని కూడా పూర్తి చేయడం జరిగింది. ఆ ఇండ్ల నిర్మాణానికి గానూ ప్రత్యేకంగా ప్రభుత్వం రూ. 25 వేలు అదనంగా నిధులిచ్చి వాటి నిర్మాణాన్ని పూర్తిచేశాం. వాటిల్లో కొన్ని ఇండ్లలో కుటుంబాల వాళ్లు నివసిస్తున్నారు. అట్లాంటివి రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 1,11,447 ఇండ్లు ఉన్నాయి. ఆ ఇండ్లను అధికారికంగా వాళ్లకు hand over చేస్తున్నాం. Handing over certificates వాళ్లకిస్తున్నాం, అంటే ప్రి ఎన్.టి.ఆర్. ఇండ్లకు సంబంధించిన లబ్ధిదారులకు ఎన్.టి.ఆర్. స్కీమ్ క్రింద గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 1,46,362 ఇండ్లు, పట్టణ ప్రాంతాల్లో 44,428 ఇండ్లు మొత్తం కలిసి 1,90,790 ఇండ్లు ఉన్నాయి. ఇవి ఎన్.టి.ఆర్. గృహ నిర్మాణ పథకం క్రింద మంజూరై నిర్మాణాలు పూర్తిచేసుకున్న ఇండ్లను రేపు అధికారికంగా ప్రారంభం చేస్తున్నాం. ఈ మొత్తం రెండు రకాలైన ఇండ్లను కలిపితే మూడు లక్షల పైచిలుకు ప్రారంభం అధికారికంగా ప్రారంభం చేస్తున్నాం. రేపు లాంచనంగా మొత్తం 3,02,247 ఇండ్లను మనం రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ప్రారంభం చేసుకుంటున్నాం. అందు నిమిత్తం మొత్తం రూ. 3,574.00 కోట్లు ఇప్పటికే గృహనిర్మాణం నిమిత్తం ప్రభుత్వం ఖర్చు చేయడం జరిగింది. రేపు అన్ని నియోజకవర్గాల్లో, మొత్తం 175 నియోజకవర్గాల్లో ఇండ్ల ప్రారంభోత్సవాలు, అట్లాగే గతంలో మంజూరై మన టైమ్‌లో నిర్మాణం పూర్తి అయిన ఇండ్లకు, ఆయా ఇండ్లకు సంబంధించిన లబ్ధిదారులకు, ఆ గృహాలను వారి పేరున కేటాయించే సర్టిఫికేట్లను ఇస్తున్నాం. ఈ రకంగా మొత్తం రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 3,02,247 మంది నిరుపేద, నిరాశ్రయులకు, ఇండ్లకు సంబంధించి రేపు అధికారికంగా వాళ్ల ఇండ్లను వాళ్లకు అప్పగించే కార్యక్రమాన్ని మనం నిర్వహించబోతున్నాం.

అట్లాగే G+1 స్థలాల కొరత వంటి వాటిని కూడా ప్రభుత్వం consider చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. ఎందుకంటే, మండల కేంద్రాల్లో మరియు మేజర్ పంచాయతీల్లో స్థలాల కొరత తీవ్రంగా ఉంది. ప్రభుత్వం ఇచ్చే డబ్బులకు ప్రైవేట్ స్థలాలు కొనడం కూడా సాధ్యం కావడం లేదు. అందువలన ఈ సంవత్సరం బడ్జెట్‌లో మనం రూ. 500.00 కోట్లు కేటాయించుకున్నప్పటికి కూడా దాన్ని మనం ఖర్చు చేయలేకపోయాం. అందువల్ల 2019-20 సంవత్సరానికి గానూ వార్షిక బడ్జెట్‌లో పూర్తిగా రెవెన్యూ వాళ్లకు ఈ స్థలాల కొనుగోలు బాధ్యతను అప్పగిస్తూ, ఈ రూ. 500.00 కోట్లు కూడా మళ్లీ బడ్జెట్‌లో పెట్టడం జరిగింది. ఆ రకంగా స్థలాల కొనుగోలు బాధ్యతను రెవెన్యూ అధికారులకు అంటే, జిల్లా కలెక్టర్లకు అప్పజెప్పడం ద్వారా ఆ అంశం వేగవంతమవుతుందని మేము ఆశిస్తున్నాం. దానితోపాటు బహుళ అంతస్తులు నిర్మించాలంటే, చాలా వ్యయ ప్రయాసలతో కూడుకున్న వ్యవహారం. మనం గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఇంటి నిర్మాణం నిమిత్తం రూ.1.50 లక్షలు ఇస్తున్నాం. అట్లాగే Urban

Development Area పరిధిలోనైతే రూ. 2.00 లక్షలు ప్రభుత్వం నుంచి సహాయం, లబ్ధిదారుడి వాటా క్రింద రూ.50 వేలు కలిపి మొత్తం రూ. 2.50 లక్షలు per Unit cost తో నిర్మిస్తున్నాం. కానీ, బహుళ అంతస్తుల నిర్మాణానికి చాలా ఎక్కువ ఖర్చు అవుతుంది కాబట్టి పేదలు అంత డబ్బులు సొంతంగా గానీ, లేకపోతే బ్యాంకు నుంచి రుణ రూపంలో తెచ్చుకునేందుకు ఇబ్బంది పడటమే కాకుండా తద్వారా ఆ నిర్మాణాలు అర్ధాంతరంగా ఆగిపోతే ఎటూ కాకుండా పోతుంది. ప్రభుత్వ ధనమంతా దాని మీద వెచ్చించి, నిరుపయోగంగా మారితే ప్రయోజనం ఉండదు. మనం చూశాం. 2014వ సంవత్సరానికి ముందు 4,40,000 ఇండ్ల నిర్మాణం అర్ధాంతరంగా ఆగిపోయింది. వందల కోట్ల రూపాయలు ప్రజాధనం దాని మీద పెట్టుబడిగా పెడితే ప్రభుత్వం, అది ఎటూ కాకుండాపోవడమే కాకుండా నిరర్థక ఆస్తులుగా మిగిలిపోతే, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఒక గొప్ప నిర్ణయం తీసుకుని ఆగిపోయిన ఇండ్ల నిర్మాణం విషయంలో అదనంగా రూ. 25 వేలు ఆర్థిక సహాయం క్రింద ఇంటి నిర్మాణం నిమిత్తం లబ్ధిదారుడికి ఇవ్వడం ద్వారా ఈరోజున దాదాపు రెండు లక్షల పైచిలుకు ఇండ్ల నిర్మాణం వాటిల్లో పూర్తిచేయగలిగాం. అందువల్ల మరలా ఇప్పుడు నిరుపేదకు భారంగా మారే ఈ గృహ నిర్మాణ కార్యక్రమాన్ని ఇస్తే, అది పూర్తికాకపోతే సమస్యలు వస్తాయి. ఎటూ కాకుండా అయిపోతుంది. అందు నిమిత్తం ప్రయోగాత్మకంగా చిత్తూరు జిల్లా, కుప్పం గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారి నియోజకవర్గంలో ఒక ప్రాజెక్టును చేపడుతున్నాం. అది సత్ఫలితాలనిస్తే, ఆ రకంగా మిగతా ప్రాంతాల్లో మొత్తం రాష్ట్రమంతా కూడా ఎక్కడైతే అవసరమో, ఎక్కడైతే స్థలాల ఖరీదు చాలా ఎక్కువగా ఉంటుందో, అట్లాంటి ప్రాంతాల్లో ఆ రకమైన కార్యక్రమాలు అంటే G+1 గానీ, G+2 గానీ, బహుళ అంతస్తుల నిర్మాణాలకు వెళ్లేదానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఆ రకంగా ఫలితాలను బట్టి భవిష్యత్తు కార్యాచరణ ఉంటుందని చెప్పి మీ ద్వారా గౌరవ సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను.

అట్లాగే గోపాలపురం ఎమ్మెల్యే గారు సమస్యను ప్రస్తావించారు. అలాగే గౌరవ సభ్యులు, ప్రభాకర్ గారు సమస్యను ప్రస్తావిస్తూ, అనుమతులు లేకుండా నిర్మించుకున్న ఇండ్లకు ఒక్కో ఇంటికి రూ.60 వేలు చొప్పున నిర్ణయించారు. అందులో రూ.15 వేలు ఈ స్వచ్ఛ భారత్ క్రింద గానీ, లేకపోతే మిగతా స్కీమ్ క్రింద గానీ, మరుగుదొడ్డిని నిర్మించుకొని ఉంటే, దాన్ని తీసివేసిన తర్వాత మిగిలిన రూ. 45 వేలు ఇస్తాం. లేదా లబ్ధిదారుడు సొంతంగా మరుగుదొడ్డిని నిర్మించుకుని ఉంటే, మొత్తం రూ. 60 వేలు ప్రభుత్వం ఇస్తుంది. ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం ఇప్పటికే నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది. ఇది కేబినెట్ నిర్ణయం. ఈ రకమైన ప్రభుత్వ నిర్ణయానికి అనుగుణంగా ఇప్పటికే ఉత్తర్వులు ఇచ్చాం. కాబట్టి దయచేసి సభ్యులు దీనికే అంటే... మనం గృహ నిర్మాణం మీద వెచ్చిస్తోన్నది చాలా ఎక్కువ మొత్తం. మాదే దాదాపు రూ.34 వేల కోట్లు అవుతోంది. ఈ రాష్ట్రంలో మొత్తం 25,86,288 మంది పేదలకు పట్టణాల్లో గానీ, నగారాల్లో గానీ, గ్రామాల్లో గానీ ప్రభుత్వం ఇండ్లు నిర్మిస్తోంది. దీంట్లో మొత్తం రూ. 78,173.00 కోట్లు ప్రభుత్వం ఖర్చు చేస్తోంది. ఈ 25,86,288 ఇండ్ల నిర్మాణానికి ప్రభుత్వానికి రూ. 78 వేల కోట్లు ఖర్చు అవుతోంది. అందులో మావే 20,18,390 ఇండ్లను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్మిస్తుంటే, దానికి

గానూ దాదాపు రూ. 34,712.00 కోట్లు ఖర్చు అవుతోంది. కాబట్టి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి తీవ్రమైన ఆర్థిక ఇబ్బందులు ఉన్నా, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రత్యేకంగా పేదవాడి సొంతింటి కలను సాకారం చేయాలనే ఒక గొప్ప సంకల్పంతో సాధ్యమైనంత వరకు దీనికి నిధుల కొరత లేకుండా payments కూడా అందేవిధంగా చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతోంది. కాబట్టి, కచ్చితంగా ఎక్కడ అవకాశం ఉంటే, అక్కడ ఏ మేరకు సహాయం చేయగలమో ప్రభుత్వం ఆలోచన చేసి మరి ఆ రకంగా లబ్ధిదారుడికి ప్రభుత్వం సహాయం చేయగల్గుతుందని మీద్వారా నేను గౌరవ సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను. అయితే, కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి మనకు రావల్సినన్ని ఇండ్లు మంజూరు కావడం లేదు. ఉదాహరణకు ఈ......

శ్రీ పి. విష్ణుకుమార్ రాజు: కేంద్రం డబ్బులిచ్చింది ఎంతో చెప్పమంటే, మంజూరు కాని ఇండ్ల గురించి మంత్రి గారు చెబుతున్నారు.

శ్రీ కాల్వ శ్రీనివాసులు: అధ్యక్షా, ఉదాహరణకు మనం ఇప్పటికే 15,70,625 ఇండ్లు మనం నిర్మిస్తుంటే, కేంద్రం నుంచి మనకు అందింది 4,47,765 ఇండ్లు. అందులో కూడా గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లు U.D.A. పరిధిలో మనకు శాంక్షన్ అయిన ఇండ్లకు కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి ఇంకా అనుమతులు రావల్సిన అవసరం ఉంది. అట్లాంటి ఇండ్లు 2,14,100 ఇండ్లు ఉన్నాయి. వాటన్నింటికీ ఇంకా మనకు అనుమతులు రావల్సిన అవసరం ఉంది. మరి ఈ 4,47,765 ఇండ్లలో 2,14,100 ఇండ్లు పోతే, కేవలం 2,30,000 వరకే కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి మనకు ఇంతవరకు సహాయం అందింది. అంటే, గౌరవ బి.జె.పి. పక్ష నేత శ్రీ పి.విష్ణుకుమార్ రాజు గారు ఆ వివరాలు తెలుసుకోవడానికి చాలా ఉత్సాహంగా ఉన్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం కనుక నిజంగా మనకు సహకరించి ఉంటే, ఎందుకంటే, ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం గానీ, లేకుంటే, ఈరోజు బిహార్ రాష్ట్రంలో గానీ, అస్సాం లాంటి రాష్ట్రాలకు, లేకపోతే మనకు దగ్గరలో ఉన్నటువంటి ఒడిశా లాంటి రాష్ట్రానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం పెద్దయెత్తున ఇండ్లను మంజూరు చేసింది. మనం 20,98,000 మంది ఇండ్లు లేని నిరుపేదలు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉన్నారు. వాళ్లందరికీ కనీసం ఏడాదికి ఐదు లక్షల ఇండ్ల చొప్పునైనా ఇవ్వండని మేము పదే, పదే ముఖ్యంగా నేను మరియు మా Housing Corporation Managing Director గారు ఇప్పటికే రెండు సార్లు కేంద్ర ప్రభుత్వం దగ్గరకు సంబంధిత కేంద్ర గృహ నిర్మాణ శాఖ మంత్రి గారైన శ్రీ తోమర్ గారి దగ్గరకు వెళ్లి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరఫున విజ్ఞప్తి చేశాం. సంబంధిత కేంద్ర ప్రభుత్వాధికారులను కూడా మేం కోరడం జరిగింది. ఎక్కడా ఇండ్లు నిర్మించుకోలేని రాష్ట్రాలకైతే, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇండ్లను కొత్తగా మంజూరుచేస్తోంది. కానీ, ఇక్కడ బ్రహ్మాండమైన ఇండ్ల నిర్మాణ కార్యక్రమాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇన్ని ఆర్థిక ఇబ్బందుల మధ్య, అప్పుల భారాన్ని మోస్తున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం అయినా పేద వాడికి ఇళ్లు నిర్మించి ఇవ్వాలనే ఉద్దేశంతో ఇంత పెద్దయెత్తున సొంతంగా నిధులు సమకూర్చుకుని రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఇండ్ల నిర్మాణాన్ని చేపడుతుంటే, సహకరించాల్సిన కేంద్ర ప్రభుత్వం సత్ఫలితాలు వస్తోన్న రాష్ట్రం పైన సవతి తల్లి ప్రేమ చూపిస్తోంది. ఇది దురదృష్టకరం. అయినా మనకున్న పరిమిత వనరులు తదితర వాటినన్నింటిని కూడా ప్రభుత్వం ఉపయోగించుకుని పెద్దయెత్తున పేద వాళ్ల సొంతింటి కలను సాకారం

చేయడానికి ప్రభుత్వం పనిచేస్తోంది. అందుకనే ఈ సభ్యులందరికీ నేను ఈ సభ ద్వారా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. రేపు జరిగే ఈ కార్యక్రమాలు ఒకవైపు గతంలో నిర్మాణం పూర్తి అయిన ఇండ్లు అంటే, మనం అధికారంలోకి రాక ముందు మంజూరై తరువాత నిర్మించుకున్న ఇండ్లకు handing over certificates ఇవ్వడంలో గానీ, అట్లాగే కొత్తగా నిర్మితమైన గృహాల ప్రారంభోత్సవంలో గౌరవ శాసనసభ్యులు, ప్రజాప్రతినిధులందరూ కూడా పాల్గొని ఈ కార్యక్రమాన్ని విజయవంతం చేయాలని మీద్వారా గౌరవ సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను. థ్యాంక్యూ.

10.00 AM

Mr. SPEAKER: Question No. 4234 (25) Minister for Rural Housing

ప్రశ్న నంబరు 4234 (25) **రాష్ట్రంలో వివిధ పథకాల కింద గృహాల నిర్మాణం**

సర్వశ్రీ
పిన్నెల్లి రామకృష్ణారెడ్డి
జింకె వెంకటరెడ్డి
రఘురామి రెడ్డి సెట్టిపల్లి –ఎమ్మెల్యేలు.

గౌరవ నీయులైన గ్రామీణ గృహనిర్మాణ మరియు సమాచార మరియు పౌర సంబంధాల శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా ః

(ఏ) రాష్ట్రంలో 2014 జూన్ నుండి 2018 నవంబరు వరకు రాష్ట్రంలో వివిధ ప్రభుత్వ పథకాల క్రింద ఇప్పటి వరకు జిల్లా వారీగా మంజూరు చేసిన గృహాల సంఖ్య ఎంత ? మరియు కేటాయించిన గృహాల వివరాలు సంవత్సర వారీగా తెలియచేయండి.

(బి) సదరు గృహాలలో ఇప్పటి వరకు పూర్తయిన మరియు పాక్షికంగా పూర్తయిన గృహాలసంఖ్యఎంత ?

గ్రామీణ గృహనిర్మాణ మరియు సమాచార మరియు పౌరసంబంధాలశాఖ మంత్రి **(శ్రీ కాల్వ శ్రీనివాసులు)** గారి సమాధానంః

(ఏ) (i) 2014, జూన్ నుండి 2018 నవంబరు వరకు రాష్ట్రంలో వివిధ ప్రభుత్వ పథకాల క్రింద 20,18,390 గృహాలు మంజూరు అయ్యాయి. జిల్లా వారీగా వివరాలను అనుబంధం–1లో చూపడమైనది.

(ii) 2014, జూన్ నుండి 2018, నవంబరు వరకు రాష్ట్రంలో వివిధ ప్రభుత్వ పథకాల క్రింద 13,51,998 గృహాలను కేటాయించడమయింది. జిల్లా వారీగా వివరాలను అనుబంధం-2 లో చూపడమైనది. సంవత్సరం వారీగా వివరాలను అనుబంధం –3 లో చూపడమైనది.

(బి) 7,53,697 గృహాలను పూర్తి చేయడమైనది మరియు 4,12,461 గృహాల నిర్మాణం వివిధ దశల్లో ఉంది. జిల్లా వారీగా/సంవత్సరం వారీగా వివరాలను అనుబంధం 4లో చూపడమైనది.

అనుబంధం - I

శాసన సభ ప్రశ్న నెం.4234 (ఎ(i)) ఖండానికి అనుబంధం

మంజూరు చేసిన గృహాల వివరాలు

వరుస సంఖ్య	జిల్లా	గ్రామీణ గృహనిర్మాణం	పిఎంఎవై – ఎన్‌టిఆర్ (గ్రామీణ)	పిఎంఎవై ఎన్‌టిఆర్ (పట్టణ)	మునపటి ఎన్‌-టిఆర్	మొత్తం
1	శ్రీకాకుళం	64,580	4,560	38,960	32,471	1,40,571
2	విజయనగరం	49,114	6,935	41,875	36,386	1,34,310
3	విశాఖపట్టణం	58,022	10,117	60,708	39,997	1,68,844
4	తూర్పుగోదావరి	96,494	24,875	28,604	50,082	2,00,055
5	పశ్చిమగోదావరి	91,957	14,228	8,707	26,216	1,41,108
6	కృష్ణా	62,265	19,667	37,572	23,385	1,42,889
7	గుంటూరు	73,874	25,537	44,500	19,574	1,63,485
8	ప్రకాశం	72,670	3,138	8,671	16,191	1,00,670
9	ఎస్.పిఎస్.ఆర్ నెల్లూరు	52,900	4,355	34,654	26,158	1,18,067
10	చిత్తూరు	74,319	589	19,716	46,591	1,41,215
11	వైఎస్.ఆర్ కడప	57,269	962	14,698	36,107	1,09,036
12	అనంతపురం	86,828	1,322	80,862	47,590	2,16,602
13	కర్నూలు	81,464	4,658	28,238	39,678	1,54,038
	ఎస్.ఆర్. క్యూ	87,500	0	0	0	87,500
	మొత్తం	10,09,256	1,20,943	4,47,765	440426	2018390

అనుబంధం - II

శాసన సభ ప్రశ్న నెం.4234 (ఎ (ii)) ఖండానికి అనుబంధం

కేటాయించిన గృహాల జిల్లాల వారీ వివరాలు

వరుస సంఖ్య	జిల్లా	గ్రామీణ గృహ నిర్మాణం	పిఎంఎవై – ఎన్‌టిఆర్ (జి)	పిఎంఎవై – ఎన్‌టిఆర్ (యు)	మునపటి ఎన్‌టిఆర్	మొత్తం
1	శ్రీకాకుళం	51,725	4,560	8,187	32,471	96,943
2	విజయనగరం	32,575	6,935	9,492	36,386	85,388
3	విశాఖపట్టణం	44,178	8,160	19,058	39,997	1,11,393
4	తూర్పుగోదావరి	68,758	16,996	13,980	50,082	1,49,816
5	పశ్చిమగోదావరి	59,114	14,228	6,913	26,216	1,06,471
6	కృష్ణా	49,375	13,428	7,562	23,385	93,750
7	గుంటూరు	53,514	23,034	12,341	19,574	1,08,463
8	ప్రకాశం	46,157	3,006	6,412	16,191	71,766
9	ఎస్.పిఎస్.ఆర్ నెల్లూరు	37,193	4,355	11,256	26,158	78,962
10	చిత్తూరు	52,215	589	10,761	46,591	1,10,156
11	వైఎస్.ఆర్ కడప	39,171	962	10,745	36,107	86,985
12	అనంతపురం	61,199	1,322	23,813	47,590	1,33,924
13	కర్నూలు	52,621	4,451	21,231	39,678	1,17,981
	ఎస్.ఆర్. క్యూ	0	0	0	0	0
	మొత్తం	6,47,795	1,02,026	1,61,751	440426	1351998

అనుబంధం-III

ప్రశ్న నెం. 4234 లోని (ఎ (iii)) ఖండానికి అనుబంధం

కేటాయించిన గృహాల సంవత్సరం వారీ వివరాలు

వరుస సంఖ్య	సంవత్సరం	పథకం	మంజూరైన గృహాల సంఖ్య	కేటాయించిన గృహాల సంఖ్య	మంజూరైన గృహాల ప్రాజెక్టు వ్యయం (రూ. కోట్లలో)
1	2	3	4	5	6
1	2015-16	ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ	86	86	1.29
2	2015-16	ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ ఎస్.పిఎల్ గృహ నిర్మాణం	9170	9170	396.01
3	2016-17	ఎన్‌టిఆర్ ఆర్.హెచ్	200000	200000	3000.00
4	2017-18	ఎన్‌టిఆర్ ఆర్.హెచ్	200000	198541	3000.00
5	2018-19	ఎన్‌టిఆర్ ఆర్.హెచ్	200000	198178	3000.00
6	2019-20	ఎన్‌టిఆర్ ఆర్.హెచ్	400000	41820	6448.00
7	2016-17	పిఎంఎవై - ఎన్‌టిఆర్ (జి)	72885	72885	1457.70
8	2017-18	పిఎంఎవై - ఎన్‌టిఆర్ (జి)	48058	29141	961.16
9		మునుపటి ఎన్.టిఆర్	440426	440426	2839.06
		గ్రామీణ	**15,70,625**	**11,90,247**	**21,103.22**
10	2015-16	పిఎంఎవై –బిఎల్‌సి	73041	31401	2556.43
11	2017-18	పిఎంఎవై –బిఎల్‌సి	126939	114659	4442.86
12	2018-19	పిఎంఎవై –బిఎల్‌సి – యుఎల్‌బి లు	33535	15691	1173.72
13	2018-19	పిఎంఎవై –బిఎల్‌సి – యుడిఎ లు	214250		5356.25
		Urban	**4,47,765**	**17,61,252**	**13,529.26**
		Total	**20,18,390**	**13,51,998**	**34,632.48**

అనుబంధం IV

శాసన సభ ప్రశ్న సం 4234 (బి) ఖండానికి అనుబంధం

పూర్తి చేసిన గృహాలు మరియు పురోగతిలో ఉన్న గృహాల వివరాలు

వరుస సంఖ్య	పథకం	పూర్తి చేసిన గృహాలు	పురోగతిలో ఉన్న గృహాల సంఖ్య
1	ఎన్‌టిఆర్ ప్రత్యేక గృహనిర్మాణం (2015-16) / ప్రాజెక్టులు	8797	373
2	ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ గృహ నిర్మాణం (ఒంటిమిట్ట)	86	0
	2015-16 మొత్తం	8883	373
1	ఎన్‌టిఆర్ ఆర్ హెచ్ (2016-17)	193789	5921
2	ఎన్‌టిఆర్ ఆర్ హెచ్ – జి (2016-17)	37644	21820
3	పిఎంఎవై - ఎన్‌టిఆర్ పట్టణ - (2016-17)	26330	5071
	2016-17 మొత్తం	257763	32812
1	ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ గృహ నిర్మాణం 2017-18	131642	43351
2	ఎన్‌టిఆర్ ఆర్ హెచ్ (గ్రామీణ) 2017-18	6002	3647
3	పిఎంఎవై - ఎన్‌టిఆర్ పట్టణ - (2017-18)	45379	30818
	2017-18 Total	183023	77816
1	ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ గృహ నిర్మాణం 2018-19	86,319	74,274
2	పిఎంఎవై - ఎన్‌టిఆర్ పట్టణ (యు) 2018-19 యుఎల్‌బిలు	334	2,440
	పిఎంఎవై - ఎన్‌టిఆర్ పట్టణ (యు) 2018-19 యుడిఎలు		0
	2018-19	86653	76714
	ఎన్‌టిఆర్ గ్రామీణ గృహ నిర్మాణం 2019-20	0	1695
	ఎన్‌టిఆర్ గృహ నిర్మాణం మొత్తం	536322	189410
	మునపటి ఎన్‌టిఆర్ గృహ నిర్మాణం		0
a	ఐఎవై (పివిటిజి) 13-14	5825	0
b	ఐఎవై 14-15	76330	0
c	ఐఎవై 15-16	64362	0
d	మునపటి ఎన్.టిఆర్ గ్రామీణ	70858	175723
e	మునపటి ఎన్.టిఆర్ పట్టణ		47328
4	ప్రాజెక్టులు & ఇన్ఫ్రా వర్క్స్	-	
	మునపటి ఎన్.టిఆర్ మొత్తం	217375	223051
	వెరశి మొత్తం	753697	412461

మిస్టర్ స్పీకర్ : మోహన్‌రెడ్డి గారు..

శ్రీ ఎస్.వి.మోహన్‌రెడ్డి (కర్నూలు): అధ్యక్షా, మా కర్నూల్‌లో పాక్షికంగా నిలబడిపోయినటువంటి ఇళ్లు 6,800 ఉన్నాయి. మేజర్‌గా ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ లేకపోవడమే కారణం. అక్కడ ఒకే చోట 6800 ఇళ్లు నిర్మించారు. రోడ్లు,

మంచినీటి సదుపాయం, విద్యుత్ లేని కారణంగా ఇళ్ల నిర్మాణం ఆగిపోయింది. ఏదైతే మంత్రి గారు రూ.25000/- ఇచ్చామని చెప్పారో అది చాలా మందికి ఉపయోగపడే కార్యక్రమం. కానీ అక్కడకు ఎవరూ పోలేకపోతున్నారు. అవన్నీ కొండలల్లో నిర్మించిన ఇళ్లు. ముఖ్యమంత్రి గారు కూడా రూ.70 లక్షల ఇళ్లు శాంక్షన్ చేయడం జరిగింది. ఆ దస్త్రం మున్సిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్, మున్సిపల్ మంత్రి గారు, హౌసింగ్ మంత్రి గారి మధ్యలో sandwich అయిపోతుంది అధ్యక్ష. అటు ఇటు కాకుండా పోతుంది. అది శాంక్షన్ చేస్తే.. కేవలం రూ.70కోట్లు అధ్యక్షా. 6800 ఇళ్ల నిర్మాణాలు పూర్తి చేసుకుని గృహ ప్రవేశాలకు సిద్ధంగా ఉన్నారు. కాంగ్రెస్ గవర్నమెంట్ 10సంవత్సరాల కాలంలో రుణాలు తీసుకుని ఇళ్లు నిర్మించుకున్న వారు తరువాత అప్పటి నాయకులు ఉచితంగా ఇళ్లు నిర్మిస్తామని చెప్పిన తరువాత ఆ రుణాలను ఎవరూ చెల్లించ లేదు. అప్పట్లో లబ్ధిదారు పొందిన రుణం రూ.25,000/-, రూ.30,000/- లు వడ్డీ కలుపుకుంటే ఆ మొత్తం రూ.1.00లక్షకు, రూ.1.50 లక్షలుకు చేరింది. ఆ ఇళ్ల పట్టాలు వారి దగ్గరే ఉండిపోయాయి. ప్రస్తుతం లబ్ధిదారులు కోరేది ఏమనగా వన్ టైమ్ సెటిల్‌మెంట్ కానీ, ఉదారంగా రుణాలు మాఫీ చేయమని కోరుకుంటున్నారు. కొన్ని వేల మందికి ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది కాబట్టి తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రి గారిని కోరేదేమనగా ఈ రెండింటిపై మంత్రి గారు సమాధానం చెప్పాలని కోరుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: విష్ణుకుమార్ రాజు గారు..

శ్రీ పి.విష్ణుకుమార్ రాజు: అధ్యక్షా, ఈ "హౌసింగ్ ఫర్ ఆల్" అనేది కేంద్ర ప్రభుత్వ స్కీమ్ అధ్యక్షా, దీనిపై ఒకటి, రెండు వివరణలు కావాలి. ఇది కాకుండా కూడా ప్రతి ఒక్క ఇంటికి కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ.1.50లక్షలు ఇస్తోంది. అది కూడా సభ్యులు గుర్తించాల్సిన అవసరం ఉంది. భారతదేశంలో ఏ రాష్ట్రానికి కేటాయించనటువంటి ఇళ్లను అధిక సంఖ్యలో కేంద్ర ప్రభుత్వం మన రాష్ట్రానికి కేటాయించింది. వాటిని తెచ్చుకోవడంలో కూడా మన అధికారులు, గౌరవ మంత్రి వర్యులు బ్రహ్మాండంగా పనిచేశారు. మంచిదే, ఇది మంచి స్కీమ్. అధ్యక్షా, అర్బన్ ఏరియాకు వచ్చే సరికి భీమిలి నియోజకవర్గంకు గౌరవ మంత్రి వర్యులు గంటా శ్రీనివాసరావు గారు ఉన్నారు. అది వారికి ఒక సామ్రాజ్యం. కారణం ఏమిటంటే మా నార్త్ నియోజకవర్గంలో కొండలు ఉన్నాయి, ఎక్కడా ఖాళీ జాగా ఉండదు. రెండు గజాలు జాగా కూడా ఉండదు. అక్కడ ఇళ్లు నిర్మించుకునేందుకు జాగా లేదు. ఆ కారణంగా మా నియోజకవర్గంలోని ప్రజలంతా ఎవరైతే ఇళ్లకు దరఖాస్తు చేసుకున్నారో వారికి మధురవాడ, భీమిలి, పెందుర్తి నియోజకవర్గంలలో ఇళ్లు నిర్మిస్తుంటే గౌరవ మంత్రివర్యులు ఈ సామ్ర్యాజ్యంలోకి మాలాంటి వారు రాకూడదనే ఉద్దేశంతో అక్కడ జాగా ఇవ్వడం లేదు. తరువాత అక్కడ ఇళ్లు కేటాయించినప్పటికీ ఆ కేటాయింపులో కూడా మంత్రి వర్యులు మాకు కేటాయించాల్సిన అవసరం ఉంది. అందుకు నేను మంత్రి వర్యులు వద్దకు వెళ్లి ఎంతో వినయపూర్వకంగా రిక్వస్ట్ చేశాను. వారు ఇచ్చేస్తాము, ఇచ్చేస్తాము అంటున్నారు. కాని ఇప్పటి వరకు మాటలు చెబుతున్నారు కాని వాస్తవంగా ముందుకు రావడం లేదు అధ్యక్షా, దయచేసి సభ ద్వారా మంత్రి వర్యులను వారి సామ్ర్యాజ్యం నుండి కొంత ప్రాంతాన్ని మాకు ఇచ్చినట్లైతే మేము కూడా పేదలకు ఇళ్లు నిర్మించి నా నియోజకవర్గంలోని ప్రజలకు అక్కడ ఇళ్లు ఇవ్వడానికి అవకాశం ఉంటుందని మీద్వారా తెలియజేసుకుంటున్నాను. వారు 25 నుండి 30 ఎకరాల వరకు ఇస్తామని చెప్పారు, కాని ఇప్పటి వరకు ఇవ్వలేదు. దయచేసి వారు సమాధానం చెప్పవలసిన అవసరం ఉంది. మా మీద కొంత జాలి చూపించాల్సిందిగా తమ ద్వారా కోరుతున్నాను.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు శ్రీ బండారు సత్యనారాయణ మూర్తి, ప్రభుత్వ చీఫ్ విప్ పల్లె రఘునాథరెడ్డి మాట్లాడేందుకు అవకాశం ఇవ్వాల్సిందిగా కోరుతూ తమ స్థానం నుండి లేచారు.)

మిస్టర్ స్పీకర్ : నో.. ప్లీజ్ బి సీటెడ్.. మినిష్టర్ గారు..

శ్రీ కాలువ శ్రీనివాసరావు : అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు శ్రీ పి. విష్ణుకుమార్ రాజు గారు అడిగినట్లుగా హుదూద్ బాధితులకు ఎక్కడెక్కడ అయితే స్థలాలు అందుబాటులో ఉన్నాయో ఆ ప్రాంతంలో ఇండ్లు నిర్మించి ఇవ్వడం జరిగింది. దానికి సంబంధించి లబ్ధిదార్ల ఎంపిక జిల్లా స్థాయిలో కలెక్టర్ గారి ఆధ్వర్యంలో జరుగుతుంది. లబ్ధిదార్ల ఎంపిక ఎలా జరుగాలి, ఏంటనేది మనం హౌసింగ్ డిపార్టుమెంట్ నుండి సూచనలు ఇవ్వలేము. ఎందుకంటే హుదూద్ బాధితులు ఎవరికి ఎక్కడ ఇవ్వాలనేది అక్కడ స్థానికంగానే నిర్ణయం తీసుకోవడం జరుగుతుంది. అందుచేత గౌరవ సభ్యులతోపాటుగా బాధితులందరకూ న్యాయం జరిగే విధంగా చర్యలు తీసుకోమని కలెక్టర్ గారికి సమాచారం పంపడం జరుతుంది. అలాగే గౌరవ సభ్యులు ఎస్.వి. మోహన్ రెడ్డి గారు అడిగినట్లుగా అక్కడ కాలనీ ఏర్పాటు ప్రాంతానికి నేను కూడా వెళ్లి రావడం జరిగింది. అక్కడ దాదాపు 7000 ఇళ్లు ఉన్నాయి. అక్కడ తాగునీటి వసతి కావాలంటే వెంటనే ఏర్పాటు చేశాం. ఇతర మౌలిక సదుపాయాల కల్పన విషయమై స్థానిక కర్నూలు మున్సిపల్ శాఖ చేపట్టాల్సిందిగా గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు సూచించారు. అందుకుగాను ఇటీవల కాలంలో కేబినెట్ ఆమోదంతో కొంత మొత్తాన్ని కూడా కేటాయించడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులు విష్ణుకుమార్ రాజు గారు మాట్లాడుతూ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి కేంద్రం చాలా ఇళ్లు ఇచ్చింది అంటున్నారు. దేశంలో ఎక్కడా ఖర్చు కాకపోతే ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని పట్టణ ప్రాంతాలకు ఇస్తున్నారు. గ్రామీణ ప్రాంత పేదల నిళ్ల నిర్మాణంలో కేంద్రం తీరని అన్యాయం చేస్తోంది. 13,99,084 ఇళ్లు మధ్యప్రదేశ్‌కు కేటాయించగా, మనకు 1.20 లక్షల ఇళ్లు మాత్రమే కేటాయించారు. మిగతా కార్యక్రమాల కింద కొన్ని ఇళ్లు ఇచ్చిన మాట వాస్తవమే కాని రావాల్సిన చోట మాత్రం మనకు అన్యాయం జరిగిందని మీ ద్వారా విష్ణుకుమార్ రాజు గారికి తెలియజేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: ఇప్పుడు సభ్యులు విష్ణుకుమార్ రాజు గారు**, మంత్రి గారి గురించి పర్సనల్ కామెంట్ చేశారు.** Do you want to react to that Ganta Srinivasa Rao Garu?

శ్రీ గంటా శ్రీనివాసరావు (భీమిలి): అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు విష్ణుకుమార్ రాజు గారు మాట్లాడుతూ భీమిలి సామ్రాజ్యాలు అంటున్నారు, ఇక్కడ ప్రజాస్వామ్యంలో ఎవరికీ సామ్రాజ్యాలు లేవు. కేవలం అసెంబ్లీ నియోజకవర్గాలు. నేను భీమిలి అసెంబ్లీ నియోజకవర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నాను కాబట్టి అక్కడ ఉండే సమస్యలపై నేను స్పందించాలి. ఏదైతే హౌసింగ్‌కు సంబంధించి చెప్పారో ఆవిషయమై ఇప్పుడే మంత్రిగారుచెప్పారు. హుదూద్ తుపాన్ కారణంగా నానియోజకవర్గంలో ఇళ్లు కోల్పోయిన బాధితులు ఎవరైతే ఉన్నారో వాళ్లకు ఇళ్ల నిర్మాణాలు చేపట్టగా మిగిలితే ఇతర నియోజకవర్గానికి ఇవ్వమన్నారు. అందులో ఏమీ తప్పు ఉందని అనుకోవడం లేదు. అయితే కొత్తగా ఏవైతే హౌసింగ్ ప్రాజెక్టులు వస్తా ఉన్నాయో ఆ ఇళ్ల నిర్మాణాలు చేపట్టేందుకు వాళ్ల నియోజకవర్గాల్లో భూమి అందుబాటులో లేదు కాబట్టి ఈ సబ్ అర్బన్ నియోజకవర్గం భీమిలి వంటి ప్రాంతాల్లో భూమి అందుబాటులో ఉంది కాబట్టి 25ఎకరాలు నార్త్ నియోజకవర్గానికి, 25 ఎకరాలు సౌత్ నియోజక వర్గానికి ఇస్తామని జిల్లా కలెక్టర్ ఆధ్వర్యంలో జరిగిన సమావేశంలో అంగీకరించాము. ఆ మేరకు భూమి ఇస్తున్నాము అధ్యక్ష, తరువాత వారు అక్కడ ఇళ్లు నిర్మించుకోవచ్చు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : క్వశ్చన్ నంబరు 4217 (26) మినిష్టర్ ఫర్ ఉమన్ అండ్ డిజెబుల్డ్ వెల్ఫేర్..

<u>ప్రశ్న నంబరు : 4217 (26)</u> **దివ్యాంగులకు వాహనాలు**

శ్రీ బండారు మాధవ నాయుడు –ఎమ్మెల్యే.

గౌరవ నీయులైన మహిళాభ్యుదయం, శిశు సంక్షేమం, దివ్యాంగుల సంక్షేమం మరియు వయో వృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా :

(ఎ) 40 సంవత్సరాలు పైబడిన వయోవర్గంలోని దివ్యాంగులకు మూడు చక్రాల మోటారు వాహనాలను మంజూరు చేయాలనే ప్రతిపాదన ఏదైనా ఉన్నదా :

(బి) ఆ వ్యక్తులకు మూడు చక్రాల మోటారు వాహనాలను మంజూరు చేసే సమయంలో వారికి పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ మరియు మూడు సంవత్సరాల స్వయం ఉపాధి సర్వీసును కలిగి ఉండాలనే నిబంధనను సడలించాలనే ప్రతిపాదన ఏదైనా ఉన్నదా : అయితే ఆ వివరాలు ఏమిటి ?

(సి) అట్టి కేసులలో వార్షిక పరిమితిని రూ. ఒక లక్షకు పెంచాలనే ప్రతిపాదన ఏదైనా ఉన్నదా?

మహిళాభ్యుదయం, శిశు సంక్షేమం, దివ్యాంగుల సంక్షేమం మరియు వయో వృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ మంత్రి శ్రీమతి పరిటాల సునీతమ్మ గారి సమాధానం :

(ఎ) అవునండి. మూడు చక్రాల మోటారు వాహనాలను మంజూరు చేయడం కోసం అర్హతా ప్రమాణాలలో సడలింపు అంటే 45 సంవత్సరాల వరకు వయో పరిమితి సడలింపుకు సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నాయి.

(బి) ప్రశ్నకు సమాధనం లేదు.

(సి) ప్రశ్నకు సమాధనం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మాధవ నాయుడు గారు..

శ్రీ బండారు మాధవ నాయుడు (నరసాపురం): ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా, ఇది అద్భుతమైన పథకం అధ్యక్షా, ఎవరైతే దివ్యాంగులుగా ఉన్నారో వారికి మూడు చక్రాల వాహనాలు ఇవ్వాలని ముఖ్యమంత్రి గారి నిర్ణయం ఏదైతే ఉందో అది నిజంగా వారికి ఒక కాలు ఇచ్చినటువంటి కార్యక్రమం. ఈ సందర్భంగా ముఖ్యమంత్రి గారికి పాదాభివందనాలు తెలియజేసుకుంటున్నాను. ఎందుకంటే ముఖ్యమంత్రి గారు వివిధ సమావేశాల సందర్భంలో దివ్యాంగులకు ఉచితంగా మూడు చక్రాల వాహనాన్ని ఇస్తామని హామీని ఇచ్చారు, అది చాలా గొప్ప విషయం. సుమారు రూ.90వేల ఖరీదు కలిగిన క్వాలిటీ వాహనం ఇవ్వడం అనేది గొప్ప విషయం. ఐతే అధ్యక్షా, దీనికి సంబంధించి ఏదైతే ప్రభుత్వ

ఉత్తర్వులు వెలువడ్డాయో ఆ జిఓలో కొన్ని సవరణలు చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. ఎందుకంటే ఎక్కువ మందికి లబ్ధి చేకూర్చలేకపోవడవం అనేది దురదృష్టకరం. దీనికి సంబంధించి వయసు సడలింపు 40 సంవత్సరాల వరకు ఇచ్చారు. గౌరవ మంత్రి గారు ఆ వయసు 45 సంవత్సరాల వరకు పరిశీలనలో ఉందని చెప్పడం జరిగింది. ఆ వయో పరిమితి 50 సంవత్సరాలకు పెంచాలని కోరుతున్నాము.

10.10 AM

ఎందుకంటే అధ్యక్షా, 40 సంవత్సరాలు దాటిన తర్వాత నుంచి కూడా ఏదైతే మూడు చక్రాల సైకిల్‌ను తిప్పటమనేది చాలా శ్రమతో కూడికున్నటువంటి విషయం. 40 సంవత్సరాలు దాటినటువంటి వాళ్లకు ఓపిక ఉండదు. అందువలన 50సంవత్సరాల వాళ్లకు ఈ యొక్క relaxation ఇస్తే గనుక వాళ్లల్లో ఒకరకమైన ధైర్యం, భరోసా ఉంటుంది. ఇదేరకంగా దీనికి సంబంధించిన ఛైర్మన్ శ్రీ కోటేశ్వరరావు గారు ఆయన కూడా దివ్యాంగులే. దీనికి సంబంధించి ఆయనకు ఇవాళ ఏదైతే మూడు చక్రాల మోటారుసైకిల్ ఉందో, మేము ఏరకంగా అయితే చురుగ్గా తిరుగుతున్నామో, ఆయన కూడా తిరగటం వల్ల ఇవాళ కార్పొరేషన్ ఛైర్మన్ స్థాయికి గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారి ఆశీస్సులతో ఎదగగలిగారు. అందుగురించే 50 సంవత్సరాల వరకూ relaxation అందజేయాలని చెప్పి గౌరవ మంత్రివర్యులను ఈ సందర్భంగా కోరుతున్నాను.

అదేవిధంగా రెండవ ప్రశ్నకు సంబంధించి “పరిశీలన ఏమీ లేదు” అని అన్నారు. పి.జి. కోర్సు ఎవరైతే చదువుతున్నారో వాళ్లకు మాత్రమే ఈ యొక్క వాహనాలను ఇస్తామని చెబుతున్నారు. అయితే దీనికి సంబంధించి డిగ్రీ క్వాలిఫికేషన్ కూడా. డిగ్రీ క్వాలిఫికేషన్‌కు సంబంధించి 100శాతం ఎవరైతే దివ్యాంగులు ఉన్నారో, వాళ్లు డిగ్రీ చదువుకోడానికి వెళ్లాలంటే ఇంకొకరి మీద ఆధారపడి వెళ్లాల్సిన అవసరం. ఎవరో ఒకరు, ఎదురింటివారో, పక్కింటివారో లేకపోతే వాళ్ల కుటుంబ సభ్యులో ఎవరో ఒకరు మళ్లీ ఒక వాహనం మీద వాళ్లను తీసుకెళ్లాల్సిన పరిస్థితి. ఇవాళ ఆ యొక్క డిగ్రీ విద్యార్థులకు కూడా ఈ మూడు చక్రాల మోటారు సైకిల్లు ఇస్తే గనుక వాళ్లు ఎవరిమీదా ఆధారపడకుండా వాళ్లంతట వాళ్లే కాలేజీకి వెళ్లటానికి ఆస్కారం ఉంటుంది. కాబట్టి ఆ యొక్క డిగ్రీ విద్యార్థులకు కూడా ఇచ్చే విధంగా పరిశీలన చేయమని చెప్పి ఈ సందర్భంగా గౌరవ మంత్రివర్యులను అడుగుతున్నాను.

అదేవిధంగా ఈ స్వయం ఉపాధికి సంబంధించి మూడు సంవత్సరాలు నిబంధన అని పెట్టారు. ఈ మూడు సంవత్సరాలు నిబంధన అనేది తీసేస్తే స్వయం ఉపాధికి సంబంధించి ఎవరైతే ఉన్నారో,

వారికి ఆ నిబంధన అనేది తీసేస్తే గనుక ఇంకా మరికొంత మందికి ఈ పథకం చేరువయ్యే అవకాశం ఉంటుంది. ఇది కూడా గౌరవ మంత్రివర్యులు పరిశీలించమని మీద్వారా కోరుతున్నాను.

అంతేగాకుండా చిన్న చిన్న ఉద్యోగులు చాలామంది ఉన్నారు. ఇవాళ ఏదైతే లక్ష రూపాయలు సంవత్సరం ఆదాయం ఉన్నవాళ్లు చాలామంది ఉన్నారు. అదే నరేగా ఉద్యోగులు. నరేగా ఉద్యోగులు వారంతా చిన్న చిన్న ఉద్యోగులు. వాళ్లకు కూడా లక్ష రూపాయల వరకు గౌరవ మంత్రివర్యులు ఆదాయం పెంచగలిగితే అటువంటివారందరూ ఇందులో వస్తారు. వాళ్లంతా చిన్న చిన్న ఉద్యోగులు కాబట్టి వాళ్లను ఉద్యోగులుగా పరిగణించి వారికి ఇవ్వకపోవటమన్నది చాలా బాధాకరం. వాళ్లకు కూడా ఈ సందర్భంగా ఇవ్వగలిగితే వాళ్లు కూడా లబ్ధి పొందుతారు. చాలామందిలో ఒక మనోభావం, వాళ్లకు ఒక ధైర్యం కల్పించినట్లు అవుతుంది. వాళ్లకు కాలు ఇచ్చినట్టు అవుతుంది. ఇవాళ ఇచ్చినటువంటి వాళ్లందరూ కూడా, దీనివల్ల లబ్ధి పొందినవారందరూ కూడా మా దగ్గరకు వచ్చి కనిపించారు. చంద్రబాబునాయుడుగారు ఇవాళ మాకు చాలా మేలు చేశారు. మాకు చంద్రబాబునాయుడుగారు ఒక కాలు ఇచ్చారు. మాకు చాలా ఆనందంగా ఉంది, మాకు ఒక ధైర్యం వచ్చింది, మేము ఏదైనా సాధించగలమని చెప్పి ఒక ధైర్యంతో చాలామంది మా ముందుకు వచ్చారు. అలాగే ఈ చిన్న చిన్న సవరణలు చేయగలిగితే మరింతమంది లబ్ధి పొందుతారు కాబట్టి ఆ రకంగా వాళ్లకు లబ్ధి చేకూరేలా చేయమని చెప్పి గౌరవ మంత్రివర్యులను మీద్వారా కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ః మినిస్టరుగారు.

శ్రీమతి పరిటాల సునీతమ్మ (రాప్తాడు)ః అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు శ్రీ బండారు మాధవనాయుడుగారు అడిగినదానికి సమాధానంగా, ఇంతకుముందు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు చేసినట్లు గతంలో ఏ ప్రభుత్వం కూడా దివ్యాంగులను గుర్తించలేదు. గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు గుర్తించి వాళ్లకు కూడా ఏదైనా, జాబ్ చేసేవాళ్లకు గాని, ఉపాధి పని చేసుకునేవాళ్లకు కూడా మోటారుసైకిల్స్ ఇవ్వాలనే ఆలోచనతో దాదాపు 2,500 మోటారు సైకిల్స్ శాంక్షన్స్ చేసిన ఘనత గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారి ఒక్కరికే దక్కుతుంది. ఇప్పటికి దాదాపు 1,001 మోటారు సైకిల్స్ పంపిణీ చేశాము, ఫిబ్రవరి నెలలో కూడా 1026 మోటారు సైకిల్స్ పంపిణీ చేయబోతున్నాము. ఇప్పటివరకూ 292 మందికి లాప్‌టాప్‌లు కూడా పంపిణీ చేశాము. ఇవేకాకుండా కళ్లజోళ్లు, చేతికర్రలు ఇలాంటివన్నీ కూడా మా తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వచ్చిన తర్వాత చాలావరకు దివ్యాంగులకు అన్నిటికీ కూడా. ఒక పెన్షన్ ఇచ్చేదానికి, పెళ్లి చేసుకుంటే కూడా రూ.1 లక్ష

సహాయం చేయడం గానీ ఇవన్నీ కూడా చాలావరకు ఇచ్చాము. గౌరవ సభ్యులు అడిగిన విధంగా వయోపరిమితిని, ఆదాయ పరిమితిని, విద్యా అర్హతలు సడలింపు చేయు విషయం కూడా పరిశీలిస్తామని తెలియజేస్తున్నాను.

MR. SPEKAER: Question No.4240 (27), Minister for Mines & Geology.

తూర్పు గోదావరి జిల్లా, వంతాడలో లేటరైట్ అక్రమ తవ్వకం

ప్రశ్న నెం. 4240 (27) శ్రీ ఎస్.వి.ఎస్.ఎన్ వర్మ

ఎం.ఎల్.సి

గౌరవనీయులైన గనులు & భూగర్భ శాస్త్ర శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రిం సమాచారం తెలియజేస్తారా :

(ఎ) తూర్పుగోదావరి జిల్లా, వంతాడ ప్రాంతంలో లేటరైట్ (బొంతరాయి) త్రవ్వకాని ప్రభుత్వం నుండి అనుమతిని తీసుకున్న కంపెనీల వివరాలేమిటి :

(బి) వారికి కేటాయించిన ప్రాంతాలలోని సంబంధిత కంపెనీల లేటరైట్ త్రవ్వకాన్ని నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వం ఏదైనా ఆడిటు/సర్వేను నిర్వహించిందా. అటితే, వివరాలేమిటి.

(సి) ఆ కంపెనీలు కేటాయించిన ప్రాంతాలలోనే కాకుండా, ఇతర ప్రాంతాలలో త్రవ్వకాలు చేపడుతున్నాయనే విషయం ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకురావడమయిందా అయితే, ఈ విషయంలో తీసుకున్న చర్య ఏమిటి ?

గౌ|| మంత్రివర్యుల (శ్రీ) శ్రీయుత వెంకట సుజయ కృష్ణ రంగారావు గారి)

సమాధానం

(ఎ) వంతాడ గ్రామంలో 5 లీజులు మరియు గిరిజనాపురం ఆర్ఎఫ్ లో 5 లీజులు మరియు లింగంపర్తి ఆర్ఎఫ్ (వంతాడ లీజులకు దగ్గరగా) లో 3 లీజులు మొత్తం 13 లీజులు మంజూరుయ్యాయి.

(బి) అవునండీ. వంతాడ గ్రామంలో ఉన్న లీజుల కోసం వరుసగా 2010 & 2015 సంవత్సరాలలో మరియు రిజర్వ్ ఫారెస్ట్ లో లీజుల కోసం 2017 సంవత్సరంలో లేటరైట్ కొరకు మంజూరైన ప్రాంతాల లీజులపై గనులు మరియు భూగర్భ శాఖ

మరియు ప్రాంతీయ నిఘా మరియు అమలు శాఖలు సంయుక్తంగా ఒక సర్వే నిర్వహించాయి.

(సి) **అవునండీ. వంతాడ గ్రామంలో 4 లేటరైట్ గనుల త్రవ్వకం లీజులలో అక్రమ గను త్రవ్వకాన్ని గుర్తించడం దరిగింది. 4 లీజులకు గాను, 3 గముల త్రవ్వకం లీజుల రద్దు చేయడమయింది మరియు 1 లీజు నుండి జరిమానా రూపేణ రూ. 2.5 లక్షల మొత్తాన్ని వసూలు చేయడం జరిగింది.**

మిస్టర్ స్పీకర్ః వర్మగారు.

(ఆ సమయంలో శ్రీ ఎస్.వి.ఎస్.ఎన్.వర్మ గారు సభలో అందుబాటులో లేరు, తెలుగుదేశంపార్టీ సభ్యులు శ్రీ వరుపుల సుబ్బారావుగారు మరియు బిజెపి సభ్యులు శ్రీ పి. విష్ణుకుమార్ రాజుగారు మాట్లాడేందుకు అవకాశం ఇవ్వాలని గౌరవ సభాపతిని కోరారు.)

సుబ్బారావుగారు.

శ్రీ వరుపుల సుబ్బారావు (ప్రత్తిపాడు)ః సర్, తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో వంతాడ అన్నది నా సొంత నియోజకవర్గంలో ఉన్న గ్రామం అది. లింగంపర్తి రిజర్వ్ ఫారెస్ట్‌కు సంబంధించిన ప్రాంతంలో కూడా మైన్స్ ఉన్నాయని మంత్రిగారు కూడా ఇవాళ చెప్పడం జరిగింది. గతంలో కూడా ఈ వంతాడ మైన్స్ మీద ఒక ఎంక్వయిరీ జరిగింది. మహేశ్వరి మినరల్స్ మీద, అదీకూడా నిలుపుదల చేసిన సందర్భం కూడా ఒకసారి అందరికీ కూడా తెలిసిందే. దరిమిలా ఈమధ్య ఒక వారం రోజుల బట్టి ఇంకొక మినరల్స్ మీద కూడా ఇవాళ ఇన్‌కంట్యాక్స్ వాళ్లందరూ కూడా ఎంక్వయిరీ చేయడం జరుగుతోంది. పేపర్లో చూస్తే అనేక రకాలైన అపోహలతో మామీద వార్తలు వచ్చే సందర్భాలు జరుగుతున్నాయి. దయచేసి మీద్వారా నేను గౌరవ మంత్రిగారికి మనవి చేసేదేమంటే దీనిమీద... ఇవాళ ఏరకంగా చూసినా, ఒక క్వారీని చూసుకుంటే నా నియోజకవర్గంలో ఉంది, మైన్స్ కూడా నా నియోజకవర్గంలో ఉన్నాయి. గతంలో పనిచేసిన శాసనసభ్యులకు గాని, ఎవ్వరికి కూడా ఇంతవరకు ఇందులో ఏ రకమైన పాత్ర లేదు. కానీ పేపర్లో మాత్రం ప్రతీ రోజూ పదేపదే శాసనసభ్యుడికి ఇందులో వాటా ఉంది, శాసనసభ్యుడి ప్రమేయం ఉందని చెప్పి వార్తలు రాసే సందర్భం ఉంది. కాబట్టి తమరి ద్వారా మంత్రిగారికి నేను మనవి చేస్తున్నాను, దీనిమీద ఒక హౌస్ కమిటీని వేసి అక్కడ వాస్తవ పరిస్థితిలు

ఏంటో, ఏ రకంగా అక్కడ మైనింగ్ విధానం కొనసాగుతుంది, ఏవిధంగా అన్యాక్రాంతంగా వాళ్లు కొడుతున్నారో వాస్తవాలు తెలుసుకునే విధంగా చేయాలని తమరిద్వారా నేను మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: విష్ణుకుమార్ రాజు గారు.

శ్రీ పెన్మత్స విష్ణుకుమార్ రాజు: అధ్యక్షా, ఇదివరకు PAC Committee ద్వారా వంతాడ మైన్స్ మేము చూడటం జరిగింది. దాంట్లో వాళ్లకు అలాట్ చేసిన ఏరియా కాకుండా ఇతర ఏరియాల్లో కూడా మైనింగ్ చేసేసి ఇల్లీగల్‌గా పంపించేసిన విషయం మాత్రం వాస్తవం. దానిమీద ఏమి యాక్షన్ తీసుకున్నారో తెలియదు గానీ, ఈ లేటరైట్ పేరుతో ఏమైనా బాక్సైట్ కూడా వెళ్తోందా అనేది కూడా మనం ఆలోచించాల్సిన విషయం. ఎందుకంటే కెమికల్ కంపోజిషన్ పెద్దగా.. ఏదైతే లేటరైట్ ఉందో దాంట్లో ఐరన్ కంటెంట్ ఎక్కువ ఉంటుంది అల్యూమినియం కంటెంట్ తక్కువ ఉంటుంది. Whereas bauxiteలో అల్యూమినియం కంటెంట్ ఎక్కువ ఉంటుంది ఐరన్ కంటెంట్ తక్కువ ఉంటుంది. చూడటానికి ఒకటేమో reddish soil colour కింద ఉంటుంది, బాక్సైట్ కూడా కొంత whitishness ఉంటుంది తప్ప, అధ్యక్షా వేలాది కోట్ల రూపాయలు కుంభకోణం జరుగుతోంది. ప్రభుత్వానికి తెలుసు అని నేను చెప్పటం లేదు, ప్రభుత్వం కళ్లు కప్పి వేలాది కోట్ల రూపాయల ఖనిజం బయటకి పోతోందని చెప్పడంలో ఏమాత్రం సందేహం లేదు. అందుకే గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లు ఒక హౌస్ కమిటీ వేసి దానిమీద సమగ్రమైన దర్యాప్తు చేస్తేనే గానీ దీనిని క్లోజ్ చేయటానికి అవకాశం ఉండదు.

మిస్టర్ స్పీకర్: మినిస్టరు గారూ.

శ్రీ రావు వెంకట సుజయ్ కృష్ణ రంగారావు (బొబ్బిలి): అధ్యక్షా, లేటరైట్ అన్నది మంచి క్వాలిటీతో లభించేది ప్రధానంగా విశాఖపట్నం జిల్లా, అదేవిధంగా తూర్పు గోదావరి జిల్లాల్లో. అవి కాకుండా ఇతర ప్రాంతాల్లో కూడా. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో తొమ్మిది లీజులు ఇవ్వటం జరిగింది. అనకాపల్లిలో ఐదు, నెల్లూరులో రెండు, అదేవిధంగా కడపలో మూడు లీజులు ఇవ్వటం జరిగింది. తూర్పు గోదావరి జిల్లాకు సంబందించిన ప్రశ్న కాబట్టి ఇందాక సమాధానంలో చెప్పిన విధంగా 13 లీజులు ఏవైతే ఉన్నాయో, 13 లీజులకు సంబంధించి ఇప్పటికే నాలుగు లీజులు పూర్తిగా determine చేయటం జరిగింది.

10.20 AM

ఆ డిటర్మినేషన్ చేసిన లీజులపై కూడా పెనాల్టీని పెద్దమొత్తంలో విధించడం జరిగిందో, ప్రత్యేకంగా వాళ్లు కోర్టు నుంచి ఆర్డర్‌ను తెచ్చుకోవడం వల్ల దానిని పూర్తి స్థాయిలో వసూలు చేయలేకపోవడం జరిగింది తప్ప అది వసూలు చేయడానికి కూడా చర్యలు తీసుకునేవాళ్లం.

ప్రస్తుతం జరుగుతున్న మైన్స్‌పై రిపీడెట్‌గా ఆరోపణలు వస్తున్నాయో ఎప్పటికప్పుడు అ inspections జరుపుతున్నాం. ప్రస్తుతం మైన్స్ పనులు జరుగుతున్నాయో గిరిజనపురంలో, ఇతర ప్రాంతాల్లో ఇప్పటికే నవంబర్ 28, 2017 నుంచి డిసెంబర్ ఏడు దాకా విజిలెన్స్, మైన్స్ డిపార్ట్‌మెంట్స్ inspections చేయడం జరిగింది. 2017 డిసెంబర్ 8, 9, 10, 11 తేదీల్లో MDL Points ఉన్నాయో వాటిపై కూడా inspections చేయడం జరిగింది. అవే కాకుండా ఫిబ్రవరి 1 నుంచి 10 దాకా డిపార్ట్‌మెంట్ తరఫున ఒక ప్రత్యేకమైన 'మహా చెక్' అని రాష్ట్రంలో అనేకమైన మైన్స్ మీద చెక్ చేయడం జరిగిందో దానికి సంబంధించి కూడా డిపార్ట్‌మెంట్ inspections చేయడం జరిగింది.

సభ్యులు చెప్పినట్లుగా ఏరియాకు బయటికి వచ్చి ఎన్‌క్రోచ్ చేసి మైనింగ్ జరుగుతుందని తెలియపరిచారో ఆ ప్రకారంగా ఏదీ కూడా గమనించలేదు. ఎక్కడ ఎటువంటి తేడాను గమనించినా తప్పకుండా తగిన చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

బాక్సైట్ కూడా జరుగుతుందని చెబుతున్నారు. మీద్వారా సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. సాధారణంగా 900 మీటర్లు పైబడిన ప్రాంతాల్లోనే ఈ బాక్సైట్ ఉండే అవకాశం ఉంటుంది. ఇప్పుడు చెప్పిన ఈ గ్రామాల్లో 900 మీటర్లకు తక్కువే ఉన్న ప్రాంతమని తెలియపరుస్తున్నాను. అలాగే specific gravity కూడా బాగా తేడా ఉండే పరిస్థితి ఉంటుంది. Random check చేస్తూ Bauxite specific gravity తక్కువే కాబట్టి లేటరైట్‌తో పోలిస్తే చాలా తక్కువ బరువు ఉంటుంది. తప్పనిసరిగా కంట్రోల్ చేయడం జరుగుతుంది.

ప్రత్తిపాడు నియోజకవర్గం గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లుగా ఇన్‌కంట్యాక్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ కూడా అక్కడ రైడ్స్ చేస్తున్నారు. దానికి సంబంధించి కూడా మైన్స్ శాఖ సపోర్ట్ కోరారు. One Surveyor, one Assistant Geologist, One Assistant Mines Officer, అలాగే విజయవాడ నుంచి ఒక సర్వేయర్‌ను కూడా ఇన్‌కంట్యాక్స్ డిపార్ట్‌మెంట్‌కు సహకరించడానికి ఇవ్వడం జరుగుతుందని తెలియజేస్తున్నాను.

విశాఖపట్నం జిల్లాకు సంబంధించి ఎండీఎల్ పాయింట్స్ నుంచి వారు తెచ్చుకోవడం జరుగుతుంది. అక్కడ కూడా వాళ్లకు ఒక క్రషర్ పెట్టి దానికి value addition కూడా చేయడం

జరుగుతుంది. ఎక్కడ ఎటువంటి అవకతవకలు ఉన్నా సరే తప్పనిసరిగా చర్యలు తీసుకోబడుతాయి. రిపీటెడ్‌గా inspections చేయడం జరుగుతుందన్న విషయాన్ని తెలియజేస్తున్నాను.

MR.SPEAKER: Question No. 4229 (28). Minister for Civil Supplies.

ప్రశ్న నెం. 4229 (28) రాష్ట్రంలో నిత్యావసర వస్తువుల రవాణా

శ్రీ ప్రభాకర్ చౌదరి.వి –ఎమ్మెల్యే .

గౌరవనీయులైన ఆహార మరియు పౌర సరఫరాల శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) రాష్ట్రంలో నిత్యావసర సరకుల రవాణాలో ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న నియమ నిబంధనలు ఏమిటి;

ఆ) రవాణాలో బియ్యం పరిమాణంలో తగ్గుదల చోటు చేసుకుంటున్న విషయాన్ని ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకురావడమయిందా;

ఇ) అయితే, ప్రభుత్వం ఈ విషయం పై తీసుకున్న చర్య ఏమిటి?

గౌరవనీయులైన ఆహార మరియు పౌర సరఫరాల శాఖ మంత్రిగారు (శ్రీ ప్రత్తిపాటి పుల్లారావు) గారి సమాధానంః

అ) అనుసూచిత సరకుల రవాణాలో అనుసరిస్తున్న నియమ నిబంధనల సారాంశం ఈ క్రింది విధంగా ఉంది ః

i) చౌకధరల దుకాణ కేంద్రం వరకు అనుసూచిత సరకుల రవాణాకు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పౌర సరఫరాల కార్పొరేషన్ కాంట్రాక్టర్లను నియమిస్తుంది.

ii) కాంట్రాక్టరు సెక్యూరిటీ డిపాజిట్ మరియు బ్యాంక్ పూచీని సమర్పించాలి.

iii) కాంట్రాక్టరు రాష్ట్ర మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వాలలో క్రిమినల్ కేసులు కలిగి ఉండరాదు.

iv) ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పౌర సరఫరాల సంస్థ లిమిటెడ్ లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లేదా ఏదేని ప్రభుత్వ సంస్థ ఎప్పుడూ బ్లాక్ లిస్టులో చేర్చి ఉండరాదు.

v) రైసు మిల్లరు / మిల్లులు / ఆహార ధాన్యాల డీలర్లతో ఏవేని సంబంధాలు కలిగి ఉండరాదు.

vi) పూర్వ అనుభవం కలిగి ఉండాలి.

vii) వాహన ట్రాకింగ్ వ్యవస్థను అమలు చేయడానికి జి.పి.ఎస్ పరికరాలను ఏర్పాటు చేయాలి.

ఆ) లేదండీ.

ఇ) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ ః ప్రభాకర్ చౌదరి గారూ.

శ్రీ వి. ప్రభాకర్ చౌదరిః అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో ఒకప్పుడు ఈ రేషన్ అనేది, నిత్యవసర సరకులు ఉన్నాయో అవి పొరుగు రాష్ట్రాలకు అక్రమంగా తరిలించే పరిస్థితులు ఉండేవి. చంద్రబాబునాయుడు గారి నేతృత్వంలో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత అనేక సంస్కరణలను, మార్పులను తీసుకొచ్చింది. సాంకేతికపరంగా, థంబ్ ఇంప్రెషన్ గానీ, ఇతరత్రా అనేక విషయాలపట్ల ప్రభుత్వం శ్రద్ధ వహించిన మూలానా కొంత pilferage తగ్గి, ఎవరైతే వినియోగదారులు ఉన్నారో వారందరికీ ఉపయోగపడే రీతిలో అనేక మార్పులు తీసుకొచ్చింది ఈ ప్రభుత్వం, దానికి ప్రప్రథమంగా అభినందిస్తున్నాను.

మంత్రి గారిని నేను ఒకటి అడగదలచుకున్నాను. గతంలో మా ప్రాంతంలో కందుకూరులో గోడౌన్స్‌కు మించి సివిల్ సప్లైస్ శాఖ నుంచి రేషన్‌ను రవాణా చేసే పరిస్థితులుండేవి, మనకు నంద్యాల నుంచి వస్తుంది, దానివల్ల ప్రభుత్వంపై అధిక భారం పడుతుందా లేదా అని చూడాలి. క్వింటాల్‌కు 1,200 గ్రాములు బ్యాగు తరుగు క్రింద బియ్యం తీసేస్తున్నారనేది ఉంది. దాని మూలాన స్టోర్ డీలర్‌కు ఇబ్బందులు ఏమీ లేవుగానీ వినియోగదారుడిపై భారం పడుతోంది. దానిపై ప్రభుత్వం ఏమైనా ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టి వినియోగదారుడిపై భారం పడకుండా ప్రత్యామ్నాయ మార్గాలు ఏవైనా అన్వేషిస్తారా, దానిపై ప్రభుత్వం ఏమైనా నిర్ణయం తీసుకుంటుందా అని మీ ద్వారా మంత్రి గారిని అడుగుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ ః మినిష్టర్ గారూ.

శ్రీ ప్రత్తిపాటి పుల్లారావు (చిలకలూరిపేట)ః అధ్యక్షా, తరుగు లేకుండా చూడడానికి స్టేజ్ వన్, స్టేజ్ టూ కాంట్రాక్టర్స్ ఉన్నారు. స్టేజ్ టూ కూడా మెట్రిక్ టన్‌కు రూ.190లు యావరేజీన పడుతున్నది. స్టేజ్ వన్ రూ.550 పడుతోంది. స్టేజ్ టూలో రాష్ట్రంలో 270 మంది కాంట్రాక్టర్లు ప్రస్తుతానికి ఉన్నారు. కనుక యావరేజ్‌ను చూస్తున్నాం. ఎం.ఎల్.ఎస్. పాయింట్స్ అందుబాటులో ఉంటే, ట్రాన్స్‌పోర్ట్ వల్ల ప్రభుత్వానికి భారం పడుతుంటే దగ్గరలో ఏవైనా గోడౌన్లు అందుబాటులో ఉంటే ఎం.ఎల్.ఎస్. పాయింట్స్ తీసుకొనే అవకాశం ఉంది. టేరు తీసుకునే దానికి ఎక్కడైనా నెట్ ఉండాలి తప్ప, 560 గ్రాములు ఒక్కొక్క బ్యాగ్‌కు తీస్తున్నారు తప్ప, ఎక్కడైనా 1200 గ్రాములు తీసే అవకాశం లేదన్న విషయాన్ని మీద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

MR.SPEAKER: Question No. 4254 (29) Minister for Human Resources Development.

ప్రశ్న నెం. 4254 (29) రాష్ట్రంలో మధ్యాహ్న భోజన పథక నిర్వహణకు అనుసరిస్తున్న ప్రమాణాలు

సర్వశ్రీ/ శ్రీమతి

రాజన్న దొర పీడిక,

ఆర్.కె. రోజా,

బూడి ముత్యాల నాయుడు,

గౌరు చరితా రెడ్డి – ఎమ్మెల్యేలు.

గౌరవనీయులైన మానవ వనరుల అభివృద్ధి శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) రాష్ట్రంలో చాలా కాలంగా ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో మధ్యాహ్న భోజన పథకాన్ని నడుపుతున్నట్టి నిర్వాహకులను తొలగించిన విషయం వాస్తవమేనా;

ఆ) దాని స్థానంలో సదరు బాధ్యతను ఏదేని ఏజెన్సీకి అప్పగించడం జరిగిందా. అయితే, అనుసరించినట్టి ప్రమాణాలు ఏమిటి?

గౌరవనీయులైన మానవ వనరుల అభివృద్ధి శాఖ మంత్రిగారు (శ్రీ గంటా శ్రీనివాస రావు)గారి సమాధానం:

అ) లేదండీ.

ఆ) ఇప్పటికి 281 మండలాలలోని 4 క్రొత్త ఏజెన్సీలకు మధ్యాహ్న భోజనం వండటాన్ని మాత్రమే అప్పగించడమయినది. మధ్యాహ్న భోజన పథకం క్రింద ఇప్పటికే పనిచేస్తున్న కార్మికులను వారి ఉద్యోగాలలో కొనసాగించడమవుతున్నది. ఏజెన్సీ ఎంపిక ప్రమాణాలను అనుబంధంలో పేర్కొనడమయింది.

అనుబంధం

రాష్ట్రంలో మధ్యాహ్న భోజన పథకాన్ని నిర్వహించేందుకు అనుసరించిన ప్రమాణాల గురించి శాసనసభ ప్రశ్న నెం.4254 లోని (ఆ) ఖండానికి సమాధానం

మధ్యాహ్న భోజనం వండటానికి ఏజన్సీ ఎంపిక ప్రమాణాలు

i. రిజిష్టరైన స్వచ్ఛంద సంస్థ లేదా ఎన్.జి.ఓ అయి ఉండాలి.

ii. తగిన పరిమాణంలో వంట చేయడం మరియు భోజనాలను సరఫరా చేయడంలో బాగా అనుభవాన్ని కలిగి ఉండాలి.

iii. సంస్థ నిర్ధిష్ట వార్షిక టర్నోవరును కలిగివుండాలి.

iv. భోజనాలకు గాను పరిశుభ్రమైన పరిస్థితుల క్రింద భారీగా వంటచేయడానికి మంచి నాణ్యత గల వంటశాలలను ఏర్పాటు చేయడంలో అనుభవాన్ని కలిగి ఉండాలి.

v. బట్వాడా మరియు ట్రాకింగ్ వ్యవస్థను కలిగి ఉండాలి.

vi. సమర్ధవంతమైన అభిప్రాయ సేకరణ యంత్రాంగం మున్నగునవి ఉండాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ : కల్పన గారూ.

శ్రీమతి ఉప్పులేటి కల్పన (పామర్రు): ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా, పాఠశాలల్లో మధ్యాహ్న భోజన పథకాన్ని నడుపుతున్నట్టి నిర్వాహకులను ఉద్యోగాల నుంచి తొలగించడం లేదని, కొనసాగిస్తున్నట్లు మంత్రి గారూ సమాధానం చెప్పారు. చాలా సంతోషం. రాష్ట్రంలోనున్న వంట ఏజెన్సీ వాళ్లందరూ కూడా 'తీసేస్తారంటా – తీసేస్తారంటా' అని భయపడుతున్నారు. ప్రతిపక్షాలు ఇలాంటి దుష్ప్రచారం చేస్తున్నాయని మేము అనుకుంటున్నాం.

మంత్రి గారు ఇచ్చిన హామీతో మా మహిళలందరూ, వంట ఏజెన్సీళ్లు కూడా చాలా సంతోషపడుతారు. అయితే జూనియర్ కాలేజీలల్లో కూడా మధ్యాహ్న భోజనం పెట్టడం అక్టోబర్ రెండవ తేదీన మనం ప్రారంభించాం. వారంలో ఐదు గ్రుడ్లు, మంచి క్వాలిటీ ఉన్న రైస్ పెడుతున్నారు. కాలేజీల్లో మధ్యాహ్న భోజనం పథకం ప్రారంభించినపుడు రెండుసార్లు మేము కూడా వెళ్లి తినడం జరిగింది. క్వాలిటీ కూడా చాలా బాగుంది. వంట ఏజెన్సీల్లో ఎక్కువగా మహిళలే వంటలు చేస్తున్నారు. మన ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు మహిళా సాధికారత కోసం ఎంతో కృషి చేస్తున్నారు. అన్ని ప్రభుత్వం కార్యక్రమాలల్లో, పథకాల్లో మహిళలకు పెద్దపీట వేస్తూ, వారిని ఆర్థికంగా బలోపేతం చేయడానికి కృషి చేస్తున్నారు. అందులో భాగంగా వంట ఏజెన్సీ వాళ్లు ఎంతో కార్యదక్షతతో, అకుంఠితదీక్షతో పనిచేస్తున్నారు. రుచికరమైన భోజనాలు తయారు చేస్తూ, సరైన సమయానికి పిల్లలకు భోజనం పెట్టడానికి కృషి చేస్తున్నారు.

10.30AM

అయితే కొన్ని నెలల నుంచి శాలరీలు రావడం లేదని చెప్పి చాలా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. వాళ్లకి జీతాలు రానప్పుడు షాపుల నుంచి అప్పు తీసుకువచ్చి వాళ్లకు వండి పెడుతున్నారు. అయితే చాలా చోట్ల అప్పులపైన వడ్డీ ఎక్కువై భారం అవుతుందని చెప్పి గొడవ చేస్తున్నారు. మంత్రిగారిని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను. పెండింగ్‌లో ఉన్న బిల్లులు తొందరగా చెల్లించాలని, ఎవరైతే వంట ఏజెన్సీ వాళ్లు ఈ కార్యక్రమం చేస్తున్నారో మధ్యాహ్న భోజన పథకం వాళ్లను ఆదుకోవాలని చెప్పి వెంటనే బిల్లులు చెల్లించి వాళ్లను కంటిన్యూ చేయించే విధంగా ప్రోత్సహించాలని చెప్పి మీద్వారా కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి మీసాల గీత : అధ్యక్షా, ధన్యవాదాలు. మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి వర్యులు శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడు గారు మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఏజెన్సీ వాళ్లకి కూడా నెల వారి ఇచ్చే మొత్తాన్ని పెంచినందుకు మీద్వారా ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటున్నాను. విజయనగరం జిల్లాలో ఈ మధ్య కాలంలో విజయనగరం నియోజకవర్గంలోని విజయనగరం మండలం, అదేవిధంగా నెల్లిమర్ల నియోజకవర్గంలో ఒక మండలంకి సంబంధించి ప్రైవేటు ఏజెన్సీ వాళ్లకు ఈ మధ్యాహ్న భోజన పథకం నిర్వహించడానికి అప్పగించారని తెలిసింది. ప్రైవేటు ఏజెన్సీ వాళ్లు వచ్చి ఏరోజైతే ఆ ప్రోగ్రామ్‌ని మొదలు పెట్టారో మరుసటి రోజునుంచి కూడా పిల్లలు అస్వస్థతకు గురి అవడం గానీ, ఇది తినడానికి యోగ్యంగా లేదని చెప్పడం గానీ మేమందరం కూడా అక్కడికి వెళ్లి విజిట్ చేయడం జరిగింది. వరుసగా నాలుగు స్కూళ్లకు వెళ్లినప్పుడు అక్కడ ఒక్కటే కంప్లైంట్ చేశారు. గట్టిగా ఉండల్లాంటి అన్నం గానీ, లేదంటే శనగ పిండి కలిపినటువంటి నీళ్లుగా ఉండటం మాకు చూపించడం జరిగింది. మొన్న జన్మభూమి

కార్యక్రమానికి గానీ, పసుపు–కుంకుమ కార్యక్రమానికి గానీ వెళ్లినప్పుడు అక్కడ ఉండే మహిళలు ఒక్కటే చెబుతున్నారు. "చంద్రబాబునాయుడు గారు మంచి ఆలోచన చేసి ఈరోజు మా పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజనం పెట్టడం వల్ల కూలికి వెళ్లేటప్పుడు పంపించి మధ్యాహ్న భోజనం ప్రభుత్వం చూసుకుంటుందనే దీమాతో ఉన్నాం. ఈరోజు ఆ భోజనం చేయలేక పిల్లలు ఇంటికి వచ్చి మాకు భోజనం బాక్సులో పెట్టి ఇవ్వమని చెబుతుంటే మేము కూలి పనికే వెళతామా లేక వంట చేసి పంపిస్తామా అనేది.. మాకు చాలా బాధగా ఉంది. మీ ప్రభుత్వం ఇన్ని పథకాలు చేస్తోంది. మా పిల్లలకు పిడికెడు అన్నం శుభ్రంగా పెట్టించే పని చేయించండని" చెప్పి మమ్మల్ని చేతులు పట్టుకొని బ్రతిమాలుతుంటే మాకు చాలా బాధన్పించింది. గౌరవ మంత్రివర్యులు శ్రీ గంటా శ్రీనివాసరావుగారికి కూడా తెలియజేయడం జరిగింది. అయితే ఈ సందర్భం వచ్చింది కాబట్టి నియోజకవర్గం తరఫునుంచి విజయనగరం జిల్లాలో మధ్యాహ్న భోజన పథకం ప్రైవేటు వాళ్లకు ఇచ్చి పిల్లలు ఇబ్బందులకు గురయ్యే పరిస్థితి ఉందో దానిని తక్షణమే నివారించి ఆ పిల్లలకు మంచి భోజనం పెట్టించాలని ఈ రాష్ట్రం మొత్తం మీద అందరికీ చేస్తున్నారో అలాగే పెట్టగలిగే అవకాశాన్ని కల్పించమని మీద్వారా మంత్రిగారిని కోరుకుంటూ ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ గంటా శ్రీనివాసరావు: అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యురాలు శ్రీమతి కల్పన గారు, అలాగే శ్రీమతి గీత గారు ఈ మధ్యాహ్న భోజనంకి సంబంధించి తెలియజేశారు. సభ్యురాలు కల్పన గారు చెప్పిన మిడ్ డే మీల్స్ పేమెంట్‌కి సంబంధించినదయితే మధ్యలో కొంత ఆలస్యం అయిన మాట వాస్తవమే. అయితే మొన్న అక్టోబర్ వరకు కూడా అన్ని బిల్లులు క్లియర్ అయ్యాయి. నవంబర్, డిసెంబర్ బిల్లులు కూడా ట్రెజరీకి పంపించడం జరిగింది. త్వరలోనే వాటికి క్లియరెన్సు ఇచ్చి క్లియర్ చేస్తాం. ఒకటవ క్లాసు నుంచి పదవ క్లాసు దాకా ఈ రాష్ట్రంలో మొత్తం 45,955 పాఠశాలలు ఉన్నాయి. అలాగే ఇంటర్మీడియట్‌లో కూడా ఏ రాష్ట్రంలో లేని విధంగా మధ్యాహ్న భోజనం పెట్టడం జరిగింది. మధ్యాహ్న భోజన పథకం కింద మొత్తం 35.47లక్షల మంది పిల్లలకు ఇంటర్మీడియట్ చదువుతున్న వారికి పెడుతున్నాం. ఇది 8వ తరగతి వరకు కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వం 60:40 రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా రేషియోలో జరుగుతున్న ప్రోగ్రామ్. అయితే ఇన్ని లక్షల మంది పిల్లలకు ఇన్ని వేల స్కూల్స్‌లో ఇంత పెద్ద ఎత్తున చేస్తున్నప్పుడు కొన్ని సమస్యలు వస్తే దీనిని నివారించడం కోసం సెంట్రలైజ్డ్ కిచెన్ అనే సెంట్రలైజ్డ్ మానిటరి కమిటీ సజీషన్ చేశారు. దానిని కొన్ని ఏరియాల్లో పైలెట్ కింద పిలిచి సెంట్రలైజ్డ్ కిచెన్ పెట్టడం జరిగింది. అక్కడక్కడ కంప్లైట్స్ వచ్చిన మాట వాస్తవం. సభ్యురాలు శ్రీమతి గీత గారుచెప్పినట్లుగా వారి నియోజకవర్గంలో కూడా కంప్లైట్స్ వచ్చాయి. ఎవరైతే పైలెట్ కింద చేస్తున్నారో వాళ్లకు నోటీసులు ఇచ్చాం. ఈ క్వాలిటీ కనుక బాగోలేకపోతే వాళ్లందర్నీ టెర్మినేట్ చేసి ఏదైతే పాత సిస్టం ఉందో అది

చేస్తామని చెప్పడం జరిగింది. కొన్ని వేల కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి పిల్లలకు క్వాలిటీ భోజనం ఇవ్వాలనే ఉద్దేశంతోనే ఇవన్నీ కూడా చేయడం జరిగింది. అలాగే ఈ వర్కర్లకు సంబంధించి కూడా దాదాపు Cook cum Helper కింద 88,296 మంది ఈ స్కూల్స్ వరకు, 1900 మంది ఇంటర్మీడియట్‌లో పనిచేస్తున్నారు. వాళ్లకు ఈ హౌస్ ద్వారా ఒక్కటే అప్పీల్ చేస్తున్నాం. ఏదైతే ఈ సెంట్రలైజ్డ్ కిచెన్ పెట్టినందువల్ల వారిని ఉద్యోగాలనుంచి తీసేస్తారు, లేక పని నుంచి తీసేస్తారని ప్రచారం చేస్తున్నారు. దాంట్లో ఏమాత్రం కూడా వాస్తవం లేదు. ఈ సభాముఖంగా నేను హామీ ఇస్తున్నాను. వాళ్ల ఉద్యోగాలకు సంబంధించి ఎటువంటి ఆందోళన పడనవసరం లేదు. వాళ్లకు honorarium రూ.1000లు ఇస్తున్నాం. దానిని కూడా త్వరలోనే పెంచాలని గౌరవ ముఖ్యమంత్రివర్యులు ఆలోచిస్తున్నారు. దానిని కూడా ఎంత పెంచుతామనేది త్వరలోనే అనౌన్స్ చేయబోతున్నాం. ఎవరైతే **Cook cum Helpers** ఉన్నారో ఈ సెంట్రలైజ్డ్ కిచెన్ పెట్టడం వల్ల వాళ్ల ఉద్యోగాలకు వాళ్లు చేసే పనికి ఏమాత్రం కూడా ఢోకా లేదని మీద్వారా తెలియజేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: క్వశ్చన్ నెం.4206 (30) డిప్యూటీ చీఫ్ మినిస్టర్ ఫర్ రెవిన్యూ

రాష్ట్రంలో వ్యవసాయ భూముల సర్వే

ప్రశ్న నెం. 4206 (30) శ్రీ ధూళిపాళ్ళ నరేంద్ర కుమార్,

ఎం.ఎల్.ఏ.,

గౌరవనీయులైన ఉప-ముఖ్యమంత్రి (రెవెన్యూ) గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా ;

(ఎ) రాష్ట్రంలోని రైతుల నుండి వారి వ్యవసాయ భూములు సర్వే చేసి, సరిహద్దులు నిర్ణయించేందుకు దరఖాస్తులు పెద్ద ఎత్తున ప్రభుత్వానికి అందుతున్న విషయం వాస్తవమేనా ;

(బి) అయితే, ఆ వివరాలేమిటి ;

(సి) భూమి వివాదాల పరిష్కారానికి ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలేమిటి ?

(శ్రీ. కె. ఈ. కృష్ణమూర్తి గారి)

సమాధానం

(ఎ)బి)సి) అవునండీ, మీ సేవా కేంద్రాల ద్వారా 02-06-2014 నుండి ఇప్పటి వరకు 10,67,952 దరఖాస్తులు అందాయి. వాటి వివరాలు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

అందిన మొత్తం దరఖాస్తులు	పరిష్కరించిన మొత్తం దరఖాస్తులు	ఎస్ఎల్ఎలో పెండింగ్‌లో ఉన్నవి	ఎస్ఎల్ఏ వెలుపల పెండింగ్‌లో ఉన్నవి	పెండింగ్ మొత్తం
1067952	1050523	13704	3725	17429

శ్రీ కె. ఇ. కృష్ణమూర్తి (పత్తికొండ): అధ్యక్షా, తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత సర్వే అభ్యర్థులను వేగవంతంగా పరిష్కరించేందుకు చర్యలు తీసుకున్నాం. ఇందులో భాగంగా రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఉన్న అన్ని మండలాల్లో ETS మరియు DGPS మిషీన్లను మంజూరు చేశాం. ఈ 232 డెప్యూటీ సర్వేయర్లను కొత్తగా రిక్రూట్ చేశాం. వారు శిక్షణ పూర్తి చేసుకొని మండలంలో పని చేస్తున్నారు. 136 వెలుగు సర్వేయర్ల సేవలను సర్వే డిపార్ట్‌మెంట్‌కి అందుబాటులోకి తీసుకువచ్చాం. 39 సర్వేయర్ల ఖాళీల భర్తీ కోసం ఏపిపిఎస్సీకి రిక్రూట్‌మెంట్ చర్యల కోసం కోరడం జరిగింది. భూసేవ కార్యక్రమాల్లో భాగంగా రాష్ట్రంలోని ప్రతీ వ్యవసాయ కమతానికి తాత్కాలిక భూధార్ అందిస్తున్నారు. 11 అంకెల శాశ్వత భూధార్ ఇవ్వడానికి వ్యవసాయ క్షేత్రం అన్ని మూలాలను అక్షాంశ,

రేఖాంశాలను గుర్తించి నమోదు చేయడం జరుగుతుంది. దీనివల్ల సరిహద్దు వివాదాలను తెరదించగలం. యజమాని ఆమోదం లేకుండా ఎలాంటి రిజిస్టర్ చేయడానికి వేరే వారికి ఛాన్సు లేదు.

శ్రీ ధూళిపాళ్ల నరేంద్రకుమార్ (పొన్నూరు)ః అధ్యక్షా, గౌరవమంత్రిగారు ఏదైతే మీసేవలో వచ్చిన అప్లికేషన్లు ఉన్నాయో వాటికి సంబంధించిన సమాచారం సభ ముందు ఉంచారు. చాలా వరకు ఎక్కడైతే రైతులు ఈ 10/1/బి అడంగళ్ కోసం ఏదైతే పెట్టుకున్నారో ఆ స్థాయిలోనే సర్వేయర్ చేయాలనే దానితో ఎమ్మార్వో ఆఫీసులో పెండింగ్‌లో ఉన్నాయి. సర్వేయర్లు లేరని సర్వే చేయకుండా రికార్డు 10/1/బి సర్వే చేయకుండా చాలా అప్లికేషన్లు ఎమ్మార్వో ఆఫీసులో ఉన్నాయి. సర్వేయర్ల పోస్టులు ఖాళీగా ఉండటం వల్ల ఉన్న సర్వేయర్లను వివిధ కార్యక్రమాల మీద ఈనామ్ భూముల ల్యాండ్స్ కోసమో లేకపోతే ఇరిగేషన్‌కి సంబంధించి డెప్యుటేషన్ వేయడం మూలాన అవి గ్రామాల్లో, మండలాల్లో చాలా వరకు అపరిష్కృతంగా ఉన్నాయి. కేవలం మీ సేవలో ఏదైతే ఉన్నాయో వాటి వరకు మాత్రమే మంత్రిగారు పెట్టారు. ఇవాళ భూవివాదాలు చాలా ఎక్కువగా ఉన్నాయి. అటువంటి పరిస్థితుల్లో నేను మంత్రిగారిని అడిగేదేమంటే మన రాష్ట్ర విస్తీర్ణం మేరకు సెంటర్ ఫర్ గుడ్ గవర్నెన్స్ ఉంది. మన రాష్ట్రం యొక్క అవసరాలకు గానీ, విస్తీర్ణానికి సంబంధించి గానీ ఎన్ని పోస్టులు రాష్ట్రానికి అవసరమో సూచించడం జరిగింది. కొత్త పోస్టులు ఎన్ని ఇస్తామని అన్నారు? మంత్రిగారు ఇందాక మాట్లాడుతూ ఒక ఇరవై, ముప్పై మందిని రిక్రూట్ చేయమని చెప్పారు. కాబట్టి నేను కోరేదేమిటంటే పక్క రాష్ట్రాలతో కేరళ లాంటి రాష్ట్రాలతో మనం పోల్చుకున్నప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ విస్తీర్ణానికి అనుగుణంగా మన రాష్ట్రానికి ఎంతమంది సర్వేయర్లు అవసరమని చెప్పి భావిస్తున్నారు? కాబట్టి ఈ పోస్టులను భర్తీ చేయడానికి ఇవాళ ఎందుకంటే భూమి విలువలు పెరగడం వల్ల భూవివాదాలు గ్రామాల్లో చాలా ఎక్కువగా వస్తున్నాయి. అవి అపరిష్కృతం కానందువల్ల రైతాంగం ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. కాబట్టి దీన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని మంత్రిగారిని కోరేదేమంటే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్న భూవిస్తీర్ణం మేరకు ఏ మేరకు, ఎన్ని పోస్టులు కావాలనే మేరకు సెంటర్ ఫర్ గుడ్ గవర్నెన్స్ ద్వారా రావడం జరిగింది? మరి ఆ పోస్టులను మీరు ఎప్పుడులోగా మంజూరు చేస్తారు? వీటికి మీ–సేవ కాకుండా ఇప్పటికే ఎమ్మార్వో ఆఫీసులో అపరిష్కృతంగా ఉన్నాయి. ఎప్పటిలోపు వాటిని పరిష్కారం చేస్తారో చెప్పవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఉ.10.40

శ్రీ కె. ఈ కృష్ణమూర్తి (పత్తికొండ)ః అధ్యక్షా, మన రాష్ట్రంలో సర్వేయర్ల కొరత చాలా ఎక్కువగా ఉందన్న విషయం అందరికీ తెలిసినదే. అయినప్పటికీ సత్వర చర్యలు తీసుకుంటున్నాం. నవ్యాంధ్రలో

చేపట్టిన బహుళార్థసాధక ప్రాజెక్టులకంటే సీఆర్డీయే, పోర్టులు, ఎయిర్‌పోర్టులు, రైల్వేలు, ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టుల కోసం భూముల సర్వేలో కూడా మా సర్వేయర్లు ప్రముఖ పాత్ర వహించడానికి వారిని వినియోగిస్తున్నాం. మొత్తం ఈ ప్రత్యేక కార్యక్రమాలకోసం 5,07,000 ఎకరాల భూమిని సర్వే చేయడం జరిగింది. సర్వేకోసం ఎలక్ట్రానిక్ టోటల్ స్టేషన్స్ (ఈటీఎస్) మెషీన్లు దాదాపు ప్రతి మండలానికి ఒకటి ఉన్నాయి. అలాగే తొమ్మిది జిల్లాలకు డిజిబిఎస్ మెషీన్లు కూడా ఇచ్చాం. గౌరవసభ్యులు చెప్పినట్లు మన పక్క రాష్ట్రంలో 27.50 చ.కి.మీ.కు ఒక సర్వేయర్ ఉన్నారు. కర్ణాటకలో 37చ.కి.మీ.కు ఒక సర్వేయర్ ఉన్నారు. కేరళలో 20చ.కి.మీ.కు ఒక సర్వేయర్ ఉన్నారు. మన రాష్ట్రంలో 142చ.కి.మీ.కు ఒక సర్వేయర్ ఉన్నారు. అందుకోసమే ఏపీపీఎస్సీని కూడా తొందరగా సర్వేయర్ల పోస్టులు ఎంపిక చేయమని కోరాం. సర్వేయర్లు వస్తే ఈ కార్యక్రమాన్ని చాలా ప్రామినెంట్‌గా తీసుకొని పూర్తి చేస్తామని తెలియజేస్తున్నాను.

MR.SPEAKER: The Question Hour is over. I would like to make Announcement.

ANNOUNCEMENT – 1

I am to announce to the House, that the answers pertaining to 7 Stared Questions which were not included in the Business till 8th February, 2019 i.e the last day of the present Session are placed on the Table of the House.

They shall form part of the proceedings of the House.

*** (పైన పేర్కొన్న అంశాలను అనుబంధం–1 లో పొందుపరచడమైనది)**

ANNOUNCEMENT - 2

I am also to announce to the House, that the Ministers concerned are hereby directed to furnish the replies, directly to the Members for the remaining Stared, Un-Stared Questions, Short Notice Questions, Notices Under Rule - 74, and Notices Under Rule - 344, which were admitted and communicated to the Departments and for which answers not been furnished.

MR.SPEAKER: All the Papers included in the agenda are deemed to have been laid on the Table of the House.

PAPERS LAID ON THE TABLE

1. "A copy in each of the Annual Reports of Andhra Pradesh Women's Commission for the years 2016-17 and 2017-18 as required under Section 18 of the Andhra Pradesh Women's Commission Act, 1998."

2. "The copies of Notifications of the Andhra Pradesh Goods and Services Tax Act, 2017 as required under Section 166 of the Andhra Pradesh Goods and services Tax Act, 2017."

1	G.O.Ms.No. 475, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 19.09.2018
2	G.O.Ms.No. 476, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 20.09.2018
3	G.O.Ms.No. 477, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 20.09.2018
4	G.O.Ms.No. 485, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 25.09.2018
5	G.O.Ms.No. 486, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 25.09.2018
6	G.O.Ms.No. 487, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 25.09.2018
7	G.O.Ms.No. 488, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 25.09.2018
8	G.O.Ms.No. 489, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 25.09.2018
9	G.O.Ms.No. 490, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 25.09.2018
10	G.O.Ms.No. 496, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 28.09.2018
11	G.O.Ms.No. 497, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 28.09.2018
12	G.O.Ms.No. 499, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 28.09.2018
13	G.O.Ms.No. 568, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 14.11.2018
14	G.O.Ms.No. 569, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 14.11.2018
15	G.O.Ms.No. 570, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 14.11.2018
16	G.O.Ms.No. 593, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 20.11.2018

17	G.O.Ms.No. 619, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 07.12.2018
18	G.O.Ms.No. 620, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 07.12.2018
19	G.O.Ms.No. 621, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 07.12.2018
20	G.O.Ms.No. 622, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 07.12.2018
21	G.O.Ms.No. 20, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 18.01.2019
22	G.O.Ms.No. 77, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 31.01.2019
23	G.O.Ms.No. 78, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 31.01.2019
24	G.O.Ms.No. 79, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 31.01.2019
25	G.O.Ms.No. 80, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 31.01.2019
26	G.O.Ms.No. 81, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 31.01.2019
27	G.O.Ms.No. 82, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 31.01.2019
28	G.O.Ms.No. 83, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 31.01.2019
29	G.O.Ms.No. 474, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 19.09.2018
30	G.O.Ms.No. 484, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 25.09.2018
31	G.O.Ms.No. 498, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 28.09.2018
32	G.O.Ms.No. 21, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 18.01.2019
33	G.O.Ms.No. 22, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 18.01.2019
34	G.O.Ms.No. 23, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 18.01.2019
35	G.O.Ms.No. 24, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 18.01.2019
36	G.O.Ms.No. 25, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 18.01.2019
37	G.O.Ms.No. 26, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 18.01.2019
38	G.O.Ms.No. 27, Revenue (Commercial Taxes-II), dated 18.01.2019

3. "A copy of the 44th Annual Report of Andhra Pradesh Trade Promotion Corporation Limited for the year 2013-14, as required under Section 619-A (3) of the Companies Act, 1956."

4. "A copy of the Notification issued in G.O.Ms.No.16, Transport, Roads & Buildings (TR-I), dated 6th February, 2019, as required under Section 9 (2) of the Andhra Pradesh Motor Vehicles taxation Act, 1963."

5. "A copy of the Annual Report of Andhra Pradesh Power Generation Corporation Limited for the year 2017-18, as required under Section 394 of the Companies Act, 2013."

6. "A copy of the Annual Statement of Accounts of Transmission Corporation of Andhra Pradesh Limited for the year 2017-18, as required under Section 395 (1) of the Companies Act, 2013."

7. "A copy in each of the 1st and 2nd Annual Reports of the Andhra Pradesh State Energy Efficiency Development Corporation Limited for the years 2016-17 and 2017-18, as required under Section 395 of the Companies Act, 2013."

8. "A copy in each of the 1st and 2nd Annual Reports of the Andhra Pradesh Medtech Zone Limited for the year 2016-17 and 2017-18, as required under Section143(6) of the Companies Act, 2013."

9. "A copy of the 18th Annual Report of the Southern Power Distribution Company of Andhra Pradesh Limited for the year 2017-18, as required under Section 395 of the Companies Act, 2013."

COPY LAID ON THE TABLE:

SRI YANAMALA RAMAKRISHNUDU (MINISTER FOR FINANCE): Speaker Sir, I beg to lay:

"A copy of Statement on Quarterly Review of the trends in receipts and expenditure in relation to the Budget at the end of the second quarter of Financial Year 2018-19, as required under Section 11(1) of Andhra Pradesh Fiscal Responsibility and Budget Management Act, 2005".

MR.SPEAKER: A Copy is laid on the Table of the House.

Now, Annual Financial statement (Budget) (Vote on Account) for 2019-20: Minister for Finance.

SRI YANAMALA RAMAKRISHNUDU (MINISTER FOR FINANCE): Speaker Sir, I beg to move:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs.65869,23,25,000/- in advance in respect of the essential expenditure for a part of the Financial Year 2019-20 as per the Heads of Demands shown in the Notice dated 5th February, 2019".

SRI YANAMALA RAMAKRISHNUDU (MINISTER FOR FINANCE): Sir, there are some more financial sanctions. I request that if permitted all may be clubbed together for taking up for discussion.

MR. SPEAKER : Okay, you can proceed.

SUPPLEMENTARY ESTIMATES OF EXPENDITURE FOR 2018-19 :

SRI YANAMALA RAMAKRISHNUDU (MINISTER FOR FINANCE): Speaker Sir, I beg to move:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs.37813,51,86,000/- for further expenditure in the year 2018-19 as per the Heads of Demands shown in the Notice dated 7th February, 2019".

MR. SPEAKER : Motions moved.

GOVERNMENT BILLS

1. THE ANDHRA PRADESH APPROPRIATION BILL, 2019. (L.A.BILL NO.19 OF 2019)

2. THE ANDHRA PRADESH APPROPRIATION (NO.2) BILL, 2019 (L.A.BILL NO.20 OF 2019).

MR.SPEAKER: I would request the Minister for Finance to move "The Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019 (L.A.BILL NO.19 OF 2019)", and also to move "The Andhra Pradesh Appropriation (No.2) Bill, 2019 (L.A.BILL NO.20 OF 2019)".

SRI YANAMALA RAMAKRISHNUDU (MINISTER FOR FINANCE): Sir, I beg to move:

"That leave may be granted to introduce The Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019".(L.A.BILL NO.19 OF 2019)",

"That leave may be granted to introduce the Andhra Pradesh Appropriation (No.2) Bill, 2019".(L.A.BILL NO.20 OF 2019)

MR.SPEAKER: Motion move. Now, the question is;

"That leave may be granted to introduce The Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019".(L.A.BILL NO.19 OF 2019)

"That leave may be granted to introduce the Andhra Pradesh Appropriation (No.2) Bill, 2019".(L.A.BILL NO.20 OF 2019)"

(PAUSE)

The motion was adopted and the Bills were introduced.

MR.SPEAKER: I shall now request the Minister for Finance to move the motion for taking into consideration that "The Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019".(L.A.BILL NO.19 OF 2019) and also The Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019 and also the Andhra Pradesh Appropriation (No.2) Bill, 2019. (L.A.BILL NO.20 OF 2019)

SRI YANAMALA RAMAKRISHNUDU (MINISTER FOR FINANCE): Sir, I beg to move:

"That the Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019 (L.A.BILL NO.19 OF 2019)", be taken into consideration."

"That the Andhra Pradesh Appropriation (No.2) Bill, 2019 (L.A.BILL NO.20 OF 2019) be taken into consideration."

MR.SPEAKER: Motions moved. Now, discussion on the Bills. Prabhakar Chowdary garu...

శ్రీ వి.ప్రభాకర చౌదరిః అధ్యక్షా, రాష్ట్ర విభజన తర్వాత రూ.16వేల కోట్ల ఆర్థికలోటుతో ఉన్న రాష్ట్రం, అస్తవ్యస్తంగా కుక్కలు చింపిన విస్తరిలా, అస్థిపంజరంగా, ఆర్థిక పరిపుష్టి లేని పరిస్థితులలో రాష్ట్రాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారికి అప్పగించడం, ఈ రాష్ట్ర ప్రజలు సరైన దిశ, దశ, నిర్దేశకుడిగా చంద్రబాబు నాయుడుగారిని విశ్వసించి ఆయనైతేనే ఈ రాష్ట్రానికి సమర్థవంతమైన ప్రభుత్వం ఉంటుందనే భావనతో మమ్మల్ని అందరినీ శాసనసభ్యులుగా ఎన్నుకొని ముఖ్యమంత్రిగా చంద్రబాబు నాయుడుగారిని ఎన్నుకున్నారు. రాష్ట్రంలో అనేకరకాలుగా ఉన్న పరిస్థితుల్లో ఊహించని విధంగా ప్రజలలో అనుమానాలున్న పరిస్థితుల్లో ప్రజలు ఊహించి తెలుగుదేశానికి అధికారాన్ని కట్టబెట్టిన తరవాత ముఖ్యమంత్రిగారు అహర్నిశలు కృషిచేసి ఈ రాష్ట్రానికి సరైన ఆర్థిక పరిపుష్టి కల్పించాలని, పొరుగు రాష్ట్రమైన తెలంగాణ కంటె అన్నివిధాలా మన రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి పథంలో ముందుకు తీసుకెళ్లాలని అనేకరకాల ప్రయత్నాలు చేశారు. ఆ ప్రయత్నంలో భాగంగా కేంద్ర ప్రభుత్వంతో సఖ్యతగా ఉంటూ అత్యధికంగా నిధులు పొందేందుకు, రాష్ట్ర ప్రజలపై అధిక పన్నులు వేయకుండా సంక్షేమం, అభివృద్ధి సమపాళ్లలో రెండు కళ్లులాగా చూసుకొని ముందుకు వెళ్లాల్సిన పరిస్థితిని గమనించిన వ్యక్తిగా, కొంత ఆర్థికంగా ఊరట కలిగించడానికి అనేక రకాలుగా ప్రయత్నాలు చేశారు. ఇందులో విద్య, వైద్య, వైజ్ఞానిక, ఆరోగ్య, సాంకేతిక, పారిశ్రామిక రంగాలలో అభివృద్ధి చేయాలని, వ్యవసాయరంగానికి అధిక ప్రాధాన్యతనివ్వాలని, పోలవరం ప్రాజెక్టును పూర్తి చేయాలని, అమరావతి రాజధానిని నిర్మించాలని నిరంతర కృషి చేస్తున్నారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో రాష్ట్రంలో వివిధ రకాలుగా నిధుల కోసం అన్వేషించి వివిధ దేశాలలో అనుసరిస్తున్న సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొన్నారు. అంతకు ముందు అవినీతి, అక్రమాలకు తాళం వేసి ఉన్న పరిస్థితుల్లో విప్లవాత్మకమైన మార్పులు తీసుకొస్తూ సంక్షేమ పథకాలలో సామాజిక సంస్కరణకర్తగా ఎవరైతే సామాజిక రుగ్మతలపైన సామాజిక బాధ్యతలు తీసుకొని అనేక

రకాలుగా త్యాగాలు చేసి పోరాటాలు చేసిన వ్యక్తులు కూడా అభినందించే రీతిలో అనేక సంక్షేమ పథకాలు తీసుకురావడం జరిగింది. ఉన్నవారికి లేనివారికి ఉన్న తారతమ్యాన్ని తగ్గించాలని, 24గంటలూ విద్యుచ్ఛక్తి అందిస్తే తప్ప పరిశ్రమలు రావని, చదువుకొనే విద్యార్థులకు ఇబ్బంది కలుగకూడదని, వ్యవసాయ రంగానికి ప్రయోజనం కలగాలంటే నిరంతర విద్యుత్ సరఫరా ఉండాలనే ఉద్దేశంతో పలురకాలుగా ప్రయత్నాలు చేశారు. ఆ ప్రయత్నాలలో భాగంగా మన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రజల ఆత్మగౌరవానికి ప్రతీక అయిన అమరావతి రాజధానిని ప్రపంచంలో అత్యద్భుతమైన రాజధానులలో మొదటి ఐదింటిలో ఒకటి కావాలని తపన ఉంది. అందుకు ప్రజలిచ్చిన అవకాశంతోబాటు ముఖ్యమంత్రిగారిలో ఒక కసి ఉంది. ఆర్థిక శాస్త్రవేతలు అబ్బురం చెందే రీతిలో రాజనీతి కోవిదులు కూడా వారి గురించి మార్గదర్శిగా తీసుకొనే రీతిలో వారు చేస్తున్న ప్రయత్నాలు చూసిన తరవాత ఇలాంటి అత్యంత స్వల్పకాలంలో అభివృద్ధి, సంక్షేమంలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించి ముందుకు తీసుకెళ్లవచ్చునని ఇతర రాష్ట్రాలకు మార్గదర్శిగా ఉండే రీతిలో చేసిన కృషిని, నిరంతర శ్రమను మనమందరం గుర్తించి ప్రశంసించాలి. మా రాయలసీమ ప్రాంతం కరవు ప్రాంతం. అక్కడ నిత్యం వరుణదేవుని కరుణ కోసం నిరీక్షించే సందర్భంలో తాగునీటికి, సాగునీటికి కటకటలాడే పరిస్థితుల్లో వివిధ రకాలుగా ఆయన ఒక ఇంజనీర్‌గా, నిష్ణాతుడిగా ప్రయత్నించి పట్టిసీమ ప్రాజెక్టును తీసుకొచ్చి గోదావరి జలాలను కృష్ణాకు తరలించి, తద్వారా కృష్ణా మిగులు జలాలను అనతికాలంలో శ్రీశైలం ప్రాజెక్టుద్వారా రాయలసీమకు, ముఖ్యంగా అనంతపురం జిల్లాకు నీరివ్వాలని ప్రయత్నించారు. మా జిల్లాలో ఏ సంవత్సరం వర్షం పడకపోయినా వలస వెళ్లే పరిస్థితి ఉంది. అందుకోసం అనేక చెరువులలో నీటిని నింపడం, అదేవిధంగా రాయలసీమలో శాశ్వత ప్రాతిపదికన కరవును పారదోలడానికి ఏకైక మార్గం పోలవరం ప్రాజెక్ట్ మాత్రమే. పోలవరం ప్రాజెక్ట్ నిర్మించాలనే ప్రతిపాదన 1941లోనే వచ్చింది.

10.50 AM

2005 నుంచి ఆ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తుంటే నేటి వరకూ రూ.15,000 కోట్లు ఖర్చు పెడితే కేవలం ఈ నాలుగేళ్లలో రూ.10,000కోట్లు ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం సహకరించకపోయినా, కేంద్ర ప్రభుత్వం అక్కడ అనేక రకాలుగా అడ్డంకులు సృష్టించినా ఒక కసితో ఈ రాష్ట్రాన్ని గాడిలో పెట్టాలి, ప్రపంచ పటంలో అన్ని రకాలుగా ఒక చరిత్ర సృష్టించాలనే లక్ష్యంతో పనిచేసే వ్యక్తిగా 32 వేల క్యూబిక్ మీటర్లను 24 గంటల్లో వేసి చైనా, దుబాయ్ గిన్నిస్ బుక్ ఆఫ్ రికార్డు సాధించిన ఘనత మన ముఖ్యమంత్రి గారిది, ఈ రాష్ట్రానిదని నేను ప్రత్యేకంగా తెలియచేస్తున్నాను. ఇది అక్షర సత్యం. అదేవిధంగా భవిష్యత్తులో ఈ రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వం వస్తుందా లేదా అనేది, లేదా అసలు ఈ రాజధాని కట్టగలరా, దశాబ్దాల తరబడి రాజధాని నిర్మించాలంటే సమయం పడుతుంది అనేది అనుమానాలకు తావులేని రీతిలో ముఖ్యమంత్రి గారిని విశ్వసించి ఈ రాష్ట్ర ప్రయోజనాల దృష్ట్యా తెలుగువాడి పౌరుషాన్ని చాటాలని 34,000 ఎకరాలను అమరావతి కోసం రైతులు స్వచ్ఛంధంగా ముందుకు వచ్చి ఇచ్చారంటే

ఈ రాష్ట్ర ప్రజల తరఫున, అదేవిధంగా శాసనసభ్యుల తరఫున, ఒక రాష్ట్ర పౌరుడిగా, ఒక శాసనసభ్యుడిగా 34,000 ఎకరాల భూమిని ఇచ్చిన రైతులకు పాదాభివందనం చేస్తున్నాను. ఎందుకంటే మనిషి మీద నమ్మకం, ఒక నాయకుడి మీద విశ్వాసం, ఆయనైతే చేయగలడనే నమ్మకం ఉంటే, ఆ విధంగా సమర్థమైన ప్రభుత్వం ఉంటే ప్రజల సహకారం ఉంటుందనడానికి ప్రత్యక్ష నిదర్శనమే ఈ అమరావతి యొక్క రాజధాని నిర్మాణంలో రైతుల భాగస్వామ్యం.

అధ్యక్షా, ఈ విధంగా చెబుతూ పోతుంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం యొక్క కార్యక్రమాలు అనేకం ఉన్నాయి. ప్రధానంగా సంక్షేమం తీసుకుంటే సంక్షేమ పథకాలు మనిషి పుట్టిన తరువాత పరమపదించే వరకూ ప్రభుత్వం వివిధ రకాలుగా వాళ్ల సంక్షేమం కోసం ప్రయత్నం చేసే ప్రభుత్వాలను చూశాం, వ్యక్తులను చూశాం. కానీ ముఖ్యమంత్రి గారు మాత్రం పురిటి గడ్డలో ఉన్న పసికందు నుంచి పరమపదించి దహన సంస్కారాలు చేసే వరకూ అనేక రకాలుగా వారికి రాయితీలు ఇవ్వడం, అదే విధంగా ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలు అమలు చేసిందనే విషయాన్ని మనం ఆలోచన చేసినప్పుడు ఒక గొప్ప మానవతావాదిగా ముఖ్యమంత్రి గారిని మనం ఆలోచించాలి. సోదర శాసనసభ్యుడు గద్దె రామ్మోహన్ గారు టెలీ కాన్ఫరెన్స్‌లో ముఖ్యమంత్రి గారికి ఒక సలహా ఇచ్చారు. సార్, రెండు చేతులు లేని వ్యక్తులు కాలకృత్యాలు చేసుకోవాలంటే, భోజనం చేయాలంటే, దుస్తులు వేసుకోవాలంటే ఇబ్బంది కాబట్టి సహాయకునికి రూ.10,000లు కేటాయిస్తే బాగుంటుందని అంటే నిజంగా ఒక మనసు ఉన్న వ్యక్తిగా, మానవత్వానికి ప్రతీకగా, ముఖ్యమంత్రి గారు వెంటనే ఆ రెండు చేతులు లేని వ్యక్తులకు రూ.10,000లు ఇస్తున్నారంటే అది గొప్ప విషయం. మనం మదర్‌థెరీసాలాగా అను నిత్యం సామాజికంగా పనిచేయకపోయినా కూడా మదర్‌థెరీసాలాంటి మహోన్నత మహనీయురాలి వ్యక్తిత్వాన్ని అంతో ఇంతో పుణికిపుచ్చుకున్న ముఖ్యమంత్రి గారి గురించి మనం కూడా ఆలోచించాలి. అదే విధంగా అనేక విషయాలు ఒక సంక్షేమం, విద, వైద్యం, ఆరోగ్యం, వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు.

పరిశ్రమల విషయానికొస్తే మా రాయలసీమ ప్రాంతంలో అనంతపురం జిల్లా అనావృష్టి జిల్లా. రాయలసీమ ప్రాంతంలో గతంలో కొన్ని దశాబ్దాల కిందట గత ప్రభుత్వాల నేతృత్వంలో ఉన్న నాయకుల యొక్క సామ్రాజ్యాల్లో ఎవరైనా పరిశ్రమలు పెట్టాలంటే పెట్టుబడిదారులు భయపడే పరిస్థితి. ఎందుకంటే అక్కడ కమీషన్లు ఇవ్వాలి. అక్కడ ఏదైనా పని జరగాలంటే టోల్‌గేట్లు పెట్టి డబ్బులు వసూలు చేసే దుస్సంప్రదాయం ఆనాడు ఉండేది. వాటన్నింటికీ తిలోదకాలు ఇచ్చి టెండర్లు వేయాలంటే, ఒక పారదర్శకత, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ఉండాలని ముఖ్యమంత్రి గారు కియా పరిశ్రమ పెట్టాలంటే అనేక రకాల అడ్డంకులు వస్తున్నప్పటికీ, ప్రతిపక్షం కూడా మొన్ననే కియా ప్రాంతం దగ్గర ధర్నా చేస్తామన్నారు. అంటే విదేశీయులు ఇక్కడకు వచ్చి పెట్టుబడులు పెట్టాలంటే భయానకమైన వాతావరణం సృష్టించి అభివృద్ధిని అడ్డుకుని తెలుగుదేశం ప్రభుత్వానికి చెడ్డపేరు తేవాలనే ఆలోచన విధానాన్ని ప్రజలు కూడా గమనిస్తున్నారు. కియా పరిశ్రమ పెట్టేందుకు ముఖ్యమంత్రి గారు కియా ప్రతినిధులను ఒప్పించి

యాజమాన్యాన్ని రప్పించి పరిశ్రమ పెడతామంటే చాలామంది మాట్లాడారు. ఈ పరిశ్రమ రాదు. తొలి కారు జనవరిలో ఎప్పుడు వస్తుంది, మార్చిలో ఎప్పుడు వస్తుంది, కాదు అని అనేక విమర్శలు చేశారు. వీటన్నింటినీ తిప్పికొట్టి శరవేగంగా ఈ కియా పరిశ్రమను నిర్మాణం చేస్తే ముఖ్యమంత్రి గారి స్వహస్తాల మీద తొలి కారును ప్రారంభించినప్పుడు మేమందరం అక్కడకు వెళ్లాం. ఆ ప్రాంతంలోని నిరుద్యోగ యువత, ఇతర విద్యార్థులు భావితరాలకు మాకు ఉపయోగపడుతుందనే భావనతో అందరూ కియా పరిశ్రమను చూసి ఆనందిస్తున్నారు. ఇక్కడ మొత్తం వేలాది మందికి ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా ఉద్యోగాలు వచ్చిన సందర్భం. ఈ విధంగా ముఖ్యమంత్రి గారు అలాంటి పరిశ్రమలు తీసుకుని రావడమే కాకుండా, తిరుపతిలో ఇసుజు కంపెనీ గాక, ఇంకా అనేక రకాలుగా పరిశ్రమలను తీసుకు వస్తున్నారు.

అధ్యక్షా, గతంలో వోక్స్‌వ్యాగస్ ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యాన్ని, లేదా ఆ కంపెనీ ప్రతినిధులను ఏమి భయపెట్టారో తెలియదు గానీ ఒకాయన మాట్లాడింది మాత్రం విన్నాం. "సొమ్ములు పోనాయి, నాకేంటి నా సొమ్ములు పోయినాయి" అని వైఎస్ఆర్‌సీపీ నాయకుడు, మాజీ మంత్రి గారు మాట్లాడారు. అంటే మీ సొమ్ములు పోయాయనే బాధ తప్ప పరిశ్రమ పోయిందనే బాధ మీకు లేదు. అధ్యక్షా, 54 లక్షల మంది వయోవృద్ధులు, వితంతువులు, అందరికీ పింఛన్లు పెంచి రూ.10,000 కోట్ల భారం పడుతుందని తెలిసి కూడా, లేదూ, ఈ సామాజిక ఊతం కోసం నేనున్నాను, ప్రభుత్వం అంటే కేవలం పన్నులు వసూలు చేసుకునేదే కాదు, పన్నులు వసూలు చేసుకుంటూ అభివృద్ధిని చేసుకుంటూ సంక్షేమానికి కూడా మనం ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలనే లక్ష్యాన్ని, విధానాన్ని ప్రవేశ పెట్టిన గొప్ప మహోన్నతమైన వ్యక్తిత్వం(బెల్). అధ్యక్షా, 1996లో ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ఆయన మానసపుత్రిక డ్వాక్రా సంఘాలు. ఆరోజు ఆలోచించి అనేక రకాల సెల్ఫ్ హెల్ప్ గ్రూపులకు ప్రాధాన్యత ఇస్తే కాలక్రమేణా వాళ్లను నిర్వీర్యం చేసిన పార్టీలను, ప్రభుత్వాలను గతంలో చూశాం. ఇప్పుడు 96 లక్షల మంది మహిళలకు రూ.10,000లు నేరుగా, ఉచితంగా, మూడు దఫాలుగా చెక్కులు ఇస్తుంటే అవి ఉచితంగా కాదు అప్పు అని విమర్శలు చేసిన వ్యక్తులను ఈ రాష్ట్రంలో చూస్తున్నాం. ఈ విధంగా అనేక రకాలుగా రాష్ట్రంలో అయోమయాన్ని కల్పించి కులాల మధ్య, ప్రాంతాల మధ్య, వ్యక్తుల మధ్య విద్వేషాలను రగిలించి, అనేక ప్రాజెక్టులకు అడ్డు చెప్పి ఈ విధంగా అడ్డంకులు సృష్టించి రాజకీయంగా రానుకోడానికి ఒక పేపరు ఉంది, తిట్టడానికి ఒక టీవీ ఉంది, కట్టుకోడానికి సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ ఉంది. ఈవిధంగా ఇంకా ఏమైనా అరాచకాలు సృష్టించడానికి నల్లడబ్బు ఉందనే సాంప్రదాయాన్ని ఈరోజు మనం ఈ రాష్ట్రంలో చూస్తున్నాం. అలాంటి వ్యక్తులకు బుద్ధి చెప్పాల్సిన అవసరాన్ని ప్రజలు గమనిస్తున్నారు. ఏదేమైనప్పటికీ ఈ ప్రభుత్వం లోటు బడ్జెట్‌లో ఉన్న సందర్భంలో కూడా అనేక రకాలుగా రాయితీలతోబాటు, సంక్షేమ కార్యక్రమాలతోబాటు, అభివృద్ధితోబాటు, శాంతిభద్రతలకు విఘాతాన్ని కలిగించకుండా సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని జోడించి, సీసీ కెమెరాలు పెట్టి, ఆధునిక పోలీసు స్టేషన్లు పెట్టి శాంతిభద్రతలు బాగుంటేనే రాష్ట్రంలో అభివృద్ధిని సాధిస్తాం, స్వేచ్ఛగా ప్రజలు తిరగాలనే లక్ష్యానికి చేరువలో ఉన్న ముఖ్యమంత్రి గారిని ప్రత్యేకంగా అభినందిస్తూ ఈ ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు ఏవైతే ఉన్నాయో ఈరోజు ఆర్థికశాఖా మంత్రి

గారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ అప్రాప్రియేషన్ బిల్లును బలపరుస్తూ, రాబోయే తరంలో కూడా ఈ ప్రాజెక్టులన్నీ పూర్తి కావాలంటే, ఈ సంక్షేమ పథకాలు కొనసాగాలంటే ప్రజలు ముఖ్యమంత్రి గారిని విశ్వసిసున్నారు. అద్భుతమైన అమరావతి రాజధాని నిర్మాణం మరింతగా, శరవేగంగా ప్రజలకు చేరువ కావాలంటే ముఖ్యమంత్రి గారి యొక్క సమర్ధవంతమైన నాయకత్వం రాష్ట్రానికి అవసరమని ప్రజలు గమనిస్తున్నారని మీకు తెలియచేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీమతి గిడ్డి ఈశ్వరి (పాడేరు)ః ధన్యవాదాలు అధ్యక్ష. ఈరోజు నూతనంగా, ఎంఎల్ఏగా ఈ నూతన శాసనసభకు పంపించిన నా నియోజకవర్గ ప్రజలకు, ముఖ్యమంత్రి గారికి, అందరికీ ముందుగా ధన్యవాదాలు తెలియచేసుకుంటున్నాను. నాకు మాట్లాడేందుకు అవకాశం కల్పించినందుకు మీకు కూడా ధన్యవాదాలు. దాదాపు నాలుగున్నర సంవత్సరాలుగా మా గిరిజన ప్రాంతాలలో 2014 కన్నా ముందు, 2014 తరువాత అని చెప్పుకునే పరిస్థితి ఈరోజు ఏర్పడింది. ఎందుకంటే స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత మా గిరిజన ప్రాంతాల అభివృద్ధికి గాని, సంక్షేమానికి గానీ నోచుకోలేని పరిస్థితుల్లో ఈరోజు దాదాపుగా మా గిరిజన ప్రాంతాలలో అభివృద్ధి అనేది ఎట్లా ఉందనేది ఈరోజు కళ్లారా చూస్తున్నాము. ప్రధానంగా అభివృద్ధి జరగాలంటే రహదారులు ఉండాలని చెబుతుంటాం. రహదారి గానీ ఉంటే కచ్చితంగా ఆ గ్రామాలు గానీ, ఆ ప్రాంతాలు గానీ అభివృద్ధి చెందుతాయి. ఆ క్రమంలో ఈరోజు మేము మారుమూల ప్రాంతాల్లో గతంలో గుర్రాల మీద వెళ్లే పరిస్థితి ఉన్న ప్రాంతాల్లో ఈరోజు తారురోడ్లు వేసుకుని గ్రామ పంచాయతీ నుంచి పంచాయతీకి గానీ, మారుమూల ప్రాంతాలకు గానీ, కొండ ప్రాంతాలకు వెళ్లడానికి గానీ, గ్రామాల్లో సీసీ రోడ్లు కూడా వేసుకునే పరిస్థితిని ఈరోజు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబునాయుడుగారు ఎక్కువ నిధులను మా సబ్ప్లాను ద్వారా మాకు కేటాయించారు. దాదాపుగా మా పాడేరు నియోజకవర్గంలోనే రూ.700 కోట్ల పైచిలుకు రోడ్ల కోసమే ఇచ్చినందుకు వారికి ప్రత్యేకించి ధన్యవాదాలు తెలియచేస్తున్నాను. అంతేకాదు ఏవైతే రహదార్లు వేసుకుని ఈరోజు అభివృద్ధి పథంలో వెళుతున్నామో అది కేవలం తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వల్లనే, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు గారి దయ వల్లనే అని మా గిరిజనులలో కూడా ఒక ఆశ కలుగుతున్నది.

రెండవ అంశానికి వస్తే, గత కాలంలో ఎక్కువ మరణాలు మా గిరిజన ప్రాంతాల్లో జరిగేవి. ఎందుకంటే అక్కడ ఊటగడ్డ నీళ్లు తాగి అనారోగ్యం పాలై అన్ని రకాల వ్యాధులకు మేము గురై వైద్యానికి దూరంగా ఉండేవాళ్లం. కానీ ఈరోజు ఏదైతే రోగానికి కారణమైన నీళ్లను గతంలో ఊటగడ్డలకు వెళ్లి కిలోమీటర్ల లెక్కన చంకన బిడ్డను పెట్టుకుని దొంతెల మీద దొంతెలు వేసుకుని తెచ్చుకునే వాళ్లమో ఈరోజు మా గ్రామాలకు ట్యాంకులు, కుళాయిలు వచ్చాయి. ఈరోజు మంచినీటి గ్రావిటీ పథకాల ద్వారా, మంచినీటి రక్షిత పథకాలకు కూడా మన ప్రభుత్వం మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు గారు నీటి కోసం ఎక్కువ నిధులను మాకు కేటాయించడం జరిగింది.

11.00 AM

ఈరోజు మా గిరిజన ప్రాంతాలలో అభివృద్ధి అంటే ఎలా ఉంటుంది, ఇవన్నీ చూస్తుంటే రేపొద్దున మేము కూడా ఆరోగ్యంగా, ఆనందంగా ఉండగలం, ఈ నవ్యాంధ్రప్రదేశ్‌లో మేము కూడా అభివృద్ధి పథంలో నడుస్తామనే ఆశ కలుగుతుంది. వైద్య పరంగా చూసుకుంటే గతంలో ఎక్కడో మారుమూల ప్రాంతాల వారికి ఏదైనా వ్యాధులొచ్చి మండల స్థాయికి రావాలంటే చాలా కష్టంగా ఉండేది. కానీ ఈరోజు మారుమూల ప్రాంతాలలో ఫోర్ వీలర్ అంబులెన్స్‌లు, లేకపోతే వ్యాధిగ్రస్తులను తీసుకురావడం కష్టంగా ఉంటుంది గనుక బైక్ అంబులెన్స్‌లను పెట్టిన పరిస్థితి ఉంది. అంతేకాదు ఈరోజు వైద్యానికి వచ్చేసరికి, ప్రతీ పీహెచ్‌సిలో 24x7 చేసి ప్రతీ ఆసుపత్రిలో ఇద్దరు డాక్టర్లు ఉండే విధంగా, డాక్టర్లతోబాటు నర్సులు, ఏఎన్ఎమ్‌లను ఎక్కువగా నియమించడం జరిగింది. నిజంగా గతంలో ఆసుపత్రులకు వెళ్లాలంటే భయమేసేది. ఈరోజు ప్రధానంగా మా పాడేరు నియోజకవర్గంలోని ఏరియా ఆసుపత్రిని జిల్లా ఆసుపత్రిగా చేయడానికి ఒక ప్రతిపాదనను గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడుగారు పెట్టి, దాంట్లో సిటి స్కాన్, డయాలసీస్ ట్రీట్‌మెంట్, ఇక మిగిలిన అన్ని రకాల ట్రీట్‌మెంట్లు అక్కడే జరిగే విధంగా, మంచి ఆసుపత్రిగా తీర్చిదిద్దేదానికి ఏదైతే ముందుకు వచ్చారో నిజంగా వారికి మేము ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తున్నాము.

విద్యా పరంగా చూసుకుంటే ఈరోజు గిరిజన ఆశ్రమ పాఠశాలలున్నాయి. గతంలో మా పాఠశాలల్లో చదవాలంటే భయంగా ఉండేది. సరైన పౌష్టికాహారం ఉండేది కాదు. సరైన మౌలిక సదుపాయాలు ఉండేవి కాదు. కానీ ఈరోజు ప్రతీ గిరిజన ఆశ్రమ పాఠశాలను కార్పోరేట్ స్కూల్స్ కాలేజీలకు ధీటుగా తీర్చిదిద్ది, మా విద్యార్థులకు ఒక మంచి మెనూను పెట్టి ఒక్కొక్క విద్యార్థి మీద రూ.1200ల నుంచి రూ.1800ల వరకు ఖర్చు చేస్తూ మా ఆశ్రమ పాఠశాలలలో అన్ని రకాల మౌలిక సదూపాయాలు ఉండే విధంగా ఏర్పాట్లు చేయడం జరిగింది. అంతేకాకుండా కార్పోరేట్ విద్యకు ధీటుగా ఉపాధ్యాయులను నియమించి నాణ్యమైన విద్యను అందిస్తూ మా గిరిజన ఆశ్రమ పాఠశాలలను నడిపిస్తున్న తీరు చాలా బాగుంది. అది కేవలం మన తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు దాని మీద దృష్టి సారించారు కాబట్టి మా విద్యకు అంత ప్రాధాన్యత లభించింది. ఇంకా మా గిరిజన విద్యార్థులకు, నైపుణ్యత ఉన్న యువతకు మంచి శిక్షణావకాశాలను కల్పించి ఉద్యోగాలను కూడా ఇప్పిస్తున్న పరిస్థితి ఉంది. అయినా నిరుద్యోగ సమస్య చాలా ఎక్కువగా ఉంది. ఎందుకంటే గతంలో మా రిజర్వేషన్ ప్రాప్తికి చైత్యన్యం లేక చాలా మంది చదువుకోలేనివాళ్లు ఉండేవారు. కానీ ఈరోజు చైతన్యం వచ్చి ఎక్కువ కాంపిటీషన్ కూడా పెరిగింది. మా గిరిజనుల్లో

నిరుద్యోగయువత ఇంకా ఉన్నారు కాబట్టి వాళ్లకు స్పెషల్ డిఎస్సీని నిర్వహించి మరిన్ని ఉద్యోగావకాశాలను కల్పించాల్సిందిగా తమరి ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

ఈరోజు వ్యవసాయానికి వచ్చేవరకు నిజంగా మేము చాలా అదృష్టవంతులం. అటవీ హక్కుల చట్టం ప్రకారం గతంలో ఎవరైతే పేద గిరిజనులు ఉన్నారో, భూమి లేక కొండ పోడు చేసుకుంటున్నారో వాళ్ల కోసం ఆర్ఓఎఫ్ఆర్ పట్టాలను సిద్ధం చేసి, ఆగస్టు 9, ప్రపంచ ఆదివాసి దినోత్సవం రోజున గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు మా ప్రాంతానికి వచ్చి, దాదాపు 5 వేల మంది లబ్ధిదారులకు 15 వేల ఎకరాల ఆర్ఓఎఫ్ఆర్ పట్టాలను పంపిణీ చేయడం జరిగింది. ఆ రోజున మా గిరిజన రైతుల కళ్లల్లో ఎంతో ఆనందం కనిపించింది. ఎందుకంటే భూమిలేకపోతే వ్యవసాయం చేయలేము. ఈరోజు ఆ కొండపోడు భూమిలో కాఫీ పంటలను సాగు చేసుకుంటున్నాము. ఈ పంటలతోబాటు ఉద్యానవన పంటలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనిచ్చారు. ఎక్కడా దొరకని చెర్రీస్, డ్రాగన్ ఫ్రూట్స్, యాపిల్ ఇటువంటి ప్రత్యేకమైన పంటలను కూడా ఈరోజు మా పాడేరు నియోజకవర్గం చింతపల్లిలో సాగు చేసుకునే విధంగా వ్యవసాయ పరిశోధనా విశ్వవిద్యాలయాన్ని స్థాపించి దాని ద్వారా శిక్షణనిస్తూ మా రైతులు ఆర్థికంగా బాగుపడే విధంగా చేయుతనిస్తున్నారు.

అంతేకాకుండా, మా సబ్‌ప్లాన్ నిధులను ఉపయోగించి ఆర్థికంగా వెనుకబడిన గిరిజనులకు ట్రైకార్ లోన్లను మంజూరు చేస్తూ అందరికీ ఉపాధిని కల్పిస్తున్నారు. అయితే ట్రైకార్ లోన్ల విషయానికి వచ్చేసరికి తమరికి ఒక విషయం తెలియజేయాలి. ట్రైకార్ లోన్లను మన ప్రభుత్వం ఇస్తోంది. కానీ లబ్ధిదారులకు ఇవ్వక బ్యాంకుల వారు కొంచెం ఇబ్బంది పెడుతున్నారు. తమరి ద్వారా నేను గౌరవ మంత్రిగారికి తెలియజేస్తున్నాను. దయచేసి ప్రభుత్వం ఇస్తున్న సబ్సిడీ లోన్స్ ఏవైతే ఉన్నాయో, అవి ఖచ్చితంగా లబ్ధిదారులకు చేరే విధంగా చూడాల్సిందిగా తమరి ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఇక మహిళల విషయానికి వచ్చేసరికి, నిన్న, మొన్న మేము చాలా ఆనందించాము. పసుపు-కుంకుమ పండుగ. నిజంగా గతంలో ఏదైనా ఒక మీటింగ్‌ని పెట్టాలంటే చాలా సుదూరంలో ఉన్నాము రాలేమని మహిళలు వచ్చేవారు కాదు. మొన్న రెండు, మూడు, నాలుగు తారీకుల్లో జరిగిన పసుపు-కుంకుమ పండుగకు గానీ, పెన్షన్ల పండుగకు గానీ, మేము ఊహించనంత మంది మహిళలు మారుమూల ప్రాంతాలలో ఎంతో దూరం నుంచి వచ్చి, ఈరోజు మా అన్న, మా పెద్దన్న, మా చంద్రన్న గారు మాకు పసుపు-కుంకాల క్రింద డబ్బులిస్తున్నారని ఒక సెంటిమెంటులాగా అర్ధరాత్రి వరకు ఉండి, నిజంగా తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఇంత చేస్తున్నందుకు మేము ఎంతో గర్వపడుతున్నాం. ఈరోజుల్లో ఎవరిస్తారమ్మా, ఒక వెయ్యి రూపాయలు ఇవ్వాలంటే అన్నదమ్ములు కూడా ఇవ్వలేని పరిస్థితుల్లో ఈరోజు

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు, మేము ఆర్థికంగా బాగుండాలని ఏదైతే పసుపు–కుంకుమనిస్తున్నారో ఖచ్చితంగా మేము వారి రుణం తీర్చుకునే రోజు వస్తుంది. ఆరోజు ఆ రుణం తీర్చుకుంటామని వాళ్ల కళ్లల్లో ఒక ఆనందం కనిపించింది. దీంట్లో కూడా కొన్ని లోటుపాట్లు జరుగుతున్నాయి. గత నాలుగు విడతల్లో మంజూరు చేసి, బ్యాంకుల్లో ఉన్న డబ్బులు చాలా మందికి ఇవ్వడం లేదు. నేను మొన్న జీరో అవర్‌లో కూడా చెప్పడం జరిగింది. దానిమీద దృష్టి సారించి మన ప్రభుత్వం నుంచి లబ్ధిదారులకు ఏవైతే వెళుతున్నాయో నేరుగా వారికే వెళ్లే విధంగా అధికారులు చర్యలు తీసుకోవాల్సిందిగా తమరి ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

ఇక జిసిసి ఆహారాన్ని చూసినట్లయితే, జిసిసి సంస్థ ద్వారా ఈరోజు మాకు ఆహార బుట్టలను కూడా అందజేస్తున్నారు. ఒక్కొక్క ఆహారబుట్ట రూ.500లు విలువ చేసే పౌష్టికాహారాన్ని ఈరోజు మా పేద గిరిజనులకు ఇస్తున్నారు. ఏదైతే జిసిసి ద్వారా సరఫరా చేస్తున్న నిత్యావసర వస్తువులున్నాయో, వాటితోబాటు కిరోసిన్‌ని కూడా అందించాల్సిందిగా మా గిరిజనులు కోరుతున్నారు. ఎందుకంటే మాది చాలా మారుమూల ప్రాంతం. కరెంటు అన్ని ప్రాంతాల్లో ఇచ్చినప్పటికీ సోలార్ కరెంట్ ఉండటం వలన చాలా చీకటిగా ఉంటుంది. వంద యూనిట్లను ఫ్రీగా ఇచ్చినప్పటికీ, దీపాలను వెలిగించుకోవడానికి కిరోసిన్ కూడా కావాలని మా గిరిజనులు కోరుతున్నారు. దయచేసి కిరోసిన్‌ని కూడా మాకు అందించాల్సిందిగా తమరి ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

సంక్షేమం, అభివృద్ధి, విషయానికి వచ్చేసరికి కేవలం మా గిరిజన ప్రాంతాలలో గతంలో ఎప్పుడూ లేని సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఈరోజు మాకు అందుతున్నాయి. మా ప్రాంతమంతా ఇంకా అభివృద్ధి కావాలని కోరుకుంటున్నాము. అందుకనే తమరి ద్వారా మా ప్రజలందరికీ మరొక్కసారి విన్నవిస్తున్నాను. అభివృద్ధి, సంక్షేమం, కావాలంటే మన తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారి దయవల్లనే అవుతుంది గనుక ఖచ్చితంగా రేప్పొద్దున మనం మళ్లీ మన చంద్రబాబు నాయుడు గారినే ముఖ్యమంత్రిగా ఎన్నుకుందామని తమరి ద్వారా మా ప్రజలందరికీ నేను విన్నవిస్తున్నాను.

ప్రధానంగా ఏదైతే బాక్సైటు ఉందో, ఆ బాక్సైట్‌ను త్రవ్వము అని గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు గారు ఆరోజు ప్రపంచ ఆదివాసి దినోత్సవం రోజున వచ్చి మా గిరిజనులందరికీ ఊరటగా ఒక మంచి మాటను చెప్పారు. నిజంగా అది చారిత్రాత్మకమైన నిర్ణయం. ఈరోజు మేమందరం మా అడవి తల్లిని కాపాడుకుంటూ, మా అడవి తల్లి దయతో బ్రతుకుతున్న మాకు,

బాక్సైట్‌ను త్రవ్వబోమని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారో అది మాకందరికీ ఆనందదాయకం. అందుకు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడు గారికి ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తున్నాము. అలాగే గిరిజనులందరికీ 50 సంవత్సరాలకే పెన్షన్ ఇవ్వాలని మేమంతా అడిగాము. అది ఆరోజు ప్రపంచ ఆదివాసి దినోత్సవం రోజున గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు ప్రకటించారు. ఆ 50 సంవత్సరాలకు పెన్షన్ ఇచ్చే కార్యక్రమాన్ని కూడా మా గిరిజనులకు అమలు చేస్తే ఇంకా ఆనందంగా ఉండటానికి అవకాశం ఉంటుందని, ఖచ్చితంగా రాబోయే కాలంలో మళ్లా మేము తెలుగుదేశం ప్రభుత్వాన్ని అధికారంలోకి తీసుకొచ్చి మా అభివృద్ధిని, సంక్షేమాన్ని, మేము ముందుకు తీసుకుపోతామని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తూ ఇంత గొప్ప అవకాశమిచ్చిన నా నియోజకవర్గ ప్రజలకు, పెద్దలకు, తమరికి, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారికి, అందరికీ కూడా మరొక్కసారి ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తూ ముగిస్తున్నాను.

11.10 AM

మిస్టర్ స్పీకర్: గొల్లపల్లి సూర్యారావు గారూ........

శ్రీ గొల్లపల్లి సూర్యారావు (రాజోలు): అధ్యక్షా, గౌరవ ఆర్థిక శాఖామాత్యులు మరియు మా శ్రేయోభిలాషులు శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు గారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ Appropriation Bill మీద మాట్లాడే అవకాశం ఇచ్చిన మీకు, నా హృదయపూర్వకమైన ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఇవాళ ఈ నాలుగున్నర, ఐదు సంవత్సరాల కాలంలో ఇలాంటి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని చూస్తామని ఎప్పుడూ మేము అనుకోలేదు. 2014వ సంవత్సరం ఒకసారి జ్ఞాపకం వస్తున్నప్పుడు గానీ, అంతకు ముందు ఉన్నటువంటి పరిస్థితుల్లో ఈ రాష్ట్ర పరిపాలన గానీ, లేకపోతే ఉమ్మడి రాష్ట్ర పరిపాలన గానీ మనం చూస్తున్నప్పుడు ఈ రాష్ట్రం ఏ విధంగా చిన్నాభిన్నం అయిందో, లేదా పాలకులు రాష్ట్రాన్ని చిన్నాభిన్నం చేశారో, ఈ దేశం అనేక సమస్యలకు, అనేక రకాలైన భావ దరిద్రానికి మారుపేరుగా తయారుచేసినటువంటి ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని 2014 వ సంవత్సరంలో వచ్చిన సాధారణ ఎన్నికల ద్వారా తెలుగు ప్రజలు ఒక సుదీర్ఘ రాజకీయ అనుభవం కల్గినటువంటి, ఒక visionary అయినటువంటి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారిని అభిమానించి, వారిని ఆశీర్వదించి ఈ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా వారికి బాధ్యతలను అప్పజెప్పిన తరువాత ఈ నాలుగున్నర సంవత్సరాల కాలంలో చూస్తున్నటువంటి ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ మేము ఎప్పుడూ ఊహించనటువంటి ఒక గొప్ప అధునాతనమైనటువంటి సాంకేతిక విలువలతో ఒక మంచి ఆరోగ్యవంతమైనటువంటి, పుష్కలమైనటువంటి సంక్షేమం, అభివృద్ధితో ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని చూస్తున్నందుకు, అందులో మేము కూడా సభ్యులుగా ఉన్నందుకు చాలా సంతోషపడుతున్నాం, గర్వపడుతున్నాం. ఇలాంటి ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని డెవలప్‌మెంట్ వైపు చూసుకున్నా, లేకపోతే వెల్ఫేర్ వైపు చూసినా అనేక రకాలైన

కార్యక్రమాలను ప్రభుత్వం చేపట్టడం జరిగింది. ముఖ్యంగా రైతుల పట్ల, మన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని వ్యవసాయ ఆధారిత ఆంధ్రప్రదేశ్‌గా పిలువబడుతుంది. ఇక్కడ పరిశ్రమలు లేవు. లేకపోతే ఇతరత్రా పెద్దగా ఆదాయం వచ్చే వనరులు కూడా లేనటువంటి ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం కేవలం వ్యవసాయ ఆధారిత ప్రాంతంగా మాత్రమే ఉంది. ఇలాంటి ప్రాంతాన్ని ముఖ్యంగా రైతులు గానీ, అదే విధంగా ఇరిగేషన్ రంగం పరిధిలో ఏదైతే మనకు ఈ కెనాల్ సిస్టమ్ ఉందో దాన్ని మనం మన అవసరాలకు అనుగుణంగా మలుచుకుని ఉన్నటువంటి ప్రతి అంగుళం భూమిని వ్యవసాయ భూమిగా మార్చడమే కాకుండా తద్వారా అనేక ఆర్థిక వనరులను మనం సమకూర్చుకున్నటువంటి నేపథ్యం మనం ఒకసారి జ్ఞాపకం చేసుకున్నా, అదే విధంగా ఇండస్ట్రీస్ పరంగా చూసినా ఏ ప్రాధాన్యతకు చెందినటువంటి ఇండస్ట్రీస్ ఈ ప్రాంతంలో లేకపోయినప్పటికి కూడా కేవలం ఏదో విశాఖపట్టణం నగరంలో మాత్రమే పారిశ్రామికంగా అంతంత మాత్రంగా ఒక గుర్తింపు ఉన్నటువంటి ఈ నవ్యాంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ముఖ్యంగా ఇవాళ రాయలసీమ ప్రాంతంలో మనం అనేక పరిశ్రమలను ఏర్పాటుచేసుకున్నాం. అదే విధంగా రాష్ట్రంలోని అనేక ప్రాంతాల్లో, జిల్లా కేంద్రాల్లో కూడా మనం చిన్న చిన్న పరిశ్రమలు, కుటీర పరిశ్రమలను కూడా ఏర్పాటుచేసుకుని అభివృద్ధివైపున నడుస్తున్నాం. అందులో ముఖ్యంగా రాయలసీమ ప్రాంతంలోని అనంతపురం జిల్లాలో ఏర్పాటుచేసిన కియా కార్ల కంపెనీ గానీ, సుజికి కంపెనీ గానీ, హీరోహోండా కంపెనీ గానీ, ఫ్యాక్సికాన్ గానీ, మల్టీనేషనల్ వంటి అనేకరకాలైన కంపెనీలు ఇవాళ మన ఈ వ్యవసాయాధారిత భూమిగా ఉన్న ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో అనేక రకాలైన పరిశ్రమలను కూడా మనం establish చేసుకున్నాం.

అదే విధంగా వెల్ఫేర్ విషయానికొచ్చేసరికి, రేషన్ కార్డుల పంపిణీలో, పెన్షన్ల పంపిణీలో, గ్యాస్ కనెక్షన్లు, టాయ్‌లెట్స్ నిర్మాణం, హౌసింగ్ వీటన్నింటిలో మనం ముందున్నాం. అలా చెప్పుకుంటూ పోతే ఒకటి కాదు, ఒక మనిషి తాను జీవించడానికి కావలసిన అవసరాలు ఏమైతే ఉన్నాయో, ప్రతి మనుషుడు సహజంగా ఒక ఇల్లు నాకు ఉండాలని అనుకుంటాడు. అలాగే మంచి కుటుంబ వ్యవస్థకు నేను పెద్దవాడిగా ఉండాలని అనుకుంటాడు. ఆ కుటుంబంలోని బిడ్డలందరినీ పోషించడానికి తగిన వనరులను సంపాదించుకొనే శక్తివంతమైన తండ్రిగా ఉండాలని అనుకుంటాడు. అదేవిధంగా ప్రభుత్వం అనేది కూడా ఒక కుటుంబం. ఈ కుటుంబంలో ఉన్న ఆయా సామాజిక వర్గాలు గానీ, అన్ని సంక్షేమ కార్యక్రమాలు గానీ ఒక కుటుంబ యజమానిగా, ఒక తండ్రిగా, లేకపోతే ఒక అన్నగా, వీళ్లందరి యొక్క శ్రేయోభిలాషిగా ఐదు కోట్ల ప్రజల యొక్క ఆలోచనలను, పరిస్థితులను నిరంతరం సమీక్షిస్తూ, ఆ వనరులను సమీకరించడమే కాకుండా వాటినన్నింటినీ కూడా ఇక్కడ establish చేయడానికి అవసరమైనటువంటి, ఒక నిబద్ధత కల్గినటువంటి నాయకుడిగా శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు ఇవాళ బహుశా భారతదేశంలోనే మనం ఒక అత్యంత ప్రాధాన్యతనిచ్చినటువంటి రాష్ట్రంగా మన రాష్ట్రాన్ని మనం జ్ఞాపకం చేసుకోవాలి.

అదేవిధంగా షెడ్యూల్డు కులాల యొక్క వెల్ఫేర్‌ను ఇవాళ మనం గుర్తుంచుకోవాలి. ఎప్పుడు కూడా మేము ఊహించలేదు. ఉదాహరణకు మేము ఉన్న ఆవాసాల్లోనుంచి ఎప్పుడైనా బయటకు వెళ్లాలనుకున్నప్పుడు ఎప్పుడు కూడా మంచి బట్టలు వేసుకుని బయటకు వెళ్లాలన్నా, రోడ్డు మీదకు వెళ్లాలన్నా, ఇంటి దగ్గర్నుంచి బయలుదేరితే మరలా మధ్య అంతా దుమ్ము, దూళి, బురదలతో ఉన్నటువంటి నేపథ్యం ఒకప్పుడిది. మొన్నటి వరకు కూడా అదే పరిస్థితి ఉండేది. సుమారుగా ఈ పరిస్థితిని 35-40 సంవత్సరాలుగా నేను చూస్తున్నటువంటి ఒక అనుభవం. ఇవాళైతే మేము నిజంగా బట్టలు వేసుకుని ఇంటి నుంచి బయటకు రావడంతోటే ఇంటి నుండి సిమెంట్‌రోడ్లు, ఆ సిమెంట్ రోడ్డు పైన నడిచి కాస్త దూరం వెళ్లే సరికి మరలా ఒక కనెక్టివిటీ మెయిన్ గ్రామానికి ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. అలాంటి ఒక అధునాతనమైన ఈయొక్క షెడ్యూల్డు కులాలు నివసిస్తున్నటువంటి ఏరియాలను ముఖ్యంగా షెడ్యుల్డు కులాల సబ్ ప్లాన్ నిధుల ద్వారా మన డెవలప్ విధానం ఏదైతే ఉందో, అది ఒకసారి జ్ఞాపకం వస్తున్నప్పుడు, ఈ నాలుగున్నర సంవత్సరాలలో ఏంటి ఇంత మార్పు అని అనిపిస్తోంది. ఇదొక అద్భుతం. ఒక రకమైన అద్భుత ప్రపంచాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో మనం నిర్మించుకున్నాం.

అదే విధంగా షెడ్యూల్డు తెగలున్నారు. వారి యొక్క వెల్ఫేర్‌ను కూడా మనం చూస్తున్నప్పుడు ఒకటి తెలుస్తోంది. ఇందాక మా అమ్మాయి (సభ్యులు శ్రీమతి గిడ్డి ఈశ్వరి గారిని ఉద్దేశించి) చెప్పడం జరిగింది. గిరిజన ప్రాంతాల్లోని రోడ్లను చూస్తుంటే, ఒకప్పుడు గుర్రాల మీద వెళ్లుతున్నటువంటి ఒక అనుభవంతో ఆనాడు గిరిజన గ్రామాలు ఉండేవని ఆమె చెప్పడం జరిగింది. కానీ, ఇవాళ అవే గిరిజన ప్రాంతాల్లో సైకిళ్లు, మోటర్ సైకిళ్లు, కార్ల వంటివి తిరుగుతున్నాయి. అధునాతనమైన ఒక ప్రపంచాన్ని ఆ కొండ ప్రాంతాల్లో మనం నిర్మించుకున్నాం.

అదే విధంగా వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం విషయంలో కూడా ప్రభుత్వం ఎన్నో అభివృద్ధి సంక్షేమ కార్యక్రమాలను రాష్ట్రంలో అమలు చేస్తోంది. నిన్న కూడా ఒక మంచి బిల్లును, ఒక చక్కటి బి.సి. రిజర్వేషన్ బిల్లును కాపులకు సంబంధించిన బిల్లును మనం సభలో ప్రవేశపెట్టుకుని ఆమోదింపజేసుకున్నాం. తరతరాలుగా వస్తున్నటువంటి ఇది మా తలరాత. మేము కేవలం చేతివృత్తుల మీద ఆధారపడి బతికే బతుకు మాది. ఇది మాకొక శాపం, మా జీవన విధానానికి మాకు మోక్షం లేదా అనేటటువంటి ఆలోచన ఉన్నటువంటి బలహీనవర్గాల జీవితాల్లో కూడా ఒక వెలుగును తీసుకుని వచ్చారు మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు. వారికి సంబంధించి ఒక చట్టాన్ని కూడా మనం చేసుకున్నాం. బి.సి. సబ్ ప్లాన్ నిధులను కూడా వారి సంక్షేమం కోసం, వారికి దామాషా ప్రకారంగా రావల్సిన ఆర్థిక వనరులు ఏవైతే ఉన్నాయో, వాటిని వాళ్ల అభివృద్ధి కోసం, వాళ్ల ప్రాంతాల అభివృద్ధి కోసం, వాళ్ల బిడ్డల చదువు కోసం, వాళ్లకున్నటువంటటి అవసరాల కోసం ఉపయోగించడం జరుగుతోంది. ఇది మా డబ్బు, మాకు రాజ్యాంగబద్ధంగా రావల్సినటువంటి మా నిధుల్ని, మా డబ్బుతో మేమే ఆ ప్రయోజనాన్ని అనుభవించాలి, మేమే ఆ డబ్బును ఖర్చుచేసుకోవాలి,

తద్వారా మా జీవితాల్లో వెలుగును చూడాలి అనుకునేటటువంటి ఆశ, ఆకాంక్ష తరతరాలుగా బలహీనవర్గాల్లో వస్తోంది. చెట్టెక్కి కల్లు తీసుకునే వాడొకడు, చేతితో నేత వృత్తి చేసేవాడొకడు, కుమ్మరి పనిచేసేవాడొకడు, మంగలిపని చేసేవాడొకడు, చాకలి పనిచేసేవాడొకడు, ఇలాంటి వంటివాటిని చూసినప్పుడు మేము ఏమని అనుకునేవాళ్లమంటే, మాకు తరతరాలుగా వస్తున్నటువంటి ఇదొక శాపమో, లేకపోతే ఇదొక తలరాతో అనుకున్నటువంటి ఈ జీవితాల్లో ఒక గొప్ప మార్పును తీసుకువచ్చినటువంటి ప్రభుత్వం తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం, నాయకుడు శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు.

అధ్యక్షా, ఇలా చెప్పుకుంటూ పోతే ఒకటి కాదు, రెండు కాదు, అనేక సంక్షేమ, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ఈ రాష్ట్రంలో మరీ ముఖ్యంగా Women empowerment కార్యక్రమం ఉంది. ఇది ఒక చరిత్ర. నేనంటున్నాను. ఎవరికైతే ఈ దేశ చరిత్రలో కుటుంబ చరిత్రలు తెలుస్తాయో, వాళ్లే తిరిగి మరలా కొత్త చరిత్రను వ్రాస్తారు. Those who know history, he can create a new history. ఇదొక గొప్ప అనుభూతి. మన చరిత్ర. నా కుటుంబమేమిటి? నా రాష్ట్రమేమిటి? నా తెలుగుజాతి ఏమిటి? నా దేశమేమిటి? నా సామాజికవర్గ నేపథ్యమేమిటి అని ఎవరికైతే తెలుస్తుందో, మరలా వాళ్లే తిరిగి కొత్త చరిత్రను వ్రాయగలరు. ఇది రాజకీయాల్లో ఉన్నటువంటి, ప్రజా జీవితంలో ఉన్నటువంటి మనమందరం కూడా ఈ proverb ను ఎప్పటికప్పుడు ఒక inspiration గా తీసుకోవాలి. ఇవాళ ఒక గొప్ప చరిత్రను తయారుచేశారు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారైన శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు. ఈ రాష్ట్రం విడిపోక మునుపు ఈ రాష్ట్రం యొక్క చరిత్ర తెలిసినటువంటి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు, Those who know history, he can create a new history అనే ఒక మంచి మాట ఏదైతే ఉందో, ఆయనకు గత చరిత్ర తెలిసిన మూలంగానే ఇవాళ రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి దిశగా పయనింపజేస్తున్నారు. ఇవాళ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో అమలు జరుగుతోన్న "పసుపు – కుంకుమ కార్యక్రమం". రాష్ట్రంలో ఇవాళ ఒక పుష్కలమైన, చక్కటి ఆనందభరితమైన జీవితాలు మా తల్లుల్లు, చెల్లాయిలందరూ మనల్ని నడిపిస్తున్నారు. ఒక మంచి మార్పు దిశగా పురుషుల్ని మహిళలు నడిపిస్తున్నారు. మనకు కావల్సిన పెట్టుబడులను మనం వాళ్ల దగ్గర నుంచి తీసుకుంటున్నాం. ఇవాళ మనకు కావల్సిన నిధుల్ని డ్వాక్రా మహిళా సంఘాల ద్వారా సమకూరుస్తున్నారు. ఇవాళ స్త్రీలే మనకు పెట్టుబడిదారులయ్యారు. మనకొక డైరెక్షన్ ఇవాళ స్త్రీలు ఇస్తున్నారు. ఇవాళ కుటుంబం ఎలా ఉండాలి, కుటుంబాన్ని ఎలా నడిపించాలి, నీకున్న వ్యవసాయ భూమిలో నీ ఉద్యోగాన్ని నీవు ఎలా చేసుకురావాలి అనే ఒక మంచి ఆలోచననిచ్చే ఒక గొప్ప సాంకేతికపరమైన విజ్ఞాని అయ్యింది మన అమ్మాయి, మన తల్లి, మన అక్క, మన చెల్లి. ఇలాంటి ఒక ఆలోచనను తీసుకువచ్చినటువంటి మహానుభావుడు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారైన శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు.

అధ్యక్షా, చంద్రన్న పెళ్లి కానుక కార్యక్రమం. అలాగే ఎన్.టి.ఆర్. వైద్యసేవలు. ఇవాళ నా నియోజకవర్గం పరిధిలో గత నాలుగున్న సంవత్సరాల కాలంలో సుమారు రూ. 14.00 కోట్లు, ఎవరైతే

అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్న ప్రజలున్నారో, దీర్ఘకాలిక వ్యాధులతో బాధపడే వాళ్లెవరైతే ఉన్నారో, ఇంకా చెప్పాలంటే, వ్యాధి నయం కోసం ఖర్చు చేసిన లక్షలాది రూపాయలను వారు మరణించిన తరువాత కూడా వారి కుటుంబ సభ్యుల పేరున గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు... ఆర్థిక ఇబ్బందులతో తండ్రి లేక వ్యక్తి మరణించారో, ఆ మరణించడంతోపాటు ఆర్థిక ఇబ్బందులేవైతే ఆ కుటుంబంలో ఉన్నాయో వాటిని తొలగించడం కోసం కూడా గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఒక వెసులుబాటు కలిగించారు. ముఖ్యమంత్రి సహాయ నిధి ద్వారా బాధిత కుటుంబాలకు రీయింబర్స్‌మెంట్ ఇచ్చినటువంటి నాయకుడు శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడు గారు. సుమారు రూ.14.00 కోట్లు నా నియోజకవర్గానికి ముఖ్యమంత్రి సహాయ నిధి క్రింద ఈ నాలుగున్నర సంవత్సరాల కాలంలో వారు ఇచ్చారు. నిన్న కాక మొన్న నేను ఇక్కడకు వచ్చి పట్టుకెళ్లితే, ప్రజానీకం ఎంతో సంతోషించింది. ఒకేసారి 70 చెక్కులు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు నాకు ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ చెక్కులను పట్టుకెళ్లి, మా ఇంటికి బాధితులనందరినీ పిలిచి ఇవ్వగా, ఎలా, ఎవరు చేశారు ఈ విధంగా అని ఆ ఊరు ఊరు విస్తుపోయింది, ఎప్పుడైనా ఈ విధానాన్ని విన్నామా అని విస్తుపోయారు. నాకు తెలిసి, నేను ఒకప్పుడు మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ఒక స్నేహితుడిని బతికించుకోవడం కోసం నేను పడినటువంటి తాపత్రయం, ఆరాటం ఇంత, అంత కాదు.

11.20 AM

విత్తనాల నాగేశ్వరరావు అనే బలహీన వర్గాలకు చెందిన యువకునకు కిడ్నీ వ్యాధితో హైదరాబాదులోని గ్లోబల్ హాస్పిటల్‌లో బాధపడుతుండగా కనీసం పది వేల రూపాయలను కూడా నేను ప్రభుత్వం నుండి శాంక్షన్ చేయించుకోలేకపోయాను. ఆ వ్యక్తి నా స్నేహితుడు అయినందున నా సొంత సొమ్ము రూ.3.00 లక్షలను ఖర్చుపెట్టాను, ఫలితం లేక చనిపోయిన ఆ డెడ్‌బాడీని ఇంటికి తీసుకువెళ్లాను. ఇటువంటి అనుభవాలు నా జీవితంలో ఉన్నాయి. అటువంటికుటుంబాలను ఆదుకునేందుకు లక్షలాది రూపాయలను ప్రభుత్వం వెచ్చిస్తోంది. ముఖ్యమంత్రి గారు ఈ రాష్ట్రంలో చేపట్టిన సంక్షేమ, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలే కాకుండా చనిపోయిన పేద కుటుంబాలకు నేను అండగా ఉన్నాను అంటూ మానవీయ కోణంలో మానవతా విలువలు కలిగిన నాయకుడుగా చంద్రబాబునాయుడు గారిని మనం జ్ఞాపకం చేసుకోవాలి. అధ్యక్షా, నేను కూడా ఎక్కడనుండి వచ్చాను, ఎలా వచ్చాను అన్నప్పుడు నేను కోనసీమ ప్రాంతం నుండి రాజకీయాలలోకి వచ్చిన వ్యక్తిని అధ్యక్షా. కోనసీమ అనేది అయిదు నియోజకవర్గాలు అయినటువంటి ముమ్మిడివరం, అమలాపురం, కొత్తపేట, రాజోలు, పి.గన్నవరం అనే అయిదు నియోజకవర్గాలు కలిగిన కోనసీమ అనేది ఒక దీవి అధ్యక్షా. ఈ దీవిని ఆనుకుని రెండు ప్రధానమైన వశిష్ఠ, గౌతమి నదులు ఈ రెండు నదుల నుండి మరో కొన్ని నదులతో కలిసి గోదావరికి ఉప నదులుగా ఉన్నాయి. ఈ నదులు ఉండే ప్రాంతమే కోనసీమ ప్రాంతం. మరొక పక్కనే అతి పెద్ద బంగాళాఖాతం

సముద్రం పక్కనే ఉంది. ప్రతీ సంవత్సరం సంభవించే తుపాన్ల సందర్భాల్లో కోనసీమ ప్రజలను అప్రమత్తం చేస్తూ ప్రభుత్వం కూడా హెచ్చరికలు చేస్తుంటోంది. కోనసీమ ప్రాంతంలో ప్రతీ గ్రామానికి రెండు, మూడు పంట కాలువలు, బోదెలు, బురదతో ఉంటుంది. నా చిన్నతనంలో ఒకప్పుడు భర్మా దేశంలో ఉన్నటువంటి ఐరావతి అనే ఒక డెల్టా ప్రాంతం ఈ ప్రపంచ దేశాలకు ఒక ధాన్యాగారంగా ఉండేది. అటువంటి డెల్టా ప్రాంతమే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కోనసీమ అనేటువంటి ప్రాంతం. కోనసీమ ధాన్యాగారానికి పుట్టినిల్లు. అటువంటిది మన ముఖ్యమంత్రి గారు వచ్చిన తరువాత డెల్టా ప్రాంతాన్ని మేము పునర్నిర్మాణం చేసుకున్నాం. బ్రిటీష్‌వారి పరిపాలనా కాలం (సుమారు 1934వ సంవత్సరం) లో నిర్మించిన ఆనాటి సముద్రపు అవుట్ ఫాల్ కాలువలను పునరుద్ధరణ పనులు చేపట్టాము. సముద్రపు పోటు పాటుల కారణంగా వచ్చే ఉప్పు నీరు కాలువలలోకి చేరుతోంది. అనంతరం తాగునీరు, పంట భూములు కలుషితం అవుతున్నాయి. ఇటువంటి సమస్యల నుండి కాపాడుకోవడం కోసం బ్రిటీష్ వారి పరిపాలనా కాలంలో నిర్మించిన ఇరిగేషన్ సిస్టంను మేము మార్చుకుని ప్రధాన భూమికగా తయారు చేసుకోవడం అనేది మా ముఖ్యమంత్రి గారు వచ్చిన తరువాత సాధ్యపడింది, వారి ప్రోత్సాహమే ఇందుకు కారణం. ఈనాడు చక్కని పంటలతో కోనసీమ ప్రాంతం ఆనందంగా ఉంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ః ప్లీజ్..

శ్రీ జి.సూర్యారావు ః అధ్యక్షా, నేను తమకు మనవి చేసుకునేది ఏమనగా మా ప్రాంతానికి సరైన కనెక్టివిటీ లేదు. ఏదైనా ప్రమాదాలు సంబవించిన సందర్భంలోనూ, ప్రకృతి వైపరీత్యాలు వచ్చినప్పుడు కాని ఈ కోనసీమ ప్రాంతం నుండి మేము బయటకు వెళ్లాలంటే మాకు సరైన కనెక్టివిటీ మార్గాలు లేవు. కోనసీమ ప్రాంతం మధ్య నుండి ఒక జాతీయ రహదారి, రైల్వే లేన్ నిర్మాణం కావాలంటూ రెండు ప్రతిపాదనలు ఎప్పటి నుంచో ఉన్నాయి. స్వర్గీయ, మాజీ లోక్‌సభ స్పీకర్ జిఎంసీ.బాలయోగి గారి హయాంలోనే వారు ఆ ప్రతిపాదన చేశారు. రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖ మంత్రి శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు గారు కూడా కోనసీమ ప్రాంతానికి చెందిన వారు. (బెల్) వారేమో అప్‌ల్యాండ్ ప్రాంతంలో ఉన్నారు. మేము డెల్టాలో ఉన్నాము, మా డెల్టా అంటే వారికి ఎనలేని అభిమానం. అనేకమంది రాజకీయ కార్యకర్తలను ఒక ఉన్నతమైన స్థాయిలోకి తీసుకువచ్చిన నాయకుడు మా రామకృష్ణుడు గారు.

మిస్టర్ స్పీక్ ః ప్లీజ్..

(ఈ సందర్భంలో భారతీయ జనతా పార్టీ సభ్యులు శ్రీ కామినేని శ్రీనివాస్ రావు గారు తమ స్థానం నుండి లేచారు.)

శ్రీ జి.సూర్యారావు ః ఒక్క నిమిషం అధ్యక్షా..

మిస్టర్ స్పీకర్ః ప్లీజ్..

శ్రీ జి.సూర్యారావు ః ప్రభుత్వ కార్యకలాపాల్లోనూ, ప్రభుత్వ సంక్షేమ, అభివృద్ధి కార్యకలాపాల్లోనూ పాలుపంచుకుంటూ గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారికి తమ స్థాయిలో సూచనలు, సలహాలు అందిస్తున్న ఆర్థిక మంత్రి శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు గారు మా కోనసీమ ప్రాంతానికి చెందిన వారు కాబట్టి వారిని కూడా ప్రత్యేకంగా కోనసీమ ప్రాంతంపై దృష్టి పెట్టాలని కోరుకుంటున్నాను. ఇటువంటి చాలా సమస్యలు ఉన్నాయి. వాటన్నింటినీ ఎప్పటికప్పుడు వారి దృష్టికి తీసుకువెళతాము. కోనసీమ ప్రాంత అభివృద్ధికి, ఆ ప్రాంతానికి పూర్వ వైభవం తీసుకువచ్చేందుకు కావల్సిన సహాయ సహకారాలు అందించాలని మీ ద్వారా వారిని కోరుకుంటూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ః కామినేని శ్రీనివాస్ గారు..

డా. కామినేని శ్రీనివాస్ (కైకలూరు)ః అధ్యక్షా, మీ అధ్యక్షతన జరిగిన ఈ నూతన ఆంధ్రప్రదేశ్ 13వ సమావేశపు చివరి పని దినం ఇదే. మిగిలిన సభ్యుల గురించి నేను చెప్పలేను కానీ నా గురించి నేను చెప్పగలను. నాకు ఈ సభలో ఇదే ఆఖరి సమావేశం. నేను రాబోయే రోజుల్లో శాసనసభ సభ్యునిగా పోటీ చేయడం లేదు. కానీ ప్రజా జీవితంలో ఉండి రాజకీయాల్లో కొనసాగుతాను. అందుకు కారణం ఏంటీ అని చాలా మంది అడగొచ్చు. ఆనాటి పొత్తుల్లో భాగంగా సిట్టింగ్ ఎంఎల్ఏను కాదని నాకు అవకాశం ఇచ్చినప్పుడు ఆయన మద్దతుదారులు వచ్చి... ఈనాటి రాజ్యాంగ పదవుల్లో ఉన్న పెద్దలు శ్రీ ముప్పవరపు వెంకయ్య నాయుడు గారు వచ్చి అడిగినప్పుడు శ్రీను బాబుకు ఒక్క అవకాశం ఇవ్వండి, వచ్చే దఫా ఆయన పోటీ చెయ్యరు, ఈ ఐదు సంవత్సరాలు నియోజకవర్గం అభివృద్ధికి నేను సహకరిస్తాను అని చెప్పారు. దానితో ప్రజలు నన్ను గెలిపించారు. నేను ప్రజలకు ఇవ్వబడిన హామీలను చాలావరకు శాసనసభ్యునిగా చేయగలిగాను. ఇంకా కొన్ని పూర్తి కావల్సి ఉంది. అలాగే మంత్రిగా పనిచేసిన కాలంలో కూడా నేను చేసిన ప్రమాణానికి కట్టుబడే పనిచేశాను. ఆరోగ్య, వైద్య శాఖలో తీసుకువచ్చిన సంస్కరణలు నాకు చాలా సంతృప్తిని ఇచ్చాయి. నేను కూడా చాలా కష్టపడి పనిచేశాను. నూతన భవనాలు నిర్మించాము. పాత భవనాలకు కొత్త రూపం తీసుకొచ్చాం. శానిటేషన్‌లో కొత్త విధానాన్ని తీసుకువచ్చాం. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఆసుపత్రులు శుభ్రంగా ఉండగలిగేటట్లు చెయ్యగలిగాము. దాదాపు 33 new initiations తీసుకొచ్చి, PPP mode లో 16 Successful Models గా చేశాం. ఆ కారణంగా ఓ.పి 33 శాతం పెరిగింది. ప్రభుత్వాసుపత్రుల్లో ప్రసవాల సంఖ్య కూడా పెరిగింది. మాతా,

శిశు మరణాల సంఖ్య గణనీయంగా తగ్గించగలిగాము. ఇందుకు సహకరించిన అధికారులు, నాయకులు అందరకూ పేరుపేరున నేను కృతజ్ఞతలు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

(ఈ సందర్భంలో సభలో చప్పట్లు)

నా విధి నిర్వహణలో నా నిబద్ధతను కాపాడుకుంటూనే అందరితో స్నేహ భావంగా ఉన్నాను. ఆ క్రమంలో ఎవరినన్నా మనసు బాధ కలిగించి ఉంటే సభ్యులందరనూ క్షమించ వలసిందిగా కోరుకుంటున్నాను. నా రిక్వస్ట్ ఏమనగా మీ అందరి మనసులోని అభిమానం, స్నేహ భావం ఉండాలని కోరుకుంటూ మీ అందరి వద్ద సెలవు తీసుకుంటున్నాను. Wishing every one all the best. Thank you.

(ఈ సందర్భంలో సభలో చప్పట్లు)

మిస్టర్ స్పీకర్ ః శివాజీ గారు..

శ్రీ గౌతు శ్యామ్ సుందర్ శివాజి (పలాస)ః అధ్యక్షా, ధన్యవాదాలు. ఆర్థిక శాఖా మాత్యులు శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు గారు ప్రవేశ పెట్టిన ఈ ఓట్ ఆన్ అకౌంట్ బడ్జెట్‌ను నేను సమర్థిస్తూ, మద్ధతు పలుకుతూ కేవలం మూడు, నాలుగు విషయాలను మాత్రమే మీ ద్వారా చెప్పదలచుకున్నాను. ఒకపక్కన సంక్షేమ కార్యక్రమాలు, మరొక పక్కన అభివృద్ధితో రెండింటిలోనూ ముందుకు పోతున్నాము. ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు గారి ఆలోచనల మేరకు ఇవన్నీ జరుగుతున్నాయన్న విషయం అందరకూ తెలిసిందే. అయితే వారి ఆలోచనలకు తగ్గట్టుగా ఆర్థిక పరిస్థితులను కూడా మేనేజ్ చేస్తూ, ప్రత్యేకంగా ముఖ్యమంత్రి గారి ఆలోచనల మేరకు అన్ని అవసరాలకు కేటాయింపులు చేస్తూ కూడా ముందుకు సాగుతున్న ఆర్థిక శాఖ మంత్రి శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు గారిని కూడా ముఖ్యమంత్రి గారు తరువాత అభినందించాలి. ఈ కేటాయింపులు చిన్న విషయం కాదు. ఇందులో చూస్తే నాకు సంబంధించి నేను గుర్తించింది అత్యంత పెద్దది సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు సంబంధించినది "చంద్రన్న బీమ". మీకూ తెలుసు. ఆ బీమా వలన ఎంత సంతోషంగా ఉన్నారు, రోడ్డుమీదకు వచ్చిన ఎంత మందికి ఈనాడు ఒక ఆసరా దొరికింది అన్నది నేను తమ ద్వారా తెలియజేసుకుంటున్నాను.

రెండవ అంశం ఏమనగా, మహిళల సాధికారిత. అసలు తెలుగుదేశం అన్నది ఒక పార్టీ పరంగా పుట్టింది. రాజకీయాలే ప్రాధాన్యతగా కాకుండా ప్రజాసేవయే పరమావధిగా ఆనాడు ఎన్.టి.రామారావు గారి దగ్గర నుండి ముందుకు పోతున్నారు. నేటికీ ఇంకా ఆ సేవా కార్యక్రమాలను పెంచుకుంటూ ముందుకు వెళుతున్నాం తప్ప ఏనాడూ కూడా వెనుకకు తగ్గింది లేదు. మహిళా సాధికారితకు వస్తే,

భారతదేశం మొత్తం మీద కాకుండా ప్రపంచం మొత్తంలోనే మహిళలు సాధికారితకు పెద్దపీట వేసిన పరిస్థితుల్లో ఈనాడు ఉన్నామూ అంటే అది ఆ వ్యక్తి యొక్క ఆలోచన అని చెప్పక తప్పదు.

11.30 AM

పెన్షన్ల విషయంలో ప్రతిపాదించినప్పుడు మాత్రం ఎన్నో రకాల పెన్షన్స్ పెట్టినప్పటికీ ఒక రెండు పెన్షన్ల విషయంలో మాత్రం నేను చెప్పదలుచుకున్నాను. అసలు ఎలాగు వచ్చిందో, ఎందుకు వచ్చిందో ఎవరికీ అర్థం కాని విషయం. ఈ transgender కు కూడా పెన్షన్ పెట్టడం మాత్రం ఎవరూ ఊహించనది, వాళ్ళూ ఊహించనది. ఎందుకంటే వాళ్లంటూ జనాభాలో కొంతమంది ఉన్నారూ, వాళ్ల స్థితిగతులను కూడా ఆలోచించిన వ్యక్తి చంద్రబాబునాయుడుగారు.

ఇకపోతే ఒంటరి మహిళలవి. అది కూడా ఒక్క నిమిషమే చెబుతాను. ఈ ఒంటరి మహిళలు అన్నది మా జిల్లా నుంచే ప్రతిపాదన వచ్చింది. రావడానికి కారణం పెళ్లి కాకుండా 30, 35 సంవత్సరాలు దాటి ఉన్నవారు ఎక్కువమంది ఉండడం, పెళ్లి కాకపోవడానికి ఆరోగ్య పరిస్థితి, ఆర్థిక పరిస్థితి బట్టి ఉండిపోవడం, ఆవిధంగా వచ్చిన వారి గురించి మేము ప్రతిపాదించేదానికి, పెళ్లి అయి వదిలివెళ్లే వాళ్లని కూడా కలిపి మరీ చంద్రబాబునాయుడుగారు పెట్టిన ఆలోచన కూడా ఇక్కడ మనం ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవాలి.

ఇకపోతే పరిశ్రమలు. విదేశాల నుంచి ఎన్నో పరిశ్రమలు వస్తున్నాయి. ముఖ్యమంత్రిగారు వెళ్లి వస్తున్నారు, అదేవిధంగా చిరంజీవి శ్రీ నారా లోకేష్ కూడా వెళ్లి వస్తున్నారు. పరిశ్రమలు మనకు ఇప్పుడున్న పరిస్థితిలో, కేంద్రప్రభుత్వం సహకరించకపోయినా విదేశస్తులు, విదేశంలో ఉన్నవారు వస్తూ ఉన్నారూ అంటే అది ఒక్క వ్యక్తి మీద ఉన్న నమ్మకంతో అని అందరికీ తెలిసిన విషయమే అయినా మరొక్కసారి ప్రస్తావించవలసిన అవసరం ఉంది.

ఇక ఎన్ని కార్పోరేషన్లు ప్రకటించారో మీకు, సభలో ఉన్న సభ్యులకూ నేను చెప్పక్కర్లేదు. ఎందుకంటే అందరికీ తెలిసిన విషయాలే. ఇక్కడ నేను సభ్యుడిగా ఉన్నప్పుడే ఈ బీసీ సబ్‌ప్లాన్ అన్నది నిన్ననే ఆమోదించడం మట్టుగు నాకు చాలా ఆనందంగా ఉంది. మీకు తెలుసు, మా తండ్రిగారు బీసీ సమస్యల మీద ఎన్నో పోరాటాలు చేశారు. అలాగే ఆదరణ విషయం కూడా.

ఇకపోతే, నా నియోజకవర్గం వరకూ వస్తే నేను సాధించిన దాంట్లో తమరికి తెలుసు. కొంచెం ప్రభుత్వం మీద ఒత్తిడి తేవాలనే ఉద్దేశంతో నేను offshore నిర్మాణానికి చిన్న దీక్ష కూడా చేస్తే రూ.464 కోట్లు ఇవ్వడం మాత్రం నా జన్మలో మర్చిపోలేని విషయంగా నేను తెలియజేసుకుంటున్నాను.

అలాగే ఇక్కడ ప్రస్తావించక తప్పదు అధ్యక్షా. తిత్లీ తుపాన్. తమరు కూడా వచ్చి విజిట్ చేశారు. తిత్లీ తుపాను వచ్చిన సందర్భంగా జిల్లాకు రెండు రోజులు పర్యటనకై వచ్చిన ముఖ్యమంత్రిగారు అక్కడి పరిస్థితులను ఆకలింపుచేసుకొని ఆయన ఉంటే గానీ పరిస్థితి చక్కబడదని పలాసలోనే 7 రోజులు ఉన్నారు. మంత్రులను 12 రోజులు ఉంచారు. ఇతర జిల్లాల నుంచి IAS అధికారులను తెచ్చి సుమారు నెల రోజులు ఉంచారు. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే మా పలాసాను మినీ రాజధానిగా చేశారు. అప్పుడు కూడా ఆయన నివాసం బస్సులోనే ఉండి చేసిన విషయం మా పలాస నియోజకవర్గ ప్రజలు ఎన్నటికీ మర్చిపోలేరు. ఆయన వచ్చిన రెండు రోజులకే పరిస్థితులు చక్కబడ్డాయి. అక్కడ పరిస్థితి ఎంత ఘోరంగా ఉందనేది మీరు కూడా వచ్చి ప్రత్యక్షంగా తిలకించారు. మీరు కూడా ఉదారంగా తిత్లీ తుపాన్ గురించి చంద్రబాబునాయుడుగారికి సహాయాన్ని అందించారు.

ఇక బాహుదా, నాగావళి, వంశధార. ఈ నదుల అనుసంధానంతో (బెల్). అధ్యక్షా, నాకు రెండే నిమిషాలు సమయం ఇవ్వండి, నేను ఎప్పుడూ ఎక్కువగా మాట్లాడలేదు, నేను ఎక్కువగా మాట్లాడను. మీకు తెలుసు. Excuse me sir.

MR. SPEAKER: Ok..

శ్రీ గౌతు శ్యాంసుందర్ శివాజీ: అయితే ఆ నదుల అనుసంధానంతో మాత్రం చాలా మార్పు వస్తుంది. అది నేను కూడా చూడగలను. ఎందుకంటే ఆ నదుల అనుసంధానం అయితే మేము కూడా తూర్పు గోదావరి జిల్లా వారితో పోటీ పడగలం. నిజంగా బోలెడంత నీరు సముద్రంలోకి వెళ్లిపోతుంది. ఆ పనులు కూడా చాలా చురుక్కుగా జరుగుతున్నాయి. ఆ ప్రతిపాదనలు ముఖ్యమంత్రిగారు పెట్టినప్పుడు నెక్స్ట్ టెర్మ్‌కు ఎప్పటికో వస్తుందని అనుకున్నాము గాని ఇంత తొందరగా పనులు ప్రారంభమవుతాయని అనుకోలేదు.

ఇకపోతే ఒకసారి ప్రతిపక్షం వాళ్ల గురించి చెప్పాలి. మనం ఏ పథకం ప్రవేశపెట్టినా కాపీ కొట్టారూ, మా పథకాలు కాపీ కొట్టారూ అని వైఎస్సార్‌సిపి వాళ్లు మాత్రం ప్రతీసారి అంటున్నారు. కానీ వాళ్ల పథకాలు కాపీ కొడితే వాళ్ల నాయకుడు (శ్రీ వై.ఎస్.జగన్మోహన్‌రెడ్డి గారిని ఉద్దేశించి) 16 నెలలు ఎక్కడున్నాడో మనం అక్కడ ఉండడానికి సిద్ధంగా లేము అధ్యక్షా. ఆవిధంగా వాళ్లు ఎందుకు అంటున్నారు? పథకాలు అనేవి వాళ్ల ఆలోచనలు అవి. అయితే ఇక్కడ ఒక్క విషయం, మీకు కూడా తెలుసు. 1994 ఎన్నికలు ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో జరిగినప్పుడు అప్పుడున్న ప్రతిపక్ష పార్టీ అయిన కాంగ్రెస్ పార్టీకి ప్రతిపక్ష హోదా కూడా రాలేదు. కేవలం 24 మందే అయ్యారు. అప్పుడు వాళ్ల నాయకుడు

స్వర్గీయ పి. జనార్థనరెడ్డిగారు, ఆయనకు పెద్ద చదువు లేదు. కాంగ్రెస్ హయాంలో ఒక కార్మిక శాఖ నుంచి పైకొచ్చి ఆనాడు మంత్రిగా కూడా చేశారు. ప్రతిపక్ష నేతగా ఉండి ఆయన ఒక్కడు 24 మందిని పెట్టుకొని ఉమ్మడి రాష్ట్రంలోని కార్యక్రమాలను ఆయన చేయగలిగినంత వరకూ చేశాడు. మరి ఇంతమందిని పెట్టుకొని ఈయన (శ్రీ వై.ఎస్.జగన్మోహన్‌రెడ్డి గారిని ఉద్దేశించి) అసెంబ్లీకే రాకుండా చేయడమన్నది అది ఎంతవరకు అన్నది ఈ విషయం ఒకసారి ప్రస్తావించదలిచాను.

అలాగే, చివరి విషయానికి వస్తే ఇప్పుడే మా సోదరులు డా. కామినేని శ్రీనివాసులుగారు కూడా ప్రకటించారు. ఆవిధంగానే నా ప్రకటన కూడా ఉంది. నేను కూడా సుదీర్ఘ కాలం శాసనసభలో తెలుగుదేశంలో గౌరవ శాసనసభ్యునిగా ఆరు సార్లు గెలిపొందడమన్నది మాత్రం చాలా గర్వంగా ఫీలవుతున్నాను..

(ఈ సమయంలో సభ్యులంతా బల్లలు చరిచారు)

అందులో నాకు కూడా ఇది చివరి రోజు. ఎందుకంటే నా వయో భారంతో ఈ ముఖ్యమంత్రిగారి వెంబట పరిగెత్తలేకపోతున్నాను. పరిగెత్తినోళ్లు ఉంటేనే ఆయన కూడా ఇంకా ముందుకుతీసుకెళ్లగలరు. నా నియోజకవర్గం వరకూ అన్ని విధాలా అభివృద్ధి చేశారు. మీతో (గౌరవ సభాపతితో) కూడా నాకు ఒక అవినాభావ సంబంధం ఉంది. మీకూ గుర్తుండే ఉంటుంది. 1985లో నేను ఎమ్మెల్యే అయినాక నేనూ, కీర్తిశేషులు కింజరపు ఎర్రంనాయుడుగారు మీకు తెలుసు. మా ఇద్దరి ఆహ్వానం మేరకు అప్పుడు మీరు హోం మినిష్టరుగా, స్వర్గీయ శివారెడ్డి గారు ఎందుకంటే మొదటి పర్యటనలు గుర్తుండిపోతాయి. మాకు తీపి జ్ఞాపకాలు. మీరు, ఆ శివారెడ్డిగారు సోంపేట నియోజకవర్గం, హరిశ్చంద్రపురం నియోజకవర్గాలకు వచ్చారు. వచ్చినప్పుడు మీతోపాటు అప్పుడు మీరు హోంమినిష్టరుగా ఒక పోలీసుస్టేషన్, ఒక హైస్కూల్‌ను ప్రారంభోత్సవం చేశాం, అది ఒక్కటి మాకు గుర్తుండిపోతుంది. నేను ఆరోసారి కూడా, మీద్వారా మీరు స్పీకర్‌గా ఉన్నప్పుడు నేను శాసనసభ్యుడిగా ఈ సభలో ఉండడం ఒకటి, మా నాన్నగారు మద్రాసు రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడిగా చేశారు. అలాగే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనే మొదటి శాసనసభ్యులు, నేను కూడా అనుకోకుండా కాకతాలిమైన ప్రత్యేక రాష్ట్రం ఏర్పడినప్పుడు కూడా శాసనసభ్యుడిగా ఉండడమన్నది కూడా మాకు చిరకాల జ్ఞాపకంగా ఉంటుంది. మా నియోజకవర్గం 5సార్లు నాన్నగారికి, నాకు 5సార్లు ఆదరించింది. పలాస నియోజకవర్గం వాళ్లు ఇప్పుడు ఆరోసారి ఆదరించారు. ఏదైనా ఈ ప్రజా సేవ పేరుతో పుట్టినటువంటి తెలుగుదేశంలోనే నా రాజకీయ చరిత్ర ప్రారంభమయింది. నిరంతరం ఇది కొనసాగుతూనే ఉంటుందని చెప్పి తెలియజేస్తూ, నాతో ఉన్న వారందరూ ఇంక్లూడింగ్

బిజెపి సభ్యులతో సహా ఏ పార్టీ తరఫునైనా మళ్లీ మళ్లీ శాసనభలోకి వీళ్లే కాకుండా మిగిలిన వాళ్లు కూడా రావాలి, ఒక విధంగా చెప్పుకోవాలంటే 1994 పరిస్థితి. అంటే ప్రతిపక్షానికి ప్రతిపక్ష హోదా కూడా రాని పరిస్థితిలో మళ్లీ అందరూ రావాలని కోరుకుంటూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను, ధన్యవాదాలు.

మిస్టర్ స్పీకర్: రమణమూర్తి గారు. Brief please.

శ్రీ బగ్గు రమణమూర్తి (నరసన్నపేట): అధ్యక్షా, ఈ Vote on Account Budget మీద మాట్లాడే అవకాశం కల్పించినందుకు మీకు ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తున్నాను. ఈ విడిపోయిన రాష్ట్రంలో కనీసం ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు జీతభత్యాలు ఇవ్వలేని పరిస్థితిలు ఏర్పడినప్పటికీ ఇవాళ ఈ ప్రభుత్వం అన్ని రంగాల్నీ, సంక్షేమాన్ని, అభివృద్ధిని సమపాలులో తీసుకెళ్లి ఈ నూతనంగా ఏర్పడే రాష్ట్రాన్ని అన్ని రంగాల్లో అభివృద్ధి చేసి ఇవాళ దేశం మొత్తం ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏదైతే ఉందో, దీనిపైన ఒక ప్రత్యేకమైన దృష్టి కేంద్రీకరించే విధంగా ఇవాళ కార్యక్రమాలు గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు చేయడం, దీనితో ముఖ్యంగా పేదరికం లేని సమాజం రావాలని, పేదరికంపై గెలుపు సాధించాలని ముఖ్యమంత్రిగారి ఆలోచనలకు అనుగుణంగా ఇవాళ సంక్షేమ కార్యక్రమాలు పెద్ద ఎత్తున చేస్తూ, వ్యవసాయ రంగానికి, కారణం ఏమంటే నేను రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చాను. వ్యవసాయ రంగానికి ఈరోజు ఇచ్చే ప్రాధాన్యత చూస్తే ఈ రాష్ట్రం ఏర్పడినప్పటికి ఈ రాష్ట్రంలో పరిస్థితులు చూస్తే రైతులు ఒకపక్క ఆత్మహత్యలు, ఒకపక్క వ్యవసాయం అన్నది దండగ అనే పరిస్థితి ఉండేది. ఒక నష్టదాయకమైన వృతిగా వ్యవసాయం ఉంటే ఆ వ్యవసాయాన్ని లాభసాటి చేయడానికి ఇవాళ ఈ ప్రభుత్వం చేసే కృషి ఎవరూ మరువలేనిది.

11.40 AM

ఈరోజు ముఖ్యంగా నదుల అనుసంధానం అంటే వ్యవసాయానికి ముఖ్యమైంది పెట్టుబడి. రూ.24,000 కోట్లు రైతు రుణమాఫీ చేయడమే కాకుండా వ్యవసాయానికి సరిపడా మౌలిక వసతులు కల్పించడంలో ఈ ప్రభుత్వం కృషి చేసిందని గర్వంగా చెప్పవచ్చు.

వ్యవసాయానికి ఒకపక్క పెట్టుబడి అవసరమైతే మరొకపక్క భూసార పరీక్షలు అవసరమవుతాయి. మట్టి నమూనాలను పరిశీలించి, మట్టిలో పోషకాల లోటు ఉందో 'పొలం పిలిస్తోంది' కార్యక్రమం ద్వారా మట్టిలోని పోషకాలను రైతులకు ఉచితంగా అందించి, భూసారాన్ని పరిరక్షిస్తూ రైతులకు కావలసిన నీటి వనరులను అందించేవిధంగా, రాష్ట్రంలో ఉండే కాలువలను బాగుచేయడం గానీ, చెరువులను బాగుచేయడం గానీ, గుంటలను బాగుచేయడం గానీ, అలాగే పంటకుంటలు తవ్వి

భూగర్భజలాలను పెంపొందించడం గానీ, ప్రాజెక్టులు కట్టడం గానీ, నదుల అనుసంధానం చేయడం ఒక చరిత్ర. ఇవాళ భారతదేశంలో వ్యవసాయం తీసుకుంటే మొదటి గ్రోత్‌లో భారతదేశంలో అగ్రగామిగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉందంటే ఒదొక్కటే ఉదహరణ.

ఇవాళ రైతులకు సంబంధించి ఒక వ్యవసాయమే కాకుండా వ్యవసాయ అనుబంధ రంగాలు, పాడి పరిశ్రమకు ప్రత్యేకమైన ప్రోత్సాహం అందిస్తూ ఇవాళ గోకులాలు నిర్మించడం జరిగింది. గడ్డి పెంపకానికి ప్రత్యేకంగా కార్యక్రమాలు చేసి పశుపెంపకం గానీ, గొర్రెల పెంపకం గానీ, తోటల పెంపకం గానీ, మత్స్యపరిశ్రమ గానీ వాటిపై ప్రత్యేక దృష్టిని కేంద్రీకరించి ప్రభుత్వం చేసే కార్యక్రమాలు రైతాంగం ఎప్పటికీ మరవలేరు.

ఇవాళ వ్యవసాయం తాలూకా గ్రోత్ చూసుకుంటే భారతదేశంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం అగ్రగామిగా ఉంది. వ్యవసాయంపై ఆధారపడి ఈ రాష్ట్రంలో సుమారు 60 శాతం మంది జీవనం గడుపుతున్నారు. అటువంటి వ్యవసాయాన్ని లాభసాటి చేయాలనే ఆలోచనతో ఈ ప్రభుత్వం చేసే కృషిని ఎప్పుడూ మరవలేనిది. ఆరోజు ఈ రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వం ఏర్పడినప్పటికీ, ఈ రాష్ట్రంలో రైతులు చేసుకున్న ఆత్మహత్యలకు, ఇవాళ ఉండే గణాంకాలు చూస్తే, ఇవాళ వ్యవసాయంపట్ల ఈ ప్రభుత్వం చేసే అభివృద్ధికి ఇదొక నిదర్శనం.

ముఖ్యంగా ఇవాళ సంక్షేమం ముఖ్యం, అందులో మహిళా సంక్షేమానికి పెద్దపీట వేయడం జరిగింది. ఇవాళ డ్వాక్రా సంఘాలను, స్వయంశక్తి సంఘాలను బలోపేతం చేయడం, తద్వారా వారి ఉపాధిని పెంచడం వంటి భారీయెత్తున కార్యక్రమాలు చేయడం జరిగింది. అందులో భాగంగా ఇవాళ 'పసుపు-కుంకుమ' ఇచ్చి వాళ్లు స్వయంగా వాళ్ల కాళ్లపై వాళ్లు నిలబడే కార్యక్రమాలు చేసేవిధంగా ఉంటున్నాయి.

అలాగే మహిళా సంక్షేమానికి వ్యక్తిగతమైన మరుగుదొడ్లు నిర్మించుకోడానికి భారీయెత్తున ఇవాళ ఈ ప్రభుత్వం హితోథికంగా సహకరిస్తోంది. వారి ఆరోగ్యాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని గ్యాస్ కనెక్షన్లు ఇచ్చే కార్యక్రమాలు గానీ, అలాగే ఈ సమాజంలో ఉండే ముసలి వాళ్ల గురించి గానీ, వితంతువుల గురించి గానీ, ఎవరైతే వికలాంగులు ఉన్నారో వారి గురించి గానీ కొన్ని ప్రత్యేకమైన కార్యక్రమాలు చేసి ఈ ప్రభుత్వం ఆదుకుంది. అలాగే అన్ని వర్గాల వారికి సమన్యాయం చేస్తూ ఈ రాష్ట్రాన్ని ప్రగతిపథంలో తీసుకువెళ్లడానికి ఈ ప్రభుత్వం చేసే కార్యక్రమాలు ఈ రాష్ట్ర ప్రజానికం మరువలేనివి.

మరీ ముఖ్యంగా చెప్పుకోవాలంటే సమాజంలో సగభాగం బీసీలున్నారు. వారి అభ్యున్నతికి ప్రత్యేకమైన కార్యక్రమాల ద్వారా నిన్ననే బీసీ సబ్‌ప్లాన్ తేవడం వల్ల ఈ రాష్ట్రంలో ఉండే బీసీ ప్రజానీకమంతా ఈ ప్రభుత్వానికి ధన్యవాదాలు తెలపడం జరుగుతోంది.

అలాగే ఈ రాష్ట్రంలోనుండే అన్ని వర్గాల వారికి సమన్యాయంతో, సమదృష్టితో ఈ రాష్ట్రాన్ని ముందుకు తీసుకొవెళ్లిన ముఖ్యమంత్రి గారికి, అలాగే ఆర్థిక శాఖా మంత్రి యనమల రామకృష్ణుడు గారికి ఈ సభ తరఫున, ఈ రాష్ట్రం ప్రజానీకం తరఫున ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ నా ప్రసంగాన్ని ముగిస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ ః గద్దె రామ్మోహన్ రావు గారూ, త్రీ మినిట్స్ ప్లీజ్.

శ్రీ గద్దె రామ్మోహన్ రావు (విజయవాడ తూర్పు)ః థ్యాంక్యూ సార్. 2014 జూన్ రెండవ తేదీన ఆంధ్ర రాష్ట్రం విభజన తరువాత పాత రాష్ట్రానికి కొత్త రాజధాని, కొత్త రాష్ట్రానికి పాత రాజధాని, భారతదేశంలోనే కాదు ప్రపంచంలోనే ఇటువంటి సంఘటన జరిగివుండదు. అలాంటి పరిస్థితుల్లో మన ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు పాత రాష్ట్రానికి కొత్త రాజధానిని ఎంపిక చేసే సందర్భం, విజయవాడ నగరం రాజధాని నగరంగా డిక్లేర్ చేసిన రోజు సభలో మేమంతా చాలా ఆనందపడ్డాం.

విజయవాడ నగరం, ఈరోజున కొత్తగా నిర్మాణం చేపట్టే నగరం పేరు అమరావతి అని పెట్టి, ఎవరు అమరావతి నగరానికి వెళ్లాలన్నా విజయవాడ అని ఒక గేట్ వేశారు. నైట్ దిగి అమరావతికి వెళ్లాలంటే విజయవాడ నగరం గుండా వెళ్లాలి. ప్రధానమైన రైల్వే జంక్షన్ విజయవాడ నగరం ద్వారా ట్రైన్ దిగినా, బస్సు దిగిన ప్రతిఒక్కరూ కూడా విజయవాడ నగరం గుండా వెళ్లాలి. ఇలాంటి నగరం ఈ రాష్ట్రం ఏర్పడిన నాటికి అనేక ఇబ్బందుల్లో ఉంది. ప్రత్యేకంగా గత పాలకులు చేసిన అనేక పొరపాట్ల వల్ల నగరం దుబారా స్థితిలో ఉంది. ఉద్యోగం చేసే వాళ్లకు ఐదారు నెలల వరకు జీతాలు ఇవ్వని పరిస్థితుల్లో ఉంది. అదేవిధంగా కాంట్రాక్టర్స్‌కు ఐదు సంవత్సరాలు అయినా వారికి బిల్లులు చెల్లించని పరిస్థితుల్లో నగరం ఉంది.

అనేకమైన ఇబ్బందులకు గురి అవుతున్న సందర్భంలో మన ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకొని నగరంలోనున్న అనేక ఆర్థిక పరిస్థితులను దృష్టిలో పెట్టుకొని నగరానికి నిధులు మంజూరు చేసేదానిలో అనేక సౌకర్యాలు కల్పించడం జరిగింది.

తెలుగుదేశం పార్టీ పుట్టిన తరువాత ఈ రాష్ట్రంలో గానీ, ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గానీ మొట్టమొదటిసారిగా కార్పోరేషన్లు, తెలుగుదేశం పార్టీకి చెందిన మేయర్, డిప్యూటీ మేయర్, కార్పోరేటర్లు మొట్టమొదటిసారిగా రావడం జరిగింది.

(బెల్)

జీతాలు ఇవ్వలేని పరిస్థితుల్లో ఉన్న ఈ విజయవాడ నగరాన్ని ఇప్పుడు ఎంతో చాకచక్యంగా కొంతవరకు మెరుగుపరచడం జరిగింది. ఇవాళ అక్కడ పనిచేస్తోన్న ఉద్యోగస్తులకు 010 పద్దు కింద జీతాలు ఇవ్వాలని దీర్ఘకాలిక డిమాండ్ ఉంది. అలా ఇవ్వకపోవడం వల్ల గతంలో 2010వ సంవత్సరంలో జేఎన్ఎన్‌యుఆర్ఎం స్కీము కింద ఆనాటి పరిపాలకుల అవగాహన లోపంతో మాకు జీతాలు 010 పద్దు కింద అవసరం లేదు, మేమే ఇచ్చుకుంటామని రాసిఇవ్వడం వల్ల ఇలాంటి ఇబ్బంది ఏర్పడింది.

రిటైర్డ్ అయిన ఉద్యోగులకు తరువాత వచ్చే బెనిఫిట్స్ ఐదారు, పది సంవత్సరాలు అయినా రాని పరిస్థితులు ఉన్నాయి. అక్కడ జరిగిన ఒక చిన్న సంఘటన గురించి చెబుతాను. మొన్న రిటైర్డ్ అయిన ఆమె వచ్చి తన ఇంటి కింద తీసుకున్న అప్పు కట్టలేకపోవడం వల్ల నా ఇల్లు జప్తుకు వచ్చింది, నాకు రావలసిన రిటైర్డ్‌మెంట్ బెనిఫిట్స్‌లో కనీసం 30 శాతం ఇప్పిస్తే నా ఇల్లు జప్తు కాకుండా ఆపుకోగలుగుతానని చెబితే చాలా బాధ అనిపించింది. ఇక్కడ ఆరువేల మంది ఉద్యోగులు ఉన్నారు.

(బెల్)

అనేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సంస్థలు విజయవాడలో ఉన్నాయి. వారు కట్టాల్సిన బాకీలు సుమారు రూ.35 కోట్లు పైన ఉన్నాయి. అదేవిధంగా కేంద్ర ప్రభుత్వ సంస్థలకు సంబంధించి రూ.35 కోట్లు పైన ఉన్నాయి. గతంలో ప్రభుత్వ సంస్థలు ట్యాక్ కట్టాల్సిన పనిలేదని ఒక జీవో ఉండేది. ప్రభుత్వ సంస్థలు కూడా సర్వీస్ చార్జీ కట్టాలని 2010లో ఒక ఆర్డర్ ఇచ్చారు. ఆరోజు నుంచి ఈరోజు వరకు ప్రభుత్వ సంస్థలు కట్టకపోవడం వల్ల అనేక సమస్యలు వచ్చాయి. అదేవిధంగా జీఎస్‌టీ ద్వారా ఎంటర్‌టైన్‌మెంట్ ట్యాక్స్ కూడా రావడం లేదు. అనేక రకాలుగా ఆర్థికంగా ఇబ్బందులు ఉన్నాయి. రాజధాని కావడం వల్ల ఖర్చులు బాగా పెరిగాయి.

11.50 AM

ఫైనాన్స్ మినిస్టర్‌గారు ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. ఎందుకంటే ఉద్యోగుల సమస్య అనేక సందర్భాల్లో వాళ్లు agitation చేసినప్పుడు ప్రభుత్వం ఇస్తామని చెప్పడం జరిగింది. మరి "010" గురించి ఆ పద్దు

కింద ఉద్యోగస్థులకు ఇచ్చే కార్యక్రమాన్ని రాబోయే ఆర్థిక సంవత్సరం తరువాత అయినా ఇవ్వమని గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారిని మరియు ఆర్థిక శాఖా మంత్రిగారిని నేను కోరుతున్నాను. మీకు విజయవాడ పరిస్థితుల గురించి తెలిసిన వ్యక్తిగా దీనిపైన పాజిటివ్‌గా స్పందించాలని కోరుతున్నాను. అదేవిధంగా వృత్తి పన్ను ట్రెజరికి వెళ్లిపోతుంది. అక్కడ నుంచి డబ్బులు ఎప్పుడు వస్తాయో తెలియని పరిస్థితి ఉంది. అందువల్ల మెయింటినెన్స్‌గానీ, జనరల్ ఫండ్స్‌గానీ ఏదీ లేక అభివృద్ధికి కొంచెం ఇబ్బందికి గురవుతున్నాము. కాబట్టి దీనిపైన ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ వహించి ఫైనాన్స్ మినిస్టర్ గారు స్పందించమని, అదేవిధంగా ఇన్ని పర్యాయాలు బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టిన మంత్రివర్యులకు కూడా నేను మనస్ఫూర్తిగా అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. ఈ రాష్ట్రాన్ని భారతదేశంలోనే ఉన్నత రాష్ట్రంగా తీర్చిదిద్దుతున్న మన ముఖ్యమంత్రిగారికి అభినందనలు తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

MR.SPEAKER: Now, the motion moved by the Minister for Finance on Vote on Account is before the House.

The question is:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs.65869,23,25,000/- in advance in respect of the essential expenditure for a part of the Financial Year 2019-20 as per the Heads of Demands shown in the Notice dated 5th February, 2019".

(PAUSE)

The motion was adopted and the amount not exceeding Rs.65869,23,25,000/- in advance in respect of the essential expenditure for a part of the Financial Year 2019-20 as per the Heads of Demands shown in the Notice dated 5th February, 2019" was granted.

MR.SPEAKER: The motion moved by the Minister for Finance on Supplementary Estimates of Expenditure for 2018-2019 is before the House.

The question is:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs.37813,51,86,000/- for further expenditure in the year 2018-19 as per the Heads of Demands shown in the Notice dated 7th February, 2019".

(PAUSE)

The motion was adopted and the Supplementary Estimates of Expenditure for 2018-2019 was granted.

MR.SPEAKER: The motion for consideration of the Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019 (L.A. BILL NO.19 OF 2019) moved by the Minister for Finance is before the House.

శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు (ఆర్థిక మరియు శాసన వ్యవహారాల శాఖా మంత్రి): అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు చాలా మంది మాట్లాడటం జరిగింది. 2019-2020గానూ ఓటు ఆన్ అకౌంట్ బడ్జెట్ దాదాపు రూ.2లక్షల 56వేల కోట్ల రూపాయల పైచిలుకు సభలో ప్రవేశ పెట్టడం. అదేవిధంగా సభ ఆమోదం కోసం ఈరోజు అప్రాప్రియేషన్ బిల్లు కూడా సభలో ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. అదేవిధంగా సప్లిమెంటరీ గ్రాంట్స్ కూడా సభ ఆమోదం చేయాల్సిన అవసరముంది. అదేవిధంగా ఈ మూడు ఇష్యూలు కూడా సభలో ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులు కూడా డీటెయిల్డ్‌గానే మాట్లాడారు. జనరల్‌గా ఓటు ఆన్ అకౌంట్ ప్రవేశపెట్టినప్పుడు డిబేట్ అనేది ఎక్కడా insist చేయరు. డిబేట్ అనేది లేకుండానే ఓటు ఆన్ అకౌంట్ పాస్ చేసుకునే పరిస్థితి ఉంటుంది. కానీ మన సంప్రదాయ ప్రకారం చూస్తే ఎప్పుడు ఓటు ఆన్ అకౌంట్ ప్రవేశపెట్టినా డిబేట్‌లు కూడా జరిగాయి. దానికి ఫాలోఅప్‌గా అప్రాప్రియేషన్ బిల్లు కూడా సభలో ప్రవేశపెట్టడం, దానిమీద కూడా కొంత డిబేట్ జరుగుతోంది. కానీ ఇంతకుముందు సెపరేట్‌గా జరిగేవి, ఇప్పుడు సమయం తక్కువ కావడం వల్ల అన్నీ కలిపి పెట్టుకోవడం జరిగింది. దానికి మీరు పర్మిషన్ ఇచ్చినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు కూడా తెలియపరుస్తున్నాను. సభ్యులు మాట్లాడినది చూస్తే అందరూ సపోర్టింగ్‌గా మాట్లాడారు. అందరికీ నా హృదయపూర్వమైన కృతజ్ఞతలు తెలియపరుస్తున్నాను. దాంట్లో కొన్ని సమస్యలు కూడా చెప్పారు. అందులో ప్రధానమైనది బిజేపి సభ్యులు డా. కామినేని శ్రీనివాసులుగారు ఆయన రాజకీయాల నుంచి ముఖ్యంగా ఈ శాసనసభ నుంచి విరమించడమే గాకుండా రాజకీయాల్లో కంటిన్యూ చేస్తారని చెప్పడం, సమాజసేవ కోసం ఆయన జీవితాన్ని అంకితం చేస్తారని ఆయన అన్నందుకు మనస్ఫూర్తిగా అభినందించాల్సినవసరముంది. ఆయన మాతోపాటు మినిస్టర్‌గా ఉన్నారు. రాజకీయాల కారణంగా ప్రభుత్వం నుంచి తప్పుకోవడం జరిగింది. ఆయన ఆరోగ్యశాఖా మంత్రిగా మాతో ఉన్నప్పుడు చాలా రీఫార్మ్స్ చేయడానికి ఉపయోగపడ్డారు. అటువంటి వ్యక్తి ప్రజాసేవకి సేవ చేయవలసి ఉంటుంది. ఏ పార్టీలో ఉన్నారనేది కాకుండా నిస్వార్థంగా సేవ చేసేటువంటి ఏ నాయకుడు కూడా రాజకీయాల్లో ఉంటే ప్రజలకు ఉపయోగపడుతుంది. పార్టీలు వేరు కావొచ్చు గానీ సమాజం ఒక్కటే. కాబట్టి సమాజానికి సేవ చేయాల్సిన బాధ్యత కూడా ఉంటుంది.

అదేవిధంగా రాయలసీమ గురించి చౌదరిగారు మాట్లాడారు. ఒకప్పుడు రాయలసీమంటే ఎండిపోతున్న ఎడారి కింద లెక్క. ఈ ఎండిపోతున్న ఎడారిని డెల్టాతో సమానంగా తయారు

చేయాలనేదే ముఖ్యమంత్రిగారి ఆలోచన, కృషి కూడా. అందుకనే ఈరోజు గోదావరి నీరు దాదాపు 3వేల టిఎంసిలు అధికంగా సముద్రానికి పోతుందో, ఆ నీరుని మళ్లించుకోవాల్సినవసరం ఉందనే ఉద్దేశంతోనే మొట్టమొదటిగా పట్టిసీమ ప్రాజెక్టుని పెట్టడం జరిగింది. పట్టిసీమ లిఫ్టు ఇరిగేషన్ స్కీమ్‌ని చేపట్టడం జరిగింది. దానిద్వారా గోదావరి, శ్రీశైలం నుంచి వచ్చే వాటర్ అంతా కూడా శ్రీశైలం దగ్గర retain చేసి ఆ వాటర్‌ని రాయలసీమకు పంపించే కార్యక్రమం చేపట్టడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్టుగానే ఈసారి రాయలసీమ ఎడారి కాకుండా, అదేవిధంగా సస్యశ్యామలంగా ఏదైతే గోదావరి, కృష్ణా డెల్టాలున్నాయో ఆ విధంగా తయారు చేయడానికి ఈ ప్రభుత్వం అన్ని విధాలుగా కృషి చేస్తుందని, ఈనాడు రాయలసీమలో ఎక్కడ చూసినా కూడా వాటర్ ఉండే పరిస్థితి ఉంది, ఆవిధంగా మనం చూస్తున్నాం. అంచేత నేచురల్ రీసోర్సెస్ అన్నీ కూడా ఉపయోగించుకొని ముఖ్యంగా వాటర్ అనేది చాలా ముఖ్యం. Water is nothing but a life అనే సిద్ధాంతం ఉంది. జీవనదులు కూడా ఉన్నాయి. ఆ నదుల్లో ఉండే వాటర్‌ని ఒక నది నుంచి మరొక నదికి అనుసంధానం చేయడం. ఇప్పటికే గోదావరి నీరుని కృష్ణా నదిలో పట్టిసీమ లిఫ్టు ఇరిగేషన్ స్కీం ద్వారా పోయించాం. మరొక పక్క లెఫ్ట్ బ్రాంచ్ కెనాల్‌కి పురుషోత్తపట్నం ఆల్‌రెడీ లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ పెట్టడం. అక్కడ ఈస్ట్‌గోదావరి, వెస్ట్ గోదావరి ఆపైన ఇచ్ఛాపురం వరకు వెళ్లాలనే ఉద్దేశంతో అది చేయడం. ఇక్కడ నుంచి కృష్ణా డెల్టా నుంచి గోదావరి వాటర్‌ను పెన్నా వరకు పంపించడానికి ఇవన్నీ కూడా కాంప్రహెన్సివ్‌గా ఈ అనుసంధాన కార్యక్రమం చేపట్టిన ఘనత కూడా ముఖ్యమంత్రి గారికే దక్కుతుంది. ఎందుకంటే ఆయనకు ఉండే అనుభవం, లీడర్‌షిప్ క్వాలిటీలు, ఈ సమాజంలో అభివృద్ధి తీసుకురావడమేగాకుండా, ఎకనామికల్‌గా అభివృద్ధి చెందాలని, మనది వ్యవసాయ రాష్ట్రం కాబట్టి వ్యవసాయానికి కావలసిన నీరు పుష్కలంగా ఉన్న నీటిని అన్ని ప్రాంతాలకు తరలించాలనే ఆలోచన ముఖ్యమంత్రిగారికి రావడం, డిపార్ట్‌మెంట్ అధికారులు కూడా పనిచేయడం ఇప్పటికీ చాలా వరకు రిజల్ట్స్ వచ్చాయి. దానితోపాటు మనకు భవిష్యత్తులో stabilised ఆయకట్టుగానీ, additional ఆయకట్టుగానీ రావాలంటే మనకు పోలవరం అనేది ఒక చాలెంజ్ అయినటువంటి ప్రాజెక్టు. మనం ఆ పోలవరం ప్రాజెక్టుని పూర్తి చేసుకోగలిగితే మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రమంతా 13జిల్లాలు కూడా సస్యశ్యామలంగా ఉండటానికి, మన అగ్రికల్చర్ గ్రోత్ రేటు కూడా ఇంకా పెరగటానికి, అగ్రికల్చర్‌గా మనం అభివృద్ధి చెందుతున్నప్పుడు మన రూరల్ ఎకానమి కూడా పెరుగుతుంది. రూరల్ ఎకానమితోపాటు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో నివసించే 73శాతం ప్రజలందరి యొక్క ఆర్థిక వ్యవస్థ బాగుపడుతుందనేటువంటి దూరపు ఆలోచన కలిగిన ప్రభుత్వమని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. పోలవరం ప్రాజెక్టుని ఏవిధంగా అయినా పూర్తి చేయాలని, నిజానికి కేంద్ర ప్రభుత్వమే ఈ ప్రాజెక్టుని నేషనల్ ప్రాజెక్టుగా గుర్తించింది, చట్టంలో కూడా పెట్టారు. కేంద్రప్రభుత్వమే

గ్రాంటులు ఇవ్వాల్సిన అవసరముంది. 100శాతం కేంద్రప్రభుత్వమే భరాయించాల్సిన అవసరముంది. కానీ ఒక ఆరు వేల కోట్ల రూపాయలు ఇచ్చి వాళ్లు చేతులు ఎత్తేశారు. మనకు ఏవిధంగా న్యాయం చేసే విధానంలో ఎన్ని రకాలుగా చెప్పినా, ఎన్ని కమిటీలు ఎంత పాజిటివ్‌గా చెప్పినా కూడా, పోలవరం ప్రాజెక్టు వస్తున్నప్పుడు కూడా, వాళ్లు ఇచ్చేటువంటి పరిస్థితులు కనపడనప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక ఛాలెంజ్‌గా తీసుకోవడం జరిగింది. ఎంత ప్రాజెక్టు అయినా కూడా దాదాపు ఎస్టిమేట్స్ వేస్తే 48వేల కోట్ల రూపాయలు ఈరోజుకి ఖర్చు అయ్యే పరిస్థితి ఉంది. దాంట్లో ఆరువేల కోట్ల పైచిలుకు మాత్రమే ఖర్చు పెట్టారు. దీనిని పూర్తి చేయడానికి అనేక రకాలైన కష్టాలుపడుతున్నాం. అంచేత పూర్తి చేసే బాధ్యత ప్రభుత్వం తీసుకుంది. సమయం ప్రకారం 100శాతం పోలవరం ప్రాజెక్టుని పూర్తి చేసి ఈరాష్ట్రాన్ని అన్ని విధాలా అభివృద్ధి చేయడానికి ఈ పోలవరం ప్రాజెక్టు ప్రధానమైన పాత్ర వహిస్తుందనేది కూడా మీకు ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. మనకున్న గోదావరి నీరు చాలా పుష్కలంగా ఉండే నది. ఆ నీటిని మనం పూర్తిగా ఉపయోగించుకోవాలంటే పోలవరం ప్రాజెక్టు వస్తే అక్కడ ఇచ్చాపురంకి, ఇటు రాయలసీమకి పంపించవచ్చు.

మ.12.00

అటు ప్రకాశం, నెల్లూరు జిలాల్లకు తరలించవచ్చు. రాష్ట్రంలోని అన్ని జిల్లాలకు పుష్కలంగా నీరు అందించగలిగినది పోలవరం ప్రాజెక్టు. అలాంటి పోలవరం ప్రాజెక్టును పూరి చేయడానికి పూనుకోవడం జరిగింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం సహకరించినా, సహకరించకపోయినా, రాజకీయ కక్షతో నిధులివ్వకుండా అలాంటి ఆలోచనలతో వెళ్తున్న ప్రభుత్వం కేంద్రంలో ఉన్నప్పటికీ మన రాష్ట్రానికి చట్టపరంగా పార్లమెంట్‌లో ఆమోదించినట్లుగా మనం కోరుతున్నాం. కానీ కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆ బాధ్యతను పూర్తిగా విస్మరించినది. మరోవైపు మనకు ఇవ్వవలసిన నిధులు కూడా ఇవ్వడంలేదు. అప్పటి ప్రధానమంత్రి సాక్షాత్తు రాజ్యసభలో ఇచ్చిన హామీలను కూడా అమలుపరచడంలేదు. కాస్తో కూస్తో డబ్బులిచ్చి మేమంతా ఇచ్చామనే విధానంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఉండడం చాలా దురదృష్టకరమైన విషయం. మనకు కేంద్రంనుంచి రెండు మూడు ఛానళ్ల ద్వారా నిధులు వస్తాయి. ఆర్థికసంఘం నిర్దేశించినట్లుగా డెవల్యూషన్స్, గ్రాంట్-ఇన్-ఎయిడ్‌గా, కేంద్ర ప్రభుత్వ ప్రాయోజిత పథకాల ద్వారా కొన్ని వస్తున్నాయి కానీ కొన్ని రావడంలేదు. కేంద్రానికి ఉన్న విచక్షణాధికారాన్ని ఉపయోగించి కొన్ని రాష్ట్రాలకు నిధులివ్వకుండా తొక్కిపెడుతున్నారు. కొన్ని రాష్ట్రాలకు ఇస్తున్నారు. తొక్కిపెడుతున్న రాష్ట్రాలలో మన రాష్ట్రం కూడా ఉంది. వారు స్వార్థంకోసం పాటిస్తున్న విధానం సరైనది కాదు. డెవల్యూషన్‌ను వారు ఆపగలిగేది లేదు. మనకు మొత్తంలో4.305శాతం మనకు సెంట్రల్ కిట్టీని బట్టి వస్తుంది. సెంట్రల్ కిట్టీ బాగా పెరిగితే మనకు ఎక్కువ వస్తుంది, వారికి పన్నుల కలెక్షన్ తగ్గితే మనకు కూడా తగ్గుతుంది. దానిలో కేంద్రప్రభుత్వం ఆపుచేసేది ఏమీ లేదు. అవి కాకుండా కేంద్ర ప్రభుత్వానికున్న

విచక్షణాధికారాలు వారు ఉపయోగిస్తున్నారు. ఆ వివరాలు తరవాత నేను వివరంగా చెబుతాను. విచక్షణాధికారాలు వినియోగించి మనకు వచ్చే నిధులను రాకుండా నిలిపివేస్తున్నారు. అలా కేంద్ర ప్రభుత్వం వ్యవహరించడం చాలా దురదృష్టకరం.

మిగతా రాష్ట్రాలతో పోల్చితే రాష్ట్ర విభజన జరిగింది కాబట్టి మన రాష్ట్రానికి ప్రత్యేకమైన అంశం. మన రాష్ట్రానికి ప్రత్యేకంగా పార్లమెంట్‌లో ఆమోదించి ప్రత్యేక ప్రొవిజన్స్ పెట్టారు. వాటిని ఎందుకు అమలుచేయడంలేదని మన శాసనసభద్వారా వారిని ప్రశ్నిస్తూ శాసనసభలో కూడా తీర్మానం చేసి పంపించాం. విభజన సమయంలో పార్లమెంట్‌లో చట్టం తయారుచేసినపుడు ఏమేమి పొందుపరచారో అవన్నీ కూడా ఇతర ఏ రాష్ట్రాలకూ సంబంధం లేదు. రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదా కల్పిస్తామని, రాష్ట్రంలోని వెనుకబడిన జిల్లాలకు బుందేల్‌ఖండ్ తరహా ప్యాకేజ్ ఇస్తామని అప్పటి ప్రధానమంత్రి మన్మోహన్ సింగ్‌గారు హామీ ఇచ్చారు. Government is a continuous body. ప్రధానమంత్రి మన్మోహన్ సింగ్ గారా లేక మోదీగారా లేక ఇంకొకరా అని కాకుండా ఒకసారి పార్లమెంట్‌లో హామీ ఇచ్చిన తరవాత దానిని నెరవేర్చవలసిన బాధ్యత తరువాత అధికారంలోకి వచ్చిన ప్రభుత్వంపై ఉంటుంది. దానిని కూడా తరువాత వచ్చిన ప్రభుత్వం అమలుపరచకుండా నిలిపివేశారు. అనేక సందర్భాలలో మన రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదా గురించి అడిగాం. ప్రత్యేక హోదా ఏ రాష్ట్రానికీ ఇవ్వడంలేదని చెప్పి, దానిని 14వ ఆర్థిక సంఘం ఎవరికీ ఇవ్వవద్దని చెప్పినదని చెప్పారు. 14వ ఆర్థిక సంఘం చైర్మన్, సభ్యులందరూ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదాకు సంబంధం లేదని, 14వ ఆర్థిక సంఘం అలా ఎక్కడా చెప్పలేదని వారు పలు సందర్భాలలో ప్రకటించారు. మన రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదా ఇవ్వాల్సిన బాధ్యత కేంద్ర ప్రభుత్వానికున్నా ప్రస్తుత ఆర్థికమంత్రి జైట్లీగారు 14వ ఆర్థిక సంఘం ఇవ్వవద్దని చెప్పినది కాబట్టి మేం ఇవ్వలేమని చెప్పారు. ప్రత్యేక హోదాలో వచ్చే సమాన మొత్తాన్ని మీకు ప్రత్యేక ప్యాకేజీ కింద మీ రాష్ట్రానికి ఇస్తామని చెప్పినా అందుకు అనుగుణంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి నిధులేమీ మన రాష్ట్రానికి రాలేదు. ఈశాన్య రాష్ట్రాలకు, కొండప్రదేశాలు ఉన్న రాష్ట్రాలకు ప్రత్యేక హోదా 2017లో ముగుస్తుందని, ఆ తరవాత ఏ రాష్ట్రానికీ ప్రత్యేక హోదా ఇవ్వడంలేదని, ఆయా రాష్ట్రాలకు భవిష్యత్తులో కూడా పారిశ్రామిక ప్రోత్సాహకాలు ఇవ్వడంలేదని చెప్పి ఆ తరవాత ఆయా రాష్ట్రాలకు ప్రత్యేక హోదాను కేంద్రం మెమో ద్వారా పొడిగిస్తూ మన రాష్ట్రాన్ని మోసగించిన పరిస్థితి వచ్చింది. ఇప్పటివరకు ప్రత్యేక హోదా కింద ఆయా రాష్ట్రాలకు ఎలాంటి ప్రయోజనాలు కల్పించారో అవన్నీ ఆయా రాష్ట్రాలకు పొడిగించడం జరిగింది. మనకేమో ఎవరికీ ప్రత్యేక హోదా ఇవ్వడంలేదని చెప్పి ఆ తరవాత ఆయా రాష్ట్రాలకు మెమో ద్వారా ప్రత్యేక హోదా పొడిగింపు చేశారు. మనం ఎన్ని సార్లు అడిగినా వారినుంచి సరైన సమాధానం లేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం మన రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదా ఇవ్వకపోవడంవల్ల చాలా నష్టపోతున్నదని చాలా స్పష్టంగా మనవి చేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదా ఇచ్చినచో పారిశ్రామిక ప్రోత్సాహకాలు బాగా వస్తాయి, తద్వారా ఉపాధి బాగా దొరుకుతుంది. మన రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదా కల్పిస్తామని పార్లమెంట్‌లో హామీ ఇచ్చినా, ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ఇవ్వకపోవడంవలన కేంద్రం చేస్తున్న ద్రోహమని

తెలియజేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రానికి ఆర్థిక ఇబ్బందులు భారీగా ఉన్నప్పటికీ కూడా ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో చాలా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, సంక్షేమ కార్యక్రమాలు అమలుచేశాం. ఇందాక గౌరవసభ్యులు మాట్లాడుతూ రాష్ట్రంలో ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో అభివృద్ధి, సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు రూ.7లక్షల కోట్లకు పైగా ఖర్చు పెట్టామని చెప్పారు. నేను చాలా సంవత్సరాలు ఆర్థిక మంత్రిగా ఉన్నాను, ప్రతిపక్షంలో కూడా ఉన్నాను, కానీ బడ్జెట్‌లో కేటాయించిన నిధులు ఎపుడూ పూర్తిగా ఖర్చు పెట్టిన దాఖలాలు లేవు. కానీ ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన కృషి వలన, విజన్ డాక్యుమెంట్ పెట్టుకోవడంవలన బడ్జెట్‌లో కేటాయించిన దానికంటె అదనంగా చాలా ఖర్చు పెట్టాం. వంద శాతానికి పైగా ఖర్చు పెట్టాం. రూ.7లక్షల పైచిలుకు బడ్జెట్ కేటాయింపులు ఉంటే అంతకంటె ఎక్కువ మొత్తమే రాష్ట్రంలో ఖర్చుపెట్టడం జరిగింది. మన రాష్ట్రానికి ఆర్థిక ఇబ్బందులున్నప్పటికీ కూడా మన ప్రజలకు ఇచ్చిన ఏ హామీని కూడా అమలుచేయకుండా ఆపలేదు. ప్రస్తుతం ప్రతిపక్ష సభ్యులు ఈ సభలో లేరు. మనది ప్రజాస్వామ్య దేశం. ప్రజల సమస్యలను సభలో లేవనెత్తుతారని శాసనసభ్యులను ప్రజలు ఎన్నుకొన్నది. కానీ వారు సభకు రాకుండా వారు ఎక్కడో దాక్కొని వారి స్వంత పనులను చూసుకొనే విధానం నా 36ఏళ్ల రాజకీయ చరిత్రలో ఎపుడూ ఇలాంటి ప్రధాన ప్రతిపక్షాన్ని చూడలేదు. నేను సభాపతిగా ఉన్నప్పుడు ప్రధాన ప్రతిపక్ష పార్టీ అయిన కాంగ్రెస్ పార్టీలో 26మంది సభ్యులుండేవారు. వారు సభలో ఉండి ప్రజల సమస్యలపట్ల సభలో పోరాడేవారు. సభలో అధికారపక్షం ఒకవైపు ప్రతిపక్షం మరోవైపు ఉంటాయి. ప్రధాన ప్రతిపక్షం విధి ఏమంటే అధికారపక్షాన్ని సభలో నిలదీసి ప్రజాసమస్యలపై పోరాడడం. కానీ ప్రజలనుంచి ఎన్నికై ప్రజాసమస్యలపై సభలో పోరాడాల్సిన వాళ్లు బయట ఎక్కడికో వెళ్తున్న వారు ప్రజాస్వామ్యంలో ఉన్నారా, మరెక్కడైనా ఉన్నారో అర్థం కావడంలేదు. వీరికి ఓట్లు వేయడం దండగ అని ప్రజలు గమనించాల్సిన అవసరముంది. వారు సభకు హాజరుకాకుండా వారి సొంత పనులు చూసుకుంటున్నారంటే ఇటువంటివారికి ఓట్లు వేస్తున్నామా అని ప్రజలు గమనించాలని కోరుతున్నాను. ఇటువంటి ప్రతిపక్షాన్ని ఎక్కడా చూడలేదు. వారు సభాపతిగారిమీద వత్తిడి తీసుకొస్తున్నారు. రాజ్యాంగంలోని పదో షెడ్యూలులోని ఉన్నవి కూడా వారు గమనించరు. డిస్క్వాలిఫై పిటీషన్ ఇచ్చిన తరవాత అది సభాపతి పరిధిలో ఉంటుంది. మేం పిటీషన్ ఇచ్చాం, వారిని డిస్క్వాలిఫై చేయండి అంటే ఎలా? కేంద్రంలో వారికిష్టమైన మోదీగారు అధికారంలో ఉన్నారు. వారివద్దకు వెళ్లి రాజ్యాంగాన్ని సవరించుకుంటే సభాపతి మీద వత్తిడి తీసుకురావాల్సిన అవసరం కూడా ఉండదు. ఆ విషయం పదో షెడ్యూలులో చాలా స్పష్టంగా ఉంది. Speaker cannot be dictated by anyone including Courts. ఆ విధంగా నిర్ణయం తీసుకునే హక్కు సభాపతికి ఉంటుంది తప్ప కోర్టులకు కూడా ఆ అధికారం లేదు. సభాపతి నిర్ణయం తీసుకున్న తరవాత ఎవరైనా కోర్టుకు వెళితే వెళ్లవచ్చు కానీ మీరు డిస్క్వాలిఫై చేస్తేనే మేం సభకు వస్తామని సభాపతికి కండిషన్లు పెట్టి మాట్లాడడం సంప్రదాయం కూడా కాదు.

12.10 PM

అధ్యక్షా, ప్రతిపక్షాలకు ప్రజాస్వామ్యం మీద, ప్రజల మీద విశ్వాసం లేదు. ఎంతసేపూ ఆ కుర్చీ గురించి చూస్తున్నారు. ఆ కుర్చీ ఎప్పుడు వస్తుందా అని చూస్తూ వారు పాదయాత్రలో కూడా కుర్చీ ఇవ్వాలని మాట్లాడారు. వాళ్లు పాదయాత్ర చేసేది ప్రజల గురించీ కాదు, రాష్ట్రం గురించీ కాదు, ఆ కుర్చీ గాని వస్తే దాదాపుగా ఇంతకు ముందు వారు చేసిన కార్యక్రమాలన్నీ ప్రొటెక్ట్ చేసుకోడానికి ఉపయోగపడే విధంగానే వాళ్లు కుర్చీ కావాలంటున్నారు. ఈ విధంగా ప్రధాన ప్రతిపక్షం ఇక్కడ ఉంది. వాళ్లు సభలో ఉండరు. బయట ఎక్కడుంటారో తెలియదు. లోటస్‌పాండ్ వాళ్లకు పూర్తిగా ఒక శాసనసభలాగా ఉంది. మొన్న నేను ఎక్కడో చూశాను. రోడ్డు మీద నిలబడి మేము అసెంబ్లీ నడుపుకుంటామని కొంత మంది అంటారు. ఈరోజున దాదాపుగా రూ.150 కోట్లు, రూ.160 కోట్లు ఈనాడు ఈ అసెంబ్లీకి, కౌన్సిల్‌కి బడ్జెట్ ఎలకేట్ చేస్తున్నాం. అందుచేత వాళ్లు జీతాలు, అలవెన్స్‌లు, అన్నీ తీసుకుంటున్నారు. ఈనాడు పిఎసి ఛైర్మన్ అలవెన్స్‌లు తీసుకుంటున్నారు. కానీ వాళ్లకు ఇన్ కెమేరాలో ఇచ్చిన డాక్యుమెంట్స్, సీక్రెట్ డాక్యుమెంట్స్. ఆ డాక్యుమెంట్స్‌ను పట్టుకెళ్లి మోదీ గారికి ఇస్తారు. ఇదెక్కడి సాంప్రదాయం నాకు అర్థం కావడం లేదు. అప్పుడు ప్రివిలేజ్ మోషన్ పెడతామని అంటే అప్పుడు మాట మార్చారు. ఇన్ కెమేరాలో జరిగిన సమావేశాలకు సీక్రెసీ ఉంటుంది. ప్రభుత్వం వాళ్లను నమ్మి వాళ్లకు డాక్యుమెంట్స్ ఇస్తారు. ఆ డాక్యుమెంట్‌లో ఏముంది అన్న విషయాన్ని సభ్యులు చర్చించుకోవాలి. ఆ సభ్యుల యొక్క ఆలోచన చెప్పుకోవాలి. అల్టిమేట్‌గా వాళ్లు రిపోర్టు ఇవ్వాలి. వాళ్లు రిపోర్టు ఇస్తే శాసనసభకు వస్తుంది. అంతేగానీ పట్టుకెళ్లి మోదీ గారికి ఇవ్వడానికి in what way Modi is concerned with our administration. అసెంబ్లీ కార్యక్రమాలు తెలియకుండా ఊరికే మాట్లాడటం, ఏదో విధంగా ఈ ప్రభుత్వాన్ని బదనాం చేయాలనే ఉద్దేశంతో చేస్తున్నారు తప్ప మరొకటి కాదు.

అధ్యక్షా, ఈరోజు రాష్ట ప్రభుత్వానికి చాలా ప్రధానమైన అంశాలున్నాయి. అందుకనే ముఖ్యమంత్రి గారు దీని తరువాత విజన్ 2019-2024 ప్రవేశ పెడుతున్నారు. దాని మీద కూడా చర్చ జరుగుతుంది. గౌరవ సభ్యులు చెప్పింది మనం చూస్తే 010 గురించి సభ్యులు రామ్మోహన్ గారు చెప్పారు. ఆరోజున ప్రభుత్వం provincialization చేసినప్పుడు అందరూ ఇంచుమించు అన్ని మునిసిపాలిటీలు, కార్పోరేషన్లకు, విజయవాడ, వైజాగ్ కార్పోరేషన్లు తప్ప మిగతా అన్ని కార్పోరేషన్లు ప్రొవిన్షియలైజేషన్‌కు తీర్మానం చేశాయి. ఆ తీర్మానాన్ని ఒప్పుకుని మునిసిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ గానీ, పంచాయతీరాజ్ గానీ ఇవన్నీ ప్రొవిన్షియలైజేషన్ చేయడం జరిగింది. ప్రభుత్వమే వాళ్లకు జీతాలు ఇస్తుంది. కానీ వైజాగ్‌కు ఆరోజు self subsistence ఉంది. వాళ్లు చేయలేరు. నేను డిస్కస్ చేశాను. అదే విధంగా ఇందాక రామ్మోహన్ గారు చెప్పినట్లుగా ఈ విజయవాడ మునిసిపల్ కార్పోరేషన్‌లో మాత్రం చాలా వరకు మిస్‌యూజ్ చేసిన సందర్భాలున్నాయి. అది మిస్‌యూజ్ చేయడం వలన ఈరోజున మొత్తం financial doldrums లో ఉంది. ఈ కార్పోరేషన్‌కు జీతాలు ఇచ్చే పరిస్థితి కూడా లేదు. అయినా నేరుగా చాలాసార్లు రిప్రజెంట్ చేశారు. మంత్రి గారు రిప్రజెంట్ చేశారు. అదేవిధంగా రామ్మోహన్ గారు, ఇంకా లోకల్ ఎంఎల్ఏలు కూడా రిప్రజెంట్ చేశారు. ఆ రిప్రజెంటేషన్‌లు పెట్టుకుని

నిన్న మీటింగ్ కూడా పెట్టాను. మా ఫైనాన్షియల్ కండిషన్ కూడా బాగలేదు. ప్రభుత్వానికి డెఫిసిట్స్ విపరీతంగా ఉన్నాయి. ఈరోజున బిల్లులు ఇవ్వాలంటే డబ్బులు లేవు. అయినప్పటికీ మా అధికారులందరూ ఏదో విధంగా కష్టపడి మొత్తానికి మేనేజ్ చేస్తున్నారు. అడిషనల్ పేమెంట్స్‌కి చాలా భారమైనప్పటికీ ఈనాడు ఉద్యోగులను కూడా రక్షించవలసిన అవసరముంది. ఉద్యోగుల సేఫ్‌గార్డ్స్ కూడా మేము చూస్తున్నాం. అందుకనే రాష్ట్రంలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులందరికీ దాదాపుగా 23, 24 సమస్యలను పరిష్కరించి రాష్ట్రానికి భారమైనప్పటికీ ఇచ్చాము. ఉద్యోగుల సమస్యలకు సంబంధించి ఇవాళ ఒకటి, రెండు సమావేశాలున్నాయి. అందుచేత రామ్మోహన్ గారు ఏదైతే 010 గురించి చెప్పారో వైజాగ్‌కు, విజయవాడకు అమలు చేసే విధంగా వాళ్లు రిక్వెస్ట్ చేశారు. ఆ రిక్వెస్ట్‌ను చర్చిస్తున్నాం. వీలైనంత వరకూ పాజిటివ్‌గా తీసుకోడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తాం.

అధ్యక్షా, రెండవది బ్యాంకర్లు ప్రాబ్లమ్ పెడుతున్నారని చెప్పడం జరిగింది. ఏవైతే సబ్సిడీలు ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనార్టీలకు ఇస్తారో వాటిలో ఉన్న సమస్యల గురించి ముఖ్యమంత్రి గారు కూడా చాలాసార్లు ఎస్ఎల్‌బీసీలో మాట్లాడారు. మరలా ఒకసారి మాట్లాడతాం. గిరిజన ప్రాంతాల్లో బ్యాంకర్లు ఎందుకు ప్రాబ్లమ్ చేస్తున్నారో చూడాలి. ఎందుకంటే వాళ్లకు సఫీషియంట్‌గా సబ్సిడీలు ఇస్తున్నాం. సబ్సిడీతోబాటు లోన్ పోర్షన్ అనేది వాళ్లు బాగా ఆలస్యం చేస్తున్నారు. దానివలన మన ప్రాజెక్టులు ఆగిపోయే ప్రమాదమున్నదని గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. దీనిమీద కూడా వెంటనే చర్యలు తీసుకుంటాము. అదేవిధంగా పసుపు-కుంకుమ మంచి పథకం, బాగా అమలవుతున్నది. కిరోసిన్ ఇవ్వాలన్నారు. మామూలుగానే కేంద్ర ప్రభుత్వం కిరోసిన్, షుగర్ ఇవ్వడం లేదు. ఏదీ ఇవ్వడం లేదు. షుగర్ కూడా ఇవ్వకపోతే రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే రూ.150 కోట్లు భరాయించి పౌరసరఫరాల సంస్థ ద్వారా సరఫరా చేస్తున్నాం. కిరోసిన్ గురించి సివిల్ సప్లైస్ మంత్రి గారితో మాట్లాడి సార్టవుట్ చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాం.

గిరిజనులకు పింఛను పథకాన్ని 50 సంవత్సరాలకే వర్తించేలా చేయమని చెప్పారు. ఇది కూడా ముఖ్యమంత్రి గారితో మాట్లాడి కేబినెట్‌లో నిర్ణయం తీసుకోడానికి పర్స్యూ చేస్తాము. ప్రధానంగా ఈ రాష్ట్రంలో అభివృద్ధి జరిగినట్లుగా ఏ రాష్ట్రంలోనూ జరగలేదు. Development is two folded. గ్రామాల్లో రోడ్లు గానీ, లింకు రోడ్లు గానీ, ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ గానీ, డ్రింకింగ్ వాటర్ గానీ అన్నీ దాదాపుగా పూర్తి చేయడం జరిగింది. ఇటీవల రూ.2200 కోట్లు ఈనాడు రాష్ట్రంలో డ్రింకింగ్ వాటర్ సప్లైకు పంచాయతీ రాజ్ శాఖకు అనుమతి ఇవ్వడం జరిగింది. అవన్నీ వచ్చిన తరువాత ఎక్కడైతే స్కీములు కావాలో ఆ స్కీములన్నీ సంబంధిత మంత్రి గారు మంజూరు చేయడానికి సిద్ధంగా తయారు చేస్తున్నారు. రెవెన్యూ డెఫిసిట్ గురించి సభ్యులందరూ మాట్లాడారు. ఇది తరచూ మాట్లాడుతున్న సందర్భమే. రెవెన్యూ డెఫిసిట్ కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇవ్వాలి. చట్టరీత్యా మనకు ఉండే హక్కు అది. ఆ హక్కును కూడా కాలరాస్తున్నారు. ఆ హక్కును కూడా నెరవేర్చడం లేదు. మనమేమీ వాళ్లను బ్రతిమాలి అడిగే

కార్యక్రమం కాదు. ఇది మనకు రావలసినది. ఆరోజు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అధికారంలోకి రాకుండానే, ప్రభుత్వం ఫార్మ్ కాకుండానే ఆరోజు గవర్నర్ పరిపాలనలోనే రూ.16 వేల కోట్ల పైచిలుకు దగ్గర దగ్గర రూ.17,000 కోట్ల వరకు రెవెన్యూ డెఫిసిట్ ఉంటుందని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి విన్నవించారు. కేంద్ర ప్రభుత్వ పరిధిలోనే గవర్నర్ వ్యవస్థ కూడా ఉంది. మీ వ్యవస్థలోనే ఆరోజున్న బిజెపి ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో, ఎన్‌డిఏ ప్రభుత్వ వ్యవస్థలోనే ఆ రెవెన్యూ డెఫిసిట్ రాష్ట్రానికి ఎంతుందనేది ఎస్టిమేట్ చేశారు. అలాగే మేము అధికారంలోకి రాగానే దానిని కూడా మేము కొంచెం తేడాతో అంటే రూ.16,000 కోట్ల చిల్లరతో రివైజ్ చేశాము. తరువాత మరలా కేంద్ర ప్రభుత్వంతో మాటా, మంతి పెట్టిన తరువాత ఆరోజున్న జైట్లీ గారు, సిఎజి వాళ్లు చెబితేనే మేము ఇవ్వడానికి అవకాశం ఉంటుందని చెబితే, సిఎజికి కూడా రిఫర్ చేయమన్నాం. సిఎజి వాళ్లు కూడా ఇంచుమించు అదే అమౌంట్ చెప్పారు. సిఎజి చెప్పినా చేయరు. గవర్నర్ పంపించినా చేయరు. ఎన్నికైన ప్రభుత్వం చెప్పినా చేయరు. తరువాత ఇంటర్నల్‌గా మాట్లాడుకున్నప్పుడు రూ.7000 కోట్లు ఇస్తామని ప్రామిస్ కూడా ఇచ్చారు. దాంట్లో రూ.3000 కోట్ల పైచిలుకు మాత్రమే ఇచ్చారు. ఇంకా రూ.4000 కోట్లు రావాలి. అదీ ఇవ్వరు. ఇప్పటి వరకూ దాదాపుగా ఏదైతే ఇంతకు ముందు రూ.3000 కోట్లు ఇచ్చారో దాని తరువాత మరలా ఒక్క పైసా కూడా రిలీజ్ చేయలేదు. అది ఎందుకు రిలీజ్ చేయరని మనం అడుగుతున్నాం. పార్లమెంటు ద్వారా మనకు వచ్చిన హక్కును కూడా ఈనాడు కాలరాసే పద్ధతి చేయడం సరైన విధానం కాదని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను.

రెండవది రూ.350 కోట్లు గురించి గతంలో కూడా నేను చెప్పాను. అప్పుడు మన విష్ణుకుమార్ రాజు గారు మేమంతా ప్రయత్నాలు చేస్తాం, తెచ్చేస్తామని చెప్పారు. గత సెషన్‌కు, ఈ సెషన్‌కు ఐదారు నెలలు గ్యాప్ వచ్చింది. అయినప్పటికీ పైసా కూడా ఇండికేషన్ లేదు. ఫైనాన్షియల్ సిస్టమ్‌లో గానీ, ఈ ఫిస్కల్ రిలేషన్ సిస్టమ్‌లో గానీ ఇచ్చిన డబ్బు వెనక్కు తీసుకున్న సందర్భాలు ఏ రాష్ట్రంతోటి, ఏ కేంద్ర ప్రభుత్వమూ చేయలేదు. మొదటిసారి మోదీ గారి ప్రభుత్వం, ఇచ్చిన డబ్బును వెనక్కు తీసుకున్నారు. అధికారులను ఏమిటని అడిగితే మోదీ గారు అనుమతి లేకపోతే ఇవ్వొద్దన్నారని అన్నారు. మోదీగారి అనుమతి ఏమిటి, మనకు హక్కుగా రావలసిన డబ్బుకి ప్రధానమంత్రి అనుమతి ఇవ్వడమేంటి? ఆ సిస్టమ్‌లోనే ఆటోమేటిక్‌గా ఇమిడి ఉంటుంది. ఆ సిస్టమ్ ప్రకారంగా ఏదైతే హామీ ఇచ్చారో అవి ఇవ్వాలి. ఎందుకంటే బ్యాక్‌వర్డ్ జిల్లాలకు ఇచ్చే డబ్బులు ఇవి. మొత్తం ఏడు జిల్లాలకు ఇవ్వాలి. బ్యాక్‌వర్డ్ జిల్లాలకు ఇవ్వాల్సిన అమౌంట్‌ను కూడా ఇచ్చి వెనక్కు తీసుకోవడమనేది ఎంత దారుణమైన విషయం అంటే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఫైనాన్షియల్ క్రైమ్ చేసినట్లు అయింది. అందుచేత వారు ఇప్పటికైనా ఇవ్వవలసిన అవసరముంది. పైపెచ్చు మీరు అప్పుల్లో మునిగిపోయి ఉన్నారంటున్నారు. అప్పుల్లో మునిగిపోవడమేమిటి? బైఫర్‌కేషన్ అయినప్పుడు కంబైన్డ్ రాష్ట్రంలో ఉన్న అవుట్‌స్టాండింగ్ లయబులిటీస్ ఏవైతే ఉన్నాయో దానిని పాపులేషన్ రేషియోలో తీసుకున్నారు. మనకు ఎక్కువ

పాపులేషన్ ఉంది కాబట్టి ఆ పాపులేషన్ బేస్ తీసుకుని ఎక్కువ లయబులిటీస్ మనకు బదిలీ అయ్యాయి.

12.20 PM

తక్కువ liabilities తెలంగాణాకు ట్రాన్స్‌ఫర్ అయ్యాయి అవి కూడా చూడాలి. ఆ liabilities అన్నీ ఎప్పటి నుంచి వచ్చాయి? దాదాపు 1956 నుంచి వచ్చిన బారోయింగ్స్ అన్నీ రాష్ట్రం విడిపోయే నాటికి Out-standing liabilities గా ఉన్నాయి. రాష్ట్రం విడిపోయిన తర్వాత, ఎప్పుడైతే ఈ పాపులేషన్‌ని క్రైటీరియాగా తీసుకున్నారో ఆ పాపులేషన్ క్రైటీరియాలో మనకు ఎక్కువ భారం వచ్చింది. తర్వాత మనం అప్పులు ప్రతి సంవత్సరం చేస్తున్నాం. నిన్నో, మొన్నో పార్లమెంటులో MoS-Finance ఒక స్టేట్‌మెంట్ ఇస్తూ, మీకు అప్పు తెచ్చుకోవడానికి హక్కు లేదు అని ఆయన అంటారు. వాళ్లేమో డబ్బులివ్వరు, మనం అప్పు తెచ్చుకోవడానికి వీల్లేదు. ఎక్కడా కూడా డబ్బును సృష్టించుకోవడానికి అవకాశం లేదు. పూర్తిగా కేంద్ర ప్రభుత్వం మైండ్ ఏ విధంగా ఉందంటే, రాష్ట్రాలు వాళ్ల మీద ఆధారపడాలి, వాళ్లు డబ్బిస్తే ఖర్చు పెట్టాలి. లేకపోతే ఖర్చు పెట్టాడానికి వీల్లేదు అన్నట్లు ఉంది. వాళ్లు ఒక వైపు స్కీమ్స్‌కి ఇస్తున్నారు. నార్మల్‌గా వచ్చే గ్రాంట్స్ వస్తాయి. వచ్చినా దానికి సెంట్రల్లీ స్పాన్సర్డ్ స్కీమ్స్ ఉంటాయి. సెంట్రల్లీ స్పాన్సర్డ్ స్కీమ్స్ గురించి ఆ రోజు కూడా నేను చెప్పాను. ఏదైతే 14th Finance Commission ఉందో ఆ 14th Finance Commissionలో వాళ్లు ఎప్పుడైతే ఈ షేరింగ్ ప్యాటర్న్ మార్చారో ఆ షేరింగ్ ప్యాటర్న్ వల్ల మనకు అధికంగా భారం పడింది. అధికంగా భారం పడటమే కాకుండా వాళ్ల సెంట్రల్లీ స్పాన్సర్డ్ స్కీమ్స్‌కి, వాళ్ల పాలసీస్‌కి మేము ఖర్చు పెట్టాల్సి వస్తోంది. మేము ఇక్కడ పాలసీని పెట్టుకుంటున్నాము, మా స్కీమ్స్ మాకు ఉన్నాయి. మా స్కీమ్స్‌కి మేము ఖర్చు పెట్టుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. మాకు వచ్చే డబ్బును ఒకసారి క్యాల్క్యులేట్ చేసి చూస్తే, మాకు వచ్చే devolutionలో almost 90 percent మళ్లీ తిరిగి ఆ సెంట్రల్లీ స్పాన్సర్డ్ స్కీమ్స్‌కే మేము ఖర్చు పెట్టాల్సిన పరిస్థితి వచ్చింది. అందుచేత where is the money for our State Plans అనేది మా డిమాండ్. ఈ విషయం మొన్న 15th Finance Commission వచ్చినప్పుడు కూడా మేము చెప్పడం జరిగింది. అందుచేత ఇవన్నీ కూడా ఏదో విధంగా financial crunch create చేయాలి. ఏదో విధంగా నాన్ బీజేపీ రాష్ట్రాలను ఫైనాన్షియల్‌గా chock చేయాలనేది వాళ్ల ప్రయత్నంగా కనిపిస్తోంది. అందుకనే ఈనాడు దేశమంతా తిరుగబడుతున్నారు. రాష్ట్రాలు అప్పులు తెచ్చుకోవడానికి వీల్లేదు అన్నప్పుడు మేము న్యాయ పరంగా అడిగాము. ఏదైతే ఎఫ్ఆర్‌బిఎమ్ యాక్ట్ ఉందో దాని ప్రకారం మాకు 3 పర్సెంట్ వరకు fiscal deficit ఉంటే దానిని బారోయింగ్స్ ద్వారా deficit financing చేయడానికి అవకాశం ఉంటుందో దానిని మూడు పర్సెంట్

నుంచి 4 పర్సెంట్ వరకు పెంచమని మనం ఇక్కడే చట్టం తయారు చేసి పంపించాము. దానికి ఇప్పటివరకు సమాధానం లేదు. మన రాష్ట్రానికేమో కనీసం 3 పర్సెంట్ పైన ఇవ్వలేదు. మిగతా నాలుగు రాష్ట్రాలకు Including Telangana 3 పర్సెంట్ పైన ఇవ్వడం జరిగింది. ఎందుకు ఈ వివక్షత అని అడుగుతున్నాము. కేంద్రప్రభుత్వం మన మీద ఎంత వివక్షతను చూపిస్తుందంటే ఫైనాన్షియల్‌గా వివక్షతను చూపిస్తుంది, అడ్మినిస్ట్రేటివ్‌గా వివక్షతను చూపిస్తుంది. వాళ్లకు నచ్చిన విధానంలో వాళ్లు ప్రవర్తించడమే కాకుండా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అన్నివిధాలుగా ఇబ్బంది పెట్టాలనే ప్రయత్నాలను మానుకోకపోతే మీరు కేంద్రంలో ఉండే పరిస్థితి లేదని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఎందుకంటే మన బాధ ఆ విధంగా ఉంది. ఒక వైపు మేము half budget borrowing కి వెళ్లాలి. మరొకవైపు FRBM లిమిట్స్‌ని చూసుకోవాలి. మరొకవైపు ఎక్స్‌పెండీచర్‌ని చూసుకోవాలి. ఎక్స్‌పెండీచర్ విపరీతంగా వస్తోంది. ఇందాకనే మా ఇరిగేషన్ మంత్రిగారు కూడా చెప్పారు. ఈ సంవత్సరం ఒక్క ఇరిగేషన్ మీదనే రూ.60 వేల కోట్లను ఖర్చు పెట్టామని, అలా ప్రతి డిపార్ట్‌మెంటులో ఖర్చు పెట్టాము. ఈనాడు పెన్షన్స్ చూడండి ఇందాక బడ్జెట్‌లోనే కూడా చెప్పాను. పెన్షన్ల పరంగా ఇంతకు ముందు ఇచ్చే రూ.1000లను ఇప్పుడు రూ.2000లు చేశాము. రూ.1500లు ఉన్న పెన్షన్‌ను రూ.3000లు చేశాము. రేపు రైతులకు పెట్టుబడి సహాయం కూడా ఇవ్వాలని ఆలోచిస్తున్నాం. ఇటువంటి కమిట్‌మెంట్స్‌తో వెల్ఫేర్ పథకాలకు ఈ ప్రభుత్వం ఖర్చు పెట్టినట్లుగా ఈ దేశంలో ఉన్న ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా ఖర్చు పెట్టడం లేదు. మన బడ్జెట్‌లో దాదాపు 103 వెల్ఫేర్ స్కీమ్స్ ఉన్నాయి. ఆ 103 స్కీమ్స్‌కి ఈ సంవత్సరం ఇంచుమించు లక్ష కోట్లను ఖర్చు పెట్టాము. ఇంకా ఎంత ఖర్చవుతుందో తెలియదు. ఆ వెల్ఫేర్ స్కీమ్స్‌ని ఎక్కడా ఆపడం లేదు. అదే విధంగా ఉద్యోగులకు దాదాపు 24 పథకాలను మంజూరు చేశాము. అంగన్‌వాడీలకు జీతాలను పెంచాము. మిగిలిన ఉద్యోగులకు కూడా జీతాలను పెంచాము. వీళ్లందరి కోరికలను పరిధిలోకి తీసుకోవడం జరిగింది. 43 పర్సెంట్ ఫిట్‌మెంట్‌ని ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ కమిట్‌మెంట్స్ అన్నీ ఉండి మేము కష్టాలు పడుతుంటే, మీరు అప్పు చేయడానికి వీల్లేదు, మీకు హక్కేలేదనే రీతిలో మాట్లాడటం, మీరు చావండి గానీ మాకేమి సంబంధం లేదనే రీతిలో కేంద్ర ప్రభుత్వం వ్యవహరించడం చాలా దురదృష్టకరం. పైపెచ్చు Cooperative Federalism అంటారు. ఏది Cooperative Federalism? మీరు రాష్ట్రాలను ఒకవైపు suppress చేస్తూ మళ్లీ Cooperative Federalism అనే వాయిస్‌ని తీసుకురావడానికి మీకు ఏ విధమైన హక్కు ఉందని ఈ సందర్భంగా తమరి ద్వారా కేంద్రాన్ని అడుగుతున్నాను. ఉదాహరణకు జిఎస్‌టి ఉంది. ఆ జిఎస్‌టి కౌన్సిల్‌లో చూస్తుంటే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏది చెబితే అది, మోదీగారు ఏది చెబితే అది, Last time కూడా వెస్ట్ బెంగాల్ ఫైనాన్స్ మినిస్టర్ గారితోబాటు చాలా మంది ఫైనాన్స్ మినిస్టర్స్ రెయిజ్ చేశారు. వాళ్లు ఏది చెబితే అది జిఎస్‌టి కౌన్సిల్‌లో

అయ్యే విధంగా అక్కడ కార్యక్రమాలు వస్తున్నాయి. GST Council is a body, which represented by all States including the Government of India. అంతేగానీ ఒక రాష్ట్రమో లేక దానికి simultaneousగా ఏమంటే మీరు అనుకున్నవి, గుజరాత్‌లో ఎలక్షన్స్ జరగాలంటే జీఎస్‌టిలో కొన్ని బెనిఫిట్స్ ఇవ్వాలి. మహారాష్ట్ర ఎలక్షన్స్ జరగాలంటే మీరు కొన్ని బెనిఫిట్స్ ఇవ్వాలి, అంటే మీ పార్టీ ఎక్కడ ఉంటే అక్కడ వచ్చిన రిప్రజెంటేషన్స్‌ని ప్రధానమంత్రిగారు కన్సిడర్ చేసి, ఆ జీఎస్‌టిని కూడా dilute చేసే పరిస్థితికి తెచ్చారు. In principle GST is a good policy. దాంట్లో ఎవరికీ అనుమానం లేదు. వ్యాట్ తర్వాత ఇది మంచి taxation formula. కానీ ఈరోజు వస్తున్నదేమంటే, మనం పేదవాళ్లకు సంబంధించిన చాలా ఇష్యూస్ గురించి రాశాము. ఆ కౌన్సిల్‌లో రెయిజ్ చేశాము. ఉదాహరణకు చింతపండు. చింతపండు మీద కన్సెషన్ ఇవ్వమంటే ఇంత వరకు నిర్ణయం తీసుకోలేదు. అదేవిధంగా ఫిషరీస్‌కి సంబంధించిన నూల్ మీద కన్సెషన్ ఇవ్వమంటే ఇవ్వలేదు. అదేవిధంగా టిటిడికి సంబంధించిన వాటికి కొంచెం కన్సెషన్ ఇవ్వమంటే ఇవ్వలేదు. మనం ఎన్నైతే ఇష్యూస్ రాశామో అన్ని ఇష్యూస్‌ని, నేనే కాదు మిగతా రాష్ట్రాలు కూడా, నాన్ బీజేపీ రాష్ట్రాలు రాసినవి ఏవైతే ప్రజలకు సంబంధించిన సమస్యలు ఉన్నాయో, వాటిని రిప్రజెంట్ చేస్తే వాటిని పట్టించుకోవడం లేదు. జీఎస్‌టి కౌన్సిల్ కంటే ముందు ప్రధానమంత్రిగారు పబ్లిసిటీనిస్తారు. ఆయన అనౌన్స్ చేస్తారు. ఆయన అనౌన్స్ చేయడంలో మాకేమి అభ్యంతరం లేదు. ఆయన పాలసీగా ఆయన చెప్పుకోవచ్చు. కానీ జీఎస్‌టి కౌన్సిల్ పాస్ చేసే అంశాల గురించి ప్రధానమంత్రిగారు చెబుతుంటారు. మేము పాస్ చేసేస్తాం మేము ఇచ్చేస్తామంటారు. అందుకని ఆ రోజున కూడా చెప్పాము. దాంట్లో ఉండే ఓటింగ్ ప్యాటర్న్‌లో వీటో పవర్ కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఉంది. ఆ వీటో పవర్ కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఉండాలి. కానీ, రాష్ట్రాలు నష్టపోకుండా చూడాలి. అందుచేత ఇది full pledged GST కాదు. Cooperative Federalism బాగా దెబ్బతినే పరిస్థితి వచ్చింది. పేరుకే Cooperative Federalism తప్ప ఈ Federal structureలో అన్ని రాష్ట్రాలను కూడా ముఖ్యంగా నాన్ బీజేపీ రాష్ట్రాలను suppress చేయాలి, అణచివేయాలనే ధోరణి మాత్రం మంచిదికాదు. ఇది ప్రజాస్వామ్యానికే మంచిది కాదని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను.

ఇన్ని అయినప్పటికీ మనం economic development లో చూస్తే ఈ సంవత్సరం 11.2 పర్సెంట్, more than double digit growth ని సాధించాం. రేపు రాబోయే రోజుల్లో 15 పర్సెంట్ సాధించాలనుకుంటున్నాము. అదే విధంగా గత నాలుగు సంవత్సరాలకు సంబంధించిన మన యావరేజ్ గ్రోత్ రేటుని చూస్తే 10.52 పర్సెంట్. దీంట్లో మనకు అగ్రికల్చర్ బ్రహ్మాండమైన గ్రోత్ రేటు వచ్చింది. అదే విధంగా ఇండస్ట్రీస్ ఇప్పుడిప్పుడే పికప్ అవుతున్నాయి. సర్వీసెస్‌లో మనం ఇంకా పికప్ కావాల్సిన

అవసరం ఉంది. అయినప్పటికీ Agro Economy State కాబట్టి మన అగ్రికల్చర్ గ్రోత్ రేటు 11 పర్సెంట్ పైన ఉంది. ఈ భారతదేశంలో ఏ రాష్ట్రంలో కూడా లేదు. Over all, all India లో కూడా అంత గ్రోత్ రేటు లేదు. Over all, all India లో చూస్తే only two plus గ్రోత్ రేటు ఉంది. మనది మాత్రం 11 పర్సెంట్ ఉంది. దీంట్లో vide difference ఉంది. అందుచేత మీరు ఏమి డెవలప్ చేస్తున్నారు? డబ్బులన్నీ మీ దగ్గర ఉంచుకుంటారా? డబ్బుతో మీ ఇష్టం వచ్చినట్లు ప్రవర్తిస్తారు. మీ రాష్ట్రాలకు ఇస్తున్నారా? ఏమవుతుందో ఎవరికీ తెలియడం లేదు. మాకు డబ్బులు ఇవ్వకపోయినప్పటికీ కూడా ఈ రాష్ట్రం యొక్క గ్రోత్‌రేటు double digit growth rate 2014-15 నుంచి ఇప్పటివరకు చూస్తే ఈ నాలుగు సంవత్సరాల్లో double digit growth rate 10.52 percent maintain చేసిన ఘనత ఈ భారతదేశంలో ఒక్క తెలుగుదేశం ప్రభుత్వానిదేనని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. అదే విధంగా ఈ సంవత్సరం ప్రత్యేకంగా 11.2 పర్సెంట్ గ్రోత్ రేట్ వచ్చింది. అందుచేత భవిష్యత్‌లో మనం 15 పర్సెంట్ సాధించాలనుకుంటున్నాము. ముఖ్యమంత్రిగారు విజన్ డాక్యుమెంటును హౌస్‌లో ప్రవేశపెడతారు. ఆ డాక్యుమెంటులో పూర్తి వివరాలను ఇస్తారు. మన అగ్రికల్చర్ గ్రోత్‌రేటులో దాని సబ్‌సెక్టారైన ఫిషరీస్ బాగుంది, హార్టికల్చర్ బాగుంది, లైవ్‌స్టాక్ బాగుంది. ఈ మూడింటి మీద మనం concentrate చేస్తున్నాము.

12.30 PM

అదే విధంగా అగ్రికల్చర్ గురించి నేను ఇందాకే చెప్పాను. నీటిని అనుసంధానం చేయడం ద్వారా మనం ఆ నీటిని ఉపయోగించుకుని వ్యవసాయాన్ని బాగా అభివృద్ధిచేసుకోవడానికి అవకాశం లభించింది. ఇప్పటికే మనం చేశాం. దాదాపుగా ఇప్పటికే మనం 167 lakhs tonnes ఈ సంవత్సరం మనకు ప్రొడక్షన్ వచ్చింది. Agriculture Food grains production వచ్చింది. ఇందులో కూడా భారతదేశంలో మనమే highest. చాలా రాష్ట్రాలతో పోల్చి చూసుకుంటే, మనం చాలా better. Agriculture Growth Rate లో మనం నంబర్ 1. Double Digit లో మనం నంబర్ 1. అదే విధంగా ఇండస్ట్రీస్ చూస్తే, ఈనాడు ఇండస్ట్రీస్ గురించి నీతి ఆయోగ్ స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చింది. వాళ్ల యొక్క స్టేట్‌మెంట్ recent గా వచ్చింది. ఆ నీతి ఆయోగ్ వాళ్లిచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లో 9% Growth Rate ఉంటే, employment creation అనేది ఎక్కువగా ఉంటుందనేది వాళ్ల యొక్క findings. నీతి ఆయోగ్ మీ creature కదా! కేంద్ర ప్రభుత్వం, మోదీ గారు పెట్టిన creature. అందుచేత ఆ creature ఇచ్చినటువంటి document చూస్తే, 9% Growth Rate ఉంటే దేశంలో గానీ, ఎక్కడైనా గానీ, అది job creations ఎక్కువగా ఉంటుందనేటటువంటిది వాళ్ల idea. మనది దాదాపు average మీద చూస్తే, Double Digit Growth ఉంది. అంటే, మనది job creation ఎక్కువగా ఉందనేటటువంటిది నీతి ఆయోగ్ చాలా స్పష్టంగా చెబుతోంది. అదేకాకుండా మీరు చూస్తే, ఈనాడు కేంద్రంలో 6.10% ఈనాడు

unemployment ఉంది. దానికంటే మన దగ్గర తక్కువ unemployment ఉంది. ఇందాక నేను చెప్పాను. నా Budget speech లో కూడా చదివాను. దాదాపు 8 లక్షల ఉద్యోగాలు ప్రైవేటు రంగంలో ప్రభుత్వం కల్పించడం జరిగింది. అదే విధంగా 40 వేల ఉద్యోగాలకు పైన ఇక్కడ మన ప్రభుత్వ రంగంలో ఇవ్వడం జరిగింది. గవర్నమెంట్ ద్వారా ఉద్యోగాలివ్వడం జరిగింది. ఇంకా requests వస్తూనే ఉన్నాయి. ఇంకా ఇస్తూనే ఉన్నాం. క్లియర్ చేస్తున్నాం. అందుచేత ఈ విధంగా మనకు దాదాపు around Eight Lakhs jobs మనం create చేయగలిగాం. కానీ, దానివల్ల మనం చూస్తే, Double Digit వల్లే Economic Development అనేది మనకు జరిగింది. ఇంకా మాకు Revenues చూస్తే, Agriculture Sector లో growth rate ఉన్నప్పటికి కూడా revenues పెద్దగా రావు. ఎందుచేతనంటే, taxation అనేది చాలా తక్కువగా అక్కడ ఉంటుంది. Tax కట్టేవాళ్లు చాలా తక్కువగా ఉంటారు కాబట్టి మనకు growth rate కనబడుతుంది గానీ, Tax returns మాత్రం Primary Sector లో మనకు పెద్దగా కనిపించదు. అదేవిధంగా Industrial Sector లో కూడా ఇందాక ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పడం జరిగింది. రూ. 16 లక్షల కోట్ల పైచిలుకు MoUs అయినాయి. దాంట్లో చాలా వరకు దాదాపు 40% వరకు కూడా ఈ యొక్క ఇండస్ట్రీస్‌ను రాష్ట్రంలో స్థాపించడం జరిగింది. దాంట్లో కియా మోటర్స్ కంపెనీ గురించి గానీ, ఇతర కంపెనీల స్థాపన గురించి ఏర్పాటుపైన గానీ నా బడ్జెట్ ప్రసంగంలో చెప్పాను. అవన్నీ కూడా రాష్ట్రంలో ఏర్పాటుకావడం వల్లే మన దగ్గర ఎంప్లాయిమెంట్ కూడా చాలా బ్రహ్మాండంగా పెరిగింది. కానీ, కేంద్రంలో చూస్తే, ఇంకా 6.10% Unemployment rate ఉందనేటటువంటిది It is a clear indication given by the Niti Aayog. అందుచేత వాళ్లు ఇప్పుడు ఎంతున్నారు? 9% చేస్తే, job creation వస్తుందని చెబుతున్నారు. ఇప్పుడు వాళ్లది చూస్తే 6.50% Growth Rate ఉంది. వాళ్ల estimations అన్నీ కూడా భవిష్యత్తులో 7.2, 7.3, 7.4% అలా చేస్తున్నారు. అందుచేత అది ఎప్పుడు వస్తుందో, అసలు వస్తుందో లేదో కూడా తెలియదు గానీ అంటే, It indicates that there is no employment creation at the National level అనేది చాలా స్పష్టంగా, there also, Modi Government has totally failed. కానీ, మనం అక్కడ successes అయ్యాం. ఎందుచేతంటే, మనకు ఇండస్ట్రీస్ వచ్చాయి. మనం job creation చేశాం. మూడు సమ్మిట్‌లు ఏర్పాటుచేశాం.

అదే విధంగా మూడవది వచ్చేటప్పటికి Service Sector. Service Sector అనేది కూడా దాంట్లో contribute చేస్తుంది. ఏదైతే employment generation అనేది ఉందో అది. అయితే, సర్వీస్ సెక్టార్‌లో మన Growth Rate ఇంకా మనం అనుకున్నంత మేరకు రాలేదు. అది వచ్చే విధంగా ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం. దానికి కూడా ప్రధానమైన కారణం ఒకటి ఉంది. మనది Urbanization చాలా తక్కువ. ఎందుచేతనంటే, Urban areas ఉంటే తప్ప, Urban population ఉంటే తప్ప సర్వీస్ సెక్టార్ మనకు పెరగదు. Service Sector Growth Rate పెరగదు. ఈనాడు తెలంగాణ రాష్ట్రానికి ఉన్న advantage ఏమిటంటే, Bifurcation లో హైదరాబాద్ నగరం ఉండటం వలన వాళ్లు దాదాపు 64% వాళ్లకు సర్వీస్ సెక్టార్‌లో contribution ఉంది. మనకు చూస్తే, దాదాపు 44%. అంటే, మనకు వాళ్లకు

20% gap ఉంది. అందుచేత మనకు urban areas లేవు. Except మనకు వైజాగ్ ఉంది. వైజాగ్ కొద్దిగా produce చేస్తున్నారు వాళ్లు. అదే విధంగా విజయవాడ Urban Area ఉంది గానీ, ఇక్కడ పెద్దగా సర్వీస్ సెక్టార్‌లో improvement అనేది లేదు. గుంటూరు కూడా ఉంది. కానీ, ఇటువంటిదే. అందుచేత దాని మీద కూడా ఈ ప్రభుత్వం workout చేస్తుంది. ఎక్కువ Urban areas కు ఈనాడు rural areas నుంచి migrations ఉంది. అందుచేత వాళ్లకు civic amenities provide చేయాలి. అదే విధంగా Urban areas బాగా మనం డెవలప్ చేస్తే economic activity పెరుగుతుంది. చుట్టూ agglomeration area లో ఇండస్ట్రీస్ కూడా రావడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అందుచేత ఈ విధంగా ప్రయత్నం చేయడం ద్వారా మనకు భవిష్యత్తులో సర్వీస్ సెక్టార్ పెరుగుతుంది. దాంట్లో ఉండే ప్రధానమైనవి Construction, అదే విధంగా Real Estate. ఇవన్నీ కూడా job create చేసేటటువంటి అవకాశం ఉన్నటువంటి Sub Sectors.

అదే విధంగా ఇండస్ట్రీలో చూస్తే, మనకు manufacturing అనేది ఇండస్ట్రీలో చాలా important. అదే విధంగా సర్వీసెస్‌లో Information Technology వంటిది ప్రధానం. ఈ నాలుగైదు sub-sectors లో కూడా concentration ప్రభుత్వం చేస్తోంది కాబట్టి భవిష్యత్తులో ఇంకా ఎక్కువ employment create చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అందుచేత employment creation ఎవరైతే ఉన్నారో, మా ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో హామీ కూడా ఇచ్చాము. ఆ employment creation చేయడమే కాకుండా, employment ఇవ్వడమే కాకుండా ఎవరైనా unemployed ఉంటే, చదువుకున్న వాళ్లు unemployment లో ఉంటే, వాళ్లకు నెలకు రూ. 1,000/- ల చొప్పున allowance ఇవ్వడానికి గానూ దాదాపు రూ. 1,000.00 కోట్లు last year 2018-19 Budget నందు కేటాయింపులు పెట్టాం. ఇప్పటికి దాదాపు రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా నాలుగున్నర లక్షల మందికి allowance ఇచ్చాం. అందుచేత మేము ఇది ఇచ్చాక ఒకసారి రివ్యూ చేశాం. రివ్యూ చేసిన తరువాత ఏదైతే ఉందో, ఈ నాలుగున్న లక్షల మందికి allowance ఇచ్చాం. Daily it's a continuous process. ఈరోజున కూడా, ఇప్పుడు కూడా అప్లై చేసి ఉంటారు. అప్లై చేసినటువంటి, క్వాలిఫై అయినటువంటి వాళ్లందరికీ కూడా అలవెన్స్ ఇస్తున్నాం. అంచేత రూ. 1,000/- లే కాకుండా అలవెన్స్ క్రిందనే మళ్లీ ఇంకో రూ. 1,000/- లు ఇచ్చి మొత్తం రూ. 2,000/-ల చొప్పున నిరుద్యోగ భృతి క్రింద చదువుకున్న unemployment యువతకు ఇవ్వాలనేదే ప్రభుత్వం యొక్క నిర్ణయం అని కూడా నేను ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఇవన్నీ మనం ఎందుకు చేస్తున్నామంటే, ఏదైతే Growth Rate వస్తుందో, మనకు అనుకున్న ప్రకారంగానే Growth Rate వస్తుంది. ఆ Growth Rate లో inclusive Growth Rate ఉండాలి. ఎందుచేతనంటే, కొంత మంది social exclusives ఉన్నారు. అందుచేత ఎస్సీలు గానీ, ఎస్టీలు గానీ, బి.సి.లు గానీ, ఇ.బి.సి.లు గానీ వీళ్లందరూ ఆ growth rate లో exclude అవుతున్నారు. అందుచేత వాళ్లందరినీ కూడా inclusive చేయాలనే ఉద్దేశంతోటే ఈ వెల్ఫేర్ స్కీమ్స్‌కు, పెన్షన్స్‌కు top priority ఇవ్వడం జరిగింది. దాని వల్ల వాళ్లకు ఆదాయం పెరగాలి. ఆదాయం పెరిగిన దాని వల్ల సేవింగ్స్ పెరగాలి. సేవింగ్స్ పెరిగిన

తరువాత investment రావాలి. Investment వచ్చినట్లైతే వాళ్లు కూడా, they will become part of the economic activity, economic growth. అందుచేత ఇవన్నీ కూడా long run లో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారికి ఆ విధమైన vision ఉండటం వల్ల చేసినటువంటి కార్యక్రమాలు. అందుచేత ఈ సమాజం అంతా కూడా మనం చూస్తే, పేదరికం లేని సమాజం ఉండాలి, Inequalities లేనటువంటి సమాజం ఉండాలి. అదే విధంగా inequalities కూడా మనం చూస్తే, చాలా మంది పేపర్లల్లో చూసి ఉంటారు. దాదాపు, 1% of the total population in the World is sharing about 50% of the wealth of the whole World. అంటే, ఎంత inequalities సమాజంలో ఉన్నాయో ఆర్థికంగా మనం చూస్తే, అట్లాగే ప్రతి దేశంలో కూడా ఉన్నాయి. మన దేశంలో ఇంకా ఎక్కువగా ఉన్నాయి. అదే విధంగా మన రాష్ట్రంలో కూడా దేశంతో మనం compare చేస్తే, మన దగ్గర కూడా inequalities ఉన్నాయి గానీ, తక్కువ inequalities ఉన్నాయి. అందుచేత, ఇప్పుడు వెల్ఫేర్ స్కీమ్స్ వేటినైతే pump చేస్తున్నామో, దాని వల్ల inequalities తగ్గడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అందుకనే ముఖ్యమంత్రి గారు announce చేశారు. రేపు ఈ ఎస్సీ, ఎస్టీ, బి.సి., మైనారిటీలున్నారో, వాళ్లల్లో నుంచి Women entrepreneurs ను తయారుచేయడానికి వాళ్లకు land లో కొంత percentage వాళ్లకు ఇవ్వడమే కాకుండా, వాళ్లకు మళ్లీ subsidies కూడా additional గా ఇవ్వడానికి అవకాశం ఉందనేటటువంటిది, ఇస్తామనేటటువంటిది కూడా చేయాలి. దాని వల్ల ఈ weaker sections లో entrepreneurs పెరుగుతారు. ఈ entrepreneurs పెరిగినప్పుడు వాళ్లు కూడా ఇండస్ట్రీస్ పెట్టుకోవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అన్నీ పెద్దవి పెట్టనక్కర్లేదు. MSME లాంటి చిన్న, చిన్న ఇండస్ట్రీస్ పెట్టుకోవడానికి వాళ్లు కూడా భవిష్యత్తులో పైకి రావడానికి తద్వారా ఏమిటంటే, inequalities తగ్గుముఖం పడతాయి. ఈనాడు ప్రభుత్వం పెద్దవాళ్లకు ఉపయోగపడటం కాదు. ప్రభుత్వం పేదవాడికి ఉపయోగపడాలనే ఒక ఆశయం ఉన్నటువంటి తెలుగుదేశం పార్టీ, దాని గురించే పుట్టింది, దాని గురించే చేస్తున్నాం, భవిష్యత్తులో కూడా ఆ విధంగానే పనిచేస్తామనేది కూడా నేను ఈ సందర్భంగా మీకు మనవి చేస్తున్నాను.

అదేవిధంగా మనం చూస్తే, gender equality. ఎందుచేతనంటే, మహిళలున్నారు. ఇప్పటికి కూడా మనం చూస్తున్నాం. స్వాతంత్ర్యం వచ్చి మనకు ఇన్ని సంవత్సరాలైనప్పటికి కూడా మహిళల్లో ఇప్పుడిప్పుడే ఈ డ్వాక్రా గ్రూపులు రావడం, అదే విధంగా ఈ పెన్షన్స్ రావడం, అదే విధంగా ఇప్పుడిప్పుడే education పెరగడం, ఇవన్నీ కూడా streamline లోకి, main line లోకి రావడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. అందుచేత మగవాళ్లతోటి, ఆడవాళ్లను పోల్చుకున్నట్లైతే, education లో కొంత distance ఉంది. అదే విధంగా health provisions లో వాళ్లకు కూడా కొంత problem ఉంది. ఇటువంటి different sectors లో వాళ్లకు inequalities మగవాళ్లకు ఆడవాళ్లకు మధ్యన ఉన్నాయి. అందుచేత ఇవన్నీ కూడా మనం చేయడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం. అందుచేత inequalities పోయి, మగవాళ్లకు ఎంతైతే అవకాశాలు వచ్చాయో, సమాజంలో మగవాళ్ల యొక్క అభివృద్ధి ఏ విధంగా జరిగిందో, ladies కు కూడా అదే రకమైన అభివృద్ధి జరగాలి. అందుచేతనే, ఒంటరి మహిళకు కూడా

పెన్షన్ ఇవ్వడానికి కూడా గల ప్రధాన కారణం అదే. రాష్ట్రంలో ఒంటరి మహిళలు కూడా కొన్ని లక్షల మంది ఉన్నారు. వాళ్లెవరికీ ఎటువంటి ఆధారం కూడా లేదు. సెక్యూరిటీ లేదు. ఆదాయం లేదు. అందుచేత ఈ పెన్షన్ ద్వారానైనా కొంత వరకు వాళ్లకు financial security ఉంటుందనే ఉద్దేశంతోటి వాళ్లకు కూడా పెన్షన్ ఇవ్వడం జరిగింది. అందుచేత ఎక్కువగా డ్వాక్రా గ్రూపులు, మొన్న గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పారు. ఇంచుమించు ఏదైతే తీసుకున్న రుణం మాఫీ చేస్తామని అన్నామో, మాఫీ చేశాం. ఒకటి, రెండు phases ఉన్నాయి. ఈ నెలాఖరు లోపల అవి కూడా ఇస్తాం. రైతాంగానికి రుణ మాఫీ చేస్తామని అన్నాం. రూ. 24 వేల కోట్ల మేరకు రైతాంగానికి రుణ మాఫీ చేస్తామని చెప్పాం. ఒకటి, రెండు phases మాత్రమే పెండింగ్‌లో ఉన్నాయి. We are searching for money. రాగానే, ఈ నెలాఖరులోపల వాళ్లందరికి కూడా ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నాలు చేస్తోంది.

అందుచేత, pump చేయడమనేటటువంటిది మనం చూస్తూ ఉంటాం. ఎప్పుడైతే global crisis వచ్చినప్పుడు, financial crisis వచ్చినప్పుడు అక్కడ National Banks అన్నీ కూడా money pump చేస్తుంటాయి. Pump చేసి ఆ డబ్బు ద్వారా routine లో పెడతారు. అందుచేత ఈ విధంగా చేయడానికి మనం కూడా, పేదవాళ్ల దగ్గర డబ్బులుండవు కాబట్టి పేదవాళ్లకు ప్రభుత్వం అనేది... అందుకే, మా తెలుగుదేశం పార్టీ ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో చాలా స్పష్టంగా చెప్పాం. ఆరోజున 2014-15 సంవత్సరంలోని మేనిఫెస్టోలో మేము తయారుచేసినదేమిటంటే, Wealth create చేయాలి. Wealth create చేసిన తరువాత అది పెద్దవాళ్లకు కాదు పంచేది, పేదవాళ్లకు పంచాలి. ఆ redistribution of Wealth అనేది పక్కాగా ఉండాలి. ఆ redistribution సరిగ్గా జరగాలనేది మా ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో పెట్టిన ప్రధానమైన wording. దానికి అనుగుణంగానే ఈరోజున మేము చేస్తున్నాం. అందుచేత, వచ్చినటువంటి ఆదాయం ఇందాక చెప్పాను. దాదాపు రూ. 7 లక్షల కోట్ల పైచిలుకు ఆదాయం కొంత వరకు పెరిగింది. పాతది ఉన్నా తరువాత పెరిగింది. ఆ ఆదాయం పంచిపెట్టడంలో ఈనాడు పెన్షన్స్ ద్వారా అదే విధంగా write-off ద్వారా ఇవన్నీ చేశాం.

అధ్యక్షా, ఈ యొక్క revenue deficit ఇవ్వమంటే, పెన్షన్స్ దాంట్లో పెట్టడానికి వీలు లేదంటారు. అదే విధంగా ఈ యొక్క write-off చేసిన amounts దాంట్లో పెట్టడానికి వీలులేదంటారు. అసలు Government of India కు ఏంటి సంబంధం అని అడుగుతున్నాం. ఈ Federal structure లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ప్రజలు ఎన్నుకున్నటువంటి ప్రభుత్వం, వాళ్ల పాలసీస్ తీసుకోవడానికి వాళ్లకు హక్కు ఉంటుంది. నేనని కాదు. ఏ ప్రభుత్వమైనప్పటికి కూడా ఆ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని ఎన్నుకున్నటువంటి ప్రజలకు న్యాయం చేయడానికి వాళ్లకు హక్కు ఉంటుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వ రెవెన్యూస్ అనే కాదు. మా రెవెన్యూస్ కూడా లోకల్‌గా ఉన్నాయి. మాకు వచ్చేటటువంటి taxes ఉన్నాయి. మాకు వచ్చేటటువంటి వివిధ sources ఉన్నాయి. ఆ sources లో మేము ఖర్చు పెడతాం. అంతేగానీ, మీ revenue deficit ఎందుకు తగ్గించావంటే, మీరు పెన్షన్లు ఇచ్చారు కాబట్టి తగ్గించాం. అంటే, పేదవాళ్లకు పెన్షన్లు ఇవ్వకూడదంటా, బి.జె.పి. గవర్నమెంట్ యొక్క ఆలోచన. అదే విధంగా మీరు రైతులకు రుణ మాఫీ

write-off చేశారు కాబట్టి అది మేం తగ్గించాం. అదే విధంగా మహిళలకు write-off చేశారు కాబట్టి అది మేం తగ్గించాం. అన్నీ పోతే మీకు మిగిలిందేమిటంటే, రూ. 4 వేల కోట్లో, రూ. 5 వేల కోట్లో. Already మీకు రూ. 4 వేల కోట్లు దగ్గర దగ్గర ఇచ్చేశాం.

12.40 PM

ఇంకా మీకు ఇవ్వాల్సింది రూ.138కోట్లు మాత్రమే అని చెప్పడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సిగ్గు ఉందా లేదా అనేది మనం ఆలోచించాల్సిన అవసరం ఉంది. ఎందుచేతంటే ఆ విధమైన debt లో పెన్షన్ మేము ఇస్తే వద్దంటారు. రైట్ ఆఫ్ చేస్తే వద్దంటారు. ఈనాడు భారతదేశంలో ఏమవుతుందండీ. అదేవిధంగా భారతదేశంలో ఉండేటువంటి ఇంచుమించు అన్ని రాష్ట్రాలు కూడా ఈనాడు రైట్ ఆఫ్ చేస్తున్నాయి. అదేవిధంగా మీరు కూడా పరోక్షంగా చెబుతున్నారు. ఈ పాలసీని నిర్ణయించాల్సింది సంబంధిత శాఖ, సంబంధిత రాష్ట్రం, ఆ విధంగా మాకుండే హక్కుల్లో, మాకుండే రెవెన్యూస్ కాని, కేంద్రప్రభుత్వం నుండి మాకు న్యాయ పరంగా, రాజ్యాంగ పరంగా రావాల్సిన వాటిని మా ఇష్టం వచ్చినట్లు ఉపయోగించుకుంటాము తప్ప మీకు చెప్పి మీరు డిలీట్ చేయడానికి మీరు ఎవరు అని అడుగుతున్నాను? మీకేంటి సంబంధం అని అడుగుతున్నాను? దానికి సమాధానం లేదు అధ్యక్షా. అందుచేత రెవెన్యూ డెఫిసిట్ ఇవ్వాలి, చట్టప్రకారం రావాల్సినవి రావాలి. అదే విధంగా తెలంగాణా నుండి మనకు ఇంకా పెండింగ్‌లో ఉన్న 9వ షెడ్యూల్, 10వ షెడ్యూల్‌లో పొందుపరచిన ఉమ్మడి ఆస్తుల పంపకంపై సెటిల్‌మెంట్‌ను కేంద్రప్రభుత్వం చేయగలిగితే దాదాపు మనకు రూ. 40 నుండి 50వేల కోట్ల రూపాయలు వస్తుంది. దీనితోపాటుగా మావాళ్ల అంచనా ప్రకారం ఒక లక్షా పదహారు వేల కోట్ల రూపాయలు ఈ రోజుకి మనకు కేంద్రప్రభుత్వం నుండి వివిధ కోణాల ద్వారా రావాలి. అది గనుక వచ్చినట్లైతే మాకు అప్పు ఉండదు, ఇబ్బంది ఉండదు. ఆ డబ్బు అంతా కేంద్రప్రభుత్వం ఇస్తే, రాష్ట్రంలోని పేదలకు పంచిపెడతాం. అదేవిధంగా నేను ప్రతిపక్ష నాయకుడుని కూడా అడుగుతున్నాను. మీరు దోచేసిన రూ.1.00 లక్ష కోట్ల రూపాయలను విష్ణుకుమార్ రాజు గారు గనుక ఇప్పించినట్లైతే కచ్చితంగా అన్ని సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు, పేద ప్రజలకు పంచుతాము.

(సభలో చప్పట్లు)

ఇందులో రూ.43వేల కోట్ల రూపాయలు అటాచ్‌మెంట్ అయింది. కేంద్రప్రభుత్వంను కూడా అడిగాము. ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ డైరెక్టరు గారు మా డబ్బు అటాచ్ చేసింది. That Property belongs to the AP State. అందుచేత మా డబ్బు మాకు ఇవ్వండి. ఆ రూ.43వేల కోట్ల రూపాయలు వచ్చినప్పుడు మేము ప్రజలకు పంచిపెట్టుటకు అవకాశం ఉంటుంది. మాకు ఈ డెఫిసిట్స్, ఈ ప్రాబ్లమ్స్

ఉండవు. అవన్నీ ఇప్పించవలసిన బాధ్యత, ఇవ్వాల్సినటువంటి బాధ్యత మీకు ఉంది. మా డబ్బు తీసుకెళ్లి మీరు అటాచ్ చేశారు. కాబట్టి కేంద్రప్రభుత్వం ఇచ్చేస్తామంటే... బిహార్‌లో వాళ్లు తీసుకున్నారు. మన దగ్గర కూడా అదే లైన్‌లో చట్టం తయారు చేశాం. కానీ, ఇప్పటి వరకు దానిని ఇంప్లిమెంట్ చేయలేదు. కాబట్టి ఈ సందర్భంగా రిక్వస్ట్ చేసేది ఏమిటంటే రూ.1.16 లక్షల కోట్లు పునర్విభజన ద్వారా రావాలి. మాకు రావాల్సిన 43వేల కోట్ల రూపాయలు అంటే ఆయన దోచేసినటువంటి ఆస్థిలో ఈడీ అటాచ్‌మెంట్ చేశారు. ఈడీ అటాచ్‌మెంట్ చేసినవి రావాలి. అందుచేత ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏమీ డబ్బులు లేని రాష్ట్రం కాదు. కేంద్రంలో ఉండే పరిపాలన వలన ఈ రాష్ట్రాన్ని దోచేసినందువలన ఏర్పడిన ఇబ్బంది తప్ప మరొకటి కాదు. అయినప్పటికీ కూడా ముఖ్యమంత్రి గారి నాయకత్వం, సామర్థ్యం కారణంగానే ఈనాడు అభివృద్ధి, సంక్షేమంలోనూ అన్ని రాష్ట్రాల కంటే నంబరు వన్ స్థానంలో ఉండటానికి ఈ యొక్క స్వర్ణాంధ్రప్రదేశ్ అనేది కూడా సాధ్యపడుతుందని మీకు ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. తమరు మాట్లాడేందుకు సమయం ఇచ్చినందుకు, సభ్యులందరూ సహకరించినందుకు చాలాసంతోషం. ఈ బిల్లులన్నీ పాస్ చేయవలసిందిగా కోరుకుంటున్నాను.

(సభలో చప్పట్లు)

MR.SPEKAER: Now, the question is;

"That the Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019". (L.A. Bill No.19 of 2019)

&

"The Andhra Pradesh Appropriation (No.2) Bill, 2019 (L.A. Bill No.20 of 2019) be taken into consideration".

(PAUSE)

The motion was adopted and the Bills were considered.

I shall now put the Clauses to vote.

There are no amendments to Clauses 2 and 3, Schedule, Clause 1, Enacting Formula and Long title and they are before the House.

Now, the question is:

The amendments to Clauses 2 and 3, Schedule, Clause 1, Enacting Formula and Long Title do stand part of the Bill.

(PAUSE)

The motion was adopted and Clauses 2 and 3, Schedule, Clause 1, Enacting Formula and Long Title were added to the Bill.

MR.SPEAKER: I shall now request the Minister for Finance to move the motion for passing the Bills.

SRI YANAMALA RAMAKRISHNUDU (MINISTER FOR FINANACE): Sir, I beg to move;

"That the Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019".(L.A. Bill No.19 of 2019)

&

"The Andhra Pradesh Appropriation (No.2) Bill, 2019 (L.A. Bill No.20 of 2019)

be passed".

MR.SPEAKER: Now, the Question is;

"That the Andhra Pradesh Appropriation Bill, 2019".(L.A. Bill No.19 of 2019)

&

"The Andhra Pradesh Appropriation (No.2) Bill, 2019 (L.A. Bill No.20 of 2019) be passed".

(PAUSE)

The Motion was adopted and the Bills were passed.

MR.SPEAKER: Now, Zero Hour, Ramakrishna garu...

శ్రీ కురుగొండ్ల రామకృష్ణ (వెంకటగిరి)ః అధ్యక్షా, కలువాయి మండలం రామన్నగారిపల్లి, మాదన్నవారి పంచాయితీ వంటి ఆరు పంచాయితీలు ఉన్నాయి అధ్యక్షా. అయితే కలువాయి రిజర్వాయర్ ట్యాంక్ చేశారు అధ్యక్షా, ఆ ఐదారు పంచాయితీ గ్రామాల్లోని రైతుల భూములు చాలా వరకు అందులో కలిసి పోయాయి. 545 ఎకరాలు. వారికి 40 సంవత్సరాల క్రిందటే పట్టాదారు పాసుపుస్తకాలు ఉన్నాయి. ఆ భూములకు నష్టపరిహారం కూడా ఇవ్వకుండా అప్పటిలో ఉండే ప్రభుత్వాలు ఆలస్యం చేస్తున్న కారణంగా వారంతా కోర్టును ఆశ్రయించారు. కోర్టు వారు ప్రభుత్వాన్నే నిర్ణయం తీసుకోవల్సిందిగా సూచించారు. మన ప్రభుత్వం రైతుల పక్షపాత ప్రభుత్వం. మన ముఖ్యమంత్రి గారు కూడా రైతులకు లాభసాటిగా చేయాలి అన్న గొప్ప మనసుతో పనిచేస్తున్నారు.

ఇప్పటికే చాల మంది రైతులు చనిపోవడం కూడా జరిగింది. త్వరితగతిన 540 ఎకరాలకు నష్టపరిహారం ఇవ్వాలని మన మంత్రి వర్యులు శ్రీ దేవినేని ఉమామహేశ్వరరావు గారితో కూడా చెప్పాము. కాబట్టి త్వరితగతిన నిర్ణయం తీసుకుని పేద రైతులు ఒక్కొక్కరికీ ఒక ఎకరా, అర ఎకరా ఉన్న పేద రైతులు ఉన్నారు. వారికి న్యాయం చేయాలని తమరి ద్వారా కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ ః మినిష్టర్ గారు..

శ్రీ దేవినేని ఉమామహేశ్వర రావుః అధక్షా, గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన విషయం నోట్ చేసుకున్నాను, తప్పకుండా పరిశీలిస్తాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ ః శంకర్ యాదవ్...

శ్రీ జి. శంకర్ యాదవ్ (తంబళ్లపల్లి)ః ధన్యవదాలు అధ్యక్షా, తంబళ్లపల్లి నియోజకవర్గం బి.కొత్తకోట చిరకాల వాంఛ అయినటువంటి డిగ్రీ కళాశాలను గౌరవ మంత్రి వర్యులు, ముఖ్యమంత్రి వర్యులు ఇచ్చారు. మంత్రి గారు ఇక్కడే ఉన్నారు. శాంక్షన్స్ ఇచ్చినప్పటికీ బిల్డిగ్స్, సిబ్బందిని ఇవ్వలేదు. కనీసం ఈ విద్యా సంవత్సరానికి అయినా తగిన సిబ్బందిని అలాట్ చేయవలసిందిగా తమద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. అలాగే బిల్డింగ్స్ నిర్మాణానికి అవసరమగు నిధులు మంజూరు చేయవలసిందిగా తమద్వారా కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ ః మినిష్టర్ గారు..

శ్రీ గంటా శ్రీనివాసరావుః అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన విషయాన్ని తప్పకుండా పరిశీలిస్తాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ ః జి.వి. ఆంజనేయులు గారు..

శ్రీ జి.వి. ఆంజనేయులు (వినుకొండ)ః అధ్యక్షా, ఈ మధ్య కొత్త రేషన్‌కార్డ్సుకు అప్లై చేశారు. చాలామందికి వచ్చినప్పటికీ ఇంకా కొంత మందికి రాలేదు. అందుకు కారణం ఏమిటని అడిగితే సాధికారిత సర్వేలో కొంత మంది చేయించుకోలేదు, అటువంటి వారికి రాదు అని అంటున్నారు. ఈ విషయం సామాన్య ప్రజలు కొంతమందికి అర్థం కాలేదు, ఇబ్బంది పడుతున్నారు. అంటే మీ ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను. ఈ సాధికారిత సర్వే ఏదైతే పెండింగ్ ఉందో దానిని పూర్తి చేయించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. కొత్తగా పెన్షన్లు ఇవ్వాలన్నా ఆగిపోతున్నాయి. సాధికారిత సర్వే పూర్తి చేయించి రేషన్ కార్డులు పెండింగ్‌లో ఉన్న వారికి క్లియర్ చేయవల్సిందిగా కోరుతున్నాను. స్పీకర్

సార్, ఇప్పుడు రేషన్ కార్డులో పేరు ఉండి కొత్తగా వివాహాలు జరిగిన వారికి కూడా రావడం లేదు. కంప్యూటరైజేషన్ ద్వారా రేషన్‌కార్డులో పేరుండి వివాహాలు చేసుకున్న వారికి వారి తల్లిదండ్రుల పేర్లతో కూడిన రేషన్ కార్డు స్థానే ఆటోమేటిక్‌గా కొత్త రేషన్‌కార్డులు ఇప్పించ వలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఆ ప్రాసెస్ తెలియక ప్రజలు ఇబ్బందులు పడుతున్నారు.

12.50 PM

అధ్యక్షా, ఇంకోవిషయం. ఇప్పుడు రేషన్ కార్డులు... పేరెంట్స్ కార్డులో పిల్లలవి ఉంటే మ్యారేజ్ అయిన తర్వాత వారికి కార్డులు రావట్లేదు. కంప్యూటరైజేషన్‌లో వాళ్లది ఆటోమేటిక్‌గా డిలీట్ అయి మ్యారేజ్ అయిన వాళ్లకు కొత్త రేషన్ కార్డు వచ్చే విధంగా దానిని ప్రోగ్రామింగ్ చేయించాల్సిన అవసరం ఉంది. డిలీషన్‌కు వాళ్లే అప్లై చేయాల్సి వస్తోంది. దానికొరకు వాళ్లకు ప్రాసెస్ తెలియక ప్రజలు ఇబ్బందిపడుతున్నారు. కాబట్టి దీనిని ప్రోగ్రామింగ్ ద్వారా మార్చి, మ్యారేజ్ అయినటువంటి వాళ్ల కొత్త రేషన్‌కార్డుకు అప్లై చేస్తే పేరెంట్స్ కార్డులో ఆటోమేటిక్‌గా డిలీషన్ చేయాలని మీద్వారా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

అలాగే చిన్న చిన్న తండాలకు, 150 మంది ఉన్న కుటుంబాలకు, 150 మంది పక్క ఊరికి వెళ్లి తెచ్చుకోవలసి వస్తోంది. నేను మీద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను, ఒక రూ.500లు రెంట్ ఇస్తే ఈ 150 కుటుంబాలు పక్క ఊరికెళ్లి తెచ్చుకునే పని లేకుండా ఆ డీలరే వచ్చి రెండు రోజులు ఇక్కడకు వచ్చి ఇచ్చి వెళ్తాడు. ఆటోలు లేక కొన్ని చోట్ల ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. దానికొక రూ.500లు రెంట్ శాంక్షన్ చేస్తే ఆ తండాకే రెండు రోజులు వెళ్లి ఆ డీలర్ అక్కడే పంపిణీ చేస్తాడు. అన్ని కుటుంబాలకు సంతోషంగా ఉంటుంది. థాంక్యూ అధ్యక్షా.

మిస్టర్ స్పీకర్ః మినిష్టరు గారూ.

శ్రీ ప్రత్తిపాటి పుల్లారావుః అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు ఆంజనేయులుగారు చెప్పింది నోట్ చేసుకోవడం జరిగింది. తగిన చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతుందని మీద్వారా తెలియజేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ః మాణిక్యాలరావు గారూ.

శ్రీ పైడికొండల మాణిక్యాల రావు (తాడేపల్లిగూడెం)ః అధ్యక్షా, తాడేపల్లిగూడెం నియోజకవర్గంలో ముద్దనూరు అనే గ్రామంలో పిహెచ్‌సి భవనం కూలిపోయింది. గతంలో కూడా నేను మాట్లాడటం జరిగింది. దానికి ముఖ్యమంత్రిగారే అప్పుడు స్పందించారు. అయినా కూడా ఇంతవరకూ ఆ భవనానికి సంబంధించిన ప్రపోజల్ ఏదీ కూడా ముందుకు నడవట్లేదు. దయవుంచి నేను మీద్వారా

కోరుతున్నాను. వెంటనే ఆ నూతన భవనాన్ని మంజూరు చేసి అక్కడి ప్రజలకు పిహెచ్‌సి సౌకర్యాన్ని అందజేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: మినిష్టరు గారూ.

శ్రీ దేవినేని ఉమా మహేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు చెప్పింది నోట్ చేసుకున్నాము, తగు చర్యలు తీసుకుంటాము.

మిస్టర్ స్పీకర్: బుచ్చయ్య చౌదరి గారూ.

శ్రీ గోరంట్ల బుచ్చయ్య చౌదరి (రాజమండ్రి గ్రామీణం): అధ్యక్షా, బ్రీఫ్ గానే, ఇది 33 పుష్కరాల తర్వాత ఆఖరి సమావేశంలో ఈరోజు మాట్లాడే అవకాశం ఇచ్చినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు. మనందరం కూడా మూడవ తరం చూస్తున్నాము. (మిగతా సభ్యులనుద్దేశించి) వాళ్ల తాతల దగ్గర నుంచి, కొడుకుల దగ్గర్నుంచి మూడవ తరం కూడా మనం చూసే పరిస్థితి వైపు వచ్చాం. బహుశా ఎలక్షన్ తర్వాత మరలా ఎంతమంది ఇక్కడకు వస్తాం, ఎంతమంది రామో అన్నది పక్కన పెడితే రాష్ట్రాన్ని ప్రగతిపథంలో నడిపిన ముఖ్యమంత్రిగారికి అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. ఎన్.టి. రామారావు గారి దగ్గర్నుంచి చంద్రబాబునాయుడుగారి దాకా పరిపాలన చూశాం. కష్టాల్లో ఉన్న ఈ రాష్ట్రాన్ని ఈ 5 సంవత్సరాల్లో ఏవిధంగా ముందుకు నడిపారో కూడా చూశాం. నావరకు నేను, అధ్యక్షా చాలా సంతృప్తిని వ్యక్తం చేస్తున్నాను. బహుశా ఎప్పుడూ జరగనంత అభివృద్ధిని ఈ 5 సంవత్సరాల్లో, విభజనాంతరం ఎన్నో ఇబ్బందులు ఉన్నా కూడా గ్రామీణ భారత రూపురేఖల్నే మార్చిన, ఆంధ్రప్రదేశ్ రూపురేఖల్నే మార్చిన చరిత్ర ఇప్పుడే చూస్తున్నాము. తమరు చూశారు, తమరు (గౌరవ సభాపతిని ఉద్దేశించి) సత్తెనపల్లిలో గాని, మా దగ్గర మేము నగర పరిధిలో ఉండేవాళ్లం, కొత్తగా రూరల్‌కు వెళ్లాం. జరిగిన అభివృద్ధినంతా చూశాం. ఈరోజు ఒకటి, ఎందుకంటే చాలామంది విమర్శించొచ్చు గానీ పారదర్శకతమైన పరిపాలన అనేది ఇప్పుడే చూస్తున్నాం. ఎప్పుడూ లేనంత విధంగా, ప్రతీ ఒక్కరికీ, రాజకీయాలకు అతీతంగా, కుల మతాలకు అతీతంగా, పార్టీలకు అతీతంగా లబ్ధిదారులకు నేరుగా న్యాయం జరిగిన పరిస్థితి ఇప్పుడే చూశాం. ఇదివరకు రాజకీయపార్టీలు తమ స్వార్థం కోసం, తమ కార్యకర్తలకే చేసే విధానానికి భిన్నంగా ఇవాళ చంద్రబాబునాయుడుగారు ఒక నూతన విధానం మనందరకూ ఆదేశించారు, దానిప్రకారం పనిచేశాం. ఈ సందర్భంగా, అధ్యక్షా, నగర ప్రాంతాల్లో కొన్ని సమస్యలు ఉన్నాయి. స్టాంప్ డ్యూటీ ఏదైతే ఉందో గ్రామీణులకు ఇవ్వాల్సిన స్టాంపు డ్యూటీ వాటికి బదలాయింపు కావడం లేదు. దానిమీద శ్రద్ధ తీసుకోవలసిందిగా నేను ఆర్థిక శాఖా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. అలాగే ఆన్ గోయింగ్ స్కీమ్స్ ఏవైతే

ఉన్నాయో అవి ఎక్కడా కూడా ఆగిపోకుండా చూసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. ఇవాళ ప్రభుత్వం మారేటప్పటికీ, మళ్లీ కొత్త ప్రభుత్వం వచ్చినా, ఉన్న ప్రభుత్వం మళ్లీ ఎన్నికై వచ్చినా కూడా కంటిన్యుటీ రావలసిన అవసరం ఉంటుంది. దానిమీద కూడా ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవలసిన అవసరం ఉందని తెలియజేసుకుంటున్నాను. ఇవాళ నా వరకు నాకు మరలా ఈ శాసనసభలో అడుగుపెడతానన్న నమ్మకం ఉంది. ఎందుకంటే నాకు 72 సంవత్సరాలు. అయినా గెలవగలనన్న నమ్మకం నాకు ఉంది. చేసిన పనికి, ప్రభుత్వం తరఫున చేసిన అభివృద్ధికి ప్రజలు పట్టం కట్టబోతున్నారు. మళ్లీ చంద్రబాబునాయుడిగారి నాయకత్వంలో ఈ ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వస్తుంది, వచ్చి తీరుతుంది. అదే కేంద్రప్రభుత్వం సహకారం అందించి ఉంటే ఈ రాష్ట్రం ఎక్కడా లేని స్థాయికి వెళ్లి ఉండేది. మా విష్ణుకుమార్ రాజుగారు మరి ఏమి చెబుతారో గాని, మరి ఎందువల్ల బిజెపి నాయకత్వం కేంద్రప్రభుత్వాన్ని ఒప్పించలేకపోతున్నారో నాకైతే అర్థం కావట్లేదు. ఎన్నిసార్లు మొత్తుకున్నా ముఖ్యమంత్రి గారి లాంటి వ్యక్తి సీనియర్ నాయకుడు "సర్" అని సంభోదించి వినయంగా మాట్లాడినా కూడా ఆ ప్రధానమంత్రిగారికి మనసు కరగలేదు. దానికి మూల్యం చెల్లించుకోబోతున్నారు, మా విష్ణుకుమార్‌రాజుగారు కూడా ఆలోచించుకోవాలని, మళ్లీ ఇక్కడకు రాగలరా లేదా అనేది ఆలోచించుకోవాలి. లేదంటే ఇప్పుడైనా దయచేసి మీరు రాజీనామా చేసి బయటకు రండి. ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా.

MR SPEAKER: No controversies please. Yes, minister garu.

శ్రీ దేవినేని ఉమా మహేశ్వరరావుః అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు చెప్పింది నోట్ చేసుకున్నాము, తగు చర్యలు తీసుకుంటాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ః శివరామరాజు గారూ.

శ్రీ వేటుకూరి వెంకట శివరామరాజు (ఉండి)ః ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా, మన గ్రామీణ ప్రాంతంలో నందమూరి తారకరామారావు గారు అప్పట్లో పక్కా ఇండ్లు నిర్మాణానికి హౌసింగ్ మంజూరు చేయటం, ఆ ఇండ్లన్నీ కూడా అప్పుడు నిర్మాణం జరగటం, తర్వాత ఈరోజు మన ప్రియతమ ముఖ్యమంత్రిగారు పక్కా ఇండ్లను నిర్మాణం చేయటం జరుగుతోంది. ఏదైతే పాత ఇండ్లు ఉన్నాయో, అవన్నీ కూడా condemn కు వచ్చేసి ఉన్నాయి. వాటి ప్లేసులో కొత్త ఇండ్లు మంజూరు చేసి కొత్త కాలనీలు నిర్మాణం చేయాలని చెప్పి కోరుతున్నాను. అట్లాగే మనకు ఆర్థికంగా భారం ఉన్నప్పటికీ మన ప్రియతమ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబునాయుడుగారు నిధులు ఎక్కడి నుంచి తెస్తున్నారో తెలియదు గానీ అభివృద్ధి,

సంక్షేమం బాగా ముందుకు తీసుకెళుతూ ప్రజలను అభివృద్ధి బాటలో తీసుకెళ్లగలుగుతున్నారు. అందులో మనకు 2014వి పాత ఇండ్లు ఉన్నాయి. రూ.60,000లు చెల్లిస్తామని ప్రభుత్వం ముందుకు వచ్చింది. దానికి కూడా పేమెంట్ చేయాలని చెప్పి ప్రజలందరూ కూడా ఎదురుచూస్తున్నారు. అది త్వరితగతిన చెల్లించమని చెప్పి కోరుతున్నాను. ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా.

మిస్టర్ స్పీకర్: మినిష్టరు గారు.

శ్రీ దేవినేని ఉమా మహేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు చెప్పింది నోట్ చేసుకున్నాము, తగు చర్యలు తీసుకుంటాము.

మిస్టర్ స్పీకర్: జయరాములు గారు.

శ్రీ తిరివీది జయరాములు (బద్వేల్): ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా. బద్వేల్ నియోజకవర్గంలో వర్షపాతం చాలా తక్కువగా ఉంది. బద్వేలు చెరువులో దాదాపు నాలుగు సంవత్సరాల నుండి ఒక్క నీటి చుక్క కూడా లేదు. చాలా ఇబ్బందులు పడుతున్నాం. సోమశిల వెనుక జలాల నుంచి 1 టిఎంసి నీళ్లు ఇవ్వగలిగితే కచ్చితంగా మా ప్రాంతమంతా కూడా సస్యశ్యామలం అయ్యే అవకాశాలు ఉన్నాయి. మన ముఖ్యమంత్రివర్యులు 62 ప్రాజెక్టులు కట్టారు. మాకు కూడా ఒక అవకాశం కల్పించాలని తమ ద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారిని, జల వనరుల శాఖా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: మినిష్టరు గారు.

శ్రీ దేవినేని ఉమా మహేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు చెప్పింది నోట్ చేసుకున్నాము, తగు చర్యలు తీసుకుంటాము.

మిస్టర్ స్పీకర్: లక్ష్మీదేవమ్మ గారు.

శ్రీమతి గుండా లక్ష్మీదేవి (శ్రీకాకుళం): నమస్కారం అధ్యక్షా. పేదల ఇండ్ల కోసం అని 27 ఎకరాల్ని శ్రీకాకుళంలో భూసేకరణ చేయటం జరిగింది. దానిమీద గౌరవ మంత్రివర్యులకు ఇంతకుముందు సభలో క్వశ్చన్ రూపంలో కూడా అడగటం జరిగింది. దానిమీద తగిన చర్యలు తీసుకుంటామని చెప్పారు. అందులో ల్యాండ్ సీలింగ్ కూడా ఉంది కాబట్టి దానిమీద తక్షణ చర్యలు తీసుకోవాలని గౌరవ మంత్రివర్యులకు మీద్వారా తెలియజేసుకుంటున్నాను అధ్యక్షా.

మిస్టర్ స్పీకర్: మినిష్టరు గారు.

శ్రీ దేవినేని ఉమా మహేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యురాలు చెప్పింది నోట్ చేసుకున్నాము, తగు చర్యలు తీసుకుంటాము.

MR. SPEAKER: Now, Tea Break for 10 minutes.

(The House then adjourned for Tea-Break at 12.57 p.m.)

1.00 PM

(స్వల్ప విరామానంతరం తిరిగి సభ ఉదయం మధ్యాహ్నం గం.1.17 ని.లకు సమావేశమైనది)

(గౌరవ సభాపతి అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

MR.SPEAKER: Now, Short Discussion on Vision 2029, Ananda Rao garu.

శ్రీ అయితాబత్తుల ఆనందరావు (అమలాపురం): ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా, ఈ విజన్ 2029 ఏదైతే ఉందో దానిపై మాట్లాడడానికి నాకు అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు సార్. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం కొత్తగా ఏర్పాటు అయిన తరువాత దానికి సంబంధించి మనది కొత్త రాష్ట్రం కావడం, విభజన సమస్యలు, విభజన హామీలు, ప్రత్యేక హోదా, కేంద్ర సహకారం ఇవన్నీ కలిసి ఈ రాష్ట్ర భవిష్యత్ మీద ఆధారపడిన సందర్భంలో విభజన హామీలు నెరవేరనప్పటికీ, ప్రత్యేక హోదా రానప్పటికీ, ఎన్నో సమస్యలు, ఎన్నో సవాళ్లు ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్నప్పటికీ, ఈ రాష్ట్రాన్ని ఒక విజన్‌తో ముందుకు నడిపించి ఒక సమగ్రమైన ఒక విధానాన్ని రూపకల్పన చేసి ఈ రాష్ట్ర అభివృద్ధికి స్పష్టమైన కొన్ని నిర్ణయాలు తీసుకొని ఈ నాలుగున్నర సంవత్సరాల్లో ఈ రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి వైపు నడిపించడానికి గౌరవ ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు తీసుకున్న అనేక చర్యలు, ఈ చర్యల ఫలితాలు, వాటిని భవిష్యత్ వరకు కొనసాగించడానికి ఈరోజు ఒక విజన్‌ను ఏర్పాటు చేసిన ఈ ప్రభుత్వం, విజన్ ఫలితాలను, ఐదు బడ్జెట్లను ఈ రాష్ట్ర ప్రజలకు అందివ్వడం జరిగింది.

(ఈ సమయంలో గౌరవ ఉప సభాపతి అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

ఒక అందమైన రాష్ట్రం, సన్‌రైజ్ ఆంధ్రప్రదేశ్, సుదీర్ఘమైన సముద్రతీరం ఉన్న రాష్ట్రం. ఈ రాష్ట్రం 13 జిల్లాలుగా ఏర్పడిన తరువాత రాష్ట్రానికి ఒక దశా నిర్దేశం కావాలన్నది. ఆర్థిక లోటు రూ.16,000 కోట్లు, విభజన హామీలు అమలుకాకపోవడం, ప్రత్యేక హోదా రాకపోవడం, ఎలాంటి ప్రోత్సాహకాలు కేంద్రప్రభుత్వం ఇవ్వకపోవడం, పేదరికంలో ఉన్న ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర తలసరి ఆదాయాన్ని పక్క రాష్ట్రాలతో

పోల్చుకున్నప్పుడు మన తలసరి ఆదాయం బాగా తక్కువగా ఉండడం, పేదరికం ఎక్కువగా ఉండడం వల్ల సమస్యలు ఎక్కువగా ఉండడం జరిగింది.

ప్రపంచస్థాయిలో అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు, సమాజాలు ఉన్నాయో, ఆ ప్రపంచస్థాయి అభివృద్ధిని ఏర్పాటుచేయడం కోసం, అన్ని రంగాల్లో సుస్థిర అభివృద్ధిని సాధించడం కోసం ముఖ్యమంత్రి గారు తీసుకున్న గొప్ప నిర్ణయాల్లో 2022 నాటికి ఈ దేశంలోనే అభివృద్ధి చెందిన మూడు రాష్ట్రాల్లో ఒక రాష్ట్రంగా ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను ఏర్పాటు చేయడం.

1.20PM

2029 నాటికి దేశంలో అత్యంత అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రంగా తయారు చేయడం, 2050నాటికి ప్రపంచంలో పెట్టుబడులను ఆకర్షించడంలో అత్యుత్తమైన ప్రాంతంగా ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్‌ని చేయడానికి ముఖ్యమంత్రి గారు తీసుకున్న విజన్ ఏదైతే ఉందో ఈ శాసన సభ్యులుగా ఈ రాష్ట్ర ప్రజానీకానికి, అందరికీ ఒక గొప్ప ఆదర్శ విధానమని చెప్పవచ్చు. ఎందుకంటే మానవ అభివృద్ధిలో ఈ సమతుల్య పర్యావరణం గానీ, ఇవన్నీ చూసుకుంటే నిర్ణీత కాలంలో ఇవి చేయాలని, నిర్దేశిత లక్ష్యాలను చేరుకోవాలని, అభివృద్ధి పూర్వక వాతావరణం ఏర్పాటు చేయాలని ఈరోజు ఈ ప్రభుత్వం అనేక చర్యలు తీసుకోవడం జరిగింది. దీనికి సంబంధించి ప్రభుత్వం పేదరిక నిర్మూలన, విద్య, వైద్యం, తాగునీరు, పారిశుద్య ఏర్పాట్లు... అందుకనే ముఖ్యమంత్రిగారు ఏడు మిషన్లను, నాలుగు కాంపెయిన్లను ఏర్పాటు చేసి, వాటిని అమలు చేయడం ద్వారా రాష్ట్రాన్ని రెండెంకెల వృద్ధిలో వేగంగా పరుగులు తీయడం జరిగింది. కానీ ఇదే సందర్భంలో మౌలిక సదుపాయాలు ఉన్నప్పుడు సంక్షేమం, అభివృద్ధి రెండు విధాలుగా ఇక్కడ జరుగుతుంది. సంక్షేమం చూసుకుంటే సుమారు లక్ష కోట్ల రూపాయలతో ఎప్పుడూ కూడా తెలుగు జాతి చరిత్రలో, ఈ రాష్ట్రంలో ఎప్పుడూ అమలవ్వని విధంగా ఊహకు అందనటువంటి గొప్ప సంక్షేమ పథకాలను ఇవాళ ఈ ప్రభుత్వం అమలు చేస్తోంది. తద్వారా పేదరిక నిర్మూలన చేయడానికి, పేదల అవసరాలు తీర్చడానికి చెప్పుకున్న వాటిల్లో మొట్టమొదటిగా ఈ పెన్షన్లను ఐదు నుంచి పది రెట్లు పెంచారు. ఇవాళ రెండువేల రూపాయలు పెన్షన్ ఇచ్చేవిధంగా ఏర్పాటు చేయడం, అదేవిధంగా డ్వాక్రా సంఘాల మహిళలకు వడ్డీలేని రుణం ఇవ్వడం. వడ్డీ లేని రుణం అనేది గతంతో పోల్చుకుంటే ఏదైతే కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం పనిచేసినప్పుడు, ఏదైతే రాజశేఖరరెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు పావలా వడ్డీ అని చెప్పి మహిళలను మోసం చేశారు. అప్పుడు పావలా వడ్డీ లేదు. పావలా వడ్డీ కాకుండా రూపాయి వడ్డీ ఉండేది, అప్పుడు పావలా వడ్డీ అని ప్రచారం చేశారు. పావలా వడ్డీ అని ప్రచార మాధ్యమాల్లో గర్వంగా ప్రకటించుకునేవాళ్లు. అది రూపాయి వడ్డీ. డ్వాక్రా

సంఘాల్లోని మహిళలు ఎవరైతే గ్రూపు సభ్యులు పది మంది కలిసి ఒకటవ తేదీన వాయిదా చెల్లిస్తారో వాళ్లకు పావలా రాయితీ ఉంటే ముప్పావలా వడ్డీని పావలా వడ్డీగా ప్రచారం చేసిన ఘనుడు ఎవరైనా ఉన్నారంటే ఆనాటి ముఖ్యమంత్రి శ్రీ వైఎస్ రాజశేఖర రెడ్డిగారేనని ఈ సందర్భంగా సభ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. ఈరోజు మహిళలకు రూ.2500కోట్లు వడ్డీ లేని రుణాలను భారతదేశం మొత్తంలో మొట్టమొదటిసారిగా ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో అందించిన ఘనత గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారిదేనని ఈ సందర్భంగా తెలియజేసుకుంటున్నాను. మహిళా జీవితాల్లో, డ్వాక్రా సంఘాల జీవితాల్లో మరువలేనిదని చెప్పి ఈ సందర్భంగా తెలియజేసుకుంటున్నాను. అలాగే డ్వాక్రా సంఘాలు పెట్టినప్పుడు సమాజంలో 50శాతం మహిళలు ఉన్నారు. డ్వాక్రా సంఘాలు పెట్టినప్పుడు కేవలం పది మంది సభ్యులు, ఆ బలమైన డ్వాక్రా సంఘాల సభ్యులు 90లక్షలకు పైగా చేరారు. అంతేగాకుండా 10మంది సభ్యులకు ఇచ్చే రుణ పరపతి కేవలం ఎంతంటే రూ30వేలు కాదు. ఈరోజు పదిలక్షలు, డ్వాక్రా అనే చిన్న మొక్క ఆనాడు ఏదైతే ముఖ్యమంత్రిగారు నాటారో అది పెరిగి పెద్దది అయ్యి పది లక్షల రూపాయలు ఈనాడు పది మంది మహిళలు బ్యాంకుకి వెళ్లి పూచీకత్తు లేకుండా అప్పు తెచ్చుకునే స్థాయికి వెళ్లారంటే ఈ రాష్ట్రంలో డ్వాక్రా సంఘాల పాత్ర ఏ స్థాయిలో ఉందో కూడా మనం గమనించాలి. అదొక్కటే కాదు.

మౌళిక సదుపాయాల కల్పన. ఒకటి రోడ్లు గానీ, రెండు విద్యుత్. విద్యుత్ చూసుకుంటే 20మిలియన్ యూనిట్ల కరెంటు కొరత ఉన్న ఈ రాష్ట్రం నుంచి ఈరోజు మిగులు విద్యుత్ స్థాయికి ఈ రాష్ట్రాన్ని తీసుకువచ్చారు. ఉచిత విద్యుత్ కూడా ఈరోజు ఇస్తున్నారంటే పేదరిక నిర్మూలనలో ఆ రంగం పాత్ర కూడా ఘణనీయంగా పెంచారు. ఎందుకంటే ఎస్సీ, ఎస్టీలకు ఉచితంగా కరెంటు ఇచ్చే సదుపాయం కలిగిస్తుందంటే అభివృద్ధిలో ఘణనీయమైన పాత్ర ఉంది. రోడ్లకు సంబంధించి 20వేల కిలోమీటర్లు సిసి రోడ్లు ఏర్పాటు చేయడం. ఈ స్థాయి సదుపాయాలు ఎప్పుడూ జరగలేదు. వ్యక్తిగత మరుగుదొడ్లు, స్మార్ట్ విలేజ్‌లు, స్మార్ట్ వార్డులు పెట్టాం. గ్రామానికి ఎన్ని రకాల ఇండెక్సులు ఉంటే గ్రామం సంపూర్ణంగా అభివృద్ధి చెందుతుందనే దానికి ఉదాహరణగా అవన్నీ తీసుకొని అనేక మరుగుదొడ్ల నిర్మాణం జరిగింది. అదొక్కటే కాదు. సమాజంలో బాగా వెనుకబడిన ఎస్సీలుగానీ, ఎస్టీలు గానీ ఎవరైతే ఉన్నారో వారి జీవితాల్లో వెలుగులు నింపిన, ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకున్న, ప్రత్యేకమైన పథకాలు ప్రవేశపెట్టిన అప్పుడు, ఇప్పుడు, ఎప్పుడూ కూడా చంద్రబాబునాయుడు గారికే ఫలితం దక్కుతుంది. ఇన్నోవా కారులు ఎస్సీలకు ఎప్పుడూ చరిత్రలో ఇవ్వలేదు. ఎందుకంటే రాజశేఖరరెడ్డిగారి ప్రభుత్వం ఉన్నప్పుడు మిగులు బడ్జెట్ ఉంటే, ఆ సమయంలో ఎస్సీ కుటుంబం బ్యాంకుకి వెళ్లి ఉపాధి

కోసం లోన్ తీసుకుంటే సబ్సిడీ కేవలం రూ.30వేలు ఇచ్చేవారు. అటువంటిది నేడు ముప్పై వేల రూపాయల నుంచి లక్షా ఇరవై వేల రూపాయల వరకూ సబ్సిడీ పెంచిన ఘనత మన ప్రియతమ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడు గారికే దక్కిందని తెలియజేస్తున్నాను. అలాగే ఇన్నోవా కారులకు సబ్సిడీ అయితే లక్షల్లో ఉంది. పారిశ్రామికంగా ఎస్సీలు ఎవరైనా వ్యాపారం పెట్టుకోవాలంటే కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వంలో 30శాతం ఉన్న సబ్సిడీని ఇవాళ 40శాతానికి పెంచారు. ఇవాళ ఎస్సీ సామాజిక వర్గం చూసుకుంటే ఈమధ్య కొంతమంది బయట కూడా ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఆ ప్రచారమేమిటంటే ఎస్సీ సబ్‌ప్లాన్ నిధుల మీద. ఎస్సీ సబ్‌ప్లాన్ నిధులను రూ.25వేల కోట్ల నిధులను దారిమళ్లించి, ఎస్సీ వర్గాలకు సంబంధించి, వాళ్లకు సంబంధం లేని రంగాలకు ఖర్చు పెట్టిన ముఖ్యమంత్రి ఆరోజు ఎవరైనా ఉన్నారా అంటే అది వై.ఎస్. రాజశేఖర రెడ్డిగారే. ఎందుకంటే ఎలక్షన్ కమిషన్ గోడౌన్స్‌కి నిధులు, హుస్సేన్ సాగర్ శుద్ధికి, ఔటర్ రింగ్గురోడ్డుకి, ఇడుపులపాయ రోడ్డుకి, ఆరోజు ఎస్సీ సబ్‌ప్లాన్ నిధులన్నీ కూడా దారుణంగా డైవర్ట్ చేసి, ఈరోజు ఏదైతే మహిళలకు "పసుపు-కుంకుమ" కింద ఈ ప్రభుత్వం రెండు సార్లు రూ.20,000లు, దాంట్లో సుమారుగా 17లక్షల మంది ఎస్సీ ఉమెన్ ఉన్నారు. అలాగే 36లక్షలు పైనే బీసీ ఉమెన్ ఉన్నారు. ఎస్సీ, బిసి వర్గాల్లో సుమారు 80శాతం మహిళలు ఉన్నారు. ఆ పథకాలు పెట్టిన తరువాత మహిళల యొక్క ఆనందం, సంతోషం ఈ ప్రభుత్వం మీద, ముఖ్యమంత్రి గారి మీద ఉన్న నమ్మకం చూసిన తరువాత ఈ వైఎస్సార్ పార్టీ వాళ్లకు మాట్లాడటానికి ఏమీ లేక దిక్కు తోచక ఒక రకమైన నిరాశ నిస్పృహలతో ఉండి ఇవాళ కొన్ని అసత్యాలను ఈ ప్రభుత్వం మీద ప్రచారం చేస్తున్నారు. అందుకనే ఈరోజు ఎస్సీ వర్గాలను గానీ, బిసి వర్గాలను గాని, ఎస్టీ వర్గాలను గానీ చరిత్రలోనే మొదటిసారిగా, ఓసిల్లో ఉన్న పేదలకు కూడా బ్రాహ్మణులు కావచ్చు, వైశ్యులు కావచ్చు, కాపు కావచ్చు. ఏవైతే బిసి ఫెడరేషన్లు ఉన్నాయో వాటిని కార్పోరేషన్లుగా మార్చొచ్చు. ఇవన్నీ చూసిన తరువాత చంద్రబాబునాయుడు గారు ఈ ఐదు సంవత్సరాల్లో తీసుకున్న ఘనమైన నిర్ణయాలు ఎస్సీ, ఎస్టీ, బిసి ఇతర పేదవర్గాలవారు ఎవరైతే ఉన్నారో....

విజన్ ఏదైతే ఉందో కేవలం ఒక సమర్థవంతమైన నాయకుడు ఉన్నారు కాబట్టి ఆయన సమర్థత వల్ల, ముఖ్యమంత్రిగారి ముందుచూపు వల్ల, ప్రపంచంలో, భారతదేశంలో ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని అగ్రగామిగా నిలబెట్టాలని ముఖ్యమంత్రిగారు తపిస్తున్నారో, రోజుకు 18గంటలు కష్టపడే ముఖ్యమంత్రిని మనం ఎప్పుడూ చూడలేదు. అలాంటి ముఖ్యమంత్రిగా మన చంద్రబాబునాయుడు గారు మన రాష్ట్రానికి ఉన్నారు. ఇవాళ ఏమీ లేని రాష్ట్రం అన్నీ ఉన్న రాష్ట్రంగా సంక్షేమ పథకాలు గానీ, మౌలిక సదుపాయాలు గానీ, రోడ్లు గానీ, బిల్డింగులు గానీ, ఏదైనా ఈరోజు రాష్ట్రంలో సంతోషకరమైన

పథకాలు గానీ, ఒక స్థాయి అభివృద్ధి గానీ జరుగుతుందంటే కారణం ఒక్కటే, మన ప్రియతమ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడు గారి విజన్ వల్ల మాత్రమే ఇవన్నీ జరుగుతున్నాయి. ఇవాళ ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్న ఐదు వేల కోట్ల తెలుగు వారు నమ్మారు. ఆయన్ని నమ్మితేనే ఈ విజన్ కొనసాగుతుంది.

1.30 PM

చంద్రబాబు నాయుడు గారు అయితేనే కచ్చితంగా 2022వ సంవత్సరం నాటికి దేశంలోని మొదటి మూడు రాష్ట్రాలో మొదటి రాష్ట్రం గాను, అలాగే 2029 నాటిక భారతదేశంలో అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రాల్లో మొదటి స్థానం లోనూ, 2050వ సంవత్సరం నాటికి ప్రపంచంలోనే ప్రపంచ పెట్టుబడులకు గమ్యంగా ఈ రాష్ట్రం ఉంటుంది. అంటే అన్ని రకాలుగా భారతదేశంలోనూ, ప్రపంచంలోని అన్ని దేశాలల్లో కన్నా 13 జిల్లాలతో కూడిన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం గొప్ప స్థానం ఆక్రమిస్తుంది. ఈ రాష్ట్ర ప్రజలకు భరోసా విషయంలోనూ, చదువుకునే యువకులకు భరోసా వచ్చే విధంగా ఉంటుంది. ఇప్పుడే అందరూ అనుకుంటున్నారు, ఏమనంటే ఇన్ని పనులు జరిగిపోతున్నాయి అంటే పుష్కలంగా నిధులు, డబ్బులు ఉన్నాయి కాబట్టే జరుగుతున్నాయని అనుకునే ప్రమాదం కూడా ఉంది. అందుకనే ఒకటి స్పష్టంగా చెప్పాలి. అధ్యక్షా, ఈ రాష్ట్ర అభివృద్ధి నిధులు ఉండి కాదు అధ్యక్షా, ఒక సమర్ధత వలన, ముఖ్యమంత్రిగా చంద్రబాబు నాయుడు గారికి ఉన్న సమర్ధత వలన కాని, ఒక కమిట్‌మెంట్ కాని, ఆయనకు ఉన్న ముందు చూపు వలన కాని, వారికుండే గొప్ప లక్షణం, కష్టపడే తత్వం వలననే ఈ రాష్ట్రంలో అభివృద్ధి జరిగింది, ఒక విజన్ ఏర్పడింది. ఈ విజన్ భవిష్యత్తులో తెలుగు జాతిని ప్రపంచంలో ఉన్నత మైన స్థానంకు తీసుకెళ్లేందుకు ఉపయోగపడుతుందని, ఆ కారణంగానే ఈనాడు శాసనసభలో పనిచేసే శాసనసభ్యులకు కాని, నాకు కాని, ఈ రాష్ట్రంలో తెలుగు వారిగా మాకు కాని గర్వకారణం చంద్రబాబు నాయుడు గారి నాయకత్వం మాత్రమేనని తెలియజేసుకుంటూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ : ఆధిత్య గారు..

శ్రీ తలారి ఆధిత్య (సత్యవేడు): ధన్యవాదములు అధ్యక్షా, ఈ రోజు మనందరం ఒక గొప్ప నాయకుని సారథ్యంలో ఈ రాష్ట్ర శాసనసభ్యులుగా ఈ సభలో కూర్చోవడం చాలా గర్వకారణం. ఉమ్మడి రాష్ట్రంగా ఉన్నప్పుడు చంద్రబాబు నాయుడు గారు ఉమ్మడి రాష్ట్రంకు ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసిన కాలంలో విజన్ 20-20 డాక్యుమెంట్‌ను విడుదల చేశారు. ఒక్క సారి దానిని రీ విజిట్ చేయవలసిన అవసరం ఈ రాష్ట్రంలో మనందరకూ ఉంది. విజన్ 20-20 డాక్యుమెంట్ విడుదల సమయంలో నేను

ఇంటర్మీడియట్ చదువుకుంటున్నాను. అందరూ కూడా హైటెక్ సిటీ బిల్డింగ్ కడితే ఏమన్నా ఉద్ధరించి వేస్తారా? నాలుగు రోడ్ల నిర్మాణంతో ఏమైనా ఉపయోగం ఉందా? ఆయన ఒక బ్రోచర్ రిలీజ్ చేస్తే, ఇవన్నీ బొమ్మలు చూపించేసి నాటకాలు ఆడుతున్నారు అని అవహేళన చేసిన రోజులు నాకు గుర్తుకు వస్తున్నాయి. నేడు 2019లో మనం ఒక్కసారి పరిశీలిస్తే, విజన్ 20-20ని 2020వ సంవత్సరం రాక మునుపే చేరుకున్నామా లేదా అనేది ఒకసారి నెమరు వేసుకోవాలి. మొట్టమొదటిసారిగా ఆయన ఐటీ సెక్టారును 1999లోనూ, ఆయన తిరిగి అధికారంలోకి వచ్చినప్పుడు 2000 సంవత్సరంలో విజన్ 20-20 డాక్యుమెంట్ రిలీజ్ చేసినప్పుడు ఏమయింది అధ్యక్షా, ఐటీ సెక్టార్ కేవలం చెన్నై, బెంగళూరు లోనే ఉండేటిది. అది ఇక్కడకు ఎందుకు రావాలి? దానికి కలిగిన ఛాలెంజెస్ అధ్యక్షా, horrible infrastructure in the city of Hyderabad. ఎక్కడ చూసినా చెత్త, ఇరుకు రహదారులు, ట్రాఫిక్ జామ్. అప్పుడు ఆయన క్లీన్ అండ్ గ్రీన్ హైదరాబాద్ అనే ఒక కాన్సెప్ట్ తీసుకువచ్చి ఆ నినాదంతో రోడ్ వైడెనింగ్‌తో ఎక్కడ చూసినా చెట్లు, ఎక్కడ చూసినా డంప్ యార్డులు తీసుకు వచ్చి మొత్తం ఇప్పుడు ఎలా అయితే solid, liquid waste management ద్వారా చెత్తను సేకరించి చేసుకుంటూ ఊరిని ఎలా శుభ్రంగా ఉంచుతున్నామో అలాగే హైదరాబాద్‌లో ఒక పాయింట్‌కు బండ్లను పంపించి చెత్తను సేకరించి శుభ్రంగా చేశారు. నా కళ్ల ముందు నా చిన్నప్పుడు నేను చూసిన యదార్థము. ఇప్పుడు నా కళ్లతో అదే చూస్తున్నాను. ఆరోజు ఆయన ఏమి ఛాలెంజ్ చేశారో ఈరోజు అదే ఛాలెంజెస్‌ను ఫేస్ చేస్తున్నారు. అప్పుడు రోడ్ వైడెనింగ్‌కు ల్యాండ్ అక్విజిషన్ చేస్తున్నప్పుడు ఇరు పార్టీల వారు, మన వాళ్లతో సహా చాలా ఇబ్బంది పడతాం సార్ చేయకండి అని అంటే కచ్చితంగా ప్రజా శ్రేయస్సు కోసం చేసి తీరాలి, అప్పుడే కంపెనీలు వస్తాయన్న మంచి ఉద్దేశంతో రోడ్లను వెడల్పు చేసుకుంటూ వెళ్లిపోయారు. నాకొక చిన్న saying గుర్తుకు వస్తుంది అధ్యక్ష. Roy T.Bennett గారు "Live the life of your dreams; be brave enough to live the life of your dreams according to your vision and purpose instead of the expectations and opinions of others". వాళ్లు వీళ్లు ఏమనుకుంటున్నారు అనే దాన్ని కాకుండా మనకుండే విజన్‌ను బట్టి కాదు అధ్యక్షా, విజన్. విజన్‌ను బట్టి భవిష్యత్తును నిర్మించుకుంటూ పోతే.. If you build, they will come అనే concept లో వెళ్లారు. ఇప్పుడు Export of I.T. is Rs.93,000 Crores in just Hyderabad. మనం ఏదైతే ఆశిస్తున్నామో ఒక విజనరీ లీడర్ ఉంటే వారి డైరెక్షన్‌లో నడుస్తాము, ఆ కల సాకారం అవుతుంది అధ్యక్షా. ఒక వేళ ఏది జరిగితే అది జరుగుతుంది అని అంటే ల్యాండ్ అక్విజిషన్, ఏదైతే ల్యాండ్ పూలింగ్ చేశారో దానిపై కూడా చాలా దారుణంగా మాట్లాడారు. ల్యాండ్ పూలింగ్ ఎందుకు చేశారు అధ్యక్షా, హైదరాబాద్‌ను మనందరం చూసినప్పుడు.. మనం ఎక్కడైనా ఒక నిర్మాణం చేయాలంటే ఎక్కడబడితే అక్కడ అక్రమ నిర్మాణాలు

చేయకూడదు. వింతగా ఏర్పడిపోయింది. ఏదైనా ఒక కంపెనీ ఎక్కడ పెట్టాలో అర్థం కాలేదు. వంకరగా రోడ్లు ఉండటం, సరిగా డ్రైనేజిస్ లేకపోవడం, ట్రాఫిక్ అనేది ఒక సమస్యగా ఏర్పడటం మనందరకూ ఒక లెసన్ అధ్యక్షా. Because of that case study, drainage system ను, traffic ను, water grid ను, power grid ను అంతటినీ కూడా మనం ఒక ఇల్లు కట్టుకున్నట్లుగానే ప్లాన్ చేసి ఒక అద్భుతమైన రాజధానిని నిర్మిస్తున్నాం. దానిలో అందరూ కూడ భాగస్వాములు కావల్సిందే, ప్రతి ఒక్కళ్లు గర్వపడాల్సిన సమయంలో రైతులకు ఉన్న కామన్‌సెన్స్ కూడా లేకుండా ప్రతిపక్షాల వారు దానిని కూడా తప్పుడు వార్తల తోనూ, తప్పుడు నిర్ణయాలతో దానిని ముందుకు తీసుకుపోవాల్సిన అవసరం వస్తుంది. Eradication of Poverty, Vision 2029 పేదరిక నిర్మూలన.. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు ఎప్పుడూ చెబుతుంటారు అధ్యక్షా. నిజంగా పేదరిక నిర్మూలన అనేది మన దృష్టికి వచ్చింది ఆయన ద్వారానే. ఒక చిన్న ఊరిలో ఉండే ఒక సాధారణ మనిషిని తీసుకుంటే ఇంతకు ముందు ఒక సామాన్యుడు ఊరిలో హాస్పిటల్‌కు పోవాలంటే రోడ్డు లేని పరిస్థితి ఉండేది. ఇంటి ముందు నీళ్లు నిలబడే పరిస్థితి ఉండేది. ఆ సాధారణ మనిషి జేబులోకి ఆదాయం ఎలా రావాలి అధ్యక్షా, నీరు సరిగా ఉంటే నాలుగు రూపాయలు సంపాదించుకుంటాడు. ప్రైవేటు హాస్పిటల్‌కు వెళ్లాలి అంటే నాలుగు రూపాయలు జేబులో ఉండాలి. తన పిల్లల్ని చదివించుకోవాలంటే నాలుగు రూపాయలు డబ్బులు ఉండాలి. Where is the Life Style అధ్యక్షా? Infant Mortality Rate, Maternal Mortality Rate. ఒక హాస్పిటల్‌కు వెళ్లితే పాడుబడిన బంగళాలు అత్యంత దారుణమైన పరిస్థితి. 2014వ సంవత్సరంలో కొత్తగా శాసనసభ్యుడను అయినప్పుడు ప్రతి ఒక్క హాస్పిటల్‌ను విజిట్ చేస్తున్నప్పుడు నేను చూసిన యదార్థం అధ్యక్షా, కుప్పంలో మొట్టమొదటి సారి చంద్రబాబు నాయుడు గారు ముఖ్యమంత్రి అయిన తరువాత ఒక మీటింగ్ పెట్టారు, ఆయన రెవ్యూ చేశారు. What is Infant Mortality Rate, Maternal Mortality Rate అని అడిగినప్పుడు 2014 నాటి ఆ మీటింగ్‌లో నేను ఉన్నాను అధ్యక్షా, Infant Mortality Rate, 33 deaths per thousand అని చెప్పినప్పుడు, ఆయన నిర్ఘాంతపోయారు.

1.40 PM

దాని మీద ఒక ప్రణాళికను వేసి తల్లీబిడ్డ ఎక్స్‌ప్రెస్‌ని తీసుకొచ్చారు. ఈరోజు రాష్ట్రంలో ఎక్కడ చూసినా తల్లిబిడ్డ ఎక్స్‌ప్రెస్ అమలవుతోంది. తద్వారా 2018-19 సంవత్సరానికి 10.51 శాతానికి తగ్గించి drastic change, drastic drop తీసుకొచ్చారు. అదే మెటర్నల్ మోర్టాలిటీ రేటును చూస్తే 1000కి 83గా ఉన్న దానిని ఇప్పుడు 65.81కి తగ్గించారు. నీతి ఆయోగ్ ఒక సర్వే చేసింది. Health Index

based on key health outcomes and other health systems and service delivery indicators. దీని మీద సర్వే చేసినప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్, ఇంతకుముందున్న 19వ స్థానం నుంచి ఇప్పుడు 9వ స్థానానికి చేరి, in the 21 large cities with a score of **57.75** over 100; 9వ స్థానానికి చేరుకున్నాము. ఎందుకు ఈ విజన్ డాక్యుమెంటును రిలీజ్ చేస్తున్నాము అనే దానికి ఇది జవాబు అధ్యక్ష. 2014 నుంచి వివిధ ఇండస్ట్రీస్‌లో క్రియేట్ అయిన ఉద్యోగాలు గానీ, తేదీ:20.11.2018 వరకు MoUs తీసుకుంటే, different stages of productionలో రూ.8.9 లక్షల కోట్లు ఉంది. What is the importance అని మీరు అడగొచ్చు. ఇంతకు ముందుండే దానికి ఇప్పుడు ఉండే దానికి తేడా ఏమిటని మీరు అడగొచ్చు. ఇప్పుడు నా కళ్ల ముందే మా సత్యవేడు నియోజకవర్గానికి పక్కనున్న శ్రీకాళహస్తి నియోజకవర్గాన్నే ఉదాహరణగా తీసుకుంటే, మన రాష్ట్రానికి రావాల్సిన వోక్స్‌వ్యాగన్ కార్ల కంపెనీ, జాన్సన్ అండ్ జాన్సన్ కంపెనీ మన కళ్లముందే వేరే రాష్ట్రాలకు వెళ్లిపోయాయి. కానీ నా నియోజకవర్గానికి ప్రభుత్వం ఏర్పడిన కొత్తలో వచ్చిన పెప్సికో కంపెనీని పక్క రాష్ట్రాలకు పోకుండా కాపాడి ఇక్కడే పెట్టించిన ఘనత మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారిది. అదేవిధంగా Cadbury Mondelez Company కూడా పక్క రాష్ట్రాలకు పోకుండా ఇక్కడకు తీసుకొచ్చారు. అదే విధంగా హీరో పక్కనే అపోలో టైర్స్, డిక్సాన్, టిసిఎల్, జీయో ఇలా చెప్పుకుంటూ పోతే there is no end. ఇవన్నీ కలిపి మొన్న ఒక లెక్కేస్తే నేను చెప్పుకోవడానికి ఎంతో గర్వంగా ఉంది. 55 వేల ఉద్యోగాలు ఇంకా రావాల్సి ఉంది. ఇది ఎప్పుడంటే ఆల్‌రెడీ ఫాక్స్‌కాన్‌లో 20 వేల ఉద్యోగాలు ఇచ్చిన తర్వాత. Cadburyలో 350 మందికి ఉద్యోగాలను ఇచ్చిన తర్వాత. ఇదే శ్రీసిటీలో పెప్సికోలో 400 మందికి ఉద్యోగాలు ఇచ్చిన తర్వాత. ఒక్కొక్క కంపెనీ 500 నుండి 1000 ఉద్యోగాలు తక్కువ కాకుండా పెంచుకుంటూ పోతున్నాము. జెడ్‌టిటి ఫైబర్ ఆప్టిక్స్ కంపెనీ ఫేజ్-2కి కూడా గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఆల్‌రెడీ శంఖుస్థాపన చేయడం జరిగింది. నష్టాల్లో ఉన్న కంపెనీలను కూడ అద్భుతమైన సప్లై చెయిన్ మేనేజ్‌మెంట్ సిస్టాన్ని క్రియేట్ చేసి, వాళ్లకొక అద్భుతమైన ఫెసిలిటీస్‌ని క్రియేట్ చేసి, 24x7 పవర్‌ని సరఫరా చేస్తూ, ఇంతకు ముందెన్నడూ ఇటువంటి పవర్‌ని వాళ్లు చూసేవాళ్లు కాదు. ఇండస్ట్రీస్ వాళ్లు ఇప్పుడు 24x7 పవర్‌ని చూస్తున్నారు. కామన్‌మ్యాన్ 24x7 కరెంటు చూడలేదు. ప్రైవేటు సంస్థలకు ధీటుగా స్కూళ్లను చూడలేదు. ఇప్పుడు ప్రొజెక్టర్స్ ఉన్నాయి. గవర్నమెంటు స్కూళ్లల్లో ఆట వస్తువులు, ప్రొజెక్టర్లు, లైబ్రరీలు అందుబాటులోకి వచ్చాయి. మేమందరం జన్మభూమికి వెళ్లిన ప్రతిసారి అత్యంత అద్భుతంగా, గర్వంగా చూసుకుంటున్నాము. సిసి రోడ్లు లేని గ్రామాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి. దాదాపు 83 శాతం రోడ్లు పూర్తయి కేవలం 17 శాతం మాత్రమే ఇంకా మిగిలి ఉన్నాయి. What I am trying to say is.. ఆల్‌రౌండ్‌గా బీజేపీ వాళ్ల సపోర్టు ఉన్నా

లేకపోయినా, C&AG వాళ్లు రూ.16 వేల కోట్ల లోటు బడ్జెట్ ఉందని చెప్పిన తర్వాత కూడా, దానికి బీజేపీ ప్రభుత్వం ఏమి చెప్పింది? లేదు రూ.7500 కోట్లు మాత్రమే లోటు బడ్జెట్ ఉందని చెప్పింది. ఆ మొత్తంలో కేంద్రం ఎంత ఇచ్చిందండి? కేవలం రూ.3300 కోట్లు మాత్రమే ఇచ్చింది. What I am trying to prove అధ్యక్షా? సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ సపోర్ట్ చేసినా చేయకపోయినా అనుభవజ్ఞులైన ముఖ్యమంత్రి ఉంటే, ఒక తెలివైన ముఖ్యమంత్రి రాష్ట్రంలో ఉంటే రాష్ట్రం ప్రగతిపథాన నడుస్తుందనే దానికి ఇదొక ఉదాహరణ.

ఇప్పుడు వారు ఆ పక్కనున్నారు (సభ్యులు డా. కామినేని శ్రీనివాస్ గారిని ఉద్దేశించి) అయినా గానీ నేను వారికి ధన్యవాదాలను చెప్పాలి. హాస్పిటల్స్ అత్యంత ధారుణమైన పరిస్థితుల్లో ఉన్నాయని నేను చెప్పినప్పుడు డా. కామినేని శ్రీనివాస్ గారు వారు ప్రస్తుతం ఇక్కడే ఉన్నారు. నేను వెంటబడి అడిగినప్పుడు పెద్ద మనసుతో మాకు రూ.7 కోట్లను మంజూరు చేస్తూ ఆసుపత్రినిచ్చారు. ఇప్పుడు ప్రైవేటు ఆసుపత్రులకు ధీటుగా సత్యవేడు నియోజకవర్గంలో ఒక అద్భుతమైన ఆసుపత్రిని మేము నిర్మించుకోగలిగాము. వారు శంకుస్థాపనకు వచ్చారు కాబట్టి దాని ఓపెనింగ్‌కి కూడా ఆయన్నే పిలుద్దామనుకున్నాము. కానీ ఇప్పుడు వారు దురదృష్టవశాత్తు మంత్రిగా లేరు. మన ఫైనాన్స్ మినిస్టర్‌గారిని రిక్వెస్ట్ చేసి పిలిపించుకుంటున్నాము. What I want to prove అధ్యక్షా? డబ్బులు ఎక్కడి నుంచి వస్తున్నాయో నిజంగా మనకు అర్థం కావడం లేదు.

రైతులకు అగ్రికల్చర్ పరంగా చూస్తే this is an agriculture based State అయిపోయింది. There is no service sector. ఇప్పుడు మానిఫ్యాక్చర్ హబ్‌గా తీర్చిదిద్దాలనే ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. కాబట్టి ఐటీ కంపెనీలను తీసుకొస్తున్నాము.

(గౌరవ సభాపతి అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

సర్వీస్ సెక్టార్ లేకపోతే రాష్ట్రం ఆదాయం పరంగా ఎటువంటి అవస్థల్లో ఉంటుందో మీరు, నేను పక్క రాష్ట్రాలను చూసి తెలుసుకుంటున్నాము. అగ్రికల్చర్ బేస్‌డ్ రాష్ట్రం ఎప్పుడు కూడా, will never make money. It will spend money. ఎంత ధారుణమంటే రూ.46 వేల కోట్ల రుణమాఫీ చేస్తుంటే దానికి కూడా హర్షించలేదు. రైతులకు సహాయం చేస్తే దానికి హర్షించలేదు. డ్వాక్రా మహిళలకు రుణమాఫీ చేసిన అనంతరం పసుపు-కుంకుమ కార్యక్రమం క్రింద మహిళలకు ఇస్తే దానిని కూడా వక్రీకరించి మళ్లీ వెనక్కు తీసుకుంటారు, అది అప్పే అని న్యూస్ పేపర్లలో తప్పుడు ప్రచారం చేసే దౌర్భాగ్య అపోజిషన్ ఉన్న రాష్ట్రం మన రాష్ట్రం. విజన్ అని ఎందుకంటున్నామంటే, విజన్-2020-29 అనేది మనకు నచ్చినా

నచ్చకపోయినా వాస్తవాలను మాట్లాడాలి. ఇప్పుడు ఎక్కడ చూసినా, high water intensive crop మాత్రమే తీసుకుంటున్నారు. Water intensive crop తీసుకొని, దాని నుంచి చంద్రబాబు నాయుడు గారు move to Horticulture అని పుష్ చేస్తున్నారు. ఎందుకు పుష్ చేస్తున్నారంటే తెలివిగా రైతులకు ప్రయోజనం చేకూరాలి. ఉన్న నీటితోనే మనం రైతులకు బెస్ట్ బెనిఫిట్స్‌నివ్వాలి. ఉదాహరణకు జీరో బడ్జెట్ నాచురల్ ఫార్మింగ్ విధానాన్ని తీసుకొచ్చాము. What is ZBNF అధ్యక్షా? ఎక్స్‌పోర్ట్స్‌ని చూడండి. More fruits and vegetables are rejected than it is accepted for export. దాని నుంచి మనకు అర్థమైయ్యింది ఏమిటి? గౌరవ ముఖ్యమంత్రివర్యులు మనకు ఏమి చెబుతున్నారంటే by 2024, six million farmers should become one hundred percent natural forming state. దానికి ఎందుకు వెళ్లాలంటే, ఇప్పుడున్న పరిస్థితుల్లో ఒక Groundnut farmerని తీసుకుంటే, 23 శాతం high yield తీసుకొని, by natural farming process, more than a non ZBNF farmer. We are going towards a scientific, more mature governance. We want the State with a vision. ఒక డైరెక్షన్. చంద్రబాబు నాయుడు గారికి మనస్ఫూర్తిగా ధన్యవాదాలను చెప్పాలి. రాయలసీమలో ఒకసారి కరవు వచ్చినప్పుడు ఇదే ప్రతిపక్ష నాయకుడు జగన్మోహన్‌రెడ్డి గారు, ఆయన బెంగళూరు నుంచి కడపకు వెళుతూ మధ్యలో కారు ఆపి, ఆయన పర్సనల్‌గా పెట్టిన sprinklers చూసి కామెంట్ చేశారు. అది కూడా ఏమని కామెంట్ చేశారు? ఇప్పుడిచ్చేదేంటి నెల రోజుల ముందు ఇచ్చి పంటను కాపాడొచ్చు కదా అన్నారు.

మ.1.50

రాష్ట్రంలో చేస్తున్న పనులమీద ఇంకా కొంచెం ఇచ్చి ఉండవచ్చు కదా, ఇంకా కొంచెం ముందు చేసి ఉండవచ్చు కదా అని వక్రీకరించి వంకలు చెప్పడం తప్ప దేనిలోనూ తప్పులు వెతకలేక ప్రజల ముందు విఫలమవుతున్న అపోజిషన్ మన మీద తప్పుడు వార్తలు ప్రచురించి మనలను బలహీనులను చేయాలనుకోవడం మన రాష్ట్రానికీ, ప్రజలకు మంచిది కాదు. Because we are a broken State. Ours is residuary State of Andhra Pradesh with 58% of the population. Sir, we inherited debt but not assets. మూడు వేల కోట్ల ఆస్తులను వదులుకొని వచ్చాం. రూ.33వేల కోట్ల అప్పులను మన నెత్తిమీద వేసుకొని వచ్చాం. రూ.16వేల కోట్ల లోటు బడ్జెట్‌ను మనం మోసుకొనివచ్చాం. ఇవన్నీ అక్షరసత్యాలు. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఈ రాష్ట్రాన్ని ఎలా నడిపిస్తున్నారో వారికే తెలియాలి. అమరావతి నిర్మాణంలో చంద్రబాబు నాయుడిగారి నాయకత్వంలో మేము కూడా ఉండడం మా పూర్వజన్మ సుకృతం. చివరి సమావేశం చివరిరోజున నాకు ఈ సభలో అవకాశం కల్పించినందుకు మీకూ, సహచర సభ్యులందరికీ మనస్ఫూర్తిగా ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. చాలా మాట్లాడాల్సి ఉన్నా సమయాభావం వల్ల ముగిస్తున్నాను. ప్రస్తుత శాసనసభ్యులందరూ గెలవాలని, అందులో నేను కూడా ఉండాలని కోరుకుంటూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: విష్ణుకుమార్ రాజుగారూ, 6 నిమిషాలలో ముగించండి.

శ్రీ పి.విష్ణుకుమార్ రాజు: అధ్యక్షా, వారు అరగంట పైన మాట్లాడారు.

మిస్టర్ స్పీకర్: రాజుగారూ, నాలుగు గంటలకు కేబినెట్ మీటింగ్ ఉంది.

శ్రీ పి.విష్ణుకుమార్ రాజు: అధ్యక్షా, I will stage a walk out. మీరు ఇంత దారుణంగా వ్యవహరిస్తుంటే నేను చేయగలిగింది ఏమీ లేదు.

MR.SPEAKER: Don't make adverse comments.

SRI P.VISHNUKUMAR RAJU: There are some good things.

MR.SPEAKER: Everybody can speak good things and comments and criticism also. We welcome it.

శ్రీ పి.విష్ణుకుమార్ రాజు: అధ్యక్షా, నా ఉద్దేశం అది కాదు. పొద్దుటి నుంచి సభలో కూర్చున్నాం. దానిని కూడా వక్రీకరిస్తున్నారు. తమరు ఎప్పుడు బెల్ కొడితే అప్పుడు ఆపేస్తాను.

MR.SPEAKER: Please conclude in six minutes.

SRI P.VISHNUKUMAR RAJU: I leave it to your judgment.

(INTERRUPTIONS)

అధ్యక్షా, మేమెలా బెదిరిస్తాం. సన్‌రైజ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ అనే విజన్ ప్రవేశపెట్టారు. విజన్ అందరికీ ఉండాలి. ఈ విజన్ డాక్యుమెంట్ తయారుచేసిన ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి, ముఖ్యంగా ప్రణాళికా శాఖను అభినందించాలి. The wording is fantastic. It is really very nice and I really appreciate the officers who have prepared this wonderful document. ఇదే విజన్‌తో మనం ముందుకు వెళ్లగలిగితే ఇంతకంటె సంతోషం ఎక్కడా రాదు. You start from one area. మనం ఎన్ని పేపర్లు రాసుకున్నా మనిషికి సుఖసంతోషాలు లేకపోతే ఎప్పటికీ ఉపయోగం లేదు. ఈ విజన్ డాక్యుమెంట్‌లో కృష్ణా జిల్లా మొదటిస్థానంలో, విశాఖపట్నం జిల్లా రెండో స్థానంలోఉంది. I really appreciate the Government for doing a wonderful job as far as Vizag is concerned. ఇక్కడికి వచ్చినవారు విశాఖపట్నాన్ని చూసి మేం భారతదేశంలో ఉన్నామా, డర్బన్‌లో ఉన్నమా, బ్రెజిల్‌లో ఉన్నామా, సింగపూర్‌లో ఉన్నామా అని తెలియనంతగా ముచ్చటపడిపోతున్నారు. It is a wonderful thing.

భారతీయ జనతా పార్టీ చేసిన మంచి పనులను చెప్పడానికి ఇక్కడున్న వారికి ఎలాగూ నోరు రాదు. కానీ మేం అలా కాదు. If there is a development, we really appreciate it. దానిలో ఏమాత్రం తేడా ఉండదు. 2014 ఎన్నికలలో నన్ను గెలిపించిన విశాఖపట్నం ఉత్తరం నియోజకవర్గ ప్రజలకు, అదే విధంగా తెలుగుదేశం పార్టీ వారికి, భారతీయ జనతా పార్టీవారికి, పవన్‌కల్యాణ్‌గారికి, ప్రతి ఒక్కరికీ మీద్వారా ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. ఈ సభలోని సభ్యులకు, మీకు కూడా ధన్యవాదాలు. మనం గెలిచిన తరవాత మనకు విజన్ ఉండాలి. నేను ఆ విజన్‌తో పనిచేశాను. నేను కులాలకు, మతాలకు అతీతంగా నీతి నిజాయతీతో పనిచేశానని చెప్పడంలో ఏమాత్రం సందేహం లేదు.

హ్యాపీనెస్ ఇండెక్స్‌లో విశాఖపట్నం రెండో స్థానంలో ఉన్నందుకు చాలా సంతోషం. In this vision, transparency and zero corruption also is one of the points in the Vision Document. కానీ ప్రాక్టికల్‌గా ఎక్కడుంది? అవినీతిని తగ్గించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నించడంలేదని నేను చెప్పడం లేదు. కానీ నేను ఎంతస్థాయికి దిగజారవలసి వచ్చిందంటే నేను శాసనసభ్యునిగా ఎసిబికి ఫిర్యాదుచేసి ముగ్గురు అధికారులను లోపల పెట్టించాను. ఇలా రాష్ట్ర చరిత్రలోనే కాదు, దేశ చరిత్రలోనూ ఎక్కడా జరిగి ఉండదు. కాబట్టి అవినీతి మీద చాలా గట్టిగా వ్యవహరించాల్సిన అవసరముంది. ఎసిబి అధికారులకు కావలసిన అధికారాలు, అవసరమైన వాహనాలు ఇవ్వవలసిన అవసరముంది. ఈ విజన్ డాక్యుమెంట్‌ను మార్చి, ఏప్రిల్ వరకో కాకుండా వచ్చే జనరేషన్‌కు కూడా అవసరమయ్యేలా తయారుచేశారు. కాబట్టి దీనిగురించి మాట్లాడుకోవాల్సిన అవసరముంది. ఇదొక్కటే కాకుండా, framework of Ease of Living and Quality of Life is an excellent Statement. A framework of 6 teams and 28 focussed areas is designed and integrated in the concept of Ease of Living and Quality of Life. This is wonderful Sir. దీనిని గౌరవసభ్యులందరూ ఒకసారి చూసి, గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు అన్ని శాఖలకు పంపించి అధికారులు, శాసనసభ్యులు, శాసనపరిషత్ సభ్యులు, పార్లమెంట్ సభ్యులు ఈ డాక్యుమెంట్‌ను చిత్తశుద్ధిగా అనుసరిస్తే.. our State will be one of the best States in this country. దానిలో ఏమాత్రం సందేహం లేదు. In these six teams, fiscal, social infrastructure, economic, environment, governance and well being.. అన్నీ ఇచ్చారు. చాలా సంతోషం. దీనిలో చూస్తే లోకాస్ట్ హౌసింగ్, రెగ్యులర్ హౌసింగ్ ఉన్నాయి కాబట్టి వీటిమీద మనం ఫోకస్ చేయాలి. మనం ఇందాక అవినీతి గురించి మాట్లాడుకున్నాం, ఇంతకు ముందు మన రాష్ట్రంలో వేల కోట్ల రూపాయల ఇసుక కుంభకోణం జరిగింది, ఇంకా జరుగుతుంది. కానీ దానిగురించి ఎవరూ మాట్లాడరు. దానికి అడ్డుకట్ట వేయడానికి ఎక్కడా అవకాశం లేకుండా పోయింది. దానితోబాటు ఇల్లీగల్ మైనింగ్ ఆఫ్ మినరల్స్ కూడా జరుగుతున్నది. ఇపుడు మనం చేయగలిగింది చాలా తక్కువ. ప్రభుత్వం ఎంత ప్రయత్నం చేసినా అడ్డుకట్ట వేయలేని పరిస్థితిలో ప్రభుత్వం ఉందని చెప్పడంలో ఏమాత్రం సందేహం లేదు. విశాఖపట్నంలో భూకుంభకోణం జరిగిందని విచారణ వేయమని కోరితే గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సిట్ వేశారు. సిట్ రిపోర్టు సమర్పించినా ఇంతవరకు ఆ రిపోర్టు బయటకి రాలేదు. రిపోర్టును లాకర్‌లో పెట్టి తాళం

వేశారు. పారదర్శకత అని చెబుతున్నారు కానీ పారదర్శకత ఎక్కడ ఉంది? పారదర్శకత ఉంటే పబ్లిక్ డొమైన్‌లో ఆ రిపోర్టును పెట్టాలి. అది కూడా పెట్టలేదు.

2.00 PM

అధ్యక్షా, ఇందాక గౌరవ సభ్యులు చాలా మంది చెబుతున్నారు. రాష్ట్రంలో ఎక్కడ బయటకొచ్చినా కూడా సిమెంట్ రోడ్లు దర్శనమిస్తున్నాయని చెబుతున్నారు. ఎక్కడా కూడా కాలు తడవకుండా అంతా సిమెంట్ రోడ్ల మీద బ్రహ్మాండంగా ప్రజలు నడిచి వెళ్లుతున్నారని చెబుతున్నారు. కరెక్టే. కానీ, అంతకు ముందు ఆర్థిక శాఖ మంత్రివర్యులు చెప్పిందేమిటంటే, కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సహాయ సహకారాలు ఏమీ అందించడం లేదు, అయినప్పటికి కూడా మేము కష్టపడి చేస్తున్నామని గౌరవ మంత్రివర్యులు శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు గారు చెప్పారు. కానీ, ఈ సిమెంట్ రోడ్లన్నీ ఇచ్చింది కేంద్ర ప్రభుత్వమేనని చెప్పి, నిధులు సమకూర్చింది కేంద్ర ప్రభుత్వమేనని ఒకసారి మీ ద్వారా నేను గుర్తు చేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, అలాగే, 2014వ సంవత్సరంలో మన రాష్ట్రంలోని పవర్ పరిస్థితి ఎట్లా ఉండేదనేది మనకందరికీ తెలిసిన విషయమే. 2014వ సంవత్సరం తరువాత భారతీయ జనతా పార్టీ నేతృత్వంలోని ఎన్.డి.ఎ. ప్రభుత్వం మన రాష్ట్రం మీద ఉన్న ప్రేమతోటి complete గా ఈ రాష్ట్రాన్ని వెలుగులతోటి నింపేసిందని చెప్పడంలో ఏ మాత్రం సందేహం లేదు. దేశంలోని ప్రతి ఒక్క గ్రామానికి లైట్లు, రోడ్లు, పైప్‌లైన్స్ వచ్చాయి. అన్ని విధాలుగా కూడా ఈ రాష్ట్ర అభివృద్ధి గురించి భారతీయ జనతా పార్టీ ప్రయత్నం చేస్తుంటే కూడా కనీసం లోపల మానవత్వం లేని విధంగా, మానవత్వం లేనటువంటి పరిస్థితిని క్రియేట్ చేసి, కేవలం అసత్యాలు, అసభ్యాలు మాట్లాడటమనేది కరెక్టు కాదు.

ఇంకో విషయం. "Housing for all" అనే స్కీమ్ ఉంది. Housing for all Scheme was given by the Prime Minister. అది 2015, జూన్ మాసంలో ప్రధానమంత్రి గారు announce చేశారు. ఈ స్కీమ్ ప్రకారం ప్రతి ఒక్కరికీ ఇల్లు ఇవ్వాలని. మొత్తం భారతదేశంలో ఉన్న పేదవాడనేవాడు ఇల్లు లేకుండా ఉండకూడదనే ఉద్దేశంతోటి, ఇల్లు లేని వారు ఎవరూ ఉండకూడదనే ఉద్దేశంతో ఈ స్కీమ్ పెట్టడం జరిగింది. 2015, జూన్, జూలై మాసంలలో ప్రధానమంత్రి గారు ఆ స్కీమ్‌ను announce చేసిన తరువాత ఇప్పటికి కూడా మన ప్రభుత్వం ఆ స్కీమ్‌ను అమలుచేస్తోంది. కానీ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మంచి పని చేస్తోంది. I really appreciate. నిజంగానే మంత్రి డా. నారాయణ గారిని చూస్తే, ఆయన ట్రావెల్ చేసినంతగా ఎక్కడా, ఎవరూ ట్రావెల్ చేసి ఉండరు. విపరీతంగా డిపార్ట్‌మెంట్ పరంగా అభివృద్ధికోసం ఖర్చుపెడుతున్నారు. I appreciate the Hon'ble Minister, Narayana garu for making this House's dream come to a reality for the people, who are in need of the houses.

అధ్యక్షా, దీంట్లో నేను తమరి ద్వారా ప్రభుత్వానికి విన్నవించుకోవల్సింది ఒకటి ఉంది. ఈ 300Sft. Houses కు కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ. 1.50 లక్షలు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూ. 1.50 లక్షలు సబ్సిడీ ఇస్తే, మొత్తం రెండు కలిపి రూ. 3.00 లక్షలు అవుతుంది. 300Sft. House కు రూ. 3.00 లక్షలు సబ్సిడీ కింద అందుతుంది. ప్రభుత్వ స్థలాల్లో మనం ఇండ్లు నిర్మిస్తున్నాం. అయినప్పటికి కూడా ఎవరైతే ఇల్లు తీసుకున్నారో, వాళ్లకు రూ. 2,500/- ల చొప్పున ప్రతి నెలా కట్టవల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. అది కూడా ఇరవై సంవత్సరాల వరకు ఆ పరిస్థితి ఏర్పడింది. క్యాటగిరి–II క్రింద నిర్మించే ఇండ్లకైతే, లబ్ధిదారుడు రూ. 50 వేలు కట్టిన తరువాత రూ. 2,900/- లు ప్రతి నెల కట్టవల్సిన పని ఉంది. అదే విధంగా క్యాటగిరి–III కిందనైతే, లక్ష రూపాయలు కట్టిన తరువాత, రూ. 3.00 లక్షలు సబ్సిడీ మొత్తం పోను అదనంగా రూ. 1.00 లక్ష. అంటే, మొత్తం రూ. 4.00 లక్షలు అయినప్పటికి కూడా ప్రతి నెల రూ. 3,500/- ల చొప్పున ఇరవై సంవత్సరాల పాటు కట్టవల్సిన అవసరం ఉంది.

అధ్యక్షా, కట్టిన ఇండ్లు మాత్రం high quality నిర్మాణంతో జరుగుతోంది. దాంట్లో ఏ మాత్రం సందేహం లేదు. Shear wall technology ప్రకారం ఇండ్ల నిర్మాణం చేస్తున్నారు. అంటే, కాంక్రీట్ గోడలు. గోడలు కూడా కాంక్రీటే. దీంట్లో ఎక్కడ brick work లేదు. Total గా ఎక్కడ కూడా గోడ పెచ్చులు ఊడకుండా కాంక్రీట్‌తో, ఎంత గోకినా సరే దాంట్లో నుంచి ఏమి ఊడే విధంగా కాదు. అదే 2006-2008 మధ్య కాలంలో ఆనాటి ప్రభుత్వాలు నిర్మించిన ఇండ్లు అయితే, చెయ్యి పెట్టి గోరుతో గోకినా సరే, పైకి వచ్చే పరిస్థితి ఉండేది. ఇక్కడ ఆఖరుకు రేపొద్దున ఫోటోలు పెట్టాలనుకున్నా ఎక్కడ కూడా మేకు కూడా దిగనటువంటి constructions తోటి ఇండ్ల నిర్మాణాన్ని ప్రభుత్వం చేపడుతోంది. Construction is good. But, the cost what this people have to pay is very very high. high అంటే, క్వాలిటీ ఉంది కాబట్టి high అని చెప్పేదాంట్లో ఏ మాత్రం సందేహం లేదు. But, ప్రభుత్వాన్ని నేను కోరేదొక్కటే, ఆ రేటును తగ్గించవల్సిందిగా నేను ప్రభుత్వాన్ని తమరి ద్వారా కోరుతున్నాను.

2019, ఏప్రిల్ మాసంలో ఎలక్షన్స్, లేకపోతే మే మాసంలో ఎలక్షన్స్ జరిగే అవకాశం ఉంటుందని చెప్పి మంచి విజన్ తోటి డ్వాక్రా మహిళలకు మనం రూ. 10 వేల చొప్పున పసుపు–కుంకుమ కార్యక్రమం క్రింద ఇవ్వడం గానీ, అట్లాగే పెన్షన్స్ మొత్తం పెంచడం, వంటివన్నీ మనం ఇస్తున్నాం. These are things dones with a vision. Sir, such a vision is there. So, everyone should have a vision. But, I can't comment on everyone.

అధ్యక్షా, ఇంకొక విషయం. Health Sector కు వచ్చేటప్పటికి ఎవరైతే వికలాంగులున్నారో, ఆ వికలాంగులకు మనం కె.జి.హెచ్. నుంచి గానీ లేకపోతే ఇతర ప్రభుత్వాసుపత్రుల నుంచి గానీ సదరం సర్టిఫికేట్ కొరకు ఆన్‌లైన్లో అప్లై చేసుకోవాల్సి ఉంటుంది. దురదృష్టమేమిటంటే, ఎప్పుడూ వెబ్‌సైట్ ఓపెన్ కాదు. విశాఖపట్టణంలోని ప్రజానీకం ఆ విషయంలో ఎంత ఇబ్బంది పడుతుందంటే, ఎవరికి చెప్పుకోవాలో తెలియనటువంటి పరిస్థితి దాపురించింది. ఎవరికీ చెప్పుకోలేనటువంటి పరిస్థితి

కనబడుతోంది. ఆ పరిస్థితిలో అక్కడ ప్రజలున్నారు. వాళ్లకు ఆన్‌లైన్లో అప్లై చేయడానికి వెబ్‌సైట్ ఓపెన్ కాదు. ఆ కారణంతో అర్హులైన వాళ్లకు సకాలంలో సదరం సర్టిఫికేట్ అందే అవకాశం లేదు. ఇవ్వరు కూడా. అంటే, వికలాంగులకు గానీ, ఇంకా వాళ్లకు మనం చేయవల్సింది ఉన్నప్పటికి కూడా అది ఆన్‌లైన్లో ఓపెన్ కానటువంటి పరిస్థితిని చూస్తే చాలా ఇబ్బందిగా ఉంది. దయచేసి నేను మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. దయచేసి ఆ సమస్యను కూడా ప్రభుత్వం రెక్టిఫై చేసేందుకు తగు చర్యలు సత్వరమే చేపట్టవల్సిందిగా తమరి ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. సత్వరమే అందు నిమిత్తం ప్రభుత్వం సంబంధిత అధికారులకు ఆదేశాలివ్వవల్సిందిగా నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు క్షత్రియ సంక్షేమ నిధికి రూ.50 కోట్లు బడ్జెట్‌లో కేటాయించడం జరిగింది. I really appreciate the Hon'ble Chief Minister for catering Rs.50.00 Crores for Kshatriya Community for the betterment of their lives, who are financially backward. At the same time, I also request the Hon'ble Chief Minister to extend help to other Forward Castes. Forward Castesలో ఉన్న Economically Backward people కు కూడా ఆర్థిక సహాయం చేయవల్సిన అవసరం కూడా ఉందని చెప్పి నేను మీ ద్వారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేసుకుంటున్నాను.

అధ్యక్షా, ఒంటరి మహిళలకు సంబంధించిన పెన్షన్స్ గురించి కూడా చెప్పాం. కానీ, ఒంటరి మహిళలకు సంబంధించిన పెన్షన్ మంజూరు విషయంలో age limit ను కొంచెం తగ్గించవల్సిందిగా నేను గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారిని కోరడం జరిగింది. తప్పనిసరిగా వారు consider చేస్తారనే నేను అనుకుంటున్నాను.

అధ్యక్షా, ఇంకో విషయం ఏమిటంటే, గౌరవ మంత్రివర్యులు శ్రీ గంటా శ్రీనివాసరావు గారు కూడా ఇక్కడ ఉన్నారు కాబట్టి ఆంధ్ర యూనివర్శిటీ గురించి మనం ప్రస్తావించుకోవాలి. 2017వ సంవత్సరంలో ఆంధ్ర యూనివర్శిటీ ర్యాంక్ 43 ఉంది. ఇప్పుడు ఆ ర్యాంక్ పెరిగిపోయింది. 22 ర్యాంక్‌కు ఆంధ్ర యూనివర్శిటీ వచ్చేసింది. అంటే, ఆంధ్ర యూనివర్శిటీ అంత బాగా బాగుపడిపోయిందన్నట్టుగా ఇక్కడేమో, దీంట్లో రిపోర్టులో ఉంది. విజన్ డాక్యుమెంట్‌లో Page No. 67 నందు ఉంది. But, practically, nothing has been changed. The entire thing has been deteriorated. There is no job recruitment. No jobs are there. More than 50% jobs are vacant. But, how this ranking has gone up to 22. విచిత్రం అది. కేవలం ఇది అంకెల గారెడి క్రింద కనబడుతోంది. వాస్తవాలు తెలుసుకుని వ్రాస్తే చాలా బాగుంటుంది.

అధ్యక్షా, Average చూస్తే, any way, it may be a mistake. I request the Hon'ble Minister for HRD, to kindly look into this aspect thoroughly.

MR. SPEAKER: Please conclude.

శ్రీ పి. విష్ణుకుమార్ రాజు: అధ్యక్షా, ఇంకొక విషయం. ఈ రాష్ట్రంలో 2004-2014 మధ్య కాలంలో 1,987 farmers suicides జరిగినాయి. అంటే, average it is 199 farmers suicides per year. అటువంటిది మరి ఈ ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత దాన్ని కేవలం 79 మంది రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకున్న సంఖ్యకు తగ్గించినందుకు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారికి మరియు వారు చేసిన నిర్ణయాలకు కూడా మేము ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాం.

అధ్యక్షా, ఇంకో విషయం ఒక నిమిషం చెప్పి ప్రసంగాన్ని ముగిస్తాను. ఏదైతే విశాఖ రైల్వేజోన్ ఉందో, విశాఖపట్టణం జిల్లా ప్రజలకు, ఉత్తరాంధ్ర ప్రజలకు ఉన్న అదొక సెంటిమెంట్. తప్పనిసరిగా రైల్వేజోన్‌ను విశాఖకు తీసుకురావడానికి పూర్తి ప్రయత్నం విశాఖ వాసిగా, ఇక్కడ ఎమ్మెల్యే ఎన్నికైనందుకు కూడా విశాఖపట్టణం, ఉత్తరాంధ్ర జిల్లాలకు చెందిన వాళ్లం అక్కడ ఉన్నాం కాబట్టి పూర్తి ప్రయత్నం అందు నిమిత్తం చేస్తున్నామని చెప్పడంలో ఏ మాత్రం సందేహం లేదు. ఆఖరి నిమిషం వరకు, ఆఖరి నిమిషం వరకు నా ప్రయత్నం పూర్తిగా చేస్తానని చెప్పి మా ప్రజలకు, ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రజలకు కూడా మీ ద్వారా నేను తెలియజేసుకుంటున్నాను.

MR. SPEAKER: Yamini Bala garu, seven minutes, please.

డా.బి.యామినీ బాల (శింగనమల): ధన్యవాదలు అధ్యక్షా, సార్, విష్ణుకుమార్ రాజు గారికి మళ్లీ జవాబు చెబుతాం. ప్రస్తుతం మా విజన్ 2029 గురించి మాట్లాడటానికి శింగనమల నియోజకవర్గం శాసనసభ్యురాలిగా అవకాశం ఇచ్చినటువంటి గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారికి ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ, సభలో ఏ విధంగా మాట్లాడాలి, ఎలా ప్రవర్తించాలి అని దగ్గరుండి, మా మహిళాలోకానికే కాకుండా కొత్తగా సభకు ఎన్నికైనటువంటి ప్రతి ఒక్కరికి కూడా మీరు work shop నిర్వహించి కౌల్ అండ్ షక్ధర్ పుస్తకాన్ని చదువుకుని రావాలి, సభలో ఎలా ప్రవర్తించాలి అన్నటువంటివన్నీ కూడా ఒక Good Teacher గా మాకు అవకాశం ఇచ్చి, మేము నేర్చుకోవడానికి తోడ్పడినందుకు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారికి, తమరికి ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు.

మహిళా శాసనసభ్యురాలిగా, National Women Parliamentarian నిర్వహించి, మాకు ఒక గుర్తింపును తెచ్చినందుకు ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. వ్యక్తిగతంగా, కుటుంబపరంగా, నియోజకవర్గం తరఫున మీకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ ,

అధ్యక్షా, ఒక చిన్న రెండు, మూడు అంశాలపైన రెండు, మూడు నిమిషాలు మాట్లాడి ప్రసంగాన్ని ముగిస్తాను. విజన్ 2029. '' A vision without action is merely a dream. Action comes without vision just passes the time. Vision with action can change the World'' అని బార్కర్ అనే English Poet చెబుతారు. ''కలలు కనొచ్చు. వాటిని సాధించే వరకు కృషి చేయాలన్నటువంటిది''. భారతదేశ మాజీ రాష్ట్రపతి గారైన శ్రీ అబ్దుల్ కలాం గారిది కూడా దగ్గర దగ్గర అదే భావన. అదే విధంగా, '' Champions are not made in gyms. Champions are made

from something; they have deep inside them a desire, a dream, a vision''. అంటే, ఒక నాయకుడికి ఉండవల్సినవన్నీ కూడా ఏదో మిషన్‌లో పెడితే తయారై వచ్చేటటువంటి విధంగా కాకుండా, ప్రత్యక్షంగా సంక్షోభాలలో ఉన్నటువంటి వాటిని ఎదుర్కొని శాంతిభద్రతలు, అభివృద్ధి, సంక్షేమం వైపు తనను నమ్ముకున్న ప్రజానీకాన్ని ముందుకు నడిపించాలంటే ఒక కారణజన్ముడికే అది సాధ్యం.

2.10 PM

అధ్యక్షా, ఈరోజు మనం ఈ విజన్ 2029 చూస్తే, effective communication, decision making, addressing the need of the organization and keeping in mind the welfare of employees, public happiness, accountability ఇవన్నీ ఉన్నాయి. ఒకసారి ఎఫెక్టివ్ కమ్యూనికేషన్ చూసుకున్నప్పుడు మనం గతంలో రేడియోలు, పత్రికలు, లేదంటే సినిమా థియేటర్లలో ప్రకటనల ద్వారా అవేర్‌నెస్ అనేది కాలానుగుణంగా మారుతూ వచ్చింది. టెక్నాలజీని అందిపుచ్చుకున్న గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు చాలా సమాచారాన్ని తక్కువ సమయంలో అందించడానికి ఆర్.టి.జి.ఎస్. 1100ని వినియోగిస్తూ ఈరోజు లక్షలాది మందితో మాట్లాడటం జరుగుతున్నది. మన సమస్యకు జవాబు అన్నది ఒక వేదికగా, ఎఫెక్టివ్ కమ్యూనికేషన్ అన్నది ప్రపంచ స్థాయిలోనే మేటిగా జరుగుతున్నది. ఈరోజు A.P. లో A అంటే Amaravati, P అంటే Polavaram అనే విధంగా మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఒక అంబాసిడర్‌గా టెక్నాలజీని తీసుకుని వచ్చి మన కొత్త రాష్ట్రమైన నవ్యాంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రపంచానికే ఒక సూచికగా ఈరోజు ముందుకు తీసుకుపోతున్నారు. Decision making అనేది ముఖ్యమంత్రి గారు ఎప్పుడూ చెబుతుంటారు. ఒక ఉదాహరణ. Leader to Public – ఏదైనా ఒక ఆలోచన, ఒక అభివృద్ధి, సంక్షేమ పథకాన్ని తీసుకున్నప్పుడు ప్రజలే ముందు – ఆనందమే సూచికగా ఒకే లైన్ డెవలప్‌మెంటు, వెల్ఫేర్ అనేది వెళ్లాలి. నాయకుడు ఏమి చెబుతున్నాడు, ప్రజలు ఏమి కోరుకుంటున్నారు అనే దానికి ఒక నిర్ణయాన్ని తీసుకున్నప్పుడు అనుసంధానంతో అది సాధ్యమని నిరూపించారు.

Addressing the needs of the organization, keeping employees happy, public - 2014 సాధారణ ఎన్నికల తరువాత మేము ఈ సభకు కొత్తగా వచ్చాం. అప్పుడు మొదటి ఆరు నెలలు ఓటాన్ అకౌంట్ బడ్జెట్ అనేది చెప్పడం జరిగింది. కొత్త బడ్జెట్‌లో నిధులు మా నియోజకవర్గాలకు వస్తాయా, ఒకవేళ వస్తే అసలు అడగటానికి కొన్ని శాఖల పేర్లు చెప్పాలన్నా భయపడ్డాం. ఆర్ అండ్ బీ అన్నా, భారీ నీటిపారుదల శాఖ అన్నా, విద్యాశాఖ అన్నా ఆ శాఖలలో సీనియర్ సభ్యులు మంత్రులుగా ఉన్నారు. మేము రూరల్ ఏరియాల నుంచి వచ్చిన సభ్యులం. కానీ గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు మాకు మంచి అవకాశం ఇచ్చారు. ఈరోజు శింగనమలై నియోజకవర్గం ఒక మంచి ఉదాహరణ.

గౌరవ మంత్రివర్యులు గంటా శ్రీనివాసరావు గారు మా జిల్లాలోని, మా నియోజకవర్గానికి వచ్చినప్పుడు సెంట్రల్ యూనివర్సిటీ కావాలని అడిగాం. అప్పుడు ఆయన అందరూ ఇండస్ట్రీస్ అంటారు, మీరేమి యూనివర్సిటీ కావాలంటున్నారు అని అడిగారు. అప్పుడు ఒక కోరిక కోరాము. సార్, ఒక యూనివర్సిటీ ఉంటే గ్రాడ్యువల్‌గా డెవలప్‌మెంటు ఉంటుంది. చిరకాలంగా మా పేరు కూడా నేమ్ ప్లేటు మీద ఉంటుంది అని అంటే ఆయన నవ్వి ఆరోజు ఆశీర్వదించారు. ఆ దిశగా ఈరోజు సెంట్రల్ యూనివర్సిటీ ఫౌండేషన్ మా నియోజకవర్గంలో వేసుకున్నాం. అదేవిధంగా నీటి పారుదల శాఖామాత్యులు... అద్భుతం, ఈరోజు అనంతపురం జిల్లా డ్రౌట్ ప్రోన్ జిల్లా నుంచి అభివృద్ధి వైపు అడుగులు వేస్తున్నది. అగ్రికల్చర్ సెక్టార్ అయినా, ఇండస్ట్రియల్ సెక్టార్ అయినా అద్భుతంగా ఒంటి చేత్తో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ముందుకు తీసుకుపోతున్నారు. గతానికి, వర్తమానానికి సంధులుగా, ఈరోజు అనంతపురం జిల్లా నుంచి ఎన్నికైన ప్రజా ప్రతినిధులం అందరం కూడా ఈరోజు సాక్షులుగా భావితరాల వారికి చెప్పడానికి ఉన్నాం.

అధ్యక్షా, ఇందాక ఒకప్పుడు మేము మిత్రపక్షం అని సభ్యులు శ్రీ పి.విష్ణుకుమార్ రాజు గారు అంటున్నారు. పారదర్శకత లేదని అంటున్నారు. ఈరోజు మా నియోజకవర్గంలో 16,000 పింఛన్లు ఇచ్చాం. గత 14 సంవత్సరాలుగా ఉన్న పింఛన్లు 26,000 అయితే ఈ నాలుగున్నర సంవత్సరాల్లో 16,000 పింఛన్లు ఇచ్చాం. అక్కడ గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు మాకు ఒకటే నేర్పించారు. మానవతా దృక్పథంతో చూడండి రాజకీయ కోణంలో కాదు అని చెప్పిన మాటలు ఎప్పుడూ మరచిపోము. ఎందుకంటే ఆరోజు అర్హులైన పింఛన్లు సాధికార సర్వే ద్వారా మేము నమోదు కార్యక్రమం చేశాం. అర్హులైన ప్రతీ ఒక్కరూ, ట్రాన్స్‌జెండర్లు అయినా, ఒంటరి మహిళలైనా, ఈరోజు గ్రామాలలో వెళ్లినప్పుడు హైవేల మీద మేము ప్రయాణిస్తున్నప్పుడు ఎంతో కృతజ్ఞతా భావంతో ఈ ప్రభుత్వానికి, ఈ నిర్ణయాలు తీసుకున్న గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారికి ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు తెలియచేస్తున్నారు. ఒకటి గమనించాలి. వాళ్లకూ, వీళ్లకూ అని కాకుండా అర్హులైన ప్రతీ ఒక్కరికీ సంక్షేమ ఫలాలు అందాలన్నదే లక్ష్యంగా చేస్తున్న నిజమైన లబ్ధిదారుల ఎంపికలో ఎంతో పారదర్శకత ఉంది. సమగ్ర అభివృద్ధికి 12 అంశాలు తీసుకున్నారు. ఆ దిశగా నీరు, విద్యుత్, గ్యాసు, రోడ్డు, ఫైబర్, ఆరోగ్యము, పౌష్టికాహారము, ఆరోగ్య సంరక్షణ, పారిశుధ్యం, గృహ వసతి, విద్య, సామాజిక భద్రత వ్యవస్థలు, ఫైనాన్షియల్ ఇన్‌క్లూజివ్ ఈ 12 అంశాలు ఈరోజు రాజధాని విజన్ 2029 చదివి చెబుతున్నారు. ఇవి 2014లో మొదట మాకు తీసుకున్న క్లాసెస్‌లోనే గ్రిడ్ అన్నది, అభివృద్ధి అన్నది మైక్రో మేనేజ్‌మెంటు నుంచి మాక్రో మేనేజ్‌మెంటు వరకు ఏ విధంగా తీసుకుపోవాలన్న క్లారిటీ మాకు చెప్పడం జరిగింది. ఈరోజు పారిశ్రామికవేత్తలైనా, లీడర్లైనా రాబోవు 25 సంవత్సరాల తరువాత ఉన్నటు వంటి ప్రపంచాన్ని ఊహించడమే కాదు, ఈరోజే క్రియాశీలకంగా పునాదులు, దారులు అన్నవి నెరవేరుస్తారు. ఆ దిశగా మా గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు తీసుకున్న ఈ నిర్ణయాలు, ప్రజా సంక్షేమం, అభివృద్ధి అన్నటు వంటివి ఎంతో ఉన్నతంగా ఒంటి చేత్తో చేసి చూపించిన ఘనత మా అధ్యక్షుల వారిది. (బెల్) ఆ విధంగా రాబోవు దినాల్లో మనకు కూడా

బాధ్యత ఉంది అంటూ "**make your vision so clear that your fears** become irrelevant" అని ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పారు. కాబట్టి ఇవన్నీ దాటుకుని వచ్చినందుకే ఈరోజు 10 ఉత్తమ నియోజకవర్గాల్లో మా శింగనమలై నియోజకవవర్గం కూడా ఉంది. నన్ను శాసనసభ సభ్యురాలిగా ఎన్నుకున్న మా నియోజకవర్గ ప్రజలకు, అవకాశం ఇచ్చిన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారికి, బెరుకు లేకుండా మాట్లాడటం, సభా నియమావళిని తెలియచేసిన మీకు శిరస్సు వంచి నమస్కరిస్తూ ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా.

శ్రీ వాసుపల్లి గణేష్ కుమార్ (విశాఖపట్నం దక్షిణం): ధన్యవాదాలు అధ్యక్ష. ఈరోజు విష్ణుకుమార్ రాజు గారు ఒక మాట చెప్పారు. ఆంధ్ర యూనివర్సిటీ యొక్క ర్యాంకింగ్ మీద చెప్పారు. వాస్తవానికి మళ్లీ సత్తా చాటిన ఆంధ్ర యూనివర్సిటీ ర్యాంకింగ్స్ ఏమో, ఏదైతే పాసవుట్ అవుతున్న విద్యార్థులున్నారో వాళ్ల యొక్క వేతనాలను బట్టి డిసైడ్ చేస్తుంది, ఇది Global Era Finance, London డిసైడ్ చేస్తుంది. దయచేసి ఆ ర్యాంకింగ్‌ను తప్పువట్ట వద్దని ఒకసారి బిజెపి వారిని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, ఈరోజు బిజెపి నాయకులు అందరూ ఏమి మాట్లాడినా గానీ గడ్కరీ గారు మాత్రం ఒక మాట అన్నారు. (ఈ సందర్భంలో బిజెపి సభ్యులు శ్రీ విష్ణుకుమార్ రాజు సభలో నుంచి బయటకు వెళ్లబోతుండగా) విష్ణుకుమార్ రాజు గారూ, మీరు వినాలి. మీరు కూర్చుని వింటే మీకు కూడా తెలుస్తుంది. (ఈ సందర్భంలో శ్రీ పి.విష్ణుకుమార్ రాజు గారు తిరిగి తమ స్థానంకు వెళ్లి కూర్చున్నారు) ఆరోజు వచ్చేటప్పుడు Visionary policies, programmes were promoting the State rapidly so that it become a National Hub by 2029 and Global Hub for Industry by 2050 అన్న మాటలు మన విష్ణుకుమార్ రాజు గారు, అలాగే మిగతా సభ్యులకు కూడా ఒకసారి గుర్తు చేస్తున్నాను. కళ్లు ఉండి లేనట్లుగా ప్రవర్తన చేసే వాళ్లకు ఇవేమీ కనిపించవు. అభివృద్ధిని హోల్ హార్టెడ్‌గా చూడాలి. ముఖ్యంగా విజనరీ పాలసీలు ఈరోజు మన ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో దూసుకుని పోతున్నాయి. ఎందుకంటే ఆంధ్ర రాష్ట్రం విలీనం తరువాత చాలా ఇబ్బందులకు గురైంది. ఒక చిన్న ఉదాహరణ చెప్పాలంటే NASCOM అని ఒక రిపోర్టు ఒకటి 2017లో ఇచ్చింది. దీంట్లో Science, Technology & Innovation. ఈ మూడూ ఈరోజు నేషనల్ డెవలప్‌మెంటులో అవి చాలా ప్రధానమైన పాత్రను పోషిస్తునాయి.

2.20 PM

మరి అలాంటివి గతంలో ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో చంద్రబాబునాయుడుగారు మరి అతని ముందు చూపు అనుకోవచ్చు, లేదంటే అతని నాలెడ్జ్ అనుకోవచ్చు. ఆరోజు హైటెక్ సిటీ నిర్మాణం చేయటం వల్ల ఈరోజు తెలంగాణాలో IT exports వల్ల కేవలం రూ.93,000 కోట్లు గ్రోత్ రేటు రావడం జరిగింది. 9.32శాతం గ్రోత్ రేటు. అంటే ఇది ఒక visionary policy. ఆరోజు Hi-tech City నిర్మాణం చేయటం

వల్ల. అందుకనే ఆరోజు ఒకసారి మనం గుర్తు చేస్తాం, ఈరోజు రాష్ట్రం విడిపోయిన తర్వాత మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 2017కు రూ.2,000 కోట్లు ఈ exports లో మనకు వచ్చింది. అంటే ఈ వ్యత్యాసం మనం ఒకసారి చూడాలి. రూ.2,000 కోట్లు ఎక్కడా, రూ.93,000 కోట్లు ఎక్కడ? ఇటువంటి వ్యత్యాసం మనకు ఉంది. దీనివలనే మన రాష్ట్రానికి విజనరీ అవసరం అని శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు పెట్టడం జరిగిందని నేను తెలియజేస్తున్నాను. దాంట్లో భాగంగానే ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి 2004లో చంద్రబాబునాయుడుగారేమో చిన్న తప్పిదం వలన ఆయన ఓటమి చెందడం తర్వాత 10 సంవత్సరాలు ఈ రాష్ట్రాన్ని కుక్కలు చించిన విస్తరిలా తయారుచేశారు. దాంట్లో భాగంగానే ఈరోజు NASCOM అన్న రిపోర్టులను మనం ఒకసారి చూడాలి. మనం భారతదేశంలో కేవలం 140 incubators మాత్రమే ఉంటే, చైనాలో 2,400 అలాగే U.S. లో 1500. ఎంత వ్యత్యాసం అధ్యక్షా. ఇజ్రాయిల్. మన దేశంలో one fifth of the population ఉంటుంది. అటువంటి ఇజ్రాయిల్‌లోనే 130 incubators ఉన్నాయి. అంటే across the World global study చేస్తే ఈరోజు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం విడిపోయిన తర్వాత మనకు నష్టం ఏంటి, అలాగే టెక్నాలజీ లేకపోతే భారతదేశం ఏరకంగా కుంటుపడిపోయింది అన్నది మనందరం కూడా ఒకసారి చూడాలి. మరీ ముఖ్యంగా, గత 5 సంవత్సరాల్లో మోదీగారి పరిపాలనలో అయితే టెక్నాలజీని పూర్తిగా నామరూపాలు లేకుండా చేసిన పరిస్థితి కనిపించిందని చెప్పాలి. మరీ ముఖ్యంగా రాష్ట్రాల్లో చంద్రబాబునాయుడుగారిలాంటి వాళ్లు ఉండడం వలన మనకు ఈ అభివృద్ధి వచ్చిందని మనందరం కూడా మాట్లాడుకోవాలి. మరీ ముఖ్యంగా ఈరోజు నేను ఒకటే చెబుతున్నాను. ఈరోజు ఈ earth సుమారు నాలుగున్నర బిలియన్ సంవత్సరాల ముందు పుట్టింది. మరి లైఫ్ ఏమో దాంట్లో సుమారు 3.8 బిలియన్ ఇయర్స్ ముందు వచ్చింది. ఇంత ఏజ్ ఉండే ఈ ఎర్త్ మీద అభివృద్ధి అనేది మనం చూసుకుంటే ఒక వంద సంవత్సరాల ముందు మనకు ఎయిర్‌క్రాఫ్ట్స్ లేవు, కార్లు లేవు, టెక్నాలజీ లేదు, ఏమీ లేదు. మరి టెక్నాలజీ వచ్చిన తర్వాత ముఖ్యంగా ఏదైతే across the World, Science, Technology, Innovation అనేవి వచ్చాయో ఆ తర్వాత నుంచి కూడా దేశాలన్నీ కూడా పరుగులు తీస్తున్నాయి. మరి ఇటువంటివన్నీ కూడా విజనరీతో మన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో పెట్టుకోగలిగితేనే మనం కూడా పోటీ పడి ఈ ప్రపంచంలోనే నంబరు వన్ స్థానంలో ఉండటం అవుతుంది. దానికోసమే అని చెప్పి చంద్రబాబునాయుడుగారు ప్రయత్నాలన్నీ కూడా ఈరోజు విజనరీ 2019-2024 అని చెప్పి, అలాగే 2029, 2050 అని చెప్పి ఒక విజనరీ తీసుకురావడం జరిగింది. మరీ ముఖ్యంగా ఈ విజనరీలో ఈరోజు లోకేష్‌గారి పాత్ర కూడా చాలా పెద్ద పాత్ర ఉంది. ముఖ్యంగా, సామాన్యుడి కోసమే ఈ టెక్నాలజీ అని చెప్పి ఆయన ఒకటే అంటారు. సామాన్యుడి కోసమే ఈ టెక్నాలజీ అనగానే మనం ఒకటి అర్థం చేసుకోవాలి. ఈరోజు ప్రభుత్వ పథకాలన్నీ కూడా సమాచార

శాఖలతో ప్రజల ముందు ఉంటుంది. రాష్ట్రంలో ఇ – ఔషధి, ఎన్.టి.ఆర్ భరోస పెన్షన్స్ గాని, EPDS, భూగర్భ జల మట్టాలు గాని, అలాగే వర్షపాతం నమోదు గాని, street lights centralize control monitoring system గాని, smart metering గాని, మీసేవ, 108 సేవలు, ఇలా అన్నీ కూడా "ఇ – ప్రగతి" వంటి వాటికి డేటా ఎంత అవసరమో ఇవన్నీ కూడా, మరీ ముఖ్యంగా టెక్నాలజీని అంతా తీసుకొని వచ్చి ఈరోజు రాష్ట్రాన్ని ముందుపథంలో పెడుతున్నారని తెలియజేస్తున్నాను. ఎందుకంటే ఆయన ఒకటే మాట అంటారు. ఈరోజు రాష్ట్రంలో సుమారు 1,94,765మంది విద్యార్థులు ఇంజనీరింగ్‌లో పాసవుతున్నారు. Every year near above 2 lakhs Engineering Students పాసవుతున్నారు. మరి వీళ్లందరికీ కూడా ఎంప్లాయిమెంట్ కలిగించాలి. అవన్నీ కూడా visionary policies తోనే ఎంప్లాయిమెంట్ వస్తుంది. అందుకనే లోకేష్‌గారికి Business World Maxine "The Digital Leader of the Year" అని ఇవ్వడం కూడా జరిగింది. ఎందుకంటే అతని కమిట్‌మెంట్ towards technology, towards పేదల అభివృద్ధి కోసం, towards employment of the youth ఇవన్నీ కూడా. దాంట్లో భాగంగానే ఈరోజు Cyber Security, Artificial intelligence, Industrial robotics and drones, Autonomous vehicles, Electrical Vehicles, advanced materials, NANO Tech, Censors, IoT, Industrial IoT, Life census, block chain.

మరీ ముఖ్యంగా ఈరోజు బ్లాక్ చెయిన్ గురించి చెప్పాలంటే భూములకు భద్రత ఇవ్వాలని చెప్పి బ్లాక్ చెయిన్. ఇదీ విజన్. ఒకసారి ఏదైతే మనం ప్రతీది కూడా ఒక విజన్‌తో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని, పేదలకు ఉండే నివాసాలు గాని, అలాగే ముఖ్యంగా పేదలకు, ఈ రాష్ట్రానికి ఏమాత్రం కూడా అన్యాయం జరగకుండా ఉండాలి, ఆ రకమైన ప్రాసెస్‌ని కూడా దీంట్లో బ్లాక్ చెయిన్ ద్వారా తీసుకొని రావడం, virtual reality ని తీసుకురావడం, regimental reality ని తీసుకురావడం, త్రీ డి ప్రింటింగ్ ఇలాంటివన్నీ కూడా. నాలెడ్జ్‌ని ఒక విప్లవంలా ఈ రాష్ట్రంలో తీసుకురావాలని చెప్పి పాటుపడుతున్నటువంటి నాయకుడు శ్రీ నారా లోకేష్ గారు అని చెప్పాలి. అందుకనే ఈరోజు నేను ఒకటి చెబుతున్నాను. ఎప్పుడూ మాట్లాడుతూనే ఉంటారు. చంద్రబాబునాయుడుగారు ఎప్పుడూ కూడా అంటూ ఉంటారు. గతంలో రాజ్యాల్ని ఏలేవారు, సైన్యం ఎంత ఉంటే, ఆ యుద్ధంలో ఎవరు గెలిస్తే ఆ రాజ్యం వారిదే అని అనేవారు. తర్వాత రెండవది, Industrial development వచ్చింది. మూడవది, ఈరోజు నాలెడ్జ్ విప్లవం వచ్చిందని చెబుతూ ఉంటారు. (బెల్)

MR. SPEAKER: Yes, please conclude.

శ్రీ వాసుపల్లి గణేష్ కుమార్ (విశాఖపట్నం దక్షిణం)ః దాంట్లో ఒక ఉదాహరణ. Uber. మనకు 1978 Iran revolution లో పూర్తిగా అన్నీ కోల్పోయి U.S. వలస వెళ్లిపోయినటువంటి Uber అధినేత ఈరోజు సుమారు 30 లక్షలు entrepreneurs గా తయారుచేసిన పెద్ద వ్యాపారవేత్త. ఇది కేవలం టెక్నాలజీతో సాధ్యమైంది. 30 లక్షలు అంటే సుమారు విశాఖపట్నం, అలాగే విజయనగరం, రెండు జిల్లాల్లో ఉండే పాపులేషన్ అంత entrepreneurs గా తయారుచేసే సత్తా ఆ నాలెడ్జ్‌కు ఉంది. అటువంటి నాలెడ్జ్‌ను చంద్రబాబునాయుడుగారు కైవసం చేసుకున్నారు. అటువంటి నాలెడ్జ్ పీపుల్‌ను ఈ రాష్ట్రంలో బోలెడంత మందిని పుట్టించాలని చెప్పి, బోలెడంత మందిని ముందుకు తీసుకురావాలని చెప్పి కంకణం కట్టుకున్న నాయకుడు. మరీ ముఖ్యంగా, రీసెంట్‌గా స్విగ్గీ అనునతడు మన తెలంగాణ కుర్రోడు. ఈరోజు చూస్తే కేవలం మూడు సంవత్సరాల్లోనే ఆ స్విగ్గీ అనే కంపెనీని ఫ్లోట్ చేశారు. ఆ కంపెనీ ఏమో ఈరోజు గ్లోబల్‌గా విస్తరణ చేసి సుమారు రూ.2,800 కోట్లు దాని వాల్యూ చెబుతోంది. అంటే నాలెడ్జ్‌కుండే వాల్యూస్ ఇవన్నీ కూడా. అటువంటి నాలెడ్జ్‌ని సొంతం చేయాలి. అటువంటి నాలెడ్జ్‌ని విజన్‌తో మన పిల్లలందరికీ అందించాలి. ఆరోజు చిన్న విజన్‌తో ప్రతీ మండలంలో ఒక ఇంజనీరింగ్ కాలేజి ఉండాలి అనేది అతని యొక్క విజనరీ. ఆ రకంగా ఈరోజు చూసుకుంటే ప్రతీ మండలం లోనూ ఒక ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ వలనే మన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో 2.20 లక్షల మంది ఇంజనీరింగ్ పూర్తి చేసి రోజూ బయటకు వస్తున్నారు. ఈరోజు విజన్ ఏదంటే వాళ్లందరికీ కూడా మనం ఏరకంగా ఎంప్లాయిమెంట్ జనరేట్ చేయాలి, వాళ్లందర్నీ కూడా ఏ రకంగా elevate చేయాలి, ఈ లైఫ్‌స్టైల్‌ను elevate చేయాలి. వాళ్లందర్నీ కూడా ఈ గ్లోబల్‌లోకి ప్రత్యేకంగా తీసుకురావాలని చెప్పి పాటుపడుతున్నటువంటి నాయకుడు అని తెలియజేస్తున్నాను. మరి ఈ అవకాశం ఇచ్చినటువంటి మీకు ప్రత్యేకంగా ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ః మాణిక్యాల రావుగారూ. Five minutes please.

(ఈ సమయంలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సభలోకి వచ్చారు)

శ్రీ పైడికొండల మాణిక్యాల రావుః ధన్యవాదాలు అధ్యక్షా. ఏదైతే ఈ విజన్ డాక్యుమెంట్, అభివృద్ధితోపాటుగా, జీవన ప్రమాణంతోపాటుగా సంతోషాన్ని కూడా కొలమానంగా తీసుకొని ఒక మంచి ఆలోచనతో ఈ విజన్ డాక్యుమెంట్ పెట్టినందుకు నేను ప్రధానంగా ముఖ్యమంత్రిగారిని హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను. ఏదైతే మనిషికి గోల్, ఎంత సుఖంగా, ఎంత ఆర్థికంగా

అభివృద్ధి చెందినా ఆఖరికి కావలసింది ప్రధానంగా సంతోషమే. ఏదైతే ఒక రిక్షా కార్మికుడు రిక్షా తొక్కి ఇంటికి వెళ్లి హ్యాపీగా రాత్రికి పడుకునే పరిస్థితి ఉంటే వేల కోట్ల రూపాయలు ఆస్థి ఉండి కూడా ఇంటికి వెళ్లి నిద్ర పట్టక ఒక మత్తు బిల్ల వేసుకుంటే గాని పడుకోని వ్యక్తులను చాలామందిని మనం సమాజంలో చూస్తూ ఉంటాం.

2.30 PM

అలాంటి పరిస్థితి లేకుండా ప్రజల్లో జీవన ప్రమాణాలతోపాటుగా అభివృద్ధితోపాటుగా సంతోషాన్ని ఒక కొలమానంగా స్వీకరించినందుకు ముఖ్యమంత్రి గారి ఆలోచనకు నేను హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను.

ఇవాళ 'పసుపు-కుంకుమ' పేరు మీదుగా గానీ, పెన్షన్లు గానీ చాలా ఉదారంగా ప్రభుత్వం ముందుకువచ్చి ఎందరినో ఆదుకున్న పరిస్థితి ఏదైతే ఉందో పెద్దయెత్తున ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రజలందరూ కూడా దీనిని స్వాగతిస్తున్నారు. అయితే చిన్న చిన్న సమస్యలను గతం నుంచి కూడా ముఖ్యమంత్రి గారి దృష్టికి తీసుకొవెళుతున్నాం. ఒకే ఇంట్లో ఒక వితంతువో, వికలాంగుడో ఇద్దరూ పెన్షన్‌కు అర్హులున్నప్పుడు అదృష్టవశాత్తు, దురదృష్టవశాత్తు తల్లి ఆల్‌రెడీ విడో, కొడుకు చనిపోయి కోడలు కూడా విడో అయిన పరిస్థితుల్లో ఆ ఇద్దరికీ పెన్షన్ సౌకర్యం కల్పించాలని గతంలో కూడా విన్నవించడం జరిగింది. ఎందుకంటే చాలా ఉదారంగా ఈ కార్యక్రమాలు చేస్తున్న పరిస్థితుల్లో, ఇటువంటి కేసులు ఒకేచోట చాలా తక్కువగా ఉంటాయి. దీనిని కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని ముఖ్యమంత్రి గారికి మీద్వారా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను అధ్యక్షా.

వారి విద్య లెవెల్ అయితే పెరిగింది. గతంలో ముఖ్యమంత్రి గారు ఒక ఆలోచన కూడా చేయడం జరిగింది. కార్పోరేట్ స్కూల్స్‌కు ధీటుగా మండలానికి ఒకచోటో, రెండుచోట్లో స్కూల్స్‌ను అక్కడికి మార్చడం ద్వారా మంచి ఎడ్యుకేషన్ ఇవ్వాలని ఆలోచన చేసి, ఎందువల్లనో దానిని కార్యరూపం దాల్చలేని పరిస్థితి వచ్చింది. ఈవాళ కొన్ని స్కూల్స్ చూసినపుడు ఒకటో తరగతి నుంచి ఎనిమిదో తరగతి దాకా మొత్తం ఇరవై మందో, ముప్పై మందో విద్యార్థులు ఉంటే ఇద్దరు టీచర్లు మాత్రమే అక్కడ ఉన్న పరిస్థితి ఉంది. ఇద్దరికీ కలిపి రూ.1,20,000లు గానీ, రూ.1,30,000లు గానీ సాలరీ ఇస్తూ, ఒక్కొక్క విద్యార్థికి రూ.4,000లు గానీ, రూ.5,000లు ఖర్చు పెడుతున్నా, చెప్పే టీచర్‌కు ఒక క్లాస్‌కు ఇద్దరిద్దరూ విద్యార్థులు ఉంటే వారికి ఏమి చెప్పాలో అర్థంకాని పరిస్థితులు చాలాచోట్ల ఉన్నాయి. దీన్ని కూడా ఈ విజన్‌లో అడాప్ట్ చేసుకొని రాబోయే రోజుల్లో ఈ కార్పోరేట్ స్కూల్స్‌కు ధీటుగా ఉండాలి.

ఫిజికల్ ఎడ్యుకేషన్‌కు అకడమిక్ ఎడ్యుకేషన్‌తోపాటు మంచి ప్రోత్సాహాన్ని ఇస్తున్నారు. కార్పోరేట్ స్కూల్స్‌కు ధీటుగా తీసుకొరావడం ద్వారా ఒక చదువుకొనే విద్యార్థిని కేవలం ఒక రోబోలా కాకుండా ఈ సమాజంలోనున్న ఒక మంచి వ్యక్తులుగా మార్చవలసిన అవసరం ఉంది. ఎందుకంటే ఎడ్యుకేషన్ సిస్టంలో నా చిన్నతనంలో నేను చదువుకున్నప్పుడు, ఇప్పుడు ఉన్న ఒక మార్పును ముఖ్యమంత్రి గారి దృష్టికి మీద్వారా తీసుకోదలచుకుంటున్నాను అధ్యక్షా.

గతంలో నేను చదువుకున్నప్పుడు నాతోపాటు మా ఊరు తహశీల్దారు కొడుకు చదువుకున్నాడు, నా క్లాస్‌మేట్. మా ఊర్లోనున్న సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టర్ కొడుకు నా క్లాస్‌మేట్, మా ఎమ్మెల్యే గారి అబ్బాయి కూడా నా క్లాస్‌మేట్, మా ఇంట్లో బట్టలు ఉతికే చాకలి కొడుకు నా క్లాస్‌మేట్. అందరం కలిసి ఉండేవాళ్లం. దీనివల్ల ఒకరి వ్యక్తిత్వాలు, వారి ఆర్థిక ఇబ్బందులు గానీ, వారి కుటుంబాల్లో జరిగే కార్యక్రమాలు మాకు, మాతోపాటు మా ఫ్రెండ్స్‌కు అవగాహన కలిగే పరిస్థితి ఉండేది. వీరు చదివి రేపు అభివృద్ధి చెందినా, ఒక డాక్టర్ అయినా, ఒక ఇంజనీర్ అయినా, ఒక ఐఏఎస్ ఆఫీసర్ అయినా, ఒక రాజకీయవేత్త అయినా ఏదైనా ఈ సమాజంలో అందరి కోసం ఆలోచించే ఒక వ్యవస్థ ఉండేది.

ఇప్పుడు చూస్తుంటే మా పిల్లలను నేను చదివించిన పరిస్థితిని గమనించినపుడు ఊరికే ఫ్రీగా ప్రభుత్వ స్కూల్‌కు వెళ్లే పరిస్థిత కొంతమందిదైతే, నెలకు రూ.5,000లు ఖర్చుపెట్టేవాళ్లు ఒకచోట ఉంటే, నెలకు రూ.50,000లు ఖర్చుపెట్టేవాళ్లు ఒకచోట ఉంటే, ఆర్థిక స్థితిగతుల ఆధారంగా ఇవాళ విద్యార్థులు కూడా మారిపోయే పరిస్థితుల్లో, సమాజంలో ఆర్థిక వ్యత్యాసాలు ఉన్నవాళ్లు ఒకరికి ఒకరు ఏరకమైన అన్యోన్యత లేని, అవగాహన లేని పరిస్థితులున్నాయి. ఎడ్యుకేషన్ అనేది కేవలం చదువుకోసం కాకుండా, రేపు సమాజంలో ప్రభావం చూపించగలిగే వ్యవస్థ తయారయ్యే ఎడ్యుకేషన్ సిస్టంలో మార్పు రావలసిన అవసరం ఉంది. రాబోయే రోజుల్లో ఈ విజన్‌ను కూడా ఆ దిశలో ఆలోచించడం ద్వారా మంచి వ్యవస్థ నిర్మాణం కావాలంటే ఆర్థిక వ్యత్యాసాలు ఉన్న వ్యక్తులు ఒక్క చోట చదువుకొనే అవకాశం ఉండేలా ప్రభుత్వ స్కూల్స్‌లో మార్పు తీసుకోరావలసిన అవసరం కచ్చితంగా ఉంది. అందరూ ప్రభుత్వం స్కూల్స్‌కు వెళ్లాల్సిన అవసరం ఉందనే విషయాన్ని కేవలం ఆర్థిక కోణంలో కాకుండా సామాజిక కోణంలో, ఆలోచించాల్సిన అవసరం ఉందనే విషయాన్ని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

ఈవాళ అమరావతి, పోలవరం, నదుల అనుసంధానం, ప్రాజెక్టులు, నేషనల్ హైవేస్, రోడ్ కనెక్టివిటి, గ్రామాలలో సీసీ రోడ్లు అభివృద్ధికి చాలా అవకాశం దొరికింది. కానీ వ్యవసాయానికి సంబంధించి ఇంకా మనం ఒకపక్క organic formationను ఎంత ప్రచారం చేసినా, ప్రకృతి వ్యవసాయాన్ని

ఎంత ప్రచారం చేసినా, ఇంకా వ్యవసాయం పెట్టుబడితో కూడిన వ్యవసాయం ఉన్న కారణంగా, పెట్టుబడి తగ్గని కారణంగా, వ్యవసాయం లాభసాటిగా రాని పరిస్థితి ఒకపక్కనుంటే, ఎన్ఆర్ఈజీఎస్ వ్యవసాయానికి అనుబంధం కాని కారణంగా, మిగిలిన చోట వ్యవసాయం చేయాలంటే మా జిల్లాలో కూలీ కూడా దొరకని దౌర్భాగ్య పరిస్థితి ఉత్పన్నమైన పరిస్థితి ఉంది. దీనికి సంబంధించి కేంద్రం కానీ, రాష్ట్రం కానీ చూడాలి. నేను కేంద్ర ప్రభుత్వం దృష్టికి ఈ విషయాన్ని తీసుకొవెళ్లడం జరిగింది. ముఖ్యమంత్రి గారు కూడా ఒక నూతన ఆలోచనతో, ఒక విజన్‌తో రాష్ట్ర అభివృద్ధి కోసం ఆలోచిస్తున్న ముఖ్యమంత్రి గారు ఈ విషయాన్ని కూడా ఆలోచన చేయాలని నేను కోరుతున్నాను.

అలాగే ఆరోగ్యానికి సంబంధించి, మనకు ఒక పీహెచ్‌సీ గానీ, ఒక సబ్ సెంటర్ గానీ ఉంటే అక్కడ ఐదారు మంది నర్సులు, స్టాఫ్, ఒక డాక్టర్ వీరందరికీ కలిపి రూ.2 లక్షల నుంచి రూ.3 లక్షల జీతాలు ఇస్తున్న పరిస్థితి ఉంటే నెలకు ఐదారు డెలివరీలు కాని పరిస్థితి ఉంది. ఇందులో కూడా మార్పు రావలసిన అవసరం ఉంది. ప్రయివేట్ హాస్పిటల్స్‌కు వెళితేనే మనకు ఆరోగ్యకరమైన వాతావరణం ఉంటుందనేది గతంలో జరిగింది. ఇవాళ పీహెచ్‌సీలు, అర్బన్ హెల్త్ సెంటర్స్‌ను అభివృద్ధి చేసిన, ఇప్పటికే ప్రభుత్వ వైద్యశాలలు అన్నీ కూడా అభివృద్ధి చెందినా, ఇంకా ప్రజలకు విశ్వాసం పెంచాల్సిన అవసరం చాలా ఉంది. ఆ దిశగా కూడా ఈ విజన్‌లో మరింత ప్రాధాన్యత కల్పించాలని ముఖ్యమంత్రి గారిని మీద్వారా కోరుకుంటున్నాను.

అలాగే ఈ విజన్‌తోపాటుగా తాడేపల్లిగూడెం నియోజకవర్గానికి గానీ, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాకు గానీ, ముఖ్యమంత్రి గారు స్వయంగా హామీలు ఇవ్వడం జరిగింది. సీఎం అస్యూరెన్స్ ఐడీ నంబర్‌తో సహా కొన్ని జీవోలు కూడా వచ్చాయి. రెవెన్యూ ల్యాండ్స్‌కు సంబంధించి ఏదైతే విమానాశ్రయ భూముల్లో ఇళ్ల నిర్మాణాలు చేసుకున్న ఐదువేల కుటుంబాలకు సంబంధించి జీవో వచ్చింది. జీవో వచ్చి మూడు సంవత్సరాలు అయ్యింది. గతంలో నేను మంత్రిగాఉన్న సందర్భంలో కేబినెట్‌లో పదేపదే ముఖ్యమంత్రి, రెవెన్యూ మంత్రి గారి దృష్టికి తీసుకెళ్లడం జరిగింది. అయినా ఎందుకో దురదృష్టవశాత్తు ఈరోజుకు కూడా వారికి పట్టాలు ఇవ్వలేని పరిస్థితి ఉంది. దానిని తప్పనిసరిగా మరొకసారి ముఖ్యమంత్రి గారు గమనించాలి. పేదల కోసం రాష్ట్రవ్యాప్తంగా కొన్ని లక్షల మందికి పట్టాలిచ్చిన ముఖ్యమంత్రి గారు అక్కడ ఉన్న ఐదువేల కుటుంబాలకు జీవోలు ఇచ్చినా కూడా, పట్టాలు ఇవ్వని పరిస్థితి ఏదైతే ఉందో వాటిని సానుభూతితో ఆలోచించాలని నేను మనవి చేసుకుంటున్నాను.

(బెల్)

అలాగే తాడేపల్లిగూడెంలో పాలిటెక్నిక్ కాలేజీ గత పది సంవత్సరాలుగా నిర్వహించబడుతోంది. దానికి భవనాలు లేవు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కాలేజీలో ఉంటే అది కూడా కూలిపోతే ప్రయివేటు సొసైటీ ఆర్గనైజేషన్‌లో ఉన్న ఒక హైస్కూల్‌కు నేను రిక్వెస్ట్ చేసి మార్చడం జరిగింది. దానికి భూమి కూడా ఇవ్వడం జరిగింది. విమానాశ్రయ భూమి నుంచి భూమి కేటాయింపు అయ్యింది. ముఖ్యమంత్రి గారు హామీ ఇచ్చి మూడున్నర సంవత్సరాలు అయ్యింది. దానికి కొంత నిధులు కేటాయించడం ద్వారా భవనాలు కట్టాల్సిన అవసరం ఉంది. అలాగే జూనియర్ కాలేజీ, డిగ్రీ కాలేజీ, ఐటీఐ, ఇవన్నీ కూడా నిర్మాణాలు కావల్సివుందన్న విషయాన్ని నేను మనవి చేసుకుంటున్నాను.

అలాగే ఆటోనగర్‌కు భూమి ఉంది, దానికి జీవో కూడా ఇచ్చాం. భూమికి పొసెషన్ ఏపీఐఐసి లేఅవుట్ చేసి దానిని వారికి పొసెషన్ ఇవ్వాల్సిన పరిస్థితి ఏదైతే ఉందో, ఎందుకో తెలియదు కానీ గత మూడు సంవత్సరాలుగా అలా కాలయాపన జరుగుతూనే ఉంది. నేను అన్ని వేదికలపై పదేపదే రిక్వెస్ట్ చేస్తునే ఉన్నాను.

2.40 PM

అలాగే వ్యక్తిగతంగా కలిసినప్పుడు దీని మీద కొంత సానుభూతితో ఆలోచించి విజయవాడ తరువాత అత్యధిక మొత్తంలో ఈ ట్రాన్స్‌పోర్టు రంగం కార్మికులున్న ఆటోనగర్‌ని తాడేపల్లిగూడెంలో పెట్టేందుకు జీవో వచ్చింది. దానికి లేఅవుట్ చేసి possession ఇవ్వవలసిన అవసరము ఏదైతే ఉందో దానిని పూర్తి చేయాలని నేను మనవి చేసుకుంటున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు అక్కడికి వచ్చినప్పుడు నేను మెడికల్ కాలేజీ కోసమని లక్ష సంతకాల ఉద్యమంను చేపట్టడం జరిగింది. ఆసందర్భంలో పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాకు ఆల్‌రెడి ముఖ్యమంత్రిగారు మెడికల్ కాలేజీని ప్రకటించారు. దీనికి పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా తరఫున ముఖ్యమంత్రిగారికి హృదయపూర్వకమైన ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటున్నాను. ఏదైతే తాడేపల్లి ప్రాంతం జిల్లాకు నడిబొడ్డున ఉండి కూడా ఆరోగ్యపరంగా చాలా ఇబ్బందికరమైన వాతావరణంలో ఉంటే... ముఖ్యమంత్రిగారు తాడేపల్లికి విచ్చేసినప్పుడు ప్రభుత్వ ఆసుపత్రిని సూపర్ స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రిగా మార్చుతానని హామీ ఇచ్చారు. అది కూడా కార్యరూపం దాల్చవలసిన అవసరముందని మనవి చేసుకుంటున్నాను. ఏదైతే ఇచ్చిన హామీల అమలు కోసం ముఖ్యమంత్రిగారు స్వయంగా ఢిల్లీకి వెళ్లి నిరసన దీక్ష చేయడానికి ఆయన పూనుకున్న విషయం ఉందో... అలాగే ముఖ్యమంత్రిగారు నా నియోజకవర్గానికి సంబంధించి హామీలు ఇచ్చారో వాటిని అమలు చేయాలని నేను 20రోజుల ముందుగానే ముఖ్యమంత్రిగారికి లేఖ ద్వారా తెలిపి నిరసన దీక్షకి కూర్చొంటే 24గంటల్లోనే నన్ను దౌర్జన్యంగా లేపిన పరిస్థితి ఉంది. కాబట్టి ముఖ్యమంత్రిగారిని నేను

అభ్యర్థించేదేమంటే మీరు ఇచ్చిన హామీలు ఏవైతే ఉన్నాయో వాటిని సానుభూతితో పరిశీలించి అమలు చేయాలని వినమ్రంగా నేను కోరుకుంటున్నాను. అందరికి నమస్కారం.

మిస్టర్ స్పీకర్ః శ్రావణ్‌కుమార్‌గారూ, ఏడు నిమిషాలు మాట్లాడండి.

శ్రీ తెనాలి శ్రవణ్‌కుమార్ (తాడికొండ)ః అధ్యక్షా, ఈరోజున 2019 నుంచి 2024 వరకు ఒక దార్శనికతకు సంబంధించి, విధాన పత్రంకి సంబంధించి చర్చలో పాల్గొనే అదృష్టం, అవకాశం నాకు రావడం మీ ద్వారా సంతోషదాయకం. ఈ రాష్ట్రం ఎక్కడ నుంచి మొదలు పెట్టామన్న దగ్గర నుంచి ఈరోజుకి సాగిన మన పరిపాలన, అదేవిధంగా సాధించిన విజయాలు అవేమీ తక్కువ కాదు. ఏమి లేని పరిస్థితుల నుంచి ఇప్పుడు రాష్ట్ర విభజన జరిగిన అనంతరం, హైదరాబాదులో పరిపాలన, సభ్యులందరం కూడా ఇక్కడ ఉన్నాం. పరిపాలకులందరికి చాలా గ్యాప్ ఉంది. హెడ్‌క్వార్టర్స్ హైదరాబాదు ఫీల్డు అంతా కూడా కొన్ని జిల్లాల అవతల ఉంది. ఆ పరిస్థితుల్లో ఏమాత్రం కూడా సంకోచించకుండా గౌరవ ముఖ్యమంత్రివర్యులు స్థానికంగా ఉన్న అమరావతి నుంచి పరిపాలన సాగించాలని ఒక అద్భుతమైన నిర్ణయం తీసుకొని, ఇక్కడ కూర్చోడానికి ఆఫీసు లేదు, మరి పరిపాలన సాగించడానికి అవసరమైన పరిస్థితులు అనుకూలంగా లేకపోయిన, బస్సుల్లోనే మొదలు పెట్టి ఇటువంటి అద్భుతమైన భవనాల్లోకి పరిపాలను ఇది కూడా ట్రాన్సిట్‌గానే తీసుకువచ్చిన ఘనత మన ముఖ్యమంత్రిగారిదని తెలియజేస్తున్నాను. ఈ రకమైన విజన్ కలిగిన ఒక ముఖ్యమంత్రి మనందరం కొంతమేరకు ఆలోచించ గలం. చాలా కొద్ది మంది వ్యక్తులు మాత్రమే భవిష్యత్తును దర్శనం చేసుకోగలరు. అటువంటి దార్శనికత క లిగిన నాయకుడు ఈ రాష్ట్రానికి అందుబాటులో రావడం, ఆయన ద్వారానే ఇదంతా కూడా జరుగుతోంది. ఇక్కడ జరుగుతున్న అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను వేలాది మంది రోజూ వచ్చి చూస్తున్నారు. మరి ముఖ్యంగా ఈ అసెంబ్లీ సమావేశాలు జరుగుతున్న సందర్భంలో వేలమంది ప్రజలతో interact అయిన సందర్భంలో అసలు ఇలా ఉంటుందా అనే ఊహ కూడా వాళ్లు చేయలేకపోతున్నారు. అటువంటి expressions సామాన్యుల నుంచి, ఉద్యోగస్థుల నుంచి వివిధ ప్రాంతాల నుంచి వస్తున్న రాజకీయ నాయకులు అనేక మంది వ్యక్తం చేస్తున్నారు. అటువంటి ఆలోచనతో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు భవిష్యత్తు కోసం ఒక ప్రణాళికను రూపొందించి ఆ ప్రణాళిక లో చాలా ముఖ్యమైన అంశం ఏమిటంటే ఈ 2024వ సంవత్సరంలోపే 2022వ సంవత్సరం కల్లా భారతదేశంలో మూడు ముఖ్యమైన రాష్ట్రాల్లో ఒక రాష్ట్రంగా సాధించాలనే లక్ష్యం అతి తొందరలోనే ఆవిష్కరించబడుతుంది. ఖచ్చితంగా సాధించగలమనే ఒక నమ్మకం ఈ నాయకత్వం మీద కలుగుతుంది. దీనిని ఏర్పాటు చేసుకున్న విధానం ఆ తరువాత 2029నాటికి భారతదేశంలోనే నంబర్ వన్ రాష్ట్రంగా ఉంటుంది. అలాగే 2050 నాటికి

భారతదేశమే కాదు యావత్తు ప్రపంచం కూడా ఆంధ్రప్రదేశ్ వైపుకి, అమరావతి వైపుకి, ఇక్కడున్న నాయకత్వం వైపుకి, తెలుగువాడివైపుకి, మరీ ముఖ్యంగా ఆంధ్రవాడి వైపుకి ప్రపంచం అంతా చూసే వైపుకి ఏ దిశగా నడిపిస్తే, ఏ దిశ గా డైరెక్షన్ ఇస్తే, ఈ కళలన్నీ వరుస పెట్టి సాకారం అవుతాయో వాటన్నింటినీ ఇందులో పొందుపరిచారు. ఆ పొందుపరచడంలో భాగంగానే సామాన్యమైన అంశాలు కాకుండా అనేక అంశాలు, పరిపాలనలో మార్పులు తీసుకురావడం కోసం, ఇప్పటికీ అనేక రకాలైన మార్పులు తీసుకువచ్చారు. ఈ పరిపాలనలో మనం చూసుకుంటే కమిటీల రూపంలో ఇతర కార్యక్రమాల నిమిత్తం వ్యక్తిగతంగా కూడా చాలా ప్రభుత్వాలు చాలా రాష్ట్రాలు కూడా వెళ్లి ఉంటాయి. ఇతర రాష్ట్రాలకు చాలామంది సభ్యులు వెళ్లి ఉంటారు. ఎవరూ కూడా ఇటువంటి కార్యక్రమాలు పరిపాలనలోకి తీసుకువచ్చిన రాష్ట్రాలు లేవు. మనకంటే చాలా వెనుకబడి ఉన్నాయని మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. ఇందులో వరుస బెట్టి చూసుకుంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కీలకంగా తీసుకున్న రియల్‌టైం గవర్నెన్స్. ఈ రియల్ టైం గవర్నెన్స్ విషయంలో మనం ఒకసారి చూస్తే ఇంకా ఇతర దేశస్తులు ఇటీవల అయితే టోని బ్లేయర్‌గారు కూడా వచ్చి కొన్ని గంటలు గడిపి ఇది ఒక అద్భుతం లాగా ప్రజలు ఏదైతే ప్రస్తుతం ఫీలవుతున్నారో అది పరిపాలకుడికి ఆ క్షణంలోనే తెలుసుకునేలాగా తద్వారా సవరణలుంటే చేసుకునేలాగా మార్పు చేర్పులు గానీ, అతని బాధలు గానీ, అతని ఆలోచనలు గాని ఏ దిశగా ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తుంది. పరిష్కారాన్ని రియల్‌టైం ద్వారా తీసుకురావడానికి గొప్ప ఆలోచన రియల్‌టైం గవర్నెన్స్. అంతేకాదు ఫైల్స్ అంతా కూడా... ఇటీవల మా అమ్మాయి దిల్లీలో చదువుతోంది. వాళ్లకు ఒక ప్రాజెక్టు ఇచ్చారు. ఆ ప్రాజెక్టు ఏమిటంటే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో టెక్నాలజీ ఇన్నొవేషన్ ప్రకారం జరుగుతున్న పరిపాలన మీద ఒక ప్రాజెక్టు ఇవ్వడం జరిగింది. e- Governance గానీ, మన రాష్ట్రంలో జరుగుతున్న e-filing గానీ, ఎవరూ కూడా పేపర్‌లెస్‌గా, పేపరు చూసే అవసరం లేకుండా కంప్యూటర్ ద్వారానే కేబినేట్ గానీ, ఫైళ్లు మూమెంట్ గానీ ఇతరత్రా అన్ని అంశాలు గాని మనం కంప్యూటర్ ద్వారా తీసుకువస్తూ రాబోయే తరానికి, భారతదేశంలోనే అన్ని రాష్ట్రాలకు మార్గదర్శకంగా e- పరిపాలనలోనే అన్ని అంశాల్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసుకురావడం, భవిష్యత్తు కోసం కూడా ప్రణాళికలను రచించడం కూడా e - పరిపాలన, సంస్కరణలు, ముందు పరచబడినవని మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. అంతేగాక, హైదరాబాదు వాతావరణం కొంచెం చల్లగా ఉంటుంది. కానీ ఈ ప్రాంతంలో టెంపరేచర్ తగ్గించడానికి కొన్ని లక్షల మొక్కలు హరితాంధ్రప్రదేశ్‌గా సాధించడం కోసం ఇందులో ప్రణాళికలు చేయడం జరిగింది. తమరు చూస్తున్నారు. మనందరం కూడా చూస్తున్నాం. సీడ్ యాక్సిస్ రోడ్డులోగానీ, అమరావతి రోడ్డు వైపుకి నిర్మాణం ముందే వివిధ రకాలైన మొక్కలను తీసుకువచ్చి నాటడం జరుగుతుంది. అంతేకాదు ఈ రాష్ట్రానికి తొమ్మిది వందల ఐదు కిలోమీటర్ల

సముద్ర తీరం ఉంది. ఈ సముద్రం చుట్టు పక్కల కొన్ని పోర్టుల నిర్మాణం చేస్తే ఎక్స్‌పోర్ట్సు, ఇంపోర్ట్సు ఏరకంగా రావాలి, భవిష్యత్తు అంతా కూడా సీ పోర్టుల మీద ఆధారపడి ఉంది. ఇటీవల రామాయపట్నంపోర్టుగానీ, నిన్న తీసుకువచ్చిన బందరు పోర్టు గానీ ఒకసారి గనుక చూసుకున్నట్లయితే, భవిష్యత్తులో ఈ రాష్ట్రం నుంచి జరిగే ట్రేడ్ అండ్ కామర్స్ ఏదైతే వాణిజ్యపరమైన అంశాలు, ఒకప్పుడు వాణిజ్యపరమైన అంశాల్లో తెలుగువాడు ఈప్రాంతం నుంచి వివిధ దేశాలకు ఈ ట్రేడ్ అండ్ కామర్స్ ద్వారా వెళ్లిన సంగతి తెలిసిందే.. నౌకయానం విషయంలో గొప్ప పరిణతి సాధించిన సంగతి కూడా అమరావతి బేస్‌గా ఇవన్నీ కూడా సాగుతున్న సంగతిని ఈ దార్శనిక పత్రంలో చూపించిన సంగతిని తమ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

మ.2.50

అంతేగాకుండా ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో అనేక రకాలైన రంగుల చిత్రాలను చూపించిన మోదీగారి పరిపాలనలో భారతదేశం మొత్తం సాధించిన అభివృద్ధికంటె మూడు రెట్లు ఎక్కువగా ఆంధ్రప్రదేశ్ వృద్ధి సాధించింది. దీనిని మరింత విస్తృతపరచేందుకు వ్యవసాయరంగాన్ని, వ్యవసాయ అనుబంధ రంగాన్ని సమ్మిళితం చేసి వ్యవసాయానికి ప్రత్యేక బడ్జెట్ పెట్టి ఆర్థికపరమైన తోడ్పాటును ప్రభుత్వం అందించింది. ఎందుకంటే జనాభాలో 65శాతం వ్యవసాయంపై ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు కాబట్టి నూతన టెక్నాలజీని, నూతన ఆవిష్కరణలను తీసుకొచ్చి చీడపీడల నిర్మూలన, భూసార పరీక్షలు నిర్వహించి వ్యవసాయంలో అభివృద్ధిని సాధించడంతోబాటు టెక్నాలజీని వాడి వ్యవసాయానికి సంబంధించి రైతులను జాగృతులను చేయడంలో గానీ, రైతులకు సంబంధించిన నూతన ఆవిష్కరణలను తీసుకొచ్చి ప్రణాళికలను తయారుచేసుకున్న విషయాన్ని తమ దృష్టికి తీసుకొస్తున్నాను. వ్యవసాయ రంగంలోనూ, చేపల పెంపకంలోనూ, పాల ఉత్పత్తిలోనూ ఇతర ఆర్థికాంశాలన్నింటిలోనూ నూతన ఆవిష్కరణలు తీసుకొచ్చి రాబోయే 2024 నాటికి భారతదేశంలోని మొదటి మూడు రాష్ట్రాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉండాలని ప్రణాళిక పెట్టుకున్నా, 2022నాటికే మన రాష్ట్రం మొదటిస్థానానికి చేరుకున్నా ఆశ్చర్యం లేదు.

ఇందాక చెప్పినట్లు విమాన ఇంధన ఛార్జీలమీద పన్ను తగ్గించి అంతర్జాతీయ విమానాలకోసం రాష్ట్రమే ముందుకు వచ్చి విదేశాలకు విమానాలు నడిపిస్తున్నది. ఇటీవలే సింగపూర్‌కు విజయవాడ నుంచి అంతర్జాతీయ విమానాలు నడపడంతో ప్రయాణీకులనుంచి మంచి స్పందన వచ్చింది. దుబాయ్‌కు కూడా విమానాలు నడిపించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నాలు చేస్తున్నది. తద్వారా విదేశాలకు వెళ్లేవారు కూడా ఆంధ్రప్రదేశ్‌నుంచే వెళ్లేలా చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ దార్శనికత కలిగిన నాయకత్వం కింద పనిచేస్తున్నదని వారితో కలిసి పనిచేస్తే వారి పరిపాలన, వారి వ్యాపారం కూడా అభివృద్ధి చెందుతుందనే ఉద్దేశంతో ఔత్సాహిక పారిశ్రామికవేత్తలున్నారనే విషయం తమ దృష్టికి తీసుకొస్తున్నాను. వీటన్నింటినీ సాధించినప్పటికి కూడా సమాజాభివృద్ధిని మరచిపోకుండా

సమాజంలోని అన్ని వర్గాలు కూడా ఆర్థికాభివృద్ధి చెందే విధంగా సామాజికపరమైన అంశాలు, కుటుంబపరమైన అంశాలలో పరిణితి సాధించడానికి అనేక ప్రణాళికలు ఇందులో ఉన్నాయి. సామాజికాభివృద్ధిలో ముఖ్యమైనది కుటుంబాభివృద్ధి. కుటుంబాభివృద్ధిలో మరీ ముఖ్యంగా ఇటీవల ప్రవేశపెట్టిన పసుపు-కుంకుమ పథకం ఒక మంచి ప్రోత్సాహకం. దూరదృష్టితో పెట్టిన ప్రణాళికలను మనం ఇందులో గమనించాలి. ఒక చిన్న ఉదాహరణ చెబుతాను. ఎస్సీలకు, ఎస్టీలకు, బీసీలకు పెళ్లికానుకను ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టారు. పెళ్లికానుకగా కేవలం డబ్బులు ఇవ్వాలనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆలోచించినదని నేను అనుకోవడంలేదు. రెండు కుటుంబాలను కలిపే పెళ్లిలో సరైన వయసులో పెళ్లి చేసుకున్నవారికే ఈ ప్రోత్సాహం అందుతుంది. 18 సంవత్సరాలు పూర్తయిన యువతులకే పెళ్లి కానుక అందేలాగా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకున్నది.

ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరవాత గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారి చొరవతో అనేక రకాలైన మెటీరియలిస్టిక్ ఇష్యూలలో ముందుకు వెళ్తున్నాం. ఆర్థికాభివృద్ధి సాధించినపుడు మెటీరియలిస్టిక్ కల్చర్ పెరుగుతుంది కాబట్టి దానివలన సామాజిక సంబంధాలు, సాంస్కృతిక సంబంధాలు తగ్గిపోతున్నాయని, వాటిని పెంపొందించాలంటే ఒకరోజు అయినా, రోజులో కొన్ని గంటలైనా కూర్చొని సంప్రదాయాలను కొనసాగించడంతోబాటు ఆనందంగా గడపాలని, ఈ రాష్ట్రంలో అందరూ ఆనందంగా ఉండాలనే ఉద్దేశంతో ఆనంద ఆదివారాలను మునిసిపాలిటీలలోనూ, గ్రామాలలోనూ నిర్వహించిన సంగతి గుర్తు చేస్తున్నాను. హ్యాపీనెస్ ఇండెక్స్‌లో మన రాష్ట్రం భారతదేశం కంటె చాలా ముందుందని, అభివృద్ధి సాధించినది చెబుతున్నాను.

చివరగా వ్యవసాయంలో అన్నింటికంటె ముఖ్యమైనది జెడ్‌బిఎన్ఎఫ్. ప్రకృతి వ్యవసాయాన్ని ఈ రాష్ట్రం ఒక మోడల్‌గా ముందుకు తీసుకెళ్లి ఆహారంతోబాటు ఆరోగ్యాన్ని, భవిష్యత్తులో ఏరకమైన ఆహారం ప్రజలు తీసుకుంటారో ఇప్పటినుంచే ఆలోచించి అందుకు అనుగుణంగా ప్రోత్సాహకాలు ఇచ్చుకుంటూ ఇందులో ప్రతి ఒక్కరినీ భాగస్వాములను చేస్తూ విజన్ డాక్యుమెంట్‌లో సెపరేట్‌గా12 నుంచి 20 ఇండెక్స్‌లు పెట్టుకొని దానిలో ఎంతవరకు సాధించాలనే దానికి సిస్టమ్స్ తయారుచేసుకుంటున్నది. ఎవరైనా ముందుకెళ్లాలంటే ఒక నిర్దేశం ఉంటేనే వీలవుతుంది. ఒక ప్రణాళిక లేకుండా ఒక కుటుంబం కానీ, సమాజం కానీ, జాతి కానీ ముందుకు వెళ్లలేదు. ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారి నాయకత్వంలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అనుకొన్నదానికంటె ఎక్కువే సాధించగలిగాం. 2029వరకు వేచి ఉండకుండా రాబోయే అయదు సంవత్సరాలలో అంటే 2022నాటికే ఈ రాష్ట్రం భారతదేశంలో ఉత్తమమైన రాష్ట్రంగా గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారి నాయకత్వంలో తయారవుతుందనడానికి ఈ సభలో ఉన్నవారికి గానీ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఏ ఒక్కరికీ అనుమానం లేదు. ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో ముఖ్యమంత్రిగారు చూపించిన దార్శనికత, పరిపాలనలోని గొప్పతనం, భవిష్యత్తుకు సంబంధించిన ఆలోచనల పట్ల అందరూ సంతోషంగా ఉన్నారు. రాబోయే అయిదు

సంవత్సరాలలో వారి పరిపాలనకు కృతజ్ఞతలు తెలిపే అవకాశం కలిగినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ, మనస్ఫూర్తిగా రాబోయే ప్రణాళికలను ముఖ్యమంత్రిగారి నుంచి మనమందరం గ్రామస్థాయికి తీసుకెళ్లి అభివృద్ధిలో భాగస్వాములై దగాపడ్డ ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను భారతదేశంలో ముందుకు తీసుకెళ్లడమే మన ఆలోచన అయితే ప్రపంచంలోనే ముందుకు తీసుకెళ్లాలనే ముఖ్యమంత్రిగారి ఆలోచనకు అనుగుణంగా వారి అడుగుజాడల్లో నడిచి ముందుకు తీసుకెళ్లాలని ప్రతి ఒక్కరినీ కోరుకుంటున్నాను. నాకు మాట్లాడే అవకాశం కల్పించినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు.

MR.SPEAKER: I have received a notice under Rule - 169 of rules of procedure and conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Assembly from Sri Koona Ravi Kumar, Government Whip. Now, I request Sri Koona Ravi Kumar to raise the issue.

శ్రీ కూన రవికుమార్ (ఆముదాలవలస): అధ్యక్షా, శాసనసభ ప్రవర్తనా నియమావళిని అనుసరించి రూల్ 169 ప్రకారం సభా హక్కుల ఉల్లంఘన నోటీసు. తేది.8.2.2019న "సబ్‌ప్లాన్ పేరుతో ఓ బోగస్ బిల్లు. బీసీలపై మరో వంచన వల" అని సాక్షి దినపత్రిక మొదటి పేజీలో ప్రచురించిన శీర్షిక వార్తపై రూల్ 169కింద నోటీసు. "సబ్‌ప్లాన్ పేరుతో ఓ బోగస్ బిల్లు. బీసీలపై మరో వంచన వల"సాక్షి దినపత్రిక మొదటి పేజీలో ప్రచురించిన శీర్షిక ద్వారా తేది.7.2.2019న సభలో బీసీ సబ్‌ప్లాన్‌పై జరిగిన చర్చను వక్రీకరించి దురుద్దేశపూర్వకంగా వార్త ప్రచురించారని నేను భావిస్తున్నాను. శాసనసభలో ఆమోదించే ఏ చట్టాన్ని అయినా ఈ రాష్ట్రంలోని ప్రజానీకానికంతటికీ వర్తించేదిగా ఉంటుంది. ప్రజాసంక్షేమంకోసం ఆమోదించే బిల్లులు అవి. దానిని ఈరోజు ఒక దినపత్రిక చట్టసభలకు ఉన్న ఒక శాంక్టిటీని అపహాస్యంచేసే విధంగా వార్త ప్రచురించారు. తేది.7.2.2019న జరిగిన చర్చలో నేను పాల్గొన్నాను. ఈ శీర్షిక శాసనసభ్యుడిగా నాకున్న హక్కులను కించపరచారని, అదే విధంగా ఈ సభలో జరిగిన చర్చను వక్రీకరించి ప్రచురించడంద్వారా ఈ శాసనసభను సాక్షి దినపత్రిక అవమానపరిచినట్లుగా నేను భావిస్తూ రూల్ 169ద్వారా సభా హక్కులకు భంగం మరియు శాసనసభ్యుడిగా నా హక్కులకు భంగం జరిగిన అంశాన్ని, అవమానాన్ని మీ దృష్టికి తీసుకొస్తున్నాను. దీనితోబాటు ఆ పత్రిక తేది 8.2.2019 కాపీని కూడా జతపరుస్తున్నాను. సబ్‌ప్లాన్ పేరుతో ఓ బోగస్ బిల్లు అని సాక్షి దినపత్రిక మొదటి పేజీలో ప్రముఖ వార్తగా తేది:8.2.2019న మొదటి పేజీలో ప్రచురించడం ఈ సభలో జరిగిన చర్చను కించపరిచనట్లుగా నేను భావిస్తున్నాను. గౌరవ శాసనసభలో ప్రజల మెరుగైన జీవనంకోసం, సౌలభ్యంకోసం అటు పార్లమెంట్ కానీ ఇటు రాష్ట్రాల శాసనసభలలో గానీ చట్టసభలు చట్టాలను తయారుచేసే ప్రధానమైన విధి శాసనసభ్యులపై ఉంది.

3.00 PM

ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన ప్రతీ బిల్లు కూడా చర్చ తరువాత గౌరవ శాసనసభ ఆమోదించగానే చట్ట రూపం దాలుస్తుంది. ఇటువంటి ప్రక్రియలో బోగస్ బిల్లు అనడం ద్వారా సాక్షి దిన పత్రిక చట్టాల యొక్క పవిత్రతను, భారత రాజ్యాంగం ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభకు సంక్రమించిన హక్కులను అవమానించడమే. ఈ సభలో తేదిః07.02.2019న జరిగే చర్చలో సబ్‌ప్లాన్ పేరుతో బోగస్ బిల్లు అని నేను గానీ, సంబంధిత మంత్రి గానీ, మరి ఏ ఇతర సభ్యులు గానీ గౌరవ సభలో మాట్లాడలేదు. అలాంటిది సబ్‌ప్లాను పేరుతో బోగస్ బిల్లు అని తేది.08.02.2019న సాక్షి దిన పత్రికలో ప్రచురించడం, ఆ మాటను నేనే మాట్లాడినట్లుగా భావన వచ్చే విధంగా ఆ కథనంలో రాయడం పూర్తిగా దురుద్దేశపూర్వకం. సబ్‌ప్లాను పేరుతో బోగస్ బిల్లు అని తేది.08.02.2019 న సాక్షి దిన పత్రిక ప్రచురించిన కథనం, ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభకు, గౌరవ శాసనసభ సభ్యునిగా నాకు రాజ్యాంగం ద్వారా సంక్రమించిన హక్కులకు వ్యతిరేకంగా ఉందని భావిస్తూ గౌరవ సభ దృష్టికి, సభాపతి అయిన మీ దృష్టికి ఈ విషయాలను తీసుకువస్తున్నాను. ఈ శాసనసభ నియమ, నిబంధనల ప్రకారం గౌరవ శాసనసభ హక్కులకు, నా వ్యక్తిగత హక్కులకు భంగం కలిగించినందుకు, తీవ్రంగా అవమానించినందుకు శాసనసభల పవిత్రతను దెబ్బతీసే ప్రయత్నంలో దురుద్దేశ పూర్వకంగా వార్తలను ప్రచురించినందుకు సదరు సాక్షి దినపత్రిక యాజమాన్యంపై వార్తా కథనం ప్రచురణకు కారణమైన వారిపై శాసనసభ నియమ, నిబంధనల ప్రకారం సత్వరమే చర్యలు తీసుకుని శాసనసభ యొక్క గౌరవాన్ని, ప్రతిష్టను, శాసన సభ్యుల యొక్క హక్కులను కాపాడమని కోరుతున్నాను.

MR.SPEAKER: The notice received, it will be processed as per the Rules. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు మాట్లాడిన తరువాత, followed by late lunch, గ్రూప్ ఫొటో ఉంటుంది. Now, I request the Leader of the House.

శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు (కుప్పం): అధ్యక్షా, లేట్ లంచా, లేదా ఎర్లీ డిన్నరా? నాకు జ్ఞాపకం ఉంది. గతంలో సభలో చాలా సీరియస్‌గా చర్చించి అప్రాప్రియేషన్ బిల్లు పాస్ చేసుకుని తెల్లవారుజామున 5 గంటలకో, లేదా 4 గంటలకో డిన్నర్ చేసిన రోజులు కూడా ఉన్నాయి. అదేవిధంగా ఈరోజు చివరి రోజు కాబట్టి ఒక శుభ కార్యక్రమాన్ని చేసి బాగా లేట్‌గా వెళ్లి లంచ్ చేసే పరిస్థితి ఉంది.

అధ్యక్ష, మొట్ట మొదటిసారిగా ఈరోజు మనం తయారు చేసిన విజన్ డాక్యుమెంటును మీకు పంపిస్తున్నాను. దీనిని మీరు రిలీజ్ చేయవలసిందిగా మిమ్మల్ని కోరుకుంటూ, ఇది మీరు రిలీజ్ చేసిన తరువాత అందరికీ కాపీలను సర్క్యులేట్ చేస్తాం.

(ఈ సందర్భంలో గౌరవ సభాపతి “Sunrise Andhra Pradesh, Vision 2029, Version 2.0/2019-2024” డాక్యుమెంటును రిలీజ్ చేశారు – గౌరవ సభ్యులందరూ చప్పట్లు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తం చేశారు)

(విజన్ 2029 అనుబంధం-2 లో పొందుపరచడమైనది)

అధ్యక్షా, ఇది Sunrise Andhra Pradesh, Vision 2029, Version 2.0/2019-2024. అధ్యక్షా, ఇందులో చాలా స్పష్టంగా అన్ని విషయాలు పొందుపరచబడినాయి. అయితే ఈ సందర్భంగా ఎన్‌టి రామారావు గారు పార్టీ పెట్టినప్పుడు ఒక స్ఫూర్తినిచ్చారు. "సమాజమే దేవాలయం - ప్రజలే దేవుళ్లు " అని ఆనాడు ఎన్‌టి రామారావు గారు చెప్పిన స్ఫూర్తికి అనుగుణంగా ఈరోజు మనం ఈ విజన్ తయారు చేసుకున్నాం. అదేమాదిరిగా ఇప్పటికి 36 సంవత్సరాల చరిత్రలో తెలుగుదేశం పార్టీ 8 అసెంబ్లీ ఎన్నికలు, 10 పార్లమెంటరీ ఎన్నికలు, 8 మానిఫెస్టోలు కూడా రిలీజ్ చేయడం జరిగింది. అధ్యక్షా, ఒకసారి ఎన్నికల ముందు మేము ఇచ్చిన హామీలన్నీ, 295 హామీలను అమలు చేశాం. అంటే చెప్పిన వాటి కంటే ఎక్కువ అమలు చేసిన ఏకైక ప్రభుత్వం ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం.

(అధికార పక్ష సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తంచేశారు)

అధ్యక్షా, మామూలుగా చాలా మంది చెప్పినవి కూడా అమలు చేయకుండా ఉండే పరిస్థితి నుంచి చెప్పిందే కాకుండా, చెప్పని విషయాలు కూడా ఎప్పటికప్పుడు సమాజంలో మార్పును బట్టి అమలు చేసి ముందుకు వెళ్లాం. నేను ఆరోజు రైతు రుణమాఫీ చేస్తానని చెప్పాను. రూ.1,50,000 వరకు రుణమాఫీ చేసిన ఏకైక ప్రభుత్వం భారతదేశంలో ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం.

(అధికార పక్ష సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తంచేశారు)

అన్నదాతా సుఖీభవ పథకం కింద రూ.5000 కోట్లు పెట్టాం. దీనికి గైడ్‌లైన్స్ కూడా తయారు చేద్దాం. దీనిని ఎలక్షన్ మేనిఫెస్టోలో కూడా పెడతాం. ఏ విధంగా దీనికి గైడ్‌లైన్స్ తయారు చేయాలో తయారు చేసి రేపు ఖరీఫ్ నుంచి దీనిని వర్తింప చేస్తామని మరొక్కసారి అందరికీ విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. పసుపు-కుంకుమ కార్యక్రమం ద్వారా రెండు దఫాలుగా ఒక్కొక్క మహిళకు రూ.10,000లు ఇచ్చాం. రెండు సార్లు ఇచ్చాం. వాళ్లు రూ.21,000కోట్లు లబ్ధి పొందారు. ఈరోజు చరిత్రలో 95 లక్షల మంది చెల్లెమ్మలకు పసుపు-కుంకుమ కింద రూ.20,000లు ఇచ్చిన ఘనత ఈ ప్రభుత్వానిది.

ఇంకొకపక్కన పింఛను. పెద్ద కొడుకుగా ఉంటానని చెప్పి నామాట నిలబెట్టుకున్నాను. వారికి పింఛనును రూ.200ల నుంచి రూ.2000లు చేశాను. ఇది ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో లేదు. పది రెట్లు భరోసాగా ఇచ్చాను. దాదాపుగా రూ.14,000 కోట్లు అవుతుంది. అయినా పరవాలేదు. ఎవరైతే వృద్ధులు, వితంతువులు ఉన్నారో వాళ్లను పూర్తిగా ఆదుకున్నాను. ఆటోలపై జీవిత కాల పన్ను రద్దు చేశాం. ట్రాక్టర్లపై త్రైమాసిక పన్ను మినహాయించాం. పట్టిసీమ ఆరోజు లేదు. పట్టిసీమ పూర్తి చేసి వ్యవసాయంలో రూ.44,000కోట్లు ఆదాయాన్ని సంపాదించగలిగాం. గోదావరి జలాలను కృష్ణా

ఆయకట్టుకు మళ్లించాం. శ్రీశైలం జలాలను రాయలసీమకు వినియోగించాం. రాయలసీమను సస్యశ్యామలం చేస్తామని ఎవరూ ఊహించలేదు. ఎడారిగా మిగిలిపోతున్న రాయలసీమకు ఒక నూతనమైన ఆశ కల్పించిన ప్రభుత్వం తెలుగుదేశం ప్రభుత్వమని నేను మీకు తెలియచేస్తున్నాను. రాయలసీమ రాళ్ల సీమ కాదు, రతనాల సీమగా మారుస్తామని మరొక్కసారి ఈ సభ ద్వారా ప్రజలకు తెలియచేస్తున్నాను.

అధ్యక్ష, పురుషోత్తపట్నం ఎత్తిపోతల పథకం రూ.1638 కోట్లతో ఖర్చు పెట్టి ఉత్తరాంధ్రకు గోదావరి జలాలు ఇచ్చాం. ఏలేరు ప్రాజెక్టులో ఎప్పుడూ నీళ్లు లేకుండా అవస్థ పడితే మొట్ట మొదటిసారిగా ఏలేరు ఆయకట్టుకు నీటి సమస్య లేకుండా చేసిన ప్రభుత్వం ఈ ప్రభుత్వం. ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో పెట్టలేదు. ఉద్యాన రైతుల రుణాలు మాఫీ చేశాం. 1,00,066 మంది రైతులకు రూ.384 కోట్లు ప్రయోజనం కల్పించాం. పంట సంజీవని పెట్టాం. 8,50,000 పంట కుంటలను తవ్వి గణనీయంగా భూగర్భ జలాలను పెంచాం. మంచి వర్షాలు పడితే రెండు, మూడు సంవత్సరాలు తట్టుకునే శక్తి ఉండే విధంగా భూమిని జలాశయంగా మార్చాం. పంటలు ఎండిపోకుండా రెయిన్‌గన్ టెక్నాలజీని తీసుకుని వచ్చాం. భూమి సారవంతంగా ఉండటానికి గాను మైక్రో న్యూట్రియంట్స్‌ను ఉచితంగా ఇచ్చాం. రైతు రథం కింద 12,000 ట్రాక్టర్లు రాయితీ ధరలపై రైతులకు అందించాం. మరో 12,000 ట్రాక్టర్లను ఇస్తున్నాం. అంటే మొత్తం 24,000 ట్రాక్టర్లను ఇస్తున్నాం. ఎన్నైనా పరవాలేదు. శాచ్యురేషన్‌కి వెళతాం. ఇంకోపక్కన ఎల్ఇడి బల్బులను తీసుకుని వచ్చాం. ఎస్సీ, ఎస్టీలకు ఇంటికి రెండు చొప్పున మొత్తం అన్ని కుటుంబాలకు ఎల్ఇడి బల్బులు ఇచ్చిన ప్రభుత్వం ఈ ప్రభుత్వమని మీకు తెలియచేస్తున్నాను.

(అధికార పక్ష సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తంచేశారు)

అధ్యక్షా, ఎస్సీ, ఎస్టీలకు వంద యూనిట్ల ఉచిత విద్యుత్‌ను ఇచ్చాం. బీసీ ఆడ బిడ్డలకు పెళ్లిళ్లకు గాను రూ.30,000లు, ఎస్సీలకు రూ.40,000లు, గిరిజనులకు రూ.50,000లు, మైనారిటీలకు రూ.50,000లు, ఇప్పుడు కొత్తగా అగ్రవర్ణాల్లో ఉండే పేదవారికి కూడా ఆర్థిక సహాయం చేయడానికి ఈ ప్రభుత్వం ముందుకు వచ్చింది. దానికి కూడా శ్రీకారం చుట్టాం. అంబేడ్కర్ స్మృతివనం అభివృద్ధి చేస్తున్నాం. జ్యోతీరావుపూలే స్మృతివనానికి శ్రీకారం చుట్టాం. ఎస్సీలు, ఎస్టీలు, అన్ని వెనుకబడిన వర్గాల కోసం ఇన్నోవా కారులను పంపిణీ చేస్తున్నాం. మత్స్యకారులకు వేట నిషేధ సమయంలో పరిహారాన్ని రూ.2000ల నుంచి రూ.4000లకి రెట్టింపు చేశాం. మహిళా మత్స్యకార గ్రూపులకు రూ.25,000ల నుంచి రూ.1,00,000 కి ఆర్థిక సహాయం పెంచాం. 63 రకాల రోగ నిర్ధారణ పరీక్షలు ఉచితంగా చేయిస్తున్నాం. రూ.3000లు ఖర్చయ్యే సిటీ స్కాన్ గానీ, రూ.2000లు ఖర్చయ్యే స్కానింగ్ గానీ, రూ.3000లు ఖర్చయ్యే టిఫా టెస్టు గానీ ఇవన్నీ ఉచితంగా చేసి రూ.6000లు ఖర్చయ్యే రోగ నిర్ధారణ పరీక్షల కోసం కనీసం ఈరోజున రూ.500లు కూడా ఖర్చు పెట్టకుండా పూర్తిగా ప్రజలను ఆదుకున్న

ప్రభుత్వం. ఇది కూడా ఆరోజు ఎలక్షన్ మేనిఫెస్టోలో లేదు. అలాంటి ఫేవర్ అందిస్తున్నాం. తల్లీ బిడ్డ ఎక్స్‌ప్రెస్ ద్వారా పెంచాం. చంద్రన్న సంచార చికిత్స, ముఖ్యమంత్రి ఆరోగ్య కేంద్రాలు, ఉచిత వైద్య పరీక్షలు, ఉచిత మందులు, టెలీ కన్సల్టేషన్ ఇలాంటి సేవలన్నీ అందించాం.

3.10 PM

ఎన్‌టిఆర్ ఆరోగ్య రక్ష పథకం క్రింద మళ్లీ రెండున్నర లక్షలకు పెంచాము. ఈరోజు రూ.5 లక్షలతో నచ్చిన ఆసుపత్రికి పోవడానికి డబ్బులు శాంక్షన్ చేసే పరిస్థితికి వచ్చాము. ఎన్‌టిఆర్ బేబీ కిట్స్, బసవతారకం మదర్ కిట్స్, గోరుముద్దల కార్యక్రమాన్ని అమలు చేస్తున్నాము. అన్న క్యాంటిన్లను పెట్టి పొద్దున్న, మధ్యాహ్నం, సాయంత్రం రూ.5లకే నాణ్యమైన భోజనాన్ని పెట్టే విధానానికి శ్రీకారం చుట్టాము. ఇంకోపక్కన జన్మభూమి మా ఊరు కార్యక్రమాన్ని ఆరు విడతలు చేశాము. ఒక పండుగ వాతావరణంలో ఈ కార్యక్రమాన్ని జనవరి నెలలో చేసి పశువైద్య శిబిరాలు గానీ, వైద్య శిబిరాలుగానీ, ఉచితంగా మందులను కూడా డిస్ట్రిబ్యూట్ చేశాము. ఆ రోజు మేము చెప్పలేదు. ఎస్సీ, ఎస్టీ కాలనీల్లో, గ్రామాల్లో వాడవాడలా చంద్రన్నబాట కార్యక్రమం ద్వారా 25 వేల కిలో మీటర్ల సిమెంట్ రోడ్లను నిర్మించాం. ఇదొక చరిత్ర. Convergenceని తీసుకొచ్చాము. ఆహార భద్రత క్రింద నాలుగు కేజీల నుంచి అయిదు కేజీలకు పెంచాము. ఎంత మంది ఉంటే అంత మందికి కలిపి బియ్యమిచ్చాం. చంద్రన్న పండుగ కానుకలిచ్చాం. చంద్రన్న సంక్రాంతి కానుక, రంజాన్‌తోఫా, క్రిస్‌మస్ గిఫ్ట్ ఇచ్చాము. ఇంకోపక్కన ఫుడ్ సెక్యూరిటీ, ఫాడర్ సెక్యూరిటీ, పవర్ సెక్యూరిటీ, వాటర్ సెక్యూరిటీ లాంటి కార్యక్రమాలను తీసుకొని, ఎలక్షన్ మానిఫెస్టోలో చెప్పకపోయినా వీటి పైన ఎక్కువ శ్రద్ధ పెట్టాము. చివరకు పశువులకు కూడా పశుగ్రాస భద్రతను కల్పించాము. గోకులాలు, మినీ గోకులాలు పెట్టాము. నాలుగు సంవత్సరాలు వర్షాలు పడకపోయినా పశుగ్రాస కొరత లేకుండా చూశాము. రాయలసీమలో ఒకప్పుడు క్యాంపులను పెట్టే పరిస్థితి నుంచి ఇంటికే నేరుగా పశుగ్రాసాన్ని పంపించి ఏ పశువుకు దానా కొరత లేకుండా చేసిన ఘనత ఈ ప్రభుత్వానిదని నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను. ఇంకోపక్కన బీమా పెట్టాము. దేశంలో ఎక్కడా లేదు, పెద్దఎత్తున చేశాము. యాక్సిడెంట్ ద్వారా చనిపోతే రూ.5 లక్షలు, సహజ మరణమైతే రూ.2 లక్షలు ఇచ్చాము. ఇది ఒక చరిత్ర. దీనికి కూడా మనం శ్రీకారం చుట్టాము. ఇంకోపక్కన 50 ఏళ్ల లోపు ఉంటే రూ.2 లక్షలు, ఆ పై వయస్సు ఉండి ఎప్పుడు చనిపోయినా రూ.30 వేల ఆర్థిక సహాయం చేస్తున్నాము. ఇంకోపక్కన డ్రైవర్లకు నిన్ననే బీమాను పెట్టాము. రూ.5 లక్షల బీమా ఇచ్చాము. రెండు కోట్ల అసంఘటిత కార్మికులకు ఈ కార్యక్రమాన్ని చేశాము. కిడ్నీ పేషెంట్లకు రూ.2500లు పెన్షన్ పెట్టి ఈరోజు రూ.3500లకు పెంచాము. 45 డయాలసిస్ కేంద్రాలను పెట్టాము.

ఉచితంగా ట్రీట్‌మెంట్ చేయిస్తున్నాము. ఆర్‌టీసీ ఉద్యోగులకు 43 పర్సెంట్ ఫిట్‌మెంట్‌నిచ్చాము. గ్రాట్యుటీనిచ్చాం, పీఆర్‌సీనిచ్చాం. ఉద్యోగులకు కూడా 43 పర్సెంట్ ఫిట్‌మెంట్‌నిచ్చిన ప్రభుత్వం ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం.

కాపుల విషయంలో ఆరోజున చెప్పాము. మాట నిలబెట్టుకున్నాం. కాపు భవనాలను నిర్మిస్తున్నాము. 5 పర్సెంట్ రిజర్వేషన్లను కూడా కాపులకుపెట్టడం జరిగింది. అదే మాదిరిగా విదేశీ విద్య కోసం రూ.10 లక్షలు ఉంటే ఈరోజు రూ.15 లక్షలకు పెంచాము. ఎన్‌టిఆర్ విద్యోన్నతి పథకాన్ని తీసుకొచ్చాము. సర్వీస్ కమీషన్ పరీక్షలకు గానీ, పోటీ పరీక్షలకు గానీ శిక్షణ పొందే విద్యార్థులకు ఏపీ భవన్‌లో వసతి సౌకర్యాలను కల్పిస్తున్నాము. ఇంకొకపక్కన చేనేతలకు, నాయీబ్రాహ్మణుల సెలూన్లకు 150యూనిట్లు, రజకులకైతే ఉచిత కరెంటు, ఎంబీసీలకు, స్వర్ణకారులకు 100 యూనిట్ల కరెంటునిచ్చాము. సెర్ప్ ఉద్యోగులకు 35 శాతం వేతనాలను పెంచాము. విఆర్‌ఓలు, విఏఓలు, అంగన్‌వాడీ, ఆశా వర్కర్లు, హోంగార్డ్స్ అందరికీ జీతాలను పెంచాము. ఈరోజు పోలీసుల్లో 3500 మందికి ప్రమోషన్లను ఇవ్వడానికి అదనంగా పోస్టులను క్రియేట్ చేశాము. పోలీసుల మనోధైర్యాన్ని పెంచే పరిస్థితికి వచ్చాము. సామాజిక వికాసం 10 పాయింట్లను పెట్టుకొని, కుటుంబ వికాశం 15 పాయింట్లతో ప్రతి కుటుంబానికి ఒక సామాజిక వికాసానికి కృషి చేశాము. పెద్దఎత్తున కార్యక్రమాలను చేశాము. ఇలాంటి కార్యక్రమాలన్నీ చేసిన తర్వాత, ఈరోజు మళ్లీ ఒక విజన్ డాక్యుమెంటును తీసుకొచ్చాము. నిన్న, మొన్న నేను చాలా విషయాలను మాట్లాడాను. ఎప్పుడైనా సరే ఒక వ్యక్తికి గానీ, ఒక సంస్థకు గానీ, ఒక కంపెనీకి గానీ, ఒక దేశానికి గానీ ఒక విజన్ అనేది చాలా ముఖ్యం. కొన్ని కంపెనీలను చూస్తే 200 సంవత్సరాలకు విజన్ తయారు చేస్తున్నారు. వాళ్లు 200 సంవత్సరాలు బ్రతకరు గానీ ఆ కంపెనీ 200 సంవత్సరాలు, వెయ్యి సంవత్సరాలు కాదు, శాశ్వతంగా ఆ కంపెనీ ఉంటుందనే ఉద్దేశంతోనే వాళ్లు విజన్ తయారు చేసే పరిస్థితికి వచ్చారు.

Steve Jobs ఒక మాట అంటాడు. Apple Founder ఇతను. అతను చెప్పింది మీరు చూస్తే, If you are working on something exciting that you really care about, you do not have to be pushed the vision pulls you. ఇది ప్రతి ఒక్కరూ గుర్తు పెట్టుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అంటే ఒక నిర్దిష్టమైన ఆలోచనతో మనం ముందుకుపోతే ఏదైనా సాధించగలుగుతామనేది ప్రపంచంలో ఇంతవరకు చెప్పిన నగ్న సత్యం. ఇది ఈరోజు నేను తీసుకురాలేదు. దేశంలో మొట్టమొదటిసారిగా, నేను మొదటిసారి ముఖ్యమంత్రి అయినప్పుడు 2020 విజన్‌ని తీసుకొచ్చి సమైక్యాంధ్రప్రదేశ్‌కి ఆరోజు ఇంట్రడ్యూస్ చేసిన వ్యక్తిని నేను, ఆ పార్టీ తెలుగుదేశం పార్టీ అని నేను మీకు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

ఆరోజు చాలా మంది అడిగారు. మీరు విజన్ అంటున్నారు. కొంత మంది ఎగతాళి చేశారు. విజన్ అంటే నోటికొచ్చినట్లు మాట్లాడారు. కానీ ఈరోజు మీరు చూస్తే ఆ విజనే ఈరోజు బ్రహ్మాండమైన ఫలితాలను హైదరాబాద్‌కి ఇచ్చింది. నేను ఆరోజు చెబితే ఇది అసాధ్యం అన్న వ్యక్తులు ఈరోజు సాధ్యమైన తర్వాత ఏమి చెపాల్నో చెప్పలేక గమ్మునుండే పరిస్థితి. తర్వాతనే దేశానికి విజన్‌ని తయారు చేశారు. ఇక్కడ ఒక విషయం మీరు చూస్తే, మాజీ సింగపూర్ అధ్యక్షుడు Lee Kuan Yew తన పుస్తకం From Third World to First World లో ఒకటి రాస్తాడు. ఏ దేశం కూడా తనకు ఉన్న వనరులతోనే అభివృద్ధి చెందదు. ఆ వనరులను ఉపయోగించి సంపదను సృష్టించి ఆ సంపదను పంచగలిగే నాయకత్వంతోనే అభివృద్ధి సాధ్యం. ఏ దేశానికైనా ఏ యుగంలోనైనా కనిపించే చారిత్రక సత్యం ఇది. మాటలతో మభ్యపెట్టే నాయకులు కాలగర్భంలో కలిసిపోతారు. చేతలతో మార్పు తెచ్చే నాయకులు చరిత్రలో మిగిలిపోతారని Lee Kuan Yew చెప్పిన మాటలు ఒక స్ఫూర్తి. ఇవన్నీ మనం ఆలోచించినప్పుడు మనం ఎక్కడ నుంచి ప్రారంభించామో మీరు చూశారు. ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో ఏమి చేయగలిగామో ఇక్కడ ఉండే వాళ్లందరూ చూశారు. బైఫర్‌కేషన్ ఇప్పటికీ మనల్ని వెంటాడుతోంది. మనకు చాలా సమస్యలొచ్చాయి. ఆరోజు రాజధాని లేదు, ఇనిస్టిట్యూషన్స్ లేవు, సెక్రటేరియేట్ లేదు, చదువు విషయంలో వెనుకబడ్డాం, ఇంకోపక్కన అనేక సమస్యలు ఉన్నాయి, ఆదాయం కూడా లేదు. ఒకప్రక్కన నీళ్లు లేక రాయలసీమ ఎడారిగా మారిపోతుందేమోననే భయం. ఆంధ్రప్రాంతంలో తుపాన్ల బెడద. ఇలాంటి అనేక సమస్యలు మనల్ని వెంటాడాయి. ఇండస్ట్రీస్ కూడా లేవు. అయినా మనో నిబ్బరంతో ముందుకు పోయాము. ఆరోజే ఒక విజన్ తయారు చేసుకున్నాము. ఇక్కడ ఉండే ప్రత్యేకమైన పరిస్థితులను ఆలోచించుకొని, 750 కిలో మీటర్ల తీర ప్రాంతం ఉంది. ప్రజలు బ్రహ్మాండంగా ఉత్సాహంగా పని చేస్తారు. మంచి భూములున్నాయి. అదే సమయంలో ఇక్కడగానీ మనం సరైన విజన్‌తో ముందుకుపోతే ఏదైనా సాధ్యమనే ఉద్దేశంతో ఇక్కడుండే వనరుల ఆధారంగా మనం ఒక విజన్ తయారు చేసుకున్నాం. ఆ విజన్‌లో చాలా స్పష్టంగా, 2022కి ఎన్ని ఇబ్బందులొచ్చినా మూడు అగ్ర రాష్ట్రాల్లో ఒక రాష్ట్రంగా ఉండాలని, 2029కి భారతదేశంలోనే నెంబర్-1 స్టేట్ ఏదంటే దానికి చిరునామాగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉండాలని, ఒక్క అభివృద్ధే కాదు హ్యాపీనెస్ కూడా ఉండాలని, మనం ఒక విజన్‌ని పెట్టుకున్నాము. ఇంకోపక్కన 2050కి గ్లోబల్ ఇన్వెస్ట్‌మెంట్ డెస్టినేషన్ కింద ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉండాలని చాలా స్పష్టంగా పెట్టుకున్నాము. నేను అందుకే ఇక్కడ ఉండే మెంబర్లను కోరుతున్నాను.

3.20 PM

నేను పదే, పదే విజన్ మీకు రెఫర్ చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు మీకు విజన్ మళ్లీ 2019-2024 కు ఇచ్చాం. ఇదొక ప్రణాళిక. మీరందరూ గుర్తుపెట్టుకోవాలి. మీరు ఎన్ని సార్లు భగవద్గీత చదువుతారో, ఎన్నిసార్లు బైబిల్ చదువుతారో, ఎన్నిసార్లు ఖురాన్ చదువుతారో రాజకీయాల్లో ఉండే మీరందరూ అన్నిసార్లు రోజుకొకసారి విజన్ పుస్తకాన్ని చదివితే అన్ని సమస్యలకు పరిష్కార మార్గం ఈ విజన్ పుస్తకంలో దొరుకుతుందని చెప్పి కూడా నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

అక్కడ అవన్నీ మీకు తృప్తినిస్తాయి. Spiritual enlightenment నిస్తాయి. ఇక్కడ మీరు కనుక దాన్ని అమలు చేస్తే సంపద వస్తుంది, ఆదాయం పెరుగుతుంది. ప్రజలు ఆనందంగా ఉంటారు. అది మనకు ఎక్కడ లేని తృప్తి వస్తుందని చెప్పి కూడా నేను మీకు తెలియజేసుకుంటున్నాను. అందుకే ఆరోజు ఎప్పుడైనా సరే మనం గుర్తుపెట్టుకోవాలి. విజన్ పెట్టుకుని అదే పని చేస్తుందంటే, పని చేయదు. దాన్ని యాక్షన్ ప్లాన్‌గా మలుచుకోవాలి. దాన్ని అమలు చేయాలి. అమలు చేసిన తరువాత ఫలితాలు రాబట్టాలి. ఎప్పటికప్పుడు periodical గా సమీక్షలు కూడా చేసుకుని మారే పరిస్థితులను బట్టి అందులో కూడా మార్పులు, చేర్పులు చేసుకుంటూ మనం ముందుకు పోవాల్సిన అవసరం ఉంది. ఎప్పుడు కూడా గవర్నమెంట్ ఒకటే ఆలోచిస్తుంది. మేము ఒకటే ఆలోచిస్తున్నాం. సిటిజన్ ఉన్నారు. గవర్నమెంట్ ఉంది. One Citizen One Government, so many Departments, so many layers. అందుకే నేను ఆలోచించింది వీటన్నిటినీ కూడా convergence లోకి తీసుకురావాలనే ఉద్దేశంతో Seven Missions తీసుకువచ్చాం. Focus పెట్టడానికి గానూ Five Grids పెట్టాం. Five campaign modes తీసుకువచ్చాం. కుటుంబ వికాసం, సమాజ వికాసం, sustainable development goals తీసుకువచ్చాం. కొన్ని జాతీయ స్థాయిలో మానిటర్ చేస్తున్నారు. మరి కొన్ని అంతర్జాతీయ స్థాయిలో మానిటర్ చేస్తున్నారు. ఎట్లా మానిటర్ చేయాలనే విషయంలో గైడ్‌లైన్స్ ఉన్నాయి. కొన్ని మనం పెట్టుకున్నాం. నేను అందుకనే మీరందరూ గుర్తుపెట్టుకుంటే, దేశంలో happiness గురించి ఎవరూ మాట్లాడటం లేదు. కానీ, happiness గురించి మాట్లాడే ఏకైక ప్రభుత్వం ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

మనిషి జీవితంలో కష్టపడటమే కాదు. ఆనందంగా ఉండాలి. Stress free ఉండాలి. అందరు కూడా ఈ సమాజంలో భాగస్వామ్యులు కావాలంటే, ఇంకా బాగా పనిచేయాలంటే, అలాంటి dynamism ఉంటే తప్ప, వీలుకాదనే ఉద్దేశంతో మనం చేశాం.

ఇంకోపక్కన నాలుగు సంవత్సరాలుగా మీరు చూశారు. Four years లో GSDP double చేశాం. అదే మాదిరిగా పట్టిసీమ గురించి ఇంతకు మునుపే నేను చెప్పాను. Record time లో నిర్మాణ

పనులను పూర్తిచేశాం. రైతులకు రుణ మాఫీ చేశాం. 100% saturation కు వెళ్లాం. పి.డి.ఎస్. గానీ, పెన్షన్లు గానీ, ఇన్స్యూరెన్స్‌లు గానీ, ఓ.డి.ఎఫ్. గానీ తదితరాలన్నీ.....

Real Time Governance, Grievance Redressal ను తీసుకువచ్చాం. Polavaram Lifeline of Andhra Pradesh, ఇదొక జీవనాడి. ఇది పూర్తిచేయాలి. సంకల్పం చేయడమే కాదు. 65% పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణ పనులను పూర్తిచేశాం. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇంకా మనకు సహకరించలేదు. అయినా కూడా 2019, జూన్ మాసంలో గ్రావిటీతో నీళ్లిచ్చి డిశంబర్ మాసం నాటికి ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనైనా ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మాణాన్ని పూర్తిచేస్తాం.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

దాంట్లో రాజీ లేదు. ఎక్కడ కూడా compromise అయ్యే సమస్యే లేదు. అలాంటి కార్యక్రమంతో మనం ముందుకుపోయే పరిస్థితికి వచ్చాం. ఇంకోపక్కన అమరావతి సిటీ. మీరే చూస్తున్నారు. దానికొక shape వస్తోంది. భారతదేశంలోనే కాకుండా ప్రపంచంలోనే దీనిపైన ఆసక్తి పెరుగుతోంది. ఇంకోపక్కన సంక్షేమ, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు అమలు జరుగుతున్నాయి. ఊహించని విధంగా మనం చేస్తున్నాం. ప్రతి ఒక్కరి సమస్యను అర్థం చేసుకుని, అధ్యయనం చేసి, దాని వెనుకాలుండే సమస్యలను కూడా అర్థం చేసుకుని దానికి పరిష్కార మార్గం చూపిస్తున్నాం. ఇంకోపక్కన మనం చేసిన పనులకు ఈరోజు దేశంలో ఎక్కడ రాని విధంగా 670 అవార్డులు జాతీయ, అంతర్జాతీయ అవార్డులు మన రాష్ట్రానికి వచ్చాయంటే, అదీ మనం సాధించిన విజయం.

(ఆ సందర్భంలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

అధ్యక్షా, ఇంకోపక్క మీరు చూస్తే, నేను ఈ ఐదు సంవత్సరాలు ఒక పద్ధతి ప్రకారం పనిచేశాను. కానీ, ఈరోజు 2019-20 సంవత్సరానికి ఈ రాష్ట్రానికి ఒక మంత్రం ఇస్తున్నాను. అది Viaduct మంత్రం. నేను దీన్ని మంత్రంగా మాట్లాడుతున్నాను. పదే, పదే చెబుతున్నాను. ఈ సమయంలో మీరు ఒక విషయం గుర్తుపెట్టుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. డా.బాబా సాహెబ్ అంబేడ్కర్ గారు ఒక మాట అంటారు. గౌతమ బుద్ధుడి కోటేషన్ తీసుకుని దీన్ని కొన్ని లక్షల సార్లు ఆయన చదివారు. లక్షలసార్లు చదివి reinforce చేసుకున్నాడు. ఆయన అనుకున్న లక్ష్యాన్ని చేరుకోవడానికి ఎంతో శ్రమించాడు. ఆయన చెప్పింది, ఈ కొటేషన్ ఆయనకు చాలా favourite quotation. ఏమిటంటే, "**మన జీవితం భవిష్యత్తు, మన జన్మ మీద, అదృష్టం మీద ఆధారపడదు. మన ఆలోచనల పనుల బట్టే మన భవిష్యత్తు. మన జన్మ మన చేతిలో ఉండదు. జన్మించిన తరువాత మన అభివృద్ధి మన చేతుల్లోనే**".

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

మీరందరూ ఇది గుర్తుపెట్టుకోవాల్సింది, పది సార్లు, వందసార్లు మీరు చదవండి. రోజుకొకసారి మీరు చదవండి. చదివితే మీకు అర్థం అవుతుంది.

(ఆ సందర్భంలో గౌరవ బి.జె.పి. సభ్యులు శ్రీ పైడికొండల మాణిక్యాల రావు గారి వైపు చూస్తూ గౌరవ సభా నాయకుడు, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రసంగించసాగారు).

బి.జె.పి. సభ్యులు శ్రీ మాణిక్యాల రావు గారు కూడా చదువుకుంటే అర్థం అవుతుంది. మన జీవితం, భవిష్యత్తు, మన జన్మ మీద, అదృష్టం మీద ఆధారపడదు. మన ఆలోచనల పనుల బట్టే మన భవిష్యత్తు. మన జన్మ మన చేతిలో ఉండదు. జన్మించిన తరువాత మన అభివృద్ధి మన చేతుల్లోనే ఉంటుందని గౌతమ బుద్ధుడు చెప్పారు.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

ఆ విధంగా గౌతమ బుద్ధుడు చెప్పిన కోటేషన్ ప్రకారం డా. బాబాసాహెబ్ అంబేడ్కర్ గారు practice చేశారు. లక్షల సార్లు చదివారు. చదివిన తరువాత ఆయన ఈరోజు భారత రాజ్యాంగం పుస్తకాన్ని వ్రాసి, చరిత్ర ఉన్నంతవరకు ప్రజల గుండెల్లో ఉండే వ్యక్తి అంబేడ్కర్ గారని చెప్పి కూడా నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను. అది స్ఫూర్తి.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

ఏ లక్ష్య సాధన కూడా ఊరికె అయిపోదు. ఈరోజు ఒక విజన్ తయారుచేయాలన్నా, ఎన్నో వందల మంది పనిచేశారు. ఎన్నో వేల గంటలు పనిచేశారు. మళ్లీ దాన్ని అమలుచేయడానికి కూడా ఒక యాక్షన్ ప్లాన్ తయారుచేసుకుంటున్నాం. అందుకనే మనం ఇది చేయగలిగాం. అందుకనే, మీరు ఒకసారి చూస్తే, Viaduct మంత్రం అన్నప్పుడు Vision. చాలా క్లియర్‌గా విజన్ ఇచ్చాం. Innovation – Everyday is an innovation. ఏ పని చేసినా దాన్ని వినూత్నంగా పనిచేసి ఇంకా మెరుగైన ఫలితాలు రాబట్టడం innovation క్రిందకు వస్తుంది. మన అమరావతి ఒక innovation. LED bulbs ఒక innovation. ఇలాంటివి అనేకం చేశాం. జవాబుదారి – Accountability. VIA – Accountability అన్ని స్థాయిల్లో accountability ఉండాలి. పై స్థాయి నుంచి క్రింది స్థాయి వరకు ఉండాలి. అలా కాకుండా నేను మాత్రం నా పని చేస్తాను, నాకు మాత్రమే ఈ బెనిఫిట్స్ రావాలి, లేకుంటే ఇది నా హక్కు అని కూర్చుంటే జరగదు. ప్రతి ఒక్కరూ బాధ్యత తీసుకోవాలి. వారికప్పజెప్పిన బాధ్యత ఏ field లోనైనా సరే, చేసే పరిస్థితి రావాలని accountability తీసుకువచ్చాం.

Digitalization. D stand for digitalization. మొత్తం computerization అవుతోంది. Data Centres వస్తున్నాయి. మీరు ఎక్కడకీ వెళ్లి వెతికే పనిలేదు. ఏ ఊరికి పోతే, ఏమి జరిగిందో, అభివృద్ధి గానీ, సంక్షేమం గానీ, ఏ వ్యక్తికి ఏ అభివృద్ధి సంక్షేమ కార్యక్రమాలు అమలు జరిగాయో నేరుగా మీరు

చూసుకునే పరిస్థితి వస్తోంది. ఈరోజు మీరు ఒకసారి చూస్తే, Real time లో సమస్యలను పరిష్కారం చేసే దిశగా ఈ ప్రభుత్వం ముందుకుపోతుందంటే, అది Digitalization లో ఉండే ప్రాధాన్యత.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

Uberization నేను ఇది కూడా చెప్పాను. మీరు చూస్తే, agricultural equipment అంతా కూడా uberization లో ఉంది. అది stabilize అయితే, ఇప్పుడు ఏ విధంగానైతే మనకు కావల్సిన Uber క్రింద ఒక ట్యాక్సీ కావాలంటే వస్తుందో, ఎవరికి ఏ agricultural implement కావాలన్నా nearest point దగ్గరకు వచ్చి పనిచేసి మళ్లీ వెళ్లిపోయే పరిస్థితి వస్తుంది. దీనికి 80-90% occupancy వస్తుంది. Cost కూడా తగ్గే పరిస్థితి వస్తుంది.

ఇంకోపక్కన మీరుచూస్తే, ఈరోజున చెత్త కలెక్ట్ చేయడం, పశువుల పేడ కలెక్ట్ చేయడం, మళ్లీ వాళ్ల పొలాలకు పంపించడం, ఇవన్నీ కూడా uberization క్రిందకు వస్తున్నాయి.

ఇంకోపక్క convergence. Convergence మీరు చూస్తే, మనం చాలా perfect గా చేశాం. ఒక్క నరేగా ద్వారా 24 డిపార్టుమెంట్లలో పనులను చేశాం. దీనివల్ల అన్ని గ్రామాల్లో సిమెంట్ రోడ్లు వేశాం. Farm ponds కట్టాం, Buildings కట్టాం. Grave yards నిర్మాణం చేస్తున్నాం. Play grounds కడుతున్నాం. పాఠశాలలకు compound walls కడుతున్నాం. ఈరోజున ఇవన్నీ కూడా మనం ఎందుకుచేశామంటే, ఎక్కడికక్కడ మన డబ్బులు, ఆ డబ్బులు పెట్టుకుని convergence తీసుకువచ్చాం. తద్వారా మెరుగైన ఫలితాలు తీసుకురాగలిగాం. అవే మనం చేసిన పెద్ద achievement.

అదే మాదిరిగా technology. It is available. ఏమి కావాలన్నా మనకు టెక్నాలజీ అందుబాటులో ఉంది. కానీ, దాన్ని adopt చేసుకోవడం చాలా ముఖ్యం. ఎక్కడ ఏమి దొరకుతుందో తెలుసుకోవడం చాలా ముఖ్యం. అలాంటి టెక్నాలజీ మొత్తం తీసుకుని Information Technology తో కూడా అనుసంధానం చేసుకుంటూ transformation కు ముందుకు పోయాం. ఈ transformation లో కూడా persistence తీసుకువచ్చాం. ఎవరైనా జీవితంలో success కావాలంటే, ఒకరోజు ఒకటి అనుకుంటారు. ఆరంభ శూరత్వం. బాగా అమలు చేస్తారు, ఆడంబరంగా చేస్తారు. రెండవ రోజు dilute చేస్తారు. మూడవ రోజు, నాల్గవరోజు మరచిపోతారు. ఇది అటకెక్కుతుంది. అట్లా కాకుండా ఒక పని చేయాలని అనుకుంటే, దాన్ని వదిలిపెట్టకుండా logical గా ముందుకు తీసుకుపోయి దాని ఫలితాలు రాబట్టే వరకు ఈ ప్రభుత్వం పని చేసింది కాబట్టి మనం సక్సెస్ అయినాం.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

అదీ ఈ ప్రభుత్వం యొక్క ప్రత్యేకత. అందుకే నేను ఇక్కడ ఉండే మెంబర్లనందరినీ కోరుతున్నాను. ఇది అవుతూనే స్పీకర్ గారు Photo session పెట్టారు. అక్కడ నుంచి early dinner లేకుంటే late lunch

ఇస్తున్నారు. అది అయిపోయిన తరువాత అందరం ఊర్లకు పోతున్నాం. ఎలక్షన్స్ busy లో పడతాం. ఈ మంత్రాన్ని మీరు practice చేస్తే, ప్రజలందరూ ప్రాక్టీస్ చేస్తే, మనల్ని బి.జె.పి. కూడా అడ్డుకోలేదు. వాళ్లు అడ్డుకోవడానికి ప్రయత్నం చేసినా కొట్టుకునిపోతారు తప్ప, అడ్డుకోలేరు. అడ్డుకున్నా జరిగేదేమి ఉండదు.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

I am very clear. ప్రపంచంలో ఒక విషయం మీరు గుర్తుపెట్టుకోవాలి. అడ్డుకున్నవాళ్లు ఎవరన్నాసరే, సమర్థత ఉంటే, వాళ్లు కూడా ప్రజలకు ఉపయోగపడే పనులు చేసి బాగుపడటానికి ప్రయత్నం చేయాలి. అట్లాకాకుండా ఇలాంటి అడ్డుకునే కార్యక్రమాలు ఎక్కడ జరిగినా దాని వల్ల లాభం లేదు. ప్రపంచంలో ఎవరిని చూసినా, ప్రధానమంత్రులు గానీ, ముఖ్యమంత్రులు గానీ, ఒక కంపెనీ హెడ్స్ గానీ, ఒక కుటుంబ పెద్ద గానీ, ఎవరినైనా మీరు చూడండి. ఒకతను build-up చేస్తారు. సరిగా చేస్తే ఏ స్థాయికైనా తీసుకు వెళ్లిపోతారు.

3.30 PM

మళ్లా ఇంకొక వ్యక్తి వస్తారు. వీళ్లైతే స్టేటస్‌కో మెయింటెన్ చేస్తారు. కొంతమంది అయితే పతనావస్తకు తీసుకు పోతారు. ఇది చరిత్ర చెప్పిన యదార్థం. లీడర్ ఈజ్ ఇంపార్టెంట్. ఎవరు లీడ్ చేస్తారో వారిని బట్టి ఆ ఆర్గనైజేషన్ స్ట్రెంథ్ ఉంటుంది. అలాంటిది ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఒక ఎకో సిస్టం తీసుకురావాలని ఒక సమర్థవంతమైన నాయకుడుని అన్ని స్థాయిల్లో తయారు చేసి తిరుగులేని శక్తిగా ఆంధ్రప్రదేశ్ కావాలనేదే నా ఆలోచన.

(ఈ సందర్భంలో సభలో చప్పట్లు)

అలాంటి లీడర్‌షిప్‌ను బిల్డప్‌చేస్తాం అధ్యక్షా. కేంద్రం సహాయం చేయకపోతే.. ఇది తాత్కాలికం. అవసరం అయితే మెడలు వంచి అయినా సరే హక్కుల కోసం పోరాడి విజయాన్ని సాధిస్తాం, వదలిపెట్టే సమస్యే లేదు.

(ఈ సందర్భంలో సభలో చప్పట్లు)

మనం కూడా ఈ దేశంలో భాగస్వాములమే, మనం కూడా పన్నులు కడుతున్నాం. మన కష్టార్జితం కేంద్రప్రభుత్వ ఖజానాలో ఉంది. ఆరోజు చెప్పిన మాట ప్రకారం కానీ, జరిగిన అన్యాయానికి కానీ, మనకు కూడా న్యాయం చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. దానికోసం ఒక పక్క ప్రయతం చేస్తూనే మరొక పక్క ముందుకు పోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తాం. ఎవరన్నా వెనుకకు లాగాలన్నా వాళ్లను వదిలించుకుని ముందుకు పోతాం, గుణపాఠం చెప్పి ముందుకు పోతాం తప్ప వెనుకకు వచ్చే సమస్యే లేదు. అందుకే అధ్యక్షా జన్మభూమిలో విలేజ్ వార్డు విజన్ తయారు చేశాం. ప్రపంచంలో ఎక్కడా జరిగిందని నేను

అనుకోను ఒక గ్రామానికి, ఒక వార్డుకు, ఒక విజన్ తయారు చేసి రేపు ఏ ప్రజాప్రతినిధులు వచ్చినా కూడా అయిదు సంవత్సరాలు ఆ విజన్ డాక్యుమెంట్ పెట్టుకుని.. దానికంటే మెరుగుగా చేస్తే సంతోషం, కనీసం అది చేయడానికి ఒక పత్రం ఉంటుంది. ఆ ప్రకారం ముందుకు పోయే పరిస్థితి ఉంటుంది. ఇంకొక పక్కన అధ్యక్షా, డిస్ట్రిక్ విజన్ తయారు చేశాం. ఈరోజు రాష్ట్రానికి విజన్ తయారు చేస్తున్నాం. ఇంకొక పక్కన సన్‌రైజ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ విజన్ 20-29లో ఈరోజు ఐదు సంవత్సరాలకు గాను తయారు చేశాం. మనం ఆరోజు ఒక పేరుపెట్టాం. సన్‌రైజ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ అని మన వాళ్లందరనూ నేను అడిగినప్పుడు ఏ పేరు పెడుదామని అంటే అందరూ కలిసి ఒక మాట అన్నారు. తూర్పు తీరాన ఉన్నాము సన్‌రైజ్ పెడితే బాగుంటుంది అని సలహా ఇస్తే, ఆరోజు సన్‌రైజ్ అని పేరు పెట్టుకున్నాం. కానీ అన్ని పేర్లు కూడా రకరకాలుగా ఉన్నప్పటికీ మనం పెట్టుకున్న పేరు యొక్క సార్ధకత మీరు చూస్తే, సన్‌రైజ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ పెట్టుకున్నాం సోలార్ ఎనర్జీ వచ్చింది, దాంతో పెద్ద రెవల్యూషన్ వచ్చింది. ఆ సూర్యుడు మనకు అండగా నిలబడి విద్యుత్ ఛార్జీలు కూడా తగ్గేపరిస్థితి వస్తోందంటే మనం పెట్టుకున్న పేరుకు, జరిగిన destiny కి భగవంతుడు మనకు కలిపించే పరిస్థితి వచ్చింది అధ్యక్షా. ఐతే అధ్యక్షా, ఈరోజు మనం ఇక్కడ చూసినప్పుడు ఒక 13 విషయాల్లో ముందుకు పోతున్నాం. Happiness, Quality of Life, Ease of Living, State Economy & Growth, Inclusive Growth, Social Empowerment నేను నిన్న కూడా చెప్పాను. ఆర్థిక అసమానతలు ఉండి చాలా మంది పుట్టుకతో కానీ, వారి వృత్తి రీత్యా కాని వెనుకబడి ఉండి ఇబ్బంది పడ్డారో వారి కోసం Inclusive Growth Rate పెట్టుకున్నాం. Social Empowerment పెట్టుకున్నాం. Human Development, Health Education పై శ్రద్ధ పెట్టాం. వ్యవసాయ, అనుబంధ రంగాలపై Food Processing కానీ, Diversification కానీ, ప్రకృతి సేద్యంతో కానీ ముందుకు పోతున్నాం.

ఇంకొకపక్కన Competitiveness for Import Substitution and Export Promotionకు వెళ్లాము. Manufacturing for more job creation.... ఉద్యోగాలు అవసరం. వ్యవసాయ రంగాన్ని కాపాడుకుంటూ ముందుకు పోతున్నాం. ఇవన్నీ జరగాలంటే మౌలిక సదుపాయాల కల్పన ఉండాలి. Sustainability రావాలి, దీనిపైన కూడా శ్రద్ధ పెట్టాము.

ఇంకొక పక్కన Livability and productive cities and villages. ఎందుకంటే అధ్యక్షా, రోజు గ్రామాలలో చూసినా, పట్టణాల్లో చూసినా, ఎక్కడ చూసినా కాలుష్యం చేరిపోయి అనారోగ్య సమస్యలు వచ్చి మన అనారోగ్యాన్ని మనమే కొని తెచ్చుకునే పరిస్థితికి వచ్చాము. అందుకనే ఒక నిర్దిష్టమైన విధానంతో ఈ ఐదు సంవత్సరాల్లో మనం నిలదొక్కుకోగలిగాము. రాబోయే ఐదు సంవత్సరాల్లో ఒక నిర్దిష్టమైన విధానంతో Quality of Life కు ఎక్కువ శ్రద్ధ పెడుతున్నాం. మొత్తం సేవా రంగానికి అధిక ప్రాధాన్యాన్ని ఇస్తున్నాం. ఎందుకంటే అమెరికాలో 80 శాతం సేవారంగం, మనది 45 శాతం సేవారంగం, పక్కన ఉండే కర్ణాటకలో 65 శాతం సేవా రంగం మామూలుగ వ్యవసాయంలో పెట్టే పెట్టుబడి అవసరం. ఎందుకంటే ఎక్కువ మంది దానిపైనే ఆధారపడి ఉన్నాం. కొన్ని కొన్ని దేశాల్లో మీరు చూస్తే అమెరికాలో

ఒక్క శాతం మాత్రమే వ్యవసాయంపై ఆధారపడి ఉన్నారు. మన దగ్గర 60 నుండి 65 శాతం ఉన్నారు. మరికొన్ని దేశాల్లో రెండు శాతం ఉన్నారు. పరిశ్రమలు కూడా తగ్గుతున్నాయి. అదే సమయంలో 70 నుండి 80 శాతం సేవా రంగంలో మీరు ఏది తీసుకున్నా ఎడ్యుకేషన్ కాని, హెల్త్ కాని, ఐటీ కాని, టూరిజం కాని ఇందులో షాపింగ్‌లు, హోటల్స్ వంటి ఫైనాన్షియల్ సర్వీసులు వస్తాయి. అల్టిమేట్‌గా నాలెడ్జ్ ఎకానమి. భవిష్యత్తులో నిర్ణయించబోయేది నాలడ్జ్ ఎకానమి, శారీరక కష్టం కాదు. శారీరక కష్టం చేసేది ఆరోగ్యం కోసం చేయాలి, అందుకు ఉదయపు సమయంలో వాకింగ్, సైక్లింగ్ చేయాలి. ఇవన్నీ మనం చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. కానీ భవిష్యత్తులో ఏ వ్యక్తి పైకి రావాలన్నా, ఏ సమాజం పైకి రావాలన్నా కూడా తెలివితేటలతో ముందుకు పోవాల్సిన అవసరం ఉంది. Sustainability కోసం Green Economy తీసుకువచ్చాం. ఇవన్నీ Governance లో transformation కోసం Technology process institutionalise చేయడం, Data Analyze చేయడం వంటివి చేసి Vision Performance Management తీసుకువచ్చాం. ఇవన్నీ ఒకసారి చూస్తే, కొన్ని నిర్ధిష్టమైన విధానాలతో మనం ముందుకు పోతున్నాం. అవి మీరు చూసినప్పుడు ఈ indicatorsలో 2019-24కు CAGR GSDP ఇప్పుడు 10.92 శాతం మనం grow అయ్యాం. అంటే 10.56 శాతం grow అయ్యాం. దానికి GVA అయితే 10.92 శాతం వచ్చింది. ఈ రోజు మనం 12 శాతం CAGR Constant pricesలో పెరగాలని అనుకుంటున్నాం. Constant pricesలో 12 శాతం పెరగాలంటే, Real termsలో 13 నుండి 15 శాతం పెరగాలి. అందుకు ప్రణాళికలు తయారు చేసుకుంటున్నాము, ఆ ప్రకారం ముందుకు పోతున్నాం. అదే విధంగా current pricesలో 2024కు రూ.23,30,000కోట్ల రూపాయల GSDP contribution పెట్టుకున్నాం. ఈరోజు దీనిమీద కూడా మీరు ఒక్కసారి చూస్తే, ఇప్పటికి మన దగ్గర రూ.9,40,000కోట్ల రూపాయలకు చేరుకుంటున్నాం. ఈ సంవత్సరంలో రూ.9,25,000కోట్లు లేదా రూ.9,30,000కోట్ల రూపాయలకు మనం చేరుకుంటున్నాం. ఇది 2020-2024 నాటికి రూ.23,30,000కోట్ల రూపాయలకు చేరుకోవాల్సి ఉంది. ఇందులో కూడా అధ్యక్షా, మీరు ఒకసారి చూస్తే, GVA మనం విజన్‌లో 11 శాతం టార్గెట్ పెట్టుకుని 10.96 శాతంకు మనం చేరుకున్నాం. వ్యవసాయంలో మనం 9.09శాతం పెట్టుకుంటే మనం 13.04శాతానికి రీచ్ అయ్యాం. పరిశ్రమలలో మనం 13.03శాతం పెట్టుకుంటే 8.05శాతానికి వచ్చాము. సేవా రంగంలో 11.01 శాతం పెట్టుకుంటే 9.08శాతానికి చేరుకున్నాం. అదే ఆల్ ఇండియాలో వ్యవసాయంలో 4.02శాతం, పరిశ్రమలు 2.05శాతం, సేవారంగం 9.38 శాతం, మొత్తం సగటున 6.02 శాతం వాళ్లు వచ్చారు. మనం 11.05శాతంకు చేరుకున్నాం, పెంచుకోగలిగాం. అది మనం సాధించిన ఘనమైన విజయం అని నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను. ఈరోజు అధ్యక్షా, దీనివల్ల భవిష్యత్తులో కూడా మీరు చూస్తే, ఇది 12 శాతం మనం పెట్టుకున్నాం. వ్యవసాయ రంగంలో 9.06 శాతంగా పెట్టుకున్నాం. పరిశ్రమలకు14.04శాతం పెట్టుకున్నాం, సేవా రంగానికి 13.05 శాతం పెట్టుకున్నాం. సగటున చూస్తే, దగ్గరదగ్గర 12 శాతం లక్ష్యంగా పెట్టుకుని ముందుకు పోయే పరిస్థితికి వచ్చాము. అదే విధంగా PCA ఐతే రూ.1,40,000 ల

Per capita Income ఉంది. ఇది రూ.1.60లక్షలకు ఈ సంవత్సరం మనం చేరుకుంటున్నాము. 2018-19కి ఇది మూడు లక్షలా డెబ్బై ఎనిమిది వేల రూపాయలు లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాం.

3.40 PM

అదేమారుగా, inclusive growth rate లో మీరు చూస్తే ఆరోజు మనం ఆలోచించింది నెలకు ప్రతీ ఒక్క కుటుంబానికి రూ.10,000లు రావాలని పెట్టుకున్నాం. అది సాధిస్తాం, ఇది సాధించడమే కాదు, రాబోయే 5 సంవత్సరాల్లో కనీసం రూ.25,000లు ఒక కుటుంబానికి ఆదాయం వచ్చేటట్లుగా ఒక ప్రణాళిక తయారుచేసుకుంటున్నాం.

(ఈ సమయంలో తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

దీనికి ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనార్టీ, కాపు, బ్రాహ్మణ అన్ని కార్పోరేషన్లలో వచ్చే డబ్బులన్నీ కూడా అనుసంధానం చేసుకుంటాం. అందరికీ ఉద్యోగాలు రావడానికి, ఉపాధి కల్పించడానికి ఏమి చేయాలో అవన్నీ కూడా వర్కౌట్ చేస్తాం. ఆ విషయాలు నేను చెబుతాను. కొత్తగా 30 లక్షల మందికి ఉద్యోగాలు రావాలని పెట్టుకున్నాం. ఈరోజు నేను గర్వంగా చెప్పగలుగుతున్నాను. కొత్తగా పరిశ్రమలు వచ్చాయి. మనం గట్టిగా పని చేశాం. మనం పనిచేసిన తర్వాత మీరు ఒక్కసారి చూస్తే, 2,624 MoUలు చేశాం. రూ.15,53,000కోట్లు విలువ చేసే MoUలు సంతకాలు పెట్టాం. ఇప్పటికే దగ్గరదగ్గర మీరు చూస్తే మనం అమలుచేసినవాటివల్ల 10,15,250 మందికి ఎంప్లాయిమెంట్ వచ్చింది.

ఇంకొకపక్కన MSMEs 3,30,316 వచ్చాయి. మొత్తం కలిపి 13,50,000 మందికి ఉద్యోగాలు వచ్చే విధంగా పెట్టుబడులు తీసుకొచ్చాం.

(ఈ సందర్భంలో తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

అదేమారుగా ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు కూడా పెద్ద ఎత్తున, ఎక్కడ వీలైతే అక్కడ మనం శాంక్షన్ చేసే పరిస్థితికి వచ్చాము. ఇది కాకుండా మనం పెద్ద ఎత్తున Skill Development పెట్టాం. దేశంలోనే most employable skills ఉండే రాష్ట్రం ఏదంటే ఆంధ్రప్రదేశ్ అని Government of India కూడా సర్టిఫికేట్ ఇచ్చే పరిస్థితి వచ్చింది. నెక్స్ట్ లెవల్‌కు మనం ముందుకు తీసుకుపోతాం.

Farmers లో Zero Budget Natural Farming (ZBNF). 60,00,000 మంది రైతులు 80,00,000 హెక్టార్లలో రాబోయే 5 సంవత్సరాల్లో ZBNF కు పోతాం. ప్రపంచంలో ఇది ఒక పెద్ద క్లస్టర్‌గా తయారవుతుంది. ప్రపంచానికి మనం ఇచ్చే గిఫ్ట్ ఈ ZBNF అని కూడా నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను.

(ఈ సందర్భంలో తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

నాలుగు సంవత్సరాల్లో రైతుల ఆదాయం రెండింతలు చేశాం. ఈసారి కూడా రెండింతలు కంటే ఎక్కువే చేస్తాం. ఇంకోపక్కన మనం ఇచ్చే సేవల వల్ల 90శాతం satisfaction కు తీసుకొస్తాం. ఇప్పుడు 79శాతానికి వెళ్లాం. ఇది 90 శాతానికి వస్తుంది. Renewable Energy అంటే మామూలుగా coal గాని, ఇంకా మిగిలినవి కాకుండా 40 శాతానికి, ఇప్పటికే 20 శాతానికి వస్తున్నాం, దీనిని 40 శాతానికి తీసుకెళ్తాం. రాబోయే రోజుల్లో ఎప్పుడు కరెంట్ ఉత్పత్తి చేయాలన్నా సోలార్ గాని, విండ్‌కే ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇస్తాం. స్టోరేజ్‌కు ప్రాధాన్యత ఇస్తాం. ఎక్కడికక్కడ దీనిని ఎక్కువగా ముందుకుతీసుకుపోతాం.

Human Development Index .8% తీసుకెళ్తాం. Malnutrition free State గా ఉంటుంది. 100 శాతం లిటరసీ ఉంటుంది. Social Security, Pension, Insurance all eligible persons కు 100 శాతం ఇస్తాం. ఇండ్లు అందరికీ కట్టిస్తాం.

రోడ్డు కనెక్టివిటీ. ప్రతీ ఒక్క ఊరుకీ రోడ్డు కనెక్టివిటీ ఇస్తాం. ఊళ్లల్లో సిమెంట్ రోడ్లు ఉంటాయి, ఊరు నుంచి మెయిన్ రోడ్డు వరకూ సిమెంట్ గాని, బీటీ రోడ్డు గాని ఉంటుంది. అక్కడి నుంచి ఆర్ అండ్ బి రోడ్లు సింగిల్ లేన్, డబుల్ లేన్, ఫోర్ లేన్, ఎయిట్ లేన్, ఇంటర్నెట్ లేన్, ట్రాఫిక్‌ను బట్టి ఎక్కడికెళ్లాలన్నా రాజధానికి గాని, జిల్లా హెడ్‌క్వార్టర్స్‌కు గాని, మార్కెట్ ప్లేసెస్‌కు గాని, పోర్టుకు గాని, ఎక్కడికి వెళ్లాలన్నా perfect destination కింద రోడ్డు కనెక్టివిటీ కింద ఇస్తాం. Drinking water... ప్రతీ ఒక్క ఇంటికి tap water, క్వాలిటీ వాటర్ ఇస్తాం. 24X7 power.... ఎక్కడా కూడా quality of power లో సమస్య లేకుండా చేస్తాం. అన్ని సిటీస్‌ను Slum free Cities గా తయారుచేస్తాం. ODF+ కు వెళతాం. ఇప్పటికే వెళ్లాం. దీనిని ఇంకో స్టేజ్‌కు తీసుకెళ్తాం. ప్రతీ ఒక్క ఊరిని తయారుచేసుకుంటాం. ప్రభుత్వ సర్వీసులన్నీ 100 శాతం ఆన్‌లైన్లో పెడతాం. 100% digital inclusion కు వెళతాం. 100 శాతం financial inclusion కు కూడా వెళతామని చెప్పి కూడా నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను. ఇవన్నీ చేసి అధ్యక్షా, విజన్‌లో చాలా క్లియర్‌గా చెప్పాం. The people of Andhra Pradesh envision transforming their State into a happy, inclusive, responsible, globally competitive and innovation driven society through structural transformation and by sustaining inclusive double digit economic growth to become the ...... నేను ఇంతకుముందు చెప్పినట్టు 2022కు మూడు అగ్ర రాష్ట్రాల్లో ఒకటి, 2029కు నంబర్ వన్ రాష్ట్రం కావడానికి వెళ్తున్నాం.

Happiness ranking మనం చేస్తున్నాం. 2016-17లో Government of India మీరు చూస్తే 122వ స్థానం నుంచి 133వ స్థానానికి వెళ్లింది. అదే మనం 74వ స్థానం నుంచి 44వ స్థానానికి వచ్చాం.

(ఈ సందర్భంలో తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

నా ఆలోచన ఒకటే. ప్రపంచంలోనే హ్యాపీనెస్‌లో టాప్-10 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఒకటి ఉండాలనేది నా ఆలోచన.

(ఈ సందర్భంలో తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

అలాంటి ఎన్విరాన్‌మెంట్ తీసుకొస్తాం. అందుకే సండే కూడా మీరు చూస్తే "హ్యాపీ సండే" తీసుకొచ్చాం. కల్చరల్ ప్రోగ్రామ్స్‌కు ప్రాధాన్యత ఇచ్చాం. లిటరేచర్‌కు ప్రాధాన్యత ఇచ్చాం. క్లాస్‌రూంలో కూర్చొని 24 గంటలూ మక్కీ కొట్టడం కాదు, క్రియేటివ్‌గా వెళ్లండి, టెక్నాలజీ ఉపయోగించండి, నచ్చిన సమయంలో చదువుకుంటూ బాగా రాణించే మార్గాన్ని తీసుకుపొమ్మని మనం చెబుతున్నాం. దీనికోసం Happiness Commission వేస్తున్నాం. Smart living. నేను ఆ మాటే చెప్పాను. రాబోయే రోజుల్లో ప్రతీ ఒక్క ఇంటికీ ఒక స్మార్ట్ ఫోన్ ఇస్తున్నాం. ఆ స్మార్ట్‌ఫోన్‌లో మీకు ఏ పని కావాలన్నా ఎక్కడికీ పోయే పని లేకుండా మీ ఫోన్ ద్వారానే అన్ని సేవలూ అందించే పరిస్థితికి శ్రీకారం చుడుతున్నాం. ఒక మొబైల్ ఫోన్ ఉంటే సరిపోతుంది. అన్ని పనులూ అయిపోతాయి. ఇంట్లో కూడా 15MBPS fiber connectivity ఇస్తున్నాం. రూ.149లు. అన్ని చానల్స్ వస్తాయి, ఎప్పుడు ఏ సినిమా కావాలంటే అది చూసుకోవచ్చు. అదేమారుగా కంటెంట్ అంతా ఉంటుంది. అదేమారుగా మీరు చూస్తే దీనిద్వారా మూడు టెలిఫోన్లు కూడా ఇస్తున్నాం.

ఇంకోపక్కన Corrupt free Society. నేను నరేంద్రమోదీగారిని ఎన్నోసార్లు అడిగాను. నిన్నే తగులుకున్నాడు మళ్లీ. రూ.2,000లు, రూ.500 లు రద్దు చేయమన్నాను. ఎందుకు రద్దు చేయలేదు అని అడుగుతున్నాను. ఆ డబ్బులు లేకపోతే మీకు ఏమాత్రం కూడా అధైర్యం లేదు, ధైర్యంగా పబ్లిక్‌లోకి వెళ్లొచ్చు. 5 సంవత్సరాలు కష్టపడుతున్నాం. ఎవరో ఒకతను సూట్‌కేస్ తీసుకొస్తే మనం భయపడాలా అని నేను అడుగుతున్నాను. ఎందుకు ఈ రూ.500లు, రూ.2,000లు అని అడుగుతున్నాను. ఎందుకు బిజెపి పార్టీ రూ.2,000లు తీసుకొచ్చారో చెప్పవలసిన బాధ్యత మీపైన ఉందని కూడా నేను తెలియజేస్తున్నాను.

(ఈ సందర్భంలో తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

Demonetization పేరు పెట్టి నోట్లు రద్దు చేసి పెద్ద farce చేశారు. నీతి, నిజాయితీగా రాజకీయం చేయాలంటే చేయలేని పరిస్థితిని తీసుకొస్తున్నారు. ఇది దుర్మార్గమైన కార్యక్రమం. దీనిని నేను ఆరోజూ

ఖండించాను, ఈరోజూ ఖండిస్తున్నాను. ఇప్పుడే కాదు, నేను ఇంతకుమునుపు అపోజిషన్‌లో ఉన్నప్పుడు కూడా ఇది మంచి పద్ధతి కాదు అని చెప్పాను. అందుకనే, మొన్న కూడా మీరు చూస్తే corrupt free society లో మనం మూడవ ర్యాంకులో ఉన్నాం. అది కూడా మారాలి. నంబరు వన్ ఉండాలి. Distant Number one ఉండాలి. ఒక్క గవర్న్‌మెంట్‌లోనే కాదు, సమాజంలో కూడా. అవినీతి లేని సమాజం రావాలి, ప్రతీ ఒక్కరూ వాళ్లు కష్టపడి సంపాదించుకోవాలి తప్ప అవినీతి ఆదాయంతో బతకడం చాలా నీచం. అలాంటి నీచానికి పాల్పడటం ద్రోహం అని చెప్పి నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను. అలాంటి సమాజం కోసమే చేస్తాం. ప్రభుత్వం తరఫున transparent గా ఉంటాం. పెన్షన్ అడిగారు. ఎందుకు ఇవ్వలేదో సమాధానం చెబుతాం, రేషన్ అడిగారు, ఎందుకు ఇవ్వలేదో సమాధానం చెప్పే పరిస్థితి ఉంటుంది. ఏ పని అడిగినా, రూల్స్ కరెక్ట్‌గా ఉంటే ఆటోమేటిక్‌గా అయిపోతాయి ఎక్కడైనా సమస్య ఉంటే తప్ప.

ఇంకోపక్కన Quality of life. ఆ విషయంలో మీరు కూడా గుర్తు పెట్టుకోవల్సింది, నేను ఇంతకుమునుపు కూడా చెప్పాను. Air quality, food quality, water quality, power quality, ఇవన్నీ కూడా measure చేసుకోగలిగితే మన లైఫ్ చాలా హ్యాపీగా ఉంటుంది. అధ్యక్షా, ఇక్కడ మీరు చూస్తే ఈ నాలుగున్నర సంవత్సరాల్లో we are number one. All India కంటే 3.22 శాతం అదనంగా grow అయ్యాం. ఇంకోపక్కన మీరు చూస్తే మనం వేసుకున్న విజన్ ప్రకారం 11శాతం అనుకుంటే 10.96శాతానికి అచీవ్ అయ్యాం. పెట్టుకున్న విజన్ నాలుగు సంవత్సరాల్లో వర్షం పడకపోయినా, ఎక్కడ చూసినా ఇబ్బందులు వచ్చినా, ఇబ్బందులను అధిగమించే విధంగా ప్రణాళికలు తయారుచేసుకొని స్టాటస్టిక్స్ పెట్టుకొని ఈరోజు బ్రహ్మాండంగా బయటపడగలిగాం. దానికి కారణం ఈ ప్రభుత్వానికి ఒక నిర్దిష్టమైన విధానం, దూరదృష్టి ఉంది. అందుకే జయించగలిగాం. కేంద్రం అడ్డుపడినా మనం ముందుకుపోగలిగామంటే అది మనకుండే దూరదృష్టే కారణం అని చెప్పి నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను.

(ఈ సందర్భంలో తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

ఈ సంవత్సరం రూ. 9.27 lakh crores మన GST. ఇంతకుమునుపే చెప్పాను. అది 2024కు రూ.23 లక్షలు చేస్తాము. ఇది అసాధ్యం కాదు. 2029కు Trillion Dollar Economy ఏదంటే దానికి చిరునామాగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉంటుందని చెప్పి కూడా నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను.

(ఈ సందర్భంలో తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యులు బల్లలు చరిచారు).

3.50 PM

One trillion Mega Dollars economy కి వెళుతాం. నేను ఇంతకుముందు చెప్పినట్లు, before bifurcation, our per capita income was Rs.89,214, after bifurcation, our per capita income is Rs.82,870, హైదరాబాద్ ఆదాయం పెరిగింది, మన ఆదాయం తగ్గిపోయింది. ఆరోజు చూస్తే తెలంగాణా ఆదాయం రూ.1,12,325లు మనకంటే రూ.30,000లు అదనంగా వచ్చింది. అది wind fall gain. విభజనతో వచ్చిన ఆదాయం వాళ్లది. అక్కడనుంచి మనం స్ట్రగుల్ అయ్యాం. రూ.82,870 నుంచి రూ.1,42,000 లకు పెరిగాం, ఆల్ ఇండియాలో చూస్తే రూ.8,000లు యావరేజ్‌గా పెరిగితే మనం రూ.15,000లకు అంటే రెండింతలు పెరిగాం. అయినా కూడా సౌత్ ఇండియాలో మనం చాలా లోయస్ట్‌గా ఉన్నాం. ఎందుకంటే తెలంగాణ రూ.1,81,034 లకు వెళ్లారు, కర్ణాటక రూ.1,81,700 లకు వెళ్లారు, తమిళనాడుకు రూ.1,66,934లు వచ్చింది, కేరళ రూ.1,80,588లకి వచ్చింది. ఇంకా మనం దగ్గరదగ్గర రూ.38,000లు గ్యాప్ ఉంది. దీనిని పెంచుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

ఇంకోపక్కన చూస్తే అప్పటికీ, ఇప్పటికీ మనం ఎక్కువ గ్రోత్ వచ్చినా, ఇంకా ఎన్నో అధికమించాలంటే ఎంతో శ్రమించాల్సిన అవసరం ఉంది. ఆల్ ఇండియా కంటే బెటర్‌గానే ఉన్నాం. సదరన్ స్టేట్స్ అన్నీ ఒక రేంజ్‌లో ఉన్నాయి. మన రాష్ట్రం మాత్రం లోయస్ట్‌లో ఉంది. తమిళనాడు మనకంటే రూ.24,000లు ఎక్కువగా ఉంది. రెండు, మూడు సంవత్సరాల్లో తమిళనాడును అధికమిస్తాం. ఈ సౌత్ ఇండియాలోనున్న అన్ని రాష్ట్రాలను అధిగమిస్తే నార్త్ ఇండియా కంటే మనం బెటర్‌గా తయారవుతాం. అందుకనే ఎట్టి పరిస్థితుల్లో నా ఆలోచన ఒకటే, ఈ సంవత్సరంలో రూ.1,65,000లకు వెళుతున్నాం, దాదాపు రూ.20,000లు పెరుగుతుంది. అల్టిమేట్‌గా ఎట్టి పరిస్థితుల్లో మనం దీనిని అధిగమించాల్సిన అవసరం ఉంది.

ఆల్ ఇండియా లెవెల్ కంటే మనం 2014లో చాలావరకు ఎనిమిది శాతం అదనంగా ఉంటే ఈరోజు 26 శాతం అదనంగా ఉండేవిధంగా తయారయ్యాం. ఎనిమిది నుంచి ఇరవై శాతం వరకు ఆల్ ఇండియాలో వెళ్లాం, దగ్గర దగ్గర 18 శాతం పెరిగాం. కానీ సౌత్ ఇండియాలో మాత్రం అన్ని స్టేట్స్ కూడా తక్కువ జనాభా ఎక్కువ జీఎస్‌డీపీ వల్ల వాళ్లను రీచ్ కావాలంటే కొంత కష్టమవుతుంది. కానీ ముందుకు వెళుతాం.

ఐదు జిల్లాలు, 2015లో ఆల్ ఇండియా యావరేజ్ కంటే పర్ క్యాపిటా ఇన్‌కం తక్కువ ఉంటే ఇప్పుడు రెండు జిల్లాలకు వచ్చాం. అవి శ్రీకాకుళం, విజయనగరం. ఈ రెండు జిల్లాలు కూడా అధిగమించాల్సిన అవసరం ఉంది. రాబోయే రోజుల్లో తప్పకుండా ఒక inclusive growth rate కాదు

అందులో సమానంగా ఇంకోపక్కన ఎక్కడికక్కడ మనం ఆలోచించేది జిల్లాకు, నియోజకవర్గాలకు, మండలాలకు, గ్రామాలకు స్పెసిఫిక్‌గా వెళుతాం, ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ పెడతాం, చేయూతనిస్తాం. ఎట్టిపరిస్థితుల్లో అన్ని జిల్లాలను పైకి తీసుకొచ్చే బాధ్యత, ప్రత్యేకమైన, స్పెషల్ అటెన్షన్ ఇచ్చే బాధ్యత ఈ ప్రభుత్వం తీసుకుంటుంది.

(సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

అందుకే ఈ విజన్ డాక్యుమెంట్‌ను తీసుకొచ్చాం. ఇక్కడుండే సభ్యులల్లో చైతన్యం రావాలి, వారు ప్రజల్లో చైతన్యం తీసుకొరావాలి. ఎక్కడున్నామో మనం అర్థం చేసుకొని అక్కడి నుంచి అప్రోచ్ పెట్టగలిగితే మంచి ఇంపాక్ట్ వస్తుంది.

అదేవిధంగా మళ్లీ చెబుతున్నాను. రూ.3,75,000లు తలసరి ఆదాయాన్ని సాధించాలి. ఎవరైతే రూ.3,75,000 కన్నా తక్కువ ఉన్నారో ఎమ్మెల్యేలు మీ నియోజకవర్గాల్లో మీరు ఫెయిల్ అయినట్లు లెక్క. ఇప్పుడు రూ.1,89,000లు కృష్ణా జిల్లా అత్యధికంగా ఉంది. అలాంటివి కూడా కొన్ని ఉన్నాయి. అక్కడుండే ప్రత్యేకమైన పరిస్థితులు గానీ, వాళ్లు అక్కడ కష్టపడిన విధానం గానీ అన్ని జిల్లాల్లో అదేవిధంగా చేయాల్సిన అవసరం ఉంది.

ఈరోజు కుటుంబ వికాసంలో 15 సెక్యూరిటీలు ఇచ్చాం. అదేవిధంగా సమాజ వికాసానికి 10 సెక్యూరిటీలు ఇచ్చాం. సంక్షేమ కార్యక్రమాలు తీసుకున్నాను. నంబర్ వన్ Direct cash transfer. మనం ఇచ్చే పెన్షన్ డైరెక్ట్‌గా క్యాష్ ట్రాన్స్‌ఫర్, డ్వాక్రా మహిళలకు ఇచ్చే డబ్బులు డైరెక్ట్ క్యాష్ ట్రాన్స్‌ఫర్. అదేవిధంగా స్కాలర్‌షిప్స్, బీమా నేరుగా డబ్బులు ఇస్తున్నాం, ఒక్క పైసా లీకేజీ లేదు. వారికి ఏ పని కావాలన్నా ఆ పనులు చేసుకొనే పరిస్థితుల్లో ఉంటారు.

రెండవది, కైండ్ రూపేణా సహాయం అందించడం. ఈరోజు బియ్యం ఇస్తున్నాం, అన్న క్యాంటీన్లు పెట్టాం, మధ్యాహ్న భోజనం పథకం పెట్టాం, అంగన్‌వాడీలు ఉన్నాయి, ఇవన్నీ కైండ్‌లో ఇస్తున్నాం.

మూడోది, సర్వీస్ రూపేణా అందించడం. ఈరోజు మనం హెల్త్‌లో గణనీయంగా ఖర్చులు తగ్గిస్తున్నాం. సమర్థత పెంచాం. ప్రయివేట్ సర్వీస్‌కు సమానంగా మనం ఇస్తున్నాం. ఎన్టీఆర్ వైద్యసేవా క్రింద హెల్త్ ఇన్స్యూరెన్స్ చూస్తే ఐదు లక్షల రూపాయలు ఇస్తున్నాం. ఒక పక్క సర్వీస్, ఎడ్యుకేషన్‌కు క్వాలిటీ పెంచి అందరికీ అనుకూలంగా ఉండేవిధంగా చేస్తున్నాం.

నాలుగోది, ఆదాయాన్ని పెంచడం. శాశ్వతంగా ఈ డబ్బులపై ఆధారపడకుండా ఆదాయాన్ని పెంచి తద్వారా వారు కూడా వ్యక్తిత్వాన్ని నిలుపుకొనే విధంగా, ఆత్మగౌరవ పెంచేవిధంగా ఈ కార్యక్రమానికి కూడా శ్రీకారం చుట్టాం. అందులోనే ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనారిటీలు అందరూ వచ్చారు.

(సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

బీసీలకు 33 శాతం నిధులు ఖర్చు పెట్టామని చెప్పిన ప్రభుత్వమిది అధ్యక్షా. 50 శాతం బీసీ జనాభా ఉంది, కనీసం 33 శాతం వారి కోసం ఖర్చుపెడితే వాళ్లు పైకి వచ్చే పరిస్థితి వస్తుంది. అందుకే ప్రత్యేకంగా పెట్టాం.

ఇంకోపక్క timely grievances redressal చేయడం, జన్మభూమిలో.. రేపు రాబోయే రోజుల్లో ఆన్‌లైన్లో చూసుకుంటే, ఈరోజు 60 సంవత్సరాలు వచ్చిందంటే పెన్షన్ ఇవ్వాలంటే ఎలిజిబిలిటి ఉందంటే ఆటోమేటిక్‌గా ఇచ్చేయడం. ఎవరైనా ఒక పిటీషన్ పెడితే అది వాస్తవం అనుకుంటే తక్షణమే రిడ్రెసల్ చేయడం, ఇలాంటి కార్యక్రమాలు చేసి ముందుకు పోతున్నాం.

Inclusive growth rate లో 15 points ఉన్నాయి. మీరందరూ చూశారు. 12 types of pensions మనం ఇస్తున్నాం. వృధ్యాప్య పెన్షన్స్, వితంతు పెన్షన్స్, ఒంటరి మహిళా, differently abled persons, చేనేత కార్మికులకు, గీత కార్మికులకు, ఎయిడ్స్ పేషెంట్లకు, కిడ్నీ వ్యాధులుంటే వారందరికీ, ట్రాన్స్‌జెండర్స్‌కు, మత్స్యకారులకు, చెప్పులు కుట్టే వ్యక్తులకు, డప్పు కళాకారులకు, డయాలసిస్ పేషెంట్స్‌కు వీరందరికీ ఇస్తున్నాం. నేను గర్వంగా చెప్పగలుగుతున్నాను, ముఖ్యమంత్రి యువనేస్తం క్రింద రూ.2,000లు ఇస్తున్నాం. ఈ రెండూ కలిపితే దగ్గర దగ్గర అరవై లక్షల మందికి పెన్షన్లు ఇచ్చే ఏకైక ప్రభుత్వం తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం.

(సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

అయినా ఫరవాలేదు. డబ్బులు సంపాదిస్తాం. దానికి సంపద సృష్టిస్తాం. ఆదాయాన్ని పెంచుకుంటాం, అందుకే ఒక నిర్దిష్ట విధానంతో ముందుకుపోతున్నాం. రాబోయే రోజుల్లో అర్హత కలిగిన అందరికీ వస్తాయి.

ఇంకోపక్క Nutrition Security, PDS కింద ఒక కోటి నలభై మూడు లక్షల మందికి రైస్ ఇస్తున్నాం. 25 లక్షల పిల్లలకు Supplementary Nutrition Programme చేస్తున్నాం. Pregnant Ladies కు One Full Meal. Lactate content తక్కువగా ఉన్న పిల్లలున్న తల్లులకు ఒక పూట భోజనం

పెడుతున్నాం. 'అన్న అమృత హస్తం' ఇచ్చాం. 35 లక్షల మంది పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజనం పెట్టడమే కాకుండా రెండు గుడ్లు ఇస్తుంటే కాదు.. న్యూట్రీషన్ కోసం ఐదు గుడ్లు ఇమ్మంటే ఫైవ్ ఎగ్స్‌ని పిల్లలకు ఇస్తున్నది ఈ ప్రభుత్వమని తెలియజేస్తున్నాను.

2019-24 విజన్ 2.0 వర్షన్‌ను చూస్తే ఈ రాష్ట్రంలో malnutrition అనేది ఉండకూడదు, అనీమియా ఉండదు, నేను వందశాతం చెబుతున్నాను. ఈ రాష్ట్రంలో ఉండే ప్రతిఒక్కరూ కూడా ఆరోగ్యంగా, ఆనందంగా ఉంటారు. అది ఈ ప్రభుత్వం ఇచ్చే భరోసా అని మరొక్కసారి తెలియజేస్తున్నాను. దీనిపై ఏ ప్రభుత్వం శ్రద్ధ చూపదు, ప్రజలను మభ్యపెట్టడానికి, మోసం చేయడానికి ఆలోచిస్తారు. మనం ఆలోచించేది ఒక స్టెప్ ముందుకెళ్లి ఏమి చేస్తే సమాజంలో ఒక హెల్దీ ఎన్విరాన్‌మెంట్ వస్తుందో దానికోసం మనం ఆలోచిస్తున్నాం.

ఇన్స్యూరెన్స్ సెక్యూరిటీ, క్రాప్ ఇన్స్యూరెన్స్ మొదలుకొని అన్నీ ఇచ్చాం. రాబోయే రోజుల్లో ఏ వ్యక్తికి కూడా నష్టం జరగకుండా వందశాతం ఇన్స్యూరెన్స్ పెట్టి భరోసా కల్పించే బాధ్యత తీసుకుంటాం.

ఇంకోపక్క వందశాతం కరెంట్ ఇచ్చాం, 9 గంటలు వ్యవసాయానికి ఇచ్చాం. పది లక్షల ఇరవై వేల మందికి ఎస్సీ, ఎస్టీలకు ఇచ్చాం. బ్యూటీపార్లర్స్‌కు, బార్బర్ షాపులకు, రజకులకు, నాయిబ్రాహ్మణలకు, చేనేత కార్మికులకు 150 యూనిట్ల కరెంట్ ఉచితంగా ఇవ్వడానికి శ్రీకారం చుట్టాం.

4.00PM

ఇంకొకపక్కన గ్యాస్ సెక్యూరిటీ ఇచ్చాం. ఎల్‌పిజి అందరికీ ఇచ్చాం. రేపు రాబోయే రోజుల్లో సిఎన్‌జికూడా ఇస్తాం. పైపులైనులో గ్యాస్ తీసుకువచ్చి ఇస్తాం. దీనికి కూడా శ్రీకారం చుడుతున్నాం. వాటర్ సెక్యూరిటీ ఇంతకుముందే చెప్పాను. అందరికీ ఇస్తున్నాం. 2022వసంవత్సరం నాటికి 100శాతం ఇళ్లు అందరికీ కట్టిస్తాం. ఈరోజు దేశంలో 27లక్షల ఇళ్లు, 83వేల కోట్ల రూపాయలతో ఇళ్లు కట్టే ఏకైక కార్యక్రమం, రేపే గృహప్రవేశం పండుగ ఉంది. నాలుగు లక్షల ఇళ్లకు గృహప్రవేశం చేస్తున్నాం. ఇంకొకపక్కన శానిటేషన్ సెక్యూరిటీ కింద ఇప్పటికే ఓడిఎఫ్‌కి వెళ్లాం. ఓడిఎఫ్ ప్లస్‌కి ఈ సంవత్సరం వెళుతున్నాం. ఫాడర్ సెక్యూరిటీ ఇస్తున్నాం. ఇంకొకపక్కన ఎంప్లాయిమెంట్ సెక్యూరిటీ 14లక్షలు ఇస్తున్నాం. ఇంకొకపక్కన 30లక్షల ఉద్యోగాలు క్రియేట్ చేస్తున్నాం. ఇంకొకపక్కన information security ఇప్పుడే చెప్పాను. ఫైబర్ నెట్, దానిని లాజికల్‌గా తీసుకువెళతాం. ఇన్‌కం సెక్యూరిటీ ఒక కుటుంబానికి 25వేల రూపాయలు ఆదాయం వచ్చే పరిస్థితికి వస్తున్నాం. ఇంకొకపక్కన ఇవాళ డిజిటల్ ఇన్‌క్లూజన్, ఫైనాన్షియల్ ఇన్‌క్లూజన్ అందరికీ ఇప్పించే బాధ్యత 2024కి దీన్ని కూడా తీసుకువస్తాం. ఇప్పుడు నేను చెప్పినట్టు ఆల్

కార్పొరేషన్లను కూడా తీసుకుంటున్నాం. ఇక్కడ ఒకవినూత్నమైన కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుడుతున్నాం. ఇన్‌క్లూజన్ గ్రోత్ రేటుకి, ఒకసారి చూస్తే, ఎమ్ఎస్ఎంఈ పార్కులు పెడుతున్నాం. 175నియోజకవర్గాల్లో 175 ఎమ్ఎస్ఎంఈ పార్కులు పెడతాం. అదేమారిగా అవసరమైతే మండల హెడ్‌క్వార్టర్స్‌లో కూడా పెడతాం. Hub and spoke model లో పెడతాం. ఈరోజు ప్రకృతి సేద్యం ఉంది. డ్వాక్రా సంఘాలు ఉన్నాయి. అదేమారిగా ఎస్సీ, ఎస్టీ, ఆదరణ వీటన్నింటి కింద డబ్బులు ఇచ్చాం. ఆధునిక పనిముట్లు ఇచ్చాం. వాళ్లు వాళ్ల స్కిల్స్‌ని బట్టి ఏ వస్తువునైనా, ఇంటి దగ్గర తయారు చేసినా, లేకపోతే ఎంఎస్ఎంఈ పార్కులో తయారుచేసినా క్వాలిటీ టెస్టు చేసి, కామన్ బ్రాండింగ్ పెట్టి, లాజిస్టిక్ వర్క్‌వుట్ చేసి దేశంలో ఉండే మార్కెట్‌తో, ప్రపంచంలో ఉండే మార్కెట్‌ని exploit చేస్తాం. ఒకవేళ ఎయిర్‌కార్గోకి పంపించాలంటే పంపిస్తాం. మంచి పువ్వులు, కూరగాయలు వస్తే ఎయిర్ కార్గోలో పంపిస్తాం లేకుంటే రైల్‌కార్గోలో పంపిస్తాం. సముద్ర మార్గం ద్వారా పంపించాలంటే సముద్ర మార్గం ద్వారా పంపిస్తాం. ప్రతీ ఒక్క వ్యక్తి పారిశ్రామికవేత్త కావాలి. ఉద్యోగాలు అడగటం కాదు ఉద్యోగాలు వీళ్లు ఇచ్చే పరిస్థితికి రావాలనేది నా అభిమతం. అలాంటి ఎకోసిస్టంకి శ్రీకారం చుడతాం.

(సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

దీనికి రెండువేలో, మూడువేలో వస్తువులను బ్రాండ్ చేస్తాం. మంచి బ్రాండింగ్. ఇది ఎక్కడిపోయినా 100శాతం కాన్ఫిడెన్స్‌తో తీసుకునే పరిస్థితికి వస్తుంది, దీనికి శ్రీకారం చుడతామని తెలియజేస్తున్నాం. మొన్ననే ఇన్‌క్లూజివ్ గ్రోత్ రేటులో ఉమెన్‌కి డబ్బులు ఇచ్చాం. ఇంకా అవసరమైతే ఎప్పటికప్పుడు వడ్డీ లేని రుణాలు ఇస్తూనే ఉంటాం. ఇంకా బాగా వాళ్లని అభివృద్ధి చేస్తాం. ఈరోజు యూత్‌కి ఒక్కటే పిలుపునిస్తున్నాను. యూత్‌కి రూ.2వేలు ఇవ్వడం ఒక ఎత్తైతే, స్కిల్ డెవలప్‌మెంట్ అనేది ముఖ్యం. మీకు నిరంతరం ఎంత డబ్బు ఖర్చు పెట్టి అయినా కూడా స్కిల్ డెవలప్‌మెంట్ ఇస్తాం. ఇక్కడ ఉద్యోగ అవకాశాలు ఏమి ఉన్నాయో అన్నీ ఉపయోగించుకోండి. దేశంలో ఎక్కడైనా, ఉద్యోగాలు ఉపయోగించుకోండి. ప్రపంచంలో ఉంటే వెళ్లండి. అదే సమయంలో ఉద్యోగాలు వచ్చిన వాళ్లు మళ్లా entrepreneur గా తయారు చేయండి. ఎక్కడికక్కడ ఆలోచన విధానంలో imaginative గా పోవాలి. Innovative గా మీరు ముందుకు పోవాల్సి ఉంది. అందుకే ఈ కార్యక్రమానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనిస్తున్నాం. వాళ్లే ఈ రాష్ట్రానికి పెద్ద శక్తి. ఆ శక్తిని మన కోసం కాకుండా ప్రపంచానికి సేవలు అందించడానికి, ఏవిధంగా ఉపయోగించాలనేది మీకు నేను తెలియజేస్తున్నాను.

ఇంకొకపక్కన గ్రామీణ పట్టణాల్లో, పట్టణ ప్రాంతాల్లో ఎక్కడికక్కడ మీరు ఒకసారి చూస్తే అన్ని టికి కూడా ఒక నిర్ధిష్టమైన టైం పెట్టుకున్నాం. డ్రైనేజీ వ్యవస్థ 2022కి 100శాతం అండర్ గ్రౌండ్ ఉంటుంది. పంచాయతీలో ఈ సంవత్సరమే సాలిడ్ వేస్ట్ మేనేజ్‌మెంట్ పూర్తి చేస్తాం. ఓడీఎఫ్ ప్లస్ అన్ని గ్రామాలకు ఈ సంవత్సరం వస్తుంది. స్పోర్ట్స్ కాంప్లెక్స్‌లు ఈ సంవత్సరమే పూర్తి చేస్తాం. ప్లే గ్రౌండ్ ఈ రెండు మూడు ఏళ్లలో పూర్తి చేస్తాం. అంగన్‌వాడీ టాయిలెట్స్ అన్నీ పూర్తి చేశాం. ఇంకా ఏదైనా బిల్డింగులుంటే రెండు సంవత్సరాల్లో పూర్తవుతాయి. ఇంటర్నల్ రోడ్లు 2020 కి పూర్తవుతాయి. Road connection to all habitations will completed in March 2020. Dust free **form** roads... ఇవి కూడా తయారు చేస్తాం. Road signage in all panchayats for every house will be completed in March 2020. మినిమం 70 ఎల్‌పిసిడి ట్యాప్ వాటర్ అన్ని గ్రామాలకు, అన్ని ఇళ్లకు ఇస్తాం. ఫైబర్ నెట్ కనెక్టివిటీ మార్చి 2020కి లాస్ట్ మైలు, అందరికీ వస్తుంది.

అదేమారిగా పల్లె వనాలు. ప్రతీ పంచాయతీకి పల్లె వనం క్రియేట్ చేస్తాం. 2022కి అన్ని గ్రామాలకు 10స్టార్ రేటింగ్ ఇచ్చేవిధంగా కార్యక్రమాలు చేపడుతున్నామని తెలియజేస్తున్నాం.

(సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

ఇంకొకపక్కన బ్యాంకింగ్ సదుపాయం కలుగజేస్తున్నాం. ఇంకొకపక్క అర్బన్ ఏరియాలో ఓడీఎఫ్ ప్లస్ స్టేటస్‌కి వెళతాం. సీవరేజ్ కనెక్షన్లు ప్రతీ ఇంటికి ఇస్తాం. ట్రీట్‌మెంట్ ఆఫ్ సీవరేజ్ చేస్తాం. ఎస్‌డబ్ల్యూడి డ్రైన్స్ అన్నీ పూర్తవుతాయి. నగర వనంలు కడతాం. ఫుట్‌పాత్‌లు క్రియేట్ చేస్తాం. కల్చరల్ సెంటర్స్ పెడతాం. స్పోర్ట్స్ కాంప్లెక్స్ గానీ, సైకిల్ ట్రాక్‌లు గానీ అన్ని పంచాయతీలకు పెట్టడానికి ముందుకు పోతున్నాం. పక్కా రోడ్లు వస్తాయి. రోడ్లు సైన్ వేసి ఎస్టాబ్లిష్ చేస్తాం. 50% model share of public transportations పెడతాం. ఫుల్ కవరేజ్ ఆఫ్ హౌస్ హోల్డ్స్ సర్వీసుల కింద ముందుకు తీసుకుపోతాం. జీరో స్లమ్ పాపులేషన్ కింద ముందుకు పోతాం. QR code అన్ని ఇళ్లకు పెడతాం. 9స్టార్ రేటింగ్ అన్ని ఇళ్లకు ఇస్తాం. Anganwadis with modern infrastructure క్రియేట్ చేస్తాం. ఆరోగ్య సదుపాయాలన్నీ కూడా క్రియేట్ చేసి పిహెచ్‌సి, సిహెచ్‌సి ఇవన్నీ కూడా కవర్ చేస్తాం. దీంట్లో గ్రామాలు గానీ, నగరాలు గానీ ఒక పద్ధతికి వస్తాయి. ఇంకొక పక్కన హ్యూమన్ డెవలప్‌మెంట్‌కి ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇస్తున్నాం. ఇందులో మీరు చూస్తే తల్లి-బిడ్డకి ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం, ఇంకొక తల్లి బిడ్డ ఎక్స్‌ప్రెస్ వంటి 21 సర్వీసులు పిపిపి మోడ్‌లో ముందుకు పోతున్నాం. రాబోయే రోజుల్లో ఇంకా అవసరమైతే ఏమేమి కావాలో అవన్నీ ఇచ్చి అల్టిమేట్‌గా ఈ ప్రభుత్వ ఆలోచన ఒక్కటే. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రతీ ఒక్కరూ ఆరోగ్యంగా ఉండాలి. Cost effective health care ఉండాలి. ఎవరూ కూడా సొంత

ఖర్చు పెట్టుకొని బాధపడకుండా పూర్తిగా పేదవాడి ఆరోగ్యం కాపాడే బాధ్యత ఈ ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందని కూడా నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను.

(సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

ప్రపంచంలోనే మాల్‌న్యూట్రీషియన్లు లోయస్ట్ నుండి చేస్తాం. ఇంకొకపక్కన మీరు చూస్తే nutritional and physical activity గైడ్‌లైన్స్ తయారు చేసి లైఫ్ స్టైల్ మరియు eating habit's లను ప్రమోట్ చేస్తాం. కొన్ని బాగా వెనుకబడిన జిల్లాలో mal nutrition ప్రాబ్లం. కొన్ని బాగా ఉండే జిల్లాలో excess nutrition ప్రాబ్లం. ఈరెండు ఉన్నాయి. Obesity వచ్చి చాలా మంది బాధపడుతున్నారు. దీన్ని కూడా బ్యాలెన్స్ చేసుకోవాల్సిన అవసరముంది. అలాంటివి కూడా చేస్తామని చెప్పి తెలియజేస్తున్నాను. ఇంకొక పక్కన స్కిల్ డెవలప్‌మెంట్ అందరికీ చేయడం. ఇవన్నీ చేసి ప్రైమరీ, సెకెండరీ ఎడ్యుకేషన్‌కి ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనిస్తున్నాం. నాలెడ్జ్ ఎకానమి అంటే దానికి చిరునామాగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉండాలి. ఆల్ యూనివర్సిటీలు ప్రపంచంలో ఉండే బెస్ట్ యూనివర్సిటీలతో పోటీ పడాలి. అన్ని స్కూల్స్, కాలేజీలు కూడా ది బెస్ట్‌గా తయారు కావాలి. ఈరోజు మనం 2600డిజిటల్ కాలేజీలు పెట్టాం. 1323వర్చ్యువల్ క్లాసులు పెట్టాం. 96శాతం డ్రింకింగ్ వాటర్, విద్యుత్ ఇచ్చాం. 30శాతం స్కూల్స్‌లో adequate furniture ఇచ్చాం. 4500కోట్ల రూపాయలతో పిపిపి మోడ్‌లో శాంక్షన్ చేసి, ఏ స్కూల్స్‌లోను మాకు ఫర్నీచర్ లేదనకుండా అన్నింటికీ ఇస్తున్నాం. కాంపౌండ్‌వాల్స్ కడుతున్నాం. ఇప్పటికే number one rank in employability. ఇది distant, number one కి తీసుకువెళతాం. Best human resources in the world గా దీనిని తీసుకువస్తామని మీకు తెలియజేస్తున్నాను. 2022కి 100శాతం లిటరసి సాధించి అక్కడనుంచి ఏవేవి చేయాలనో అవన్నీ చేసుకుంటూ ముందుకు పోతాం. ఈరోజు మన దగ్గర ఉండే Institutions అన్నీ NAC accreditation గానీ, NIRF ranking గానీ, ఇంకొకపక్కన ఇంటర్నేషనల్ గానీ ఫైనల్‌గా ఒక్కటే ఆలోచిస్తున్నాను. ప్రతీ ఒక్క స్కూలు, కాలేజీ ఒక ఇన్నోవేషన్ సెంటర్‌గా తయారు కావాలి. కొత్త విషయాలన్నీ వారు నేర్చుకునే స్థితికి రావాలి. సమాజానికి ఉపయోగపడేవన్నీ వాళ్లు ప్రయోగం చేసే పరిస్థితికి రావాలి, ఇన్నోవేషన్ చేసే పరిస్థితికి రావాలని కోరుకుంటున్నాను. ఇంకొక పక్కన వాటర్ మేనేజ్‌మెంట్ గానీ, లోన్ వీవర్ గానీ, ఇవన్నీ కూడా ఇప్పటికే రియాలిటీ చేశాం. ఈరోజు ఇంకొకపక్కన సూసైడ్ పైన కూడా శ్రద్ధ చూపాం. ఎవరైనా రైతు ఆత్మహత్య చేసుకుంటే రూ.5లక్షలు ఇచ్చాం. అది కాకుండా ఈరాష్ట్రంలో ఆత్మహత్యలు చేసుకోకుండా ఉండటానికి ఏమేమి చేయాలో అన్ని చర్యలు ఈ ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందని మరొక్క సారి మీ ద్వారా ప్రజలందరికీ విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

సా.4.10

ఇపుడు GVA చూస్తే అనంతపురం జిల్లాలో గత నాలుగు సంవత్సరాలలో రూ.7వేల నుంచి రూ.14వేలకు, చిత్తూరు జిల్లాలో రూ.5వేల నుంచి రూ.13వేలకు, కర్నూలు జిల్లాలో రూ.8వేల నుంచి రూ.11,300కు పెంచారు. మన రాష్ట్రంలో కొన్ని జిల్లాలకు ఉండే అడ్వాంటేజ్ పెట్టుకొని మనం ముందుకు వెళ్తున్నాం. రైతులకు అనేక విషయాలలో డెట్ రెడంప్షన్ చేశాం. రైతులకు సాయిల్ హెల్త్‌కార్డులు, మెక్రో న్యూట్రియంట్స్ ఇచ్చాం, వ్యవసాయ రుణాలు లక్ష కోట్ల రూపాయలు ఇస్తున్నాం, మెకనైజేషన్‌కు, ఉబరైజేషన్‌కు, మైక్రో ఇరిగేషన్‌కు వెళ్లాం, కౌలు రైతులకు రుణాలిస్తున్నాం. దానికి తోడు రైతులకు రోజుకు తొమ్మిది గంటల విద్యుత్ ఇస్తున్నాం. ఇవన్నీ చేసిన తరవాత మనం చాలావాటిలో ప్రథమస్థానంలో ఉన్నాం. మొక్కజొన్న ఉత్పత్తిలో, జొన్న ఉత్పత్తిలో మనం మొదటిస్థానంలో ఉన్నాం, వరి ఉత్పత్తిలో మనం రెండో స్థానంలో ఉన్నాం. క్వాలిటీ విత్తనాలు అందించేందుకు మనం మెగా సీడ్ పార్క్ పెడుతున్నాం. వ్యవసాయంలో మంచి ఉత్పాదనకు, మంచి విధానాలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రపంచానికే మార్గదర్శిగా ఉండాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాం.

మన రాష్ట్రంలో జడ్‌బిఎన్ఎఫ్ చాలా బాగా జరుగుతోంది, దానిపై ఇంకా శ్రద్ధ పెడతాం. జడ్‌బిఎన్ఎఫ్‌ను లాజికల్‌గా తీసుకెళ్లి మనం అనుకున్న లక్ష్యం నెరవేరే వరకు దీనిని ముందుకు తీసుకెళతాం. మన రాష్ట్రంలో హార్టీకల్చర్ గతంలో 11లక్షల హెక్టార్లు ఉంటే ప్రస్తుతం 17లక్షల హెక్టార్లకు పెంచాం. ప్రస్తుతం 40లక్షల ఎకరాలకు వెళ్లాం, దీనిని కోటి ఎకరాలకు తీసుకెళ్లాలని ప్రయత్నిస్తున్నాం. రాష్ట్రంలో 50 శాతం భూమిలో హార్టీకల్చర్ ఉండేలా ప్రణాళికలు సిద్ధం చేస్తున్నాం. ఒక కోటి ఎకరాలలో హార్టీకల్చర్ ఉండాలని, కోటి ఎకరాలలో మైక్రో ఇరిగేషన్ ఉండాలని ధ్యేయంగా పెట్టుకున్నాం. ఈ రెండూ సాధించిన రోజు అగ్రికల్చర్ సస్టైనబిలిటీ వస్తుంది. మన రాష్ట్రంలో పండించిన పండ్లు, సాగుచేసిన పూలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా వెళ్లాలని ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం. అదే విధంగా మనం పండించే పంటలు ప్రకృతి సేద్యం నుంచి రావాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. వాటికి ట్రేసబిలిటీ తీసుకొచ్చేందుకు కార్యక్రమాలు చేస్తున్నాం. పశుసంవర్థక శాఖపై ఎక్కువ శ్రద్ధ పెట్టడంతో ఎక్కువ ఆదాయం వస్తున్నది. రాబోయే రోజులలో ఆక్వాకల్చర్‌ద్వారా ఎక్కువ ఆదాయం వస్తుంది. ఆ తరవాత హార్టీకల్చర్‌లో, ఆ తరవాత పశుసంవర్థకంలో, ఆ తరవాత వ్యవసాయంద్వారా వస్తుంది. తక్కువ పెట్టుబడితో ఎక్కువ ఆదాయం, సస్టైనబిలిటీ ఉండేలా చర్యలు తీసుకుంటున్నాం.

ఇంకోపక్క పోస్ట్ హార్వెస్టింగ్‌కు, ఫుడ్ ప్రాసెసింగ్‌కు ముందుకు వెళ్తున్నాం. మరోపక్కన మెగా పార్కులు, మీడియం పార్కులు స్థాపించి ఫుడ్ ప్రాసెసింగ్ మీద ఎక్కువ ప్రాధాన్యత పెట్టాం. రైతులు పండించిన పంటలో కనీసం 25శాతం కూడా మార్కెట్‌కు చేరకుండా మధ్యలోనే చెడిపోయే పరిస్థితి కలుగుతున్నది. దానిని 10శాతానికి తగ్గించాలని, మరోపక్క హార్టీకల్చర్, పాలు, ఆక్వాకల్చర్‌లో కనీసం 30

నుంచి 40శాతం ప్రాసెసింగ్‌కు వెళ్లాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకొన్నాం. ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్‌లో మనం మొదటి స్థానంలో ఉన్నాం, డిస్టెంట్‌లో కూడా మొదటిస్థానంలో ఉంటాం. లీక్వాన్ యూనివర్సిటీవారు కూడా మనకు మొదటి స్థానం ఇచ్చారు. ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్‌లో మన రాష్ట్రం మొదటి అయిదవ స్థానంలో ఉంటుంది. విజన్ 2.0లో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని కాంపెటీటివ్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ డెస్టినేషన్ కింద భారతదేశంలోనే గాక ఆగ్నేయ ఆసియా దేశాలలో ఒకటిగా తయారుచేస్తాం. దిగుమతులలో సబ్‌స్టిట్యూషన్ చేస్తూ ఎగుమతిలో ప్రమోషన్‌కోసం ఏమి చేయాలో అవన్నీ పెద్దయెత్తున చేస్తున్నాం. దీనికి కావలసిన Regional competitiveness, Reduced cost of production and selling, Enhancement of Human Capital, Enhance work force participation, Build a Global Brand, Economic activities చేయడానికి విసిఐసి, సిబిఐసి చేయడం, innovation eco system తీసుకురావడం, ఎక్కడికక్కడ కంట్రీ డెస్క్‌లు పెట్టి మనం ముందుకు తీసుకెళ్లాలి.

మన రాష్ట్రంలో డేటా సెంటర్ కూడా రాబోతుంది. 5జిడబ్ల్యు డేటా సెంటర్ పార్క్ విశాఖపట్నంలో అదానీ గ్రూప్ పెడుతోంది. తద్వారా రాష్ట్రంలో రూ.70వేల కోట్ల పెట్టుబడి వస్తుంది. ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా లక్షా పదిహేనువేలకు పైగా ఉద్యోగాలు వస్తాయి. పదిహేను సంవత్సరాలలో రాష్ట్రానికి రెవెన్యూ రూ.60వేల కోట్లు వస్తుంది. టెలికాం హబ్‌గా ఆ ప్రాంతం తయారవుతుంది. దానిద్వారా పలు ఐటి కంపెనీలు వస్తాయి. ఎకానమీ మల్టిప్లైడ్ ఎఫెక్ట్‌లో వెళ్తుంది. ఇలా స్థాపించిన ఒకటి రెండు ప్రాంతాల్లో చూస్తే విపరీతమైన వృద్ధి రేటు వచ్చింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ దీనికి ఒక కేంద్రంగా తయారవుతుందని మీద్వారా తెలియజేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రంలో మానుఫ్యాక్చరింగ్ చాలా తక్కువ ఉంది కాబట్టి దానిమీద దృష్టి కేంద్రీకరించాలి. కియా లాంటి అనేక పెద్ద కంపెనీలు మన రాష్ట్రానికి వచ్చాయంటే ఈ ప్రభుత్వం చూపిస్తున్న శ్రద్ధ, ఈ ప్రభుత్వంపై ఉన్న నమ్మకం. విశాఖపట్నంలో స్థాపించిన మెడ్‌టెక్ జోన్‌ద్వారా మనకు అవసరమైనవే కాకుండా దేశంలో వైద్య రంగంలో అవసరమైన పరికరాలన్నీ అక్కడ తయారుచేస్తున్నారు. రాష్ట్రంలో పది ఎకనమిక్ సిటీలు తయారుచేసి ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను లాజిస్టిక్ హబ్‌గా తయారుచేస్తున్నాం. మన రాష్ట్రంలో విద్యుత్ ఛార్జీలు పెంచము అని నేను ఇంతకు ముందే చెప్పాను. రాష్ట్రంలో ఉన్న 17లక్షల పంపుసెట్లకు సోలార్ ప్యానెల్స్ ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం ఆయా కంపెనీలతో ఒప్పందం చేసుకోనుంది. దానితోబాటు ఎనర్జీ సేవింగ్స్ పంప్స్ కూడా ఇస్తాం. వాటిద్వారా ఉత్పత్తి అయిన విద్యుత్తులో అతనికి కావలసినది వాడుకొని మిగిలిన విద్యుత్‌ను గ్రిడ్‌కు అందిస్తే యూనిట్‌కు రూ.1.50పై.లు అతనికి చెల్లిస్తాం. దానిద్వారా ప్రతి ఒక్క రైతుకు రూ.15వేల నుంచి రూ.18వేలు ఆదాయం వచ్చేలా చూస్తాం. ఇలాంటివి ప్రపంచంలో ఎక్కడా లేవు. దీనివలన స్మార్ట్ పవర్‌గ్రిడ్స్ తయారవుతాయి. ఏ ఊరిలో ఉత్పత్తి అయిన విద్యుత్‌ను ఆ ఊరిలోనే వాడతాం. ఇపుడు ఎలక్ట్రిక్ స్కూటర్లు కూడా వచ్చాయి. ఎలక్ట్రిక్ కార్లు, ఆటోలు కూడా వస్తే ఎక్కడికక్కడ విద్యుదుత్పత్తి చేసి అక్కడికక్కడే వాడుకొనే అవకాశం వస్తుంది. తద్వారా రైతుల ఆదాయం కూడా పెరుగుతుంది. ఇప్పటికి 19వేల మె.వా.కు వెళ్లాం. 2024నాటికి 31వేల మె.వా.కు వెళతాం. దానిలో 40శాతం రెన్యువబుల్

ఎనర్జీకి వెళతాం. రెండో జనరేషన్ పవర్ సెక్టార్‌లో సంస్కరణలకు నాంది పలికాం. స్మార్ట్ గ్రిడ్‌లకు వెళతాం.

విమానయానరంగంలో అయితే ఎయిర్ ట్రాఫిక్‌లో మన రాష్ట్రం రెండో స్థానంలో ఉంది. మన రాష్ట్రం నుంచి గత నాలుగు సంవత్సరాలలో 38శాతం విమాన ప్రయాణీకులు పెరిగారు. అఖిల భారతస్థాయిలో ఆ పెరుగుదల 12శాతం ఉండగా దానికి మూడు రెట్లు మన రాష్ట్రంలో పెరిగింది. కొత్తగా కర్నూలు జిల్లా ఓర్వకల్లులో విమానాశ్రయం ప్రారంభించాం. తరవాత భోగాపురం, నెల్లూరు జిల్లా దగదర్తి, కుప్పంలలో ఎయిర్‌స్ట్రిప్‌లు రాబోతున్నాయి. భవిష్యత్తులో మన రాష్ట్రంలోని 25 పార్లమెంటరీ నియోజకవర్గాలలో ఎయిర్‌స్ట్రిప్‌లు వచ్చినచో ప్రయాణీకులకే కాకుండా ఆయా ప్రాంతాలలో ఉత్తత్తి అయిన వాటిని ఇతర దేశాలకు అమ్ముకొనేందుకు అవకాశం కలుగుతుంది. కుప్పంలో ఉత్పత్తి అయిన పూలను నేరుగా దుబాయ్‌కు, సింగపూర్‌కు కూడా కన్సాలిడేషన్‌కు పంపించవచ్చు. ఎక్కడికక్కడ ఎయిర్‌షోలు నిర్వహించి టూరిజాన్ని కూడా ప్రోత్సహించవచ్చు. ఇలా అనేక ఎకనమిక్ యాక్టివిటీలలో మనం ముందుకెళ్తున్నాం. పోర్టుల ఎగుమతి, దిగుమతిలో మనం రెండో స్థానంలో ఉన్నాం. 171 లక్షల మె.ట. మనం ఆపరేట్ చేస్తున్నాం. భావనపాడు పోర్టు సిద్ధంగా ఉంది, మచిలీపట్నం పోర్టుకు నిన్ననే శంకుస్థాపన చేశాం. రామాయపట్నం పోర్టుకు కూడా శంకుస్థాపన చేశాం. దుగరాజపట్నం పోర్టును నిర్మిస్తామని హామీ ఇచ్చి కేంద్రం మోసం చేసినా రాష్ట్రంలో నాలుగు పోర్టులకు శంకుస్థాపన చేసి ముందుకెళ్తున్నాం. ఆ విషయాలను కేంద్రం గుర్తించాలని మీద్వారా కోరుతున్నాను. వాటిద్వారా మరలా వారికి ఆదాయం కావాలి, కానీ వారు చాలా దుర్మార్గంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. మనకు సువిశాలమైన తీరప్రాంతం ఉంది కాబట్టి మనం వినియోగించుకోవాలి. గ్యాస్ గ్రిడ్, పెట్రో కెమికల్ కాంప్లెక్స్, ఫైబర్ గ్రిడ్ ఎస్టాబ్లిష్ చేయబోతున్నాం. రవాణా రంగం గురించి ఇంతకు ముందే చెప్పాను. ఎక్కడికక్కడ మెట్రో రైల్ ప్రాజెక్టులు, హైస్పీడ్ రైళ్లు, అనంతపురం-అమరావతి ఎక్స్‌ప్రెస్ వే, బీచ్ కారిడార్‌లో శ్రీకాకుళం జిల్లా ఇచ్ఛాపురం నుండి నెల్లూరు జిల్లా తడ వరకు ఇపుడున్న జాతీయ రహదారికి సమాంతరంగా బీచ్ రోడ్డు రావాల్సిన అవసరముంది.

4.20 PM

బీచ్‌రోడ్డుని, నేషనల్ హైవేని కలుపుతూ, ఎక్కడికక్కడ మధ్యలో కలిపేస్తే ఇండస్ట్రియలైజేషన్, టూరిజమ్ పెద్ద యెత్తున అభివృద్ధవుతుంది. మొదటి ఫేజులో ఇచ్ఛాపురం నుంచి భోగాపురం వరకు కలపగలిగితే, మధ్యలో ప్రతీ 10, 20 కిలోమీటర్లకు ఒక రోడ్డుని వేసుకుని కనెక్ట్ చేస్తే బ్రహ్మాండమైన అభివృద్ధి వస్తుంది. అందుకు గాను ఆలోచన చేస్తున్నామని, తప్పకుండా చేస్తామని మీకు తెలియచేస్తున్నాను. ఇంకోపక్కన అన్ని నగరాలను గ్లోబల్ నగరాలుగా తయారు చేస్తాం. అర్బనైజేషన్‌లో బాగా ముందుకు పోతాం. అమృత నగరాలు పెద్ద యెత్తున చేస్తాం. అర్బన్ ఏరియాల్లో అర్బన్ గవర్నెన్స్ గానీ, క్రెడిట్ రేటింగ్ గానీ, సర్వీసులన్నీ ఆన్‌లైనులో పెట్టడం గానీ ఇలాంటి అనేకమైన వినూత్న కార్యక్రమాలతో

ముందుకు పోతున్నాం. అవసరమైతే Urban Regulatory Concept ను తీసుకుని వస్తాం. Data Driven Governance క్రింద data analytics తో ముందుకు పోతాం.

అధ్యక్షా, అమరావతిని one of the most beautiful city గా మనం నిర్మాణం చేసుకోవలసిన అవసరముంది. ఒక విధంగా ఆలోచిస్తే ఇది ఒక క్రైసిస్. కానీ మనం ఒక వినూత్నమైన కార్యక్రమంలో ప్రజలకు పిలుపిచ్చాం. ఆ పిలుపు మేరకు 34,000 ఎకరాల భూమిని ఒక్క మాట కూడా అడగకుండా, సందేహించకుండా మనమీద ఉన్న నమ్మకంతో రైతులు భూమిని ఇచ్చారు. ఇదీ ఈ ప్రభుత్వం మీద ప్రజలకుండే నమ్మకం.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తం చేశారు)

అధ్యక్షా, ముంబయి స్టాక్ ఎక్స్ఛేంజ్‌కు పోయి మనకు డబ్బులు కావాలంటే, రూ.2000 కోట్లు ఒక గంటలో డబ్బులు వచ్చాయంటే అదీ ఈ ప్రభుత్వం పైన ఉండే నమ్మకం. హ్యాపీనెస్ట్ ఒకటి పెట్టి ఇండ్లు కడతామంటే ఒక గంటలో మొత్తం బుక్ అయ్యాయి. పొలాల్లో ఇండ్లు కడతామంటే, ఈ ప్రభుత్వం చేయగలుగుతుంది, ఈ ముఖ్యమంత్రి చేయగలుగుతాడనే నమ్మకంతో ఒక గంటలో 1200 ఇళ్లు బుక్ చేసుకున్నారంటే అదీ ఈ ప్రభుత్వం పైన ఉండే నమ్మకం, ఈ ప్రభుత్వం పైన ఉండే విశ్వాసమని మీకు తెలియచేస్తున్నాను.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తం చేశారు)

అధ్యక్షా, 9 thematic cities పెట్టాం. Media City, Sports City, Government City, Justice City, Electronic City, Knowledge City, Tourism, Health & Finance City లుగా మనం పెట్టుకున్నాం. 5 minutes, 10 minutes, 15 minutes concept పెట్టుకున్నాం. సైకిల్ పాత్, వాకింగ్ ట్రాక్‌లు పెట్టుకున్నాం. నా ఉద్దేశం ఒకటే. ఈ రాజధానికి ఉండే బ్యూటీ ఎక్కడా రాదు. ఒక సుందరమైన నగరం ఇప్పుడిప్పుడే రూపుదిద్దుకుంటోంది. భవిష్యత్తులో నేను చెప్పిన ప్రకారం 5 అద్భుతమైన నగరాల్లో అమరావతి ఒకటిగా ఉంటుంది. ప్రపంచాన్ని ఆకట్టుకునే పరిస్థితి వస్తుంది. భవిష్యత్తులో దీని గురించి ప్రపంచమంతా చర్చించుకునే పరిస్థితి వస్తుంది.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తం చేశారు)

ఇంకో పక్కన ఆంధ్రప్రదేశ్ Global Technology Export Hub గా తయారవుతుంది. విశాఖపట్టణంలో మీరు చూస్తే పింటెక్ హబ్‌గా, బ్లాక్‌చెయిన్, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్, సైబర్ సెక్యూరిటీ, AVGC, ARVR ఇవన్నీ అక్కడ పెద్ద యెత్తున వస్తున్నాయి. తిరుపతిలో హార్డ్‌వేర్ మొత్తం ఒక సిలికాన్ కారిడార్‌గా తయారయ్యే పరిస్థితి వచ్చింది. ఒక ఎలక్ట్రానిక్ మానుఫ్యాక్చరింగ్ హబ్‌గా తిరుపతి, నాలెడ్జ్ ఎకానమీగా

విశాఖపట్టణం, అమరావతి ఓవరాల్‌గా ఎడ్యుకేషన్ హబ్‌గా, ఓవరాల్ యాక్టివిటీగా తయారయ్యే పరిస్థితి వస్తుంది. ఎక్కడికక్కడ అన్ని జిల్లాలు, ఉదాహరణకు అనంతపూర్‌లో ఆటోమొబైల్ కంపెనీలు వస్తాయి. కడపలో స్టీల్ ప్లాంట్ వస్తుంది, ఓర్వకల్లులో విమానాశ్రయం వస్తుంది. విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళంలో కూడా ఇలాంటి సిమిలర్ ఇండస్ట్రీస్ వస్తాయని నేను మీకు తెలియచేస్తున్నాను. అందుకనే ఇవన్నీ మీరు ఒకసారి చూస్తే ఎక్కడా మనం రాజీ పడకుండా ముందుకు పోతున్నాం. ఇంకోపక్కన AWARE (Andhra Pradesh Weather Forecasting and Early Warning Research Centre) తీసుకుని వచ్చాం. AWARE లో చూస్తే గ్రౌండ్ వాటర్‌ని రియల్ టైములో మెజర్ చేయవచ్చు. వర్షాన్ని రియల్ టైములో మెజర్ చేయవచ్చు. సైక్లోన్‌ని రియల్ టైములో ప్రెడిక్ట్ చేయవచ్చు. థండర్‌బోల్ట్స్‌ని రియల్ టైములో ప్రెడిక్ట్ చేస్తున్నాం. Air quality, temperature, wind direction అన్నీ మెజర్ చేసే పరిస్థితి వస్తుంది. కడాన మనం తినే ఆహారం కూడా traceability తీసుకువచ్చే పరిస్థితి వస్తుంది. ఇది ఒక వినూత్నమైన కార్యక్రమం. అందుకే ఇది వంద శాతం డ్రౌట్ ప్రూఫింగ్. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పంట వేస్తే ఒక నెల, అటో, ఇటో వర్షం తక్కువ, ఎక్కువ పడినా ఎట్టి పరిస్థితుల్లో పంట పండించే శక్తి ఈ రాష్ట్రంలో ఉండే రైతాంగానికి ఇవ్వాలి. ఆ దిశగా ముందుకు వెళుతున్నాం.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తం చేశారు)

గ్రౌండ్ వాటర్‌ని 3 నుండి 8 మీటర్లలో పెడతాం. 50 శాతం రాష్ట్రంలో గ్రీన్ కవర్‌కు వెళతాం. CO_2 న్యూట్రల్ చేస్తాం. ఆక్సిజన్ లెవల్స్ పెంచుతాం. క్లీన్ ఎనర్జీకి పోతాం. ఎప్పుడు కరెంటు ఉత్పత్తి చేసినా సోలార్ గానీ, విండ్‌కి గానీ వెడతాం. దీని వలన ధర తగ్గడమే కాకుండా పొల్యూషన్‌ని పూర్తిగా నియంత్రణ చేసే పరిస్థితి వస్తుంది. సాలిడ్ వేస్ట్ మేనేజిమెంటు కొరకు ముందుకు పోతున్నాం. జీరో బడ్జెట్ నాచురల్ ఫార్మింగ్‌కు వెళతాం. డిజాస్టర్ వస్తే హుదూద్ తుపాన్ వచ్చినప్పుడు ఏవిధంగా చేశామో మీరు చూశారు. తిత్లీ తుపాన్ వచ్చినప్పుడు ఏ విధంగా చేశామో మీరు చూశారు. దానికంటే మిన్నగా చేస్తూ మనం ముందుకు పోయే పరిస్థితి వస్తుంది. ఇంకొకపక్కన climate change implementation కి మనం ముందుకు పోతున్నాం. ఏదైతే గ్రీన్ హౌస్ గ్యాసెస్ యొక్క emission ని బాగా తగ్గించడానికి కూడా ఈ ప్రభుత్వం ముందుకు పోతుందని నేను మీకు తెలియచేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, రియల్‌టైం గవర్నెన్స్‌ను పెట్టాం. పరిష్కార వేదిక పెట్టాం. పీపుల్స్ హబ్ పెట్టాం. అందులో భూదార్ ఉపయోగిస్తున్నాం. అదే మాదిరిగా పీపుల్స్ హబ్ పెట్టి మనుషులకు ఆధార్ ఎట్లా ఉపయోగించామో, ల్యాండ్ హబ్ పెట్టి భూదార్ కూడా ఉపయోగిస్తున్నాం. రియల్ టైం అవుట్‌కమ్ మానిటరింగ్ సిస్టమ్‌ను పెట్టుకుని అన్ని పనులు రియల్‌టైంలో చేసే పరిస్థితికి వచ్చాం. వీటన్నింటికీ ఒక ఇన్‌స్టిట్యూషన్‌ను బిల్డప్ చేస్తున్నాం. ప్రజా సాధికార సర్వేలో డేటా అంతా కలెక్ట్ చేశాం. అన్ని ప్రభుత్వ సర్వీసులను ఆన్‌లైన్‌లో పెడతాం. దీనికి ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ గానీ, మెషిన్ లెర్నింగ్ ఉపయోగిస్తాం. అనుకున్న లక్ష్యాలు ఎక్కడైనా మిస్ అయితే వెంటనే చర్యలు తీసుకునే విధంగా ముందుకు పోతాం.

Institute of leadership క్రింద సింగపూర్ గవర్నమెంటులోని లీక్వాన్ ఇనిస్టిట్యూట్, మనం కలిపి చేస్తున్నాం. ఇంకా next level of Governance కొరకు ఇవన్నీ ఏమి చేయాలో అవన్నీ చేయడం కొరకు ముందుకు పోతున్నాం.

మరోవైపు sustainable development goals ని 2022 కే అమలు చేస్తాం. ఇలాంటివన్నీ మీరొకసారి చూస్తే ఒక నిర్దిష్టమైన విధానంతో ఈ ప్రభుత్వం ముందుకుపోతున్నది. ఏదీ కూడా మాటలు చెప్పడం కాదు, ఒక పద్ధతి ప్రకారం చేయడానికి ఏ పనైనా సరే ఆ పనిని సిస్టమేటిక్‌గా చేస్తున్నాం. మీకందరికీ కూడా ఒక విజన్ ఇచ్చాను. 5 సంవత్సరాలు చేశాను. ఒకప్పుడు హైదరాబాద్‌ను ఒక బ్రౌన్‌ఫీల్డ్ సిటీగా అభివృద్ధి చేశాం. ఆ నమ్మకంతోనే మరలా 2014 లో నేను తప్ప వేరే వాళ్లకు అభివృద్ధి సాధ్యం కాదని ప్రజలందరూ కలిసి ఆరోజు తెలుగుదేశం పార్టీకి మ్యాండేట్ ఇచ్చారు. వాళ్లు ఇచ్చిన మ్యాండేట్‌ని ఈ ప్రభుత్వం చిత్తశుద్ధితో ఉపయోగించుకుని రాత్రింబవళ్లు పని చేసింది.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తం చేశారు)

రాజకీయాలు ఎన్ని జరిగాయో మీరు చూశారు. అన్నింటికీ అడ్డం పడ్డారు. సహకరించాల్సిన కేంద్రం నిరాకరించింది. ఇక్కడ అసెంబ్లీకి చివరి రోజు కూడా వచ్చే పరిస్థితి లేదు. పార్లమెంటులో ఉంటారంటే అక్కడ కూడా రాజీనామాలు చేసి ఇంటికిపోయారు. అంటే ఇది ఒక బాధ్యతా రాహిత్యం. చేతగాని రాజకీయం. ఎప్పుడూ కూడా యుద్ధభూమి వదిలిపెట్టి మేము పోరాడతామంటే ఎవరూ నమ్మరు. ప్రజా సమస్యల పరిష్కార వేదిక. ఈ అసెంబ్లీని వదిలిపెట్టి బయటకు వెళ్లి రాజకీయాలు చేయడమనేది చేతగాని

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు బల్లలు చరుస్తూ హర్షం వ్యక్తం చేశారు)

తనం. మీది త్యాగమెట్లా అవుతుందని నేను అడుగుతున్నాను. ఎందుకు అసెంబ్లీకి రాలేదని మిమ్మల్ని అడుగుతున్నాను. ఒకవేళ అసెంబ్లీకి రాకపోతే జీతాలు తీసుకోడానికి మీకు అర్హత ఎక్కడుందో చెప్పమని ఈ సభ ద్వారా నిలదీస్తున్నాను. ఇది ప్రజా ధనం. ప్రజా ధనాన్ని దుర్వినియోగం చేసే అధికారం మీకు లేదు. ఆ విషయం గుర్తు పెట్టుకోవలసిన అవసరముందని ప్రతిపక్ష పార్టీని నిలదీస్తున్నాను.అంటే వీళ్లకు (ప్రతిపక్ష సభ్యులను ఉద్దేశించి) సంస్కారం లేదు. వీళ్లకు అనుభవరాహిత్యం, అహంకారం మాత్రం ఎక్కువ ఉంటుంది. ఏ పనీ చేయరు. ఇష్టానుసారంగా మాట్లాడతారు. నోరు పారేసుకుంటారు. కానీ ఈరోజు వాళ్ల మాటలు వింటున్నానంటే ఈ రాష్ట్ర ప్రజానీకం కోసం నేను కూడా వింటున్నాను తప్ప మరొకటి కాదు. ఆ విషయం మీరు గుర్తు పెట్టుకోవలసిన అవసరముంది. ప్రజా జీవితంలో ఉండే మనం ఒక పద్ధతి ప్రకారం ఉండాలి. ప్రజాసేవ ఒక పవిత్రమైన భావంతో చేయాలనే ఉద్దేశంతో ఈరోజు మనం చేస్తున్నాం. అధ్యక్షా, నిన్న నేను బందర్‌కు వెళితే హైమావతి అనే ఒక ముసలావిడ ఆమె చనిపోతూ వాళ్ల మనవరాల్ని, వాళ్ల కొడుకును పిలిచి ముఖ్యమంత్రి గారికి ఒక లక్ష రూపాయలు ఇవ్వండి, ఇది నా చివరి

కోరిక, ఆయన రాజధాని కొరకు చాలా కష్టపడుతున్నాడు, ఆయనకు లక్ష రూపాయలు ఇవ్వమని ఆమె డబ్బులిచ్చి చనిపోతే వాళ్ల మనవరాలు, కొడుకు నాకు ఆ డబ్బులిచ్చి ఆమె ఫొటో చూపిస్తే నేను దణ్ణం పెట్టి వారికి స్ఫూర్తినిచ్చాను. నివాళులర్పించాను. అదీ స్ఫూర్తి అంటె. అడ్డుపడటం స్ఫూర్తి కాదు. ఎక్కడికక్కడ రాజకీయ లాభం కోసం లాలూచీ రాజకీయాలు చేసి, కేసుల మాఫీ కోసం ఇష్టానుసారంగా ప్రవర్తించే పరిస్థితికి ప్రతిపక్ష నాయకులు వచ్చారు. అధ్యక్షా, సాక్షాత్తూ ప్రధానమంత్రి ఎన్ని విధాలుగా ఎదురు దాడి చేశారో మీరు చూశారు. నేను అడుగుతున్నాను, మీరు నీతులు చెప్పేటప్పుడు మీరు నీతివంతంగా ఉండాల్సిన బాధ్యత మీకుందా లేదా అని ప్రధానమంత్రిని ఈ సభ ద్వారా నిలదీస్తున్నాను.

4.30 PM

మనలను మోసం చేశారు. అందరం బోఫోర్స్ మీద మాట్లాడాము. ఈరోజు నేను అడుగుతున్నాను రాఫెల్ సంగతి ఏమిటి? యుద్ధ విమానాల విషయంలో కూడా అవినీతికి పాల్పడ్డారని, వద్దని ఆరోజే చెప్పామని మినిస్ట్రీ చెబితే, ఆ సెక్రెటరీ చెబితే, నోట్‌లో కూడా రాస్తే దానిని కూడా సుప్రీం కోర్టుకు ఇవ్వకుండా మీ ప్రవర్తన ఎంత విడ్డూరంగా ఉందని అడుగుతున్నాను. ఇది న్యాయమా అని అడుగుతున్నాను. ఇది ఒక పద్ధతా అని అడుగుతున్నాను. ఈ దేశమంతా అవినీతిపరులని మీరు మాట్లాడతారు. యుద్ధ విమానాలు సెంటిమెంటుకు, మన డిఫెన్స్‌కు సంబంధించినవి. దాంట్లోనే మీకు కావాల్సిన మనిషికి దోచిపెట్టాలని మీరు ఆలోచించారంటే దానికంటే నీచమైన కార్యక్రమం ఏమి ఉంటుందో సమాధానం చెప్పాలని ఈ సభ ద్వారా అడుగుతున్నాను. ఏదైనా మంచి కోసం అడిగితే బురద చల్లడం, ఎదురు దాడి చేయడం. ఎన్‌టి రామారావుని తీసేసిన పార్టీతో కలిసారని నిన్న అంటారు, మీరేమి చేశారు? బాగా గాయమై బాధపడుతుంటే ఆ గాయాన్ని పెద్దది చేసి దానిపైన మళ్లా కారం చల్లి మేము బాధపడుతుంటే చూసి ఆనందపడాలనే నీచమైన ఆలోచన ఎంత భాధాకరమండి? అదే నేను చెబుతున్నాను. సచ్చామా బ్రతికామా అని చూడటానికి వస్తున్నారా అని అడుగుతున్నాను. ఈ గడ్డ మీదకు రావడానికి మీకు అర్హత ఏముందని అడుగుతున్నాను? మేము కష్టపడుతున్నాం, బాధపడుతున్నాం, ఇప్పుడిప్పుడే నిలదొక్కుకుంటూ ఉంటే మళ్లా మామీద బురద చల్లడానికి వస్తారా మీరు? ఇదెక్కడి న్యాయమని అడుగుతున్నాను. నీతి తప్పింది మీరు, మాట తప్పింది మీరు, మోసం చేసింది మీరు. మీరు ఇవన్నీ చేసి మళ్లా మామీద పడతారా? ఒక్కొక్కసారి ఆవేశం వస్తుంది. బాధ వేస్తుంది. మళ్లా నిబ్బరాన్ని తెచ్చుకోవాల్సి వస్తోంది. అందుకే అధ్యక్షా రాష్ట్రం తరఫున, ఏ పార్లమెంటులో ఆరోజు నిర్ణయం చేశారో అదే పార్లమెంటు ఎదురుగా, అదే దిల్లీలో ధర్మపోరాట దీక్ష చేయాలని ఈ ప్రభుత్వం నిర్ణయించిందని నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను. పోరాడతాం, తెలుగుజాతి ఎప్పుడు కూడా అపజయాన్ని సహించదు. అపజయాన్ని యాక్సెప్ట్ చేయం. పోరాడతాం, సాధిస్తాం. దాంట్లో సందేహమే

లేదు. నేను అందుకే నవనిర్మాణ దీక్షతో ప్రారంభించాను. మహాసంకల్పంతో ముందుకు తీసుకుపోయాం. ప్రజలను చైతన్యవంతులను చేశాం. ఒక స్ఫూర్తినిచ్చాం. ఆ స్ఫూర్తివల్లనే ఈరోజు దేశంలో మనకు ఎవరు సహకరించినా సహకరించకపోయినా, వీళ్లు అడ్డుపడినా మనం ముందుకుపోయాము. ఇక్కడ మహాత్మాగాంధీ ఒక మాట అంటారు. "పశువులు గడ్డి మేసినప్పుడు చిగుళ్లు తిని మొదళ్లు వదిలిపెడతాయి, మొదళ్లతో సహా పెకలించవు అంటే భవిష్యత్తు తరాలకోసం ఆలోచించాలనే తపన జంతువులలోనే ఉన్నప్పుడు, మానవ భవిష్యత్తు తరాల గురించి మనకు ఎంతో గాఢంగా ఉండాలి. అలాంటి దార్శనికత లేకపోతే మనం జంతువులతోనైన సరితూగ గలుగుతామా" అని మహాత్మాగాంధి అన్నారు. అదే అపోజిషన్ పార్టీ వారు చేస్తున్నారు, ఎన్‌డిఏ వాళ్లు కూడా అదే చేస్తున్నారు. కనీసం ఈ రాష్ట్రం బాగుపడాలని మీరన్నా కొంచెం సహకరించడం. ఈ రాష్ట్రం కష్టాల్లో ఉంది మనం ఈ మాదిరిగా చేస్తే మంచిది కాదని ప్రతిపక్షం ఆలోచించడం చేయకపోతే, మనుషులకు, జంతువులకు వ్యత్యాసం ఏముంది. అదే మహాత్మాగాంధీ చెప్పారు. అలాగే స్వామి వివేకానంద ఒక మాట చెబుతారు. **"We are responsible for what we are and whatever we wish ourselves to be, we have the power to make ourselves. If what we are now has been the result of our own past actions, it certainly follows that whatever we wish to be in future can be produced by our present actions; so we have to know how to act".** ఇది exact గా వర్తిస్తుంది. దీనికోసమే నేను పని చేస్తున్నాను. ఒకప్పుడు చేసిన ఖర్మ ఫలితాలను మనం అనుభవిస్తున్నాం. విభజనలో జరిగిన ఖర్మ ఫలితాలను మనం అనుభవిస్తున్నాం. అంతకు మునుపు జరిగినవి అనుభవిస్తున్నాం. ఇప్పుడు కూడా తప్పు చేస్తే చరిత్ర మనల్ని క్షమించదు. భావితరాలు మనల్ని క్షమించవు. అందుకే అమరావతి, అందుకే పోలవరం, అందుకే ఈ రాష్ట్రాభివృద్ధి. ఆ విషయం మీరు గుర్తు పెట్టుకోవాలి. ఈరోజు చేసే కర్మ ఫలితాలు భావితరాలకు ఉపయోగపడుతుందనే ఉద్దేశంతోనే రాత్రింబవళ్లు నేను కష్టపడుతున్నాను. అందుకే ఈ చివరి రోజున ఇది చివరి సమావేశం. ఈ సమావేశం ద్వారా ప్రజలందరికీ విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. 2014-19 ఎన్నో కష్టాలు, ఎన్నో ఇబ్బందులున్నాయి. నిలబడటానికి చోటు లేదు. కూర్చోవడానికి కుర్చీ కూడా లేదు. అక్కడి నుంచి ప్రారంభించాం. నెత్తిన అప్పు. అప్పుల బాధ, ఆదాయం మాత్రం లేదు. అక్కడి నుంచి అడుగులు ముందుకేశాం. ఆత్మ స్థైర్యంతో ముందుకుపోయాము. నిలదొక్కుకునే ప్రయత్నం చేశాము. నిలదొక్కుకున్నాం. ఎన్నో అడ్డంకులొచ్చాయి. సహకరించాల్సిన కేంద్రం సహకరించలేదు. బాధ్యతతో ప్రవర్తించాల్సిన ప్రతిపక్షం బాధ్యతతో ప్రవర్తించలేదు. కానీ ఏ ఒక్కరికీ అన్యాయం జరగకుండా, ఏ ఒక్కరికీ బాధ లేకుండా, ప్రతి ఒక్కరి కోరికలను తీర్చిన ప్రభుత్వం ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వమని నేను మీకు తెలియజేస్తున్నాను.

సంక్షేమ కార్యక్రమాలు గానీ, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు గానీ, భావితరాల భవిష్యత్తుకు సంబంధించిన విషయాల్లో కూడా ముందుకుపోయి, ఒక పద్ధతి ప్రకారం చేశామని ఈరోజు ధైర్యంగా నిలబడి చెప్పగలుగుతున్నాను. ఈ ప్రజలకు డబ్బులుండే రాష్ట్రం కూడా చేయని పనులను, ఎవరూ ఇబ్బంది పడకుండా అన్నీ చేసిన ఘనత ఈ తెలుగుదేశం పార్టీది, ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వానిది. అందుకే మళ్లీ నేను అడుగుతున్నాను. 2019–24కి ఒక నిర్దిష్టమైన విజన్ ఇచ్చాము. ఏ రాష్ట్రం కూడా ఇటువంటి విజన్‌ని ఇవ్వలేదు. నేను సవాల్ విసురుతున్నాను. ఈ దేశంలో ఎవరైనా సరే ఎన్నికలకు ముందు ఒక విజన్ ఇచ్చి ఎన్నికలకు వెళ్లిన సందర్భం ఉందా అని అడుగుతున్నాను. ప్రధానమంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను. అయిదు సంవత్సరాలు మీరు కూడా అధికారంలో ఉన్నారు. ఏమి చేశారో చెప్పుకునే ధైర్యం మీకు లేదు. ఏమి చేయబోతారో చెప్పే ఆలోచన కూడా మీకు లేదు. ఇదెక్కడి న్యాయం అధ్యక్షా? దీని వల్ల దేశం ఎట్లా బాగుపడుతుంది? చివరికి రైతులకు రూ.6 వేలు భిక్షమేసి అసలు వాళ్లు పండించిన పంటను కొనకుండా, కష్టాలొస్తే ఆదుకోకుండా, ఇది సున్నితమైన ప్రభుత్వం కాదు. రాటు తేలిపోయి ఏమైనా పర్వాలేదు ఎదురుదాడి చేద్దాం అనే విధంగా ప్రవర్తిసున్న ప్రభుత్వం. చాలా ఘోరం, అన్యాయం చేస్తున్నారు మీరు. లీడర్‌షిప్‌ను చంపేస్తున్నారు. ఇది దేశానికి పెద్ద శాపం. రాజకీయ నాయకులను కిల్ చేయాలని చూస్తున్నారు. బురదజల్లే కార్యక్రమాలను చేస్తున్నారు. కార్పోరేట్ సెక్టార్‌ని, మీడియాను కిల్ చేయాలని చూస్తున్నారు. చివరికి ఎవరు దొరికితే వారిని ఫినిష్ చేసి నేను ఒక్కడ్నే ఉండాలని మీ ప్రధానమంత్రి (బీజేపీ సభ్యుల వైపు చేయి చూపుతూ) ఆలోచిస్తున్నాడు. కానీ అందరు కలసిన మరుసటిరోజు ఈ ప్రధానమంత్రి ఏమవుతారో మీరు ఒక్కసారి ఆలోచించాల్సిన అవసరం ఉంది. కర్ణాటకలో నిన్న కూడా ఎంత దుర్మార్గం అధ్యక్షా. పని చేసుకోనివ్వరా? ఎందుకు మీకు అంత ఆత్రం. అక్కడ కుమార స్వామి ఈరోజు చెప్పాడు. ఇదెక్కడి న్యాయం? సాక్షాత్తు ప్రధానమంత్రే డబ్బులను పంపించి ఎమ్మెల్యేలతో బేరసారాలను చేయడం ఇది ఎంతవరకు కరెక్టు అని నిలదీసే పరిస్థితి వచ్చిందంటే సమాధానం చెప్పాల్సిన బాధ్యత ప్రధానమంత్రికి ఉందా లేదా అని మిమ్మల్ని అడుగుతున్నాను.

4.40 PM

అందుకే ప్రజలందరూ ఆలోచిస్తున్నారు. ఇవి చివరి అసెంబ్లీ సమావేశాలు. నాకు ఏ మాత్రం అనుమానం లేదు. నలభై సంవత్సరాలు ప్రజా జీవితంలో ఉన్నాను. నేను ఒకటే చెబుతున్నాను. ప్రజలను ఒకసారి చూస్తే, కశ్మీర్ నుంచి కన్యాకుమారి వరకు ఒకేసారి, ఒకే విధంగా ఆలోచిస్తారు. అందుకే ఎప్పుడు దేశంలో ఎన్నికలు జరిగినా ప్రజల తీర్పు మనం చేసిన పనులను బట్టే ఆధారపడుతుంది. ఆ విషయాన్ని గుర్తు పెట్టుకోవాల్సిందిగా కోరుతూ, రేపు జరిగే ఎన్నికల్లో ఏదేని తప్పుడు విధానాలను ప్రాక్టీస్ చేసినా

కేంద్రంలోని ఎన్.డి.ఏ. ప్రభుత్వాన్ని ప్రజలు ఏమి చేస్తారో మీరే చూడండి. Punishment ఇచ్చి తీరుతారని కూడా నేను మీకు తెలియజేసుకుంటూ, మరొకసారి రాష్ట్ర ప్రజలందరికీ విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. Vision 2019-2024 ఇచ్చాం. చాలా ఆలోచనలు చేశాం. ఇంకా ఏమైనా ఆలోచనలు ఉంటే ఇవ్వండి. ప్రాక్టికల్‌గా చేయగలిగేవన్నీ చేస్తాం. అవన్నీ చేసి ఈ రాష్ట్రాన్ని ఒక తిరుగులేని శక్తివంతమైన రాష్ట్రంగా

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

తయారుచేసే బాధ్యత ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందని,

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

దీనికి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం జవాబుదారీ తనంగా ఉంటుందని మరొకసారి ప్రజలందరినీ కోరుకుంటూ,

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

నిండు మనస్సుతో అర్థం చేసుకుని మీరు ఎక్కడికక్కడ పూర్తిగా ప్రభుత్వానికి సహకరించే విధంగా భవిష్యత్తులో మళ్లీ మనం ప్రజాక్షేత్రానికి పోయినప్పుడు మమ్మల్ని ఆశీర్వదించవల్సిందిగా ఈ ప్రజాక్షేత్రం నుంచి

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

పవిత్రమైన అసెంబ్లీ దేవాలయం నుంచి ప్రజలందరికీ

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

విజ్ఞప్తి చేస్తూ, దీన్ని పూర్తిగా అందరూ adopt చేసుకుని, మళ్లీ రాబోయే రోజుల్లో ప్రభుత్వపరంగా ఏమేమి ప్రజలకు చేయబోతున్నామో విజన్ 2019-2024 కు ఇచ్చాం. దీన్ని ఆధారంగా చేసుకుని తెలుగుదేశం పార్టీ Election Manifesto ను కూడా తయారుచేసి ప్రజల దగ్గరకు ఆశీర్వాదం కోసం పోతామని తెలియజేసుకుంటూ, ఈ అవకాశం ఇచ్చిన మీకు మనస్ఫూర్తిగా ధన్యవాదాలు. జై హింద్, జై జన్మభూమి.

(ఆ సందర్భంలో సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

MR. SPEAKER: I am to announce to the House..

(ఆ సందర్భంలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి చివరి ప్రసంగానికి గౌరవ సూచకంగా గౌరవ సభ్యులందరూ వారి, వారి స్థానాల్లో నిల్చొని ''hats up C.M. garu'' అంటూ, '' మళ్లీ మీరే కావాలి, మళ్లీ మీరే రావాలి, మళ్లీ మనమే రావాలి'' అంటూ నినాదాలు చేయసాగారు)

(ఆ సందర్భంలో గౌరవ సభా నాయకుడు, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారు గౌరవ సభ్యులందరికీ చేతులు జోడించి నమస్కరించసాగారు)

ANNOUNCEMENT

MR. SPEAKER: O.K. I am to announce to the House, that I have received the following message from the Legislative Council. In accordance with Rule 144, 147 of the Rules of Procedure and conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Council, I return herewith a copy of following Bills has passed in the Andhra Pradesh Legislative Assembly at its sitting held on 07th February, 2019 and transmitted to the Andhra Pradesh Legislative Council for its consideration and state that the Andhra Pradesh Legislative Council has passed the following Bills on 08.02.2019 without any Amendments.

Then,

01. THE ANDHRA PRADESH CO-OPERATIVE SOCIETIES (AMENDMENT) BILL, 2019 (L.A. BILL NO. 16 OF 2019);

02. THE ANDHRA PRADESH BACKWARD CLASSES SUB-PLAN (PLANNING, ALLOCATION AND UTILIZATION OF FINANCIAL RESOURCES) BILL, 2019 (L.A.BILL OF 13 OF 2019);

03. THE ANDHRA PRADESH ECONOMICALLY WEAKER SECTOPMS PF CITIZENS (RESERVATION OF SEATS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND OF APPOINTMENTS OR POSTS IN THE PUBLIC SERVICES UNDER THE STATE FOR KAPUS) BILL, 2019 (L.A. BILL NO. 14 OF 2019);

04. THE ANDHRA PRADESH ECONOMICALLY WEAKER SECTIONS OTHER THAN KAPUS (RESERVATIONS OF SEATS IN THE EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND OF APPOINTMENTS OR POSTS IN THE PUBLIC SERVICES UNDER THE STATE) BILL, 2019 (L.A. BILL NO. 15 OF 2019);

05. THE ANDHRA PRADESH RIGHTS IN LAND AND PATTADAR PASS BOOKS (AMENDMENT) BILL, 2019 (L.A. BILL NO. 17 OF 2019);

06. THE REGISTRATION (ANDHRA PRADESH AMENDMENT) BILL, 2019 (L.A. BILL NO. 18 OF 2019);

07. THE ANDHRA PRADESH APPROPRIATION BILL (VOTE ON ACCOUNT), 2019 (L.A. BILL NO. 19 OF 2019)

08. THE ANDHRA PRADESH APPROPRIATION (NO.2) BILL, 2019 (L.A. BILL NO. 20 OF 2019)

Address by the Hon'ble Speaker

ప్రస్తుత సభ ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో పద్నాల్గవ శాసనసభ. ఈ సభ మన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత మొదటి శాసనసభ. ఈరోజు పదమూడవ సమావేశపు ఆఖరి రోజు. నాకు ఈరోజు చాలా సంతోషంగా ఉంది.

ఈ శాసనసభ సమావేశాలను మనం ఈ కొత్త అసెంబ్లీ భవనంలో జరుపుకోవడం నాకు చాలా సంతోషం కల్గిస్తోంది. ఇలాంటి శాసనసభకు నాకు స్పీకర్‌గా అవకాశం రావడం చాలా అదృష్టం మరియు గొప్ప అవకాశంగా భావిస్తున్నాను. పెద్ద బాధ్యత అయినప్పటికి కూడా నాపై నమ్మకాన్ని ఉంచి, ఈ శాసనసభ సభాపతి పదవికి ఎంపిక చేసినటువంటి Leader of the House శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారికి, Minister for Legislative Affairs and Council of Ministersకు, శాసనసభ్యులకు, అదే విధంగా ఏకగ్రీవంగా సభాపతిగా ఎన్నిక కావడానికి ఆరోజు సహకరించినటువంటి ప్రతిపక్షనాయకుడు, ప్రతిపక్ష సభ్యులకు, అదే విధంగా మిగతా రాజకీయపక్షాల సభ్యులకు, ఫ్లోర్ లీడర్స్‌కి మరియు అందరికి కూడా నా హృదయపూర్వక ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

(ఆ సందర్భంగా సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

నాకు తెలుసు. ఈ నా గురుతర బాధ్యత నిర్వహణలో అధికారులందరూ సహకరించారు. మరీ ముఖ్యంగా సగం ఉద్యోగ సిబ్బందితోటి నడుపుతున్నటువంటి లెజిస్లేటివ్ సెక్రటేరియట్ బ్రహ్మాండంగా పనిచేసింది. ఎక్కడ కూడా చిన్న కొరత కూడా లేకుండా నా పదవీ నిర్వాహణలో సహకరించిన అందరికి కూడా ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

ఎందుకంటే, ఈ శాసనసభ సభాపతి పదవి అంటే, మనకు ఉగాది పచ్చడి తిన్నట్టుగా ఉంటుంది. ఉప్పు, కారం, చేదు, తీపి అన్నీ కలిసి ఉండేటటువంటి ఈ పదవీ బాధ్యత నిర్వహణ. ఇందుట్లో కూడా పొగడ్తలు, తెగడ్తలు, విమర్శలు, సూచనలు స్వీకరించవలసి ఉంటుంది. ఈ పదవీ నిర్వహణలో అనేక విషయాలను చూశాను. అయితే, దేనికీ పొంగిపోకుండా మరియు క్రుంగిపోకుండా సభా నిర్వహణలో నేను నా శాయిశక్తులా ప్రయత్నం చేశానని అనుకుంటున్నాను.

నేను ఒక భావంతో అసెంబ్లీలోకి వస్తాను. ఒక పూజారి దేవుడి గుడిలోకి ఎలా వెళ్తాడో, ఈ శాసనసభలోకి వచ్చేటప్పుడు ఆ భావంతో వస్తాను; so, that నేను నిష్పక్షపాతంగా, అంకిత భావంతోటి మరియు చిత్తశుద్ధితో పనిచేయడానికి ఈ పదవి అవకాశం కల్పిస్తుందనే భావన.

అదే విధంగా సభా నిర్వహణలో నాకు బాధ కల్గించే రెండు అంశాలు చోటు చేసుకోవడం జరిగింది. మొదటి అంశం ఏమిటంటే, ప్రభుత్వ విప్‌గా ఉన్నటువంటి శ్రీ కిడారి సర్వేశ్వరరావు గారి దుర్మరణం. ఎందుకంటే, చాలా యాక్టివ్ ఉండేటటువంటి వ్యక్తిని అకారణంగా హత్య చేసిన సందర్భం.

రెండవ అంశం ఏమిటంటే, నాలుగు సమావేశాల బట్టి, ప్రధాన ప్రతిపక్షపార్టీ సభ్యులు సభకు రాకపోవడం. నేనెంత సభా నిర్వహణ బాధ్యత నిర్వర్తించినప్పటికి, నేను ఒక రాజకీయ పార్టీకి సంబంధించిన వ్యక్తిని అయినప్పటికి కూడా, శాసనసభ నిర్వహణలో అందరు సభ్యులు నిండుగా ఉంటేనే సభకు మరియు నా నిర్వహణా బాధ్యతకు ఒక నిండుదనం వస్తుందనేది నా అభిప్రాయం. అలాంటిది మరి ప్రతిపక్ష సభ్యులు ఏ కారణం చేతనో సభకు రాకపోవడం మరియు నేను పదే పదే రిక్వెస్ట్ చేసినప్పటికి కూడా వారు సభకు రాకపోవడం; నేను దురదృష్టకరంగా భావిస్తున్నాను.

అదే విధంగా, ఈ శాసనసభలో ఐదు సంవత్సరాల కాలంలో అనేక గొప్ప విషయాలు కూడా జరిగాయి. ఒకటేమిటంటే, మన సభ్యులందరికి కూడా అవగాహన సదస్సులు నిర్వహించాం. దానితోపాటు మన Commonwealth Parliamentary Association Conferenceను నిర్వహించాం. అదే విధంగా అసెంబ్లీ విప్స్ యొక్క కాన్ఫరెన్స్‌ను నిర్వహించాం. అదే విధంగా గొప్ప ఇంటర్నేషనల్ ఈవెంట్, National Women Parliament ను విజయవంతంగా నిర్వహించగలిగాం. అదే విధంగా మన గౌరవ శాసనసభ్యుల్ని ఇస్రో, కృష్ణపట్నం, అదే విధంగా తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానానికి ఒకసారి, తరువాత మహారాష్ట్ర రాష్ట్రానికి Nutrition and Sanitation విషయాల మీద తీసుకువెళ్లడం జరిగింది మరియు UNICEF వారి సహకారంతో చాలా కార్యక్రమాలు చేపట్టాం. అందులో భాగంగా Haryana and Himachal Pradesh రాష్ట్రాలకు Women Empowerment స్టడీ చేయడానికి వెళ్లాం. అదే విధంగా అనేక academic activities కూడా నిర్వహించటం జరిగింది. Members సహకారంతో Sustained Development Goals విషయంలో కూడా వర్క్ చేయడం జరిగింది. ఈ కాలంలో అనేక ఆరోపణలు రావడం జరిగింది. ఎందుకంటే, సభకు రాని సభ్యులు నాపై ఆరోపణలు చేసేవాళ్లు. అది ఏమిటంటే, పార్టీ మారినటువంటి సభ్యులను ఎందుకు disqualify చేయలేదని చెప్పి ఆరోపణలు చేసేవాళ్లు.

అదే విధంగా కొంత మంది అధికారపక్షం నుంచి బయటకు వెళ్లినప్పుడు కొంత మంది మేధావులు, మాజీ సభ్యులు నన్ను ఒక విషయం అడిగేవారు. అది ఏమిటంటే, ఒక సభ్యుడు మూడు సార్లు వరుసగా శాసనసభా సమావేశాలకు అనుమతి తీసుకోకుండా మరియు లీవ్ పెట్టకుండా కానీ రానట్లయితే వారిని disqualify చేయాల్సిన పరిస్థితి.

అదే విధంగా అలాంటి సభ్యులు సమావేశాలకు రాకుండా జీతాలు ఎట్లా తీసుకుంటున్నారని; లేకపోతే, వాళ్లు శాసనసభ సమావేశాలకు రావడానికి ఇష్టపడరు గానీ, అసెంబ్లీ కమిటీ సమావేశాలకు ఎలా వస్తున్నారని. ఇలాంటి వైరుధ్యమైన ప్రశ్నలు వచ్చినప్పుడు నేను ఒక్కటే చెప్పాను. మనం కొన్ని వాళ్ల విచక్షణకు వదిలిపెట్టాలి. కొన్నింటిని మనం సాంప్రదాయాలను అనుసరించి చేయాలి. లేకపోతే, other States లో ఉన్నటువంటి శాసనసభలో ఇలాంటి సమస్యలు వచ్చినప్పుడు వారు ఏ విధంగా వాటిని పరిష్కారం చేసుకున్నారో వాటిని మనం గమనించి చేయాలి. ఈ విధంగా చేసి నా బాధ్యతను

న్యాయబద్ధంగా, చిత్తశుద్ధితో చేశానని చెప్పి నేను భావిస్తున్నాను. ఈ విధమైనటువంటి బాధ్యతను సక్రమంగా నిర్వహించడానికి తోడ్పడిన ప్రతి ఒక్కరికి కూడా హృదయపూర్వక నమస్కారాలు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

రాబోయే 60-70 రోజుల్లో ఎన్నికలు రాబోతున్నాయి. సభ్యులందరూ కూడా మరల విజయవంతంగా ప్రజల్లో గెలిచి ప్రజల సమస్యలను పరిష్కరించడానికి మీరు ప్రజా ప్రతినిధులుగా ఇక్కడకు రావాలని కోరుతున్నాను.

ముఖ్యంగా Leader of the House చెప్పిన విషయాల గురించి నేను కొన్ని మాటలు చెప్పదలుచుకున్నాను.

మీరు చెప్పినవన్నీ నిజం ముఖ్యమంత్రి గారూ. ఎందుకంటే, రాష్ట్రంలోని ప్రజల సమస్యలకు, అనేక నిర్ణయాలకు ఈ శాసనసభ వేదిక. నేను గత 35 సంవత్సరాల బట్టి రాజకీయాల్లో ఉన్నాను. నేను గ్రామాల్లో తిరిగేటప్పుడు ప్రతి గ్రామం, ప్రతి పట్టణం, ప్రతి సమస్య. అది రైతులకు సంబంధించిందా, మహిళలకు సంబంధించిందా, యూత్‌కు సంబంధించిందా, దళితులకు సంబంధించిందా, లేకపోతే వివిధ వర్గాలకు సంబంధించి ఏదైనా సరే సునిశతంగా పరిశీలిస్తూ వచ్చాము. ఈ అనుభవంతో ఒక విషయాన్ని ఖచ్చితంగా చెప్పగలను. ఇన్ని రాజకీయ, ఆర్థిక సమస్యలు ఉన్నటువంటి రాష్ట్రంలో ఇన్ని పనులు జరుగుతున్నాయంటే ఎవరూ నమ్మరు. మనం ఏమిటి అనేది, ఇక్కడ ఉంటే మనకు అర్థం కాదు. కానీ, ఇవన్నీ చూసిన తరువాత పక్క రాష్ట్రాలకు వెళ్లితే, ఆ comparison చేసినప్పుడు ఇక్కడ ఎంత గొప్పగా జరిగిందో మనకు అర్థమవుతుంది.

(ఆ సందర్భంగా సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

ఆ విధమైనటువంటి విజయాలు సాధించినందుకు....

(మళ్లీ సభలో సభ్యులు బల్లలు చరిచారు)

ముఖ్యమంత్రి గారిని హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తూ, మరొక్కసారి మీరు విజయవంతంగా ఆ సీటులోకి రావాలని కోరుకుంటూ, ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అందరికీ ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ నా ఈ ప్రసంగాన్ని ముగిస్తున్నాను.

Now, I will read out the Statistics.

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

THIRTEENTH SESSION OF 14TH LEGISLATIVE ASSEMBLY STATISTICS FROM 30.01.2019 TO 08.02.2019:

1.	Days for which the Assembly sat	:::	06
2.	Hours for which the Assembly worked	:::	38Hrs. 51Mnts
3.	Starred Questions answered orally	:::	28
4.	Starred Questions Placed on the Table of the House	:::	07
5.	Bills Introduced	:::	20
6.	Bills Passed	:::	20
12.	No. of Government Resolutions adopted	:::	02
13.	Speeches made by the Members	:::	70
14.	Reports presented	:::	05
15.	Short Discussions	:::	05

PARTY POSITION IN THE ASSEMBLY AS ON FEBRUARY 01ST 2019:

1.	Telugu Desam Party	:::	100
2.	YSR Congress Party	:::	66
3.	Bharatiya Janata Party	:::	03
4.	Navodayam Party	:::	01
5.	Independent	:::	01
6.	Nominated	:::	01
7.	Vacant	:::	04
	Total	:::	**176**

Now, the House is adjourned *"Sine Die"*.

Thank you very much.

(The House then adjourned "Sine Die" at 4.51 p.m)

***

అనుబంధం–1

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

THE 13TH SESSION OF THE 14TH LEGISLATIVE ASSEMBLY

ANNOUNCEMENT BY.

THE HON'BLE SPEAKER ON 08-02-2019

I am to announce to the House, that the answers pertaining to **07** Starred Questions which were not included in the business till **08-02-2019** i.e the last day of the present session are placed on the Table of the House and they shall form part of the proceedings of the House.

I am also to announce to the House that the Ministers concerned are, hereby, directed to furnish the replies directly to the Members, for the remaining Starred, Un Starred Questions, Short Notice Questions, Notices Under Rule.74 and Notices Under Rule.344 which were admitted and communicated to the Departments, for which answers have not been furnished

Andhra Pradesh Legislative Assembly
List of Starred Questions For Which Answers Have Been Placed
On 08/02/2019

Sl No	Q No	Members	Party	Minister	Department	Subject	Answered Date	Answer Path
1	4239	Dr. B Jayanageswara Reddy	TDP	Deputy Chief Minister (Revenue)	Revenue	Bhudhar Numbers to the Lands in Webland	07/02/2019	
2	4227	Sri Prabhakar Chowdary V	TDP	Water Resources Management	Water Resources	Repair works of HLC Canal in Ananthapuram District	08/02/2019	
3	4207	Sri Dhulipalla Narendra Kumar	TDP	Agriculture	Agriculture & Cooperation	Infestation of Maize and Jowar Crops in the State	08/02/2019	
4	4267	Sri Alapati Rajendra Prasad	TDP	Agriculture	Agriculture & Cooperation	Identity Cards to Tenant Ryoths	08/02/2019	
5	4218	Sri Bandaru Madhava Naidu	TDP	Roads & Buildings	Transport, Roads and Buildings	Widening works of National Highway - 216	07/02/2019	
6	4264	Sri Alapati Rajendra Prasad	TDP	Minority Welfare & Empowerment	Health, Medical & Family Welfare	Status of Ayurvedic, Unani and Homeopathy Hospitals in the State	08/02/2019	
7	4242	Smt. Anitha Vangalapudi	TDP	Energy	Energy	Status of Power Tariff in the State	08/02/2019	

LAQ.No.4239 (Stared)

Notice given by:
Dr.B. Jayanageswara Reddy, MLA

Will the Deputy Chief Minister (Revenue) be pleased to state:

QUESTION

a. whether it has been brought to the notice of the Government that the land owners are experiencing hardships due to frequent modifications in the details of their lands in Webland in the State;
b. whether it is a fact that the Government is considering Bhudhar Numbers to the lands in Webland ; and
c. if so, the steps being taken by the Government to redress the grievances of the ryoths and land owners?

REVENUE (EA&AR) DEPARTMENT

ANSWER

a No Sir.
b. Yes sir.
c. Does not arise.

LAQ No.4227 (S)

Given Notice by
Sri Prabhakar Chowdary V, M.L.A.,

Will the Minister for Water Resources Management be pleased to state:

a. the estimated cost of the repair works of HLC Canal in Ananthapuramu District ;
b. the details of the works done together with the expenditure made, till now; and
c. the expenditure being made by the Government on the said canal concrete bedding?

WATER RESOURCES (PROJ.III) DEPARTMENT

ANSWER

a. The total estimated cost of the repair works of HLC Canal in Ananthapuramu District from the year 2016-17 to 2018-19 is Rs.185.78 Lakhs.
b. The Total Expenditure of the repair works of HLC canal in Ananthapuramu District from the year 2016-17 to 2018-19 is Rs. 177.40 Lakhs.
c. Cement Concrete Bedding Expenditure of HLC Canal in Ananthapuramu District is Rs. 81.97 Crores.

L.A.Q.No.4207(Starred)

Notice given by:
Sri Dhulipalla Narendra Kumar, M.L.A.,

Will the Minister for Agriculture be pleased to state:

a. whether it has been brought to the notice of the Government that the crops of Maize and Jowar rised in thousands of acres in several districts in the State have been destroyed due to infestation of Fall Army Worm;

b. if so, the details thereof; and

c. the measures taken by the Government to come to the rescue of ryots, who have lost their crops?

Agriculture & Cooperation(Agri.III) Department

ANSWER

a. No, Sir.

b. Does not arise.

c. Does not arise.

L.A.Q.No.4267 (Starred)

Notice given by
Sri Alapati Rajendra Prasad, MLA.

WILL THE MINISTER FOR AGRICULTURE BE PLEASED TO STATE:

a. the stage at which the process of issuing identification cards to the tenant ryoths stands at present; and the benefits being derived by the ryoths through such cards;

b. the extent to which natural farming is being done in the State together with the details of the results achieved; and

c. incentive being given by the Government to the ryoths doing natural farming?

AGRICULTURE AND COOPERATION (AGRI.II) DEPARTMENT

ANSWER

a. During 2018-19, it was targeted to issue Loan Eligibility Cards (LEC) to **5,68,465** tenant farmers by the Revenue Department and till date, **5,12,690 LECs** have been issued.

Details are placed on the Table of the House.

b. In Andhra Pradesh, the area brought under Zero Budget Natural Farming under RKVY & PKVY schemes of GoI up to 2017-18 are 69,175 ha covering 972 villages 331 Mandals.

During 2018-19, 5,23,000 farmers are enrolled under ZBNF across 3015 villages in all mandals in the State covering an area of 2.01 Lakh ha.

Details are placed on the Table of the House.

c. Details are placed on the Table of the House.

Answer to Clause (a) of LAQ 4267 (Starred)

Benefits of LECs:

Providing the loan and other benefits eligibility cards enable the tenant farmers to access credit from the Public Financial institutions and to claim benefits of Input Subsidy, Crop Insurance, compensation for damage to crop and for matters connected therewith and incidental thereto without effecting the rights of owners.

During 2018-19, it was targeted to issue Certificate of Cultivation (COC) by the Agriculture Department to **5,50,000** tenant farmers and till date, **5,61,815 COCs** have been issued.

Benefits of COCs:

The Certificate of Cultivation enable the farmers to obtain institutional credit from the Public Financial institutions and also to get the benefits of Input Subsidy, Crop Insurance, compensation for damage to crop etc.

Answer to Clause (b) of LAQ 4267 (Starred)

Crop Cutting Experiments Kharif, 2018

- 651 no. of CCEs were conducted in Kharif, 2018 observed increase in yield across all major food crops and cash crops.
- ZBNF and non-ZBNF comparative yields are provided in the below table

Crops	ZBNF yield (kg/ha)	non-ZBNF yields (kg/ha)	% Increase
Paddy (Irrigated)	5712	5062	12.84
Paddy (Rainfed)	4583	3874	18.30
Groundnut (Irrigated)	4816	4693	2.62
Groundnut (Rainfed)	1391	1033	34.66
Cotton	973	880	10.57

Answer to Clause (c) of LAQ 4267 (Starred)

Government of Andhra Pradesh recognized that the main investment required is that of capacity building of farmers, long term handling support to farmers and strong involvement of women farmers.

The main items of support are:

- Organizing large scale TOTs by Shri. Palekar on natural farming to motivate large no. of farmers towards ZBNF.
- Hand holding support to farmers with the help of Community Resource Persons (CRPs).
- Conducting State level TOTs & District level TOTs.
- Preparation of farmer wise ZBNF action plans involving women SHGs.

Direct financial assistance is being provided

- For establishment of ZBNF input shops in the villages @ Rs. 50000/- unit/1per Village.
- For construction of cattle shed lining and urine collecting pits to prepare on farm inputs like Ghana / Drava Jeevamrutham @Rs.25000/- unit/ 4 / Village (Farmer having 2 Desi cows).

L.A.Q. No. 4218 (Starred)

Notice Given by:
Sri Bandaru Madhava Naidu, M.L.A.,

Will the Minister for Roads & Buildings be pleased to state:

a) Whether it is a fact that the widening works of 216 – National Highway which goes to Ongole via Narsapuram Constituency and the drain works being carried out along the said Highway have been remained incomplete, due to which accidents are taking place on the said road apart from submerging wards in Narsapuram town during rainy season; and

b) if so, the details thereof and the time by which the said works will be completed ?

TRANSPORT, ROADS & BUILDINGS (Roads.II) DEPARTMENT

ANSWER

a) Ministry of Road Transport & Highways, Govt. of India has taken-up the widening works of NH – 216 (Kathipudi - Ongole corridor) which goes via Narsapuram Constituency. While there is a delay in execution of Drain works along NH-216 in the Narsapuram town, due to land acquisition and encroachment eviction issues, as on date, the drains are mostly constructed (except at joining main cross roads) and balance work will be completed by March - 2019.

b) The balance of drain works taken-up along NH-216 in Narsapuram town limits will be completed by March-2019.

LAQ No.4264 (Starred)

Given notice by:

Sri Alapati Rajendra Prasad, MLA,

Will the Minister for Tribal Welfare and Empowerment be pleased to state:

Question

a. Whether it has been brought to the notice of the Government that the Ayurvedic, Unani and Homoeopathy Hospitals are on the verge of closing down in the State; and

b. If so, the action taken thereon?.

Answer

a. No.

b. Does not arise.

L.A.Q.No. 4242 (S) **Smt. Anitha Vangalapudi, MLA,**

WILL THE MINISTER FOR ENERGY BE PLEASED TO STATE:

a) Whether it is a fact that Government has decided not to enhance power tariff in the state;

b) The income and expenditure details of power distribution companies in the state

c) The details with regard to the subsidy being given by the Government to the consumers of various categories in the state?

ENERGY, INFRASTRUCTURE& INVESTMENT (POWER.I) DEPARTMENT ANSWER

a) Yes Sir.

b) The proposal of income and expenditure as filed by Discoms to the commission for the FY 2019-20 is as follows,

	APEPDCL (Rs.Crs)	**APSPDCL (Rs.Crs)**
Expenditure*	13,740	24,464
Income*	11,754	17,488

*** Yet to be approved by Hon'ble Commission.**

c)

Category	**GoAP Subsidy (Rs.Crs)**
Domestic	5
Agriculture	6,025
Total	**6,030(For FY 2018-19)**

For FY 2019-20, it is will be decided once the Hon'ble APERC publishes the tariff order for FY 2019-20.

అనుబంధం – 2

SUNRISE ANDHRA PRADESH

VISION 2029

VERSION 2.0 | 2019-2024

SUNRISE ANDHRA PRADESH

VISION 2029

VERSION 2.0 | 2019-2024

Planning Department

Government of Andhra Pradesh

Amaravati

CONTENTS

1 Preface

3 Executive Summary

9 Happiness

- 9 Introduction
- 10 Contemporary developments
- 11 Happiness: Institutional steps and measurement
- 12 Conceptualization of ease of living and quality of life
- 14 The framework of ease of living and quality of life
- 18 Conclusion

21 State Economy & Growth

- 21 Introduction
- 23 Sectoral Analysis
- 26 Review of Targets
- 28 Investment Requirement
- 29 Labour - Force Requirement
- 29 Conclusion

31 Inclusive Growth & Social Empowerment

- 31 Introduction
- 33 The Miles Well-Trodden So Far
- 39 Measuring the Achievements
- 40 Global Success Stories of Inclusive Growth
- 41 For the Road Still Ahead
- 42 The Strategies and Interventions
- 48 Key enablers

53 Human Development

- 53 Introduction
- 62 Literacy
- 63 Elementary Education
- 67 Higher Education
- 68 Vocational Education and Training
- 72 Action Plan for Andhra Pradesh
- 72 Center for Lifelong Learning
- 76 Third Party Evaluation of Schemes and Outcomes

79 Agriculture & Allied Sector

- 79 Introduction
- 82 Major Initiatives undertaken during 2014-2018
- 86 Proposed Strategies for the next five years (2019-2024)

201 Strategy for Green Economy
201 Introduction
202 Green Economy Assessments and Studies
202 The Building Blocks of the Green Economy
202 Sustainable Water Use
205 Green Cover
208 Clean Energy
210 Healthy Environment
214 Disaster Resilience
215 Climate Change Mitigation
218 Conclusion
221 Governance Transformation
221 Introduction
223 Reimagining the Mandates of Government Departments
228 New decision-making platforms
231 Capacity building of Government Staff
232 Digital Governance Strategy
236 Law and Order
237 Monitoring & Evaluation
237 Conclusion
241 PERFORMANCE MANAGEMENT
241 Introduction
242 The Vision Performance Monitoring and Review System
249 Third Party Audit
250 The Performance Review Process for Vision 2.0
250 Financing the Vision
252 Risks and Externalities Challenging the Vision
257 Appendix

105 Competitiveness
105 Introduction
105 Regional Competitiveness
106 Building Competitiveness in Andhra Pradesh
111 Benchmarking – Global Competitiveness of Andhra Pradesh
115 Andhra Pradesh - Regional Competitiveness Strategy
125 Conclusion

127 Manufacturing
127 Introduction
129 Growth Drivers for Manufacturing
138 Target Sectors & Products for Manufacturing
141 Transitioning to industry 4.0
142 Conclusion

145 Infrastructure
145 Introduction
145 Basic Infrastructure
146 Economic Infrastructure

155 Livable & Productive Cities
155 Introduction
156 The challenges
157 Achievement in the Past 4 and Half years
158 Amaravati – The People's Capital of Andhra Pradesh
158 Ranking Livability of Cities of Andhra Pradesh
159 Strategies for regulating urban growth
178 Conclusion

181 Knowledge Economy
181 Introduction
182 Case for Emerging Technologies
185 Way Forward
186 Action Plan: Approach & Methodology Followed
187 Action Plan: Technology Creation Capability
189 Institute of Science Technology and Research (ISTR)
191 Action Plan: Technology Diffusion Capacity
193 Proposed Initiative
196 Human Capital & Higher Education

201 Strategy for Green Economy
201 Introduction
202 Green Economy Assessments and Studies
202 The Building Blocks of the Green Economy
202 Sustainable Water Use
205 Green Cover
208 Clean Energy
210 Healthy Environment
214 Disaster Resilience
215 Climate Change Mitigation
218 Conclusion
221 Governance Transformation
221 Introduction
223 Reimagining the Mandates of Government Departments
228 New decision-making platforms
231 Capacity building of Government Staff
232 Digital Governance Strategy
236 Law and Order
237 Monitoring & Evaluation
237 Conclusion
241 PERFORMANCE MANAGEMENT
241 Introduction
242 The Vision Performance Monitoring and Review System
249 Third Party Audit
250 The Performance Review Process for Vision 2.0
250 Financing the Vision
252 Risks and Externalities Challenging the Vision
257 Appendix

ABBREVIATIONS

Abbreviations	Expansion
AE	Advanced Estimates
AgTech	Agricultural Technology
AH	Area Hospital
AI	Artificial Intelligence
AICTE	All India Council for Technical Education
AIIMS	All India Institute of Medical Sciences
AMRUT	Atal Mission for Rejuvenation and Urban Transformation
AMTZ	Andhra Pradesh MedTech Zone
ANC	Ante-Natal Care
ANM	Auxiliary Nurse Midwife
AP	Andhra Pradesh
AP & LM	Agriculture Produce and Livestock Marketing
APCLL	Andhra Pradesh Centre for Lifelong Learning
APEDA	Agricultural and Processed Food Products Export Development Authority
APICDA	Andhra Pradesh Industrial Corridor Development Authority
APMC	Agricultural Produce Market Committee
APMCERA	A.P Allopathic Private Medical Care Establishment Registering Authority
APPCB	AP Pollution Control Board
APSFL	Andhra Pradesh State Fibernet Limited
APSSDC	Andhra Pradesh State Skill Development Corporation
AQI	Air Quality Index
ARG	Automatic Rain Gauge
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
ASHA	Accredited Social Health Activist
AU	Andhra University
AVGC	Animation, Visual Effects, Gaming and Comics
AWARE	Andhra Pradesh Weather Forecasting and Early Warning Research Centre
AWC	Anganwadi Centre
AWH	Anganwadi Helpers
AWS	Automated Weather Stations
AWW	Anganwadi Worker
BCA	Building Construction Authority, Singapore
BE	Budget Estimate
BEES	Bureau of Energy Efficiency Services
BLDC	Brushless Direct Current
BLDC	Brushless DC
BOD	Biochemical Oxygen Demand
BOT	Build Operate-Transfer
BT	Bitumen
CAAQMS	Continuous Ambient Air Quality Monitoring Stations
CAGR	Compound Annual Growth Rate
CBIC	Chennai Bangalore Industrial Corridor
CC	Cement Concrete
CCLA	Chief Commissioner, Land Administration
CCMS	Centralized Control & Monitoring System
CCS	Carbon Capture and Storage
CD	Communicable Diseases
CEZ	Coastal Economic Zone

5

Abbreviations	Expansion
CGD	City Gas Distribution
CHC	Community Health Centre
CIIP	Critical Infrastructure Investment Plan
CIPHET	Central Institute of Post Harvest Engineering & Technology
CMDU	Chief Minister's Delivery Unit
CMO	Chief Minister's Office
CNMND	Communicable, Neo-natal, Maternal and Nutritional Diseases
CO2	Carbon di-oxide
CoE	Center of Excellence
CoE/COE	Centre of Excellence
COMAPS	Coastal Ocean Monitoring and Prediction System
CORE	Chief Minister Office Realtime Executive Dashboard
CRS	Civil Registration System
CSO	Central Statistics Office
cum	cubic meter
DALY	Disability Adjusted Life Year
DDI	Domestic Direct Investment
DDUGKY	Deen Dayal Upadhyaya Grameen Kaushalya Yojana
Dept.	Department
DGFT	Directorate General of Foreign Trade
DGT	Directorate General of Training
DH	District Hospital
DIPP	Department of Industrial Policy & Promotion
DISCOM	Distribution Companies
DPR	Detailed Project Report
DU	University of Delhi
DWLR	Digital Water Level Recorders
E,I&I	Energy, Infrastructure & Investments
ECBC	Energy Conservation Building Codes
ECCE	Early Childhood Care & Education
ECER	East Coast Economic Region, Malaysia
ECMRWF	European Centre for Medium - Range Weather Forecasts
EDB	Economic Development Board
EEC	Eastern Economic Corridor Thailand
EEC	Eastern Economic Corridor
EIIP	Eventual Infrastructure Investment Plan
EoDB	Ease of Doing Business
EPI	Environmental Performance Index
ERP	Enterprise Reosurce Planning
ESEM	Employability Skills Enhancement Module
ETP	Effluent Treatment Plant
EWS	Economically Weaker Section
EY	Ernst & Young
F.Y.	Financial Year
FDI	Foreign Direct Investment
FICCI	Federation of Indian Chambers of Commerce & Industry
FPO	Farmer Producer Organisation
FSRU	Floating Storage and Regasification Unit
FSTP	FAecal Sludge Treatment Plant
FY	Financial Year
G.O.	Government Order
GCI	Global Competitiveness Index
GDP	Gross Domestic Product

Abbreviations	Expansion
GEFS	Global Ensemble Forecast System
GER	Gross Enrolment Ratio
GFS	Global Forecast System
GHG	Green House Gas
GIC	Global In-house Centre
GIS	Geographic Information System
GLP	Good Laboratory Practice
GMP	Good Management Practices
GoAP	Government of Andhra Pradesh
GoI	Government of India
GPI	Gender Parity Index
GSDP	Gross State Domestic Product
GST	Goods & Service Tax
GVA	Gross value added
GW	Ground Water
HACCP	Hazard analysis and critical control points
HAM	Hybrid Annuity Model
HDI	Human Development Index
HFW	Health and Family Welfare
HNSS	Handri Niva Sujala Sravanthi
HRDI	Human Resource Development Institute
HUJI	The Hebrew University of Jerusalem
HWC	Health and Wellness Centre
ICAR	Indian Council of Agricultural Research
ICOR	Incremental Capital Output Ratio
ICRISAT	International Crops Research Institute for the Semi-Arid Tropics
ICT	Information and Communication Technology
IHHL	Individual House Hold Latrine
IIHS	Indian Institute for Human Settlements
IIM	Indian Institute of Management
IIT	Indian Institute of Technology
ILEG	Institute of Leadership, Excellence and Governance
ILO	International Labour Organization
IMR	Infant Mortality Rate
INCB	Israel National Cyber Bureau
INR	India Rupee
INR -	Indian National Rupee
InvIT	Infrastructure Investment Trust
IoT	Internet of Things
IP	Intellectual Property
IPHS	Indian Public Health Standards
IPPU	Industrial Processes and Product Use
ISI	Indian Standards Institute
ISO	International Organization for Standardization
ISRO	Indian Space Research Organisation
ISTR	Institute of Science, Technology and Research
IT	Information Technology
ITES/ITeS	Information Technology Enabled Services
ITI	Industrial Training Institute
ITMs	Industry Transformation Maps
JICA	The Japan International Cooperation Agency
JLG	Joint liability group
JNTU	Jawaharlal Nehru Technological University

6

Abbreviations	Expansion
KBE	Knowledge Based Economy
LED	Light Emitting Diode
LKY	Lee Kuan Yew School of Public Policy
LNG	Liquefied natural gas
LPCD	Litres per Capita per Day
LPG	Liquified Petroleum Gas
LTA	Land Transport Authority, Singapore
LULUCF	Land Use, Land Use Change, and Forestry
M&E	Monitoring & Evaluation
MAUD	Municipal Administration and Urban Development
MDG	Millennium Development Goals
MEPMA	Mission for Elimination of Poverty In Municipal Areas
MGNREGS	Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme
MGT	Multi-grade Teaching
ML	Machine Learning
MLD	Million Litres per day
MMR	Maternal Mortality Rate
MMT	Million Metric Tonnes
MNC	Multi- National Corporation
MNRE	Ministry of New and Renewable Energy
MOOCs	Massive Open Online Courses
MoU	Memorandum of Understanding
MPCE	Monthly Per capita Consumption Expenditure
MPEDA	Marine Products Export Development Authority
MPI	Multidimensional Poverty Index
MSDE	Ministry of Skill Development and Entrepreneurship
MSME	Micro, Small, and Medium Enterprises
MVC	Mobile Veterinary Clinic
NAAC	National Assessement and Accreditation Council
NABARD	National Bank for Agriculture and Rural Development
NABH	National Accreditation Board for Hospitals and Healthcare Providers
NACE	National Centre of Excellence for Workforce Learning, Singapore
NAAQMP	National Ambient Air Quality Monitoring Programme
NAS	National Achievement Survey
NASSCOM	National Association of Software and Services Companies
NBA	National Board of Accreditation
NCD	Non-communicable Diseases
NCER	Northern Corridor Economic Region, Malaysia
NCR	National Captial Region
NFDB	National Fisheries Development Board
NFHS	National Family Health Survey
NHAI	National Highway Authority of India
NIRF	National Institutional Ranking Framework
NITI	National Institution for Transforming India
NQAS	National Quality Assurance Standards
NREDCAP	New & Renewable Energy Development Corporation of AP
NSDC	National Skill Development Corporation
NSS	National Sample Survey
NULM	National Urban Livlihood Misiion
NWQMP	National Water Quality Monitoring Programme
ODF	Open Defecation Free
OECD	Organisation for Economoc Cooperation and Development
OOPE	Out Of Pocket Expenditure

Abbreviations	Expansion
OPGK	Oorura Pasu Graasa Kshetraalu
OTP	One Time Password
PAT	Pre-school Assessment Tool
PC GSDP	Per Capita Gross State Domestic Product
PCI	Per Capita Income
PCP	Professional Conversion Programme
PCU	Passenger Car Units
PDS	Public Distribution System
PEMANDU	Performance Management and Delivery Unit
PHC	Primary Health Centre
PMET	Professional, Managers, Executives and Technicians
PMKVY	Pradhan Mantri Kaushal Vikas Yojana
PPP	Public-Private Partnership
PR&RD	Panchayati Raj & Rural Development
PSS	Praja Sadhikara Survey
R&D	Research & Development
RE	Revised Estimate
REIT	Real Estate Investment Trust
RGUKT	Rajiv Gandhi University of Knowledge and Technology
RMG	Rythu Mithra Group
RO	Reverse Osmosis
ROMS	Realtime Outcome Monitoring System
RPMC	Reform & Performance Management Cell
RTE	Right to Education
RTG	Real Time Governance
RTNMS	Real Time Noise Monitoring Stations
RWLMS	Reservoir Water Level Monitoring Sensors
SAAQMP	State Ambient Air Quality Monitoring Programme
SAM	Social Accounting Matrix
SAPCC	State Action Plan for Climate Change
SCORE	Schools Co-operative Oppurtunitiesfor Resources and Education
SDG	Sustainable Development Goals
SECI	Solar Energy Corporation of India
SECM	State Energy Conservation Mission
SEEDAP	Society for Employment Generation and Enterprise Development in Andhra Pradesh
SERP	Society for Elimination of Rural Poverty
SEZ	Special Economic Zone
SFIVET	Swiss Federal Institute for Vocational Education & Training
SHARE	School Heads Assessment Reform & Evaluation
SHC	Soil Health Card
SHG	Self-Help Group
SIPC	State Investment Promotion Committee
SLWM	Solid and Liquid Waste Management
SME	Small & Medium Enterprises
SPI	Social Progress Index
SPV	Special Purpose Vehicle
SRM	Sri Ramaswamy Memorial
SSC	Secondary School Certificate
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
STP	Sewege Treatment Plant
SVU	Sri Venkateswara University
SWPC	Solid Wealth Processing Centre
T&D	Transmission & Distribution

Abbreviations	Expansion
T, R&B	Transport, Roads & Buildings
TAU	Tel Aviv University
TB	Tuberculosis
TDR	Transfer Development Rights
TERI	The Energy and Resources Institute
TEU	Twenty-foot equivalent unit
TFP	Total Factor Productivity
THE	Times Higher Education
TMC	Thousand Million Cubic Feet
TMR	Total mixed ration
TQM	Total quality management
TRF	Technology Research Fund
UDA	Urban Development Authority
U-DISE	Unified- District Information System for Education
UG	Under Graduate
UGD	Under Ground Drainage
UHC	Universal Health Coverage
ULB	Urban Local Body
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
US	United States
USD	United States Dollar
VCIC	Vishakhapatnam/Vizag Chennai Industrial Corridor
VET	Vocational Education and Training
VIT	Vellore Institute of Technology
VMU	Vision Management Unit
WCDSC	Women, Children, Differently-able and Senior Citizens Department
WEF	World Economic Forum
WHO	World Health Organization
ZBNF	Zero Budget Natural Farming
3R	Reading, Writing, Arithmetic

SUNRISE ANDHRA PRADESH
VISION
2029

PREFACE

The erstwhile State of Andhra Pradesh was bifurcated into Andhra Pradesh and Telangana States with effect from 2nd June 2014. The unscientific process of the bifurcation resulted in making the residuary State of Andhra Pradesh socio-economically disadvantaged and threw its people into immense difficulties.

To move forward from here towards re-building the state of Andhra Pradesh, the Government of Andhra Pradesh in 2015 formulated a vision document for the State – the Sunrise Andhra Pradesh Vision 2029 which stated that "The people of Andhra Pradesh envision transforming their state into a happy, inclusive, responsible, globally competitive and innovation driven society through structural transformation and by sustaining inclusive double-digit economic growth, to become one amongst the three best states in India by 2022, the best state by 2029, and a leading global investment destination by 2050".

The economic aspiration is hence to become an upper middle income/ high income economy by 2029 through embarking on a sustained double digit growth path of 12% CAGR over the next 15 years. Further, in terms of social and human development, it would become very high human development status state by 2029 by attaining a HDI value of 0.7 by 2019; HDI value of 0.8 by 2022; and a HDI value of 0.9 by 2019.

As a consequence of the herculean efforts by the government and people of the State, in the last four years, it has emerged as the best economic performer across the country by registering an average growth rate of 10.52% (at constant prices), in comparison to an all India growth rate of 7.3%. The PCI has increased from Rs. 82,870 (for the 13 districts of residuary Andhra Pradesh) at the time of bifurcation, to Rs. 1.42 lakh in 2017-18, an annually growing of about Rs. 12,000 as compared to the PCI average increase of Rs. 6,700 per annum for India during this period.

The Sunrise Andhra Pradesh Vision 2029 drafted in 2015, while laying out the long term vision and goal of the State (for 15 years) had limited its action plans for first phase (for 5 years – 2015-19) with a provision to review and recalibrate the Vision on the completion of this phase.

In lieu, Government of Andhra Pradesh has now drafted the Vision 2.0 for the second phase (2019-24) of the vision period reviewing the performance and achievements during the first phase and identifying the shortfalls and gaps therein. It then recalibrates the strategies and targets for the vision for the next five to ten years to overcome these shortfalls and gaps and to drive back the vision to its long term goals and targets.

The Vision 2.0 has be conceptualized and developed using a decentralized bottoms up approach. This includes first the preparation of Village Visions for 12,918 Gram Panchayats and 3,493 Urban Wards; next the preparation of District Visions for the 13 districts of the State and finally the State wide vision, namely Vision 2.0.

The Vision 2.0 entails efficient, inclusive and sustainable management of the State's (i) Water Resources; (ii) Land Resources; (iii) Natural Mineral Resources; (iv) Energy Resources; (v) Green Cover; (vi) Food Security and Zero Budget Natural Farming; (vii) Solid and Liquid Waste (viii) Logistics; and (ix) Communication.

The Vision 2.0 proposes to achieve an economic growth CAGR of 12% between 2019 and 2029. This would make the per capita GSDP of Andhra Pradesh Rs. 4.19 lakhs by 2024, making it the second highest PCGSDP in the country then; and a per capita GSDP of Rs. 8.55 lakhs by 2029, making it the highest PCGSDP in the country then. This would translate to the State's GSDP becoming Rs. 23.16 lakh crore in current terms in 2024 and a GSDP of Rs. 49.27 lakh crore in current terms in 2029.

The Vision 2.0 proposes to achieve a sustained 12% economic growth rate over the next ten years by making the state's economy first regionally and then globally competitive by benchmarking it against Global Competitiveness Index. This will be done by adopting strategies and actions which will help evolve the state's economy from its current primarily Factor Driven character to becoming Efficiency Driven and finally Innovation Driven. By 2029 the state will become a fully evolved Knowledge and Technology Driven Industry 4.0 Economy.

The Vision 2.0 proposes the saturation of provision of all basic needs for all rural and urban households through the government services and schemes. Saturation has already been achieved in terms of open defecation free state and moving on to ODF+; ensuring social protection through pensions; 24x7 electricity, clean and safe cooking fuel (LPG); affordable food through PDS to all eligible households; conversion of street lights to LEDs in urban area; door to door waste collection in urban areas; and garbage lifting in urban areas. Additionally, most rural habitations have been connected to all weather roads and construction of internal CC roads in rural area. It is proposed to achieve saturation in provision of all remaining basic needs by 2022.

The Vision 2.0 proposes to saturate provision of all basic needs by ensuring achievement of all goals and targets of Sustainable Development Goals 2030 by 2022.

This will be done by the effective coordinated actions by concerned Line Departments in implementing the two government's programme of Samaja Vikasam (the 10 Assurances for Society Development covering (i) education for all; (ii) health for all; (iii) agriculture & allied sectors development; (iv) industrial development; (v) service sector development; (vi) 24x7 power supply; (vii) information technology; (viii) roads & infrastructure development; (ix) citizen services; and (x) inclusive development); and Kutumba Vikasam (15 assurances for individuals and household security covering (i) social security (pensions for all eligible); (ii) nutrition security; (iii) Chandranna Bima (insurance security); (iv) electricity security; (v) gas security; (vi) water security; (vii) housing security; (viii) sanitation security (women self-respect); (ix) health security; (x) education security; (xi) fodder security; (xii) employment security; (xiii) information security (fibre net); (xiv) individual security (women safety); and (xv) income security (livelihoods).

It terms of citizen wellbeing, the Vision 2.0 proposes to achieve high level of Ease of Living and Quality of Life leading to Andhra Pradesh becoming a Happy and Corruption Free Society.

The Vision 2.0 proposes to promote Ease of Living in the state to improve citizen experience in availing all government services anytime anywhere without hassle and with efficiency and a smile. This will be done by providing user friendly and convenient to access delivery of all services on three platforms, namely online, mobile and physical centers. Backend process re-engineering and automation will bring down the time and cost involved in availing the services with 24x7 grievance call centres to resolve any problems.

In terms of Physical Quality of Life, the Vision 2.0 proposes to ensure maintaining a clean and healthy environment both in rural and urban area with quality of air and water and other kinds of pollution such as noise, etc. checked well within permissible limits. 50% green cover of the state, 40% energy from renewal sources, minimizing use of fossil fuel, adoption of clean and green technologies, sustainable and safe management / disposable of solid and liquid waste and regular upgrading of the systems for monitoring and regulating standards are some of the strategies to be adopted. This will also include actions to make the state climate and natural disaster resilient to minimize loss and disruption of life and property.

Finally, in terms of governance, the Vision 2.0 proposes to make it more efficient and responsive through strengthening of Real Time Governance and Grievance Redressal Systems, establishing new institutions and empowered platforms to promote effective decision making and coordination, institutional strengthening of the existing line departments, training and capacity building of government officers and establishing more governance with less government through a data driven Digital By Default Governance.

To anchor all Vision 2.0 management activities including the requisite research and documentation for drafting the vision, providing back up support to all vision stakeholders in planning and implementation and supporting the vision outcome monitoring and review process through performance measurement and data analytics, the government will continue with the operations of the Vision Management Unit established under the State Planning Department's Andhra Pradesh State Development Planning Society, which it established in 2015 for the similar purpose for the Vision 2029.

The ultimate goal of governance reforms proposed in the Vision 2.0 is to achieve a Corruption Free Andhra Pradesh with High Citizen Satisfaction, Well Being and Happiness.

EXCECUTIVE SUMMARY

The erstwhile State of Andhra Pradesh was bifurcated into Andhra Pradesh and Telangana States with effect from 2nd June 2014. The unscientific process of the bifurcation resulted in making the residuary State of Andhra Pradesh socio-economically disadvantaged and threw its people into immense difficulties.

- » Against a population of 58.32%, a revenue of 46% was allocated to Andhra Pradesh;
- » Assets were allocated on location basis while debt and liabilities were divided on population basis i.e., 58.32% to Andhra Pradesh and 41.68% to Telangana;
- » The refund of taxes, a liability, was allocated on population basis, whereas deferred tax collections, which is an asset, was allocated on location basis. This alone caused a huge loss of about Rs. 3,800 crore to the State;
- » A loan liability of more than Rs. 33,478 crores was put on State's shoulders at the first instance thereby affecting financial stability of the State;
- » The Comptroller and Auditor General (CAG) certified the Revenue Deficit for the State for the year 2014-15 as Rs. 16,078.76 crores;
- » Past power consumption was adopted as the basis of distribution of power making the State power deficit; and
- » The pension liability of the erstwhile state was divided on population basis.
- » The loss of Hyderabad resulted in:
    1. Loss of the well-developed IT/ITeS sector with large employment generation;
    2. IT exports of Andhra Pradesh at the time of bifurcation was at Rs. 1,500 crore which has now moved up to Rs. 2,000 crore as compared Telangana's Rs. 56,000 in 2013-14 which has now increased to Rs. 93,400 crore;
    3. Loss of manufacturing centers, service sector hubs and majority of state and national level institutions;
    4. Andhra Pradesh has become one of the lowest urbanized states with 29.6% urban population. All 7 states (Haryana, Maharashtra, Karnataka, Kerala, Tamil Nadu, Telangana, & Punjab) with higher PCI than Andhra Pradesh also have higher rates of urbanization with their Capital cities acting as growth centres.

Post State bifurcation in July-August 2014, the Government of Andhra Pradesh (the residuary State) had released 8 White Papers, namely, The Impact of State Reorganisation; State Finances; Agriculture and Allied Sectors; Irrigation; Industry, Infrastructure and Employment; Power Sector; Human Resources and Social Development; and Governance. They communicated to the people these adverse effects of the State re-organization on the residuary State of Andhra Pradesh and made them aware of the enormous socio-economic challenges that must be overcome to be in par with the other fast developing States of the country.

To move forward from here towards re-building the state of Andhra Pradesh, the Government of Andhra Pradesh in 2015 formulated a vision document for the State – the Sunrise Andhra Pradesh Vision 2029 which stated that:

"The people of Andhra Pradesh envision transforming their state into a happy, inclusive, responsible, globally competitive and innovation driven society through structural transformation and by sustaining inclusive double-digit economic growth, to become one amongst the three best states in India by 2022, the best state by 2029, and a leading global investment destination by 2050".

The economic aspiration is hence to become a Upper Middle Income/ High Income economy by 2029 through embarking on a sustained double digit growth path of 12% CAGR over the next 15 years, which would in turn increase the per capita GSDP from Rs. 90,517 in 2014-15 to Rs. 9.6 lakhs (at current prices) by 2029-30. Further, in terms of social and human development, it would become very high human development status state by 2029 by attaining a HDI value of 0.7 by 2019; HDI value of 0.8 by 2022; and a HDI value of 0.9 by 2019.

The Vision 2029 encompassed 6 Transformational Area for Strategic Reforms, namely Human Development, Inclusive Growth, Globally Competitive Economy, Knowledge Economy, Sustainability and Governance. It also included provision for 12 Basic Needs for All towards Inclusive Growth, adoption of 12 Strategies for Growth and Transformation and identified 12 Growth Sectors for Fast Results and Sustenance.

As a consequence of the herculean efforts by the government and people of the State, in the last four years, it has emerged as the best economic performer across the country by registering an average growth rate of 10.52% (at constant prices), in comparison to an all India growth rate of 7.3%. The PCI has increased from Rs. 82,870 (for the 13 districts of residuary Andhra Pradesh) at the time of bifurcation, to Rs. 1.42 lakh in 2017-18, an annual growth of about Rs. 12,000 as compared to the PCI average increase of Rs. 6,700 per annum for India during this period.

Government of Andhra Pradesh has once again in December 2018 released a series of 10 White Papers namely, Status of Implementation of Andhra Pradesh Reorganisation Act, 2014 and the Connected Assurances; State Finances and Economic Growth; Industry, Employment and Skill Development, IT and Tourism; Energy and Trunk Infrastructure (including Capital City of Amaravati); Natural Resource Management; Farmer Welfare & Agriculture; Saturating Basic Infrastructure-Rural and Urban; Human Resource Development; Social Welfare; and Governance.

These White Papers detail the socio-economic developmental achievements of the State since bifurcation in June 2014 informing the people about the efforts and actions taken by the state government to overcome the disadvantages and difficulties of bifurcation and in putting the State in a path to rapid growth and development. The socio-economic developmental achievements as detailed in the White Papers is included in the respective vision chapters.

The Vision 2029 drafted in 2015, while laying out the long term vision and goal of the State (for 15 years) had limited its action plans for the first phase (for 5 years – 2015-19) with a provision to review and recalibrate the Vision after on the completion of this phase. Four years have passed since the Government of Andhra Pradesh adopted the Vision 2029 for the State and the phase one of the vision – 2015-19 is now coming to a close. It is therefore the opportune time to make a critical assessment of the progress made and performance achieved by the State in realizing the goals and targets of the vision so far and recalibrating the vision's strategies and targets for the remaining vision period of 10 years.

In lieu, Government of Andhra Pradesh has now initiated drafting of the Vision 2.0 for the second phase (2019-24) of the vision period reviewing the performance and achievements during the first phase and identifying the shortfalls and gaps therein. It then recalibrating the strategies and targets for the vision for the next five years to overcome these shortfall and gaps to drive back the vision to its long term goals and targets. While Vision 2.0 retains the long term vision and goals for the State as delineated in Vision 2029, it details the re-assessments made and revised strategies, targets and actions being proposed for the future.

The salient aspects of the Vision 2.0 are summarized below.

Happiness - Quality of Life and Ease of Living

Andhra Pradesh envisions development beyond economic growth and the prosperity it brings with it. The ultimate aim of development strategy for the state is the well-being and happiness of its people. Ease of living encompassing highly efficient public service delivery, and quality of life, which translates into healthy and convenient lives for the people, act as pathways to happiness.

Avenues for mental well-being, such as arts, culture, sports, tourism etc. play a prominent role in this framework. The new institution of Happiness Commission will act as the coordinator of the related activities. Periodic surveys will measure the happiness levels of the people and benchmark them against global standards to enable the state to draft action plans for higher happiness levels.

State Economy and Growth

The state of 'Sunrise Andhra Pradesh' has performed exceedingly well since the bifurcation, a fact supported by more than 10% average GSDP growth rate. This can be attributed to the tremendous growth achieved by the

Agriculture and Allied sector. Though Industry and Services sectors have registered healthy growth, when compared to all-India figures, the state would now increase focus to these sectors, thereby giving a new impetus for the state to achieve the goal of becoming the 'number 1 state' by 2029-30. A review of vision targets calls for a sustainable growth rate of 12% to be maintained till 2029.

This translates to the economy reaching a GSDP of ₹49.30 Lakh crore and a PCI of above ₹7.70 Lakh. This target would require a cumulative investment upwards of ₹73 Lakh crore and skilled and semi-skilled labour addition of about 69 lakhs to the existing workforce. The state looks at collaborative and coordinated efforts of all concerned stakeholders to see these targets through.

Inclusive Growth & Social Empowerment

The inclusive growth model of Andhra Pradesh is founded on capability enhancement of the citizens to enable them to take part in productive and gainful economic activities.

Saturation of basic amenities for human development, of which rural and urban basic infrastructure is a key component, skill upgrade for exploiting economic opportunities, entrepreneurship support through community organisations, social security nets for risk mitigation are the key strategies to this end. Sustained, double-digit, and regionally-balanced economic growth and good governance with focus on efficient public service delivery will act as catalysts in this framework. The state will play the role of a facilitator of prosperity, with the citizens having the freedom to pursue their aspirations.

Human Development

In pursuit of creating a healthy and competitive society, the state of Andhra Pradesh has made several strides in human development including (but not limited to) universal access of primary education, primary healthcare, nutrition services, universal health insurance etc.

However, there still remains a lot to be done – one in every two pregnant or lactating women in the state are anemic, malnutrition among children is high, the quality of pre-school education remains low, literacy rate of the state is very low, placement outcomes of the vocational courses and skill programs are not satisfactory, the state doesn't have a single institute in global top 500 universities. This chapter provides the strategies in healthcare and education to take the performance to next level on these parameters.

Agriculture & Allied Sector - Natural Farming, Diversification and Processing

Andhra Pradesh is the only state in the country, which has clocked an average growth of 11% in the last four years, despite facing droughts and cyclones. While Agriculture sub-sector has both reduced share in Agriculture GSDP and shown comparatively poorer growth rates, Horticulture and Fisheries sub-sectors have not only increased its share but have also achieved high growth rates. Livestock sub-sector, while maintaining more or less the same share, also achieved high growth rate. Ananthapur, Chittoor, Kurnool and Kadapa are fast-emerging as the Horticulture hub of the state. AP aspires to become the Organic Food Production Hub of the Country by 2023-24 in Vision 2.0. The focus will be on increasing the profitability of farmers and Agro-processing. Covering 6 million farmers under Zero Budget Natural Farming, increasing the net irrigated area, deeper penetration of AgriTech, Diversification into Horticulture, saturating the identified potential area under micro-irrigation, improving the milk yield per animal with better nutrition and health care, focusing on quality output from Aquaculture, increasing the productivity of inland fish, improving the marine fish harvest, upgradation of the markets, developing the Cold-chain around the value chains and creating the best ecosystem to improve the level of Food Processing and export will be important interventions for the next five years.

Competitiveness

The ambitious scope of Vision 2029 entails additional investments in industry and services. The investors world over, in their location decisions, are looking beyond incentives for long-term competitive advantages including policy environment, skilled talent availability, raw material access, market access and logistics. The state has, therefore, benchmarked itself on Global Competitiveness Index (GCI) and identified the areas of further improvement. The state is currently transitioning from factor-driven economy to efficiency driven economy and eventually will graduate to an innovation driven economy. This chapter describes the strategies to compete globally as an efficiency driven economy in near term and build the base for future competitiveness for innovation driven stage.

Manufacturing for Employment Creation

Andhra Pradesh is at the cusp of marking a structural shift from factor based economy to that driven by efficiency. The Global Competitiveness Index 4.0 assessment of the state

for the year 2018-19 has placed it ahead of the Indian rank and score, highlighting the efficiency driven pillars where the state is building upon. These results go along with the vision of the State, which is to build a robust manufacturing sector embedded in the global value chains.

The state of Andhra Pradesh envisions to leverage its manufacturing sector at a sustained double digit growth rate and generate gainful employment for 35 lakh people in the next 10 years. For meeting these targets, Government of Andhra Pradesh has strategized its actions into five growth drivers viz. Economic Corridors, MSME Clusters, Economic Cities, Infrastructure Enablers, and AP as logistics Hub.

These growth drivers will propel the manufacturing growth of the state. Working on its manufacturing strategy of harbingering regional competitiveness through import substitution and export promotion of identified and prioritized product set, Andhra Pradesh is poised to upgrade its manufacturing capacities in tune with Industries 4.0; marking a gradual shift from efficiency driven economy to an innovation driven economy.

Infrastructure

With infrastructure development being highly positively correlated with economic development, and as an instrument towards bridging of disparities-regional, income based, and social, Government of Andhra Pradesh has envisioned to augment its Infrastructure capacities and catalyse development- economic & social.

Towards meeting this vision of provisioning last mile connectivity to one and all in the State, Government of Andhra Pradesh has benchmarked the performance of its airports, ports, roads, inland-waterways, gas grid, fibre grid, and power sector. The state is poised to be one of the well-connected states regionally, nationally, and globally in addition to being integrated with the global value chains.

Livable & Productive Cities

Recognizing the growing importance of cities in achieving the state's ambitious economic and social targets, an 8-fold strategy will be adopted to address structural, financial and technical constraints in ensuring our cities are 'Productive and Liveable'.

All core urban basic infra including drinking water, sanitation and sewerage, solid and liquid waste Management, roads and housing will be saturated by 2022 guaranteeing quality of life to all urban residents. 8 urban clusters comprising of 35 ULBs and 8 million urban population with over 4 lakh proposed employment will be developed on 'Hub and spoke' model of urban and transportation planning. The scope of Urban Development Authorities to include high priority towns for comprehensive regional planning will also be taken up. There will be increased focus on improving the financial and organization capabilities of all 110 ULBs systematically. Continuous monitoring of performance on all important focus areas will be strengthened.

Knowledge Economy - Technology & Innovation

Emerging technologies have potential of creating an economic impact of $ 1 trillion on Indian economy. The government of Andhra Pradesh wishes to establish it as a Global Technology Exports Hub to absorb the benefits of this potential economic impact. This can be achieved only through development of a world-class technological ecosystem. However, the technological ecosystem cannot exist without the support of robust R&D system in place.

In order to cater to this demand, an Institute of Science, Technology and Research will be established based on a model of decentralized COEs across the state in partnership with the academia, industry and leading national and international research organisations. The state envisions to be leader in research and technology to support world-class technological ecosystem driven by innovation and establish Andhra Pradesh as Global Knowledge and Research Services hub. Also, the state has taken up various initiatives and policy interventions to create capability for diffusion of emerging technologies in the state. Building on that, three clusters – Visakhapatnam, Tirupati and Amaravati shall be further developed for promotion of identified technologies in the state.

Strategy for Green Economy

The government 'Green Economy' vision is structured around Sustainable Water Use, Green Cover, Clean Energy, Healthy Environment, Disaster Resilience and Climate Change Mitigation. Under Sustainable Water Use the state proposes to become 100% drought proof, maintain ground water levels between 3-8 m and achieve 60% water use efficiency through interlinking of rivers, 62 irrigation projects and water conservation measures. For increasing Green Cover, the government has set a target of 50% of the state's area through a combination of forest and non-forest eco-systems. Already 2141 km2 of forest cover has been added between 2015

and 2017. To promote Clean Energy the government has proposed increasing renewable energy generation to 40% of the total energy mix, primarily from solar and wind energy and 25% reduction in energy consumption through energy efficiency measures. The renewable energy capacity in the state has currently touched 4,059 MW from wind and 2,591 MW from solar. For Healthy Environment the government targets to achieve 100% solid and liquid waste management, all cities have air pollution levels under permissible limits and 100% farmers practicing ZBNF by 2024. The government targets to make the state Natural Disaster prepared by strengthening its disaster management capacity and disaster resilient infrastructure. To minimize Climate Change impacts, the government targets to implement the State Action Plan for Climate Change and reduce GHG emissions in the state.

Governance Transformation - Technology, Processes and Institutions

Governance processes, capacity of the government and robust institutions are critical pillars to achieve the targets set in the vision of the state to become among the best states nationally and globally. In last 4 years, the state has taken several steps in this direction. New institutions such as Real Time Governance (RTG), e-Pragati, Economic Development Board (EDB) have been established and several others such as Institute of Leadership, Excellence & Governance (ILEG), Industrial Corridor Development Authority (APICDA), MSME Corporation, Cold Chain Corporation are under the process of becoming functional. For capacity building of government staff, about 100 top level officers were provided training and exposure visit by LKY School of Public Policy, Singapore. To make government services more accessible to citizens, a number of services have been made online and Mee-Seva centers have been established throughout the state. Continuing the efforts in this direction, the state envisions to break more shackles in coming years by redefining the mandate of departments to keep pace with changing times, expanding the capacity building program to government staff across levels, creating empowered committees for faster decision making, increasing focus on STEM research through a new institute and a fund, and taking further steps towards digital governance.

Vision Performance Management

Performance monitoring and review of the vision will be carried out at three level, namely the Goals which will be measured by long term targets and impact indicators; the Strategies which will be measured by outcome and output indicators; and the Activities which will be measured by activity input indicators and milestones. Administratively, this monitoring will be carried out at two levels, namely Secretariat Department level and the district level and will done by uploading the respective output and input indicators' annual targets in the AP-ROMs portal based on the Annual Outcome Budget. The overall monitoring and review of the vision will be carried out with a set of macro outcome indicators with specific targets for 2024. These include 10 Outcome Indicators, 12 Global Indices and 12 Basic Needs Saturation. The macro level vision indicators will be monitored on an annual basis through studies.

The total estimated investment required by 2029 to finance the vision is about Rs. 73 lakh crores, (Agriculture - Rs. 17 lakh crores; Industry - Rs. 30 lakh crores; and Services - Rs. 26 lakh crores). For financing the vision upto 2024, the investment required is estimated at about Rs. 25.5 lakh crores (Agriculture - Rs. 6.5 lakh crores; Industry - Rs. 10 lakh crores; and Services - Rs. 9 lakh crores). The resources to finance the vision will come from various sources both public and private. As per preliminary estimations the ratio of public to private financing of the vision is 30% to 70% respectively.

HAPPINESS

EASE OF LIVING AND QUALITY OF LIFE

In pursuit of creating a healthy and competitive society, the state of Andhra Pradesh has made several strides in human development including (but not limited to) universal access of primary education, primary healthcare, nutrition services, universal health insurance etc. However, there still remains a lot to be done – one in every two pregnant or lactating women in the state are anemic, malnutrition among children is high, the quality of pre-school education remains low, literacy rate of the state is very low, placement outcomes of the vocational courses and skill programs are not satisfactory, the state doesn't have a single institute in global top 500 universities. This chapter provides the strategies in healthcare and education to take the performance to next level on these parameters.

INTRODUCTION

Development as well-being and happiness:

As the vision statement of Andhra Pradesh patently puts it, well-being and happiness of the people is the ultimate goal of public policy and an apt measure of societal progress. While material prosperity is undoubtedly a vital precondition for development, there is mounting empirical evidence that economic growth alone will not result in building a just and good society in which all citizens have the capabilities and opportunities to live fulfilling lives. In the absence of a universally adopted common definition, OECD defines well-being as "meeting various human needs, some of which are essential, for instance, being in good health, as well as the ability to pursue one's goals, to thrive and feel satisfied with their life" . This is the state to which every person shall aspire to evolve once their basic needs are met and means of livelihood are secured, gainfully and productively. From a state of well-being, the next logical advancement is higher happiness – when the state, market, and society meet one's expectations. A strong commitment to valuing and promoting human well-being and happiness is crucial as a way of staying focused on a more, balanced, equitable approach to human development. This is precisely the reason why Andhra Pradesh recognizes the importance of happiness and has taken initiatives to measure it and structure its development framework to improve it.

Ease of living and quality of life as pathways to happiness:

From a public policy point of view, happiness can only be seen as an outcome of a host of strategies and action plans with clear monitorable indicators. This is due to the fact that on an average, people are happier in an environment of good security of life, considerable freedom, high education, high levels of urbanisation, intimate ties with family and friends etc. Therefore, for a government which aims at improving the happiness of its

polity, the best strategy could be to design and implement initiatives to enable the people to achieve these parameters, which will subsequently lead to higher happiness levels. Going by this approach, Andhra Pradesh has conceptualised ease of living and quality of life as the pathways to happiness, which will be explained in the following sections. Based on various research and studies conducted world-wide and Andhra Pradesh's own vision of development, an array of strategies has been designed under the ease of living and quality of life frameworks with action plans and monitorable indicators. These action plans will be implemented by the relevant government departments; their progress will be monitored periodically. The actions plans will be designed in such a way so as to ultimately take the citizens to a state of higher well-being and happiness.

CONTEMPORARY DEVELOPMENTS

At a conceptual level, ease of living, quality of life, and happiness have been getting significant attention in the academic circles of late, though they have not made it into the policy discourse in a large way. During the process of developing a framework of ease of living and quality of life for Andhra Pradesh, studies conducted by various international and national institutions along similar lines were studied. Some of these studies are outlined below.

Ease of Living Index by Ministry of Housing and Urban Affairs, Government of India

It identified critical factors that support and improve the quality of life of urban citizens. The study is based on 56 core indicators which measure those aspects of ease of living which are considered "essential" urban services and 22 supporting indicators which measure the adoption of innovative practices which are considered desirable for enhancing ease of living.

111 cities in the country were ranked under this index. Pune, Navi Mumbai, and Greater Mumbai secured the top three positions. Four cities from Andhra Pradesh featured in the ranking – Tirupati, Vijayawada, Visakhapatnam, and Kakinada, at 4th, 9th, 17th, and 64th positions, respectively.

» Tirupati scored the first rank on the Social Pillar of the index, second on the Institutional Pillar, and 6th on the Physical Pillar.

» Vijayawada secured the 8th position on the Social Pillar, 9th on the Institutional Pillar, and 10th on the Economic Pillar.

» Visakhapatnam stood 10th on both Physical and Institutional Pillars.

It is a laudable achievement that three out of the four cities considered from the state found themselves among the top cities in the country. However, in tune with the state's vision of becoming the best state in the country by 2029, the performance of all four cities will be studied in detail and action plans will be drafted to take them to among the top five cities in the country. Though the indicators under this index cut across a wide range of parameters, this study is restricted to cities and does not look at peri-urban and rural areas. Ease of living, as conceptualized by Andhra Pradesh, takes into account both the urban and rural population.

Social Progress Index (SPI), by Social Progress Imperative

SPI intends to assess the quality of life using 50 indicators. These indicators are divided across three broad dimensions of social progress: basic human needs, foundations of wellbeing, and opportunity. SPI estimation in India was conducted in 2017 and 2018. In 2017, the states were ranked, while in 2018, the ranking was district-wise. In 2017, Andhra Pradesh stood at the 16th position among the 29 states, with a score of 56.13, compared to the national score of 58.39.

In the ranking of the districts in 2018, eight districts in the state – Visakhapatnam, Chittoor, Krishna, Guntur, West Godavari, Kurnool, Anantapur, and East Godavari, stood above the national average score of 56.66, with Visakhapatnam securing the top spot with a score of 60.99.

The districts performed well on the themes shelter and personal safety, under the dimension of basic human needs. Huge scope for improvement was identified for the themes of nutrition and basic medical care, access to knowledge, health and wellness, and personal freedom and choice.

Even though SPI is inclusive of wide-ranging dimensions, it does not include the key governance aspects such as corruption, public service delivery etc. which are central to Andhra Pradesh's concept of ease of living and quality of life.

Ease of Living framework by NITI Aayog

NITI Aayog is working on creating an index which measures the ease of living along 3 pillars, namely, basic needs, welfare, and human betterment using 31 indicators. Each pillar is disaggregated into four actionable components for a multifaceted view of welfare. The rankings for the states or the districts are not published at the time of drafting this document.

The framework of NITI Aayog cuts across rural and urban areas, and is intended to be evaluated at district level. However, this framework does not include aspects of quality of life which is beyond the basic needs of the citizens, such as happiness, satisfaction, provisions for recreational activities, etc.

Happiness Department, Government of Madhya Pradesh:

Madhya Pradesh is the first state in the country to set up a government department for happiness, in July 2016. The motivation behind this was the thinking that economic growth alone cannot achieve happiness; it is essential to bring positivity into people's lives, at the same time. Recently, the department was renamed as Spiritual Department, with the objective of strengthening inter-communal harmony.

The erstwhile Happiness Department had conducted workshops to help create a happiness and well-being index and draft an action plan. A happiness calendar was created outlining activities for mental wellbeing. However, the state was unable to draft clear strategies and action plans to take the agenda forward.

Gross National Happiness, by Bhutan:

Bhutan is the first country in the world to adopt Gross National Happiness as a measure of development focuses on four main parameters – sustainable and equitable socio-economic development, environmental conservation, preservation and promotion of culture, and good governance. Furthermore, the nine key domains to be looked after under these parameters are psychological well-being, health, time use, education, cultural diversity and resilience, good governance, community vitality, ecological diversity and resilience, and living standards. Bhutan's framework focuses on culture and sustainability, and does not pay enough attention to economic growth as one third of its population lives in poverty. Furthermore, its happiness framework does not address the increasing crime rate, especially against women.

Happiness initiatives in UAE

With the recent establishment of Ministry of Happiness, UAE has also started a number of initiatives to increase motivation and happiness among its individuals, government, and community institutions. The government recently launched a National Happiness Agenda, which expands over four strategic portfolios and 16 programs. The portfolios are discover, change, educate, and measure. The ministry has listed out targeted programs at the community level, government level and international level to be implemented and worked upon. These cater to wellbeing, education, work-life balance, and service delivery. The framework of UAE focuses only on a handful of issues; the questions of freedom, citizen engagement, health, and human rights are not adequately covered.

After carefully studying these concepts, it is clear that none of them put forward a people-centric approach which comprehensively covers basic needs, wellbeing, human development, satisfaction, and happiness. Therefore, the state government has decided to create its own framework of ease of living and quality of life of its citizens. The state's framework will not be limited to an index or a set of indicators; instead it will consist of policies, strategies, and action plans to improve the ease of living and quality of life which will eventually lead to higher well-being and happiness of its people.

HAPPINESS: INSTITUTIONAL STEPS AND MEASUREMENT

Happiness Commission

As one of the new key institutional steps in this direction, Andhra Pradesh is in the process of setting up a Happiness Commission as a dedicated institution to monitor levels of well-being and happiness at the ground level, analyze data from regular surveys, and co-ordinate with different departments to highlight and implement global best practices to increase levels of economic and social progress.

The objective of the Andhra Pradesh Happiness Commission spans over three spheres:
Securing a better quality of life by ensuring low levels of pollution, congestion-free roads etc., Increasing the ease of living in terms of effortless accessibility to government services, and improving the happiness amongst the citizens. The Happiness Commission aims to create a support system which shall support health and education, safety and security, and work towards reducing corruption within the government as well as business.

For 2019-24, the state government has identified six key themes under which it has planned to promote a host of activities. These themes are healthy lifestyle, ease of life, protecting natural resources, adventure and outdoor activities, creativity, and behavioral changes. 18 initial activities have been identified under these themes. These activities are aimed at ensuring a healthier environment, engaging with oneself and the community, and the people becoming better citizens.

Happiness measurement

The state has also been at the forefront of assessing happiness quotient of the people. To quantify the happiness level of the population and derive the policy response to improve it, the state has adopted the Happiness Report methodology of the United Nations Sustainable Development Solutions Network and estimated district-wise happiness score in 2017 and 2018. The exercise has also taken into account and analysed the satisfaction of the citizens with their freedom of choice, social support, perception of corruption in government, and their philanthropic activities. The happiness score and the related parameters give the districts insights into where they stand relative to each other and to other world countries. In 2017, Andhra Pradesh secured the 74th equivalent global rank while India scored the 122nd position. In 2018, the state improved its position to 44th. The district-wise happiness scores and ranks are as follows. While the top five districts in 2018 have improved their ranking from 2017, the other eight have fallen in their relative performance.

DISTRICT	2018		2017	
	HAPPINESS SCORE	RANK	HAPPINESS SCORE	RANK
Krishna	6.99	1	5.77	3
Visakhapatnam	6.72	2	5.05	8
Chittoor	6.44	3	4.71	12
Prakasam	6.34	4	4.68	13
Kurnool	6.33	5	4.78	11
Srikakulam	6.14	6	6.41	1
West Godavari	6.12	7	6.07	2
East Godavari	6.11	8	5.67	5
Guntur	5.94	9	5.52	6
Nellore	5.76	10	5.72	4
Vizianagaram	5.46	11	5.37	7
Anantapur	5.32	12	4.97	9
Kadapa	5.09	13	4.87	10

CONCEPTUALISATION OF EASE OF LIVING AND QUALITY OF LIFE

Link of happiness with ease of living and quality of life

To reiterate, Andhra Pradesh has conceptualised ease of living and quality of life as the pathways to happiness, as happiness is best seen as the subsequent outcome of a host of initiatives targeted directly at improving the ease of living and quality of life of the citizens. As explained in the first section, people are likely to be happy only if they live in an environment which facilitates security, freedom, efficient public service delivery, healthy life, pollution-free environment, engagement in arts, sports, cultural activities etc.

For clarity and ease of drafting strategies and action plans, the state has conceptualised ease of living and quality of life independent of each other in terms of areas covered by them.

Ease of living

Efficient and convenient public service delivery - accessing government services from home through internet, transparency in governance and elimination of corruption.

The state is constantly looking forward to employ tools like digitization and capacity building programs to tackle loopholes and increase the efficiency of all public delivery systems for the three sets of stakeholders – citizens, corporate entities, and the government. A lot of attention has been paid to improving the citizen's experience of availing government services. The strategy at the centre of these efforts is to offer all government services online so that citizens can access them from home, through smartphones. This calls for the following actions.

» Business Process Re-engineering of all services, to reduce the number of steps, officials, and time required for service delivery, in phases

» Backend automation of all services, to minimize manual intervention in service delivery

» Training of government officials, in re-engineered and automated processes for timely service delivery

This has benefits at multiple levels for all the three stakeholders – citizens, corporate entities and the government.

Citizens and enterprises

» Able to access services in a few minutes

» No need to be physically present at government offices

» Reduces paperwork

Government officials

» Reduces the number of steps and officials required to offer a particular service

» More time to deal with matters which demand human intervention

The government has created and identified e-Pragati as the vehicle to implement this transformative e-governance initiative. Business process re-engineering and backend automation of services and training of government officials are already underway. As on December 2018, 15 government departments have their presence on e-Pragati offering 76 services. E-Pragati aims at hosting all 700+ government services on its platform by March 2024.

The topics of business process re-engineering, backend automation, and training are covered in detail in the chapter on "Governance Transformation - Technology, Processes and Institutions".

Transparency and zero corruption:

Transparency in governance processes and outcomes is a crucial component of the social contract between the state and the polity. Transparency builds trust of the people in the state. Andhra Pradesh has taken an array of measures in this regard. For instance, the quarterly district collectors' conference, where the progress of all districts and departments are reviewed against the targets and priorities of the state are reviewed, is broadcast live on TV and the internet. This allows the citizens access to the strategies and actions plans of the government, and their progress. Most of the data on governance is hosted online in public domain, for anyone from any part of the world to access. The Real-time Outcome Monitoring System, the monitoring system of the government for all districts and departments is a fine example of this point. Furthermore, the third-party audit allows for independent, non-government entities to scrutinise the processes adopted and data reported by the government. For the years ahead, there are two areas where the government plans to bring in higher levels of transparency. First, fund disbursement and spending, and progress of projects/ schemes at every stage will be made available to the public. Second, there shall be seamless and fully transparent exchange of information among different government departments, at multiple administrative levels. This will lead to complete clarity and visibility of every governance action within the government.

Corruption is another factor which diminishes the trust the people have in the state. Andhra Pradesh has been able to plug in leakages in public service delivery by adopting suitable technological instruments. The e-PDS and savings of around Rs 100 crore in Mid-Day Meal scheme, both using Aadhaar, are relevant examples in this regard. Further reduction of corruption and leakages can be addressed by fully implementing business process re-engineering and back-end automation in public service delivery. These will eliminate manual intervention in the delivery of public services, especially in payment for the services. Business process re-engineering and back-end automation are further explained in the chapter on Governance Transformation - Technology, Processes and Institutions.

CASE STUDY

ESTONIA - ONE OF THE BEST E-GOVERNANCE SYSTEMS IN THE WORLD

Highlights

» 99% of government services are online 24*7 (1500+)

» Only marriage, divorce, and real estate transactions require the citizen to be present at a government office

» 14,000 users per day (1% of the population)

» 800 years of working time saved so far

» 18 minutes - time required to approve a new business

Key elements

Digital ID: Universal, the ONLY ID required

» All government services are accessible using the Digital ID

» Two steps of authentication: identity PIN and transaction PIN

X-Road: Enables different government data systems to communicate and exchange data with each

» Secure internet-based data exchange layer - the backbone of e-governance

» All e-government applications are built on the X-Road platform

» Citizen interfaces connect to databases through X-Road

» Accessible to private sector too - energy, telecom, banks

QUALITY OF LIFE

Ability of the citizens to lead healthy and convenient lives, with no pollution and congestion, easy accessibility, engagement in arts, sports, outdoor activities etc. There are various definitions of quality of life given by the academicians and researchers worldwide.

» According to the report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress by Joseph Stiglitz, Amartya Sen and Jean Paul Fittousi, quality of life is broader concept than economic production and living standards. It includes full range of factors that make life worth living. These factors are both tangible and intangible in nature.

» Science Daily defines quality of life as "the general well-being of individuals and societies".

» World Health Organization takes into account the person's physical health, psychological state, personal beliefs, social relationships and their relationship to salient features of their environment, while conceptualizing quality of life.

The widely-accepted indicators of quality of life include built environment, physical and mental health, education, recreation and leisure time, social belonging, wealth, and employment.

According to the definitions given above, quality of life encompasses physical, mental and social well-being, healthy social and environmental conditions, and capacity to cope and take control of life chances and opportunities. Though the aspects of quality of life are both tangible and intangible and may vary from individual to individual and from time to time, the state targets to focus on those aspects that are common to all the citizens. These aspects include ensuring healthcare, education, transport and other basic facilities, avenues for recreation and entertainment such as sports, arts, cinema and, clean and pollution free environment. Thus, state has defined a framework that will act as a guide to providing a high quality of life to its people along with ensure easy access to public services. The framework is discussed in detail in a later section in this chapter.

THE FRAMEWORK OF EASE OF LIVING AND QUALITY OF LIFE

A framework of six themes and 28 focus areas is designed integrating the concepts of ease of living and quality of life. Though these themes and focus areas are elaborate, they are not exhaustive and unique.

THEME	FOCUS AREA
PHYSICAL	(1) Housing (2) Transportation and mobility (3) Water and sanitation (4) Connectivity (5) Differently-abled and elderly-friendly infrastructure (6) Disaster-resilient and sustainable infrastructure
SOCIAL INFRASTRUCTURE	(7) Health (8) Education (9) Heritage, arts and culture (10) Tourism
ECONOMIC	(11) Economy and employment (12) Ease of doing business (13) Low cost of living (14) Easy tax payment
ENVIRONMENT	(15) Green cover (16) Green open spaces (17) Cleanliness (18) Reduced pollution
GOVERNANCE	(19) Grievance redressal (20) Service delivery (21) Citizen engagement (22) Crime and safety
WELLBEING	(23) Work-life balance (24) Life satisfaction (25) Happiness (26) Leisure and sports (27) Personal freedom and choice (28) Inclusion

A list of over 200 action points has been prepared for the government departments suggesting concrete steps which can be pursued. Suitable indicators have been identified to measure the progress of the initiatives in these areas.

The focus areas under these themes are as follows:

Physical

- Affordable pucca housing, elimination of slums
- Access to all-weather roads, efficient public transport, congestion and pollution-free roads
- Tap water connection meeting quality and quantity standards, solid and liquid waste management including waste treatment, connection to sewerage network, and garbage collection, ODF+ status for the state
- Access to high-speed internet connectivity and smartphones
- Ease of access of public facilities, especially transportation, for differently-abled persons
- Disaster management plan, minimum power outage, awareness creation on disaster response

Social Infrastructure

- Adequate availability of hospitals, hospital beds, ambulances, and health care personnel as per standards, affordable healthcare, minimum out of pocket expenditure on health
- Access to schools and colleges as per standards, modern infrastructure in schools such as computers and digital classrooms, facilities such as auditorium, labs, and library in colleges, colleges with accreditation, high quality of teaching and learning
- Conservation of heritage sites, promotion of art and cultural events, arts and sports festivals in schools and colleges, and at village and ward levels
- Set up tourist-friendly infrastructure, promote local culture along with tourism initiatives, promotion of eco-tourism projects

Economic

- Initiatives for higher labour force participation, investor and labour-friendly policies, higher wages
- Ease of starting, doing, and closing down business, online access to all business-related support
- Regulatory mechanisms to improve affordability especially in cities, affordable housing, healthcare, and higher education
- Ease of return filing, tax payment, and tax reimbursements

Environment

- Initiatives to achieve 50% green cover
- Green public spaces through nagarvanam and pallevanams
- Saturation of solid and liquid waste management as per standards, clean public spaces
- Elimination of unsafe cooking fuels, regulation for industrial and automobile pollution control

Governance

- Fast redressal of court cases, high-rates of conviction in corruption cases, fast and easy access to grievance redressal mechanisms
- All government services available online and accessible from home, elimination of the need to go to government offices, transparency in government, elimination of all kinds of corruption
- Citizens' participation in ward committees and area sabhas
- Reduction in all crimes, especially against women and children, adequate availability of law enforcement officials as per standards

Wellbeing

- Availability of recreational avenues and child-care facilities at workplaces
- Avenues for healthy life, higher education, good career options etc. leading to life satisfaction
- Happiness calendar to engage in activities for physical and mental well-being
- Availability and affordability of recreational facilities such as cinema halls, restaurants, public spaces etc., sports and arts events and festivals in schools and colleges, and at village and ward levels, sports complexes at mandals and ULB levels
- Awareness about and access to contraceptives, safe environment
- Gender parity in labour force participation, low rates of crimes against disadvantaged communities and women, higher participation of women in politics and leadership in businesses

Tourism, sports, arts, and culture play key roles in this framework

In many parts of the developing world, the work-life imbalance is affecting both the physical and mental well-being of the people. Japan is an example, where it is a common sight for even the white-collar employees to sleep in public spaces in day time. Japan is infamous for "karoshi" which translates to "death due to overwork" . As Andhra Pradesh climbs the steps on its path to become a

developed state and economy, it is determined to avoid similar grim scenarios. To this end, the government will vigorously pursue promotion of arts, culture, sports, and tourism, easily accessible to its people, all around the year.

Tourism

For Andhra Pradesh, tourism is envisioned as an economic sub-sector with a huge growth potential and a key intervention to improve the quality of life of its people. Tourist footfall in the state has increased steadily since 2015, from 12.18 crore in 2015 to 16.9 in 2018 until November. Setting up of modern tourism infrastructure, campaigns, festivals, rural tourism, and eco-tourism are the major strategies being adopted to promote tourism in the state.

Tourism infrastructure

The government has undertaken the development of various destination development projects through expenditure of Rs 270 crore. Some of the prominent projects include:

» Development of Kakinada Hope Island in Konaseema as world-class coastal and eco-tourism circuit in Andhra Pradesh under Swadesh Darshan Scheme
» Development of Coastal Tourism Circuit in Nellore district under Swadesh Darshan Scheme
» Upgrade of approach roads to heritage sites and development of heritage walk at Amaravati
» Development of Tribal Eco-Tourism circuit at Araku Valley under Swadesh Darshan
» Development of Erramattidibbalu, a notified national geo-heritage monument
» Development of Belum Caves
» Beach development at Dindi, Antarvedi, Uddanam, and Konada
» Development of Ropeway, Jagatpalli resort in Srikakulam
» Kondapalli Fort project, including open air museum, primary amenities for accommodation and food etc.
» Naval surveillance aircraft TU-142, one of the fastest turboprop aircraft in the world decommissioned by Indian Navy, has been converted into a museum in Visakhapatnam

The Andhra Pradesh Tourism Department is currently tracking 198 investment projects across sub-sectors such as hotels, resorts, amusement parks, adventure activities, water sports etc. with an investment potential of Rs 15,282 crore and employment potential of 82,692.

Out of these, 57 projects with committed investment of Rs 1,792 crore have started operations with committed employment of 10,723. A cumulative total of 97 projects with investment potential of Rs 5,110 crore have started civil works.

Campaigns

To create awareness, and to market and publicise the state's efforts, campaigns have been conducted.

» Let's Vizag Campaign: To promote Visakhapatnam as an ideal summer destination
» Konaseema Monsoon Campaign: To promote Konaseema as a family holiday destination, and experience the backwaters of the state.
» Festive AP Campaign: To promote festivals celebrated across the state
» Promotion of Andhra cuisine: The government organized three regional-level culinary competitions in Tirupati, Vijayawada, and Visakhapatnam recently, in addition to 14 food festivals; a book titled "Recipes of Andhra Pradesh" was published containing 30 recipes of the state, which were identified by National Institute of Nutrition to suit nutritional and health requirements

Festivals

To increase tourism footfalls, the government has undertaken aggressive marketing and branding of the state across B2B and B2C Fairs. 21 festivals were conducted on a large scale, some of them involving international collaborators.

» Amaravati F1H2O Grand Prix, Vijayawada
» Amaravati Air Show, Vijayawada
» Social Media Summit & Awards, Vijayawada
» Tour De Heritage – Across the state with closing ceremony at Visakhapatnam
» Amaravati Shopping festival, Vijayawada
» Buddha Jayanthi Festival, Amaravati
» Flamingo Festival, Nellore
» World Wind Festival, Visakhapatnam
» International Kuchipudi Convention, Vijayawada
» Lepakshi Festival, Ananthapuram
» Visakha Utsav
» Full Moon Punnami Orvakal Mega Festival, Kurnool
» Godavari Dance and Lantern Festival, Kakinada
» AP Crafts Mela, Tirupati
» Sounds on Sand, Visakhapatnam

- Araku Balloon Festival, Araku Valley
- Amaravati Theatre Festival, Vijayawada
- AR Rahman live concert, Kakinada
- Gandikota Festival, Kadapa
- The Indian Performing Arts Show, Visakhapatnam
- Konaseema Sankaranti (Konaseema Utsav)

Rural tourism

Andhra Pradesh Tourism Authority initiated rural tourism development with the brand name PROJECT - SANSKRITI with an objective of promoting villages which are specialized for art, culture, handicrafts, Kalamkari, and handlooms. Four clusters were identified under the project:

- Ananthapuramu Hub: Lepakshi, Veerapuram, Nimmalakunta
- Chittoor Hub: Srikalahasthi, Madhavamala, Venkatagiri
- Chittoor Hub: Prakruti Vanam Agro Farms, Horsley Hills, Angallu
- Rajahmundry Hub: Narasapur, Dindi, Uppada

Eco-tourism

Eco-tourism, another priority area for the state, will offer the experience of spending time closely with nature, which is scientifically proven to have a positive correlation with mental well-being, which is an important component of quality of life.

- 24 eco-tourism centres are already existing
- Six new centres are being developed
- Nine locations have been taken up for upgrade
- 19 Nagarvanams were created in the last two years; upgrade of six are in progress
- 11 locations are being developed as temple eco-parks

Courtesy campaign

Another innovative area which the state sees as crucial to its quality of life plan is the state courtesy campaign. As Andhra Pradesh progresses to higher stages of development, the attitude and behaviour of the citizens also must change to be more responsible. To this end, a campaign to spread awareness on the importance of courtesy and supported activities has been proposed, along the lines of the National Courtesy Campaign of Singapore. For children in schools, essay-writing and photo competitions shall be conducted on themes related to courtesy and the need to be kind to each other. For the employees in banking, retail, and transport sectors, trainings on better and courteous interaction with the public shall be organised. For the public servants, assessments of how courteous they are in the process of service delivery shall be carried out, trainings on the same shall be conducted.

Sports and outdoor activities

One of the major programmes the state initiated in this regard is Happy Sundays, in all ULBs. Activities like yoga, hiking trails, and sports have been conducted to promote community engagement and healthier lives. The government will also take the initiative to organise and conduct the traditional games like puli-meka, tokkudu billa, dappu dance etc. at district levels at regular intervals. During the recent Gram Darshini and Janmabhoomi Maa Vooru programmes conducted by the government in October 2018 and January 2019, respectively, lakhs of individuals participated in various sports competitions.

Modern sports infrastructure is essential for putting Andhra Pradesh on the national and global sports maps. A state-of-the-art sports city has been proposed to be set up in Visakhapatnam. The city will also host sports good manufacturing industries. This will also have a sports university which will have courses on physical education, sports psychology, sports management, and injury management. A high-performance centre for supporting athletes to win medals in international competitions also will be a part of the university. Post-completion, the sports city will target hosting at least one premier international event every year. A second sports city has been recommended in Rayalaseema region.

Additionally, renovation and upgrade of stadium and developing smaller sports stadium at various mandal and district levels will be undertaken. By March 2024, every mandal and ULB will have a sports complex with modern infrastructure, and all GPs will have at least one playground.

Adventure and extreme sports such as rock climbing, beach sports, marathon, which have been gaining traction among the youngsters, also shall be promoted. Amaravati and Visakhapatnam Marathons are already among the popular marathons in the country.

In November 2018, Vijayawada hosted the Indian leg of the Union Internationale Motonautique (UIM) F1H2O World Championship Grand Prix of Amaravati, the fifth round of powerboat racing in the Krishna river. Nine teams from across the world and 19 powerboats participated in the race. More than a lakh spectators attended the event. The Kondapalli Festival conducted in February 2019 which hosted adventure sports such as rock climbing, trekking, germering, Zipline,

commando obstacles, and rappelling competitions. More than 500 competitors participated in the event including from other countries. Such events will help Andhra Pradesh gain a prominent place on the global sports map.

Arts and culture

Andhra Pradesh has a rich tradition of arts and culture, especially classical dance. In partnership with private organisations, the government will organise arts and culture festivals. Eminent artists of national and international repute shall be invited to participate and perform Kathak, Bharatnatyam, Kuchipudi and other classical, folk and tribal dance and music forms. Special attention will be given to offer the child and teenage population of the state the exposure to such festival.

To offer affordable space to artists to perform and the public to view, creation of a half to one acre facility with basic infrastructure such as elevated stage, open ground, space for installing recreational stalls, parking facilities etc. shall be undertaken in each district.

Andhra Pradesh plans to design its own annual school festival on lines of Kerala School Kalolsavam (arts and literature festival). Arts and literature competitions shall be held starting at the school level and culminating at the state level, where the winners in each level participate in the next higher level. The state-level competitions will be highly publicized and will have active leadership in organization and hosting from the government.

The latest Janmabhoomi Maa Vooru programme conducted in January 2019 is a fine example of the government facilitating cultural events on a very large scale. In a host of arts and cultural events, over 24 lakh persons participated across all districts.

The District Vision Action Plan 2019-24 prepared for each district contains a chapter on local arts and culture and action items for their promotion.

CONCLUSION

The government is committed to a holistic development of the state and its people. Happiness has a prominent role in this framework, as the state sees it as the ultimate aim of development policy. The government has taken various measures to set up institutions and design strategies and actions plans to this end. In the coming years, the government will continue to implement its initiatives, and integrate measures to monitor their progress with the state's Real-time Outcome Monitoring System. These actions will play a pivotal role in transforming Andhra Pradesh into the best and happiest state in the country by 2029.

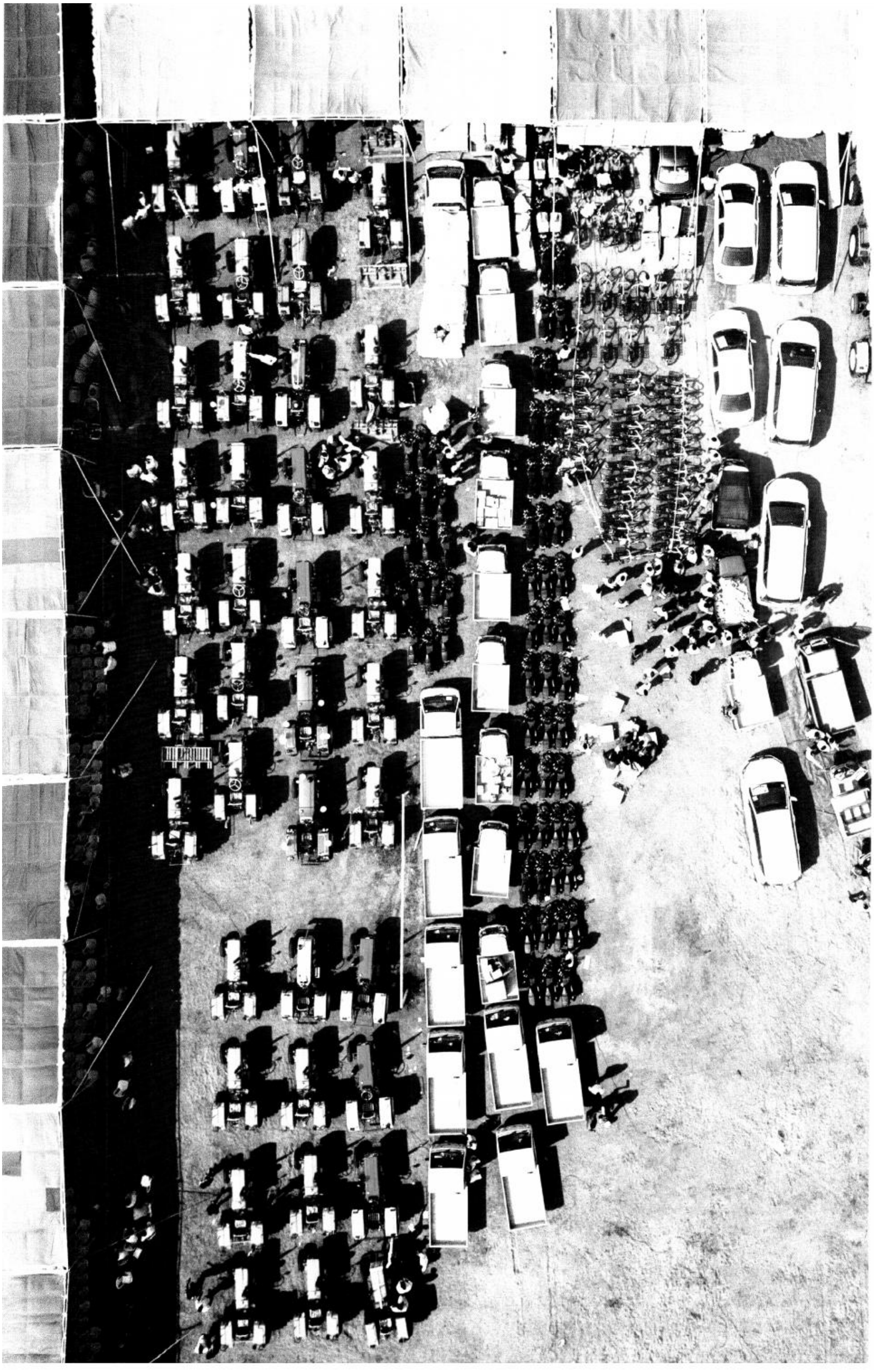

STATE ECONOMY & GROWTH

The state of 'Sunrise Andhra Pradesh' has performed exceedingly well since bifurcation, a fact supported by more than 10% average GSDP growth rate. This can be attributed to the tremendous growth achieved by the Agriculture and Allied sector. Though Industry and Services sectors have registered healthy growth, when compared to all-India figures, the state would now increase focus to these sectors, thereby giving a new impetus for the state to achieve the goal of becoming the 'number 1 state' by 2029-30. A review of vision targets calls for a sustainable growth rate of 12% to be maintained till 2029. This translates to the economy reaching a GSDP of ₹49.30 Lakh crore and a PCI of above ₹7.70 Lakh. This target would require a cumulative investment upwards of ₹73 Lakh crore and skilled and semi-skilled labour addition of about 69 lakhs to the existing workforce. The state looks at collaborative and coordinated efforts of all concerned stakeholders to see these targets through.

INTRODUCTION

The Sunrise Andhra Vision 2029 envisions the state to become one among top three states by 2022 and the top state by 2029 in per-capita income. To achieve this, the state requires a 12% growth rate of GSDP for a period of 15 years from 2014-15 to 2029-30. The state is in the fourth year since the adoption of its vision targets; that provides a good opportunity to evaluate the achievements till date and recalibrate the targets for future. A number of factors have made this relook and recalibration necessary, some of them are discussed here.

Firstly, although the overall goals of GSDP growth rate and per capita income (PCI) is commensurate with vision 2029 expectations, sectoral analysis reveals that industry sector and services sector have not achieved sectoral targets and the shortfall has been obscured by exceptional growth in the agriculture and allied sector. Secondly, the vision envisaged is of the state to become one among top 3 states by 2022 and top state by 2029 in PCI. At the time of drafting of Vision 2029, the then prevalent CAGR (Compounded Annual Growth Rate) of other states was used to predict the growth trajectory of the state. In last 4 years, some of those realities have changed and hence there is a need to recalculate with the CAGR in last 4 years. Finally, a number of macroeconomic changes – such as GST (Goods & Services Tax), demonetization, changes in FDI (Foreign Direct Investment) rules, technological advancements, globalization, changes in international geo-politics etc. – have affected the business environment, employment, trade and investments scenario in the country and the state like never before.

In view of these changes and in anticipation of further and faster changes in future, it is necessary to have a relook at the targets and strategies. This chapter reviews the progress achieved in the last 4 years, vis-à-vis the country, peer states and the targets that the state had set upon itself. We then provide a detailed analysis of the three sectors and their various sub-sectors to understand the drivers of the state's growth. Next, we move on to reviewing the previous targets and validating the same. In this endeavor, we also assess the investments and labour force required by various sectors over the decade.

ANDHRA PRADESH POST-BIFURCATION – A PHENOMENAL GROWTH STORY

Post bifurcation, Andhra Pradesh has been one of the fastest growing states in India, consistently ranking among the top three in GSDP growth rate. The CAGR of the state from 2014-15 to 2017-18 (AE) has been 10.96% in 2011-12 constant prices (Figure iv-1). This is also much higher than 7.3% CAGR of the country during the same period. The size of the economy (GSDP in current prices) has grown from INR 5.25 lakh crore to INR 8.04 lakh crore during the same period (Figure iv-2) and per capita income (PCI) in current prices has increased from INR 93,909 in 2014-15 to INR 142,054 in 2017-18 (Figure iv-3). Andhra Pradesh's Per Capita Income was ₹1,42,054, at current prices, in F.Y. 2017-18 almost 25% higher than India's PCI of ₹1,12,835. All the important parameters; namely, size of the economy (GSDP), Growth rate and PCI are in line with the targets envisaged in the Sunrise Andhra Pradesh Vision 2029 for the same period.

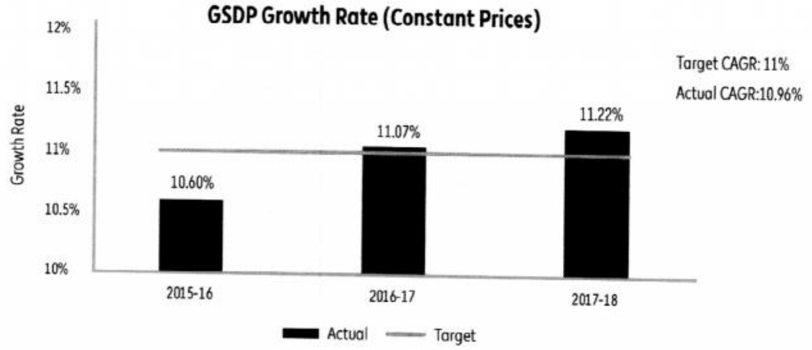

Figure iv-1: GSDP growth rate of Andhra Pradesh (in constant prices)

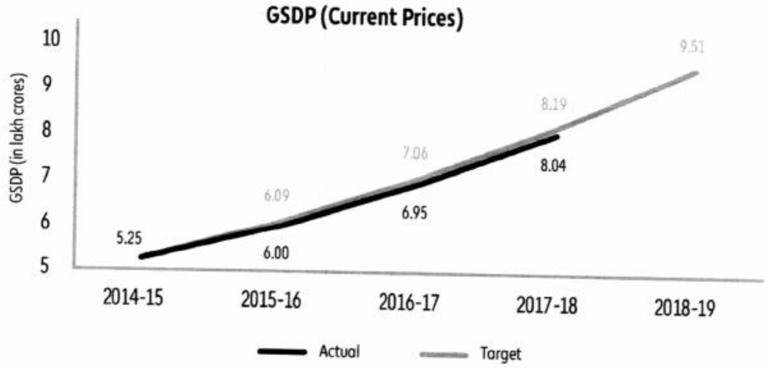

Figure iv-2: GSDP of Andhra Pradesh in Current Prices vis-à-vis Vision Targets

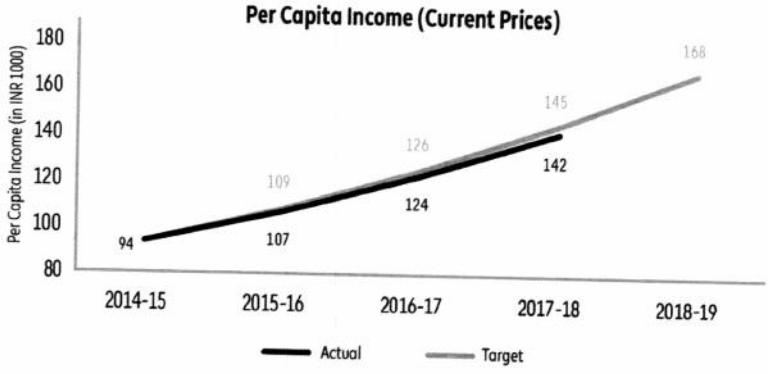

Figure iv-3: Per Capita Income of Andhra Pradesh in Current Prices vis-à-vis Vision Targets

In terms of GSDP size, Andhra Pradesh is 7th largest state, though Andhra Pradesh has performed fairly well with CAGR (Constant prices) of 10.96% in the period 2014-18, the highest among all states in India. However, in terms per capita income, Current Prices, the state is 9th among the major states behind Haryana, Karnataka, Telangana, Maharashtra, Kerala, Gujarat, Tamil Nadu and Punjab (Table iv-1).

STATES	GSDP CAGR 2014-18 (CONSTANT PRICES)	SIZE OF ECONOMY (GSDP CURRENT) (INR CR.)	PCI 2017-18 (INR)	PCI CAGR 2014-18
ANDHRA PRADESH	10.96%	803873	1,42,054	14.80%
TELANGANA	10.68%	7,32,657	1,81,034	13.41%
KARNATAKA	9.33%	13,11,297	1,81,788	11.82%
MAHARASHTRA	8.29%	24,96,505	1,80,596	10.84%
GUJARAT	7.49%	13,20,000	1,70,258	10.26%
KERALA	7.66%	6,86,116	1,80,518	10.02%
HARYANA	8.20%	6,08,000	1,96,982	9.88%
PUNJAB	6.66%	4,77,000	1,42,958	9.47%
TAMIL NADU	6.86%	14,27,074	1,66,934	9.15%

Table iv-1: GSDP and PCI of selected major states of India

SECTORAL ANALYSIS

Though the state has grown at the targeted growth rates (Constant Prices), the growth has not come equally from all sectors. The economy (GVA) of Agriculture and allied sectors have grown faster than anticipated (Figure iv-4) whereas industry sector (Figure iv-5) and services sector (Figure iv-6 on page 24) have not kept pace with vision targets.

Consequently, the share of agriculture and allied sectors in GSDP has gone up while industry and services sectors staying stagnant or declining. However, major part of growth in the agriculture and allied sectors is coming from livestock (15% CAGR) and Fisheries (32% CAGR) and may not sustain the momentum in the long term. Hence, to achieve the vision targets, it is imperative that industry and services sectors be energized and increase their growth rates.

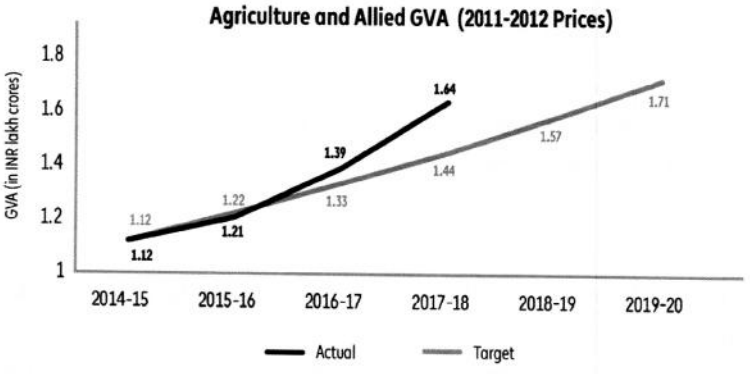

Figure iv-4: GVA of Agriculture & Allied in Constant Prices

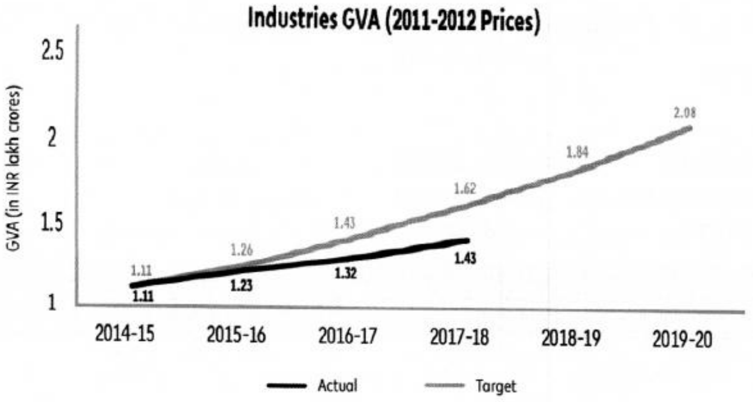

Figure iv-5: GVA of Industry Sector in Constant Prices

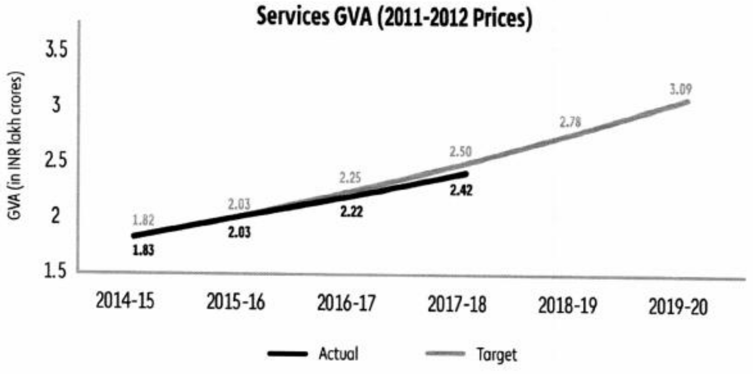

Figure iv-6: GVA of Service Sector in Constant Prices

Agriculture & Allied

Agriculture & allied sector GVA grew at a CAGR of 13.4% from 2014-15 to 2017-18, significantly higher than targeted 8.9% and India average CAGR of about 3.25%. Although crops subsector contributes about half of the GVA of the sector, significant growth has come from fisheries (32% CAGR) and livestock (15% CAGR) (Figure iv-7 on page 25). The high growth rate of these sectors is partly also because of the lower base and hence the growth may slow down in coming years.

Industry

Industry sector grew at a CAGR of 8.5% from 2014-15 to 2017-18, although higher than national average of 7.13% CAGR, is significantly lower than the vision target of 13.3%. Share of manufacturing in industry sector GVA, in current prices has remained stagnant from 2014-15 to 2017-18.

Although the growth rate in all sub-sectors of industry sector needs improvement, construction sector growth (4% CAGR) is particularly concerning (Figure iv-8 on page 25). Share of manufacturing in the total GVA of the state is low (9.7%) compared to other developed states and also has a falling trend (Figure iv-11 on page 26).

Services

Similarly, services sector CAGR of 9.8%, although higher than national average of 8.43%, is lower than the vision target of 11.1%. Trade, transport, real estate and financial services are some of the major contributors to the sector (Figure iv-9 on page 25) (Also, share of services in state GVA is lower than other developed states and is stagnant in recent years (Figure iv-10 on page 26).

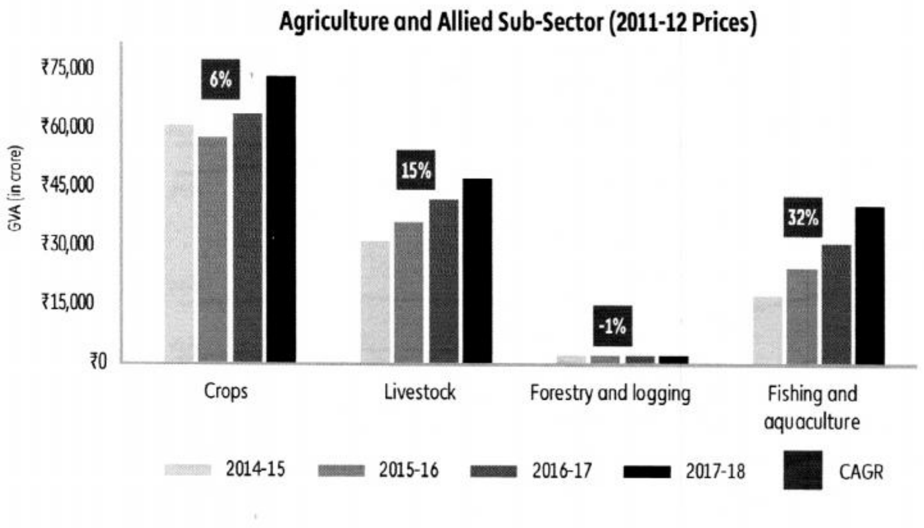

Figure iv-7: Subsectors contribution to Agriculture and Allied Sector & CAGR

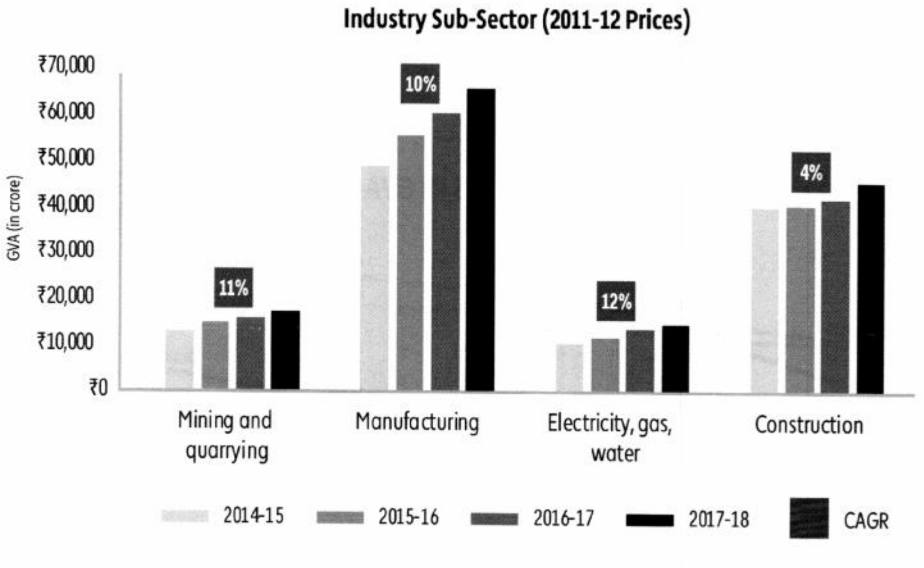

Figure iv-8: Subsectors contribution to Industry Sector GVA & CAGR

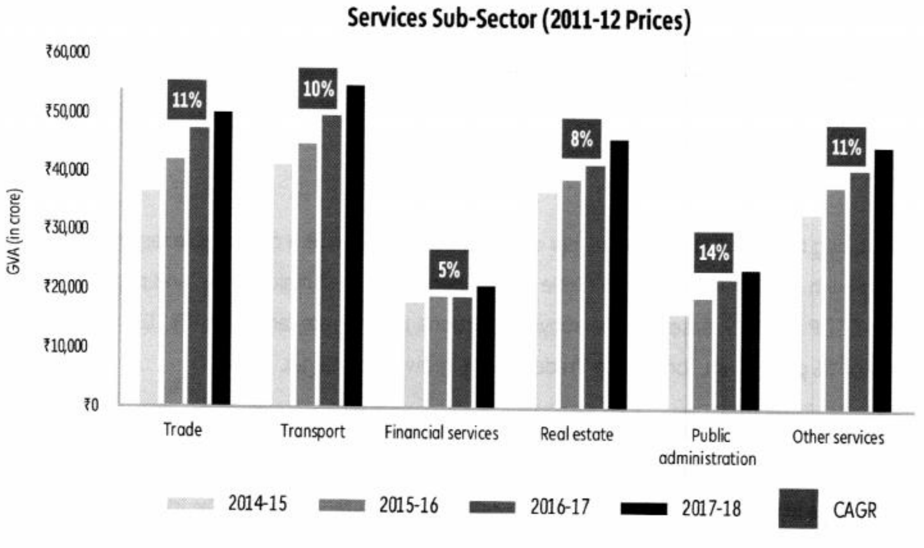

Figure iv-9: Subsectors contribution to Service Sector GVA & CAGR

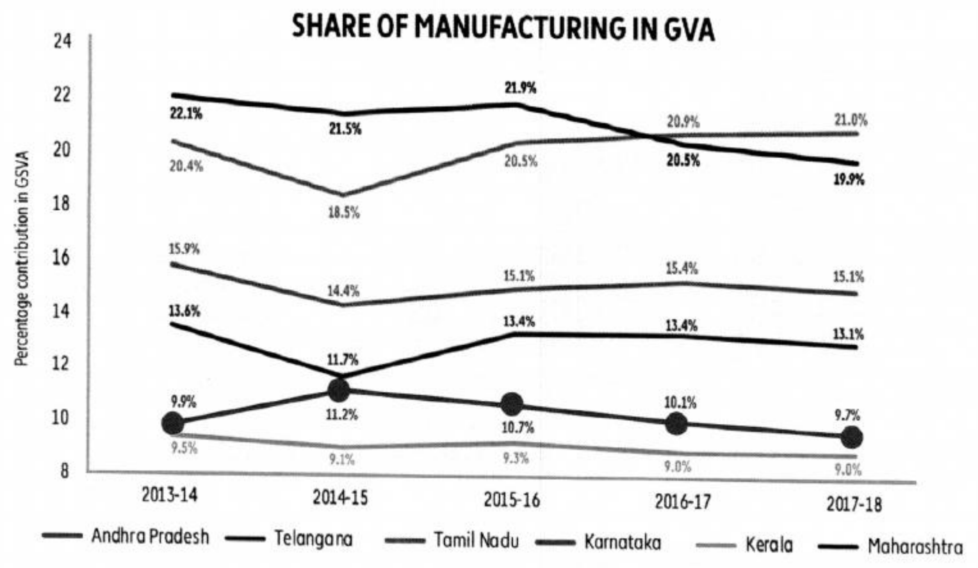

Figure iv-11: Share of Manufacturing in GVA of various states

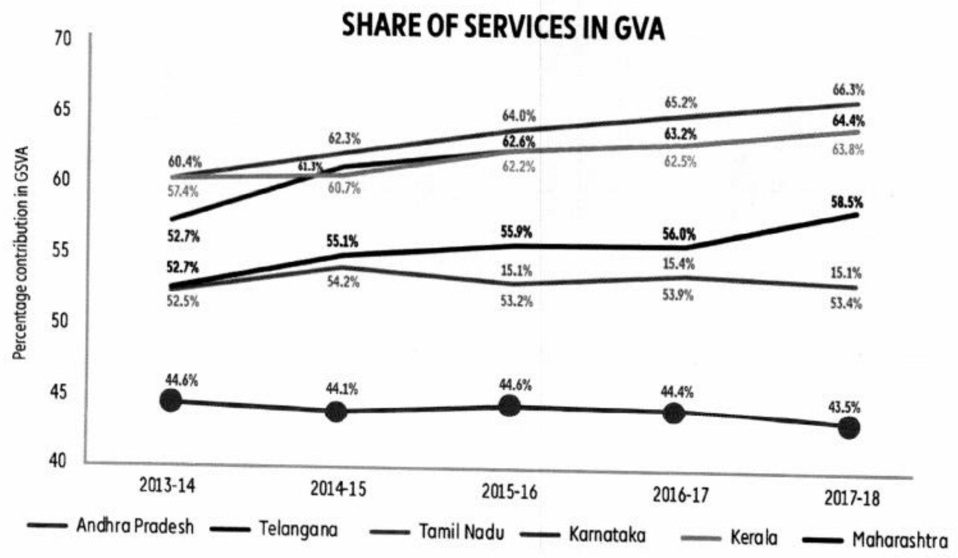

Figure iv-10: Share of Services in GVA of various states

REVIEW OF TARGETS

To establish the Vision 1.0's goal of being the 'No. 1' state in India, per capita GSDP was taken as a quantifiable target. The exercise involved considering the average growth rate between 2004-15 (Table iv-2 on page 27), for all major states, and projecting their GSDPs to come up with Per Capita GSDP for 2029. Based on the above projections, growth rate targets of 11%, 12% and 13% were modeled, with productivity growth of 1% per annum, for Andhra Pradesh's 12% growth rate target.

Although the state is on course to achieve the vision targets of GSDP growth rate and PCI, several factors have necessitated a recalibration of targets for the future while keeping the broad objectives same. These factors were discussed in the introduction section of this chapter and the difference in CAGRs are shown in (Table iv-2 on page 27). Our methodology, to set the new targets, is similar to the one adopted during Vision 1.0. We have projected GSDPs of 7 major states above Andhra Pradesh in PCI.

For projecting GSDP, the CAGR for 2014-15 to 2017-18 was used ((Table iv-2 on page 27). Population was projected by extrapolating CSO projections till 2029. Accordingly, per capita GSDP was calculated for these 7 states (Table iv-3).

The state aimed to be 2nd/3rd in PCI terms by 2024-25 and 1st by 2029-30. Given our excellent growth record, the state will be geared to rank 2nd, surpassing Karnataka in 2024-25 and become 1st by surpassing Telangana in 2029-30. As is clear from Table iv-3, that would require the GSDP per capita to be INR 4.2 lakh in 2024-25 and INR 8.56 lakh 2029-30. Table iv-4 shows the imputed GSDP and growth rates for the same.

STATES	CAGR (2004-14)	2014-15	2017-18	CAGR (2014-18)	2019-20	2024-25	2029-30
GUJARAT	15.9%	9,21,773	13,20,000	13%	16,77,029	30,51,105	55,51,032
HARYANA	16.4%	4,37,462	6,08,470	12%	7,58,179	13,14,023	22,77,375
KARNATAKA	15.5%	9,12,646	13,11,297	13%	16,69,681	30,54,673	55,88,509
KERALA	14.3%	5,12,564	6,86,406	10%	8,33,943	13,56,828	22,07,562
MAHARASHTRA	15.1%	17,73,743	24,96,505	12%	31,35,405	55,42,383	97,97,142
TAMIL NADU	16.2%	10,72,774	14,27,073	10%	17,26,122	27,77,376	44,68,873
TELANGANA	17.1%	5,05,664	7,52,230	14%	9,80,264	19,00,308	36,83,877

Table iv-2: Projected GSDP at Current Prices for 7 major states (INR Cr.)

STATES	2014-15	2019-20	2024-25	2029-30
TELANGANA	1,37,536	2,51,980	4,64,265	8,55,391
KARNATAKA	1,43,701	2,43,933	4,18,987	7,19,665
GUJARAT	1,45,484	2,41,860	4,07,550	6,86,749
MAHARASHTRA	1,64,077	2,47,390	4,09,086	6,76,468
HARYANA	1,51,285	2,57,742	4,11,715	6,57,673
KERALA	1,50,824	2,38,850	3,79,150	6,01,862
TAMIL NADU	1,43,850	2,15,189	3,26,326	4,94,862

Table iv-3: Per Capita GSDP Projection for 7 major states (INR)

	2017-18	2019-20	2024-25	2029-30
PC GSDP (Current Prices) (INR)	1,57,622	2,00,536	4,20,000	8,56,000
GSDP (Current Prices) (INR)	8,03,873	10,63,122	23,20,886	49,30,516
GSDP CAGR (Current prices)		15%	17%	16%
GSDP Deflator	1.32	1.42	1.73	2.11
GSDP CAGR (Constant prices)		11%	12%	12%
PCI /PC NSDP (Current prices)	1,42,054	1,80,482	3,78,000	7,70,400
PCI CAGR (Current Prices)		13%	16%	15%

Table iv-4: Projected GSDP and growth rates for Andhra Pradesh

As discussed earlier, such high growth rates can't be sustained by agriculture and allied sector in long term. Hence, industry and services sectors have to grow faster to achieve these targets. It is envisaged that in the 12-year period from now to 2029-30, both the industry sector contribution and the services sector contribution will increase 5% each to 27% and 49% respectively whereas the contribution of agriculture and allied sector will come down to 24% (Table iv-5). The sectoral growth rates required to achieve this are provided in Table iv-6.

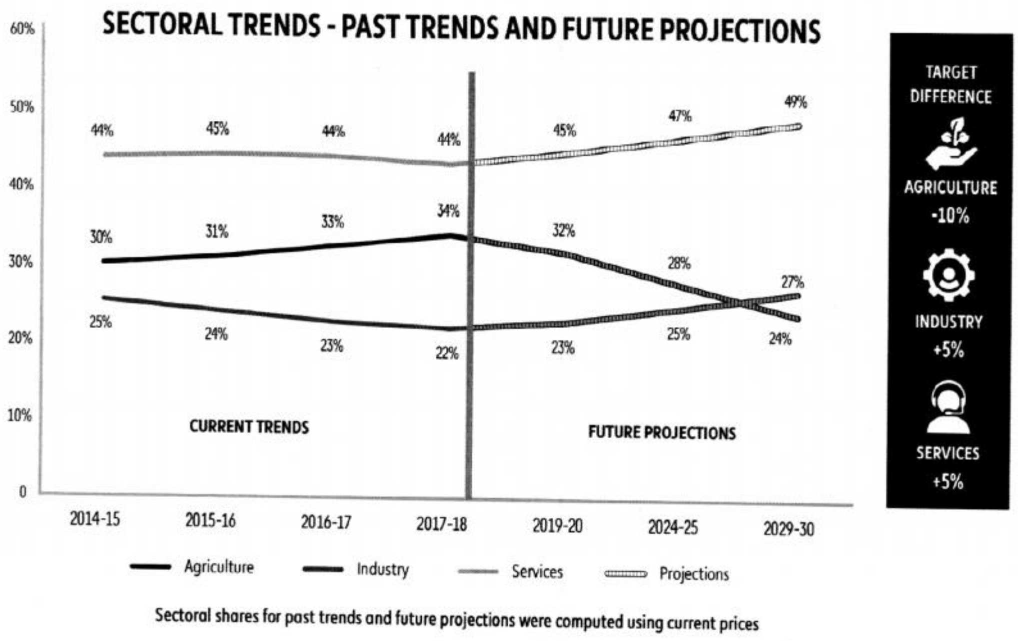

Figure iv-12: Change in Sectoral Composition

	CONTRIBUTION OF SECTOR TO STATE GVA (IN CURRENT PRICES)			
	2017-18	**2019-20**	**2024-25**	**2029-30**
Agriculture and Allied	34%	32%	28%	24%
Industry	22%	23%	25%	27%
Services	44%	45%	47%	49%

Table iv-5: Shift in Sectoral Contributions

	2019-20 TO 2024-25	2024-25 TO 2029-30
Agriculture and Allied	9.6%	9.1%
Industry	14.4%	14.3%
Services	13.5%	13.5%

Table iv-6: Sectoral growth rates (Constant) required to achieve the vision target

INVESTMENT REQUIREMENT

Achieving these ambitious growth rates, especially in the industry and services sectors, would require incremental investments. The investment requirement calculation is based on ICOR (Incremental Capital Output Ratio) calculated from National Account Statistics data of CSO and Social Accounting Matrix (SAM). Sectoral ICORs used for projections are 4.15 for agriculture, 5.20 for industry and 2.60 for services sector. Based on these ICORs, the additional investment required from 2017-18 to 2029-30 would be INR 73 lakh crore (Table iv-7).

SECTOR	ICOR	INVESTMENT REQUIRED (INR CR.)			
		2017-18 TO 2019-20	**2019-20 TO 2024-25**	**2024-25 TO 2029-30**	**TOTAL**
Agriculture and Allied	**4.15**	1,42,025	6,51,000	8,85,796	16,78,821
Industry	**5.2**	2,18,503	9,95,665	17,61,316	29,75,484
Services	**2.6**	2,12,844	8,82,041	15,38,405	26,33,290
TOTAL		5,73,371	25,28,706	41,85,517	72,87,594

Table iv-7: Investment required to achieve vision targets

LABOUR-FORCE REQUIREMENT

In addition to capital investments, the envisaged sectoral growth would also require workforce transition from agriculture to industry and services. Using historical employment-GSDP elasticity (calculated using data from 2004 to 2012), workforce composition required in 2024-25 and 2029-30 have been projected (Table iv-8).

SECTOR	EMPLOYMENT ELASTICITY	WORKFORCE (IN LAKHS)			
		2017-18 TO 2019-20	2019-20 TO 2024-25	2024-25 TO 2029-30	ADDITIONAL WORKFORCE REQUIRED
Agriculture and Allied	(0.33)	119.65	74.94	62.33	(57.32)
Industry	0.47	55.64	100.16	145.94	90.30
Services	0.20	64.67	86.19	100.36	35.69
TOTAL		239.95	261.29	308.62	68.67

Table iv-8: Investment required to achieve vision targets

So, to meet the vision targets, the state would be required to add about 7 million new workers to its workforce. This requirement can be divided into 5 Year periods with 3 million coming till 2024-25 and another 4 million coming till 2029-30. The state's efforts would be directed towards shifting 5.7 million disguised unemployed and distressed workers from the agriculture sector and training and re-skilling them towards IT&ITES, MSME and self-employment. The state would also be dependent on the newer generation, skilled migrants (both domestic and international) and also an increase in women participation in the workforce. The participation rate would also have to reach 54%, according to our population estimates, from the current 48%.

CONCLUSION

The state of Andhra Pradesh is on course to achieve the targets for GSDP and PCI in vision 2029. However, the growth is not coming equally from all sectors. Industry and services sectors are falling behind the target and it is obscured by the exceptional growth in agriculture and allied sector. Hence, the growth targets and sectoral targets have been re-calibrated to achieve the status of 2nd highest PCI by 2024-25 and highest PCI by 2029-30 in the country. This chapter only highlights the targets to be achieved. The subsequent chapters deal with the strategies to achieve these targets.

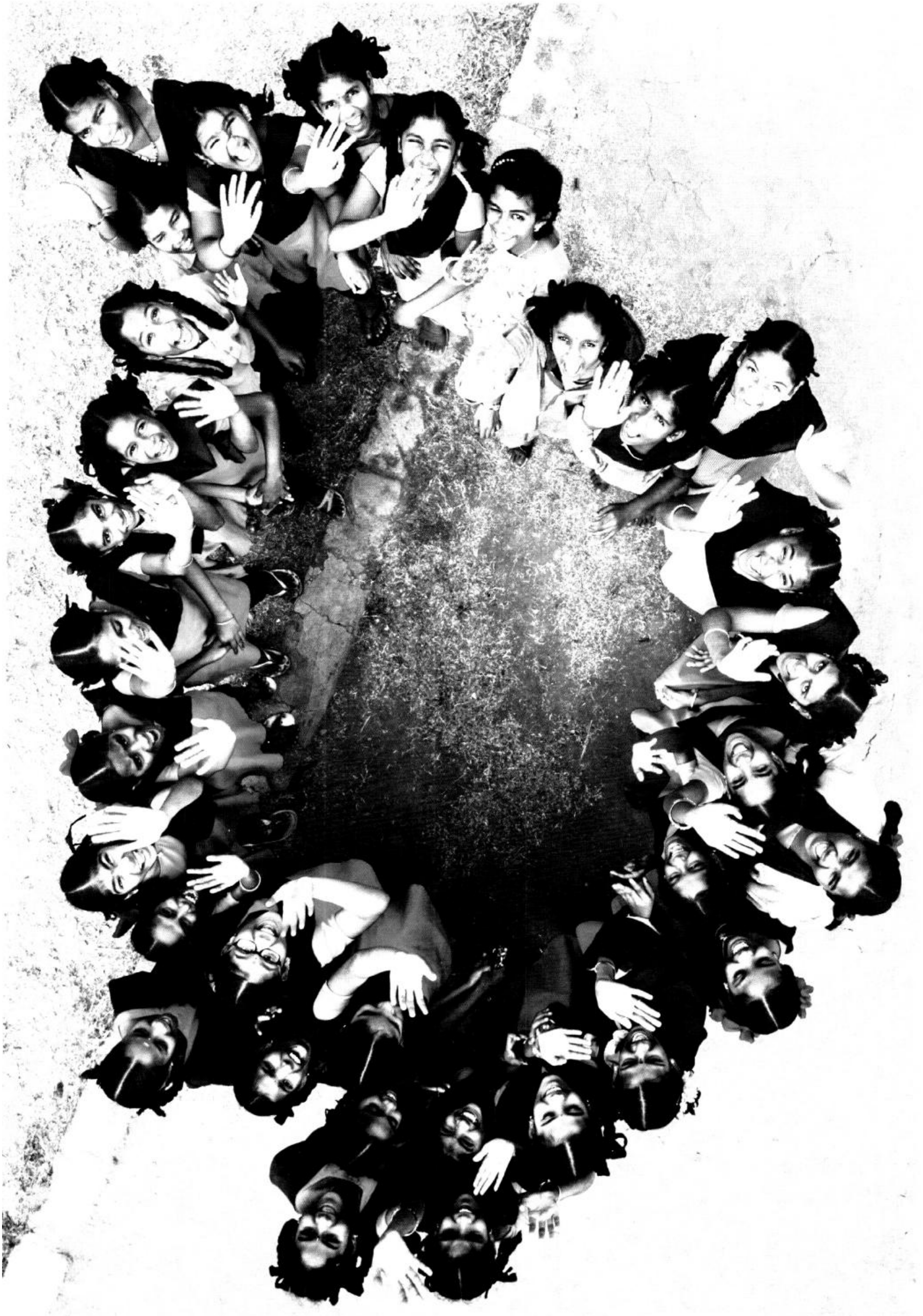

INCLUSIVE GROWTH & SOCIAL EMPOWERMENT

The inclusive growth model of Andhra Pradesh is founded on capability enhancement of the citizens to enable them to take part in productive and gainful economic activities. Saturation of basic amenities for human development, of which rural and urban basic infrastructure is a key component, skill upgrade for exploiting economic opportunities, entrepreneurship support through community organisations, social security nets for risk mitigation are the key strategies to this end. Sustained, double-digit, and regionally-balanced economic growth and good governance with focus on efficient public service delivery will act as catalysts in this framework. The state will play the role of a facilitator of prosperity, with the citizens having the freedom to pursue their aspirations.

INTRODUCTION

The World Economic Forum's "The Inclusive Growth and Development Report 2017"[1] puts that "the ultimate objective of national economic performance is broad-based and sustained progress in living standards, a concept that encompasses wage and non-wage income as well as economic opportunity, security, and quality of life." The report points out that "inclusive growth can be thought of as a strategy to increase the extent to which the economy's top-line performance is translated into the bottom-line result the society is seeking, i.e. broad-based expansion of economic opportunity and prosperity".

The Inclusive Growth Framework envisioned by Vision 2029 is the outcome of a host of strategies aimed at enabling everyone in the state to take part in and benefit from its economic growth. These strategies create capabilities for the people to productively engage in economic activities by overcoming the conventional and new barriers they may be facing.

In this framework, inclusive growth is about sustained high economic growth with equality of opportunity, with social inclusion ensuring equal access of opportunities to all; and social safety nets to protect the most vulnerable and deprived as the three critical strategic pillars ably supported by good governance and strong public institutions.

» **Social and regional inclusion to ensure equal access to economic opportunity with special focus on basic infrastructure** to ensure that all sections of the population, including those disadvantaged due to their individual circumstances, have equal access to opportunities. To ensure equal access to opportunities, the Vision 2029 proposed enhancing human capacities of the disadvantaged by saturating access to all basic needs to bridge the gaps that arose due to such gaps, especially for marginalized and disadvantaged sections of the society, including women. Thus, providing access to

1 https://www.weforum.org/reports/the-inclusive-growth-and-development-report-2017

quality education, basic health care and access to public services and goods and infrastructure is the essential strategy for this pillar. The opportunities and growth are targeted to be evenly distributed across the districts, thereby ensuring balanced regional growth.

Highlights of past achievement and work ahead: Andhra Pradesh has achieved saturation of electricity, LPG connection, and PDS to all eligible households. The state is declared Open Defecation-Free. All urban households are covered by door to door waste collection and garbage lifting. 80% of rural habitations are connected through all- weather roads; internal CC road coverage is 74% complete. The next agenda is majorly regarding quality – upgrading ODF status to ODF+, improving the quality of health and education infrastructure, better waste management etc. More details on saturation are outlined in the following sections. In terms of balanced regional development, the state has achieved commendable improvement in the past five years. In 2014-15, the per capita income (PCI) of five districts were less than that of the all-India average. However, by 2017-18, this figure has reduced to two. The ratio between the PCI of the district with the highest PCI and the one with the lowest PCI currently stands at 1.9. The corresponding figure for the other South-Indian states are much higher, except that for Kerala which stands at 1.68 – Telangana: 4.46, Karnataka: 4.89, Tamil Nadu: 4.90. States with higher PCI such as Maharashtra and Haryana also have higher values, at 3.57 and 11.39, respectively. This implies that Andhra Pradesh has ensured a relatively uniform regional development across its districts. The state aims to bring the ratio down to 1.75 by the year 2024-25. The district vision action plan prepared for each district for 2019-24, identifying the strengths of each district, and outlining growth opportunities, will contribute to this significantly.

» **High, efficient, and sustained economic growth to create productive jobs and economic opportunity**to create productive employment opportunities to absorb the growing workforce in decent jobs. Therefore, a high and sustained economic growth is the necessary strategy for this pillar. It will not only ensure gainful employment for the workforce, it will also generate the resources for the government to invest in better access to education and health services, economic and social infrastructure, social protection and safety nets for the poor and the vulnerable, and protection against transitory livelihood shocks.
Highlights of past achievement and work ahead: Andhra Pradesh has achieved one of the highest growth rates among Indian states since 2014 at 10.52% For the period 2019-24, the targeted growth rate is 12% CAGR.

» **Social safety nets** including social protection strategies to cater to the needs of those who are chronically poor, and who cannot participate in and benefit from the opportunities created by economic growth due to circumstances beyond their control. This is necessary as it takes some time before the most vulnerable benefit from the impacts of any growth policy.
Highlights of past achievement and work ahead: 54 lakh persons are covered under various pension schemes with an annual outlay of over Rs 13,400 crore. New social necessities such as pensions for transgender persons have been instituted.

» **Good governance and strong institutions:** for establishing accountability, rule of law, government

THE VISION FRAMEWORK FOR INCLUSIVE GROWTH

Figure v-1 Framework

effectiveness, quality of public services and goods, and direct transfer of benefits to eliminate leakage.
Highlights of past achievement and work ahead: Business process re-engineering and back-end automation of government services has been initiated. Andhra Pradesh is the front-runner in real-time governance using technology. E-PDS has contributed significantly to plugging leakages in the Public Delivery System. New institutions, including the Institute of Leadership, Excellence, and Governance has been set up to raise the standards of governance.

In terms of implementation and delivery of the above overarching framework to the citizens, a three-pronged approach has been followed.

» **Direct Benefit Transfer:** This includes schemes/ benefits which are delivered in cash or kind on basic needs provisioning, including ration, pensions, insurance, unemployment allowance, housing etc.

» **Service provision:** This category includes benefits provided to the citizens in the form of services, including Anna Canteens, health and nutrition services, door-to-door garbage collection, education etc.

» **Infrastructure:** These are the schemes through which basic infrastructure provisioning in rural and urban areas is implemented. They are inclusive of roads, LPG connections, LED street lights, educational infrastructure, fiber grid etc.

In addition to these, an array of schemes is directly aimed at livelihood promotion and enhancing income, and include Adarana, Pedarikam Pai Gelupu, Jnanabhumi etc.

THE MILES WELL-TRODDEN SO FAR

Andhra Pradesh, adopting the said inclusive growth framework and strategy, has realized the vitality of the interlinkage between inclusion, prosperity, and opportunity at the ground level with sustained growth performance at the macro-economic level. The state has achieved impressive economic growth in the recent past: 10.52% on an average from 2014-15 to 2017-18. During this time, the state also focused on sustaining this growth by bringing everyone under the umbrella of productive and gainful economic activities. To sum up, the strategy is to equip the people, especially those who lack access to basic amenities, social security, and livelihood opportunities with the skills to enable them to participate in and benefit from the economic growth being achieved, while minimizing their exposure to the downside risks of that growth.

The ingenuity of Andhra Pradesh's inclusive growth model is its success in converting the aforementioned strategies and priorities into implementable and monitorable schemes and programmes. This has been majorly through the vehicles of Samaja Vikasam and Kutumba Vikasam. The Samaja Vikasama programme, aimed at saturating basic infrastructure in villages, covers 10 themes and 47 scheme specific key performance indicators. The Kutumba Vikas programme covers 15 themes and 35 scheme specific key performance indicators and targets to offer all basic assurances to every family. The lion's share of the state's saturation and security agenda has been delivered through these programmes. Having achieved the targets for nine out of 15 key indicators and nearly achieved them for five indicators under the Millennium Development Goals (MDG) framework, Andhra Pradesh took concrete measures to align its development agenda with the SDGs. Instead of seeing it as a different framework of development, the state intentionally integrated it with the vehicles of delivery, mainly the Samaja Vikasam and Kutumba Vikasam programmes and the department and district performance review system. These programmes are integrated with the state's Real-time Outcome Monitoring System and progress is reviewed periodically.

Adoption of Sustainable Development Goals (SDGs) framework:

As one of the leading states in the country in the adoption and implementation of the SDG framework, Andhra Pradesh has taken numerous steps to align its development agenda with the SDGs. In many ways, the SDG framework aligns with the inclusive growth priorities of the state government. The framework puts a lot of emphasis on universal provision of basic amenities, development of human capabilities, and promotion of livelihood opportunities, which are the foundations of the state's inclusive growth strategy. While the global agreement is to achieve SDGs by 2030, Andhra Pradesh is committed to achieving most of the targets under its framework by 2022. More details of the framework will be covered in the chapter on Governance.

During the last four and a half years since the bifurcation of the erstwhile state of Andhra Pradesh into present states of Telangana and Andhra Pradesh, the latter has initiated and effectively implemented a number of programmes and schemes for inclusive growth. These have already started yielding impressive results which have not only been acknowledged nationally but also appreciated globally as best practice examples. While in 2014-15, the PCI of Andhra

Pradesh was 8.4% higher than that of the country, the gap has increased to 25.9% by 2017-18. The difference in levels of prosperity between the Backward Classes and Scheduled Classes communities, and overall population has reduced. The Scheduled Tribes still have some distance to cover to catch up with the developmental levels of the rest of the population. 30 mandals in which the share of ST population is above 33% have been identified and targeted actions have been initiated. Andhra Pradesh has been successful to a large extent to take its people to above the national levels of prosperity. The task which remains ahead is to ensure global levels of welfare for its population. The following section briefly outlines the recent achievements of the state in its progress towards inclusive growth.

Saturation of basic amenities

The efforts towards saturation of basic amenities, initiated under the Vision 2029 framework have achieved laudable results since their inception in 2014. These achievements have raised the living standards of the people and have provided them with the basic footing for a healthier and economically more productive life.

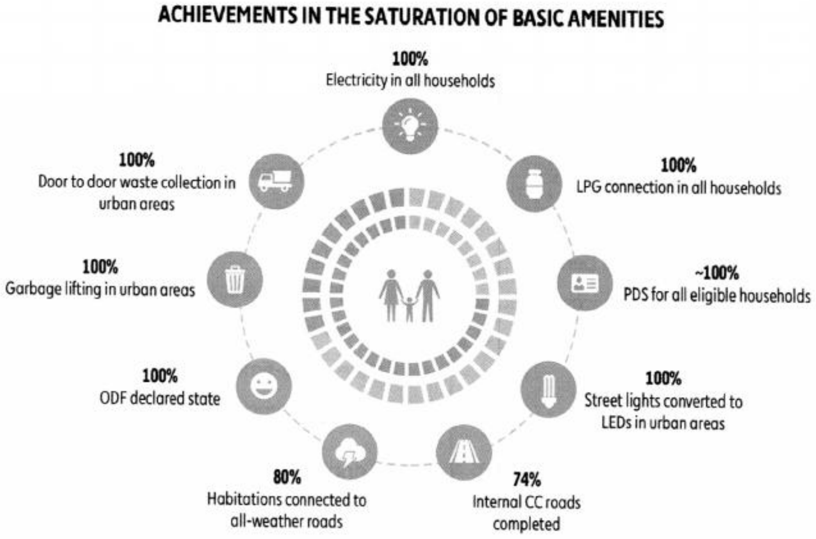

Figure v-2: Achievement in Saturation of Basic Amenities

10-star rating for GPs and 9-star rating for ULBs are the major instruments through which saturation of basic amenities is implemented and monitored. 10-star rating for GPs is a framework of 20 KPIs across 10 parameters which covers rural infrastructure and human development. Similarly, 9-star rating for ULBs is a set of 12 KPIs which cover 9 similar dimensions.

DISTRICT	Total GPs	Star Rating	1 Star	2 Star	3 Star	4 Star	5 Star	6 Star	7 Star	8 Star	9 Star	10 Star
Anantapur	1002	5.37	0	0	29	177	246	477	72	1	0	0
Chittoor	1363	5.31	0	0	3	198	614	500	48	0	0	0
East Godavari	1067	5.15	0	0	17	178	492	359	21	0	0	0
Guntur	1006	4.8	0	0	66	272	466	200	2	0	0	0
Kadapa	794	4.75	0	0	7	282	420	84	1	0	0	0
Krishna	970	5.3	0	0	0	142	430	360	38	0	0	0
Kurnool	889	5.61	0	0	8	102	193	499	83	4	0	0
Nellore	942	5.27	0	0	8	125	444	335	30	0	0	0
Praksam	1028	4.88	0	0	38	252	540	192	6	0	0	0
Srikakulam	1095	5.08	0	0	21	179	612	257	26	0	0	0
Visakhapatnam	925	5.43	0	0	9	72	436	326	80	2	0	0
Vizianagaram	930	5.3	0	0	6	105	460	314	45	0	0	0
West Godavari	907	5.4	0	0	2	93	412	357	43	0	0	0
TOTAL	**12918**	**5.2**	**0**	**0**	**214**	**2177**	**5765**	**4260**	**495**	**7**	**0**	**0**

Table v-9: 10-star rating for Gram Panchayats (GPs)

Samaja Vikasam and Kutumba Vikasam are the key assurance-based frameworks through which the state implements most of its saturation approach agenda. Samaja Vikasam aims at providing each village with ten basic amenities. Kutumba Vikasam targets to provide assurance on fifteen economic and social security aspects at the household level. The specific Samaja Vikasam and Kutumba Vikasam items are as follows:

The importance of Samaja Vikasam and Kutumba Vikasam programmes lies in the fact that on one hand, they target saturation of basic amenities which results in an improvement in living standards for the people, on the other hand, they help in putting in place a conducive ecosystem to support the inclusive growth agenda of the state by promoting industrialization, triggering service-sector job creation, and improving agricultural productivity.

The specific SV and KV items are as follows:

SAMAJA VIKASAM

EDUCATION FOR ALL

Virtual classrooms, 2362 digital classrooms set up; 98.6% schools have drinking water and 96.1% have electricity with drinking water and electricity; nearly 30% of the schools have adequate furniture.

HEALTH FOR ALL

83% of all anganwadis with toilet, drinking water, and electricity; 4 lakh mobile clinics have been conducted benefitting 1.3 patients through 292 Mobile Medical Units, under Chandranna Sanchara Chikitsalu; 52% of the PHCs accredited as per IPHS standards.

AGRICULTURE & ALLIED SECTOR DEVELOPMENT

Area under horticulture currently stands at 16.64 lakh Ha compared to 11.4 lakh Ha in 2014-15; 10.21 lakh Ha is covered by micro-irrigation; 35.15 lakh soil health cards covering area of 29 lakh Ha in 2018-19; agriculture credit outlay of Rs 1 lakh crore has been allocated for 2018-19.

INDUSTRIAL DEVELOPMENT

Since 2014 and until 20th November 2018, MoUs worth Rs 8.9 lakh crore are in different states of production. These investments are expected to create over 32 lakh jobs in the state.

SERVICE SECTOR DEVELOPMENT

In tourism and IT alone, MoUs worth over Rs 40,000 crore have been signed, which are expected to create over 3 lakh jobs.

24X7 POWER SUPPLY

1.8 crore households have been electrified; T&D losses have improved from 12.06% in 2014-15 to 9.7% in 2017-18; 393 MW renewable energy capacity has been added in 2017-18.

INFORMATION TECHNOLOGY

Investments worth Rs 25,000 crore are targeted to create over 2.2 lakh jobs in IT sector alone. Out of this, above Rs 5700 crore are in advanced staged, set to create over 92,000 jobs.

ROADS & INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT

Length of National Highways in the state increased by over 50%, from 4294 km to 6458 km. The state road network has grown to 46,342 Km from 41,956 km in 2014-15.

INCLUSIVE DEVELOPMENT

21.4 lakh scholarships/ fee reimbursements are being provided to students (beneficiary points) provided scholarships/ fee reimbursements; 3.52 lakh beneficiaries are covered under various livelihood activities.

CITIZEN SERVICES

As on 31st August 2018, six government departments are present on e-Pragati, the e-governance platform of the state. 30 services from these departments are up on the platform. A total of 205 government services are available on Mee Seva, the portal where citizens are access services online.

KUTUMBA VIKASAM

HEALTH SECURITY

38.57 lakh (inpatient + outpatient) beneficiaries have availed NTR Vaidya Seva in the last 4 years; 19.38 lakh surgeries have been performed; 1.37 crore screenings have been done under Mahila Master Check-ups, including oral screening, breast screening, cervical screening, vision screening, diabetes, hypertension, and hormonal screening; 4 lakh mobile clinics conducted benefitting 1.3 crore patients through 292 Mobile Medical Units; 3.13 lakh NTR Baby Kits have been distributed in 2017-18; over 1.35 lakh women have utilized Talli-Bidda Express for drop-back after delivery.

INSURANCE SECURITY (CHANDRANNA BIMA)

In the past four years, 2.1 lakh claims have been received out of which 1.97 lakh have been settled, under Chandranna Bima, which covers workers against accidents; 30 lakh farmers are covered under crop insurance schemes.

EDUCATION SECURITY

21.4 lakh scholarships/ fee reimbursements are being provided to students (beneficiary points); 3.63 lakh bicycles are targeted to be distributed to 8th and 9th class girl students; 36.44 lakh students every month are covered under Mid-Day Meal scheme.

HOUSING SECURITY

13 lakh rural houses are targeted to be built by June 2019, 7 lakh have been completed; under APTIDCO, 6 lakh houses are targeted to be built, 3.25 lakh have already been grounded.

INFORMATION SECURITY (FIBERNET)

10 lakh connections are targeted to be complete by March 2019, target for March 2020 has been set at 1 crore.

GAS SECURITY

All eligible households have been provided with LPG connection

INCOME SECURITY (LIVELIHOODS)

3.52 lakh beneficiaries are covered under various livelihood activities; 11.37 lakh tenant farmers have been targeted for loans for 2018-19.

NUTRITION SECURITY

1.43 crore PDS cards cater to BPL families and individuals; 15.3 lakh children are covered under Balamrutham scheme which provides supplementary nutrition to the children aged less than three years; 10,2 lakh children are covered under supplementary nutrition programme for children in the age group 3-6 years; 6.4 lakh pregnant/ lactating women are provided one full meal daily under Anna Amrutha Hastham.

ELECTRICITY SECURITY

10.22 lakh SC and 3.66 lakh ST households are targeted to be covered under 100 units of free electricity; 15.52 lakh agriculture electricity connections and 31,725 solar pump sets were set up; 17.50 lakh agriculture pump sets had been energized.

WATER SECURITY

23 out of 110 ULBs are covered with the stipulated quantity of water of 135 lpcd; 24,415 out of 48,692 rural habitations are covered under the stipulated quantity of 55 lpcd water.

SANITATION SECURITY (WOMEN SELF-RESPECT)

Andhra Pradesh is now an ODF-declared state, all rural and urban areas are free of open defecation.

FODDER SECURITY

Fodder is being delivered at the doorsteps of BPL households with 50% subsidy; 6 lakh MT has been set as the annual target for silage distribution.

EMPLOYMENT SECURITY

9 lakh people have been trained and 1.2 lakh have placed in 2017-18.

INDIVIDUAL SECURITY (WOMEN SAFETY)

21.4 lakh scholarships/ fee reimbursements are being provided to students (beneficiary points); 3.63 lakh bicycles are targeted to be distributed to 8th and 9th class girl students; 36.44 lakh students every month are covered under Mid-Day Meal scheme.

SOCIAL SECURITY (PENSIONS FOR ALL ELIGIBLE)

54 lakh persons are covered under various pensions under NTR Bharosa.

Skilling for gainful job creation

A wide range of initiatives have been adopted to create a productive, gainfully employed, and future-ready workforce. Industry certification courses and modular market demand courses have been introduced to impart relevant domain skills. Special modules in degree curriculum, employability skill tests to assess skill gaps, and an employable skill module have been rolled in for soft skill development.

Industry collaborations have been built to facilitate placements and internships in relevant domains. All these efforts have culminated in creating 8.8 lakh beneficiaries over the last four years. An ambitious target of skilling 9 lakh individuals has been set for 2018-19. The recently-launched programme, Mukhyamantri Yuvaneshtam offers monthly allowance to unemployed youth to enable them to pursue skill development courses. The programme is targeted to benefit around 12 lakh unemployed youth.

MGNREGS for employment assurance – a role model for the country

MGNREGS has played a key role in the rural prosperity of Andhra Pradesh in the recent past. Over 86 lakh job cards have been issued since the inception of the programme. From April 2018 to January 2019, Rs 769 crore was spent on the scheme, inclusive of Rs 410 crore for wages. Wage employment has been provided to 66 lakh individuals from 41 lakh households during the same period. This includes nearly 77,000 persons with disability. In 97.4% of cases, payments were generated within three days. Convergence activities with 22 schemes across multiple departments have been carried out, thereby optimising cost, human resources, and outcomes. Owing to its success in effective implementation of the scheme, in September 2018, Andhra Pradesh bagged 11 national awards for MGNREGS.

Support for Self-employment

Self-employment is as crucial as job creation in the development agenda of the state. The Adarana scheme for the persons belonging to the BC community is a key initiative in this area. The scheme offers financial assistance to persons practicing traditional occupations such as weaving, gold smithy, fishing, earth works, laundry, pottery etc. for acquiring modern tools and gadgets to improve their productivity and income. 4.3 lakh persons have been benefited under this scheme since its inception. For other relatively weaker sections of the society such as STs and SCs, the government offers subsidy of up to 60% for promotion of livelihood activities. Over 3.5 lakh persons are targeted to be benefited in 2018-19 under these initiatives.

Extending support in the form of subsidies must be supplemented with marketing and branding support and introduction of latest technologies. Hence, the "500 Made in AP Products" project is being initiated to cover these gaps.

"500 Made in AP Products" Project

This project will promote the products made by small producers, artisans, SHGs, weavers, farmers, and tribal persons across the state. The project is supported by AP Innovation Society to introduce innovation in making of these products and marketing and branding activities. Under this project, a Center of Excellence for Design and Standards is being established by the state to provide these producers support in design, new product development, quality management, marketing and branding to take their products to markets in India and globally. The project is designed to promote self-employment and entrepreneurship through marketing and branding of local products.In addition to above, the Amaravati Experience Center at Visakhapatnam is being established where the products produced by these producers and entrepreneurs will be displayed to create awareness among people and entrepreneurs, and to inspire others. In future, these experience centers will be expanded to other locations in India and globally to bring awareness about local 'Made in AP' products. In addition to above, a blockchain platform is being created to innovate and digitize the whole supply chain of these products to bring efficiency and transparency into the system. This blockchain platform will be accompanies by an online portal for creating awareness about the crafts and products made by these producers among buyers in India and globally.

Human capital through quality healthcare

Institutional deliveries stand at near 100%. Maternal Mortality Ratio has reduced from 83 in 2014-15 to 66 in 2018-19. 100% of the children in the age groups less than one year and one to five years are immunized. Infant Mortality Rate has seen a reduction from 37 in 2014-15 to 10.5 in 2018-19. The interventions have been designed under three themes – diagnostics, door-to-door service delivery, and privatisation for improved convenience of the citizens. These efforts have resulted in the reduction of out-of-pocket health expenditure by around 90%, from Rs 5770 in 2015 to Rs 587 in 2018.

There are more commendable achievements which are covered in detail in the chapter on human development. One of the key outcomes of these accomplishments is that they contribute to improving the human capital, which is a key element in the inclusive growth framework. Beyond the fact that it has its own intrinsic value, human capital built through better health is crucial to enable the population to engage in productive economic activities.

The influence of malnutrition of intellectual development is firmly established through medical research. Even moderate degree of malnutrition is proved to affect immediate memory, visual motor integration, and visual perception. Therefore, it is critical for the state to offer to its people all avenues for a healthy growth. Andhra Pradesh has come a long way in reducing the barriers raised by health concerns to economic activities and outcomes.

Capability development through quality education

Primary and secondary enrolment rates are above 80%. Gender parity at these levels is almost achieved. Nearly half of the out of school children have been enrolled in schools so far. Digital and virtual classrooms are being expanded across the schools. The National Achievement Survey 2017 has indicated that Andhra Pradesh is one of the top five states in three categories and in top ten in the remaining three categories across classes 3, 5, and 8. 12% of colleges are accredited so far. Six universities from the state found themselves among top 100 universities as per NIRF 2018; five universities are placed in top 100 in QS India 2019 rankings. More achievements are covered in the chapter on human development. To sum up, like in the area of health, the improvements in educational infrastructure and achievements have contributed to improving the capabilities of the population so that they possess the set of basic skills – the foundation, on which their competence can be build up on.

Social capital through Self-Help Groups and minimum household monthly income of Rs 10,000

Being a pioneer state in using women's groups to build social capital and savings, Andhra Pradesh has a thriving SHG network. In rural areas, over Rs 6000 crore is targeted to be disbursed through SHG-bank linkages benefiting members of 2.22 lakh SHGs. With the aim of enabling every SHG member's family to earn a monthly minimum income of Rs 10,000, loans of up to Rs 1 lakh have been extended to SHG members. Credit has also been offered to small village entrepreneurs such as kirana and general stores, hotels, cloth shops, medical shops, tailoring shops etc. In urban areas, 18 lakh SHG members have been assisted in preparing Family Business Plans, to pursue entrepreneurial activities. Nearly 13 lakh members have been supported in establishing livelihood units. 375 Micro Enterprise Community Consultants have been positioned to help the small entrepreneurs in improving their marketing and technical skills. As an outcome of such activities, the average income of the SHG family in urban areas has increased from Rs 36,000 to Rs 84,670 per annum.

In both rural and urban areas, the scheme Pasupu Kumkuma aims at providing Rs 10,000 to the SHG members, and will contribute to the state's efforts towards better financial independence for its women. Nearly 1.3 lakh SHGs are targeted to be benefited under the the interest-free loan scheme, Vaddi Leni Runalu in 2018-19, thereby availing loans amounting to Rs 90 crore.The host of such activities are aimed at two outcomes – helping the women to build up their social capital and strengthen their peer support group, and support the entrepreneurial activities of the SHG members so that they themselves will be independent earners of a gainful livelihood.

Social protection for risk mitigation

Pensions and insurance are the major social protection measures of the state government. Through the vehicle of pensions, Andhra Pradesh offers social security protection to over 54 lakh individuals with an outlay of nearly Rs 13,400 crore. Pensions are provided under 12 categories – old aged persons, widows, differently-abled persons, weavers, toddy tappers, AIDS patients undergoing ART treatment, transgenders, fishermen, single women, traditional cobblers, dappu artists, and dialysis patients. The pension amount ranges from Rs 1500 to Rs 3500 per month, based on eligibility. Insurance is offered under three categories – natural death, accidental death, and health insurance. The accident and death insurance scheme for workers – Chandranna Bima, has more than 2.5 crore citizens enrolled under it. A claim amount of nearly Rs 2230 crore has been provided to over 1.8 lakh beneficiaries. NTR Vaidya Seva and Arogya Raksha cover treatments and surgeries for 1044 procedures in government and private hospitals. From an inclusive growth perspective, the various social security measures are aimed at assisting the population in mitigating the effects of shocks so that they can return to gainful and productive economic activities, and offer a cushion of basic support to the neediest so that they can be financially independent to an extent and their families are at least partially relieved of the financial pressure.

MEASURING THE ACHIEVEMENTS

The extent of inclusive growth and social development achieved so far in the state has been measured using two globally accepted index / indicators, namely the Multidimensional Poverty Index; and the Gini Coefficient of Monthly Per Capita Consumption Expenditure (MPCE). These studies have been carried out in partnership with reputed national and global partner agencies to ensure third party objectivity. The results of these measurements are given below.

Multidimensional Poverty Index: poverty as deprivation of education, health, and living standards

In terms of official poverty estimates as per Planning Commission based on data from 2011, Andhra Pradesh is the sixth best state in the country with a poverty rate of 9.2%. This achievement has motivated the state to raise the bar and pursue more comprehensive tools to measure poverty. Considering its methodological strength and wide acceptance among world countries, the state has identified the Multidimensional Poverty Index (MPI) to measure the deprivations its people face in health, education, and standard of living.The methodology takes into account various outcome of inclusive growth such as schooling, nutrition, asset ownership etc.

The first MPI report of the state, published in 2018, measures the district-wise multidimensional poverty levels across 10 indicators and provides the districts details on areas of improvements. The district-wise MPI scores are provided in the figure below. The lower the score, the lower is multidimensional poverty.

Overall, Andhra Pradesh stands at the 51st equivalent position globally in MPI against India's 66th rank. This indicates that while in national terms Andhra Pradesh is progressing well in reducing poverty in the state in all its multiple dimensions, at the global level it still has to travel quite a distance to reach the developed status benchmark.

The decomposition of the MPI into its component 10 dimensions is vital in identifying areas of concern and addressing the factors that contribute to the overall MPI. In other words, this decomposition gives us a glimpse into the factors that affect the MPI poor the most. The contribution of each indicator to overall MPI shows that Years of Schooling and Nutrition Deprivation, which contribute 34.6% and 32.5% to the overall MPI, respectively are the major concern for the state.

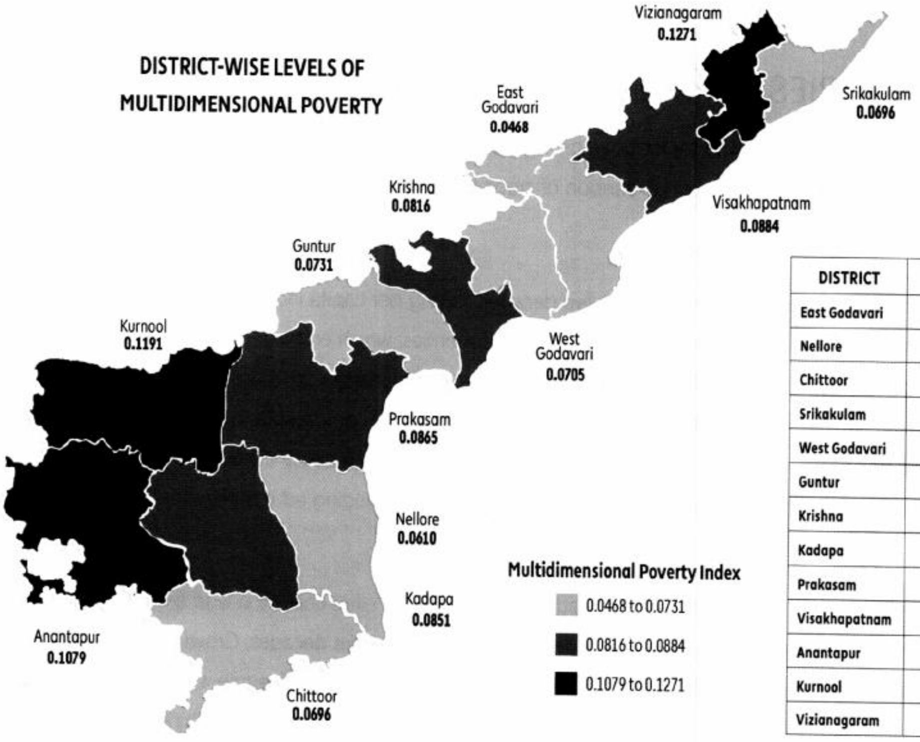

DISTRICT	MPI SCORE	RANK
East Godavari	0.0468	1
Nellore	0.0610	2
Chittoor	0.0696	3
Srikakulam	0.0696	4
West Godavari	0.0705	5
Guntur	0.0731	6
Krishna	0.0816	7
Kadapa	0.0851	8
Prakasam	0.0865	9
Visakhapatnam	0.0884	10
Anantapur	0.1079	11
Kurnool	0.1191	12
Vizianagaram	0.1271	13

Figure v-3: District-wise levels of Multidimensional Poverty

Gini coefficient of Monthly Per Capita Consumption Expenditure (MPCE)

Gini Coefficient of MPCE (GC-MPCE) is a widely-accepted measure of equality/ inequality. It tells how equally or unequally the consumption expenditure is distributed among the population. Using the latest NSS 75th Round data collected during 2017-18, GC-MPCE has been estimated for the state. The same has been computed at district-level too, but it comes with the caveat that NSS sampling is done region-wise, each region constituted of multiple districts, and not district-wise. Therefore, the district-wise values shall be used for indicative purpose only.

For the first time since 1999-2000, Andhra Pradesh has reduced inequality, in both rural and urban areas, as shown in the following table. In terms of ranking of the states, from 2009-10 to 2017-18, Andhra Pradesh has retained its 22nd position on GC-MPCE (rural). However, for urban areas, the state has improved its position significantly, from 20th to 12th, through a reduction in the value from 0.353 to 0.313. GC-MPCE for Andhra Pradesh and India, the trend since 1999-2000 has been given below.

Coming to district-wise estimation, the results hint at multiple areas of improvement. Kadapa, Guntur, West Godavari, and Prakasam do well in both rural and urban areas. On the other hand, East Godavari, Visakhapatnam, and Srikakulam are relatively high on inequality in both areas. Krishna stands out, as it is the 5th best in rural areas but is at the last in urban areas.

	1999-2000	2004-05	2009-10	2017-18
Andhra Pradesh: Rural	0.235	0.252	0.269	0.26
India: Rural	0.26	0.266	0.276	
Andhra Pradesh: Urban	0.313	0.342	0.353	0.313
India: Urban	0.342	0.348	0.371	

Table v-10: Inequality in Andhra Pradesh

Comparing GC-MPCE against Per Capita Income (PCI) throws up some interesting results. The top two districts in PCI, Krishna and Visakhapatnam, respectively, are relatively highly unequal, as they stand at the 11th and 13th position in GC-MPCE. Similarly, the top two districts in GC-MPCE, which are Prakasam and Kadapa, respectively, are at the 8th and 9th position in PCI. This implies that these districts must aim to achieve a healthy balance between income and its distribution so as to ensure inclusive growth, as envisioned by the state's vision. The two assessments of inclusive growth outcomes in Andhra Pradesh clearly show that while the miles have been well-trodden, there is no reason for complacency as still a lot need be achieved to reach the global best benchmarks.

GLOBAL SUCCESS STORIES OF INCLUSIVE GROWTH

There are numerous examples from across the world for inclusive growth achieved through a mix of provision of basic amenities, social security through efficient transfer mechanisms, and expansion of credit bringing millions more people into the marketplace.

Case 1: South Korea

South Korea achieved tremendous economic growth in the past five decades, raising per capita income from US$ 160 in 1960 to US$ 20,000 in 2007. South Korea belongs to the category of latecomer economies, which embarked on the journey to industrialization and high per capita income after the same have been achieved by the advanced economies. It adopted the strategy of catch-up development, which enabled it to achieve a high per capita income comparable to that of the advanced early-industrialized countries without having to go through the same stages of development. The policy framework was created realizing that the rapid growth and development can be sustained only through aggressively expanding education, especially at the tertiary level.

Improving the capability of the firms mainly through moving to products higher on the value chain is one of the instrumental reasons behind Korea's high and sustained economic growth and development in the recent decades. Growth is no longer based on low wages or price competitiveness; capabilities of the firms and human resources play a decisive role. Government has a crucial role to play in this process, which includes setting up a policy and legal favorable environment, and establishing state agencies which provide support at different stages of the upgrade. It is evident that the development achieved by South Korea in the recent decades is mostly due to implementing its own framework of inclusive growth which aimed at maximizing the capabilities and

potential of firms and individuals, thereby laying a strong foundation for growth to happen rapidly and in a sustainable manner in the long run.

Case 2: Brazil

From 2003 to 2010, Brazil achieved annual GDP growth rate of 4.1%. The same period witnessed a significant reduction in its Gini coefficient by 8%. The number of people in poverty was reduced by about 50%.

The efficient pension scheme, which accounted for more than 80% of the cash transfers to the households, the "Bolsa Familia" programme conditional cash transfer programme which benefitted more than 12 million families, and the introduction of the minimum wage have played an instrumental role in achieving this growth performance.

Case 3: Vietnam

Vietnam has a similar story to tell. Between 1995 and 2001, its GDP grew at almost 7%; around the same period, poverty fell by nearly 8%. This happened along with halving the proportion of underweight children and reducing under-five mortality rates by two-thirds. A host of policies aimed creating good-quality jobs, macroeconomic reforms, and public expenditure along with efficient provision of public goods and targeted and leak-proof transfers played a crucial role in recording this feat.

FOR THE ROAD STILL AHEAD

Andhra Pradesh has now moved into viewing inclusive growth not so much as an end in itself but as a means to higher well-being and happiness of its people. In the absence of a universally adopted common definition, OECD defines well-being as "meeting various human needs, some of which are essential (e.g. being in good health), as well as the ability to pursue one's goals, to thrive and feel satisfied with their life". This is the state to which every person shall aspire to evolve once their basic needs are met and means of livelihood secured, gainfully and productively. Next, from this state of well-being, the logical advancement will be to higher happiness level, not only in terms of material well-being but also in subjective aspects such as satisfaction with life, freedom of choices, social and community support, ease of living, etc.

This is the inclusive growth framework that the state now seeks to achieve and the government through its interventions aims at playing its role in realizing this state of social development for the people of Andhra Pradesh.

The inclusive growth framework of Andhra Pradesh also encompasses the concept of ease of living, which is a new but central concept to the holistic social development approach of the state. Along with the provision of basic amenities and infrastructure, and the opportunities for a higher standard of living, ensuring citizen's easy access to healthy life, convenient access to public services and amenities, and a healthy sustainable living environment is crucial under this perspective. This concept will encompass both the needs and aspirations of the people and the forward-looking development agenda of the state, and will have physical and social infrastructure, income, governance, environment, and well-being as the main pillars. More details on this framework are outlined in the chapter on happiness.

To achieve the above outlined vision of development, it is essential to bring about a change in mind set in citizens

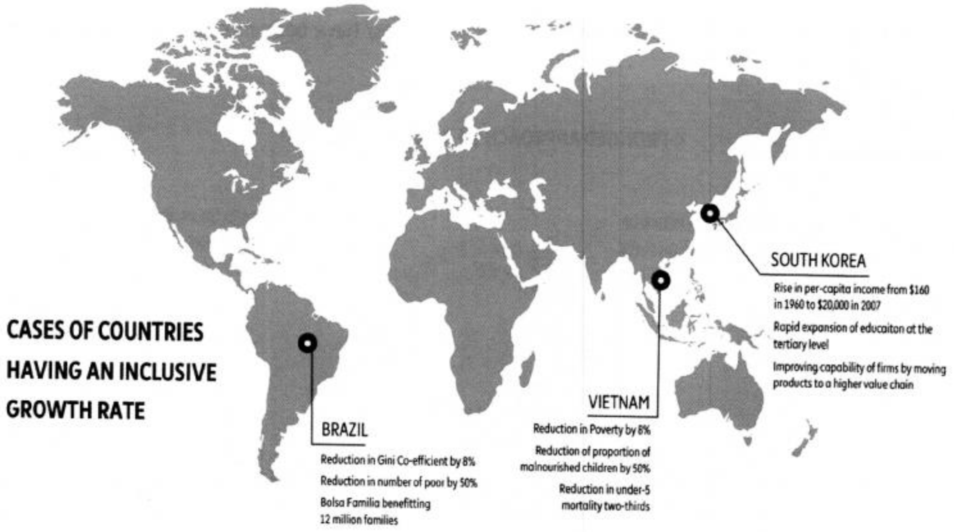

Figure v-4: Case study of countries having inclusive growth

and policy makers. Development must be conceptualised as the interaction of state, market, society, and citizens playing their role responsibly and engaging with each other to result in optimum equitable outcomes. Prosperity should not be understood as the outcome of the state effectively responding to citizen's miseries. This is the major reason why the inclusive growth approach of Andhra Pradesh attempts to redefine development as the outcome of the state ensuring saturation of basic amenities and enabling the citizens to develop their capabilities fully; the citizens wholly capitalizing on the opportunities offered by their improved capabilities and market; and the market, in which the private sector plays a pivotal role, playing its role well within the progressive regulatory framework put in place through a democratic, transparent and accountable process.

THE STRATEGIES AND INTERVENTIONS

To realise the concept of inclusive growth, the state has adopted a four-pronged strategy. This encompasses the principles of proactive state action, dynamic market operation, and entrepreneurial and responsible citizens. These are an extension of the wide array of inclusive growth initiatives which has state has been pursuing for the past five years, with newer targets to meet the envisioned development agenda of the state. They are Saturation of basic amenities, Skilling to prepare the workforce for gainful employment, Social protection and preparedness to address future challenges and Social capital and entrepreneurship support through SHGs

These strategies build up on the current initiatives of the state and fine tune them for the future needs and demands. They call for a mix of initiatives with proactive and responsible interventions from the state, market, society, and citizens.

Saturation of all basic amenities in all villages and municipal wards

The central strategy and the one with the biggest state involvement to inclusive growth is the saturation approach. The state will universalize the provision of a set of basic amenities so that it raises the living standards of the citizens on one hand and provides them with the human and physical capital to enable them to engage in more productive economic activities. The lion's share of basic amenities is on rural infrastructure. A great deal of infrastructure provision has been rolled out in the past five years, including electricity connection and Individual Household Connections to all households, LPG connection to all eligible households, declaration of the state as Open Defecation Free etc. Most of these have been implemented through the assurance-based programmes of Samaja Vikasam and Kutumba Vikasam. The framework of 10 star rating for GPs and 9 star rating for ULBs have been used to monitor the progress of basic infrastructure provisioning. The immediate task ahead in this area is to saturate the pending items such as solid waste management and LED street lights in GPs, schools and anganwadi centres with toilet, drinking water, and electricity etc. before the end of 2019. The next higher level of infrastructure provisioning is targeted to be complete during the period 2019-24. This includes last-mile fibernet connectivity in all villages, liquid waste management in all ULBs, tap water connection for all households, all anganwadi centred with modern infrastructure etc.

The tables in the following page outline the key development outcomes already saturated, items to be saturated in 2019, and items to be saturated by 2024. The corresponding Sustainable Development Goal(s) also has/ have been mentioned against each item.

4-PRONGED APPROACH TO INCLUSIVE GROWTH

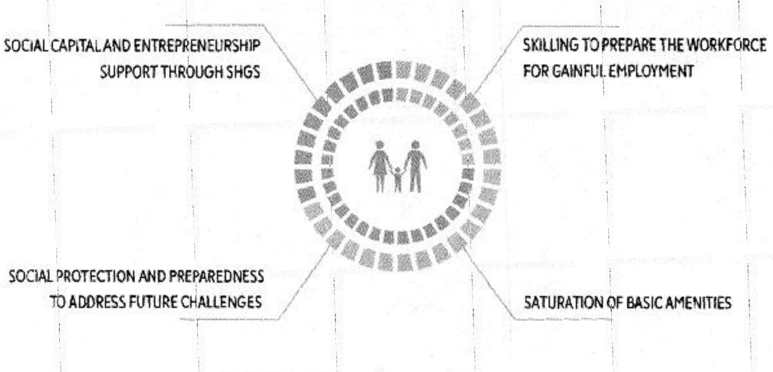

Figure v-5: 4-Pronged approach to inclusive growth

SATURATION ITEM (ACHIEVED BY DECEMBER 2018)	RELATED SDG
KUTUMBA VIKASAM	
Social security: » All eligible persons to be provided social security pensions	**Goal 1: End poverty**
Nutrition security: » Ration through PDS to be provided to all eligible households	**Goal 2: Zero hunger;** **Goal 3: Good health and well-being**
Sanitation security: » All GPs to have solid waste management » SWDD drains to be saturated in urban areas » All GPs and ULBs to be declared ODF+	**Goal 6: Clean water and sanitation**
Electricity security: » All GPs to have LED street lights » LED bulbs to be distributed to all eligible households	**Goal 7: Affordable and clean energy**
SAMAJA VIKASAM	
Education: » All schools to have drinking water, toilets, and electricity	**Goal 4: Quality education**
Health: » All anganwadi centres to have drinking water, toilets, and electricity	**Goal 3: Good health and well-being**
Roads and infrastructure development: » Pucca roads to be completed in all ULBs » All ULBs to have road signages"	**Goal 9: Industry, innovation, and infrastructure**

Table v-11: 100% saturation achieved by December 2018

SATURATION ITEM (TO BE ACHIEVED BY DECEMBER 2019)	RELATED SDG
KUTUMBA VIKASAM	
Electricity security: » All households are provided electricity connection » All eligible households are provided under 100 free units of electricity	**Goal 7: Affordable and clean energy**
Gas Security: » All eligible households are provided LPG connection	**Goal 7: Affordable and clean energy;** **Goal 3: Good health and well-being**
Insurance security: » All eligible beneficiaries are covered under Chandranna Bima	**Goal 8: Decent work and economic growth**
Income security: » Capital infusion to all SHGs	**Goal 8: Decent work and economic growth**
Sanitation security: » The state has been declared Open Defecation Free » 100% door to door garbage collection in urban area	**Goal 6: Clean water and sanitation**
Fodder security: » All eligible households are provided fodder with 50% subsidy	**Goal 2: Sustainable agriculture**
Education security: » All eligible students are provided scholarships/ fee reimbursement	**Goal 4: Quality education**
Nutrition security: » All eligible students are covered under Mid-Day Meal scheme » All eligible children are covered under Supplementary Nutrition Programme » All pregnant and lactating women are covered under Anna Amrutha Hastham	**Goal 2: Zero hunger;** **Goal 3: Good health and well-being**
Health security: » All eligible beneficiaries are covered under NTR Vaidya Seva for up to Rs 5 lakh, Mahila Master health check-ups, Chandranna Sanchara Chikitsa, diagnostic services, Talli-Bidda Express, and other services in PPP mode	**Goal 3: Good health and well-being**
SAMAJA VIKASAM	
24X7 power: » All ULBs have LED street lights	**Goal 7: Affordable and clean energy**
Inclusive development: » All eligible students are offered scholarships/ fee reimbursement	**Goal 4: Quality education**
Roads and infrastructure development: » All GPs have been connected with all-weather roads	**Goal 9: Industry, innovation, and infrastructure**

Table v-12: 100% saturation to be achieved by December 2019

SATURATION ITEM (TO BE ACHIEVED BY DECEMBER 2024)	RELATED SDG
KUTUMBA VIKASAM	
Income security: » All households to have a minimum monthly income of Rs 10,000 and later going up to Rs 25,000 and above » All eligible beneficiaries to be covered under Aadharana, and livelihood activities for SC/ST/BC persons	Goal 1: End poverty
Employment security: » All unemployed youth to be offered skilling and training, and unemployment allowance (Yuvaneshtam)	Goal 8: Decent work and economic growth
Information security: » All villages to have last-mile Fibernet connectivity » All habitations to have internet hotspots » All households to have high-speed internet connection » All citizens to have smartphones » All citizens to have bank accounts with debit cards"	Goal 9: Industry, innovation, and infrastructure
Education security: » All citizens to be made literate » Continuous (lifelong) learning opportunities for skill upgrade for all"	Goal 4: Quality education; Goal 8: Decent work and economic growth
Health security: » To become the best state in health parameters such as stunting, wasting, and underweight in children, IMR, and MMR » All citizens to be covered under health insurance » To have lowest incidence of communicable and non- communicable diseases in the country and eradication of all notified diseases	Goal 2: Zero hunger; Goal 3: Good health and well-being
Sanitation security: » All GPs to have drainage/ individual soak pits/ underground drainage » 100% door-to-door collection of garbage by green ambassadors and composting to maintain cleanliness in rural areas » All sewage generated in urban areas will be treated"	Goal 6: Clean water and sanitation
Water security: » Full coverage of quality drinking water – 70 lpcd tap water for every household in rural areas and 135 lpcd for urban areas with service standards and with special focus on quality-affected habitations » All rural and urban households to have tap connection within premises"	Goal 6: Clean water and sanitation
Housing security: » **Houses for all eligible households**	Goal 9: Industry, innovation, and infrastructure
Individual security: » To have the lowest rates of crime against individuals, women and SC/ST persons, among others, including property-related crimes » To have the lowest accident rates in the country	Goal 16: Peace, justice, and strong institutions

Table v-13: 100% saturation to be achieved by December 2024 (Kutubma Vikasam)

SAMAJA VIKASAM	
Education: » To become the best state in learning outcomes for classes 3, 5, and 8 » All schools to have adequate furniture	**Goal 4: Quality education**
Health: » All anganwadi centres to have modern infrastructure	**"Goal 2: Zero hunger; Goal 3: Good health and well-being"**
Citizen services: » All government services to be available online, accessible from home » RTG and e-Pragati driven grievance redressal and citizen services » To have the best livable standards and quality of life among the states including low air, water, dust, and noise » pollution » 50% green cover to be achieved by 2029 » All households to have QR codes » All GPs to have banking facilities » All adults to have active bank accounts	**Goal 16: Peace, justice, and strong institutions**

Table v-14: 100% saturation to be achieved by December 2024 (Samaja Vikasam)

SAMAJA VIKASAM	
Agriculture and allied: » Soil Health Cards for all eligible farmers » Crop insurance for all eligible farmers » Saturation of Zero Budget Natural Farming » Micro-irrigation to all eligible and willing farmers	**Goal 2: Sustainable agriculture**
Inclusive development: » All eligible beneficiaries to be covered under livelihood activities » All families to progress to higher income bracket starting with moving from less than Rs 10,000/ month to above Rs10,000/ month and subsequently to Rs 25,000/ month	**"Goal 1: End poverty; Goal 8: Decent work and economic growth"**
Roads and infrastructure development: » Internal BT/ CC roads to be saturated in all rural and urban areas » All habitations to have BT/ CC road connectivity » All mandals road to be upgraded to two-lane and all district roads to be upgraded to four or six-lane based on traffic conditions » Dust-free farm roads to be saturated in all rural areas » All roads to be pothole-free » All ULBs to have road signages » All ports, airports, and other commercial/ industrial centres to be connected to major roads » All GPs to have Pallevanams » All ULBs to have Nagarvanams » All GPs to have playgrounds » All mandals and ULBs to have sport complexes » All ULBs to have online utility portals » All ULBs will have no slum population » All ULBs to have footpaths in major roads » All ULBs to have cultural centres » All ULBs to have cycle tracks » All GPs to have 10 star rating and all ULBs to have 9 star rating"	**Goal 9: Industry, innovation, and infrastructure**
Industrial development: » All constituencies to have one MSME park each and all cottage industries to be linked to MSME park with logistics, skill, financing, technology and marketing support"	**Goal 9: Industry, innovation, and infrastructure**

Table v-15: 100% Saturation to be achieved by December 2024 (Samaja Vikasam), Continued

Skill development to prepare the workforce for gainful employment and entrepreneurship opportunities

Technological advancement is transforming the way people live and work. Although previous generations may have experienced significant technological changes, millennials likely will have to cope with much faster disruption. This means that many, if not most, will need to re-learn and acquire new skills several times during their working life. Furthermore, considering that the per capita income of the state stands at Rs 1.42 lakh and living standards are to rise further, Andhra Pradesh must rely on both low-wage, low-skill service jobs in corner shops and restaurants and training more scientists and programmers. The state's skill development strategy is based on this realization.

Identification of the skills in demand in the next decade is the first crucial step. The development of economic corridors, economic cities, MSME clusters, and growth of hospitality and construction sectors, among other areas of growth, are expected to result in high demand for relevant jobs. However, currently there is no efficient mechanism to ensure that the education provided and skills imparted through various channels will match with the future demands. Therefore, a skill map portal is envisioned, which will be a web-based portal that will collect all relevant information on skill requirements as well as demand in the state in a range of fields, and will match the requirement with availability. The portal will shed light on the areas where skills are in high demand but availability is poor, and vice versa. The participation of the private sector is crucial to the success of this plan.

Lifelong learning is a vital component of the skill development strategy of Andhra Pradesh. It will be a requirement in the immediate future to continuously upgrade one's skill considering the pace of transformation and disruption. Some of the most in-demand jobs of the world did not exist a decade ago, such as mobile app development, a field in which 12 million persons were working in 2016. Some existing jobs, even the ones employing a large workforce, will disappear, and new ones will emerge.

It is imperative to prepare the state's workforce for this scenario, as it is directly and strongly linked to the sustainability of inclusive growth. The Andhra Pradesh Centre for Lifelong Learning, a new proposal, is aimed to meet these ends. The centre will take the lead role in curriculum design and quality assessment of polytechnics, ITIs, and other skill development instruments and will have dynamic partnerships with the industry and reputed international skill development agencies.

Skill development is an indispensable part of Andhra Pradesh's inclusive growth strategy because the state cannot enable the people to gain access to productive and gainful employment and entrepreneurial opportunities if they do not have avenues to improve the competitiveness of their skills and capabilities. The section which needs this the most is evidently the disadvantaged in terms of income and exposure. Massive awareness programmes will be conducted all across the state for the youth to make them aware of the new skill development opportunities. Scholarships, loans, and other convenient financial instruments will be designed to enable the needy students to make use of the skill development and training avenues.

The Mukhyamantri Yuvanestham programme was rolled out in October 2018 in order to provide financial support of Rs 1,000 monthly allowance to educated youth in the state, while they find employment or start their own venture. The scheme has been designed to upgrade the skillsets of unemployed youth to make them employable workforce for the industry, or become entrepreneurs.

The scheme also provides internship/ apprenticeship/ on the job training in a public sector or a private sector enterprise in conjunction with the Government of India's Apprenticeship Scheme. Additionally, the scheme also helps youth in preparing and facing competitive examinations conducted by various recruitment agencies. Similarly, the scheme helps youth in setting-up of suitable self-employment ventures by providing financial assistance through respective corporations and commercial banks.

Andhra Pradesh State Skill Development Corporation has identified 522 colleges/centres for imparting Employability Skills Enhancement Module (ESEM) of 40 hours of duration. Domain training will be facilitated by APSSDC post the completion of the ESEM module. Efforts are under progress to start apprenticeship/ internship/ on the Job training in coordination with Labour and Industries Department. The Industries Department has planned to campaign at district level to ascertain data of industries available, trades, intake etc., in consultation with some of the companies to start the programme shortly.

As of 26th December 2018, more than 3.3 lakh youth have enrolled under the scheme, which targets to cover 12 lakh individuals overall.

Under the other skill development initiatives of the government, in 2018-19, 9.2 lakh persons are targeted to be trained against which the achievement until December 2018 has been 8 lakh. By 2024, it is targeted to skill 50 lakh youth/ workers.

The youth of Andhra Pradesh is a crucial stakeholder in the progress of the state. The Youth Policy of the state puts special emphasis on skill development and employment opportunities. The aforementioned strategy of skilling is in line with the policy priorities which will eventually enable the youth to play a bigger role in the development journey of the state.

Social capital and entrepreneurship support through Self-Help Groups

The massive financial investment in the SHGs in the state, as described in earlier in the chapter, has gone into offering credit and supporting consumption expenses. Income generating activities have not received much attention. Time has come for a shift in focus.

One of the strategies designed in this regard is to enable the SHG members to be part of the retail supply chain. SHG members with entrepreneurial skills shall be encouraged to manufacture high-quality consumer products such as ready-to-eat food, Ayurveda and beauty products, organic fresh food, apparel home décor, and home furnishings. The government shall provide quality control, and support in branding and marketing. A Social Enterprise Unit shall be formed to oversee the overall design and implementation of this initiative. The objective of such an enormous initiative is to help the SHG members utilize their capital- both human and financial from the support from the SHG system, to transform from consumers to entrepreneurs.

Over the next five years, the Society for Elimination of Rural Poverty (SERP) and the Mission for Elimination of Poverty in Municipal Areas (MEPMA), the coordinating organisations for SHGs in rural and urban areas, respectively shall utilise the bank linkage programme majorly for income generating activities. SERP has already made the recommendation

that SHGs shall be allowed to withdraw savings from their bank accounts to pursue such activities. SERP has disbursed nearly Rs 600 crores as livelihood loans to 1.25 lakh SHG members from March to October 2018. MEPMA, on the other hand, has targeted to increase the number of SHG families with income of above Rs 10,000 per annum from 7.65 lakh in 2017-18 to 14.74 lakh in 2018-19 and further to 20 lakh by 2019-20. While 49% of the bank linkage amount was utilised for business development in 2013, it increased to 68% in 2017. There shall be a monitoring mechanism in place to track and report the output and outcome of spending this amount by each SHG member.

In order to enable the SHG Members to undertake higher order livelihood activities, the government will utilise the newly-launched scheme Pasupu Kumkuma, to provide a one-time-financial assistance of Rs 10,000 per SHG member. With an expenditure of Rs 8,604 crore, this scheme has benefitted over 86 lakh SHG members. Another Rs 8000 crore has been allotted to expand the scheme.

Social protection and preparedness to meet future challenges

As outlined in earlier sections, there is a host of social security measures such as pensions and insurance. The way forward in this area shall be two-pronged: massive awareness generation campaigns to educate all beneficiaries on the various schemes and programmes so that every single person eligible for the benefits is fully aware of the government's initiatives; and designing policy instruments for the new challenges, such as enabling transgender persons to be fully involved in economic activities and offering comprehensive care of the elderly population whose share in increasing every year.

The state's Transgender Policy is a step in the right direction. Under the policy, transgender persons aged 18 years and above, and below the poverty line shall be offered Rs 3000 per month as a social security measure. The new Hijra Welfare Board will look into their welfare and work towards preventing their harassment. Ration cards, house plots, and scholarships also are to be offered to the members of the transgender community.

However, to create an environment supportive of inclusive growth, transgender persons must be able to upgrade their skills and find well-paying jobs. In this regard, the training, skill development, and placement programmes of the state shall be extended to them as well. The Hijra Welfare Board shall have a monitoring mechanism to track the number of transgender persons able to avail such opportunities and those of higher education.

The increase in share of old-aged persons in the population is a challenge Andhra Pradesh will certainly face in the next decade. Worldwide, the proportion of people aged over 60 years will double from about 11% to 22% between 2000 and 2050.

In Andhra Pradesh, the proportion of population above sixty years of age has increased from 6.8% of the population in 1991 to 10.1% in 2011 and is projected to further to rise to 14.6% by 2026. In absolute numbers, this translates to 49 lakh persons in 2011 and 81 lakh in 2026. This will have multiple effects on the economy. For instance, the number of pension beneficiaries will go up demanding bigger budget allocation. The public finance strategy of the state has to be mindful of this requirement in the next decade. Andhra Pradesh cannot claim to have achieved inclusive growth if its economically unproductive elderly population struggles to lead a decent life.

Another key change which the rise in the share of elderly population will bring about is the demand for care professionals, as is the trend in many parts of the world. Japan will need 2.53 million care workers in 2025, but the availability is expected to be short of the demand by nearly 3.8 lakh[2].

In the US, due to the acute shortage of care professionals, family members of the elderly are struggling to give them the care they need. It is the right time for Andhra Pradesh to focus of developing elderly care as a priority skill. They will be able to cater to not only the demand in the state but also abroad, as Kerala has shown in the past with its export of health care professionals to the Middle East, Europe, US, and Australia, in lakhs.

In addition to these instruments, the state will continue to offer social protection to its vulnerable groups such as AIDS patients, widows, toddy tappers, artisans etc. to enable them to take care of their basic needs.

In a nutshell, the government targets 100% social security provision. Social security pensions to all eligible persons will be ensured before the end of 2019. Insurance has already been saturated through Chandranna Bima, NTR Vaidya Seva, and NTR Arogya Raksha. In terms of food security, ration through PDS will be provided to all eligible households before December 2019.

2 https://www.japantimes.co.jp/news/2016/06/27/reference/nursing-care-workers-hard-to-find-but-in-demand-in-aging-japan/#.XFl8_VwzZnJ

Opportunities for a minimum income of Rs 10,000 going up to Rs 25,000 for everyone

As outlined in one of the above sections, Andhra Pradesh aims at enabling all its citizens to secure a monthly income which can first sustain and subsequently raise their living standards. The initial target has been set at Rs 10,000 per month for every household. However, as the state becomes a more developed society over the years, it is certain that this will prove to be insufficient to meet the aspirations of its people. In the medium term, Andhra Pradesh targets to raise the income of all to Rs 25,000 per month per household and subsequently to higher income brackets. One of the ways to achieve this, which the state wishes to explore, is to ensure a guaranteed basic income for all which will be directly transferred to the bank account of the beneficiaries. This Aadhaar-based system, will eliminate middle levels of handling the cash, and will therefore be devoid of leakages in implementation. This initiative could be funded through adjusting select subsidies.

The idea of this initiative raises some policy and execution challenges – threshold for eligibility, identification and verification of beneficiaries, amount to be transferred, scale of implementation etc. In the coming years, the government aims to address these questions and arrive at an efficient system for basic income guarantee which will be a transformative step in its development journey.

KEY ENABLERS

Literacy and digital inclusion

The strategies outlined above can be implemented only with the active and informed participation of the citizens. Therefore, it is crucial to reiterate the important of literacy and digital literacy which are the key enablers in these endeavours. In this era where information is the key to prosperity, literacy and digital inclusion ought to be key enablers of the inclusive growth plan of the state. With a literacy rate of 67%, Andhra Pradesh stands 25th among the Indian states. Coming to digital literacy, NSS Report no. 575 (2015) using the data collected in 2013-14 tell that in the ability to operate a computer and use it for various purposes including using the internet, Andhra Pradesh stands in the range of 13th to 18th among all states, in various age categories, for male and female persons.

Unless citizens are independent in terms of accessing and utilizing the knowledge and information, it's highly unlikely that they will be empowered to be a part of the development journey the state envisions for its people. It may therefore be necessary to include alpha-numeric literacy and digital literacy under the saturation approach as a basic need giving it the highest priority that it deserves. With regard to digital inclusion, all individuals will have access to high-speed internet by 2024; a major part of this plan will be achieved through smartphones, rather than fixed connections. This will also enable the citizens to access public services online from home, without having the need to go to the government offices. More details of this initiative are outlined in the chapter on governance.

Financial inclusion

Financial inclusion of all is another key enabler of the aforementioned strategies. All GPs will have at least one banking facility by 2024; this could be a physical branch, or an ATM, or a banking correspondent, depending on viability. Additionally, all adults will have an active bank account by the same year.

Conclusion

Andhra Pradesh has a bold strategy for inclusive growth. It is founded not on creating dependency of people on the state for their prosperity; instead the state aims at acting as a facilitator of prosperity – by improving people's capabilities to engage in productive and gainful economic activities so that the people themselves are in charge of their prosperity. This model gives the citizens the freedom to pursue their ambitions, using the capabilities and skills they acquire through a host of interventions some of which the state plays a part in facilitating. Additionally, the state also provides a cushion of social security to enable the people to absorb shocks and take risks. To materialize these plans, the state has set its growth target at 12% for the period 2019-24. Furthermore, a host of government initiatives have been proposed to strengthen accountability, rule of law, and efficiency of public service delivery. The inclusion of everyone, leaving no one behind, will play a crucial role in Andhra Pradesh's journey to become the best state in the country by 2029.

KEY PERFORMANCE INDICATORS			
SL. NO.	KPI	SATURATION TO BE ACHIEVED BY	GAP UNTIL FINAL GOAL
	Basic infrastructure - Rural		
1	Individual soak pits/ drainage/ underground drainage in GPs	March 2022	92% GPs
2	Solid waste management in GPs	December 2019	25% GPs
3	ODF+ status for all GPs	December 2019	89% GPs
4	Sports complexes in mandals	March 2024	TBC
5	Playgrounds in GPs	March 2024	TBC
6	Anganwadi centres with toilet, drinking water, and electricity	December 2019	7% AWCs
7	Internal CC roads	March 2020	26% road length
8	Road connectivity to all habitations	March 2020	21% habitations
9	Dust-free farm roads	March 2024	TBC
10	Road signages in all GPs	March 2020	TBC
11	Minimum 70 lpcd tap water to all households	March 2024	TBC
12	QR code for houses	March 2020	TBC
13	Last-mile fibernet connectivity in villages	March 2020	69% villages
14	Pallevanams in GPs	March 2024	TBC
15	GPs with 10 star rating	March 2022	100% GPs
16	GPs to have banking facility	March 2024	
	Basic infrastructure - Urban		
17	ODF+ status for ULBs	March 2019	99 ULBs
18	Sewage connection to households	March 2019	29.4 lakh HHs
19	Treatment of sewage	March 2019	73.6%
20	SWDD drains	April 2019	22%
21	Nagarvanams in ULBs	March 2020	106 ULBs
22	Footpaths in ULBs	March 2024	TBC
23	Cultural centre in ULBs	March 2024	TBC
24	Sports complex in ULBs	March 2024	TBC
25	Cycle tracks in ULBs	March 2029	TBC
26	Pucca roads	April 2019	17%
27	Road signages in ULBs	March 2019	110 ULBs
28	50% modal share of public transport	March 2024	TBC
29	Full coverage of Household Service Connections (drinking water) in ULBs	April 2019	32% HHs
30	Zero slum population	March 2024	36% population
31	QR code for houses	March 2019	100% houses
32	High-speed internet for households	March 2024	TBC
33	9 star rating for ULBs	March 2024	Score of 11/ 100
	Health and education		
34	AWCs with modern infrastructure	March 2024	100%
35	Health facilities meeting IPHS norms	March 2022	100% for CHCs, 44% for PHCs
36	PHC and CHC coverage as per norms	March 2019	34% for CHCs, 5% for PHCs
37	NAAC accreditation for colleges	March 2024	88%
38	Grading of ITIs by Director General of Training	March 2024	100%
39	Polytechnics accredited to NBA	March 2024	100%
40	Admissions matching seat capacity in ITIs	March 2020	7%
41	Literacy	March 2022	33%
42	First rank in National Achievement Survey for classes 3,5,10	March 2020	-

KEY ACHIEVEMENTS

- Sharp decline in infant and maternal deaths
- Close to saturation of immunization of children under 5
- Universal health insurance and cashless treatment through NTR Vaidya Seva Scheme
- Talli-Bidda express launched to drop back women after delivery in hospitals
- NTR baby kits for newborn
- Universalization of access to elementary education as per RTE norms (primary school within 1km and upper Primary school within 3km of every habitation)
- Close to saturation of sanitation and drinking water facilities in schools
- Significant improvement in learning outcomes (as measured by National Achievement Survey)
- Digital classrooms in more than 3000 schools and virtual classrooms in more than 1000 schools

KEY STRATEGIES RECOMMENDED

S NO.	NEW STRATEGY / ACTION PROPOSED	CONCERNED DEPARTMENT
1	Include fortified food in supplementary nutrition and public distribution system	WCDSC
2	Nutritional guidelines to be designed and awareness campaign about it to be organized	WCDSC & HMFW
3	A robust disease monitoring and surveillance system to generate early warning and prediction of outbreaks of communicable diseases	HMFW
4	Creating Sub-centers, PHCs and CHCs to meet the population coverage norms	
5	Upgrading all sub-centers, PHCs, CHCs, AHs, and DHs to IPHS standards	
6	Strengthen AP Private Medical Care Establishment Act	
7	Complete the registration of all private healthcare facilities and make the permission to operate conditional to meeting a certain standard	
8	Physical activity guidelines to be designed and awareness campaign to be organized	HMFW & Education
9	Increase the budget and target of literacy program to achieve 100% literacy by 2022	Adult Education
10	Achieve 100% GER in primary and upper primary grades by enrolling all out of school children	School Education
11	Adequate furniture in all schools	
12	Computer lab in all schools	
13	A school scorecard system consisting of infrastructure, human resources and learning outcomes	
14	Rationalization of schools	
15	Upgrade one polytechnic in each district to global standard in terms of infrastructure and faculties	Technical Education
16	Upgrading the infrastructure and facilities in all polytechnics and ITIs to meet accreditation standards	
17	Change in fee-reimbursement rules to encourage students to work after diploma before enrolling in engineering	
18	Create centers of excellence in areas with high employment potential	
19	Curriculum revision to keep pace with the changing needs of job market	Education
20	Create a Quality Assessment and Accreditation Council	
21	Establish a center for lifelong learning for coordinating overall efforts for skill development and vocational education in the state including curriculum revision, quality assessment and benchmarking	Education & Skill Development
22	Create a skill map portal	Skill Development
23	Linking the skill development program to industry requirements	
24	New skill development programs in emerging technologies	
25	Conduct Skill gap assessment to identify district-wise sector wise requirement of specific skills	

HUMAN DEVELOPMENT

In pursuit of creating a healthy and competitive society, the state of Andhra Pradesh has made several strides in human development including (but not limited to) universal access of primary education, primary healthcare, nutrition services, universal health insurance etc. However, there still remains a lot to be done – one in every two pregnant or lactating women in the state are anemic, malnutrition among children is high, the quality of pre-school education remains low, literacy rate of the state is very low, placement outcomes of the vocational courses and skill programs are not satisfactory, the state doesn't have a single institute in global top 500 universities. This chapter provides the strategies in healthcare and education to take the performance to next level on these parameters.

INTRODUCTION

Human development is not only an imperative for achieving the economic development (as human resource is the key factor in any productive work), but also the primary objective of the government. A capable and healthy citizenry can look after itself and contribute to the community much more.

Human development is typically considered to consist of three elements – the ability to lead a healthy life, the ability to acquire knowledge & skills, and the ability to have a decent standard of living[1]. Based on this understanding of human development, the United Nations Development Programme (UNDP) defines the Human Development Index (HDI) as consisting of three pillars. First pillar of health is measured by life expectancy at birth. Second pillar of education is measured by mean years of schooling and average years of schooling. Third pillar of standard of living is measured by per capita income.

The state of Andhra Pradesh aims to be a very high Human Development state (HDI more than 0.8) by 2024 and among the global best (HDI more than 0.9). The vision and initiatives for per capita income is detailed in separate chapter on "State Economy & Growth". The subsequent sections in this chapter describe the vision and strategies for health and education.

HEALTH & WELL-BEING

The state of Andhra Pradesh has undergone 'rapid economic and lifestyle transformations' in the last two decades. The disease profile in the state has changed as well. The epidemiological transition ratio; that is defined as the ratio of DALY caused by communicable, neonatal, maternal and nutrition diseases (CNMNDs) to those caused by the NCDs (non-communicable diseases) and injuries, has changed from 1.16 to 0.36 in the last two decades.In the beginning of the 21st century the share of CNMNDs in the total disease burden was 49%.

1 Human Development Reports, UN Development Programme (UNDP)

Since then the state of Andhra Pradesh had made significant progress in the areas of access to drinking water, sanitation and hygiene, increased coverage of supplementary nutrition programme, expansion of public health facilities as a result of which this share has now come down to 27%. The rapid economic growth and the changes in the type of workforce has brought some stressful changes in the lifestyle of the populace. With inappropriate and inadequate diets and decrease in physical activity, the prevalence of non-communicable diseases has risen sharply. The share of non-communicable diseases in total disease burden has increased from 40% in 2000 to 60% in 2016. Some of the key achievements of the state in healthcare in recent years are summarized below:

Maternal & Child Health

Talli-Bidda Express service has been started to drop back post-natal women after delivery in government hospitals, resulting in increase of institutional deliveries to 99.2% (2018-19). The mothers who deliver in public health facilities, are also provided with NTR baby kit consisting of baby wrap, baby towel, antiseptic lotion and umbrella net. As a result, Infant Mortality Rate (IMR) has seen a sharp decline from 37 (in 2014) to 10.51 (in 2018-19) and Maternal Mortality Rate (MMR) has decreased from 83 (in 2014-15) to 65.81 (in 2018-19). Immunization of children under five is also close to saturation.

Diagnostic Services (NTR Vaidya Pariksha)

Free diagnostic tests are being provided to patients visiting government hospitals through NTR Vaidya Pariksha Laboratory Services. Currently 105 labs are in operation which are all ISO 9001 certified. 113 locations in the state have been equipped with tele-radiology services where X-ray film is digitized and sent to expert radiologist in hub location for diagnostics. Similar tele-radiology facility is available at 13 locations for MRI and 15 locations for CT scan.

Universal Health Coverage (NTR Vaidya Seva)

Towards providing the access of healthcare to all in the state, the government launched NTR Vaidya Seva Scheme in the state that provides to all BPL families in the state a coverage of Rs. 2.5 lakh per annum. The scheme is a unique PPP model in which the cashless treatment at network hospitals complements the primary care in the government healthcare system. It's a comprehensive care package with 1044 therapies in 29 categories covered out of which 133 therapies are pre-authorized. As a result, the out-of-pocket expenditure on healthcare has decreased from Rs. 5770 (in 2015) to Rs. 587 (in 2018) per capita per annum representing a decrease of about 90%.

Healthcare Facilities

15 teaching hospitals in the state were provided funds for infrastructure upgradation and are in the process of getting NABH (National Accreditation Board for Hospitals & Healthcare Providers) accreditation. All district and area hospitals are upgraded to NQAS (National Quality Assurance Standards). 6 out of 7 district hospitals and 13 out of 34 area hospitals have been assessed for accreditation by NQAS.

ANM Digi

ANM Digi is an application developed to digitize the multiple registers being maintained by ANMs. It is integrated with PSS and RCH databases, thereby eliminating a significant workload of paper work and data entry. All ANMs have been provided with tablets and training on the application.

Andhra Pradesh MedTech Zone (AMTZ)

Andhra Pradesh MedTech Zone has been developed as an ecosystem of medical devices manufacturing with forward and backward linkages. 10 national level and 4 international level organizations/ centers have been brought to the zone.

Communicable, neonatal, maternal and nutrition diseases (CNMNDs)

Though the proportion of CNMNDs in the total disease burden has fallen down, the absolute number of cases have remained high. Coupled with this is the increased burden of NCD and lifestyle diseases. The state has to take immediate actions to eliminate the disease burden from CNMNDs. Major CNMNDs that require attention are lower respiratory infections, tuberculosis, dengue, malaria, diarrheal diseases, and neonatal disorders.

Nutrition of the mother play a crucial role in mitigating neonatal and maternal mortality. Anaemia in pregnant women is associated with reduced energy and capacity for work and poor pregnancy outcomes that further increases the chances of maternal or neonatal deaths. Anaemic pregnant women are more susceptible to pre-term pregnancy and low birth weight of the new born child[2]. According to global disease burden study, iron-deficiency is the third largest contributor to DALYs in the state. The government intervention through distribution of iron supplements during ANC (antenatal care) visits has failed to reduce the prevalence of anaemia[3]. Consumption of the tablets has remained low.

There is a need to create awareness among the people about the long-term effects of anaemia on the health of mother and child, to increase the demand and improve consumption of tablets. Iron and salt fortified food shall be included in the supplementary nutrition programmes and monthly ration provided under public distribution system. Bio-fortified millets have also been proved to improve the iron levels in adolescents. Other than the nutrition of mother, access to quality healthcare during ante- and post-natal period would be instrumental in reducing neonatal and maternal mortality. The government has achieved institutional delivery rate of 99% and ANC coverage of 95%, but the quality of healthcare and poor availability of staff are concerns that continue to hamper the progress of eliminating neonatal and maternal disease burden.

The incidence rate of TB in Andhra Pradesh (127 cases per 100,000 people) is lower than the national average (226). The annual TB case notification rate in Andhra Pradesh has improved from 145 cases per 100,000 people in 2016 to 161 cases in 2017. The national average is 138. The treatment outcome success rate in 2016 was 88% and the India average was 78%. The government will work towards improving early diagnosis of disease, enhancing access to more effective drugs, and ensure continuity of treatment to eliminate the burden of TB.

The cases of dengue had increased by 42% from 3417 in 2016 to 4844 in 2017, but has come down to 3895 in 2018. The number of cases from Malaria, though have reduced in the last two years, were still high at 16,913 in 2017. Initiatives in sanitation and awareness has led to a sharp reduction to 5629 cases in 2018. The government is ensuring e that every household has access to safe drinking water and hygienic sanitation facility. Proper waste disposal systems are being created for every household in all the villages and wards.

The drainage system are being strengthened to contain excess water during monsoons to prevent breeding of mosquitoes. And in addition to the above-mentioned public health measures, a robust disease monitoring and surveillance system has been put in place to raise early warning and prioritize areas susceptible to disease outbreaks, to control the spread of vector borne diseases.

Non-communicable diseases (NCD)

Arresting the spread of NCD and lifestyle diseases require multi-pronged strategy. The two areas where the interventions would result easy and effective results in reducing the NCD burden are, one, improving the dietary habits of citizens and secondly, encouraging them to engage in regular physical activity (Figure vi-1).

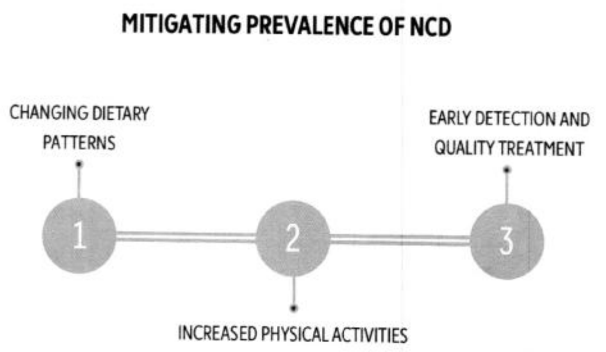

Figure vi-1: Strategy to mitigate the prevalence of non-communicable diseases

2 Chellan, R., & Paul, L. (2010). Prevalence of iron-deficiency anaemia in India: results from a large nationwide survey. Journal of population and social studies, 19(1), 59-80.

3 The central government started national anaemia prophylaxis programme in 1970 to combat anaemia. The programme concentrated on distributing iron and folic acid tablets to pregnant women and children. In 1958, anaemia in women was 63% and it has only fallen down to 51% in 2017. http://www.indiaspend.com/making-india-anaemia-free-can-india-achieve-failed-70-years

There is lack of awareness among people about how food affects their health and about the kind of food one should consume depending on their age, occupation, and gender. An education campaign on the lines of tobacco campaign can be organized to create awareness about health risks associated with modern lifestyle, effects of excess sugar consumption on metabolic health, appropriate meal plans for every demography group, importance of reading nutritional information before consuming any food item, and benefits of regular moderate physical activity. The government can also bring stricter guidelines to regulate the price, put additional taxes on the advertisement of junk foods and mandatory health risk warning on sugary drinks, fruit juice and junk foods.

The health benefits of regular physical activity have been well established. Physical activity guidelines detailing the activity plans, safety precautions to be taken, for different groups at different intensity levels shall be brought out by the government. However, the real challenge is how we ensure that the physical activity and dietary guideline, once they have been prepared, are put into practice. The guidelines should chalk out the activity plans taking into account the type of physical space like school, college, offices, public parks/grounds where the activity will be carried out. Extensive inter-sectoral collaborations between various government departments and civil society organizations would be required to bring change in the physical activity levels and dietary patterns of the citizens.

Improvements in these two areas would reduce the chances of a person getting afflicted by any NCD and lifestyle disorders. But, the people who had developed certain NCD conditions or are more vulnerable than others like elderly persons, the reduction of disease burden would be achieved through early detection and quality treatment. The detection rates can be improved by incentivizing the citizens to undergo full health check-up at least once a year. The government has been running a master health check-up programme for women aged 30+ years since September 2016, where they are screened for 7 health conditions. Department collects data on a mobile application and uses it to monitor the health status of the woman, prescribe medications and make appropriate referrals to secondary/tertiary health facilities. The coverage of the programme has remained low[4]. Similar programme has been started for men aged 30+ years in August 2018. Besides increasing the resource allocation for the programme, including the health check-up once a year in the state health insurance scheme can also help in improving the coverage. Currently the health insurance scheme focuses only on curative health care, components of preventive healthcare like regular health check-ups will also be made part of the scheme.

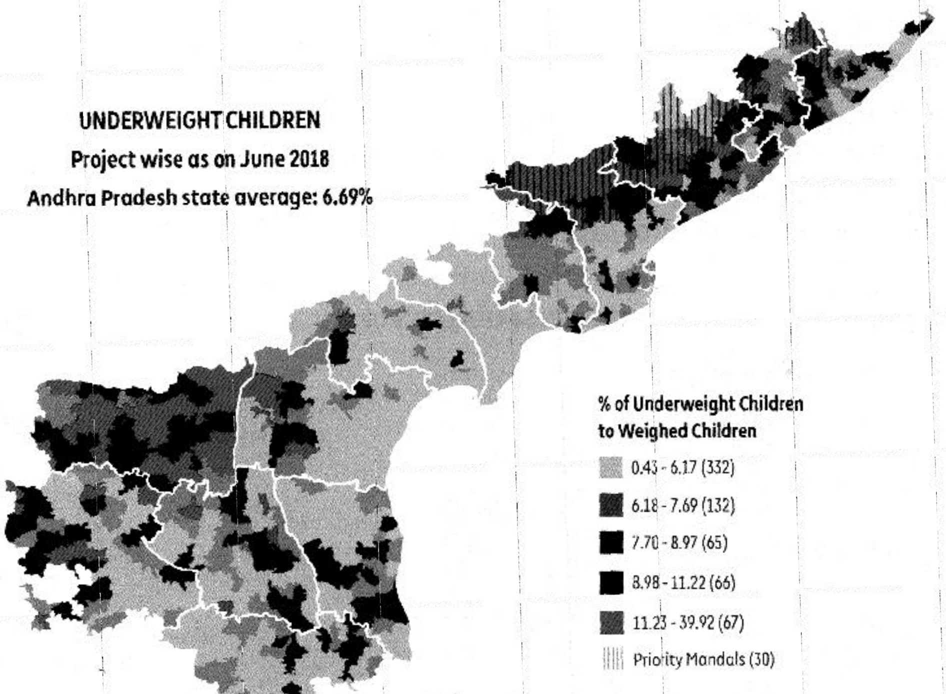

Figure vi-2: Mandal-wise proportion of underweight children in AP

4 As on 9th September 2018, 17.5 lakhs women have been screened, that is only 15% of the total number of women aged 30+ years (1.15 crores).

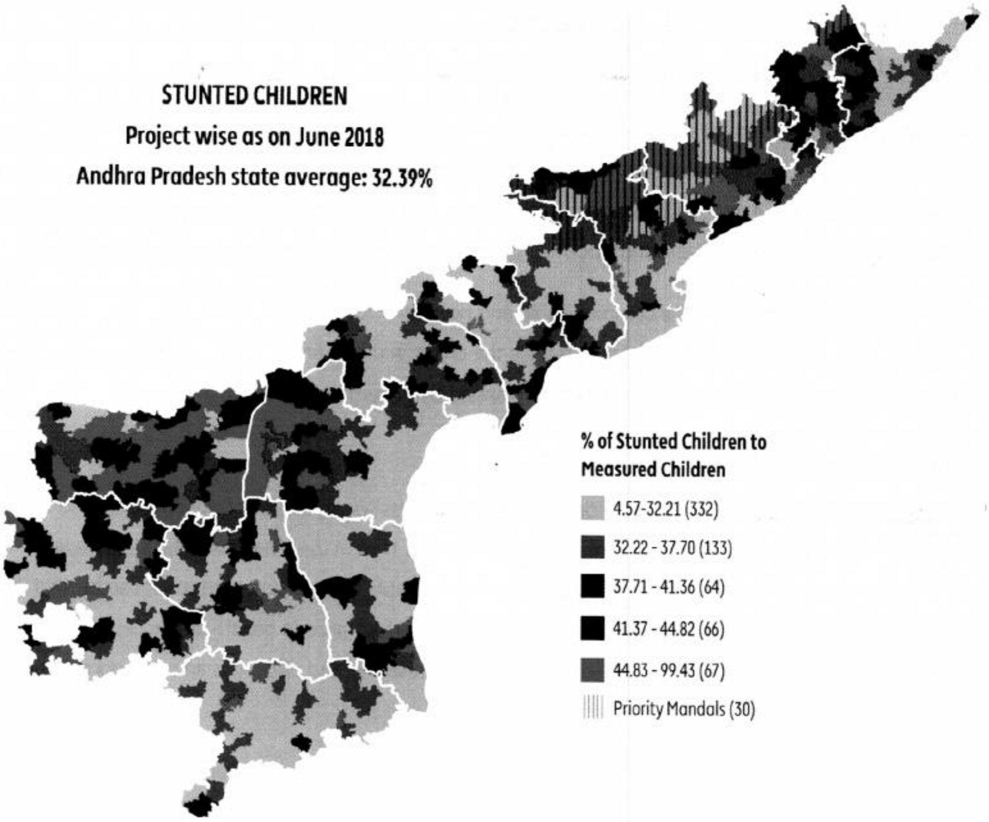

Figure vi-3: Mandal-wise proportion of stunted children in the state

Countering Malnutrition– Nutritional Guidelines

The state of Andhra Pradesh has universal supplementary nutrition programme for pregnant and lactating women and children up to 6 years of age. The state has also expanded the mid-day-meal scheme to include secondary students. Further, to improve the nutritional content of the meals, the state government has provisioned additional funds to provide extra eggs. However, the nutritional outcomes remain far from satisfactory throughout the state and especially in certain pockets with high ST population.

There is significant regional disparity in nutritional outcomes. In June 2018, the state had 6.69% of children under 5 years of age underweight, a significant reduction from 11.33% in January 2018. However, the proportion was significantly higher for 30 ST mandals (13.64%) and Kurnool district (10.73%). Similarly, the prevalence of stunting in the state, although very high at 32.39%, was lower than 30 ST[5] mandals (40.42%) and Kurnool district (43.23%). Hence, there is a need to go back to the drawing board and recalibrate the efforts being made to fight the malnutrition in the state.

To remove the regional disparities, the government shall strengthen the AWCs in these areas. To improve the awareness about the nutritional choices, as a first step, the state shall engage an expert agency (such as National Institute for Nutrition) to design nutritional guidelines for the state, incorporating local food preferences and availability. Thereafter, these guidelines will be given wide publicity through schools, AWCs and other events. The government will redesign (if required) the mid-day-meal and supplementary nutrition programmes to comply to these guidelines.

Redefining Health – towards well-being

How a state government defines health would tell a lot about the priorities, scope and nature of its health systems. The world health organization (WHO) in its constitution defines health 'as a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity'. Even the state government in its Vision statement desires to transform the state into a happy society amongst other goals.

Therefore, the health department has to look beyond the mortality and morbidity indicators while making assessments about the efficacy of the services delivered under the health systems. The understanding of health cannot be restricted only to the dual frames of deaths and diseases. There is an urgent need to redefine health by taking into account the overall

5 There are 30 mandals in the state with ST population more than 33% of the mandal population

well-being of the person. Besides the physical factors that affects the health and well-being of the person, there are several socio-emotional reasons that impact the quality of life of a person. An effective, accessible and integrated health system would contribute to the overall happiness and satisfaction of the people.

One of the most important (and often ignored) aspects of well-being is the ease of living, determined by the quality of civic infrastructure and services. Rapid and unplanned urbanization has increased exponentially the burden on civic infrastructure in our cities. The impact of this burden is felt in everyday life in various forms such as traffic congestions, unavailability of walking, jogging or cycling spaces, unavailability of parks and playgrounds, poor air quality, insufficient drainage, water logging and so on.

These factors further increase the burden of various communicable and non-communicable diseases. Therefore, one of the most urgent interventions required to improve the well-being is to reduce the chaos in urban areas and improve the civic infrastructure. The chapter on Livable & Productive Cities discusses the initiatives planned by government of AP in this regard.

Transitioning from access to quality in healthcare

Figure vi-4 plots the healthcare access and quality index scores and the happiness survey scores of 149 countries and Andhra Pradesh. The r-square value; that is known as the coefficient of determination, is high at .64. The closer the r-square value is to 1, the better is the regression model in explaining the variability in the dependent variable data. In simple terms, it can be said that 64% of variability in the happiness (well-being) scores can be explained from their performance in health-care access and quality index. High-quality health system informed by values like people-centric, equitable, resilient, and efficient is an indispensable pillar towards building a happy, productive and sustainable society.

Far too long the government has stressed only on the question of access while deliberating on ensuring universal health coverage (UHC). Access has taken precedence over quality in healthcare for a long period of time. A recent study[6] has found out that the deaths due to poor quality healthcare are significantly higher than the deaths due to non-utilization of healthcare services, contrary to commonly held beliefs. The study estimates the mortality for conditions targeted in the sustainable development goals (SDGs) that are amenable to health care[7] in 137 lower- and middle-income countries.

15.6 million excess deaths from 61 health conditions occurred in these countries in 2016. After excluding the deaths that could be prevented through public health measures, 8.6 million deaths were amenable to healthcare.

Out of 8.6 million excess deaths, 5 million (58%) were attributed to the receipt of poor-quality healthcare and the remaining due to non-utilization of healthcare services. In India, out of 2.4 million deatns amenable to healthcare, 1.5 million deaths (66%) were

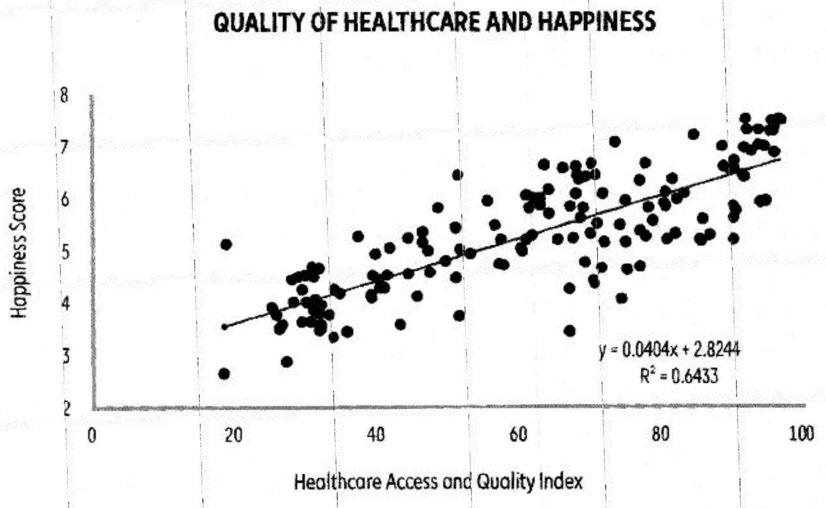

Figure vi-4: Quality of health systems and happiness scores of countries

6 'Mortality due to low-quality health systems in the universal health coverage era: a systematic analysis of amendable deaths in 137 countries' by Kruk et al. accessed on September 7 2018 from lancet journal online.
7 Amenable mortality refers to the deaths from a collection of conditions that are potentially preventable given effective and timely healthcare.

HEALTHCARE FACILITY	FACILITIES REQUIRED AS PER IPHS POPULATION NORMS	FACILITIES EXISTING IN THE STATE	FACILITIES FUNCTIONING AS PER MINIMUM REQUIREMENTS UNDER IPHS (%)
Sub-Centre	7342	7507	67%
Primary healthcare centre	1224	1147	56%
Community healthcare centre	306	196	0%

Table vi-16: Status of health facilities in AP as per IPHS norms

attributed to delivery of poor-quality healthcare. While UHC has been globally recognized as vehicle to meet the targets set in SDG 3, but it is contingent on providing good quality care. In every UHC initiative, quality of care should be the core component alongside enhancing coverage and financial protection.

Table vi-16 on page 59 provides the status of health facilities in rural areas[8] as per Indian Public Health Standards[9] (IPHS). IPHS are a set of uniform standards developed with an aim to improve the quality of healthcare in the country. It serves as a reference point for policy planners and health officials to upgrade the health infrastructure in the states.

The type of services that every health facility is expected to provide is grouped under two categories i.e. 'Essential' and 'Desirable' services. Essential services should be available at a facility that includes promotive, preventive, curative and referral services. The desirable services are those that every state should aspire to provide once the essential services are saturated at every facility.

Sub-centre is first point of contact between the primary health care system and the community. The state has more than the required number of sub-centres, though there has been some disparity in the distribution of sub-centres at district and mandal level[10]. The existing number of PHCs and CHCs are less than the required number. The state needs to build 77 PHCs and 113 CHCs to cover the deficit. Meeting these population norms would only fulfil the first criteria for UHC i.e. ensuring physical access. Once the physical access has been ensured, the next step should be to meet the minimum requirements in terms of physical infrastructure, human resources and delivery of services at the health facility. Currently 67% of sub-centres and 56% of PHCs meet IPHS minimum norms. No CHC in the state meets IPHS minimum requirements.

The government will adopt a three-step action plan for improving UHC in the state (Figure vi-5). The immediate action agenda for the department should be to equip all the health facilities in the state as per the IPHS minimum requirements and then graduate towards meeting desirable IPHS service requirements. After the fulfilment of IPHS desirable service requirements, the government department will invite any autonomous agency like NABH for accreditation. Accreditation from an external agency would go a long way in establishing legitimacy about the quality of care among patients, insurance providers and other stakeholders in the healthcare sector.

Financing healthcare

The national health policy 2017 has recommended that the role of government be prioritized in shaping health systems in all its dimensions. The road map laid down in the policy

IMPROVING QUALITY IN PUBLIC HEALTH FACILITIES

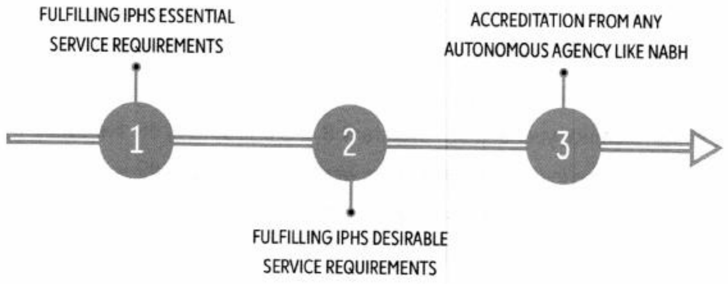

Figure vi-5: Action plan to improve quality in public health facilities

8 Source: Rural Health Survey 2017; Commissionerate of Health and Family welfare GoAP
9 One sub-centre is required to serve a population of 5000 persons, one PHC to serve 30,000 persons and one CHC to serve 1,20,000 persons
10 Anantapur, Kurnool and Prakasam districts need to build 42, 85, 46 sub-centres respectively to meet IPHS population norms.

to achieve highest possible level of health and wellbeing for the populace has been predicated on increased public spending and provisioning of a health system that is 'comprehensive, integrated and accessible to all'.There is a need to reimagine public healthcare in terms of a comprehensive package of services to be delivered at a facility rather than a bundle disparate national health programmes. The primary health facility has to be upgraded into health and wellness centres (HWCs) to provide the larger package of services. The policy has proposed to increase the state sector health spending to >8% by 2020. Table vi-17 on page 60[11] provides the AP state public health expenditure in the last 4 years.

At first glance, it might look like the allocation for health sector has increased substantially from Rs 5,728 crore in 2015-16 to Rs 8,463 crore in 2018-19. That is an impressive 48% increase. But when we take health allocation as a proportion of total budget, it has surprisingly fallen down from 5.07% to 4.43%, even though the allocation-expenditure rate of the department has improved from 86% in 2015 to 99% in 2016.

Andhra Pradesh has one of the lowest per capita public health expenditures of Rs 987 in the larger states of India (16/22). Exhibit 8 plots the per capital public health expenditure and the relative disease burden of the larger states in India. Kerala has the lowest DALY rate in the country, the value of all the other states have been indexed to the Kerala DALY rate. There exists strong inverse relationship between public health expenditure and the disease burden in a state. The Pearson correlation coefficient value is -0.52 depicting a fairly strong negative association between the two. However, there are a few outliers, states of Telangana, Tamil Nadu and Maharashtra despite spending lesser resources on health have relatively lower disease burden. And states like Assam, Uttarakhand and Jammu & Kashmir have high relative disease burden despite higher health spending.

Increased allocation of resources to health sector by the state government may not be sufficient to realize health outcomes. Besides efficiency in spending; prioritization of primary and preventive healthcare over tertiary and curative healthcare is required to translate increased expenditure into optimal health outcomes. The state has undergone an epidemiological transition in the last decade, the disease burden has shifted from communicable diseases to non-communicable and lifestyle diseases. Prevention and treatment of non-communicable diseases costs are significantly high as most of the ailments require treatment for longer periods of time. It is imperative that the department would require large quantum of resources to effectively tackle the increasing prevalence of non-communicable diseases and nutritional disorders.

HEALTH EXPENDITURE (B.EA, R.EB, EXPC)	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
B.E. (in Rs crore)	5728	6103	7020	8463
Health B.E (as % of annual budget)	5.07%	4.50%	4.47%	4.43%
Actual Expenditure (in Rs crore)	4945	6044	-	-
Health Expenditure as % of B.E	86%	99%	-	-

Table vi-17: AP Public Health Expenditure (2015-2018)

NITI Aayog Health Index

The NITI Aayog has constructed a health index based on key health outcomes and other health system and service delivery indicators. The index ranking was released recently for the base year 2014 and the reference year 2015. In the base year rankings, the state of Andhra Pradesh achieved rank 9 among 21 larger states of India with a score of 57.75/100. The state improved its performance in the reference year and achieved rank 8. It is one among the fve states, that have improved their position from base to reference year. The indicators in the index were grouped under three domains of health outcomes, governance and information, and key inputs/processes. In the health outcomes domain, the state has achieved 6th position. The indicators where the stare need to improve its performance are neonatal mortality, child mortality rate, sex ratio at birth, and TB case notification. The report has suggested to work on multiple factors like 'the nutritional status of children, health knowledge of mothers, level of immunization and oral rehydration therapy, access to maternal and child health services, and availability of safe drinking water and basic sanitation services' to improve neonatal and maternal health outcomes.

11 AP state budget briefs (2015-2018); aBudget Estimates, bRevised Estimates, Actual Expenditure

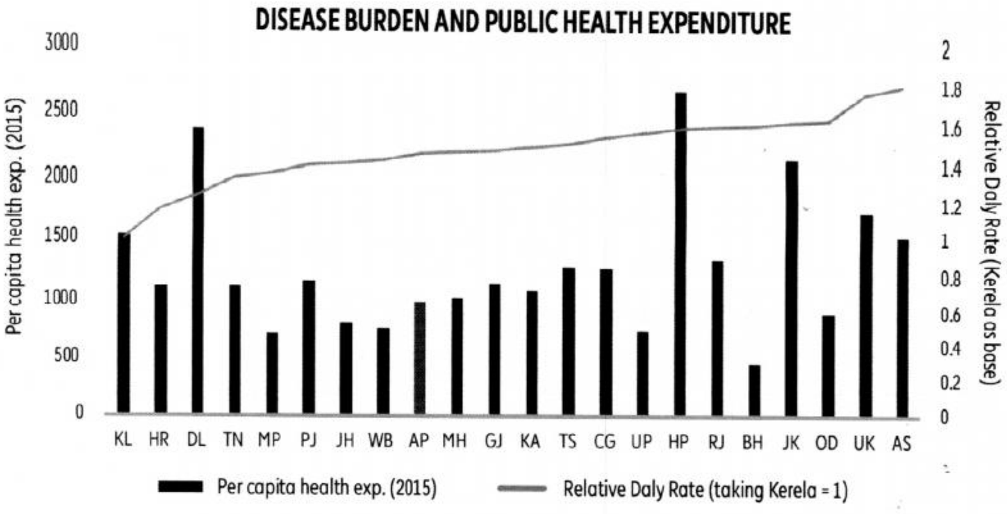

Figure vi-6: Disease burden and public health expenditure (large states of India)

Under the key inputs/process domain, the state's performance for indicators adequacy of first referral units and 24x7 PHCs, proportion of CHC with grading above 3 points, and accreditation of public health facilities require further improvement. Under governance and information domain, the state has performed poorly on data integrity indicator (ranked 18th out of 21 states). The report has recommended to strengthen the health information systems in the state as huge disparity exists between HMIS reported data and NFHS-4 data.

Private health care providers

According to the latest National family health survey (2015), private health sector is the main source of health care for 62% of households in the state of Andhra Pradesh. There is no difference in the preferences of households for private medical care in rural and urban areas.Even though the cost of treatment in private health facilities is much greater than in public health facilities[12], the people continue to visit private facilities because of the inefficiencies of the public healthcare system. Poor quality care (51%), longer waiting hours (37%), and no nearby facility (36.5%) were the major reasons reported by households for not using public health facilities in the NFHS-4. As private health facilities cater to the demands of larger sections of the population, it is important that the norms of accountability, transparency, fairness, and quality of care are maintained in the private healthcare facilities.

The AP state government, in order to enforce these norms, passed the AP Private Medical Care Establishments (Registration and Regulation) Act in 2002. The registration regulation rules were notified under Andhra Pradesh Allopathic Private Medical Care Establishments (Registration and Regulation) Rules in 2007. Every private allopathic health establishment including diagnostic centres, health clinics, hospitals, and physiotherapy units were to be mandatorily registered with the respective district registration authority. The progress on the enforcement of the act has remained patchy. The registration of the establishments has not been completed. The scope of the act was also limited to only the registration of the clinical establishments upon fulfilment of minimum standards.

The act needs be made stronger and robust by including the following provisions:

» The registry of establishments should be published online by the A.P Allopathic Private Medical Care Establishment Registering Authority (APMCERA) for public use. For every establishment the details about the physical infrastructure, health personnel working, clinical services with the rates/ fees charged, along with the status on fulfilment of minimum standards and accreditation by any autonomous agency should be published.

» The entire process of registrations, disclosure of information, updating of any information, and dissemination to public should be made online.

» The state advisory committee should develop and publish guidelines on clinical management practices, maintenance of patient health records, radiation safety measures, and bio medical waste management for the clinical establishments. The enforcement should be carried down by the district registering authority through their inspection teams.

12 As per NFHS-4, the average out of pocket cost paid for the delivery of the child was five times as high in private health facilities as in public health facilities.

» The maintenance of health records of the patients treated at the centre in the format prescribed by the authority should be made mandatory with strong penalty for defaulters.

» A strong public grievance mechanism; where citizens can easily raise a complaint and get time-bound resolution, to keep a check on unnecessary diagnostic and medicine prescriptions, excessive billing, denial of service to patients entitled under the scheme, and any other inappropriate and unethical medical practices should be built.

There is no denying the fact that the role of private healthcare providers would remain critically important for achieving the vision 2.0 targets.

Presently, the private sector addresses more than 60% of the healthcare needs of the population. Therefore, the concerns of quality and affordability of care in the private facilities needs to be addressed adequately. The first step towards addressing these concerns should be to amend the AP private medical care establishment act to incorporate the above-mentioned provisions. And secondly the strict enforcement of act would be required to realize the desired health outcomes.

Monitoring System for Health

The department has created a special group for data management which is responsible for extensive collection, analysis and reporting of data related to various disease as well as risk factors[13]. The department has also created an index (consisting of an exhaustive list of 100 indicators) to monitor and benchmark the progress of various districts as well as the state. Based on the district wise analysis of the performance of these 100 parameters, specific areas of intervention are decided for each district in every quarter. The extensive database also allows the department to pinpoint specific pockets of prevalence of a disease and take the required action accordingly. The department issues daily and weekly communicable disease spike report[14] which highlights the mandal level hotspots for Dengue, Malaria, Swine Flu and other communicable diseases. The department also has a daily hospital sanitation monitoring system[15] which evaluates the hospitals on minimum sanitation requirements and accordingly generates exception reports. The department has also devised a system of village/ward health bulletins that discusses the key issues and actions for the village/ward in healthcare. The data management system is being further strengthened to have predictive capabilities and may prove to be a gamechanger in reducing the disease burden in the state.

LITERACY

Achieving basic literacy and numeracy is the first stepping stone for creating a responsible, prosperous and productive society. Literacy allows a person to effectively participate in the social and economic processes around them. It acts as a 'force multiplier' for all the social development programmes of the state. The literate population would be easily trained into a skilled labor force for the economy to achieve high-impact and sustainable growth. Achievement of literacy is a goal in itself and has intrinsic value also. Literacy becomes paramount in the 'development of critical consciousness' in the society and contributes to the empowerment of individuals, especially from vulnerable sections.

The literacy rate of the state has improved marginally from 62% in 2001 to 67% in 2011[16]. The state has one of the lowest female literacy rates in the country[17]. The districts of Vizianagaram (59%), Kurnool (60%) and Srikakulam (62%) are the bottom three districts on literacy rate as per census 2011. Now, the government is planning to achieve 100% literacy by 2022.

The government of India launched 'Saakshar Bharat' programme in November 2009 with an aim to promote and strengthen adult education by 'extending education options to those adults who have lost the opportunity of access to formal education and crossed the standard age of receiving such education', but now feel the need for learning of any type of education including, literacy, basic education, vocational education, and others. The programme was implemented in only those districts where the adult female literacy rate was less than 50%, as per census 2001 data. In Andhra Pradesh, except East Godavari, West Godavari, and Krishna, programme was implemented in all the remaining 10 districts. In order to identify the illiterate adults, those showing strong desire to receive education, a survey was conducted in rural areas of the districts in the year 2010.

13 Based on the information received from the department in multiple interactions
14 https://care.ap.gov.in//CMDashBoard/UserInterface/HealthFamilyWelfare/SpikeReportForm.aspx
15 http://hmfw.ap.gov.in/hsms/(S(vgl0ouedm3oxln/5o3xv1yy))/hspselection.aspx
16 During the same period the literacy rate of India has improved from 65% to 74%.
17 AP ranks 23 out 29 Indian states with female literacy rate of 60%.

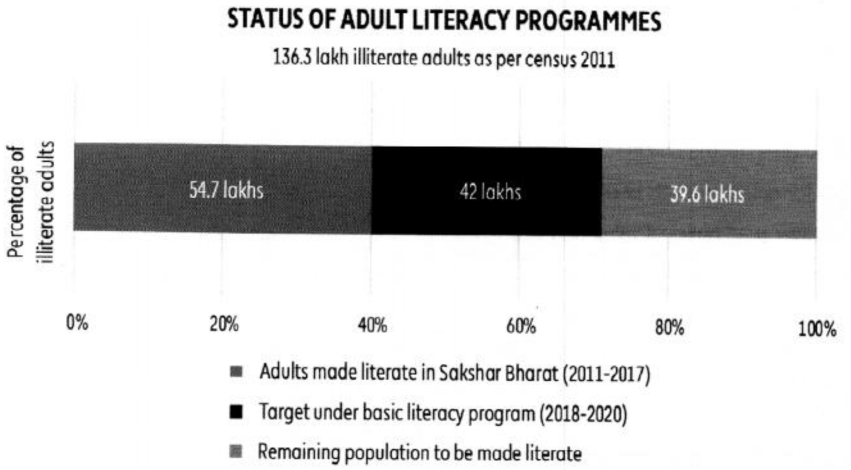

Figure vi-7: Status of Adult Literacy Programmes

A total number of 84.9 lakhs illiterate adults were identified in the 10 districts of the state through the survey. From year 2011-2017, the adult education department under Saakshar Bharat programme enrolled 70.4 lakhs persons (83% of target) out of which 55 lakhs completed the programme (64% of target). The enrolment-achievement rate was 78%.

INDICATOR	STATUS
Total amount spent by adult education department in 2014-2017 (in Rs lakhs)	21,451
Persons made literate during 2014-2017 (in lakhs)	21
Per person cost (in Rs)	1,017
Target for 2018 (in lakhs)	21
Amount required to meet 2018 target (in lakhs)	21,367
Amount allocated in budget 2018-19 (in lakhs)	6,914
Amount allocated as % of required	32%

Table vi-18: Financial resources required to meet literacy targets

The 'Saakshar Bharat' programme ceased to exist from March 2018 and a new programme 'Basic Literacy' has been launched. All the 13 districts from the state are part of the new programme. The department of adult education has set a target to provide basic literacy to 42 lakh adults by March 2020.

According to census 2011, the state of Andhra Pradesh has 136 lakh adults (aged 15+ years) who were illiterate. The Saakshar Bharat programme has made 54.7 lakhs adults literate from 2011-2017, and the target under the new programme is 42 lakhs for the next two years. Assuming that the department achieves the 42 lakhs target, there will still be 39.6 lakhs illiterate adults in the state (Figure vi-7[18]). Hence, by extending the program for 2 more years, the department plans to achieve 100% literacy by March 2022.

The average cost of providing basic literacy to a person during 2014-2017 was Rs 1,017. If we estimate, taking this average cost into account, the quantum of resources required to meet the 2018 target comes out to Rs 21,367 lakhs. In the 2018 budget, the department has been allocated an amount of Rs 6,914 lakhs, which is only 32% of the required amount. Allocation will be increased in subsequent budgets to achieve the literacy target.

ELEMENTARY EDUCATION

Robust and high-quality education systems are mandatory to build a happy, sustainable and resilient society. Education remains the strongest weapon available to overcome the barriers of poverty and inequality that restrict human growth and development.

18 Census 2011; Adult education department, GoAP

The performance of Andhra Pradesh on key performance indicators required improvement when compared with India value and the best state (Table vi-19 on page 64[19]).

Out of School Children

The state is still struggling to bring all the children to schools. The gross enrollment ratio for different levels of education has remained significantly lower than national value and best state value. In the last four years, the GER in upper primary and secondary education has improved consistently whereas in primary education, the GER has fallen down from 88 in 2014 to 86 in 2017 (Figure vi-8 on page 64[20]).

The priority of the government should be to enroll the remaining out of school children in their age-specific grades.

The scope of the programme to enroll out of school children needs to be expanded further. In the last year, the department only enrolled 1 lakh out of school children, while the estimated number of out of school children was 15.75 lakhs . The government department has to bridge this gap as early as possible.

Infrastructure

The government has saturated drinking water, electricity and toilet facilities in all the schools. However, currently, only 30% of the government schools have adequate furniture, 31% of school have computers, and 56% of schools have playground facility. The government has approved allocation of extra budget on annuity model to saturate these basic infrastructure facilities in all its schools.

INDICATORS	LATEST STATUS (AP)	LATEST STATUS (INDIA)	LATEST STATUS (BEST STATE)
GER- Primary Education	86	95	129 (Meghalaya)
GER- Upper primary education	84	91	128 (Meghalaya)
GER- Secondary education	79	80	102 (Kerala)
GER- Higher secondary education	60	56	74 (Tamil Nadu)
GER- Higher Education	31	25	46 (Tamil Nadu)
Literacy rate of 15-49 years old- men (%)	79	86	99 (Kerala)
Literacy rate of 15-49 years old- women (%)	63	68	98 (Kerala)
Average NAS score in class III (out of 100)	75	66	76 (Karnataka)
Average NAS score in class V (out of 100)	65	56	68 (Karnataka)
Average NAS score in class VIII (out of 100)	51	47	62 (Rajasthan)
Average NAS score in class X (out of 100)	45	NA	46 (Delhi)

Table vi-19: Status of AP on key education indicators

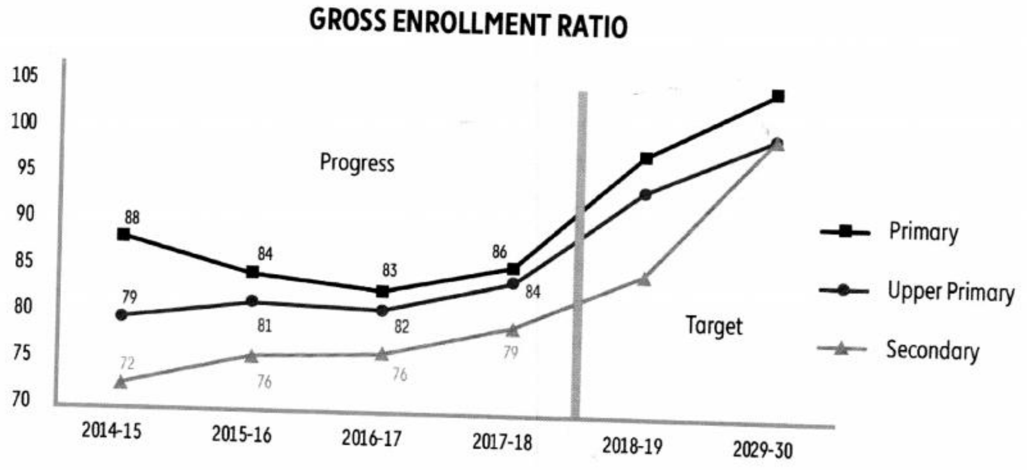

Figure vi-8: GER of AP over the years

19 School education department, GoAP; UDISE (2016-17); NFHS-4; NAS (2017)
20 UDISE; School education department, GoAP

The government has also taken initiatives to build digital and virtual classrooms in schools to improve the quality of teaching by making learning a participative and interactive exercise. For the first phase targets of 5000 digital classrooms and 4000 virtual classrooms, 2680 digital classrooms and 1323 virtual classrooms have been made functional. The state will build digital and virtual classroom in all upper primary and secondary schools by 2024.

Education Lab – Status of key initiatives proposed

The Education Lab organized by VMU with the support of PEMANDU, Malaysia in 2015-16 with the participation of a wide range of government, scholastic and civil society stakeholders had identified several areas of improvement in pre-school, elementary and secondary education. The final report has laid down some key initiatives, proposed new tools and has set targets for achievement till 2022.

Table vi-20 shows the status of implementation of the recommendations. The government is taking steps to implement most recommendations by 2024. The Lab had recommended to build an assessment and rating system for anganwadi centres.

Besides the infrastructure at the centre, large part of the assessment score would be calculated from the performance of the centre on learning outcomes developed through preschool assessment tool (PAT). Currently, the AWC gives an attendance certificate to every child. On the certificate there is no mention of the performance of child in the preschool.

The PAT, if implemented, would help the teacher in primary school to identify the areas of improvement for every individual child and design specific learning action plans. Interventions at the preschool level are extremely crucial for the cognitive development of the child. Women and Child Development and the School Education Departments will implement PAT in close cooperation.

The state wide 3R assessment test for primary classes has started. In addition, the department has also been monitoring online the scores of formative and summative assessments for classes 6th to 10th. The initiative helps identify the shortcomings / improvement areas for individual students.

As a next step, the schools will be directed to set-up the process (special classes and focused communication) to work on specific improvement areas identified for each student. The school monitoring through community engagement was another novel idea proposed in the lab. The schools performing poorly on learning outcomes would be prioritized for mentoring and monitoring. The initiatives for school grading, mentoring and monitoring in primary work stream have not been implemented.

S. NO.	WORK STREAM	STATUS	INITIATIVES
1	Pre-school	● Not Started	Develop and implement learning outcome-based grading of AWCs
2		● Not Started	Streamline and improve monitoring and reporting framework for pre-schools
3		● Not Started	Raise minimum qualification and strengthen recruitment process
4			Strengthen and develop a comprehensive AWW, AWH and Supervisor Training Programmeme focusing on ECCE
5		● Not Started	Set up ECCE Board at State and District levels
6		● Completed	Strengthen parental engagement and private partnerships by organising at least 10 events a year
7	Primary	● Completed	State-wide 3R assessment for Class II and III levels
8		● Completed	3R remediation for Class II and III levels
9		● Completed	Smart multi-grade teaching (MGT)
10		● Not Started	'Class in a box' activity-based toolkit for teachers
11		● Not Started	School grading and mentoring to elevate school quality
12	Secondary	● Not Started	School Collaborative Remediation & Evaluation (SCORE)
13		● Completed	Andhra Pradesh e-Knowledge Exchange Portal
14		● Not Started	To raise the standards of Secondary School Certificate (SSC) Examinations
15		● Not Started	School Heads Assessment Reform and Evaluation (SHARE) Toolkit
16			Enhanced Monitoring Framework

● Not Started ● Completed In Progress

Table vi-20: Status of lab proposals

Department of school education is developing a school scorecard system consisting of infrastructure, human resources and learning outcomes. All schools provide such data to U-DISE. Based on the data collected, school will be rated. Underperforming schools will be mentored by a better performing school in the geography to improve its performance.

The education department of the state has built the E-knowledge exchange portal. The portal acts as a repository of books, latest articles, subject and grade wise courses for students, lesson plans for teachers, and a discussion forum to raise any query. Both teachers and students can enroll in any of the courses, complete the course at their own pace and get certified.

The department has also started building an enhanced monitoring system where every student and every school has been tracked on a set of parameters. The parameters include basic infrastructure facilities, student assessment results, daily attendance, mid-day meal utilization, availability of teachers, and others.

Rationalization of Schools

One of key challenges in providing quality education has always been the high costs involved. As the focus of government in the recent years has largely been on access, the number of schools with low enrolment level has significantly gone up. The average number of students in the government primary schools in the state is only 42. According to NITI Aayog, cost per student in a school with less than 50 enrolments is as high as Rs 40,800 and for schools with less than 20 enrolments, the cost per student jumps to Rs 80,000, which is much higher than cost per student in the central government run Kendriya Vidyalya (Rs 32,000).

The limited government resources need to be spent more effectively. Instead of building a school for smaller number of children, the government could make arrangements for reliable transport services to the nearby schools. Rationalization of schools would allow to increase resource expenditure and improve infrastructure at the consolidated schools, and thus improving quality of learning. The school education department last year had proposed certain norms for rationalization of schools. Continuing on the same line, the government will rationalize the schools with very low enrolment.

Focus on Learning Outcomes

The state of Andhra Pradesh has made significant progress in the learning outcomes measured though national achievement survey (). The achievement can be attributed to various initiatives like Gnana Dhaara (bringing last learner to class competency), Ananda Lahari Abhyasana (Multi-grade teaching), teaching at right level, Isha Vidya, and others run by the department in collaboration with various agencies. The government has set targets to achieve rank 1 in all subject in all grades by 2020.

GRADE	SUBJECT	RANK 2014/15	RANK 2017
3rd	Language	17	1
	Maths	9	2
5th	Language	14	6
	Maths	15	5
8th	Language	20	9
	Maths	26	7

Table vi-21: Performance of AP on National Acheievenemt Survey

Focusing employability

After the achievement of basic learning outcomes, the focus in schools should shift to preparing students to join higher education matching with their interest that would help them in getting gainful employment in the future. The idea of employability has always remained missing in our education system. Even after spending 10-12 years in the school, the students remain unskilled, unprepared for the job market. The students spend most of their energies on memorizing from textbooks and regurgitating it in exams, remaining unaware about the real-life application and utility of the concepts 'learned' in class. The curriculum in schools needs to get updated regularly reflecting the changes taking place in our society and markets. New vocational courses, that would enhance the skills of the students and prepare them for job markets, should be introduced at secondary education level.

HIGHER EDUCATION

For transforming the state into Knowledge-based economy, focus on access as well as quality of higher education is necessary. The gross enrolment rate (GER) in the state is 30.9%, higher than national average of 25.8%, but lower than states like Tamil Nadu (48.6%), Delhi (46.3%), Himachal Pradesh (37.9%), Sikkim (37.4%), Uttarakhand (36.3%), Kerala (36.2%), Telangana (35.7%), Manipur (31.8%) and Maharashtra (31.1%). In National Institutional Ranking Framework (NIRF) 2018, 15 universities from the state were ranked in top 200, out of which 6 were in top 100 (Table vi-22).

The government has also put emphasis on accreditation of higher education institutes and plans to have 100% of universities in the state NAAC accredited by 2020. Currently 10 of 16 universities are accredited. Andhra University and Sri Venkateswar University are rated A+ whereas JNTU Kakinada and Sri Padmavati Mahila University are rated A by NAAC.

The state government has put special emphasis on starting the 11 national institutions allocated to the state in AP Reorganization Act. 10 of the 11 institutes have started functioning from temporary campuses. Construction of permanent campus of all institutes shall be completed by 2024.

To facilitate setting-up of high quality, research oriented private universities in the state, the government has enacted Andhra Pradesh Private Universities Act, 2016. Department of Higher Education has issued letters of intent to 11 institutes (such as VIT, SRM, Centurion, KREA etc.) for setting-up campuses in the state. The initiative is expected to bring investments worth Rs.11,360 crores with the student strength of over 1,72,982 in 10 years.

To promote science and technology research in the state, the government of Andhra Pradesh is establishing a premier research institute named Institute of Science, technology and Research (ISTR) in the state. Details of the same are mentioned in the chapter on Knowledge Economy.

UNIVERSITY	2018 RANK	2017 RANK
Andhra University	22	43
Sri Venkateswara University	49	42
Koneru Lakshmaiah Education Foundation University	56	NA
Sri Venkateswara Institute of Medical Sciences	62	NA
Gandhi Institute of Technology and Management	85	89
Sri Sathya Sai Institute of Higher Learning	92	69
Jawaharlal Nehru Technological University, Kakinada	101-150	99
Sri Krishnadevaraya University	101-150	96
Sri Venkateswara Veterinary University	101-150	78
Vignan`s Foundation for Science, Technology and Research	101-150	NA
Acharaya Nagarjuna University	151-200	101-150
Acharya N G Ranga Agricultural University	151-200	NA
Jawaharlal Nehru Technological University, Anantapur	151-200	101-150
Sri Padmavathi Mahila Visva Vidyalayam	151-200	NA
Yogi Vemana University	151-200	151-200
Dr. B. R. Ambedkar University	NA	151-200
Dravidian University	NA	151-200
Krishna University	NA	151-200
RGUKT- RK Valley	NA	151-200

Table vi-22: Performance of AP Universities in NIRF 2017 and 2018

VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING

India is a unique paradox in professional skills with an army of educated unemployed persons on one hand and an acute shortage of skilled persons on the other hand. Majority of unemployed youth are educated but without professional skills whereas majority of the workforce does not have any formal training. As a result, overall labor productivity in India is very low.

The purpose of professional education system is to supply the economy the workforce with proper skills and to provide the individuals sufficient skills to be gainfully employed. However, it requires the education system to anticipate the skills in demand and be agile enough to respond accordingly. Unfortunately, this has not happened to the extent required. Major contributing factors to this phenomenon are following[21]

a. The design of educational system is excessively oriented towards general academic education with little or no vocational honing. Majority of youth enrolled in senior secondary or higher education are in purely academic track with no vocational orientation.

b. As the economy grows, certain jobs in some sectors become obsolete and new opportunities are created in emerging sectors. Also, the expectation from similar job roles changes due to changing technologies. However, the specializations as well as the course curriculum in vocational education institutes are not updated with changing needs of the market.

c. The skill needs of the un-organized sector and service sector such as retail, construction, textiles, hospitality, tourism etc. are largely unmet as there are no formal programmes in these sectors and most of the employers in the sector do not have the capacity to train on the job.

d. Deeply enshrined in our culture is the association of prestige with a white-collar job which makes people go for a white-collar job even if a blue-collar job is more suitable and pays more.

e. Due to non-equivalence of ITIs and polytechnics to senior secondary or higher education, polytechnics and ITIs are regarded as a place for those who fail to make the grade to engineering colleges. Moreover, even post polytechnic, the aspiration to get into engineering college is much higher than to get into the workforce.

The state of Andhra Pradesh, post bifurcation, is aggressively pursuing the economic growth with a CAGR of 12% over next 10 years. This will require a huge number of employment shift across sectors - an estimated 60 lakh workers would need to move from agriculture to manufacturing and services . This transformation will not be possible without a paradigm shift in the vocational education and training in the state. In this context, a study of the polytechnics and ITI's in the state was carried out. Major findings are[22]:

a. Low demand for VET - Out of more than 6 lakh students completing school every year, less than a quarter join vocational education.

b. Poor outcomes at polytechnics - Only one in every two students enrolled in polytechnics is able to complete the course. Only one in every five students completing the course join the workforce.

c. Infrastructure - Most of the polytechnics in the state suffer from inadequacy of classrooms and teachers. Most of the laboratories are old and many are dysfunctional.

In addition to polytechnics and ITI's, APSSDC (Andhra Pradesh State Skill Development Corporation) is responsible for short term training programmes to prepare the workforce for the employment opportunities being created in the state. However, an analysis of the existing programmes of APSSDC in context of the economic development in the state reveals that the skill development programme in the state is supply-driven rather than demand-driven.

Impact of Technology and Globalization on Jobs

Technological breakthroughs and globalization are transforming the labor markets like never before. A study by World Economic Forum suggests that by 2022, 59% of employers surveyed globally would have changed significantly the composition of their value chain and almost half of the companies expect to have modified their geographic base of operations. When asked about the factors affecting the choice of location, the companies overwhelmingly (74% of surveyed companies) chose 'availability of skilled local talent' as their foremost consideration (Table vi-23). The choice was almost unanimous for Indian companies (Table vi-24).

Therefore, to attract the best companies to invest in the state, education and skill are going to be even more critical by 2022. The state has the opportunity to invest in the skills tipped to be in demand by 2022 and gain the competitive advantage. The same report also delves into the changing nature of jobs. Businesses are likely to increase the proportion of contracted

21 Inferences based on the study of vocational education system and field studies by Vision Management Unit
22 Inferences drawn from field study by Vision Management Unit

INDUSTRY	PRIMARY FACTOR	SECONDARY FACTOR	TERTIARY FACTOR
Overall	Talent availability	Labour cost	Production cost
Automotive, Aerospace, Supply Chain & Transport	Talent availability	Labour cost	Quality of supply chain
Aviation, Travel & Tourism	Talent availability	Organization HQ	Labour cost
Chemistry, Advanced Materials & Biotechnology	Talent availability	Production cost	Labour cost
Consumer	Labour cost	Talent availability	Quality of supply chain
Energy Utilities & Technologies	Talent availability	Labour cost	Production cost
Financial Services & Investors	Talent availability	Labour cost	Organization HQ
Global Health & Healthcare	Talent availability	Labour cost	Production cost
Information & Communication Technologies	Talent availability	Labour cost	Geographic concentration
Infrastructure	Labour cost	Talent availability	Production cost
Mining & Metals	Labour cost	Production cost	Talent availability
Oil & Gas	Talent availability	Production cost	Labour cost
Professional Services	Labour cost	Talent availability	Geographic concentration

Table vi-23: Factors determining job location decisions, 2018-2022 (Global)

INDUSTRY	PRIMARY FACTOR	SECONDARY FACTOR	TERTIARY FACTOR
Automotive, Aerospace, Supply Chain & Transport	Talent availability	Labour cost	Quality of supply chain
Aviation, Travel & Tourism	Talent availability	Organization HQ	Ease of importing talent
Chemistry, Advanced Materials & Biotechnology	Talent availability	Production cost	Labour cost
Consumer	Talent availability	Labour cost	Quality of supply chain
Energy Utilities & Technologies	Talent availability	Labour cost	Production cost
Financial Services & Investors	Talent availability	Organization HQ	Ease of importing talent
Global Health & Healthcare	Talent availability	Labour cost	Production cost
Information & Communication Technologies	Talent availability	Labour cost	Geographic concentration
Oil & Gas	Labour cost	Production cost	Other (please specify)
Professional Services	Talent availability	Labour cost	Strong local ed. provision
Mining & Metals	Labour cost	Production cost	Talent availability
Oil & Gas	Talent availability	Production cost	Labour cost
Professional Services	Labour cost	Talent availability	Geographic concentration

Table vi-24: Factors determining job location decisions, 2018-2022 (India)

workforce in favor of permanent employees resulting in higher attrition and need for constant skill upgrade to stay relevant. It is estimated that by 2022, more than half of the workers in India would require significant reskilling and upskilling (Figure vi-9 on page 70). About 10% will require more than 1 year of training whereas a slightly lower number will require training from 6 month to 1 year.

However, only 33% of the surveyed company said that they would train or upskill their employees likely to be affected by technological shift. Most of the companies would instead focus on reskilling only the high performers and not those at risk. To quote from the report, "those most in need of reskilling and upskilling are least likely to receive such training".

A similar study on job prospects in India in 2022 , conducted jointly by NASSCOM, FICCI and EY reports that 9% of Indian workforce in 2022 would be deployed in jobs that do not even exist today and an additional 37% would be in jobs that have radically different skill sets (Figure vi-10).

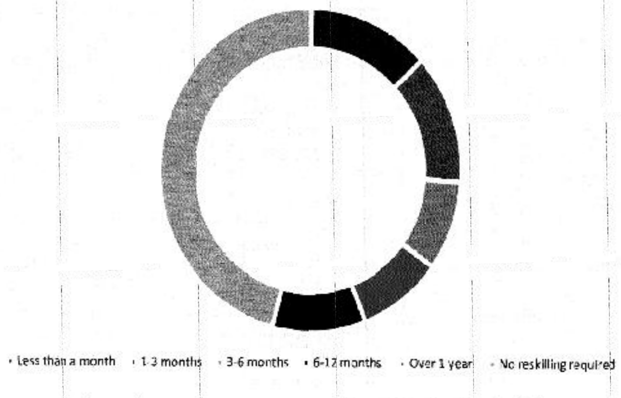

Figure vi-9: Average reskilling need of workforce by 2022 (India)

So, this trend represents both a challenge and an opportunity – the challenge is to retrain or skill such a huge number of people whereas the opportunity lies in proactively designing training programmes and revising the curriculum to include the skill sets likely to be in demand in future.

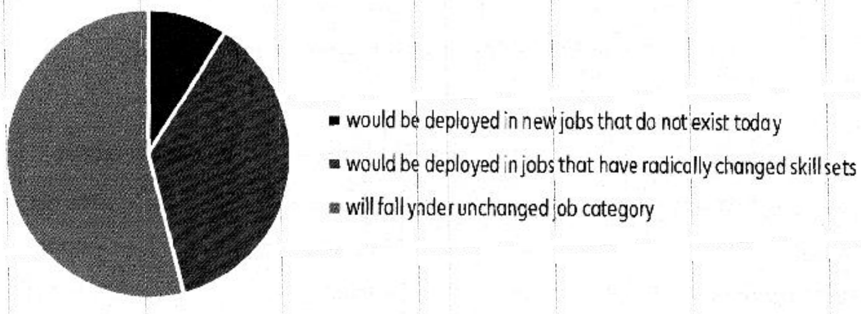

Figure vi-10: Workforce mix - 2022 (India)

Generally, automation is perceived as a phenomenon resulting in job loss. However, a study by McKinsey Global Institute to understand the impact of automation on jobs points out that although about half of total work activities globally have the technical potential to be automated by 2030, only about 15% is likely to be automated. Developing countries are less likely to automate jobs – India is expected to automate 9% of activities compared with 16% in China, 24% in United States and 26% in Japan (Figure vi-12 on page 71).

The overall demand for work and workers is likely to increase due to a variety of reasons summarized in Figure vi-11. Automation would result in increased productivity which in-turn would lead to higher average income and more leisure time. As average income increases, the consumption increases resulting in higher demand for goods and services resulting in higher production required and consequently higher employment. Increased average disposable income also increases demand for services such as paid care services resulting in newer sectors and activities (previously unaccounted due to being unpaid and household in nature) are added to the economy. More leisure time results in increased demand for sports, art, entertainment, travel, tourism and other such leisure activities, creating millions of jobs in the process.

AUTOMATION LEADING TO HIGHER EMPLOYMENT

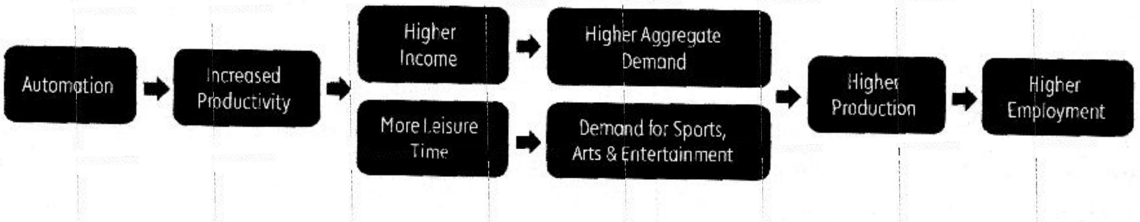

Figure vi-11: Automation leading to higher employment

Page No.	Para /table	Line No.	Printed as	To be read as
36	Table	Electricity Security First Line	10.22 lakh SC and 3.66 lakh ST households are targeted	11.05 lakh SC and 3.89 lakh ST households are targeted
36	Table	Individual Security(Women safety) First Line	21.4 lakh scholarships/Fee reimbursements are being provided to students (beneficiary points); 3.63 bicycles are targeted to be distributed to 8th & 9th classes girl students;36.44 lakh students every month are covered under Mid da meal scheme	11638 crimes against women registered in 2018-19 so far compared to 14745 in 2017-18.
143	Table	S.no 1, 3rd column	"2,90,111crores by 2024-25"	"INR 2,90,111crores by 2024-25"
143	Table	S.No 6, 2nd column	"Approx.3lakhs FY 2015 and FY 2018"	"Approx.3lakhs between FY 2015 to FY 2018"
156	2	1	"...to urbanization can be...."	"...to urbanization in India can be...."
163	4	3	"...quality of live and ...."	"...quality of life and ...."
204	4	2	One crore acre by 2029	One crore acre horticulture is targeted by 2029
214	Table	Headers	INDICATORS/ 2018-19/2019-18	For Monitoring/Gauge Type/Number of Gauges
221	1	2	".... state to become among..."	".... state to become one among..."
223		Table	Figure xiv-1 is included	Figure xiv-1 may be deleted
224	2	1	"... Some of....."	"Some of..... up to end of the line may be deleted"
228	2	3	"....technologies details......"	"....technologies at the Centre of Excellence(CoE) details......"
235	1	2	"... volume(refer exhibit 9)...."	"... volume(refer Figure xiv-7)...."
244	4	1	A. Based on the department	Based on the department
248	2	1	i GIS maps	GIS maps
250	6	4	Table xv-71	Table xv-71 at page 255
250	Table			State Annual Plan in INR Crores

Erratum

Page No.	Para /table	Line No.	Printed as	To be read as
1	3	Last line	"….. value of 0.9 by 2019"	"….. value of 0.9 by 2029"
1	7	3,4	".. visions for 12,918 Gram Panchayat and 3,493 Urban Wards;….."	".. visions for 12,907 Gram Panchayat and 3,475 Urban Wards;….."
1	9	Last line	"…GSDP of Rs.49.27lakh crore…."	"…GSDP of Rs.49.30lakh crore…."
4	1	Last line	"….. value of 0.9 by 2019"	"….. value of 0.9 by 2029"
35	**Under Samaja Vikasam**			
35	Table	Education For All, First Line	Virtual class rooms	1217 Virtual class rooms
35	Table	Education For All, First Line	2362 digital class rooms	3640 digital class rooms
35	Table	Education For All, First line	98.6% schools have drinking water and 96.1% have electricity with drinking water	96.1% schools have drinking water with electricity
35	Table	Health For All, First Line	83% of all Anganwadis with toilet, drinking water and electricity	93% of all Anganwadis with toilet, drinking water and electricity
35	Table	Health For All, Second Line	1.3 patients	1.3 crore patients treated
35	Table	Health For All, Third Line	52% of the PHCs	56% of the PHCs
35	Table	Agriculture & Allied Sector Development First Line	Horticulture currently stands at 16.64 lakh Ha compared to 11.4 lakh Ha in 2014-15	Horticulture currently stands at 16.02 lakh Ha compared to 14.49 lakh Ha in 2014-15
35	Table	Agriculture & Allied Sector Development First Line	10.21 lakh Ha is covered by Micro Irrigation	11.53 lakh Ha is covered by Micro Irrigation
35	Table	Citizen Services First Line	As on 31st August 2018, **Six** Government Departments are present on e- pragati	As on 31st August, 2018 **Fifteen** Government Departments are present on e- pragati
35	Table	Citizen Services First Line	*30 services from these departments are up on the platform*	*76 services from these departments are up on the platform*
36	**Under Kutumba Vikasam**			
36	Table	Health Security Seventh Line	1.35 lakh women have utilized Talli bidda express	7.19 lakh women have utilized Talli bidda express
36	Table	Nutrition Security First Line	1.43 crore PDS cards	1.46 crore PDS cards
36	Table	Nutrition Security Third Line	10,2 lakh children are covered under SNP	10.2 lakh children are covered under SNP

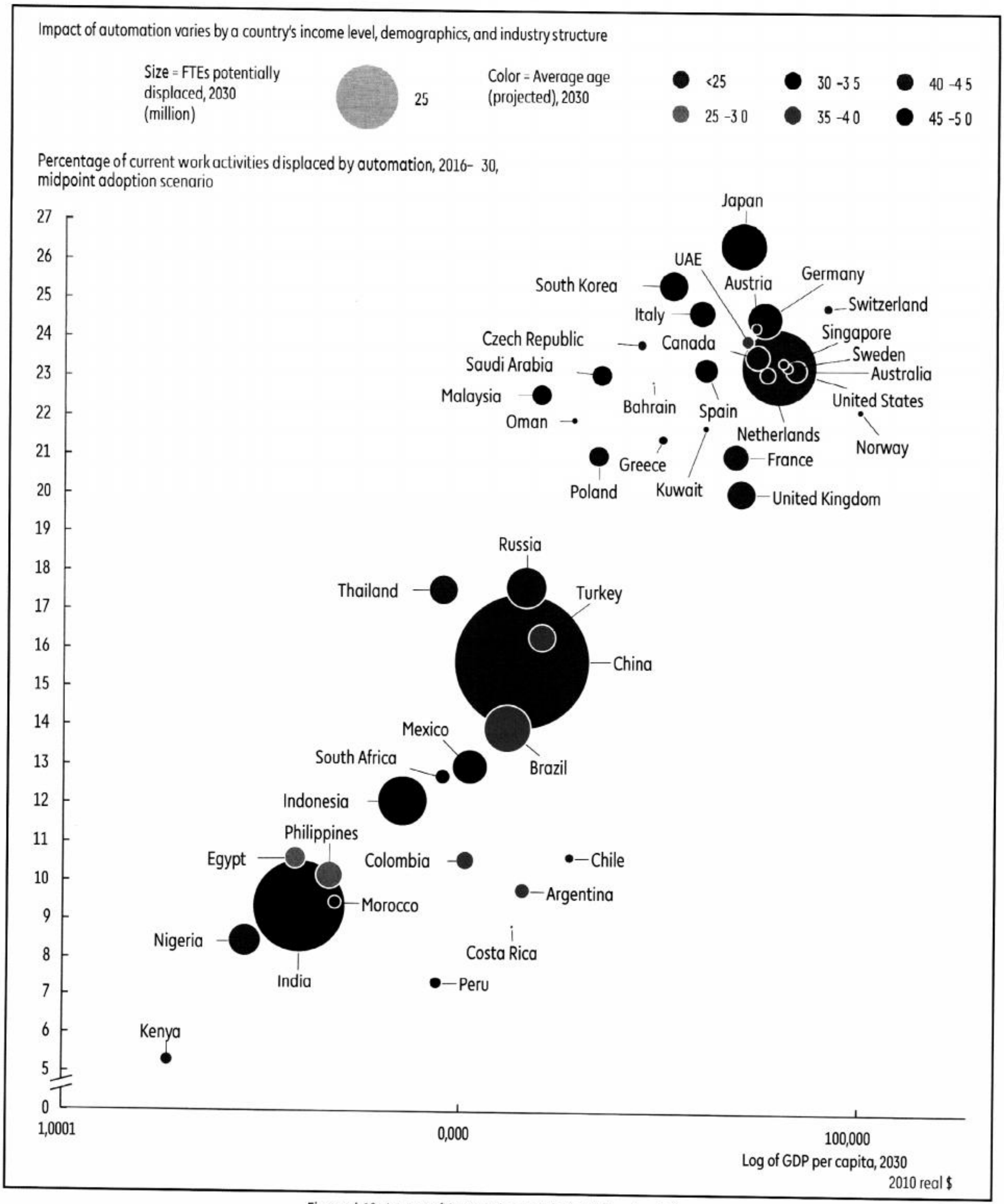

Figure vi-12: Impact of Automation on Jobs in Various Countries

Hence, the study expects aggregate number of jobs to increase, especially so in developing countries with low penetration of paid care and leisure activities as of now. Also, some of the jobs less prevalent today will have higher demand due to technological advancements.For example, technology is making it much easier to collect and process data. So, the amount of data (both structured and unstructured) collected is increasing at an exponential rate. This result in a number of new jobs being created in data analysis and strategic decision making. Another example is healthcare where technological advancements are making preventive healthcare more accessible and, in the process, also creating employment.

An estimated 138mn would join the workforce in India by 2030[23]. Additionally, between 3 million and 38 million would require to significantly change their job roles[24]. This would

23 India's Labor Market: A new emphasis on gainful employment, McKinsey Global Institute, June 2017
24 Jobs Lost, Jobs Gained: Workforce transitions in a time of automation, McKinsey Global Institute, December 2017

require a massive effort in the area of vocational education, training and lifelong learning. To add to the complexity, the kind of skills required is undergoing a rapid change with physical and manual skills becoming less relevant and technological, social and emotional skills becoming increasingly more relevant (Figure vi-13[25]).

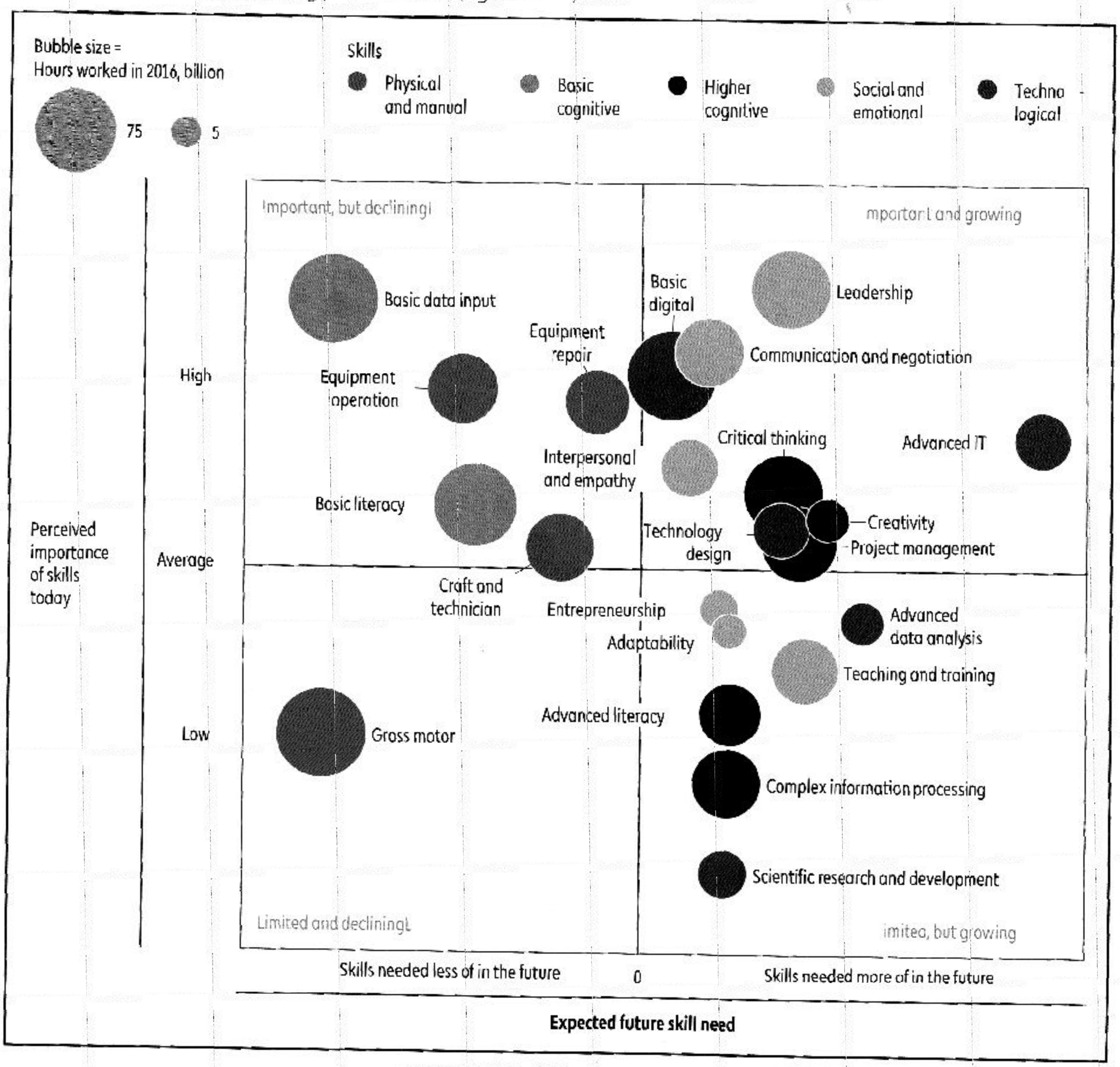

Figure vi-13: Skills of Today vs. Skills of Future

BEST PRACTICES IN VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING

Countries around the world have varied systems of vocational education and training. While European system of dual VET is most celebrated, other countries have developed other variations suitable to their context. Features of VET systems in Germany, Switzerland, China and Singapore are described in Appendix: 1 on page 272and Appendix: 2 on page 272, Appendix: 3 on page 273and Appendix. 4 on page 273.

ACTION PLAN FOR AP

Center for Lifelong Learning

Establish a center for lifelong learning (APCLL) in Amaravati (Figure vi-14 on page 74) in collaboration with NACF, SFIVET, IHK Akademie and other such institutes around the globe. Establish 3 more satellite campuses in Anantapur, Tirupati and Vizag for coordinating lifelong learning in respective regions. (NB: The locations are indicative and can will be finalized by

25 Skill Shift: Automation and the future of the workforce, McKinsey Global Institute, May 2018

CASE STUDIES

Professional Conversion Programme (PCP), Singapore For PMETs

Professional, Managers, Executives and Technicians) of Singapore (citizen or permanent resident) aged 21 and above who are increasingly at risk of being in jobs that may become irrelevant in few years, Workforce Singapore has launched a special programme. The partner companies can offer training in one of the two modes:

» Place and Train: The PMET is hired by a partner and then provided the necessary training for the new job

» Attach and Train: The PMET is provided training and work attachments in the partner industries in growth sector with high employment opportunities

The training partners are provided incentives from the government in form of course-fee as well as salary support ranging from 70% to 90% of course fee or salary.

National Center of Excellence for Workforce Learning, Singapore PHoused in Nanyang Polytechnic, the National Center of Excellence for Workforce Learning (NACE) has been established to meet the training needs of SMEs who often do not have adequate infrastructure or capacity to train their workforce. Led by Nanyang Polytechnic and supported by SkillsFuture Singapore (SSG), the Centre is a collaboration with the Swiss Federal Institute for Vocational Education and Training (SFIVET), and the German Chamber of Industry & Commerce (IHK Akademie).

The center will help SMEs identify the training needs, provide logistics and financial support for the training and may also train a core group of employees for training others. It targets to help over 1,000 companies, particularly Small and Medium Enterprises (SMEs), build best practices in workplace learning and work-learn capabilities by 2023, thereby transforming these companies into learning workplaces.

SkillsFuture Singapore pays for up to 90% of training cost for SMEs and up to 70% for non-SMEs for training programmes organized in-house by the employers in collaboration with the center. The collaboration between NACE, SFIVET and IHK Akademie will build a pool of skilled trainers who are capable of identifying and evaluating issues in their companies and providing customized training solutions. SFIVET and IHK Akademie will also share with NACE's trainers their experience and expertise in training, and building good in-house systems and processes, which can be applied to Singaporean companies.

the department after due diligence). The newly created institute will have the overall responsibility of designing and implementing all vocational education & training and skill development programmes in the state.

APSSDC shall establish one state-of-art campus in Amaravati (Figure vi-15 on page 74) in Center for Lifelong Learning and one Polytechnic in each district will be upgraded to global standard as the resource institute for VET in their respective district. These upgraded polytechnics will be responsible for mentoring other polytechnics and ITIs in the district as well as coordinating all skill development efforts in the district.

The functions of the Center for Lifelong Learning will include:

» Curriculum design / approval for polytechnics, ITIs as well as other skilling programmes

» Quality assessment of polytechnics and ITIs (fund release may be made conditional on these ratings)

» Identification of skill gaps in various sectors and functions, designing programmes in those sectors and functions in collaboration with industries

» Identification of the training needs of SME clusters and designing specific programmes and support required for each cluster

» Create and manage the 'Skill Map Portal' - a single repository as well as exchange of skill required by the industries and skills available in the workforce (Figure vi-16 on page 74)

» Clearly specify the norms for providing grants or subsidies for training programmes as defined above. The norms should include the placement rate, type of training programme and the training facility.

» Benchmark the status of learning using a Composite Learning Index

Reimagining Skill Development

Reimagine the skill development programme to link it to industry needs. Only the following types of programmes to be provided funding support:

Place and train:

A company selects 1.5-2 times their requirement and provides them the required training. The company absorbs the pre-agreed number of candidates. Remaining candidates will be supported by APCLL to find a job in related / ancillary companies. APCLL may provide 50-75% of the training cost.

CENTER FOR LIFELONG LEARNING

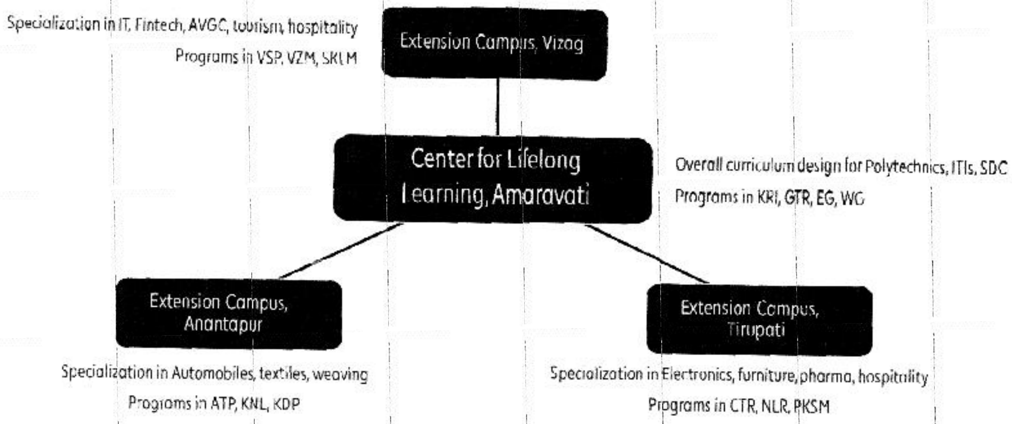

Figure vi-14: Center for Lifelong Learning

UPGRADATION OF APSSDC AND POLYTECHNICS

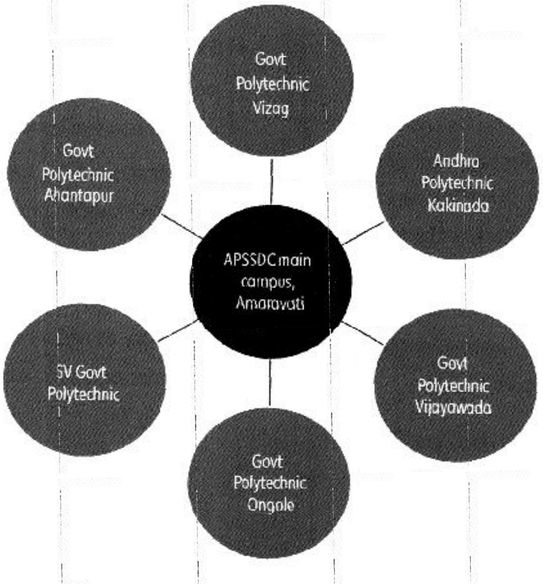

Figure vi-15: Upgradation of APSSDC and Polytechnics

SKILL MAP PORTAL

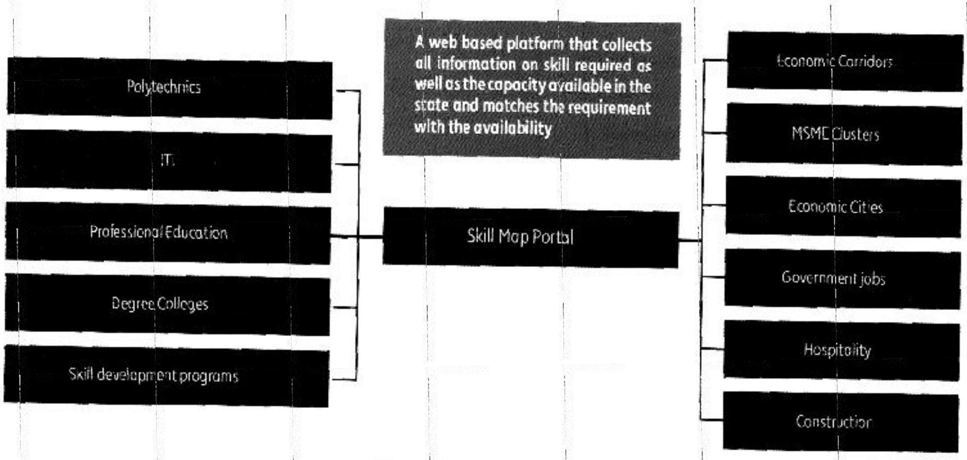

Figure vi-16: Skill Map Portal

Upgrade and update:

For the existing employees in a sector or function which is expected to undergo rapid changes, APCLL will design the courses in collaboration with global partners and invite the companies in the state to participate in the training. APCLL may provide 50-75% of the training cost.

Future Technologies:

APCLL, in collaboration with global partners and industries, will design training programmes in technologies of the future. Undergraduate students, young graduates and employees of technology companies may participate in the training programme. APCLL may bear 75-100% of the training cost.

Making polytechnics and ITIs attractive

To make polytechnics and ITIs more attractive and competitive, following steps will be taken

- Upgrade the curriculum of Polytechnics and ITI to cater to the changing needs of the industry. Design industry partnerships / apprenticeships, guest lectures and workshops.
- Upgrade the infrastructure in Polytechnics and ITIs to NBA accreditation standards. Provide digital/virtual classrooms in all institutes to improve the quality of instruction.
- Authorize the institutes to hire guest lecturers at market rates and encourage them to hire more of their teachers from practical backgrounds (those working in industry or having significant work experience in industries).
- The fee reimbursement being provided for engineering education for those having completed diploma from polytechnics can to be redesigned to support only those who work at least 2 years in a gainful employment post their diploma.
- Establish Industry-Institute-Management-Committee in every institute and grant them the authority to design the courses within the broader curriculum framework (or part of it as in China model)
- Awareness programmes in secondary schools to make the students aware of the opportunities available if they wish to pursue vocational education. The programme will may also include awareness about the equivalence of these course to regular academic track as per national curriculum framework.

Quality Assessment and Accreditation Council

Create a Quality Assessment and Accreditation Council (Exhibit 27) to create quality standards for government institutes, assess the institutes on those standards and help them obtain accreditation from appropriate authorities.

Create centers of excellence in areas with immense growth potential in next 5-15 years:

- Agro & Food Processing
- Construction
- Hospitality & Paid Care Services
- Urban Planning & Smart City Management
- 3D printing / manufacturing
- AI application in Healthcare, education, agriculture
- Animation, visual effects, gaming, media & entertainment
- Logistics

Priority Sectors

As per the skill gap assessment study done by NSDC, following are the sectors to prioritize. Approximate capacity required in each of these sectors at various levels will be estimated using the existing and proposed projects in the state.

QUALITY ASSESSMENT & ACCREDITATION COUNCIL

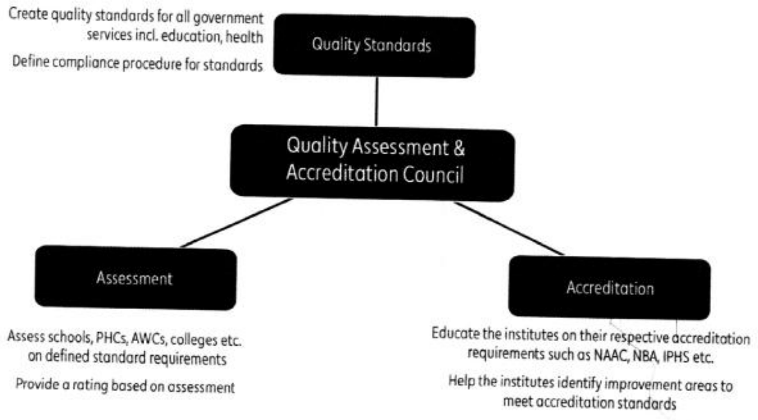

Figure vi-17: Quality Assessment & Accreditation Council

S NO	SECTOR	DISTRICTS
1	Construction	Vizag, Krishna, Guntur
2	Tourism & Hospitality	Chittoor, Krishna, Vizag
3	Banking & Insurance	Vizag
4	IT / ITeS	Vizag
5	Agriculture	All districts
6	Healthcare	All districts
7	Transportation & Logistics	Krishna, Vizag, Anantapur
8	Textile & Leather	Nellore, Vizag, Guntur, Vizianagaram
9	Chemicals & Pharma	Vizianagaram, Srikakulam
10	Auto & auto components	Chittoor, Krishna, Nellore
11	Food Processing	East & West Godavari, Krishna, Chittoor

Table vi-25: Priority Sectors and District Mapping

THIRD PARTY EVALUATION OF SCHEMES AND OUTCOMES

In order to evaluate the robustness of the data-systems and impact of government schemes at field level, the government of Andhra Pradesh commissioned third-party evaluation of schemes and outcomes. UNICEF was selected as the partner for the sectors of Health, Nutrition, Sanitation and Education. After extensive brainstorming, a set of indicators and schemes from these sectors were selected for the evaluation exercise. A household survey as well as facility surveys for all associated facilities were designed. The survey revealed that the data being reported on the Realtime Outcome Monitoring System (ROMS) is within the statistical margins of error. Some of the other key findings from the survey were as follows:

» Sanitation infrastructure is not yet saturated. 8% schools do not have separate girls' toilet and 17% schools do not have boys' toilet. Almost one third of the anganwadi centers in rural areas do not have toilets. 28 PHCs (out of 389 surveyed) didn't have usable patient toilet.

» Utilization of available infrastructure is also not satisfactory. 17% of the toilets in the schools were found locked, mostly due to lack of maintenance provision.

» Satisfaction with the basic anganwadi services such as supplementary nutrition program is very high (98-100%). However, almost one in every two women are not aware of all the government schemes in health and nutrition. Anganwadi workers, ASHA and other field staff must be encouraged to make the populace aware about the government schemes.

» Door-to-door solid waste collection is saturated in the urban areas, however, in rural areas, a significant proportion reported not being aware of the service. Saturation of the waste collection should be achieved on priority in rural areas as well.

» The utilization of aspirational infrastructure such as digital classrooms is not satisfactory. In 30% of the surveyed schools having digital classrooms, the digital classrooms are not being used regularly. This validates the average usage hours data published by the department which have remained low.

» Quality of food being supplied in supplementary nutrition program was one of the key concerns raised in the qualitative focus-group-discussions held with the beneficiaries and the service providers.

» Most of the field-level staff engaged in health and nutrition services (AWW, ANM, ASHA) have a significant workload of managing the records in the registers. These records are currently being managed manually which takes a lot of their time which could otherwise be utilized in providing the care services. In most of the districts, the staff reported not having received any MIS training or training on any IT tools.

Overall, the exercise reinforced the accuracy of data systems and at the same time also highlighted the aspects that cannot be uncovered by mere data.

KEY PERFORMANCE INDICATORS			
S NO	KEY PERFORMANCE INDICATOR	CURRENT STATUS	FINAL GOAL
	Health		
1	IMR	10.5	6 (March 2024)
2	MMR	66	31 (By March 2024)
3	Health facilities meeting IPHS norms (%)	47	100 by 2019
4	Immunization (1-5) years (%)	89	100 by 2019
5	Anaemia in Pregnant Women (%)	64	16 by 2024 (best country value: USA)
6	Anaemia in adolescent girls (%)	26	3 by 2024 (best country value: China)
7	Mortality rate attributed to NCDs (number of deaths per 100,000 persons)	472 (GBD India, 2016)	262 by 2024
8	Mortality rate attributed to CDs (number of deaths per 100,000 persons)	166 (GBD India, 2016)	69 by 2024
9	Newborns having weight less than 2.5 kg to newborns weighed at birth (in %)	6 (HMIS 2017)	4 - (Best country value: Finland) by 2024
10	households with any usual member covered by a health scheme or insurance (%)	75% from NFHS-4	100% by 2024
11	PHC and Sub-Centre coverage as per norms	PHCs: 56% Sub-Centres: 67%	100% by March 2019
12	AWCs with Modern Infrastructure		100% by March 2024
	Education		
1	GER Primary	86%	105 by 2022
2	GER Upper Primary	84%	100 by 2022
3	GER Secondary	79%	100 by 2022
4	GER Higher Secondary	60%	100 by 2024
5	GER Higher Education	31%	50 by 2029
6	GPI - Higher Education	0.78	1 by 2024
7	Literacy Rate	67%	100 by 2022
8	Overall NAS Class 3 rank		Rank 1 by 2022
9	Overall NAS Class 5 rank		Rank 1 by 2023
10	Overall NAS Class 8 rank		Rank 1 by 2024
11	Overall NAS Class 10 rank		Rank 1 by 2025
12	Colleges accredited with NAAC (%)	12% (NAAC 2017)	100% by 2024
13	Research Published in Peer Reviewed International Journals	Data to be Collected	Targets to be Set
14	Research Grant	Data to be Collected	Targets to be Set
15	Number of universities with rank under 100 in NIRF university Rankings	6 (NIRF 2018)	
16	Number of universities with rank under 500 in TIMES Higher Education Rankings	0 (TIMES 2018)	
17	Polytechnics accredited to NBA (%)	0% (AICTE 2017)	100% by 2024
18	Enrolment rate Polytechnics (%)	52 (AICTE 2017)	>90% by 2024
19	Placement rate in Polytechnics (as % of passed)	23 (AICTE 2016)	>70% by 2024
20	Number of Polytechnics that have MoUs with industries for industrial training (no.)	Data to be collected	-
21	Teachers trained	13% (in service training)	50% of all teachers every year
22	At least one residential school per mandal		
23	Lab facility in all colleges		
24	ITI(s) submitted relevant documents for grading to DGT (%)	15% (73/485)	100% by March 2024
25	ITI(s) with ratings greater than 3 (out of 5) in DGT grading metric (as % of institutes who submitted)	4% (3/73)	>75% by March 2024
26	Enrolment rate in ITI(s) (%)	73%	100% by March 2024
27	Placement rate in ITI(s) (%)		>95% by March 2024 (Highest in Pune ITI)
28	Number of ITI(s) that have MoUs with industries for industrial training (no.)		
	Skill Development		
1	Number of students trained (schools, colleges, ITIs) (no.)		
2	Number of unemployed youth trained		
3	Number of unemployment youth trained placed		
4	Number of persons trained in priority sectors		
5	Number of persons placed (sector-wise)		
6	Number of current workers undergone skill upgrade to gain higher skills		

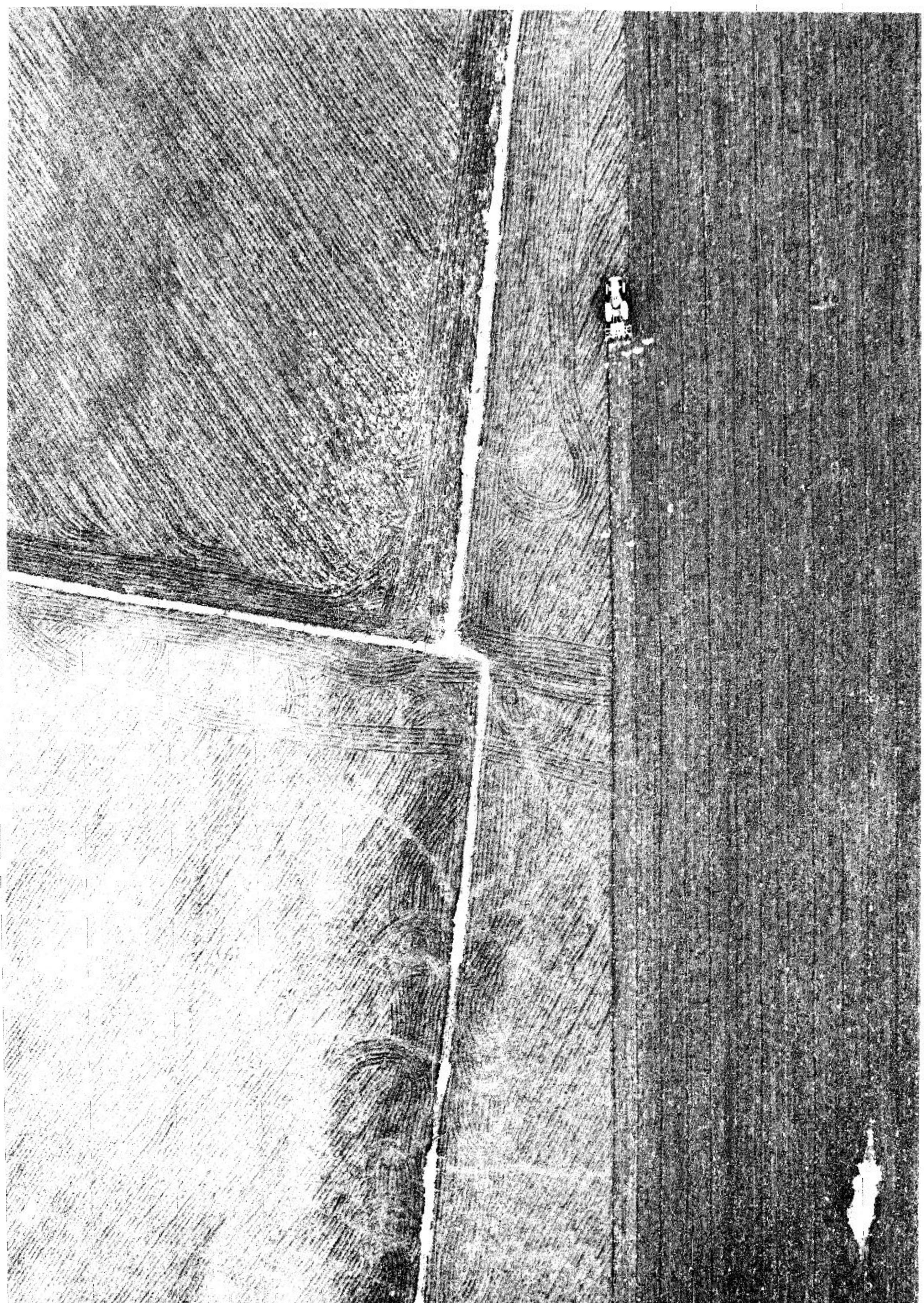

AGRICULTURE & ALLIED SECTOR

NATURAL FARMING, DIVERSIFICATION AND PROCESSING

Andhra Pradesh is the only state in the country, which has clocked an average growth of 11% in the last four years, despite facing droughts and cyclones. Horticulture and Fisheries sub-sectors have not only increased its share in the GSDP but have also achieved high growth rates. Ananthapur, Chittoor, Kurnool and Kadapa are fast-emerging as the Horticulture hub of the state. AP aspires to become the Organic Food Production Hub of the Country by 2023-24 in Vision 2.0. The focus will be on increasing the profitability of farmers and Agro-processing. Covering 6 million farmers under Zero Budget Natural Farming, increasing the net irrigated area, deeper penetration of AgriTech, Diversification into Horticulture, saturating the identified potential area under micro-irrigation, improving the milk yield per animal with better nutrition and health care, focusing on quality output from Aquaculture, upgradation of the markets, developing the Cold-chain around the value chains and creating the best ecosystem to improve the level of Food Processing and export will be important interventions for the next five years

INTRODUCTION

The bifurcated state of Andhra Pradesh has 13 districts spread over 6 agro-climatic zones and broadly 5 different soil types to cultivate a wide range of crops. It is bestowed with a long coastline of 974 kms. The total geographical area of Andhra Pradesh is 162.97 lakh hectares. Out of this, 37.1% is under Net Area Sown (including fish culture) (Crops- 58.94 lakh Ha and fish ponds- 1.54 lakh Ha) and 22.60 % is under Forest (36.88 lakh hectares). The average rainfall of the state is 966 mm. The state has a net area irrigated of 27.63 Lac Ha (2017-2018) and cropping intensity of 1.26 (2017-18). The contribution of the Agriculture and Allied Sector to State GVA (at Current prices) have increased from 30.38% in 2014-15 to 34.37% in 2017-18.

Doubling the Farmer Income

Andhra Pradesh is the only state in the country which has nearly doubled the farmer's income over the last four years. This is attested by the fact that the Agriculture and Allied Sector GVA increased from Rs. 1.28 lakh crores in 2013-14 to Rs. 2.52 lakh crores in 2017-18, an increase of 97% over the four years. Also Andhra Pradesh is in the first place in the country in Agriculture and Allied Sector with four year average annual growth rate of 11.0 %, despite facing droughts and cyclones.

Agriculture Free of Monsoon Vagaries

The Agriculture Sector growth rates and the annual rainfall during the last 4 years is given in the Table below. It clearly shows that despite significant deficient rainfall in three out of the last four years, the agriculture sector showed very robust growth rates indicating that farmers no longer are prisoners to the monsoon and efficient water and irrigation management practices put in place in the state have started delivering sustained dividends.

YEAR	GROWTH RATE IN AGRICULTURE SECTOR (%)	RAINFALL DEVIATION (%)
2014-15	3.55	(-)34
2015-16	7.78	(-)5
2016-17	14.91	(-)29
2017-18	17.76	(-)14

Table vii-26: Growth rate in Agriculture

Yet there are still significant issues weighing down on agriculture sector and farmers of the state that need focused and timely attention. Post-bifurcation of the erstwhile Andhra Pradesh, the residuary Andhra Pradesh had 55%[1] of its workforce engaged in agriculture contributing to the sectors GVA, which had a share of 27.6% in the total GVA. This indicated that the agriculture was less productive but with excess manpower. So, the prime focus of the AP Vision 2029 was enhancing the productivity of the agriculture sector and bringing down the share of the labour force engaged in the sectors to the level of 22%-24% by 2029, by securing productive employment opportunities in the industry and service sectors, especially in manufacturing along with harnessing and strengthening the growth of non-agricultural sectors in the rural economy.

The Strategies proposed in AP Vision 2029 for enhancing the productivity of the agriculture sector were primarily on improving crop productivity and quality, input use efficiency, institutional credit, marketing, waste minimization, value addition, risk mitigation, etc. to ensure a double digit growth rate for the Agriculture and Allied Sectors[2].

Diversifying Agriculture Sector

Analysis of the different sub-sectors of the agriculture sector shows that the results achieved over the last four years have varied significantly amongst the sub-sectors. In terms of share in the agriculture sector and sub-sectoral growth rates, horticulture and fishery has not only increased its share but also achieved high growth rates. Livestock while maintaining more or less the same share has also maintained high growth rate. Agriculture on the other hand has both reduced share and shown comparatively poorer growth rates. The Table gives the overview of the share of the Sub-sectors (at Current prices) and their annual growth (at 2011-12 Constant prices).

SUB-SECTOR	SHARE IN AGRICULTURE SECTOR GVA (%)			ANNUAL GROWTH RATE OF GVA (%)		
	2015-16 (SRE)	2016-17 (FRE)	2017-18 (AE)	2015-16 (SRE)	2016-17 (FRE)	2017-18 (AE)
Agriculture	23	18	16	-13.2	-7	12.3
Horticulture	26	28	30	5.1	28.2	17.2
Livestock	31	32	30	16.1	15.7	13.1
Fisheries	19	20	23	38.9	26.6	30.8
Share of Agriculture & Allied Sector GVA to State GVA	31	33	34	7.78	14.91	17.76

Table vii-27: Share of the Agriculture Sub-sectors (at Current prices)

New Emerging Front Runners

The performance of Agriculture and allied sector GVA at the District level, throws up encouraging emerging trends for the state. The Table below gives the district wise GVA for the agriculture and its sub-sectors for the year 2017-18.

DISTRICT	GVA FOR 2017-18 (AT CURRENT PRICES)				
	Agriculture	Horticulture	Livestock	Fisheries	Agriculture Sector
Srikakulam	1735	1824	2376	1088	7191
Vizianagaram	1419	3314	2813	575	8270
Visakhapatnam	1050	3659	4748	2056	11845
East Godavari	3889	5994	6624	5846	22767
West Godavari	5590	5308	8445	16472	36048
Krishna	4059	5680	8798	17355	36073
Guntur	5362	5760	7521	3112	22002
Prakasam	2905	4997	9003	2433	19719
Nellore	2275	1855	4727	7376	16495
Chittoor	2263	10752	6497	86	19995
Kadapa	1115	8249	2936	48	12566
Anantapur	2834	11921	5163	104	20401
Kurnool	5116	6194	7322	380	19356
Andhra Pradesh	**39610**	**75507**	**76974**	**56929**	**252847**

Table vii-28: District wise GVA for the agriculture and its sub-sectors for the year 2017-18

1 https://labour.gov.in/sites/default/files/AP%20District%20Level%20Report.pdf

2 The strategy for securing productive employment opportunities in the industry and service sectors is detailed out in the later chapters.

The salient findings emerging are as follows:

» Chittoor, Kadapa, Ananthapur and Kurnool are emerging as the horticulture belt of the state with the share of horticulture GVA for the districts Chittoor, Kadapa and Ananthapur being more than 50% of the its agriculture GVA.

» The livestock sector GVA of Vishakhapatnam, Prakasam and Nellore is greater than their corresponding agriculture and horticulture GVA together.

» The districts of Chittoor, Ananthapur and Kurnool too show high livestock GVA along with horticulture.

» Thus the Rayalaseema districts in spite of being low rainfall and drought prone are becoming the emerging horticulture and livestock belt of the state, which will be the primary drought proofing strategy for the region.

» In terms of fishery, districts West Godavari, Krishna and Nellore have higher GVA in this sector than the other sub-sectors. Along with East Godavari, these three districts are the emerging front runners for fishery

» Even the traditional Rice Bowl districts of East and West Godavari, Krishna and Guntur now have high GVAs in horticulture, livestock and fishery sub-sectors indicating sectoral diversification.

» The drought prone districts of Ananthapur, Chittoor and Kurnool, which also lie in low rainfall semi-arid agri-climatic zone, are the top three in GVA of agriculture and horticulture combined in the state(Ananthapur - Rs. 14,755 Crore; Chittoor - Rs. 13,015 Crore; and Kurnool - Rs. 11,309 Crore)i.e. 12.82%, 11.31% and 9.82% respectively.

» Ananthapur district has the least rainfall in AP with an annual rainfall of 572 mm but has the highest GVA contribution from agriculture and horticulture combined, i.e., Rs. 14,755 Crore, in the state during 2017-18 (against Rs. 6937 Crore during 2014-15). This is even higher than that of the 4 delta districts of East Godavari, West Godavari, Krishna and Guntur and can be credited to water management and diversification to horticulture and other Government initiatives in the state.

» One region of concern is the districts of Srikakulam, Vizianagaram and Visakhapatnam, which are amongst the high rainfall area in the state but have amongst the lowest agriculture sector GVA. However, since all three districts have started showing growing horticulture and livestock sub-sectors, these may be the road ahead for them in catching up.

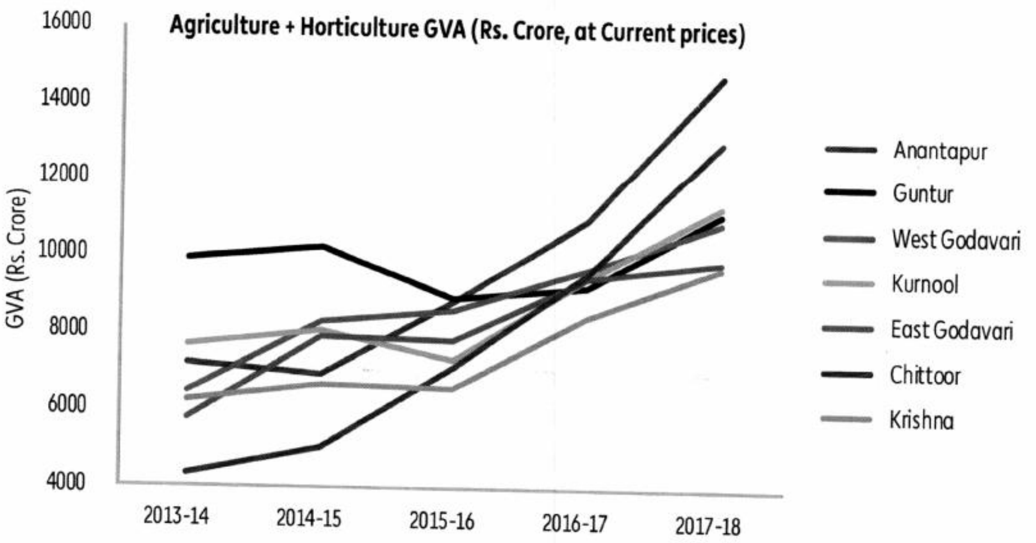

Figure vii-1: Agriculture + Horticulture GVA (Rs. Crore, at Current Prices)

It can be observed that horticulture, fisheries and livestock sub-sectors are rapidly replacing agriculture and increasingly becoming the growth engines for the sector. This is of double significance as these sub-sectors are also highly amenable to agri-processing and value addition, thereby having very high potential for further productivity gain.

MAJOR INITIATIVES UNDERTAKEN DURING 2014-2018

The excellent growth achieved in the agriculture sector in the last four years is a result of the harmony between the hard effort of the state's farmers and the able and sustained support provided to them by the government through a plethora of schemes and policies it has initiated. Consequently, as mentioned earlier, Andhra Pradesh is the only state in the country which has nearly doubled the Farmers' Income in the last four years.

Agriculture

Crop productivity

The productivity of major crops grown in AP significantly increased year on year since 2014-15 to 2017-18. In 2016-17, AP stood 1st in India in productivity of maize & jowar and 2nd place in rice. Rice productivity increased from 3532 kg/Ha in 2014-15 to 3815 kg/Ha in 2017-18, while maize productivity increased from 6390 kg/Ha to 6911 kg/Ha in the said period.

Certified Seed

Is distributed on subsidy to the farmers through d-Krishi (Digital Krishi Kalyan), a tab based Android Application, which identifies the actual cultivator by biometric thumb impression using their Aadhar Number for validation and distribute the required quantity of subsidized seeds. In order to position itself as a Global Seed Hub and to ensure availability of quality seed at low cost to every farm holder in the State, a Mega Seed Park was established in the state in 650 acres in Kurnool District in collaboration with IOWA State University, USA with a total cost of Rs.670 Crore.

Soil Health Management

Andhra Pradesh state has achieved 1st place in distribution of Soil Health Cards. During the 1st cycle of Soil Health Card Scheme (2015-16 & 2016-17) it distributed 64.38 lakh SHCs to the farmers and during the 2nd cycle (2017-18 &2018-19), 34.65 lakh SHCs have been distributed in the year 2017-18. Distribution of SHCs for the year 2018-19 is under progress and another 35.14 lakh SHCs distribution will be completed by March 2019. AP is working with Bill & Melinda Gates Foundation by sharing new and innovative technology in soil analysis and soil health management for digital soil mapping to educate the farmers on soil nutrient status and fertilizer management. A MoU has been signed between CIMMYT and GoAP. A Spectroscope supplied by CIMMYT has been installed in the existing lab at RARS, ANGRAU, Tirupati. A gold standard soil testing lab is being set up in AP under the guidance of BMGF, who will also develop technically sound manpower by imparting trainings. Generation of DSMs and subsequent production of soil health cards is the future strategy. For the first time in India, AP has enhanced micronutrient subsidy from 50% to 100%. An area of 36.62 Lakh Ha has been covered under micronutrients during the period 2014 to 2018.

Zero Budget Natural Farming (ZBNF)

AP rolled out the ZBNF programme in 2016-17 and has targeted to cover 6 million farmers by 2024 and become 100% natural farming state . Rythu Sadhikara Samstha (RySS), a not-for-profit company fully-owned by the State Government has pioneered Zero Budget Natural Farming in the state. 40,656 farmers from 704 villages in 116 mandals have been covered under ZBNF in 2016-17. The number of farmers increased in 2017-18 to 1.63 Lakh across 972 villages in 331 mandals. ZBNF was selected as one of the 10 Best projects out of 120 global entries and won 3rd place in the Global Award at Paris Peace Forum in November 2018.

Farmer suicides

The numbers of suicides from 2004 to 2014 were 1987 on an average of 199 suicides per year. With the continuous focus on the farm related issues, the Govt. has safeguarded the farmers from the private moneylenders and able to reduce the farmer suicides to an average of 79 per year during the last 5 years.

Loaning to tenant farmers

First time in India, AP has made arrangements for issue of Certificate of Cultivation (COC) to tenant farmers through the Department of Agriculture to facilitate the availability of institutional credit, crop insurance, farm implements and input subsidy to the tenant farmers. The tenant loaning in 2014-15 was Rs.272 crore covering 1.34 lakh farmers, in 2015-16 it was Rs.478 crore (2.08 lakh farmers), in 2016-17 was Rs.705 crore (2.28 lakh farmers), in 2017-18 was Rs.3145 crore (9.80 lakh farmers) and in 2018-19 so far Rs.4757 crore was distributed to 10.69 lakh farmers.

Crop Insurance

During the year 2016-17, the AP paid premium subsidy amount of Rs.311.27 crores and Crop Insurance claims to a tune of Rs. 923.26 crores has been paid by the Insurance Companies benefiting 9.39 lakh farmers. During the year 2017-18, the state has paid premium subsidy amount of Rs.463.91 crores and Crop Insurance claims to a tune of Rs. 492.18 crores has been paid by the Insurance Companies benefiting 7.02 lakh farmers.

IoT in Agriculture

An international event- AP AgTech Summit 2017 was organised at Visakhapatnam to facilitate the availability of latest technological innovations to the farming community. During this event, conducted pitch competition and selected 5 winners to utilize latest technological innovations for the benefit of farming community.

Infinium Solutionz Pvt. Ltd, Sat Sure analytics India, Kisan Network, Krishi Star and Big Haat Agro Pvt. Ltd signed MoUs with the Agriculture Department to provide technical information with defined action plans. Digital Technology in agriculture can improve the performance and monitoring on real time basis.

Crop Advisories

Vassar Labs has developed Crop sowing advisory for the farmers in rainfed crops on the basis of current soil moisture and weather forecast. In Kharif, 2018 advisory were sent in vernacular language through SMS to around 10,000 villages of 403 mandals covering all rainfed crops.

One week advance early warning system on soil moisture stress has been developed by the same vendor that raises advisories for alerting each village level agriculture functionary on how many acres of farm land is under severe soil moisture stress condition, and will suffer if no external intervention is done in form of irrigation, and also provides the information on water source and quantity needed for supplementary irrigation.

Another early warning system for pest and diseases developed by Vassar Labs in collaboration with State Agricultural Universities is making use of Artificial Intelligence (AI) based predictive modeling on weather data, crop type, and soil moisture conditions to providing widespread alert on incidence on pest and diseases for crops.

One week advance alerts are given for 56 different pests and diseases of important field crops. Plantix Mobile App is used for scanning the infested crops to get a field validation and curative prescription is provided to the farmers.

e-Panta

Season wise real time crop coverage on ground using android app by joint team enumerations of Agriculture, Revenue, Horticulture and Department of Economics & Statistics. During Kharif, 2018 e-panta bookings done were in 36.68 lakh ha in Agriculture, 6.68 lakh ha in Horticulture & 0.87 lakh ha in Social Forestry.

Satellite based crop area estimation and loss assessment project

This project is being undertaken by Amnex Infotechnologies Pvt. Ltd. by adopting the methodologies like Satellite image processing, Crop classification, machine Learning, Artificial Intelligence, Big data analytics and field survey for Ground truth, the same will be updated in the web portal & APAGNET.

Satellite based Agriculture Risk Management project

This project is being undertaken by Satsure Analytics India Pvt. Ltd. to provide Decision Intelligence for efficient administration of crop insurance under Pradhan Mantri FasalBima Yojana (PMFBY) by using satellite enabled large area analytics.

Externally aided projects

AP Integrated Irrigation & Agriculture Transformation Project (APII&ATP)- World Bank supported: Government is implementing this Project funded by World Bank which would be implemented over a period of 6 years, providing benefits to 2 lakh farming families covering 1.47 lakh ha of agriculture land in 1211 tank command areas.

The total estimated project cost is Rs.1600 crore, out of which, Rs.450 crore was allocated to Agriculture. AP. Irrigation and Livelihood Improvement Project (APILIP-Phase II) - JICA supported: Government is implementing this Project funded by JICA, which would be implementing over a period of 6 years, with total outlay of Rs.2000 crore, out of which, Rs.15.20 crore is allocated to Agriculture for 2018-19 to be implemented in 13 districts for 20 medium irrigation projects and 445 minor irrigation tanks.

Drought mitigation

The state has decided to mitigate the dry spell by adopting Raingun method of irrigation. 13,334 Rainguns & Sprinklers, 7970 oil engines and 3.50 lakh additional water carrying pipes were procured, with an expenditure of Rs.111.97 crore placed in godowns at mandal level for use by the farmers.

Rain guns coupled with drip and sprinkler irrigation methods deployed especially in Rayalaseema region to save the standing crops of paddy, chilli and cotton.

During Kharif, 2018 an extent of 25,795 Ha was protected from moisture stress through Raingun operation in 6 districts i.e., Ananthapuramu, Chittoor, Kadapa, Kurnool, Prakasam and Nellore. During Rabi, 2018-19,an extent of 15,296 Ha was protected from moisture stress through Raingun operation in 4 districts i.e. Ananthapuram, Kadapa, Kurnool and Nellore.

Labs in Amravati Agriculture Complex

The Department of Agriculture is establishing the State Agricultural Management & Training Institute (SAMETI), DNA Fingerprinting & Transgenic Crops lab (DFTCML), Pesticide Coding Centre, Bio-pesticide Quality Control Lab, Pesticide Residue Laboratory, Fertilizer Coding Centre & Fertilizer Quality control lab at State Seed Farm, Amaravati. The construction work of these labs is in progress.

Agricultural Marketing

13 Market Yards in the State are being modernised at the rate of one Market Yard per district, with the state-of-the-art facilities like primary processing centres for turmeric, groundnut and chilli, electronic weigh bridges, loading and unloading platforms, colour and size graders in vegetable and fruit market yards, LED screens for real time display of trade and price information, modern warehouses, Collateral management services, Negotiable warehouse receipts. 17 Quality assaying labs set up in e-NAM Markets where farmers have gained 2 to 5 % extra price for their produce. Primary processing centres being setup in Duggirala, Kadapa and Adoni Markets for Value addition to benefit farmers. Rs.192 Crores worth of developmental work has been taken up in Markets Yards from 2014 to 2018 for creation of modern warehouses, drying platforms etc. Godowns storage capacity of Market committees increased by 60% from 5.72 Lakh MTs to 9.12 Lakh MTs. 13 Cold storages with 52000 MTs capacity under construction at a cost of Rs.65 Crores.

Amendment to the AP (AP&LM) Act 1966

Through Amendment to the AP (AP&LM) Act 1966, reforms like Provision for Establishment of Private Markets, Provision for setting up Direct Purchase Centres by bulk buyers, Contract Farming, Provision for trading through Electronic Platform, Single Point Levy of Market Fee, Unified Single Trading Licence, Establishment of farmers consumer markets, removal market cess on Cotton seed and removal of Market cess on Fruits and vegetables including Onion have been introduced in the state. Through Rythu Bandhu Pathakam, interest free pledge loans are given to farmers on the pledge of their produce kept in AMC godowns whenever there is a fall in price of commodities due to glut in the market. Interest free loans under Rythu Bandhu Pathakam doubled from Rs.26 crores in 2014-15 to 54.07 Crores in 2018.

Market Intervention Scheme

This was started in the state with a fund of Rs.500 Crores, was set up for the state, out of which Rs. 250 Crores used for redgram procurement and price subvention @ Rs.200/quintal was paid to maize &jowar farmers. Rs.135 Crores was paid to 57,910 chilli farmers in 2017-18. Onions and tomatoes were procured to stabilize the prices of onion & tomato. 3.10 Lakhs quintals worth Rs. 26 Crores onions were procured to help farmers.

Modernization activities

Modernization activities have been taken up at 80 Rythu Bazars for providing all facilities like RO plants for Drinking water, Separate toilets for men and women, new shops construction, LED boards for price display, bio-compost machines for waste management and Walk in coolers for vegetables. Under Zero Waste Mission, initially two bio-compost units have been installed at Payakapuram Rythu Bazar in Krishna District and at Chuttugunta Rythu Bazar in Guntur District as a pilot project.

Debt Redemption Scheme to farmers

AP is implementing the Agriculture Debt Redemption scheme with an outlay of Rs.24,000 Crores. Debt Redemption were released upto3rd installment, including Horticulture debt redemption, Girijan corporation society and 10 lakh grievances, deceased, tenant farmers including RMGs & JLGs, totaling Rs.15,147.57 Crores has been credited into farmers accounts. For Horticultural crop loan, it was considered up to maximum of Rs.50,000/-@ Rs.10,000 per acre. So far, under Horticulture Debt Redemption, Rs.384.47 crores was credited into 2.23 lakh loan accounts of farmers.

Horticulture

AP produced 251.35 Lakh MT of output from the Horticulture area of 16.02 lakh Ha in 2017-18. Andhra Pradesh stands first in productivity of Chilli, Cocoa, Lime, Oil Palm, Papaya, Coconut and Tomato and 2nd in Cashew, Mango, Turmeric and Sweet Orange in India. The Andhra Pradesh Banganapalle Mango has got a Geographical Indication (GI) tag, making AP the proprietor of the variety known for its sweetness.

Micro Irrigation

AP achieved the highest coverage under micro-irrigation in the country during 2017-18 and 2018-19. So far, an area of 11.53 Lakh Ha has been covered under micro irrigation. Under Drip Irrigation implementation, Kadapa and Ananthapuramu Districts stands in 1st and 2nd place in India among the top 10 districts in terms of area coverage (2018-19) and Prakasam, Kurnool, Chittoor and West Godavari also appear in the list of top 10 districts.

Farmer Producer Organisations

151 FPOs have been registered in the state for horticulture produce with 89,390 farmer members. Rs. 12.33 Crore has been provided to 50 FPOs to implement business plans. Companies like Future Group, Desai Fruits Pvt Ltd, LEAF, Jain Farm Fresh, ITC, Bayer, Mondelez and Big Basket have provided better market linkage to the state's Horticulture crop produce through their FPO-PPP projects. The Department has also established several post-harvest storage and value addition infrastructure at FPO level.

New Varieties

The Department of Horticulture has introduced new varieties of onion in Kurnool, process-able varieties of tomato, high curcumin content varieties of turmeric, Mauritius variety (process-able) of pineapple, high productivity variety Panniyur in Balck pepper and Orchid cultivation under protected cultivation.

Livestock

Production

Increase in the production of milk, meat & egg, coupled with fodder policy and timely interventions have given a big thrust to the Livestock sector. AP progressed in milk production from 122.78 LMT (5thin India) in 2016-17 to 138.25 LMT (4thin India) in 2017-18. The egg production increased from 1582.75 Crore (2ndin India) in 2016-17 to 1777.77 Crore (1stin India) in 2017-18.

Fodder Policy

Fodder Policy with Rs.250Crs, was initiated in 2015 with introduction of innovative Silage production, TMR Technologies and fodder production through OPGK/MPGK to ensure fodder self-sufficiency at village level. Large number of entrepreneurs have been promoted in this sector to established silage baling machines and TMR Block making, using latest technology. To tackle fodder shortage and to mitigate the drought supply of inputs like Silage, TMR and Concentrate feed at the doorstep of the farmers through Dept. Staff, Pashusakhis and VLRPs.

Poultry Development Policy and **Small Ruminant Development Policy** were also released by the Department.

Artificial Insemination

Artificial Inseminations being undertaken at all villages through a network of3130 Departmental Institutions, 2785 Gopalamitra centres. Remote areas are being covered by involving JK Trust(240 centres in tribal areas and 156 in plain areas). Under Animal Induction program genetically superior high milch yielding animals are brought from other states.

National Kamadenu Centre

National Kamadenu Centre was established for preservation of native breed of the country at Chinthal Devi, Nellore district. 42,417 shelters for livestock i.e. Gokulams, Mini Gokulams, Sheep and Goat sheds and Poultry Shelters were established in convergence with MGNREGS.

Mobile Veterinary Clinics

180 MVCs have been provided in PPP mode to provide health care in 3240 rural areas.

Livestock Compensation Scheme for risk management of the farmers is under consideration and Rs. 50 Crs has been released for this activity.

Fisheries

Maintaining the uptrend, the increase in the production of inland fish and prawns/shrimps have led the Fisheries sub-sector to register a significant growth rate. AP stands first in total fish production and value in the country. It is 1st in aquaculture production and area and inland fish production and 4th in marine fish production. The Aquaculture area in State increased from 1.40 lakh hectares in 2014-15 to about 2.00 lakh hectares in 2017-18 due to incentives and subsidies provided by the department. AP contributes 22% of the total fish production and 65% of shrimp production in India. AP is also the major exporter of shrimp in India with share of 45% in total shrimp exports from India. The Marine sea food products exports value from State increased from Rs.15000 Crores in 2014-15 to about Rs.20,600 Crores in 2017-18. The procedure for registration of aquaculture farms was simplified. Certificate of Cultivation in DKT lands suitable for aquaculture was issued from 2016 to increase productivity and production. AP Fisheries Policy was issued in 2015to provide incentives and subsidies to farmers. Stocking of high quality fish fingerlings in all potential fresh water bodieswas done every year.AP Centre for Aquaculture for promoting sustainable aquaculture in the State for supply of quality seed and inputs was registered. Establishment of Aquatic Quarantine Facility for P. vannamei prawn at Bangarammapeta, Visakhapatnam district is under progress for supply of quality brood stock. No other State Fisheries Dept. has such facility.

Food Processing

The AP Food Processing Policy 2015-2020 was launched in 2015 with targets of Rs. 5,000 Crore investment by 2020 and

to create additional employment opportunity to 50,000 personnel by 2020 in Food Processing Sector. Total 630 MoUs were signed in food processing sector in various Summits, out of which 202 Projects started commercial production, 125 Units are in various stages of construction and 131 units are in approval stage till Dec, 2018. Investment realised was Rs. 6,278.84 Crores and additional employment generated was 57,250 personnel.

During the period 2014-2018, the installed processing capacity added to the existing capacity was 4.15 Lakh MT for Horticultural produce, 10.50 lakh MT for milk processing and 1.70 Lakh MT for aqua produce processing, which benefited 82,000 farmers. 6 Primary Processing Centers started commercial operations and 4 are under construction stage which will benefit to 12,000 farmers.

AP is the first state in the country to sanction Food Parks with State Government funding. 1 Mega Food Park started operation in Nellore district, while 1 Mega Food Park in Prakasam district and 1 Integrated Food Park in Vizianagaram district are in final stage of construction. 3 Integrated Food Parks have started construction in the Districts of Kadapa, Chittoor & Vizianagaram, while another 4 Food Parks are in the process of obtaining licenses and permissions. An Incubation Center has been established at JNTU, Kakinada in collaboration with IIFPT (Indian Institute of Food Processing Technology, Thanjavur).

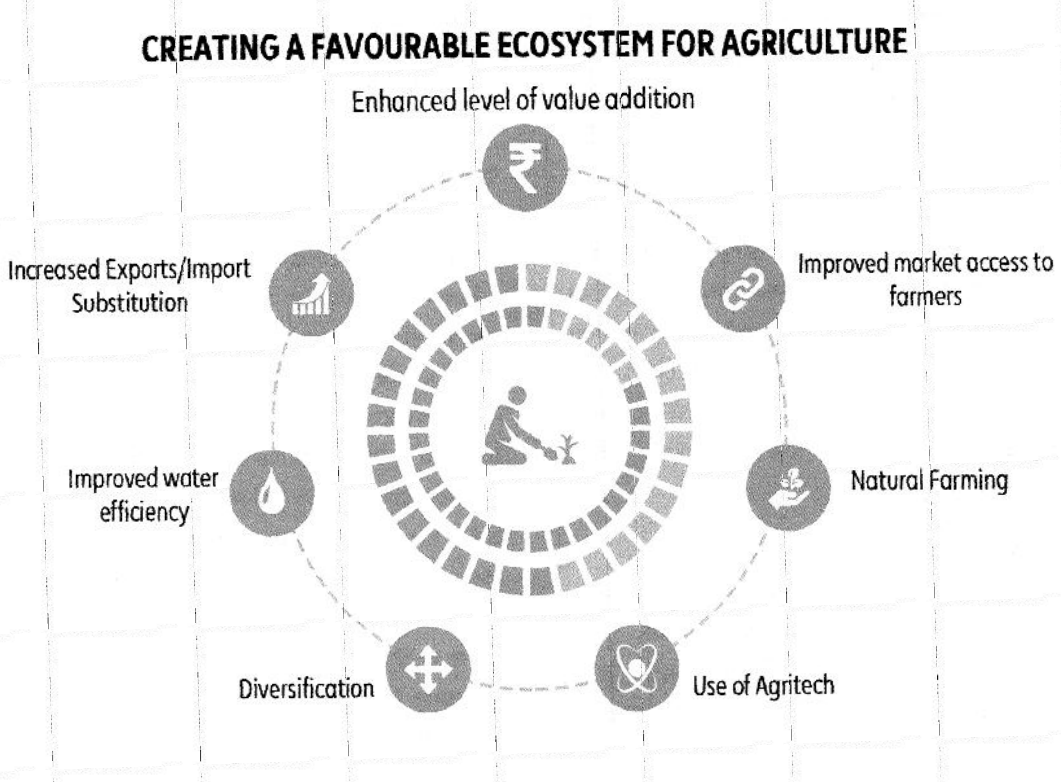

Figure vii-2: Creating a favourable ecosystem for agriculture

PROPOSED STRATEGIES FOR THE NEXT FIVE YEARS (2019-2024)

While there has been significant achievements in the agriculture sector over the last four years, to sustain the growth trend and to provide further impetus, strategies such as enhanced level of value addition; improved market access to farmers; natural organic farming; use of agritech; diversification; improved water efficiency; increased export / import substitution will be adopted over the period of 2019-2024. The sector wise strategies are described below.

Agriculture

Adoption of technological, innovative and best practices reflects the impressive growth rate performance in Agriculture. But, the share of the sub-sector in Agriculture GVA is on a decreasing trend, while the share of Horticulture and Fisheries sub-sectors is on a growing trend. Hence, primary focus is on cost reduction and increasing productivity by strengthening the extension

system through IoT, introducing new seed varieties/hybrids, adopting appropriate farm mechanization tools and resource conservation technologies and focusing on soil test-based fertilizer use to maintain sustainable soil health. The present farm power availability of AP is below 2.00 kW / Ha which is low (India- 2.02 kW/Ha) and hence this will be improvement. AP will also aim to increase the seed replacement rate (SRR) to 33% for self-pollinated crops and 50% for cross-pollinated crops in alternative years[1].

Zero Budget Natural Farming(ZBNF)

Zero Budget Natural Farming (ZBNF)is a low-input, climate-resilient type of farming that encourages farmers to use low cost locally-sourced inputs, eliminating the use of artificial fertilizers, and industrial pesticides. In India, noted agriculturist Mr. Subhash Palekar has helped popularise ZBNF practices across the country. Four aspects integral to ZBNF are: (i) Beejamrutham, or microbial coating of seeds using cow dung and urine based formulations, (ii) Jeevamrutham, or the application of a concoction made with cow dung, cow urine, jaggery, pulse flour, water and soil to multiply soil microbes, (iii) Mulching, or applying a layer of organic material to the soil surface in order to prevent water evaporation, and to contribute to soil humus formation and (iv) Waaphasa, or soil aeration through a favourable microclimate in the soil. For insect and pest management, ZBNF encourages the use of various Kashayams (decoctions) made with cow dung, cow urine, lilac and green chillies.

AP rolled out the ZBNF programme in 2016-17 and has targeted to cover 6 million farmers by 2024 and become 100% natural farming state . Rythu Sadhikara Samstha (RySS), a not-for-profit company fully-owned by the State Government has pioneered Zero Budget Natural Farming in the state. The programme is funded under Rashtriya Krishi Vikas Yojana (RKPY) and Paramparagat Krishi Vikas Yojana (PFVY) of Government of India. Further, Azim Premji Philanthropic Initiatives (APPI) is supporting the programme with a grant of Rs. 100 Crore over a period of 5 years. RySS has used a decentralised cluster model to identify, mobilise, and train 'master farmers' to institute a unique community-based dissemination of ZBNF. 40,656 farmers from 704 villages in 116 mandals have been covered under ZBNF in 2016-17. The number of farmers increased in 2017-18 to 1.63 Lakh across 972 villages in 331 mandals. About 5.23 lakh farmers are targeted to be covered in 2018-19 and the plan is to reach 7.50 Lakh by 2019-20.

In order to achieve the 100% natural farming state vision, RySS will partner with United Nations Environment Programme, Food & Agriculture Organization (FAO), World Agroforestry Centre (International Council for Research in Agroforestry), CIRAD (France) and BNP Paribas Bank for resource mobilization, establishing the science behind natural farming, facilitating market access to natural farming products and to establish climate resilient natural farming as one of the important means for reducing green house gases emission and contributing to climate change adaptation. RySS is also working on developing a Global Knowledge Centre on Natural Farming. ZBNF could help AP and India make significant progress towards almost a quarter of the 169 targets of the Sustainable Development Goals (SDGs) . Crop cutting experiments from 2016 and 2017 indicate that ZBNF farmers in AP have witnessed a sharp decline in input costs, and an improvement in yields. The project recognises landless and tenant farmers, farmers with less than 2.5 acres of dry-land or 1.25 acres of wet-land, and single women farmers as "poorest of the poor" farmers. ZBNF farmers can earn a premium in domestic and international markets as their produce is primed to earn Fairtrade or other organic certifications. ZBNF groundnut farmers had 23% higher yield than non-ZBNF counterparts. ZBNF paddy farmers had an average of 6% higher yield. As a result of increased crop yields, ZBNF farmers may be able to improve food and nutritional security for their families. In the long-run, due to the use of local inputs, the project is likely to contribute to maintaining the genetic diversity of seeds and crops. Improved incomes might help farmers cope better with stress and bring down instances of farmer suicide. Under the GoAP ZBNF programme, farmers are being educated about health and soil fertility impacts of conventional produce and are being trained to implement ZBNF efficiently. The programme will ensure gender equality at the cluster leadership level. The use of various mulching techniques by ZBNF farmers improves the fertility and moisture retention capacity of the soil.ZBNF can help prevent over-extraction of groundwater, enable aquifer recharge, and eventually contribute to increasing water table levels. The use of natural concoctions in ZBNF will help to reduce the contamination and degradation of rivers and oceans. By eliminating the use of chemical fertilizers and pesticides, ZBNF will vastly reduce the need for, and use of energy along their value chain. By restoring the quality of soil and water-related ecosystems, it decouples agricultural productivity and growth from ecosystem degradation and biodiversity

1 Strategy for new India@75, NITI Aayog

loss. The programme would help generate rural employment opportunities across the agricultural value chain. By eliminating the use and corresponding production of fertilizers and other chemical inputs, ZBNF is likely to avoid CO2 emissions at various stages of the agricultural value chain. RySS focuses on ensuring that poor farmers are included in the programme and provides financial incentives for the poorest farmers to adopt ZBNF. Based on such anecdotal evidence, it can be inferred that in the event of a disaster, ZBNF farm lands may be able to withstand droughts, high-speed winds and flooding better than non ZBNF plots. By reducing the need for irrigation and eliminating external chemical inputs, ZBNF could reduce the material footprint per capita and material footprint per unit of value added in agriculture. Farmers are encouraged to make use of agricultural waste instead of discarding or burning it. Poor households who purchase government procured produce through the public distribution system (PDS) will now be able to get access to chemical-free food at subsidized rates. During a bout of cyclonic winds in Vishakhapatnam in 2017, anecdotal records of farmers show, that ZBNF paddy withstood the winds and water logging much better than adjacent non-ZBNF paddy fields. ZBNF eliminates chemical fertilizers and pesticides and would help reduce ocean acidification and marine pollution from land-based activities. Initial reports from the farmers show that conversion of agricultural lands to ZBNF helps restore degraded soil and improves the fertility of drought-prone land. In the agricultural model created by ZBNF, livelihood opportunities that provide conservation outcomes can be explored. This programme brings together a range of actors – international agencies, state and local governments, banks, donors, research organizations and certification bodies – from across the public and private sectors and civil society.

Increasing net irrigated area

The net irrigated area in the state is 27.63 Lakh Ha (2017-18), which is targeted to increase to 80 Lakh Ha. This will be achieved through the River Linking Projects of Mahasangamam (Vamsadhara-Nagavalli-Godavari-Krisnna-Pennar). The Pavitra Sangamam-Pattiseema Lift Irrigation scheme, linking Godavari and Krishna was completed in a record time of one year. The National Project-Polavaram work is 62.53% complete and will be completed by 2019water. Water from the project will be supplied by gravity in the next Kharif season. Vamsadhara-Nagavali link project is also in progress.

AP has also adopted an integrated approach of surface water and ground water. 62 number of irrigation projects have been taken up on priority. Out of these, 17 projects have already been inaugurated and 6 projects and 13 new projects are under process for sanction. At the same time, 93,308 check dams, 27,866 percolation tanks and 8.4 lakh farm ponds have also been created in the state.

Increasing water productivity of major crops

The following table gives the water productivity figures of major field crops in AP and compared with the best state in India.

The State Water Resources and Agriculture Departments with support from the State Agricultural University and ICRISAT willinitiate necessary interventions to enhance the overall water productivity of the crops in the state. Investments on improved irrigation water management practices like precision irrigation will be enhanced and diversification of area under wet crops to more water efficient crops will be encouraged.

Increasing area under millets

India is the largest producer and consumer of millets. The Central Government has declared the year 2018 as "National Year of Millets" to promote production of millets in the country. Millet includes sorghum (jowar), pearl millet (bajra), kodo millet (varagu),

PARAMETER	Unit	Baseline value	Baseline year	Best state & value
Physical water productivity of rice	kg/m^3	0.44	2017-18	Punjab (0.57)
Irrigation (applied) Water Productivity of rice	kg/m^3	0.31	2017-18	Jharkhand (0.75)
Physical water productivity of maize	kg/m^3	2	2017-18	West Bengal (5.1)
Physical water productivity of redgram	kg/m^3	0.14	2017-18	Gujarat (0.31)
Physical water productivity of groundnut	kg/m^3	0.28	2017-18	West Bengal (3.30)
Physical water productivity of sugarcane	kg/m^3	2.91	2017-18	Tamil Nadu (14.01)
Irrigation water productivity of sugarcane	kg/m^3	3.76	2017-18	Bihar (12.42)
Physical water productivity of cotton	kg/m^3	0.47	2017-18	Tamil Nadu (0.87)

Table vii-29: Water productivity figures of major field crops in AP

proso millet, barnyard millet, finger millet (ragi), foxtail millet (korralu) and little millet. Millets are tolerant to drought, are photo insensitive and are resistant to climate change. The cultivation of millets requires less water than the cultivation of paddy and wheat. Millets are gluten-free and highly nutritious and provide lot of health benefits. The y-o-y increase in MSP of millets is also higher (Jowar- 43%, Bajra- 37%, Ragi- 52%) compared to other cereals (Paddy- 13%, Maize- 19%). But, the area under cultivation of millets in AP has increased marginally from 2.23 Lakh Ha in 2014-15 to 2.44 Lakh Ha in 2017-18. Inconsistent availability and quality of millet grain, inconvenience in processing, lack of knowledge on value addition interventions and inadequate promotional awareness on health aspects would have kept the growth of millet production in the state at a constant level.

Seeds of processable cultivators of millets should be distributed by the Department of Agriculture amongst the farmers. A Policy needs to be formulated to promote cluster based approach for production and processing of millets in the state. The Department of Agriculture and Indian Institute of Millets Research (IIMR) can jointly organize training and capacity building programmes on primary and secondary processing of millets, packaging, branding and marketing of millet-based products.

Use of Agritech

Agritech refers to use of technology in the field of agriculture leading to increase in productivity, efficiency and output that can be applied across the agricultural value chain and can be in the form of a product, a service or an application. Agriculture technology could be a major driving force to achieve the aim of Doubling Farmers' income by 2022.

Figure vii-3: Use of Agri-Tech

Agritech in Israel:

Israel has achieved revolutionary results using Agritech in their farm sector. Israel's population and land size is small relative to the USA, China, and India, yet the country has produced an Agritech sector that ranks among the top five countries in number of deals and receives a disproportionately large share of global Agritech funding, especially in on-farm technologies and Smart Farming. Israel's Agritech sector consists of several established companies and many new ones. 25% of the Agritech companies were founded in the last five years, and 50% were founded in the last ten. The sub-sectors of Israeli Agri Tech sector are Smart Farming, Post-harvest, Food Safety & Traceability, Agribiotechnology, Irrigation & Water Management, Alternative Protein, Special Crops, Farm-to-consumer, Crop Protection & Fertilizers, Novel Farming Systems, Aquaculture, Livestock & Poultry, Supply Chain &

Logistics, Machinery & Robotics and Wastetech. Israeli Agri Tech's perennial subsectors- Irrigation & Water Management, Livestock & Poultry have evolved together with the emergence of others, such as Smart Farming and Alternative Protein. Smart Farming is developing quickly, almost three times as fast as any other subsector. Growth of other subsectors like Farm-to consumer, Alternative Protein, Special Crops, Machinery & Robotics, and Food Safety & Traceability reflect the growing needs of the world and the fact that more Israeli entrepreneurs are incorporating high-end technological solutions in agriculture to meet these needs, utilizing information, automation, and bio-engineering to increase productivity and control throughout the supply chain.

Agritech in India

During the period 2013-2017, India has seen emergence of 350+ Agritech start-ups. Supply Chain (like e-distributor, marketplace), farm data & analytics, farm infrastructure (like hydroponics) are major categories in Indian Agritech sector. India continues to be among top 6 countries globally with most deals in Agritech, other top countries are US, Canada, UK, Israel and France. Major global Agritech categories consists of Agri-Biotechnology, online farm-to-consumer, farm management software, sensing & IoT, robotics, mechanization equipment, novel farming systems, food safety & traceability etc. Investment in Indian Agritech firms around 10% of global investments. During the period 2013-2017, the key Indian states that focused on Agritech start-ups are Karnataka (27%), Maharashtra (22%), NCR (9%), Haryana (9%), Tamil Nadu (8%), Telangana (7%) and Gujarat (7%). Also, during the same period, Karnataka had the highest funding (67%) for Agritech start-ups followed by NCR (11%), Maharashtra (7%) and Telangana (7%). As per Startup Genome's Global Startup Ecosystem Report 2018, Silicon Valley, Boston, Amsterdam and New Zealand are the most important global Agritech ecosystems.

To harness the benefits of Agritech for the farmers of Andhra Pradesh, the government will initiate actions as listed below:

- Increased and timely support to early stage start-ups will boost the Agritech Sector further.
- There is a need for large companies to effectively collaborate with start-ups.
- Favourable policies shall be formulated to attract startups and investors similar to Karnataka (home to 70% of Agritech startups)
- With the faster penetration of smartphones in rural areas, there is a need to create mobile trainings to educate the farmers and help them adapt and adopt to new technological advancements.
- Corporate and Government accelerators shall help Agritech start-ups grow to the next level.
- There is a need to set up Agritech focused incubators and grants. Also academia shall encourage more entrepreneurs to focus on this growing sector.

Horticulture

The State Government is committed to make Rayalaseema the Horticulture Hub by way of area expansion in Horticulture, promotion of micro-irrigation, production and quality enhancement and promotion of marketing infrastructure.

Increasing area under Horticulture

Horticulture crops give significantly higher value productivity or net income per unit of resource used for their production. Crop diversification from field crops to Horticultural crops can potentially increase farm incomes in India where demand for high-value food products has been increasing more quickly than that for staple crops. Gross returns from the fruits and vegetables are much more than the field crop groups. With the rise in per capita income, demand for fruits and vegetables will continue to escalate. Availability of fruits and vegetables at reasonable price is very crucial from the sustainability point of view. Globalization will create opportunities for export of high value commodities. Shift of small farmers to Horticulture depends much on knowledge transfer, development of physical and institutional infrastructures, marketing linkages and credit support.

AP has already taken this strategy forward. Out of the total cultivable area of 76.90 Lakh Ha in the state, the area covered under Horticulture (fruits, plantation crops, spices, vegetables, flowers and medicinal and aromatic plants) till 2017-18 is 40.05 lakh acres (16.02 Lakh Ha), which contributed to a production base of 251.35 Lakh MT.

The Vision of the State is to bring 1 crore acres (40 Lakh Ha) under Horticulture crops, which means an additional area of 59.95 lakh acres (23.98 lakh ha) will be brought under Horticulture cultivation over the next ten years and by 2024 and additional 15 lakh acres will be brought under Horticulture.

Increasing area under micro-irrigation

Andhra Pradesh stands first in the area under drip irrigation and second in the area under micro-irrigation in the country.

The total area under micro-irrigation till Nov' 2018 stood at 11.53 Lakh Ha. The state has decided to bring under micro-irrigation all land being irrigated by lift irrigation schemes and bore-wells for optimum use of water and power.

Livestock

Improving the average yield of milk

The average yield of milk (kg/day) from non-descript/ indigenous cow in AP has increased from 2.05 in 2012-13 to 2.67 in 2016-17, whereas the same has increased for India from 2.36 to 2.84 (Punjab- 6.59). The average yield of milk (kg/day) from exotic/cross bred cow has increased from 7.45 in 2012-13 to 7.78 in 2016-17, whereas the same has increased for India from 7.0 to 7.51 (Punjab- 12.72). The average yield of milk (kg/ day) from buffalo has increased from 4.51 in 2012-13 to 5.65 in 2016-17, whereas the same has increased for India from 4.80 to 5.23 (Punjab- 8.21).

This shows that there is still much potential for increasing the average yield of milk per animal in the state. This will be achieved by:

» Reduction of high dry fodder feeding from 6.46 kg to 3.75 kg

» Increasing the quantity of leguminous green fodder from 1.33 kg to 6.50 kg

» Increasing the quantity of non-leguminous green fodder from 12.33 kg to 16 kg

» Increasing the quantity of concentrate feed from 1.6 kg to 1.75 kg

» Introducing mineral and vitamin supplementation

Breeding of indigenous cattle with exotic breeds will be encouraged to arrest the issue of inbreeding. This will ensure greater gene coverage, reduced diseases and greater resilience to climate change.

Door delivery of inputs

The silage requirement of the state is 6 Lakh MT. To tackle fodder shortage and to mitigate the drought inputs like Silage (sold @ Rs. 2/kg), TMR (Rs. 3.50/kg) and Concentrate feed (Rs. 4/kg) will be supplied at the doorstep of the farmers through Dept. Staff, Pashusakhis and VLRPs.

Fodder Security

The Village level Fodder Security Programwill be about production and distribution of green fodder locally for village organizations. Fodder is cultivated in 60,000 acres from which 9 LMT of green fodder and 3 LMT of silage are produced. The distribution happens through SERP village organizations and 10 lakh milch animals are covered. This will be further strengthened to ensure fodder security.

Fisheries

AP aspires to become one of the top 3 producer states in Asia by 2021-22 and the Aquaculture capital of the world and marine processing hub of the country by 2050. 2 institutions viz. Central Institute of Brackish water Aquaculture Regional Office at Vijayawada and Brood Stock Multiplication Centre at Nakkapalli, Vishakhapatnam for P. Vannamei will come up in the state.

Increasing area under aquaculture

Fisheries Sector in Andhra Pradesh has been identified as one of the growth engines under the Primary Sector Mission of the state. The state is blessed with 1.74 Lakh Ha of brackish water area and about 6 Lakh Ha of freshwater resources. The total area under aquaculture increased from 1.40 Lakh Ha in 2014-15 to about is 2 Lakh Ha in 2017-18. Increasing the area under aquaculture is a very important strategy to increase production of aquaculture and ultimately increasing the GVA of the Primary Sector.

Aqua Zonation

The accelerated growth of aquaculture in Andhra Pradesh has resulted in increased production of shrimp and enhanced the foreign exchange earnings. The rapid and aggressive growth of aquaculture effects the aquatic environment through release of heavy organic load, large amounts of chemicals, antibiotics and other substances and resulted emergence of antibiotic-resistant bacteria in aquaculture environments and antibiotic resistance in fish/shrimp pathogens. There were also several constraints and issues viz., traceability, pollution, ground water Salinization etc., faced by this sector which were needed to be addressed. Against this background, Govt. of A.P. has issued G.O.Ms. No.13 AH DD & Fisheries (Fish) Department Dt. 25.05.2015 for undertaking Survey and identification of the areas for declaration of "Aquaculture Zones" with the objective of preventing the conversion of fertile agriculture fields into fish ponds in the Districts of Krishna, West Godavari, East Godavari, Guntur, Prakasam and Nellore Districts and to take up fish culture in the low lying, prone to water logging and agriculturally unproductive lands. The objectives of zonation of Aquaculture are- (i) Regulation and prohibition of the unauthorized conversions of Fertile Agriculture lands into Aquaculture, (ii) Promotion of the Sustainable aquaculture, (iii) Taking up of Aquaculture in the suitable areas like low

lying, prone to water logging and agriculturally unproductive and saline soils, (iv) Adopting eco-friendly farming techniques such as proper drainage system, water quality monitoring, disease surveillance, provision of common ETPs and reduce adverse social and environmental conflicts, (v) Infrastructure development in the aqua zones like providing transportation facility, power supply, approach roads and drainage facilities, (vi) Ensuring forward and backward linkages for aqua sector through PPP mode such as creation of the facilities like seed production centers /hatcheries, ice plants, processing plants, aqua labs and marketing units for value added products etc, (vii) Streamlining the online licensing system, Pre licensing system in Zonearea and other services. thereby up scaling these zones as Farmer Producer Organizations a viable Micro Economic units, (viii) Implementing bio security measures and disaster risk management, (ix) Regulation of the usage of water, with polyculture and crop rotation for sustainable farming and (x) Promoting Re-circulatory Aquaculture Systems (RAS) to maintain quality water and avoid polluted water sources.

Diversification in aquaculture

AP aquaculture is presently limited to a few species. There is a greater need for diversifying into culture of other species, which have high import demand. The Asian and African markets have high demand for farmed Tilapia. Latin America, East and South East Asia are the emerging markets for import of Pangasius. Seabass and seabream have high import demand from the European Union. United States, China, and the Republic of Korea are the three main importers of mud crab.

To access these export market and integrate into the global value chain, the Fishery Department will initiate actions for:

» Establishing Brood banks for Tilapia in the state

» Establish hatcheries for Seabass and mud crab

» Allow culture of the above new species listed depending on the salinity parameters, as part of the Aquaculture Zoning

Regulating framework on usage of banned antibiotics

In order to regulate the usage of banned Antibiotics in Aquaculture, a District Level Committees and Task Force Committees were formed in the state to take action on the sale of Veterinary Grade and banned Antibiotics in Aquaculture. The teams are conducting regular inspections of shrimp hatcheries, aqua shops and aquaculture farms and collecting the samples and then analyzing the samples at MPEDA authorized labs. MPEDA is collecting samples from hatcheries and farms and sending National Residue Control Programme (NRCP) Positive alerts to the Fisheries Department. Export Inspection Agency is also collecting samples from processing houses and sending reports to the Department. The Department of Fisheries and Drugs Control Administration have also been jointly collecting the samples from aqua shops for analysis for antibiotic residues.

The number of antibiotic testing facilities (at farm level, at the level of hatcheries, at Processing unit level, feed manufacturing level and at port level prior to final dispatch) need to be increased in the state.

Increasing productivity of Inland fish

The production of Inland fish has increased from 11.40 lakh MT in 2013-14 to 19.95 lakh MT in 2017-18. However, he productivity of inland fish in AP is one-fifth to one-tenth of that of Vietnam and China.

The Department of Fisheries shall undertake-

» Cage culture of fishes in reservoirs

» Farming of Genetically Improved Farmed Tilapia (GIFT) Tilapia and Pangasius

» Stocking of fish fingerlings in potential water bodies (like tanks) for fish culture

» Supply of quality inputs (including feed, other additives, etc.)

» Promotion of the Best Management Practices

Improving marine fish harvesting

The marine fish harvesting has improved slightly from 4.06 Lakh MT in 2014-15 to 4.79 Lakh MT in 2017-18. Inspite of having a coastline of 974 km long, the potential has still not been fully harnessed.

The Department of Fisheries shall ensure-

- » Timely information dissemination to the fishermen about Marine Fishery Advisories, received from Indian National Center for Ocean Information Services (INCOIS), on the Potential Fishing Zones
- » Motorization of existing traditional fishing crafts
- » Procurement and distribution of implements for deep sea fishing
- » Providing fibre boats and durable fishing nets to the fishermen

Seaweed production

There are about 900 species of green seaweed, 4000 red species and 1500 brown species found in nature. Out of approximately 700 species of marine algae found in both inter tidal and deep water regions of the Indian coast, nearly 60 species are commercially important. In India, seaweeds are used as raw materials for the production of agar, alginate and liquid seaweed fertilizer. Red algae viz. Gelidiella xacerosa, Gracilaria edulis, G. crassa, G. foliifera and G. verrucosa are used for manufacturing agar and brown algae viz. Sargassum spp., Turbinaria spp. and Cystoseiratrinodis are used for the production of alginates and liquid seaweed fertilizer. Global production of farmed seaweeds grew in output volume from 13.5 million tonnes in 2005 to just over 30 million tonnes in 2016. China, Indonesia and Philippines contribute more than 90% of the total global output. The quantity of seaweeds exploited is inadequate to meet the raw material requirement of Indian seaweed industries. Considering the great demand for these resources in the international market, commercial seaweed cultivation has a very good prospect of development as an industry. The production of commercial sea weed in the state is currently negligible compared to states and UTs like Tamil Nadu (0.22 Lakh MT), Gujarat (0.20 Lakh MT) and Maharashtra (0.20 Lakh MT) and Lakshadweep (0.08 Lakh MT).Seaweed cultivation, as a diversification activity in mariculture, has tremendous potential all along the 974 km long AP's coastline.

Sea cage farming

Sea cage culture involves growing high value fishes in the sea while being enclosed in a net cage which allows free flow of water. It is a production system comprising of a floating frame of varying dimensions and shape, net materials and mooring system, to hold and culture a large number of fishes. The advantages of sea cage farming are: (i) The vast unutilized areas in the sea can be brought under sea cage farming. (ii) Production per unit in cage culture is 50 times more than shore based systems. (iii) Recurring expenditure on development and maintenance of infrastructure are comparatively lower. (iv) Stock monitoring is simple in cage farming, facilitating regular observation of behavior, feeding and growth that are critical in avoiding problems related to stress and disease outbreak. (v) Harvesting is easy and can be planned as per the demand, offering better quality product at higher price. Enhancing fish production from inland sector has limited scope and hence the future is mariculture. Sea cage farming is a major option for increasing the seafood production and has been expanding rapidly in recent years at global level. Cage culture has enabled large-scale production of commercial fin fishes in many parts of the world and can be considered as the most efficient and economic way of raising fish. Compared to other maritime countries, India is still in its infancy in cage culture. Hence, there is tremendous scope for the further expansion of cage farming in India. The ICAR-Central Marine Fisheries Research Institute (CMFRI) has projected that even if 1% of the inshore waters of the country is used for cage farming, 8.20 lakh cages, with a production potential of 3.2 million MT, can be deployed. Thus, there is an urgent need to expand sea cage farming in India. Cobia (Rachycentron canadum), Silver Pompano (Trachinotus blochii), Sea bass (Lates calcarifer), Snappers (Lutjanus sp.), Groupers (Epinephelus sp.) and Spiny Lobster (Panulirus sp.) are highly suitable for sea cage farming along the Indian coast. AP, with a coastline of 974 km, should tap this potential of cultivating Brackish water and marine fish species in floating cages. Orange-spotted Grouper, Asian Sea bass and other species can be cultivated along all the coastal districts of the state.

Ornamental fish production

The global trade of ornamental fishes including accessories and fish feed is estimated to be worth more than USD 15 billion with an annual growth of 8%. Around 500 million fishes are traded annually by 145 countries, of which 80-85% are tropical species. India is endowed with rich bio-diversity of 400 marine and 375 fresh water varieties of native ornamental fish. India exports 287 native fish species (239 fresh water and 48 marine), 92 exotic fish species and 45 ornamental shrimps mainly to South East Asian countries, China, Middle East, Europe, USA and Japan. India's share of the global ornamental fish trade (valued at 372 million USD) is less than

1% (value at Rs. 6 crore) and stands in the 26th position. The North Eastern states contribute to 85% of the total country's export of ornamental fishes. Domestic market for ornamental fish in India also holds good prospects. At present, the demand for quality tropical fish far exceeds the supply. The domestic market for ornamental fishes in India is estimated at Rs 20 crores and the domestic trade is at growing annual rate of 20%. While Tamil Nadu and Kerala are reaping benefits from harvesting marine ornamental fish and culturing them in fresh water, AP is lagging behind inspite of having a long coastline of 974 km. Ornamental fish farming has a promising future and is likely to contribute to the overall growth of AP's Fisheries sector in the coming years.

Post-harvest management

Modernization / upgradation of market yards

There are 74 functional market yards in the state. Studies have identified challenges in agricultural marketing as small scale of individual production which affects marketing economies for farmers, poor market information systems, insufficient storage and post-harvest value-addition at the farm level, post-harvest credit, and high transaction costs for buyers and processors to engage with farmers. These issues can be addressed in a two-pronged approach- (i) by developing institutions and (ii) by investing in infrastructure. Integrating 585 Mandis till 2017-18 on National Agricultural Market (e-NAM) was an important Institutional initiative taken by the Ministry of Agriculture and Farmers' Welfare, Government of India. So far, 22 market yards in AP have been enrolled in the National Agricultural Market (e-NAM). AP stands first in the Country with 85% e-Trade in quantity terms and 86% in value terms in e-NAM markets. Modernization of market yard can increase the turnover by 20-25%. The price discovery for farmers can rise upto 25-75% Funds have been allocated to undertake the modernization of major market yards in a phase-wise manner.

AP shall adopt the reforms pointed out in the Model Agricultural Produce & Livestock Marketing Act (APLM), 2017 . Deregulation/delisting and exemption of fee on sale-transactions of fruits and vegetables taking place outside the principal market yard/sub-market yards/market sub-yards will be an important reform area. Private market yards should also come up in the state.

Modernization / upgradation of Rythu Bazars

Rythu Bazar, the farmers' market of Andhra Pradesh, was a social initiative taken by the Government of Andhra Pradesh in 1999. The principal objective of Rythu Bazar is to help farmers bring and sell their produce, without the involvement of any middleman or marketing intermediary. These Bazars provide a platform for direct interaction between the farmers and consumers. While the farmers benefit by selling directly to the customers without paying any commission to the agents, the customers get good quality produce at lower prices. Direct marketing has been a long felt need of the farmers and consumers, as it helps in the elimination of middlemen and commission agents who charge high level of commission fee from the farmers coming to the market yards for selling their produce and then artificially inflate the retail prices. The efficacy of direct agricultural marketing infrastructure facility can be increased by providing market users with common facilities for proper weighing, cleaning, sorting and grading of agricultural produce being brought to the market yard by the farmers for sale. Rythu Bazar was an attempt to address this need. As on date, there are 96 Rythu Bazars located across the state, having an annual turnover of Rs. 805 Crore (2016-17). Another 64 new Rythu Bazars are sanctioned and works are in progress. About 10,000 farmers (sellers) have benefitted from their association with the Rythu Bazars. A margin of 20% is ensured for farmers while fixing the prices.

The following problems are commonly encountered in the existing Rythu Bazars.

- Unhygienic conditions/sanitation issues
- Absence of proper storage facilities
- Problems in transporting stocks
- Inadequate parking spaces
- Improper height of display of vegetables/fruits due to which there is need for the customer to bend to select for purchasing

The proposed modernization of Rythu Bazar can ensure-

- Better shopping experience (at par with any organized modern retail outlet)
- Zero Waste and higher operational efficiency.
- Tapping of the potential turnover of about Rs. 2,000 Crores (in the short term).
- Health and happiness for both the farmer sellers and customers (Ananda Rythu Bazars)

Modernization / upgradation of fish markets

The establishment of domestic markets plays a very crucial role in the development of Fisheries sector in the state. Apart from ensuring nutritional and food security, it also helps in

minimizing post-harvest losses, increase revenue, enhance employment opportunities and offers high standards of hygiene and sanitation leading to food safety. The fish and prawn (inland water, brackish water and marine) harvested in the state is marketed through a network of wholesale, major, minor retail, roadside markets, etc. Majority of the domestic markets are unhygienic and the fish storing and handling facilities are poor. There is also a lack of proper transportation system including roads, refrigerated vehicles, etc. Availability of potable water, good quality ice, electricity, waste disposal system, etc. is inadequate. There is considerable time lag during the transportation of fish from the landing centre to the interior markets which results in poor quality of material leading to food borne diseases, nutritional and post harvest loss. Development of domestic marketing can significantly contribute in reducing post harvest losses, enhance revenue and also improve the hygienic and sanitary conditions in fish markets of the state.

The Fisheries Department/local civic body will take up modernization activities of the following by availing eligible subsidies from National Fisheries Development Board (NFDB):

» Wholesale fish markets- sufficient parking space, loading and unloading facility, cold storage facility, modern civil structure with sufficient moving space / hygienic stalls with proper roofing and tiled flooring, packing & transportation, flake ice units, communication facilities, digital display board of available products and prices, waste management system, resting room and toilet facilities, proper drainage, overhead tank and sufficient water supply in the taps at vendor platforms, loading and unloading points, compound wall with gate for protection and canteen.

» Major and minor retail fish markets- cold storage facility, portable water and ice facility, hygienic stalls with proper roofing and tiled flooring, portable display unit with facility for cutting and storage, fish dressing facility (temperature controlled room with suitable cutting tables, vessels, equipments, etc.), unloading platform with cleaning facility, packing & transportation, waste management system, resting room and toilet facilities, proper drainage and compound wall with gate for protection.

Fisheries Department will recommend and support the AP Fishermen Cooperative Societies Federation, AP Fishing Corporation, SHGs and private entrepreneurs, with proven track record to avail NFDB subsidy for setting up small scale fish retail units having vending stalls with requisite equipments, insulated fish boxes, deep freezer for storage, display arrangement, electronic balance, equipments for fish dressing and packaging, etc.

The post-harvest losses of agriculture and allied produce is very high (perishable commodities like fruits and vegetables- 4.58%-15.88%, milk- 0.92%, fish- 5.23%-10.52%, meat- 2.71% and poultry- 6.74%). A Cold Chain is a temperature-controlled supply chain network, with storage and distribution activities carried out in a manner such that the temperature of a product is maintained in a specified range, required to keep it fresh and edible for a much longer period than in normal ambient conditions. By 2020, Cold chain would account for 16% of the entire logistics.

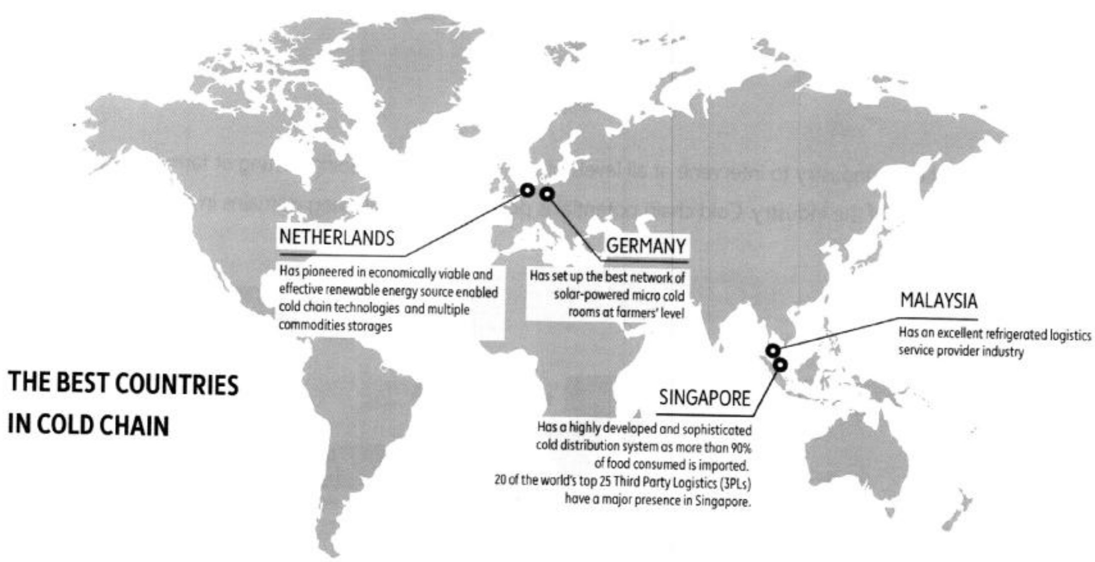

Figure vii-4: Best countries in Cold-Chain

Cold facilities are being created without the associated and appropriate cold chain links that integrate the farm-to-fork logistics. Technology, audit (monitoring) and manpower are the 3 critical aspects that determine the success of an effective cold chain. There is a huge investment opportunity in the cold chain. Employment opportunities can be created in the cold chains. Cold chain will act as the bridge between the urban and rural divide.

Important commodity value chains, storage temperature requirement and potential for cold chain interventions are detailed below.

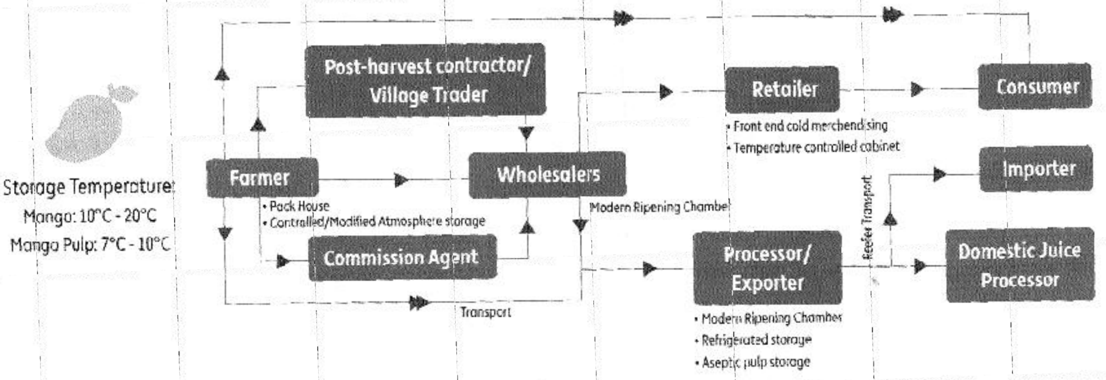

Figure vii-5: Mango Cold Chain

Mango and mango pulp

Pre-cooling facility along with refrigerated storage and transportation are the potential areas for technology intervention. There is a huge potential to develop and propagate Controlled Atmosphere/Modified Atmosphere storage of mango to gain price arbitrage in off-season. There is huge potential for establishment of modern ripening chambers (using natural process) near urban consumption centers. AP has about 240 ripening chambers. The demand for storage of aseptic pulp in cold chain has also risen in the recent years.

Banana

The major intervention for the region is establishment of modern pack houses at main production clusters which would reduce the truck travel time from the farm to the pack house.

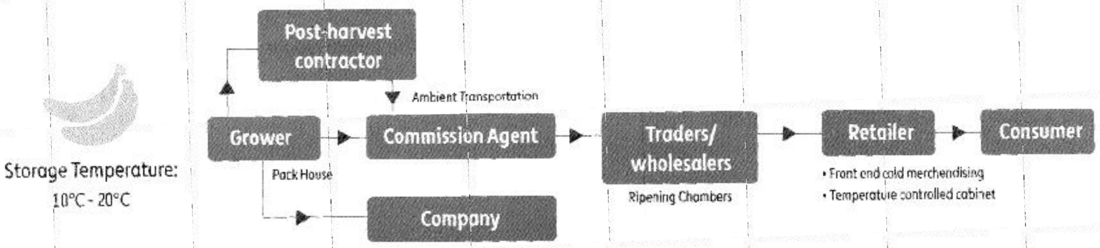

Figure vii-6: Banana Cold Chain

Fish and prawns

There is potential for cold chain industry to intervene at all levels of value chain from grading sorting at farm level to final processed product due to the expansion of the industry. Cold chain potential is possible in the following domains in the export value chain:

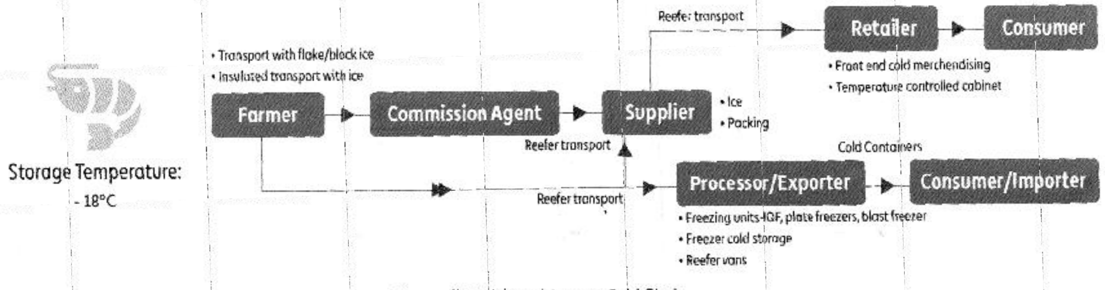

Figure vii-7: Fish and Prawns Cold Chain

» Cold storage and transportation -reefer vans, pre cooling infrastructure

» Ice making plants-flake and tube ice

» Freezing units-IQF, plate freezers, blast freezer

» Freezer cold storages

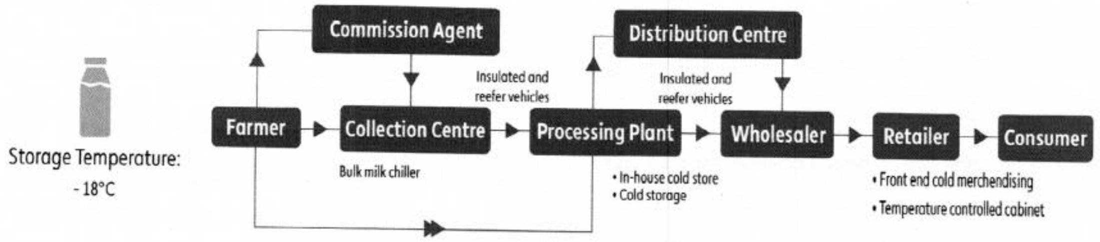

Figure vii-8: Milk Cold Chain

Milk and milk products

Cost-effective, energy efficient and space saving technology interventions in chilling and storage of milk at collection level and transportation of raw milk and processed products in insulated and refer vehicles has a promising scope for investment.

AP Cold Chain Infrastructure Corporation has been formed in the state to facilitate creation of ideal storage conditions for perishables from the point of origin to the point of consumption in the food supply chain.

Creating ecosystem for processing & export of Agriculture and Allied Sector produce

Food processing generates higher revenue due to value addition, stabilizes price fluctuations of agriculture and allied sector produce/product and creates pull/demand for production of certain produce/products. The output from the farms of United States is about 1% of the national GDP (contributed by 1.3% of country's employment). The value addition is scaled up such that Agriculture, food, and related industries contribute 5.5% of the country's GDP (and offer employment to 11% of the total workforce). The total Gross value added from Australian food and agribusiness sector is 3.32% of the national GDP, of which the Gross value added by Food and beverage manufacturing is nearly equal to the Gross value added by Agriculture, and others (e.g. aquaculture,

CASE STUDY II

LINKING ANDHRA PRADESH'S FARMS WITH THE GLOBAL VALUE CHAIN- LEARNING FROM MALI'S CASE STUDY

Andhra Pradesh is a production hub for fruits, milk, meat fish and prawns and poultry products. The progressive farmers in the state have been exporting the farm produce to other states in the country AP has become a major player in the domestic market. The exports of fresh produce to international destinations is also picking up. Linking the state's farms with the global value chain will fetch remunerative prices to the farmers and also build up the brand of 'Produced in AP' overseas. The case study of Mali , a landlocked country of West Africa, of how it could bring about a spectacular growth of its exports of fresh mangoes has lot to offer to AP in its journey to become a sustainable farm for the world.

KEY TAKEAWAYS FOR AP-

» **Innovation in transport and logistics will provide increased access to the international markets.**

» **High degree of commitment in the required capacity building exercise of both human and physical can actually achieve significant results.**

» **The post-harvest and value addition infrastructure needs to be strengthened by exploring the Public private partnership (PPP) model to build and operate.**

» **Sensitizing producers in ensuring compliance with the international standards and phyto-sanitary requirements and assisting them to obtain the required certifications can help build a trustworthy supplier brand.**

» **Sound market research, value chain cost analysis, benchmarking and assessment of constraints will enable the state to stay ahead in competition.**

» **A strong database shall be developed for the state which will help stakeholders in taking informed decisions about markets and products.**

» **Facilitating participation of exporters in international fairs / events / buyer-seller meets / reverse buyer seller meets, trade delegations, etc. will also help expand the profile of 'Produced in AP' brand.**

fishing and hunting). On the contrary, 55% of the total workforce in the state is engaged in Agriculture, forestry and fishing and contributing 34.37% (Rs. 2,52,847 Crore) of the state's GVA (in 2017-18 at Current prices). The share of Food Processing GVA was 4.68%, 4.74% and 3.72% of the Agriculture Sector GVA as on 2013-14, 2014-15 and 2015-16 respectively. However, the share would have improved further in 2016-17 and 2017-18, as there has been huge processing capacity addition between 2014 and 2018.

Learning lessons from the Mali case and other global best practices, the governmentwill take up these interventions to enhancing processing & export of Agriculture and Allied Sector produce in the state.

Infrastructure & Logistics Interventions:

» To benefit small and marginal farmers, collection centres and warehousing facilities shall be set up at the village/ block level. Village level collection centres for fruits and vegetables shall be linked to larger processing units.

» Additional Inland Container Depots (ICD) shall be set up, based on demand, for handling and temporary storage of export loaded containers of food products and which will also have facilities for customs clearance and railway tracks linking with the closest railway network for transportation.

» Identification of major ports where current/projected bulk and container agri traffic demands infrastructure and modernization initiatives. Dedicated perishable berths, agricultural jetties, Railway Reefer Wagons with better Hinterland Connectivity and Exit Point Infrastructure (provision of Perishable Cargo Center, Cargo Freight Stations for container stuffing, Reefer Containers, etc.) are critical to a smooth and cost effective supply chain.

» State-of-the-art fish landing centres, high quality fishing harbour, pre-processing facilities shall be created. Export pack houses, cold-chain facilities, vapour heat treatment, irradiation facilities, are also critical.2 Modern integrated APEDA certified Pack houses with Vapour Heat Treatment facilities have been set up at Tirupathi & Nuzvid. 1 Gamma irradiation plant is being constructed in Sri City to process and export fruits and vegetables.

» Revival of the Agri Export Zones (AEZ) or developing Agriculture Export SEZs to facilitate value addition, common facility creation and higher exports shall also be considered.

» Export oriented clusters containing a functional, end-to-end cold-chain system along with processing facilities need to be developed.

Institution Interventions:

» Setting up of Mango Development Board at Tirupati and Banana Development Board, in the lines of other Commodity Boards, with Ministry of Agriculture and Farmers Welfare, GoI shall be explored.

» The Food Processing Department shall devise the comprehensive Value Chain development strategy of the commodity-based clusters in convergence with the Departments of Agriculture, Horticulture, Animal Husbandry, Fisheries, Irrigation, Agricultural Marketing, Industries and Commerce and MSME Corporation.

» Identification of a nodal State Department / Agency for promotion of agriculture export, which will engage with the stakeholders, identify infrastructure and logistics bottlenecks, liaise with State Departments, DGFT, Customs and autonomous bodies under Ministry of Commerce, GoI.

Policy Interventions:

» Farmers shall be educated on introduction of new variety of crops for use by the Food Processing Industry.

» Farmers shall also be educated on culture of process-able species of fish/aqua products having high import demand.

» Expedition of rolling out the State Export Promotion Policy, which will also focus on improving agri exports, especially on the changes in the APMC Act, bringing about a law allowing contract farming for the purpose of exports, liberalizing labour laws in industries concerning agricultural products, promoting Good Agricultural Practices (GAP), working on quality assurance system, planning for pre and post- harvest infrastructure creation for further value addition, incentivizing value addition and food processing industries, etc.

Research & Development and Technology Interventions:

» Quality R & D laboratories shall be set up in PPP mode, in collaboration with global institutions for access to Food Processors.

» Strategy to identify primary and secondary level exportable products is to be developed. New innovative technology based manufacturing are to be focused for tapping new potential export markets.

Skill Development Interventions:

- The Andhra Pradesh State Skill Development Corporation (APSSDC) shall initiate Vocational training initiatives in partnership with trainer academies
- Universities in the state may commence courses in food packaging, food testing and quality, procurement, food processing and such allied fields
- Training centers in commodity-based cluster development initiatives of the state shall be set up to upgrade skill and offer training to local manpower

Quality and Standards Interventions:

- National Accreditation Board for Testing & Calibration Laboratories (NABL) approved full-fledged testing labs, shall be set up, including antibiotic testing facilities (at farm level, at the level of hatcheries, at Processing unit level, feed manufacturing level and at port level prior to final dispatch), for common usage by the Food Processing units.
- Food processing units, State organizations and Universities (including deemed Universities) may be encouraged for establishing NABL approved testing labs. The number of NABL accredited State-of-the-art Pesticide Residue Testing labs also need to increase in sync as the farmers are also trying to increase exportable quality of farm produce. 2 NABL Food Testing Laboratories have started operation in AP and another 3 are under construction.
- Information regarding good manufacturing and hygiene practices, regulatory requirements, etc. may be disseminated through the Food Processing Associations and District Industry Centers (DICs). The Food processing Units may obtain certifications such as HACCP, GMP, ISO 9000, ISO 22000, GLP and TQM.
- Trainings may be conducted for the Food Processing exporters on the latest CODEX Alimentarius Standards.
- Trainings may also be arranged for the exporters to improve production of products as per Sanitary and Phyto-sanitary Standards / export certifications, Good Agricultural Practices and Integrated Management Practices.
- Registration of the private laboratories and networking of aqua laboratories for disease surveillance and monitoring shall be overseen by the State Government.

Vision 2029

KEY PERFORMANCE INDICATORS

SL NO.	KEY PERFORMANCE INDICATOR	UNIT	BASELINE VALUE	BASELINE YEAR	TARGET TILL 2023-24
1	Total farmers under Zero Budget Natural Farming (ZBNF)	Lakh No.	1.63	2017-18	60 (2024)
2	Net irrigated area	Lakh Ha	27.63	2017-18	40 (2022-23)
3	Physical water productivity of rice	kg/m3	0.44	2017-18	0.57
4	Irrigation (applied) Water Productivity of rice	kg/m3	0.31	2017-18	0.5
5	Physical water productivity of groundnut	kg/m3	0.28	2017-18	2
6	Physical water productivity of cotton	kg/m3	0.47	2017-18	0.97
7	Total area under cultivation of millets	Lakh Ha	2.44	2017-18	5
8	Share in total no. of Agritech start-ups in India	%		2017-18	25
9	Total area under Horticulture	Lakh Ha	16.02	2017-18	22
10	Total area under micro-irrigation	Lakh Ha	11.53	Nov, 2018	25.04
11	Average yield of milk from non-descript/indigenous cow	kg/day	2.67	2016-17	4
12	Average yield of milk from exotic/cross bred cow	kg/day	7.78	2016-17	11
13	Average yield of milk from buffalo	kg/day	5.65	2016-17	8.5
14	Average yield of milk from goat	kg/day	0.12	2016-17	1
15	Total area under aquaculture	Lakh Ha	2	Nov, 2018	3.5
16	Marine fish production	Lakh MT	4.79	2017-18	10
17	Share in India's total production of commercial seaweed	%		2017-18	25
18	Share of AP in the total ornamental fish export from India	%		2017-18	10
19	Total market yards modernized	No.	0	2017-18	74
20	Total Rythu Bazars modernized	No.	0	2017-18	160
21	Wholesale fish markets modernized	%		2017-18	100
22	Major and Minor retail fish markets modernized	%		2017-18	100
23	Total capacity of Cold Stores	Lakh MT	18.78	2016-17	30
24	Total capacity of Pack houses	Lakh MT	0.78	2016-17	3.4
25	Total capacity of onion storages	MT	1250	2016-17	2
26	Share of capacity of Bulk milk chilling units to the total milk production	%	5.5	2017-18	25
27	Level of processing of Horticulture produce	Lakh MT	12%	Nov, 2018	20%
28	Level of processing of milk	Lakh MT	40%	Nov, 2018	62%
29	Level of processing of Aqua produce	Lakh MT	13%	Nov, 2018	25%
30	Export of Agriculture produce and value-added products	Lakh MT	30.95	2017-18	40
31	Export of Horticulture produce and value-added products	Lakh MT	0.22	2017-18	1
32	Export of Livestock produce and value-added products	Lakh MT	0.42	2017-18	1.6
33	Export of aqua products	Lakh MT	8.26	2017-18	31.5

5310

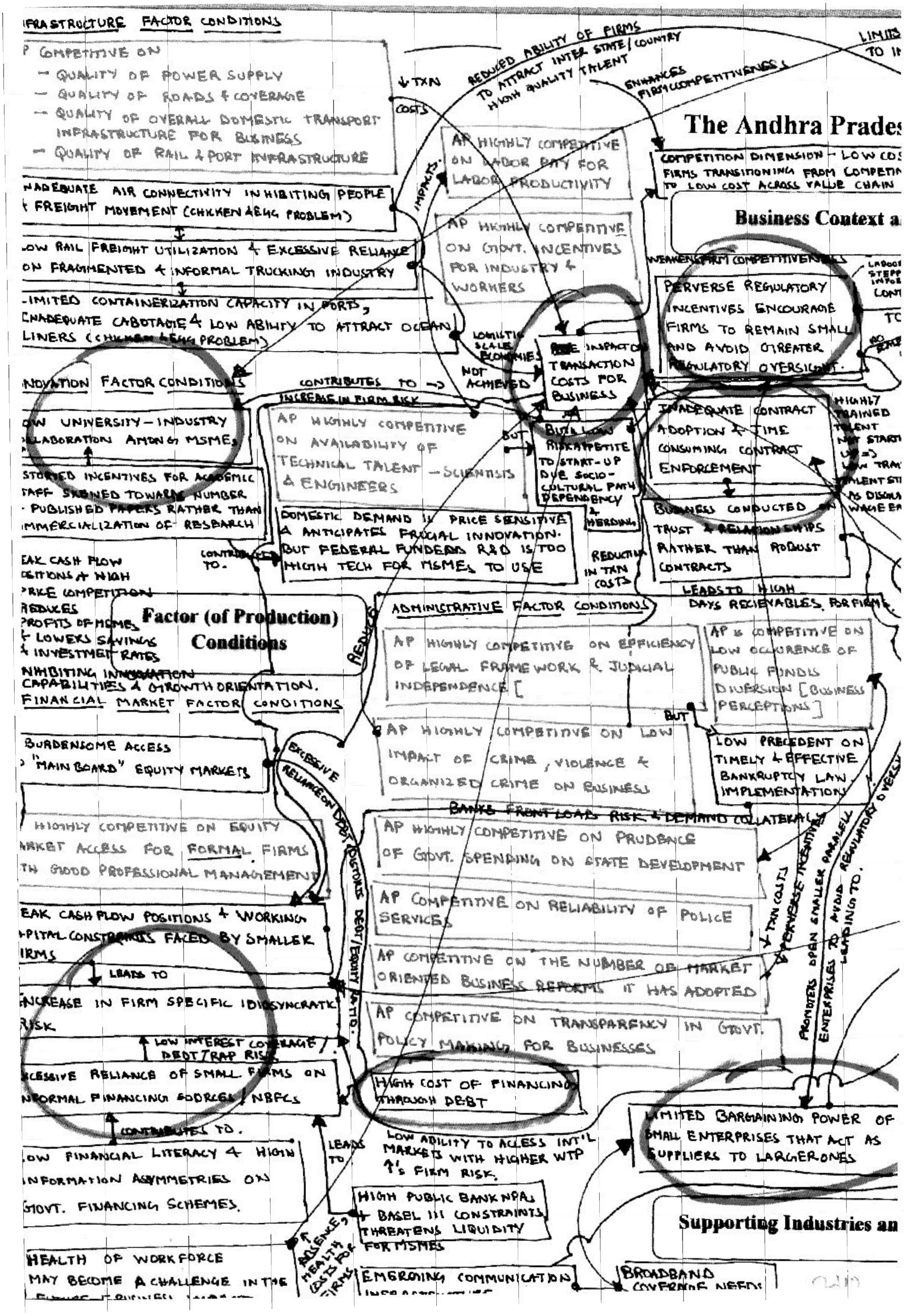
INFRASTRUCTURE FACTOR CONDITIONS
COMPETITIVE ON
– QUALITY OF POWER SUPPLY
– QUALITY OF ROADS & COVERAGE
– QUALITY OF OVERALL DOMESTIC TRANSPORT INFRASTRUCTURE FOR BUSINESS
– QUALITY OF RAIL & PORT INFRASTRUCTURE
INADEQUATE AIR CONNECTIVITY INHIBITING PEOPLE & FREIGHT MOVEMENT (CHICKEN & EGG PROBLEM)
LOW RAIL FREIGHT UTILIZATION & EXCESSIVE RELIANCE ON FRAGMENTED & INFORMAL TRUCKING INDUSTRY
LIMITED CONTAINERIZATION CAPACITY IN PORTS, INADEQUATE CABOTAGE & LOW ABILITY TO ATTRACT OCEAN LINERS (CHICKEN & EGG PROBLEM)
↓ TXN COSTS
REDUCED ABILITY OF FIRMS TO ATTRACT INTER STATE/COUNTRY HIGH QUALITY TALENT
ENHANCES FIRM COMPETITIVENESS
The Andhra Prades
COMPETITION DIMENSION – LOW COS
FIRMS TRANSITIONING FROM COMPETIN TO LOW COST ACROSS VALUE CHAIN
Business Context a
AP HIGHLY COMPETITIVE ON LABOR PAY FOR LABOR PRODUCTIVITY
AP HIGHLY COMPETITIVE ON GOVT. INCENTIVES FOR INDUSTRY & WORKERS
WEAKENS FIRM COMPETITIVENESS
PERVERSE REGULATORY INCENTIVES ENCOURAGE FIRMS TO REMAIN SMALL AND AVOID GREATER REGULATORY OVERSIGHT.
LOGISTIC SCALE ECONOMIES NOT ACHIEVED
INSPECTOR TRANSACTION COSTS FOR BUSINESS
INNOVATION FACTOR CONDITIONS
CONTRIBUTES TO → INCREASE IN FIRM RISK
LOW UNIVERSITY – INDUSTRY COLLABORATION AMONG MSMEs
DISTORTED INCENTIVES FOR ACADEMIC STAFF SKEWED TOWARDS NUMBER OF PUBLISHED PAPERS RATHER THAN COMMERCIALIZATION OF RESEARCH
AP HIGHLY COMPETITIVE ON AVAILABILITY OF TECHNICAL TALENT – SCIENTISTS & ENGINEERS
BUT
RISK APPETITE TO START-UP DUE SOCIO-CULTURAL PATH DEPENDENCY & HERDING
INADEQUATE CONTRACT ADOPTION & TIME CONSUMING CONTRACT ENFORCEMENT
BUSINESS CONDUCTED ON TRUST & RELATIONSHIPS RATHER THAN ROBUST CONTRACTS
LEADS TO HIGH DAYS RECIEVABLES FOR FIRMS
HIGHLY TRAINED TALENT NOT STARTING UPS
DOMESTIC DEMAND IS PRICE SENSITIVE & ANTICIPATES FRUGAL INNOVATION. BUT FEDERAL FUNDED R&D IS TOO HIGH TECH FOR MSMEs TO USE
WEAK CASH FLOW POSITIONS & HIGH PRICE COMPETITION REDUCES PROFITS OF MSMEs & LOWERS SAVINGS & INVESTMENT RATES INHIBITING INNOVATION CAPABILITIES & GROWTH ORIENTATION.
CONTRIBUTES TO.
REDUCTION IN TXN COSTS
Factor (of Production) Conditions
ADMINISTRATIVE FACTOR CONDITIONS
AP HIGHLY COMPETITIVE ON EFFICIENCY OF LEGAL FRAMEWORK & JUDICIAL INDEPENDENCE
AP is COMPETITIVE ON LOW OCCURENCE OF PUBLIC FUNDS DIVERSION [BUSINESS PERCEPTIONS]
BUT
LOW PRECEDENT ON TIMELY & EFFECTIVE BANKRUPTCY LAW IMPLEMENTATION
REDUCES
FINANCIAL MARKET FACTOR CONDITIONS
BURDENSOME ACCESS TO "MAIN BOARD" EQUITY MARKETS
AP HIGHLY COMPETITIVE ON LOW IMPACT OF CRIME, VIOLENCE & ORGANIZED CRIME ON BUSINESS
EXCESSIVE RELIANCE ON DEBT DISTORTS DEBT/EQUITY RATIO.
HIGHLY COMPETITIVE ON EQUITY MARKET ACCESS FOR FORMAL FIRMS WITH GOOD PROFESSIONAL MANAGEMENT
BANKS FRONT LOADS RISK & DEMAND COLLATERAL
AP HIGHLY COMPETITIVE ON PRUDENCE OF GOVT. SPENDING ON STATE DEVELOPMENT
AP COMPETITIVE ON RELIABILITY OF POLICE SERVICES
AP COMPETITIVE ON THE NUMBER OF MARKET ORIENTED BUSINESS REFORMS IT HAS ADOPTED
AP COMPETITIVE ON TRANSPARENCY IN GOVT. POLICY MAKING FOR BUSINESSES
WEAK CASH FLOW POSITIONS & WORKING CAPITAL CONSTRAINTS FACED BY SMALLER FIRMS
LEADS TO
INCREASE IN FIRM SPECIFIC IDIOSYNCRATIC RISK
LOW INTEREST COVERAGE / DEBT TRAP RISK
EXCESSIVE RELIANCE OF SMALL FIRMS ON INFORMAL FINANCING SOURCES / NBFCs
CONTRIBUTES TO.
HIGH COST OF FINANCING THROUGH DEBT
LEADS TO
LOW ABILITY TO ACCESS INT'L MARKETS WITH HIGHER WTP ↑'s FIRM RISK.
↓ TXN COSTS
PERVERSE INCENTIVE
PROMOTERS OPEN SMALLER PARALLEL ENTERPRISES TO AVOID REGULATORY OVERSIGHT LEADING TO.
LIMITED BARGAINING POWER OF SMALL ENTERPRISES THAT ACT AS SUPPLIERS TO LARGER ONES
LOW FINANCIAL LITERACY & HIGH INFORMATION ASYMMETRIES ON GOVT. FINANCING SCHEMES.
HIGH PUBLIC BANK NPAs & BASEL III CONSTRAINTS THREATENS LIQUIDITY FOR MSMEs
Supporting Industries an
HEALTH OF WORKFORCE MAY BECOME A CHALLENGE IN THE
ABSENCE HEALTH COSTS FOR FIRMS
EMERGING COMMUNICATION
BROADBAND COVERAGE NEEDS

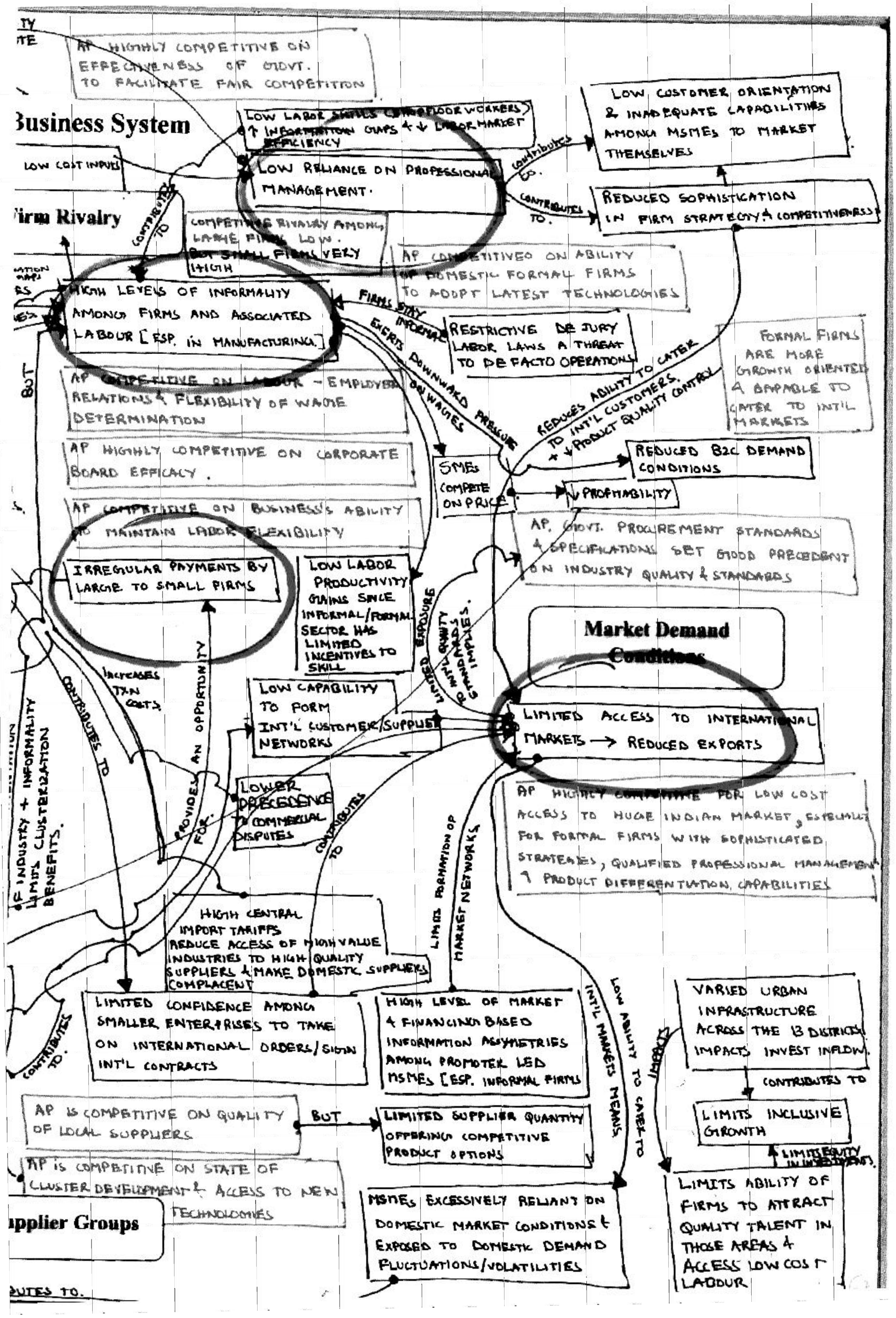
Business System
Firm Rivalry
Market Demand Conditions
Supplier Groups
AP HIGHLY COMPETITIVE ON EFFECTIVENESS OF GOVT. TO FACILITATE FAIR COMPETITION
LOW COST INPUTS
LOW RELIANCE ON PROFESSIONAL MANAGEMENT.
LOW CUSTOMER ORIENTATION & INADEQUATE CAPABILITIES AMONG MSMEs TO MARKET THEMSELVES
REDUCED SOPHISTICATION IN FIRM STRATEGY & COMPETITIVENESS
CONTRIBUTES TO
CONTRIBUTES TO.
COMPETITIVE RIVALRY AMONG LARGE FIRMS LOW. BUT SMALL FIRMS VERY HIGH
AP COMPETITIVE ON ABILITY OF DOMESTIC FORMAL FIRMS TO ADOPT LATEST TECHNOLOGIES
HIGH LEVELS OF INFORMALITY AMONG FIRMS AND ASSOCIATED LABOUR [ESP. IN MANUFACTURING]
FIRMS STAY INFORMAL
RESTRICTIVE DE JURE LABOR LAWS A THREAT TO DE FACTO OPERATIONS
EXERTS DOWNWARD PRESSURE ON WAGES
REDUCES ABILITY TO CATER TO INT'L CUSTOMERS, + ↓ PRODUCT QUALITY CONTROL
FORMAL FIRMS ARE MORE GROWTH ORIENTED & CAPABLE TO CATER TO INT'L MARKETS
BUT
AP COMPETITIVE ON LABOUR – EMPLOYER RELATIONS & FLEXIBILITY OF WAGE DETERMINATION
AP HIGHLY COMPETITIVE ON CORPORATE BOARD EFFICACY.
SMEs COMPETE ON PRICE
REDUCED B2C DEMAND CONDITIONS
↓ PROFITABILITY
AP COMPETITIVE ON BUSINESS'S ABILITY TO MAINTAIN LABOR FLEXIBILITY
AP, GOVT. PROCUREMENT STANDARDS & SPECIFICATIONS SET GOOD PRECEDENT ON INDUSTRY QUALITY & STANDARDS
IRREGULAR PAYMENTS BY LARGE TO SMALL FIRMS
LOW LABOR PRODUCTIVITY GAINS SINCE INFORMAL/FORMAL SECTOR HAS LIMITED INCENTIVES TO SKILL
LIMITED EXPOSURE TO INT'L QUALITY STANDARDS IMPLIES.
INCREASES TXN COSTS
PROVIDES AN OPPORTUNITY FOR.
CONTRIBUTES TO
LOW CAPABILITY TO FORM INT'L CUSTOMER/SUPPLIER NETWORKS
LIMITED ACCESS TO INTERNATIONAL MARKETS → REDUCED EXPORTS
LOWER PRECEDENCE TO COMMERCIAL DISPUTES
CONTRIBUTES TO
AP HIGHLY COMPETITIVE FOR LOW COST ACCESS TO HUGE INDIAN MARKET, ESPECIALLY FOR FORMAL FIRMS WITH SOPHISTICATED STRATEGIES, QUALIFIED PROFESSIONAL MANAGEMENT & PRODUCT DIFFERENTIATION CAPABILITIES
INDUSTRY + INFORMALITY LIMITS CLUSTERIZATION BENEFITS.
HIGH CENTRAL IMPORT TARIFFS REDUCE ACCESS OF HIGH VALUE INDUSTRIES TO HIGH QUALITY SUPPLIERS & MAKE DOMESTIC SUPPLIERS COMPLACENT
LIMITS FORMATION OF MARKET NETWORKS
LOW ABILITY TO CATER TO INT'L MARKETS MEANS
LIMITED CONFIDENCE AMONG SMALLER ENTERPRISES TO TAKE ON INTERNATIONAL ORDERS/SIGN INT'L CONTRACTS
HIGH LEVEL OF MARKET & FINANCING BASED INFORMATION ASYMMETRIES AMONG PROMOTER LED MSMEs [ESP. INFORMAL FIRMS]
VARIED URBAN INFRASTRUCTURE ACROSS THE 13 DISTRICTS IMPACTS INVEST INFLOW.
IMPACTS
CONTRIBUTES TO
LIMITS INCLUSIVE GROWTH
LIMITS EQUITY IN INVESTMENTS
CONTRIBUTES TO.
AP IS COMPETITIVE ON QUALITY OF LOCAL SUPPLIERS
BUT
LIMITED SUPPLIER QUANTITY OFFERING COMPETITIVE PRODUCT OPTIONS
AP IS COMPETITIVE ON STATE OF CLUSTER DEVELOPMENT & ACCESS TO NEW TECHNOLOGIES
MSMEs EXCESSIVELY RELIANT ON DOMESTIC MARKET CONDITIONS & EXPOSED TO DOMESTIC DEMAND FLUCTUATIONS/VOLATILITIES
LIMITS ABILITY OF FIRMS TO ATTRACT QUALITY TALENT IN THOSE AREAS & ACCESS LOW COST LABOUR
CONTRIBUTES TO.

COMPETITIVENESS

FOR IMPORT SUBSTITUTION AND EXPORT PROMOTION

The ambitious scope of Vision 2029 entails additional investments in industry and services. The investors world over, in their location decisions, are looking beyond incentives for long-term competitive advantages including policy environment, skilled talent availability, raw material access, market access and logistics. The state has, therefore, benchmarked itself on Global Competitiveness Index (GCI) and identified the areas of further improvement. The state is currently transitioning from factor-driven economy to efficiency driven economy and eventually will graduate to an innovation driven economy. This chapter describes the strategies to compete globally as an efficiency driven economy in near term and build the base for future competitiveness for innovation driven stage.

INTRODUCTION

Sunrise Andhra Pradesh Vision 2029 envisions a sustained double-digit economic growth rate with CAGR of 12% over a period of 15 years, driven primarily by accelerated growth of the Industry and Service sectors. For achieving the ambitious target, two key strategies identified for these sectors are – First, enhancing competitiveness of AP and, Second, structural transformation to shift the excess workforce in agriculture to industry and services. Both these strategies need to complement each other for achieving the targets. For structural transformation to take place, more investments are required in the industry and service sectors which is possible only by offering a competitive environment for businesses to operate in and grow. This is becoming increasingly important as global investors are assigning more weightage to long-term competitiveness of the economy (rather than cost of labor) while making their investment / relocation decisions.

1 https://hbr.org/1990/03/the-competitive-advantage-of-nations

Competitiveness of a region or sub-national economy refers to a combination of the quality of infrastructure, human capital, firms as well as the quality of life in the region. All these factors combined with the policy environment must be conducive, attractive and sustainable for the firms and individuals to enter, do business and live in.

REGIONAL COMPETITIVENESS

For a long time, national level competitiveness has been studied under the lens of Ricardian theory of comparative advantages suggesting that an economy that can produce certain products or services of similar quality at lower costs vis-à-vis other nations should specialize in those products and services. However, the seminal work of Michael E Porter on the Competitive Advantage of Nations[1] moved the discussion beyond just the comparative advantage suggesting that the ability of the nation to innovate and upgrade the industries

trumps the natural or inherent advantages of raw material or labor cost in an economy. Additionally, while national comparative advantage in various product categories may provide some insight, the challenge is that these advantages are determined at an aggregate level, thereby suffering from the 'Tyranny of Averages'[2], especially when analyzing at sub-national level in a country as diverse and heterogeneous as India. At the sub-national or regional level, the business environment is more dynamic, vulnerability of firms to regional market conditions is higher, and competition dimensions may be different. Hence, State competitiveness decisions or strategies cannot be a mere reduction of national competitiveness strategies based on comparative advantages alone.

The Government of Andhra Pradesh has initiated progressive efforts on multiple themes through its outcome-driven budgets, greater focus on social and ecological pillars, citizen happiness, etc. The Government has also been focusing on building the foundation (e.g. by providing basic infrastructure and enhancing governance productivity) on the back of which future growth and value addition would occur. However, since these efforts and the capital investments made recently in the state take time to start yielding results, most of the economic growth hitherto has been driven by agriculture. The growth in agriculture, however, may not be sufficient to sustain the growth trajectory envisaged in vision 2029 and hence, it is imperative to accelerate the process of structural transformation towards manufacturing and services. The competitiveness analysis of the state (discussed in later sections) suggests that the industry and service sectors are still constrained by several structural and systemic challenges and may require a concerted strategy and action from all stakeholders with a holistic perspective of macro- and micro-economic environment, incentive structures and socio-cultural factors.

BUILDING COMPETITIVENESS IN ANDHRA PRADESH

Andhra Pradesh is transitioning from a Stage 1 Factor Driven Economy that competes primarily on low cost of inputs (factors of production) to a Stage 2 Investment and Efficiency Driven Economy, which competes on lower transaction costs across the industry or product-category value chains (Figure viii-1). Domestic manufacturers will continue to compete on lower costs, at least over the short to medium terms (6-8 years). They have not yet built effective capabilities in high value design or product differentiation oriented economic activities. Hence, the state will focus efforts on helping its businesses reduce transaction costs across its industry's value chains (R&D, raw material procurement, processing, testing and quality control, distribution, marketing, end consumption). Simultaneously, the State will initiate efforts to build an ecosystem for a Stage 3 innovation oriented economy.

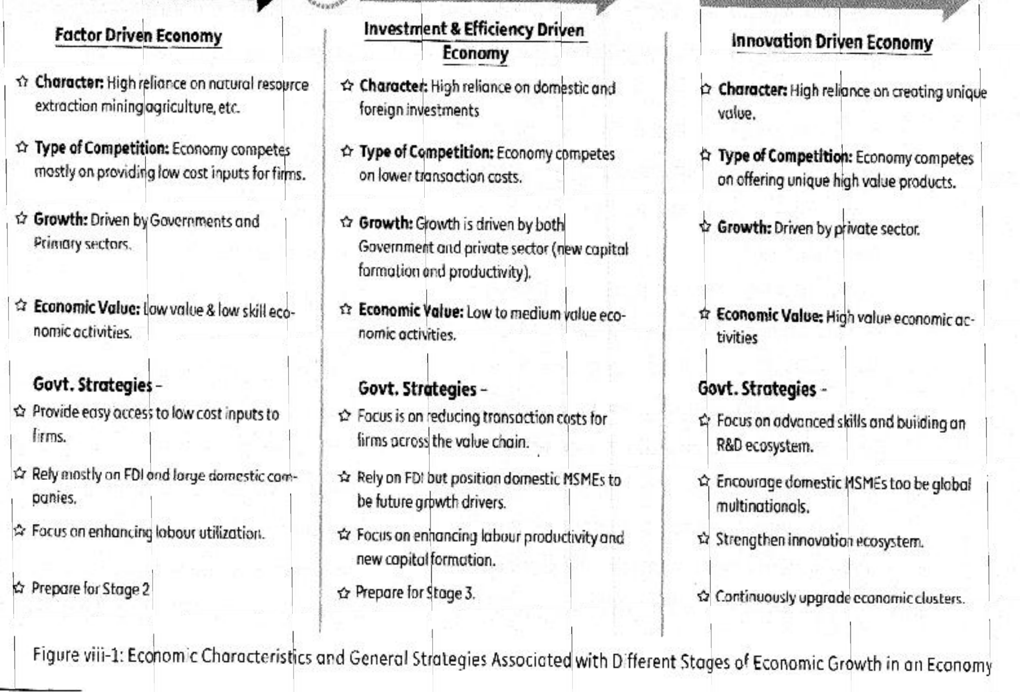

Figure viii-1: Economic Characteristics and General Strategies Associated with Different Stages of Economic Growth in an Economy

2 Tyranny of Averages refers to the excessive simplification of data metrics, ignoring the true characteristics of the data distribution.

To garner competitive advantage, all firms in any industry have three broad options:

- Product Differentiation: Identify a set of unique activities (relative to their competitors) to perform and build capabilities in, along the breadth of the firm's value chain
- Cost Leadership: Identify a set of similar activities (relative to competitors) but perform those activities differently and build capabilities in conducting those activities uniquely at lower costs.
- A mix of both of the above.

The government of Andhra Pradesh sees its role in the above value chain as an enabler to make it easier for the firms to start and grow their businesses. However, the activities required for making the business easier depend on the stage of the economy. For a stage 1 economy competing on cost of factors of production, "Making it Easier" would mean the government helping firms acquire low cost inputs of production (e.g. raw materials, labor, etc.). On the other hand, for a Stage 3 Innovation Driven Economy, firms compete on their design capabilities and hence "Making it Easier" for the firms to acquire highly educated human talent would be most important.

Andhra Pradesh is transitioning from a Stage 1 Factor Driven Economy to a Stage 2 Investments and Efficiency Driven Economy. Firms in a Stage 2 economy usually compete on lower transaction costs. Firms start considering costs associated with all activities of the value chain (e.g. from production inputs ***to*** Processing ***to*** Storage ***to*** Distribution ***to*** Marketing and Sales ***to*** After Sales Customer Service). Hence, the government of Andhra Pradesh is focusing on the strategies to help the firms reduce transaction costs across their value chains.

The key cost drivers across the value chain in most industries are typically of two kinds:

1. Transaction Costs Associated with Primary Business Activities:

- Land Procurement and Associated Taxation costs
- Raw Material Procurement costs
- Energy Costs
- Labor Costs (Cost to Company)
- Manufacturing or Direct Production Costs
- Testing and Quality Control Costs
- Transportation and Storage costs
- Sales, Marketing and Distribution Costs
- Taxation Costs
- Other Regulatory Compliance Costs
- Value Chain Activities Coordination and Communication Costs
- Information Accessibility Costs
- Time Costs (Delays)

2. Transaction Costs Associated with Support Business Activities:

- Administration and other legal services related costs
- Accounting, Taxation, etc. costs
- R&D related costs.
- Costs associated with new product development.

The government of Andhra Pradesh Government has taken a number of steps towards reducing some of these costs. For example, provision of quality public goods and services (e.g. roads, rail, power etc.) is one way of reducing transaction costs in a value chain for enterprises. A number of these costs – land procurement, testing and quality control, transportation and storage, sales, marketing and distribution, regulatory compliance, administration etc. – will be reduced by following the shared infrastructure and ecosystem system approach that the state is taking in MSME clusters, economic corridors and economic cities. (see chapter on Manufacturing for details)

However, some of the cost drivers are very specific to certain industries. Also, the contribution of various cost drivers to the total transaction cost varies across industries. Hence, the value chain of primary growth drivers in next few years have been analyzed (Figure viii-2 on page 108) to understand the primary focus areas for reducing the transaction costs.

In short-term, economic growth in the state will continue to be driven by agriculture and allied industries and hence the focus of the state will be to enhance labor productivity and increase the processing capacity of primary sector produce. In medium-term, however, the state will focus more on strengthening the manufacturing sector in the state by various means including new capital formation, capability development, enhancing market access, improved logistics network and other infrastructure upgradation. In longer term, total factor productivity will drive the growth and hence the focus of the state will be on skill enhancement and innovation. (see Table viii-31 on page 109)

Short Term Growth (1-3 years)
(Agro-Allied Sectors competing on low cost capabilities)

Triggering public and private investments in new capital formation:

Growth will be a result of expenditures incurred and jobs created in new capital formation. This capital would start yielding benefits 3-5 years onwards when firms start producing goods.

Rely on foreign investments (FDI) till the savings and investment rate of domestic MSMEs increases.

Enhancing labor productivity: Since new capital takes time to start yielding benefits, increasing labour productivity and capacity building would yield quicker benefits.

Reducing transactions costs for businesses through regulatory reform

Communication: Effective communication of Reforms would yield a short burst of consumption by private sector in anticipation of future income

Medium Term Growth (3-8 years)
(Industry and Exports competing on low cost capabilities)

Investments in new capital during short term starts yielding benefits -

Households income (and thus consumption) rise through greater employment.

Firm (Anchor and SMEs) income rises as new capital is utilized and benefits accrued across the value chain

Transforming SMEs into Growth Enterprises:

Removal of perverse market and regulatory incentives and barriers (starting in the short term) will start yielding benefits in terms emergence of growth oriented enterprises

These firms will have greater savings rate. They begin investing in product level innovation.

Exports: Greater exposure to global markets enhance output quality, reduce MSME risk (thus lowering financing costs) and accelerate MSME investments.

Enhancing Total Factor Productivity

Technology adoption

Labor productivity

Long Term (8-12 years)
(Industry and Exports competing on Design capabilities)

TFP driven by domestic innovations -

As per capita income rises, AP may fall into the low middle income trap unless significant investments are made in R&D by Govt. and Private sector.

FDI would begin declining. MSMEs will be the primary drivers of growth through private and public driven innovation.

At this stage, domestic MSMEs should go beyond product innovation and start exploring new market access (global expansion).

Based on Business-as-Usual Scenario, MSMEs may not deliver, given the dominance of micro enterprises (~90%) suffering from working capital constraints and refusing to expand.

Domestic firms should move away from cost competition to design-based competition.

Figure viii-2: Sources of economic growth for the state in next 10-15 years

APR'19 - MAR'21	APR'21 - MAR'23	APR'23 - MAR'25	APR'25 - MAR'27	APR'27 - MAR'29	APR'29 - MAR'30
Projected Per Capita Income (1990 PPP) ~$5,600	Projected Per Capita Income (1990 PPP) ~ $6,200		Projected Per Capita Income (1990 PPP) ~ $9,700		Projected Per Capita Income (1990 PPP) ~ $15,200

LOWER MIDDLE INCOME ECONOMY

1. **New Capital Formation:** Increase investment rate and savings rate in the economy by focusing on new capital formation in Agriculture (mechanization), Formal Manufacturing, and Services. Do so by attracting large anchor foreign and domestic investments select core capability and product areas (specializations).

2. **Labour Productivity:** Prioritize labour productivity enhancements for shorter-term economic gains by beginning.

3. **Enable Stage 2 Competition:** Reduce socio-economic-regulatory transactions costs across the value chain for designated core capability areas.

4. **Formalize MSMEs and Enable them to Expand:** Position MSMEs to formalize and expand to become future growth drivers by removing perverse incentives to expand, enhancing networking creation and market access, and reducing information asymmetries.

5. **Build Institutions for Design Based Competition:** Start preparing socio-economic and institutional infrastructure to build capabilities in high value design activities.

6. **Enhance Governance Productivity:** Government to play a major role in driving development through administrative reforms, removal of perverse incentives, and strengthening of public goods.

AP TRANSITIONS TO AN UPPER MIDDLE INCOME ECONOMY

Focus on design and innovation as per capita Income (based on 1990 PPP $) crosses $7,000

1. **Design Capabilities:** Focus on advancing design capabilities and new innovation in specialization areas. Firms to begin competing on product differentiation (thus commanding higher price premiums) rather than lower costs.

2. **Technology Capabilities:** Continue to strengthen homegrown base of technical talent in medicine and engineering. Encourage utility patents and innovation.

3. **Labour Productivity:** Continuously enhance labour productivity in line with emerging skill set requirements in specialization areas.

4. **New Opportunities:** Identify new specialization areas based on related diversification across core products.

5. **Homegrown Superstars:** Focus on positioning Medium Scale Enterprises to become large scale ones.

Vision 2029

Table viii-31: Macro-level Economic Growth strategies in line with Vision 2029

New capital formation in short to medium terms in Andhra Pradesh would be driven by large anchor investments (FDI and DDI). In next 2-3 years, these investments will continue to rise due to low cost advantage of the state. However, eventually the low-cost advantage will wade or get offset by other costs resulting in new foreign direct investment to decline. Hence, MSMEs in the state have to be positioned for growth and be competitive by that time to prevent the growth from stagnating. Presently, micro and small enterprises in the State comprise of over 93% of Andhra's industrial base. Many of these enterprises are considered disguised wage earners with limited growth orientation. In that, many would likely disappear as the state's economy grows and there is greater employment creation by larger formal enterprises.

Currently, only 2% of the state's enterprises are medium scale, representing a "Missing Middle" segment. This reinforces the presence of perverse incentives for the SMEs to grow. Hence, the government is taking steps to analyze the bottlenecks and help MSMEs in the state to grow some of which are described in this chapter as well as in other chapters.

In the context discussed above, following are the guiding principles of competitiveness strategy development of Andhra Pradesh:

1. Transition from incentives approach to competitiveness – The primary strategy adopted in AP (and elsewhere for that matter) is to offer incentives in various forms including tax rebates, power subsidy, water subsidy, land subsidy etc. However, these incentives not just cost the exchequer, but also are easy to match – the more developed economies can not only afford to match these incentives, but also provide additional benefits of colocation such as scale benefits, economies of scope, knowledge sharing, labor pooling etc.[3] For example, a firm in financial services would prefer Mumbai over other locations in India given comparable incentives. Hence, going forward, the state shall focus on capability development, better resource allocation, specialization of industry and workforce and long-term investments in infrastructure. Together these multitude of actions would lead to enhanced long-term competitiveness. Building capabilities around the physical, intellectual and institutional resources in the state would also give a difficult-to-imitate (and hence sustainable) competitive advantage.
2. State as a facilitator – One of the reasons IT services took off in the country was the lack of excessive and constraining regulations in the sector. Marking a significant departure from the usual business at the time, the government moved away from excessive top-down control and let the private sector drive actions. Regulations, necessary in one era and context, may become constraint or hinderance to growth in another era and context at times. SME, for example, have perverse incentives to growth – formalization, contract enforcement, labor laws etc. The government of Andhra Pradesh will have a comprehensive relook at the regulations to reimagine state as a facilitator in initiation and growth of business.
3. Responsive Governance - Building competitiveness is not going to be a static exercise. An economy requires different capabilities (thereby, different strategies to compete) as it moves through different phases of economic growth. Broadly, an economy goes through three stages of growth, each requiring different strategies to compete effectively (Refer Exhibit 1). To become an effective enabler of economic growth, the Government needs to be responsive to these changing needs. Hence, the competitiveness strategy of government of AP has stage-relevant strategies for each stage and transition that would allow the state to smoothly transition from one stage to the other stage. The policy and regulatory actions are also in-line with the capabilities and strategies required in each stage. For example, when the economy will transition from efficiency-driven to innovation-driven stage, the state will already have in place the support for R&D, innovation and start-up ecosystem.
4. Regional Co-opetition – To build a global presence, the state needs to compete effectively with the leading economies in the region – both domestic (such as Tamil Nadu, Maharashtra, Gujarat, Karnataka etc.) as well as global (such as Bangladesh, ASEAN). However, the state doesn't treat competition as zero-sum game and recognizes the value of co-operation and collaborations. Creating shared infrastructure and complementary capabilities will drive shared value creation in the region as a whole. Each economy in the region will produce what it does most effectively and efficiently.
5. Specialization and Positioning – Any economy can't compete in all products and services. Depending on the specific core capabilities, institutions, resources and business context, the government of AP will position the state to specialize in specific sectors and products. These specializations have been selected based on extensive analysis of resources and capabilities and are discussed in further sections.

3 Marshallian Externalities – The concentration of production by multiple firms in a particular location generates external benefits (positive externalities) for firms located in that location. These benefits are garnered through knowledge spillovers, Labor pooling, and closed proximity to specialized suppliers.

6. Quality of Investments – While most economies give a lot of emphasis on attractiveness, not much attention is accorded to sustainability of the investments. Attractive economies get a lot of investments, but the sustainable economies get quality investments from firms that are NOT Extractive in nature[4]. This means, they are not in the game to capture most of the economic value in the region[5]. Instead, they believe in shared value creation. Going forward, the state of AP wants to focus on quality of investments and to signal the same to the investing community, the government is making long-term investments in infrastructure (polavaram, ports, airports, roads, economic corridors, metro, logistics etc.) and human development (health, education and skill development).

7. Tackling Inequality – Even though economic development has lifted millions out of poverty, rising inequality has been a consistent theme of criticism. This is not an India specific phenomenon. China as well as South East Asian tiger economies too have witnessed rise in inequality levels. Technological advancements and automation create excess labor supply in certain jobs thereby exerting downward pressure on wages. It also increases the demand for skilled workers and reduces the demand of unskilled or semi-skilled workers which further contributes to wage gap and inequality. Furthermore, the definitions of skill-sets are changing fast and the shelf-life of skills is reducing. To tackle these problems, the government plans to have massive skilling and re-skilling exercise, especially in the sectors identified as the core specializations of the state. Another aspect of inequality is geographical inequality caused in part by the locational advantages of certain developed areas (as it happened with concentration of firms in Hyderabad in United Andhra Pradesh). To tackle this issue, multiple growth centers across the state are planned to specialize in different sectors (refer sections on Manufacturing and Urban Development for further details).

BENCHMARKING – GLOBAL COMPETITIVENESS OF ANDHRA PRADESH

Global Competitiveness Index (GCI) calculated for the countries across the world by World Economic Forum (WEF) is the gold standard in benchmarking competitiveness. Although the WEF report only provides the insight at national level, government of Andhra Pradesh has used the WEF methodology to calculate the equivalent rank of the state. The state has improved its GCI and GCI rank from 4.37 and 51 in 2015-16 to 4.62 and 39 in 2017-18 respectively (Table viii-32). In all 3 years, GCI of AP has remained higher than GCI of India. However, a deeper analysis of sub-indices reveal that the state has not been doing so well on some of the pillars such as 'Infrastructure' and 'Technological Readiness' and the performance has worsened on some pillars such as 'Infrastructure' and 'Health & Primary Education'.

2017-18		ANDHRA PRADESH			INDIA		
		15-16	16-17	17-18	15-16	16-17	17-18
GCI		4.37	4.57	4.62	4.31	4.52	4.59
Sub Index A: Basic Requirements		4.43	4.48	4.43	4.41	4.6	4.7
Sub Index B: Efficiency Enhancers		4.36	4.71	4.81	4.19	4.4	4.5
Sub Index C: Innovation & Sophistication		3.82	4.24	4.48	3.90	4.22	4.3
Sub-Index A	1st pillar: Institutions	4.43	4.63	4.71	4.06	4.4	4.4
	2nd pillar: Infrastructure	3.73	4.26	3.87	3.72	4.00	4.2
	3rd pillar: Macroeconomic environment	4.40	4.55	4.55	4.40	4.55	4.55
	4th pillar: Health and primary education	5.15	4.46	4.59	5.48	5.5	5.5
Sub-Index B	5th pillar: Higher education and training	3.95	4.25	4.43	3.87	4.1	4.3
	6th pillar: Goods market efficiency	4.33	4.40	4.56	4.17	4.4	4.5
	7th pillar: Labor market efficiency	4.19	4.50	4.62	3.86	4.1	4.1
	8th pillar: Financial market development	4.28	4.43	4.52	4.08	4.41	4.4
	9th pillar: Technological readiness	2.98	3.70	3.76	2.73	2.99	3.1
	10th pillar: Market size	6.44	6.40	6.40	6.44	6.40	6.4
Sub-Index C	11th pillar: Business sophistication	4.05	4.46	4.64	4.15	4.39	4.5
	12th pillar: Innovation	3.59	4.08	4.31	3.65	4.05	4.1

Table viii-32: GCI of AP and India from 2015-16 to 2017-18

4 'Why Nations Fail' by Daron Acemoglu - VMU team's own interpretation of certain themes considered by the book.
5 Extractive businesses end up causing economic subjugation. For example, they underpay employees, take advantage of their suppliers and customers, disregard the environment, have no stake with the other stakeholders of the location they operate in.

Andhra Pradesh Competitive Relative to 13 Regional Economies	Framework Component	Number of GCI Indicators under Framework Component	Highly Competitive (% of total Indicator)	Competitive (% of total Indicator)	COMBINED - Highly Competitive & Competitive	Point of Parity (% of total Indicator)	Not Competitive (% of total Indicator)	AP's Business Perceptions Based on Absolute GCI Score
Highly Competitive	Rule of Law	12	56%	33%	89%	0%	11%	Positive
	Demand Conditions	2	50%	50%	100%	0%	0%	Neutral
Competitive	Organizational Practices	3	0%	67%	67%	0%	33%	Neutral
	Logistics Factors	6	0%	83%	83%	0%	17%	Positive
	Context and Strategic Rivalry	18	17%	50%	67%	22%	11%	Mildly Positive
	Administrative Infrastructure	4	0%	75%	75%	25%	0%	Neutral
	Internalization of Firms		0%	100%	100%	0%	0%	Neutral
Point of Parity	Capital Market Infrastructure	9	11%	44%	56%	11%	33%	Neutral
	Strategy Sophistication and Operational Effectiveness	8	0%	50%	50%	25%	25%	Neutral
	Supporting and Related Industries and Clusters	5	0%	60%	60%	20%	20%	Mildly Positive
	Innovation Infrastructure	10	30%	20%	50%	40%	10%	Neutral
	Political Institutions	4	25%	25%	50%	50%	0%	Neutral
Not Competitive	Communication Infrastructure	5	0%	0%	0%	20%	80%	Improvement Required
	Human Capacity	7	0%	0%	0%	29%	71%	Improvement Required

Table viii-33: Comparison of AP with other economies on GCI indicators

Competitiveness is not absolute, but a relative and dynamic concept. Hence, the competitiveness of Andhra Pradesh was compared with 13 economies of the region (India Average, China, South Korea, Malaysia, Vietnam, Cambodia, Bangladesh, Indonesia, Thailand, Philippines, Sri Lanka, Taiwan, Laos) on GCI indicators as well as qualitatively. Table viii-33 on page 112 summarizes the comparison on GCI indicators.

PRODUCTIVITY MODEL FOR COMPETITIVENESS

Thorough secondary research was conducted to understand the context of the State's business environment and systemic interactions. Productivity Model for Competitiveness[6] (Figure viii-3) has been used to assess the state's competitiveness and analyze the business system. The Quality of the Business Environment component was studied using the Porter Diamond Comparative Advantage Framework. A detailed analysis can be found in the Working Paper on AP's Regional Competitiveness & Business System Baseline Assessment (2019).

Rationale for Using the Productivity Competitiveness Framework

This framework was chosen since it facilitates structured thinking on the micro-economic aspects of the business environment. This is important since state governments have more control over micro-economic aspects rather than macro-economic ones such as fiscal or monetary policies. Secondly, this framework explicitly allows us to analyze and include the "Context" within which firms and individuals operate. The qualitative context allows us to make sense of our quantitative analysis and understand various interactions and incentive structures within the business system. The micro economic business system was evaluated using the Porter Diamond Framework of Comparative Advantage. This framework is instrumental in analyzing the business system, the different incentive structures for enterprise and potential critical path competitiveness building strategies. Finally, this framework is in line with the Global Competitiveness Index indicators, a survey that Andhra Pradesh has conducted over the last three years.

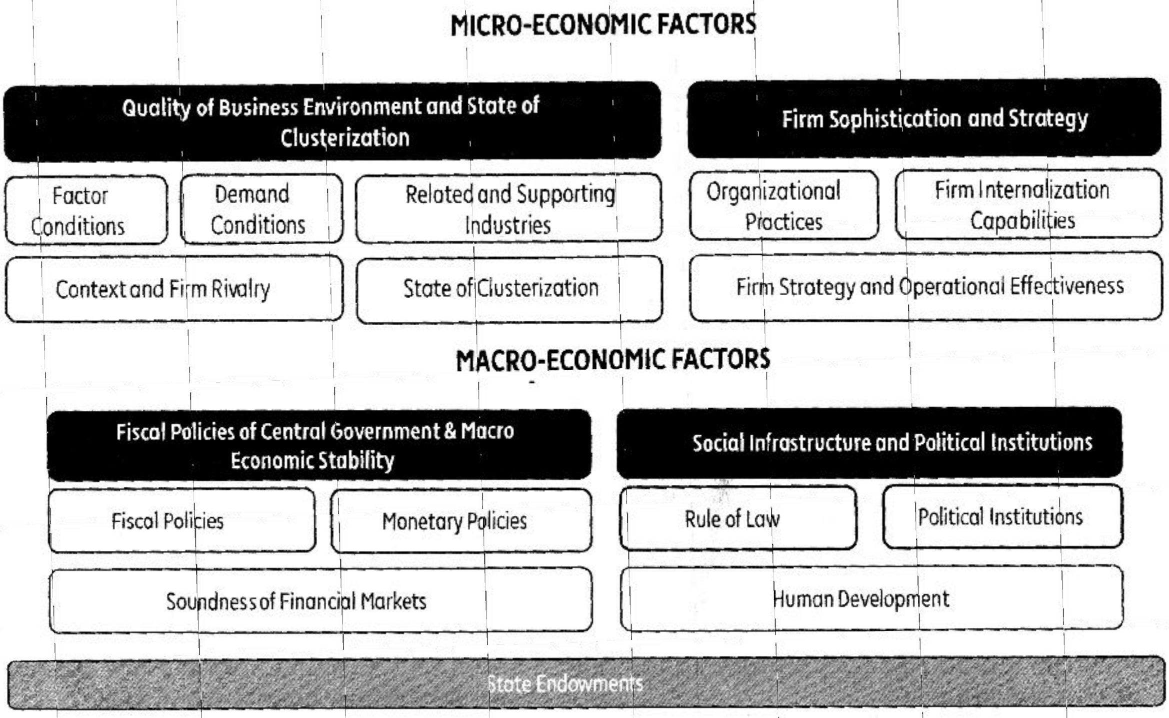

Figure viii-3: Productivity model for Competitiveness

6 "Moving to a New Global Competitive Index" (2009) - Michael E Porter et. al

An analysis of micro- and macro-economic factors for the state of Andhra Pradesh reveals the following:

1. **Quality of Business Environment and State of Clusterization** – Andhra Pradesh is competitive on this dimension with competitive logistics and infrastructure and consistent high performance on 'Ease of Doing Business' index.

AP'S RELATIVE STRENGTHS	AP'S RELATIVE WEAKNESSES
Competitive on logistics (road and rail) and administrative related factor conditions	Weak internet and mobile communication penetration.
Highly competitive in equity-based capital access, access to technical experts (engineers, medical professionals)	Weak Air Connectivity (chicken and egg problem)
Sophisticated demand conditions for Stage1 economy	Low Local supplier quantity - distorts bargaining power of firms ahead in value chain,
Worker - employer relations are positive and stable.	AP's ports do not have containerization facilities.
Business community positive on wage flexibility.	Weak competition intensity - reduces firm sophistication and instills complacency, reducing competitiveness.
AP is highly competitive with "Pay for Productivity" and ability of workforce at math and science is competitive. This is a core resource.	Low industry-university R&D collaboration
AP's businesses are aware of and have access to new technologies. Irregular payments and cash flow threats inhibiting adoption of new technologies.	Other 13 economies have better investor protection provisions. Domestic business perceptions on investment protection is positive.

Table viii-30: Quality of Business Environment and State of Clusterization

2. **Firm Sophistication and Strategy** – This aspect is a point of parity for Andhra Pradesh

AP'S RELATIVE STRENGTHS	AP'S RELATIVE WEAKNESSES
AP Firms competitive in their organizational practices and control of international distribution networks	AP firms are weak in marketing and obtaining high quality management professionals and so, are unable to market themselves globally
Competitive ability of firms to absorb new technology	AP firms have weak low-cost input based competitive advantage only, which can be easily eroded
Formal businesses invest in its people. There is a high extent of staff training which enhances the State's human capacities.	Organizational practices are still basic, leading to lower firm sophistication level and limited decentralization
	AP needs more centers of excellence to enhance supplier qualities

Table viii-34: Firm Sophistication and Strategy

3. **Fiscal Policies of Central Government & Macro-economic Stability** – It is a country level factor and Indian macro-economic factors are generally favorable and stable. So, this aspect makes AP competitive with respect to other non-domestic economies.

4. **Social Infrastructure and Political Institutions** – This aspect is a point of parity with strong rule of law, transparent government, and positive perception of the government, but needs improvement in health & education outcomes.

AP'S RELATIVE STRENGTHS	AP'S RELATIVE WEAKNESSES
There is high faith among business community on the AP's Government department's intent and working.	Human Capabilities - AP requires improvement on basic health and education.
Strong Rule of Law	Weak Cash Flows due to poor law enforcement and industry structure
Financial Prudence of AP Government	High occurrence of irregular payments to firms (bargaining power issue for AP's firms).
Relatively transparent & stable institutions	Inadequate enforcement of law and structural problems in Industry.
Positive perceptions on property rights implementation	
Impact of crime/organized crime and policing services are very competitive and domestic business sentiments are positive.	
High and competitive levels Judicial independence.	
Low cost of living.	

Table viii-35: Social Infrastructure and Political Institutions

As observed from the competitive landscape analysis of Andhra Pradesh, while there are a multitude of forces acting upon the business system, determining its structure and, thereby, impacting competitiveness, they are narrowed down to crippling weaknesses and core strengths / capabilities and resources that will position the state's economy for higher productivity and competitiveness. The rationale for doing so is that the state does not have the resources to solve each and every aspect of the business system. Hence, prioritizing interventions is important. The analysis highlights the following key bottlenecks in the business system or quality of business environment. These bottlenecks should not be viewed in isolation. They re-enforce each other. The Key Bottlenecks Identified in Andhra Pradesh's Business System are as follows:

» **Bottleneck 1**: Inadequate access to Finance among SMEs - Burdensome equity market access for SMEs result in excessive reliance on debt financing (through formal and informal sources) and high cost of debt (interest rates) for SMEs.

» **Bottleneck 2**: Inadequate bargaining power of small enterprises that act as suppliers to large enterprises resulting in irregular and untimely payments to small enterprises. This adversely impacts cash flow positions of small firms, limiting their growth prospects and ability to invest in productivity enhancement.

» **Bottleneck 3:** Perverse policy and regulatory incentives encourage enterprises to remain small and avoid greater regulatory oversight (Labor laws, land acquisition for string up and expansion, and taxation).

» **Bottleneck 4:** High levels of informality among enterprise and Labor (especially in manufacturing) is reducing the ability of firms to achieve economies of scale, exports, and greater productivity, thereby inhibiting competitiveness and economic growth. Include Labor and taxation related issues

» **Bottleneck 5:** Low reliance on high quality professional management limiting ability of firms to market themselves, acquire new technology, and adopt more sophisticated global competitive strategies, thereby inhibiting greater value creation

» **Bottleneck 6:** Inadequate enforcement of contracts is limiting business transaction opportunities

» **Bottleneck 7:** Limited access to international markets due to inadequate logistics (e.g. inadequate containerization, air connect), information asymmetries, informal operations and communication infrastructure reducing firms to get exposed to global best practices and standards as well as increasing vulnerability to domestic demand volatility.

» **Bottleneck 8:** Limited collaboration among SMEs with universities as well as weak incentives for universities to engage in commercialization of R&D inhibiting innovation in small enterprises

These bottlenecks as well as the associated challenges have been detailed in the Working Paper on AP's Regional Competitiveness & Business System Baseline Assessment (2019).

ANDHRA PRADESH - REGIONAL COMPETITIVENESS STRATEGY

Based on the identification of crippling bottlenecks and analysis of the basic requirements for business ecosystem, the strategy development model (Appendix: 6) is used to identify the core socio-economic activities that the government shall implement, the core resources and capabilities that the state shall have to develop to implement those activities, and finally, the public and private sector organizations that would help develop and mobilize those resources to carry out the socio-economic activities. Doing so effectively would ultimately enhance productivity and deliver a unique competitive business environment for Andhra Pradesh over time that would be difficult for competing economies to imitate.

Based on this analysis, 6 Regional Competitiveness Strategies and 16 approaches (refer Appendix: 5) have been developed to enhance Andhra Pradesh's competitiveness. The strategies and approaches described briefly below have been developed with a goal of addressing critical bottlenecks in the business system, identifying new growth opportunities for the state, and building overall state competitiveness in the international market. Furthermore, these strategies are not aimed at completely changing or dismantling existing state activities that are being undertaken by various departments. Instead, these strategies aim to put various activities into context and aspire to foster more concerted actions across the departments and private enterprise to accelerate economic growth. In addition, where necessary, these strategies aim to complement and supplement existing state actions. It should be noted that many of Andhra Pradesh's various existing departmental initiatives and activities can be bucketed into several of the strategies and approaches discussed here.

CORE ASSETS	CORE BUSINESSES
Human: High availability of Scientists and Engineers (technical talent) and Competitive Quality of Math and Science Education. Human workforce competitive on Pay for productivity. Logistics: Competitive inter-State connectivity through roadways. Government action on enhancing roadways on track.	**Manufacturing :** » Automobiles and associated components » Electrical, Electronics & Telecom » Pharmaceuticals » Medical Devices and Instruments » Food Processing » Consumer Appliances » Textiles and Apparel
Product: Basic metals, Agricultural and Livestock Produce, Plastics and Chemicals Governance: Strong rule of law, proactive and progressive Government, competitive property rights implementation, increased use of data driven Governance.	**Services:** » Information Technology and Communication » Healthcare » Energy » Logistics » Hospitality » Financial Services

Table viii-36: Core Assets and Core Business of AP

Strategy 1:

Advance and build capabilities in a manageable portfolio of AP's core competencies and growth-oriented product categories for focused resource allocation and reduced threat of imitation.

Approach 1a

Specialize in Core Businesses and Leverage Core Products/Resources: The state of Andhra Pradesh plans to build a portfolio of core competencies that will serve as sources of sustained competitive advantage. These competencies will be derived from the State's existing core assets and core businesses (Table viii-36), making them fairly unique to Andhra Pradesh. Developing core assets and advancing core competencies together will enable Andhra Pradesh to build its competencies and specialize in select areas, thus enhancing the State's competitiveness. Focusing on select specialization areas would also allow more targeted interventions in areas such as capacity building, approval processes, market linkage etc. On the other hand, building competencies in each and every industry may lead to inadequate allocation of resources across each industry and, thereby, yield sub-optimal results. Hence, instead of attracting investments arbitrarily, the state will focus on select products and businesses that are well aligned with the State's core resources and capabilities.

Approach 1b

Adopt a Related Diversification Approach for New Products to Produce: The State shall identify new product categories to specialize not only based on market potential and export growth but also based on "related diversification" i.e. the products that may share basic resources, talent pool, raw material providers, intermediate service providers (e.g. transportation, quality control, warehousing, etc.), or customers. Having any part of value chain shared among multiple products results in 'Economies of Scope', especially in knowledge spillovers and cost advantages. The state will prioritize related diversification with a) common market, b) common suppliers, or c) common logistics channel

Strategy 2: Increase formal investments in new capital formation (Plant equipment and machinery) across core product and core businesses areas.

Elasticity of GDP growth and productivity with respect to capital expansion is much higher compared with labor expansion. Further, to create employment in new sectors, new capital formation is essential. But the domestic savings and investment rates are not sufficient to achieve the Vision 2029 targets. Hence, it becomes imperative for the state to attract investments from outside the state. In targeting this investment, the firms in core businesses described in previous section would be prioritized.

Approach 2:

Attract large anchor domestic and foreign direct investments AP's core products and businesses: Andhra Pradesh would specifically target the MNCs aligned with the core assets and businesses in the state for better conversion. Incentives and infrastructure are only one among the many considerations that MNCs employ before expanding in a particular geography (Appendix 7). Taking a note of that, the Economic Development Board will design the communication with the MNCs to showcase the attractiveness of the state as a investment destination on all factors.

Approach 3:

Prioritize quality investments that encourage shared value creation: Traditional thinking entails that there is a trade-off between enterprise and societal welfare. Shared value creation, in contrast, argues that the firms have significant stake in the geography that they operate in. And the firm will have to bear significant internal costs (in terms of workforce health, loss of branding in domestic markets, etc.) if they are highly extractive in nature. A business needs a successful community to create demand for its products as well as provide critical public assets and supporting services. Hence, the state will ensure that the new investments in the State are not extractive in nature but have a long-term stake in the domestic market.

Approach 4:

Encourage enterprise and civil society to become Vision Partners: Encouraging collaborative policy making to advance enterprise would yield more concerted action. In addition, involving civil society and consumer welfare groups to participate in these discussions would reduce the risks of negative policy externalities. The government of AP is establishing the Institute of Leadership Excellence and Governance (ILEG) (refer the chapter on Governance for details). One of the centers at ILEG will be the Center for Competitiveness that will deliberate, discuss, devise and disseminate the strategies and action plans on competitiveness. It is proposed to set-up the State Competitiveness Council and Sector Councils for priority sectors to support the Center for Competitiveness.

The State Competitiveness Council: Comprising of prominent Public and Private stakeholders, the council will deliberate on high level State competitiveness strategies and regional cooperation. The council may initiate studies and action plan development to trigger economic activities in disadvantaged areas in the State. The Council may also form task forces on request from Sector Councils to conduct studies and develop recommendations to enhance the micro-economic businesses across identified specialization areas.

Sector Councils: Sector councils comprising of public and private stakeholders from priority sectors would be formed to monitor the performance of its sector and enhance market access for enterprise in their select sectors. Sector councils will work on identifying new market opportunities, conduct value chain analysis to identify efficiency improvement opportunities, disseminate market information to all firms, design programs and assist skill development department in skilling and upskilling of workforce, identify opportunities for technological advancements in the sector and establish network with firms and researchers globally in the sector.

Approach 5:

Develop and strengthen the State's strategic positioning (Low transaction costs) internationally and build its brand among international investors: Effective inflow of high quality "shared value" oriented domestic and foreign investments require a positive image of the investment seeking economy. Merely developing investor friendly legislation is not going to be enough in an increasingly globally interconnected and competitive environment for investments. For instance, Appendix 7 showcases that incentives are an important but one consideration of the many that firms employ in deciding where to locate. In fact, FDI attracting policies and incentives are becoming increasingly similar across other domestic economies. This worldwide convergence of incentives is increasing the focus on specific location-based characteristics. Hence, there is a need for the State to differentiate itself by building a global brand for the State as an investment destination. Presently, Andhra Pradesh is transitioning from a Stage 1 factor driven economy, whose firms rely mostly on low cost of inputs to compete to a Stage 2 efficiency driven economy, whose firms will rely on low transaction costs across the product value chain. Hence, the government will take concerted actions to lower the transaction costs in the priority sectors by various initiatives such as policy incentives, removal of non-tariff trade barriers, investments in logistics, infrastructure and skill development etc.

However, the strategic positioning of the state will change with time. Broadly, the strategic positioning of the state can be a combination of three factors -- availability of factors of production, availability of market and innovative ecosystem. Current positioning of the state is at the intersection of availability of factors of production and availability of market demand. But in years to come, the positioning will gradually shift towards the intersection of availability of factors of production and availability of innovation ecosystem resulting in the state emerging as a export hub of high value products and services.

In addition to the policy initiatives in line with the positioning, it is equally important to effectively communicate the strategic positioning of the state to the global investment community. As Economic Development Board (EDB) is the state's investment promotion agency, this would require strengthening and reorienting the capabilities of EDB towards these objectives. Additionally, following are the actions that may help the government communicate its positioning:

1. Strengthening market information system on value chain cost structures and any other information required by potential investors
2. Defining and enforcing service level agreements for all government approvals required
3. Disseminating information on infrastructure and logistics projects in the state and their importance for specific locations/ sectors
4. Ensuring coherent information dissemination from EDB, departments and any other government forum

Approach 6

Upgrade existing and activate new clusters: Ultimately, long term competitiveness will be determined by productivity growth of the proposed specialization areas for Andhra Pradesh. Productivity growth will be driven by technology upgradation, product quality enhancement, production efficiency improvements and labor up-skilling. Industrial clusters will play a key role in accelerating these effects. Hence, cluster upgradation and new cluster activation is a top priority for the state. Interventions to upgrade existing clusters will yield quicker results than activating newer ones since new clusters take time to begin delivering results.

Upgrading Existing Clusters

Following are the actions that the government will undertake to upgrade existing clusters:

» Design and implement cluster specific action plans that help reduce transaction costs across the value chain for firms operating out of existing clusters: This will entail conducting cluster specific value chain analysis and identifying key cost drivers or market failures that add to costs of doing business in the State. The interventions would include skilling, access to raw materials, access to finance, market access, connectivity to urban centers, logistics infrastructure, quality testing & certification etc.

» Create rules, incentives, and communication programs that encourage firms to grow and enter the formal economy: Cluster specific incentives will be designed for small and informal firms to formalize and be more growth oriented. The incentives may be in the form of access to market information, technology, quality certification, access to capital or financial incentives.

» Strengthen existing and foster new linkages/networks with domestic and international markets to enhance market access for clusters: To improve the global market access for domestic firms, the government shall promote adoption of international quality control and raw material sourcing standards and provide market information and network to domestic producers.

» Maintain land bank flexibility that allow growth-oriented firms to expand their production capacities within existing clusters: In all the clusters, land bank shall be earmarked for expansion of growth-oriented firms in their respective clusters.

Activating New Clusters

For creating new clusters in target sectors and geographies, the government will have following strategies:

» Build Cluster Activation Plans Based on Comparative Advantage: Arbitrarily assigning products in a given cluster location will yield sub-optimal results and poor-quality investments in the cluster. Hence, before setting up new clusters and assigning product categories, the Government shall conduct a comparative advantage analysis to assess the cluster region's factor conditions, proximity market conditions, expected competition and availability of supplier groups. It will also enable the government to plan for the right kind and amount of supporting infrastructure including transport, logistics, power, water etc.

» Focus on building a critical mass of new enterprise, prioritizing medium to large scale investments: Clusters often start delivering results in terms of knowledge spillovers and cost reduction (external economies of scale) after they achieve a critical mass

of firms located within the network. Left organically, development of this critical mass of enterprise and formation of market access would take years. Hence, the government will focus more on large and medium scale enterprises that are capable of forming new market themselves or have the ability to generate critical mass by attracting other firms.

» Adopt global best practices on cluster design that effectively allow the cluster to expand in the future: Some of the best practices that the government shall follow while creating new clusters are:
   » Developing clusters in areas with access to sea and air routes at lower costs
   » Building critical infrastructure (as applicable to each cluster) for clusters in terms of Financial Institutions, Centers of Excellence, testing labs, partnerships with academia and international institutions, etc.
   » Advancing clusters within a 30-40 Km proximity of an urban center, which would house shop floor work force and management
   » Strengthening public and freight transportation systems from clusters to raw material sources, markets and nearby urban centers

Strategy 3

Reduce transaction costs across value chains of core product and core business areas by enhancing quality of business environment and firm operational effectiveness. Appendix: 8 illustrates key value chain related interventions to reduce transaction costs for businesses to compete effectively. The key cost drivers across the value chain would be different for different industrial sectors. Going forward, the state shall also study the value chains of priority sectors and devise specific strategies for reducing transaction costs in specific sectors.

Approach 7

Strengthen social infrastructure in urban centers to attract, house, and transport a skilled and healthy workforce: Urban areas have been the focal centers of high value economic activities due to a number of factors including availability of skilled workforce, connectivity to market and proximity to residential space. As the state embarks on a period of high growth, the influx of people and enterprises to urban areas will grow multifold. The chapter on Urban Development deals with the plans to overcome these challenges. Some of the key initiatives from competitiveness standpoint are:

» Upgrade livability (cleanliness, quality utility services, air quality, access to water, and sanitation) in urban centers
» Make urban development plans responsive to growing influx of people and enterprises in the State – for example, designing the transport and housing infrastructure for projected population including the estimated influx in next 5-10 years
» Strengthen intra-city public transportation systems
» Strengthen the connectivity of urban centers to industrial nodes, ports and airports
» Capacity building of local urban bodies for effective public service delivery and grievance redressal
» Financial empowerment of urban local bodies to undertake development works
» Access to quality healthcare and education in urban centers

Approach 8

Enhance rule of law to provide an investor friendly ecosystem for enterprises and a safe working environment for the workforce: Investors want a stable legal environment for dispute resolutions with respect to corporate actions such as IP rights dispute, payments dispute etc. One of the problems the small firms doing business with large firms face is the untimely payments due to less bargaining power of small firms. This leads to problems in financial management and reduces ability of smaller enterprises to invest in and grow their businesses. To enhance the investor confidence on this aspect, the state will take following specific interventions:

» Reducing occurrence of irregular payments to smaller firms though effective policy enforcement and black-listing firms as well as market mechanisms such as Factoring of recievables.
» Improving contract enforcement by strengthening and streamlining Alternative Dispute Resolution mechanisms to promote out-of-court arbitrage, conciliation, mediation, and negotiation.

Approach 9

Enhance Financial Market Efficiency for formal Small and Medium scale enterprises: Adequate financial access is essential for MSMEs to become competitive in domestic as well as international markets. However, several factors reduce the access of finance to MSMEs and thereby inhibit growth orientation and reduce their international competitiveness.

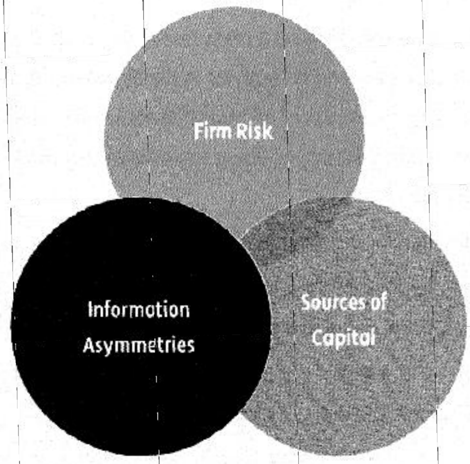

Figure viii-4: Factors affecting availability of finance to MSMEs

Three interconnected factors – information asymmetry, firm risks and sources of capital (Figure viii-4) – affect the availability of finance to MSMEs.

Reduce Information Asymmetries on Financing
Information asymmetry on both sides – MSMEs and financial institutions – reduces the ability of MSMEs to access finance. The managers at MSMEs typically lack adequate financial knowledge to both manage and communicate the financial health of their firms.

The financial institutions, on the other hand, lack credible information to assess credibility of MSMEs to pay back the loans. Hence, to reduce these information asymmetry issues, the state of Andhra Pradesh plans following interventions:

» Training programs for MSME managers on financial recording, statements and various financing instruments

» Enhancing access to professional financial managers as a shared resource for MSME clusters

» Communication program on financial incentives to MSMEs from state and central government

» Training bank and other credit institution officials on evaluating the credit risk of MSMEs including by using advanced technologies such as AI and big data analytics

» Establish a local credit Risk Database for SMEs on which SMEs are rated on their financial and non-financial data[7].

Reduce Firm Risks
In an ILO study on sick/incipient sick units (SSI), working capital constraints, lack of domestic demand and marketing problems were key reasons for failure cited by these sick units[8] (Table viii-37). Working capital problems are mostly due to inadequate management of working capital, largely due to the low bargaining power resulting in high receivables. Irregular payment schedule by large firms to small firms further increase the uncertainty around the working capital. Lack of demand and marketing problems are because of lack of professional management, lack of market access and inability to brand.

The state government is planning following interventions to solve these issues:

» Training programs among new entrepreneurs on new product development, business development, and enterprise operations.

» Enhancing access to good quality management in the State through high quality management institutes and building social infrastructure to make it easy for firms to attract professional management from outside

» Explore regulatory (e.g. enforcement of delayed payment monitoring systems) and market mechanisms (e.g. factoring of receivables) that encourage timely payments to MSMEs.

	2003-04		2004-05	
REASON FOR SICKNESS / INCIPIENT SICKNESS	REGISTERED	UNREGISTERED	REGISTERED	UNREGISTERED
lack of demand	71.6	84.1	58	69
Shortage of working capital	48	47.1	57	43
Non-availability of raw material	15.1	15.2	12	12
Power shortage	21.4	14.8	17	12
Labour problems	7.4	5.1	6	4
Marketing problems	44.5	41.2	37	36
Equipment problems	10.6	12.9	9	12
Management problems	5.5	5.1	5	3

Table viii-37: Reason-wise percentage of sick/incipient sick units (SSI)

7 Refer the Japanese Credit Risk Database System
8 "Labor Laws and Growth of Micro and Small Enterprises" - India Country Report (2014) - International Labor Organization

» Strengthen institutional arrangements that enhance international networks and market access

» Encourage Cluster level branding and marketing activities

Increase access to finance

Most of the MSMEs are largely dependent on debt instruments for all their financing needs. However, the needs of the MSMEs are different at different stages of growth (Exhibit 11) and hence, they require different financial instruments at different stages. Hence, to improve the access to finance, the government of AP plans the following interventions:

» Financial literacy programs for MSME managers for awareness about varying financing sources for specific needs.

» Establish Exercise Equity markets [9] for SMEs by setting up a preparatory easy-to-access exchange market for SMEs that are looking to ultimately file for an Initial Public Offering

» Establishing new angel, venture capital and private equity networks and an early stage enterprise financing marketplace

» Advancing community-based investment trust initiatives to promote lending to local start-ups and risky borrowers

» Encouraging enterprises (through policy action) to maintain robust and transparent books of account that is in line with requirements sought by equity financiers

Start-Up Stage MSMEs (< 3 years)	Survival Stage MSMEs (3-6 years)	Growth Stage MSMEs (> 6 years)	Sustenance Stage MSMEs (> 6 years)
Factors encouraging financial access: ▪ Loans without collateral ▪ Affordable interest rates ▪ Loan guarantees provided by Govt. ▪ Guidance in understanding public/private financial schemes ▪ Attitude of Bankers ▪ Proximity of bank. ▪ Ease of loan processes.	Factors encouraging financial access: ▪ Need for access to and quick processing of loans for working capital requirements. ▪ Flexibility in payment schedule. ▪ Proximity of bank	Factors encouraging financial access: ▪ Access to timely information on MSME financing schemes. ▪ Relationship with banks. ▪ Timely delivery of scheme benefits. ▪ Loan processing time	Factors encouraging financial access: ▪ Low Interest rates. ▪ Relationship with banks ▪ Loan processing time. ▪ Understanding of Industry/sector dynamics by bankers.

Figure viii-5: Financing Needs of MSMEs at Different Stages

Approach 10

Increase Labor Utilization and Labor Market Efficiency and Labor Productivity in Core Product and Core Businesses: For achieving the growth targets of Vision 2029, labor force participation as well as productivity are critical factors and hence, the government of AP is taking necessary steps on following lines:

» Reimagine the skilling and reskilling efforts in the state and create a Center for Lifelong Learning (refer the chapter on Human Development for further details)

» Create a Skill Map Portal as the labor market information management system (refer the chapter on Human Development for further details)

» Create specific skill development programs in the specialization sectors of the state to create a pool of skilled workforce and improve the labor productivity

» Improve women workforce participation rate through targeted skilling, policy incentives and awareness campaigns

9 Capital Market Financing for SMEs: A Growing Need in Emerging Asia (Shinozaki et. al.) 2014 - Asian Development Bank Working Paper Series (No. 121)

» Advance digital literacy in primary and secondary schools.

» Make Labor laws more flexible to encourage enterprise to increase formalization of workforce

Approach 11

Strengthen institutional capabilities to effectively respond to evolving enterprise existing needs: The capacity of the government, especially at the direct touch-points of enterprises, is one of the key factors in attracting and sustaining investments. The Andhra Pradesh Government is working actively to enhance Governance productivity through digitization, personnel capability development, and data driven decision making (for details, refer to the chapter on Governance). Some of the additional interventions to make enterprises in the state more competitive are:

» Streamlining international gateway management systems (Customs capacity and efficiency): While the domestic gateway bottlenecks have been reduced significantly after implementation of the GST, the international customs capacity and efficiency need to be improved further. The state shall work with the central government for capacity enhancement of the ports and customs officials to be able to deal with increased workload with higher efficiency

» Compliance with Service Level Agreements of Ease of Doing Business and Single Window system are already high and will be further improved

» Governance productivity will be enhanced through digitization of Government departmental processes (refer the chapter on Governance)

Approach 12

Transform VCIC and CBIC from a Transit Corridor to an International Economic Corridor[10] by strengthening existing and establishing new connections to domestic and international markets and suppliers across targeted core products and businesses: A transit corridor is a network of transportation infrastructure connecting the suppliers and customers across the geography. In contrast, an economic corridor is a region where businesses and individuals have easy access to many markets that the corridor encompasses. A corridor usually starts of by being a simple transit corridor and over time, with development of inter-connected business, it transforms into an economic corridor. Left organically, the process may take up to 20 years whereas targeted interventions for simultaneous development may reduce the time required. (Figure viii-6)

The government of Andhra Pradesh has established Andhra Pradesh Industrial Corridor Development Authority (APICDA) to accelerate the process of development of economic corridor.

STAGES OF ECONOMIC CORRIDOR DEVELOPMENT

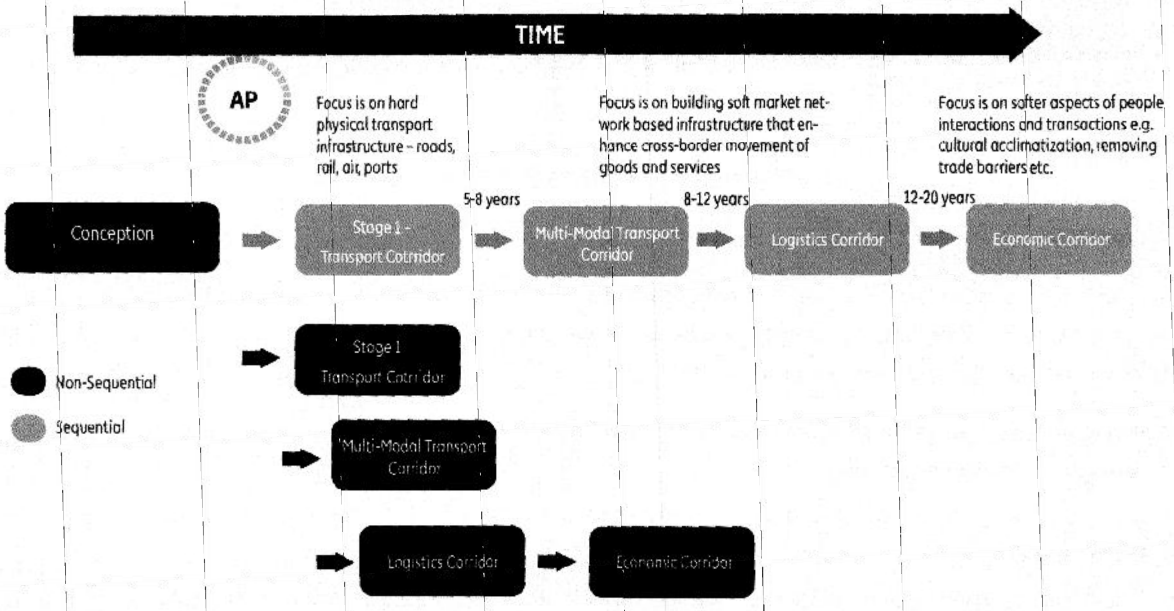

Figure viii-6: Stages of Economic Corridor Development

10 Detailed discussion on various activities and initiatives for development of industrial corridors is discussed in detail in the section on Manufacturing. This section only deals with the strategies to accelerate the process of transforming the transit corridor into an economic corridor

Some of the actions that the state government (through APICDA) shall take to accelerate the process are:

» Partnering with other states – Currently VCIC & CBIC pass through the domestic markets in AP as well as Chennai and Bengaluru and have the potential road connectivity with inland states such as Telangana and Chhattisgarh. Hence, to increase the volume of exports, the state shall explore partnerships with these states to build the critical volume of exports to attract large ocean liners.

» Moving beyond domestic markets – Exports would be one of the key drivers of value creation for the corridor as well as the state. Hence, the government is looking towards building a greater international network (Figure viii-7) in the region to increase the trade volume. This would require concerted efforts from the Center for Competitiveness at ILEG, the Economic Development Board and the APICDA to identify the product specializations, attract firms in those sectors and build competitiveness in those businesses to be able to tap the regional market potential.

» Managing the Economic Corridor as a Network – An economic corridor is essentially a "network" of consumers and producers through which goods, information, capital and people flow. The purpose of the corridor is to reduce the transaction costs associated with these flows. Hence, it must be looked into its entirety rather than parts. For instance, even though Andhra Pradesh may have a port with sufficient capacity for exports, if customs office has limited capacity to process, exports will be subdued and ports will remain underutilized. Hence, APICDA will develop internal capacity in efficient operational management of the corridors as network rather than isolated infrastructure projects.

» Strengthening Logistics Infrastructure – Andhra Pradesh, having the largest coastline on east coast, is competitive on logistics. However, to further enhance value addition and exports in the State, the state shall take following steps to further build on its strength in logistics:

  » Lower transaction costs associated with industrial node to gateway (air, road, rail, port) access by improving connectivity

  » Encourage private sector investments in inter-port transportation along AP's coast

  » Encourage AP's ports to build containerization facilities and attract large international ocean liners to visit AP's ports

  » Encourage the road freight service providers to formalize and expand their fleet size

» Strengthen air-networks across target market cities identified and enhance people movement across those cities through cultural acclimatization, trade and tourism partnerships, healthcare tourism, and academic exchange programs

» Strengthening Power Infrastructure and Improve Quality of Supply – Andhra Pradesh is already a power surplus State. However, as the State's industrial base expands, its power sector will have to keep up with capacity additions accordingly. Further, the emphasis on renewable energy will continue to increase to contain the problems of pollution and climate change. The state will remain committed to provide uninterrupted power supply and continue to increase the share of renewable energy as well as advance energy efficiency.

Strategy 4

Prepare to build capabilities in high value add design, product differentiation, and Emerging Dominant Technologies for Phase 3 of economic growth

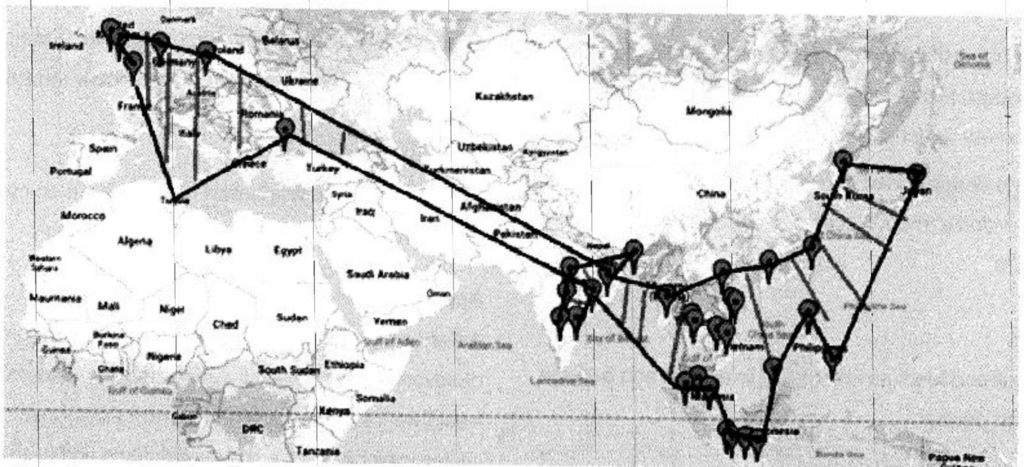

Figure viii-7: Indicative Illustration of greater economic corridor

Approach 13

Build foundational ecosystem for design based and product differentiation capabilities among firms and workforce: Currently, Andhra Pradesh is transitioning from a Stage 1 factor driven economy, which competes on low input costs to a Stage 2 efficiency driven economy, which competes on low transaction costs across the value chain. As the economy grows, it will eventually graduate to a Stage 3 innovation driven economy. In stage 3, high value innovation and product differentiation capabilities will be the key drivers of economic growth and prosperity. Hence the government will start making investments in promoting design, innovation and product differentiation through following initiatives:

» Establishing a Center for Design and Standards at Institute of Leadership Excellence and Governance (ILEG) to provide designing, branding, marketing and technology support to the firms in the state, especially MSMEs and entrepreneurs (refer the chapter on Governance for details)

» Establishing the Institute of Science, Technology and Research (ISTR) as the nodal agency for promoting science and technology and applied research in the state (refer the chapter on Knowledge Economy for details)

» Establishing a Technology Research Fund (TRF) for funding advanced research and entrepreneurship in emerging technologies

» Design incentives for patents and commercialization of research into products

» Provide marketing support (through ILEG or other means) to the design and technology developers from the state

» Deepen University Industry Collaboration for Small and Medium Enterprises

» Encourage universities and Centers of Excellence (CoEs) to specialize in AP's core product or specialization areas (specified in strategy 1)

» Promote universities and centers of excellence to conduct R&D (product, technology, and Process) that SMEs can afford and use to enhance their productivity

» Encourage design-based thinking among Andhra Pradesh's future workforce through courses in secondary and tertiary institutions.

Strategy 5

Position Small and Medium Enterprises to expand and become future growth drivers

Approach 14

Promote healthy competition among firms that is in line with the prevalent growth stage of the economy and enhance access to new markets: Andhra Pradesh's Small and Medium sized businesses across identified specialization areas will continue to compete on low transaction costs. Hence the government will strive to reduce the transaction costs through policy initiatives such as:

» Rationalize Labor regulations to make them more flexible and encourage enterprise to formalize and employ formal labor

» Streamline complex burdensome business taxation schemes and regulations and offer closing window incentives that encourage enterprise to graduate to subsequent growth stages

» Reduce information asymmetries on Government incentives and schemes among Small and Medium scale enterprises by making it easier for non-finance literate entrepreneurs to effectively understand the impact of taxation and incentives on their businesses

» Enhance access for Small and Medium scale enterprises to international markets by initiatives listed in previous sections

Approach 15

Strengthen Supplier Ecosystem for core product and related core businesses: Left to the market forces, the supplier ecosystem would improve automatically once domestic SMEs are positioned for growth and there is sufficient demand. However, to catalyze the process, the government is looking at interventions that enable local firms to expand and achieve scale economies as well as cater to international markets. The Government will encourage the domestic suppliers to adopt global quality standards, and attract large firms that can do business with and support the domestic supplier base. As an example, the Kia motors investment has lea to the growth of a number of domestic suppliers in Automobile industry.

Strategy 6

Facilitate equitable distribution of investments across the State based on sub-regional capabilities and resources

Approach 16

Advance targeted sub-regional development programs for disadvantaged regions: All businesses (non-resources based) would want to setup close to the most established urban centers which houses a skilled work force and have a strong

connection with other domestic and international markets (e.g. Vizag). For equitable growth across the regions, the investments matching with the core capabilities of those regions must be targeted. It would be unwise to advance a product or an industry in underdeveloped regions without analyzing the competitive environment in the region. Hence, to develop the under developed regions, the state shall focus on attracting investments that are in line with the capabilities, resources, market access potential and path dependencies of those regions. The action plan of the state in this respect is as follows.

» Develop potential economic activity options for each identified under-developed region based on its resources, capabilities, and local institutions

» Promote specialization on identified economic activities that the region may have comparative advantage in

» Build basic human capability by advancing digital literacy, strengthening primary and secondary education enrollment and skill development

» Enhance people movement from under-developed regions to more developed ones through improving public transportation systems connecting urban nodes and sub-nodes

» Adopt new spatial planning approaches to identify unrealized economic potential of backward areas and mobilize the private sector in those areas.

CONCLUSION

The state of Andhra Pradesh is currently transitioning from factor-driven to efficiency driven economy. In Efficiency driven economy, transaction costs are the source of competitive advantage. Hence, the strategies for making the state competitive revolve around reducing transaction cost across the value chain. At the same time, the state also has to start preparing for eventual transition to innovation driven economy and hence, base work for research and innovation ecosystem has to start now. Keeping this in mind, the strategies described in this chapter will be adopted over next few years to establish a long-term competitive advantage of the state in the region. Simultaneously, recognizing the value of co-operation, the state will collaborate with other regional economies for global competitiveness.

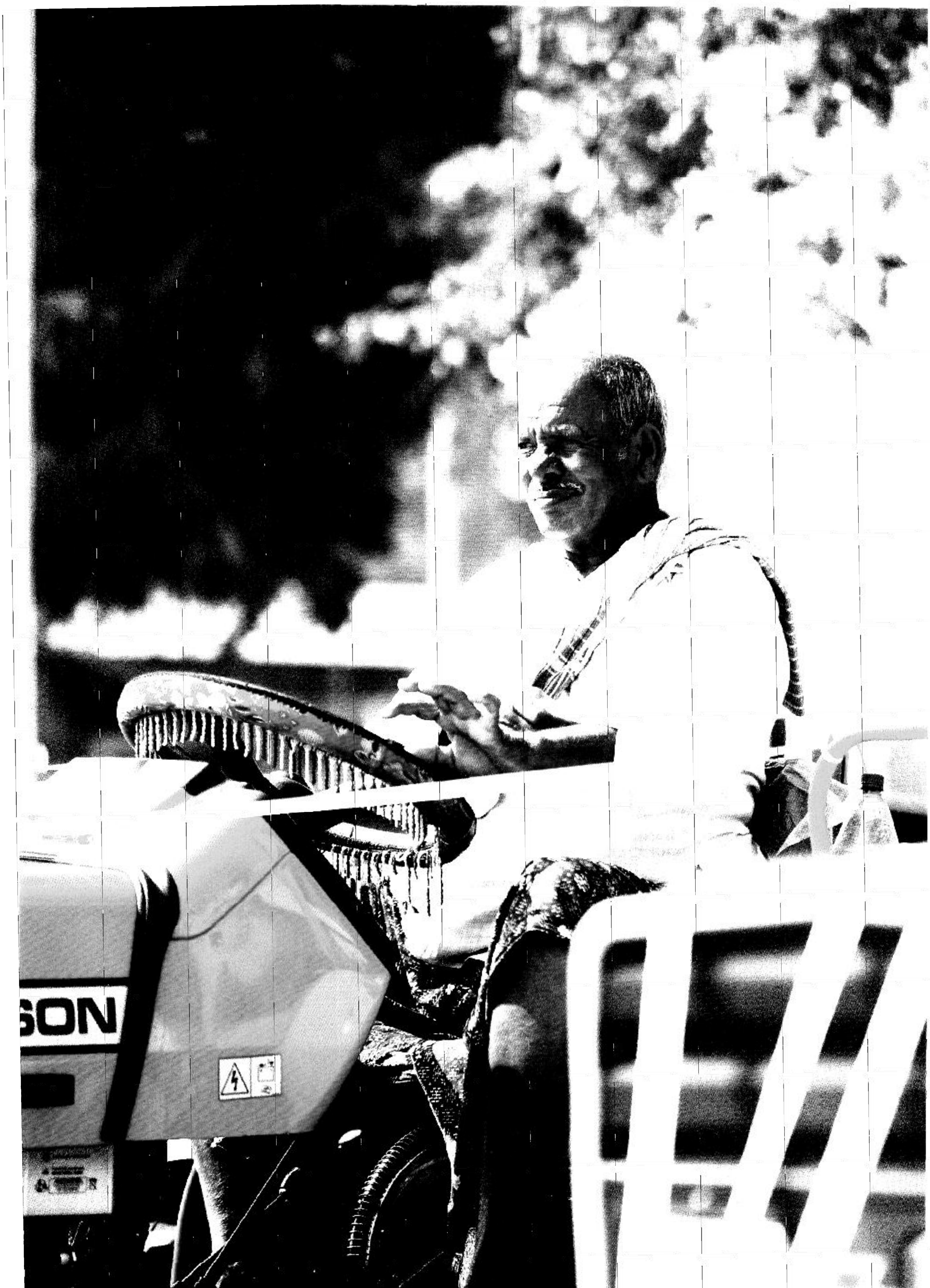
SON

MANUFACTURING

FOR EMPLOYMENT CREATION

Andhra Pradesh is at the cusp of marking a structural shift from factor based economy to that driven by efficiency. The Global Competitiveness Index 4.0 assessment of the state for the year 2018-19 has placed it ahead of the Indian rank and score, highlighting the efficiency driven pillars where the state is building upon. These results go along with the vision of the State, which is to build a robust manufacturing sector embedded in the global value chains.

The state of Andhra Pradesh envisions to leverage its manufacturing sector at a sustained double digit growth rate and generate gainful employment for 35 lakh people in the next 10 years. For meeting these targets, Government of Andhra Pradesh has strategized its actions into five growth drivers viz. Economic Corridors, MSME Clusters, Economic Cities, Infrastructure Enablers, and AP as logistics Hub.

These growth drivers will propel the manufacturing growth of the state. Working on its manufacturing strategy of harbingering regional competitiveness through import substitution and export promotion of identified and prioritized product set, Andhra Pradesh is poised to upgrade its manufacturing capacities in tune with Industries 4.0; marking a gradual shift from efficiency driven economy to an innovation driven economy.

INTRODUCTION

The State of Andhra Pradesh is marching towards a structural shift in its economy, from being factor driven to that being efficiency driven. Realizing manufacturing to play a pivotal role in not only generating employment but also as a first step to transition to the Industry 4.0, Government of Andhra Pradesh has taken a series of initiatives in the past few years.

Ease of Doing Business

The state has been ranking number 1 on the implementation of business action reform plans (ease of doing business) amongst all States in India for two consecutive years (2016 & 2017) by Department of industrial Policy & Promotion (DIPP), Government of India, and World Bank. Table ix-38 on page 128 highlights the areas where the state has made commendable progress.

Asia Competitiveness Institute (ACI) at the Lee Kuan Yew School of Public Policy, National University of Singapore (LKYSPP, NUS) announced the 2018 Ease of Doing Business (EDB) Index Attractiveness to Investors, Business Friendliness, Competitiveness Policies (ABC) rankings. Andhra Pradesh was ranked at first position, followed by Maharashtra and Delhi at 2nd and 3rd positions respectively. From being at 5th position in 2016, Andhra Pradesh has progressed and move upwards to the first position, indicating a strong business environment in the state.

Global Competitiveness Index

Government of Andhra Pradesh had signed an MoU with the World Economic Forum (WEF) in 2015 to conduct its competitiveness assessment on the framework of the Global Competitiveness Index (GCI) developed by WEF. So far the state has conducted four rounds of its competitiveness assessment where it has fared better than the Indian competitiveness scores. For GCI 4.0 2018-19 while, WEF ranks India at 58th position with a score of 62.02/100. The results of the GCI 4.0 AP

	2017	2016	2015
Score (in %)	98.30	98.78	70.12
Rank	1	1	2
Top Reform Areas	Construction permit enablers Access to information & transparency enablers	Single Window System, Construction Permit Enablers, Environment & Labour reforms, Inspection reforms, commercial disputes & paper-less courts.	World Bank highlighted following initiatives taken by Andhra Pradesh: implantation of an effective online single-window system with provision for filing, payment, status tracking, online scrutiny and approval of applications.
Peer States with scores	Telangana (#2 with 98.28%), and Haryana (#3 with 98.06%)	Telangana (#1 with 98.78%), and Gujarat (#3 with 98.21%)	Gujarat (#1 with 71.14%)

Table ix-38: Progress in EODB

study place Andhra Pradesh at rank equivalent of 49 with a score of 63.92/100. This makes Andhra Pradesh ahead of not only India in terms of overall competitiveness score, but also ahead of the East European economies.

Policy Enablers for Manufacturing ecosystem

With a target of creating 5 million jobs in next five years (5 lakhs in IT & other software products and 10 lakhs in Electronics alone), Government of Andhra Pradesh has released a number of policies to facilitate the incoming investor and provide it a conducive product-space to carry out his business. Some of the policies include:

» Industrial Development Policy 2015-20,

» AP Single Desk Policy 2015-20,

» AP MSME Policy 2015-20,

» AP MSME Parks Policy 2015-20,

» AP Stressed Enterprises Policy 2018-20,

» AP Aerospace & Defence manufacturing Policy 2015-20,

» AP Automobile & Auto-Components Policy 2015-20,

» AP Backward districts Ultra Mega Integrated Automobile Policy,

» AP Biotechnology Policy 2015-20,

» AP Food Processing Policy 2015-20,

» AP Electric Mobility Policy 2018-23,

» AP Textiles & Apparel Policy 2015-20,

» AP Textiles, Apparel and Garments policy 2018-23 (revised policy)

MOU Conversion & linked employment generation

Government of Andhra Pradesh is tracking 2,622 large & mega projects with committed investment of Rs 15.48 lakh crores and employment potential of 32.35 lakhs; Out of these, 810 projects have gone into production, with committed investment of Rs 1.77 lakh crores, and committed employment of 2.51 lakhs.

Big Investments in the state

» Companies that have started commercial production in AP include Isuzu Motors, Pepsi, Cadbury's (Mondelez), Kellogg's, Greenply, Gamesa, Suzlon Energy, Colgate Palmolive, Tata Chemicals, Berger Paints, Aurobindo Pharma, Laurus Labs, Hospira Healthcare, Dr. Reddy's Labs, Lupin, Rexam.

» Automotive sector in particular has attracted projects with committed investment of USD 3.7 billion (Rs 24,615 crores) with companies such as Kia Motors and its vendors, Isuzu Motors, Apollo Tyres, Ashok Leyland, Bharat Forge, Hero Group etc. setting up their facilities.

» One in every 5 mobile handsets produced in India is now a Made in Andhra product, with companies such as Foxconn (Rising Star Mobiles) and Celkon Mobiles having set up facilities. Over 3-3.5 million phones are produced every month in AP today.

Global precedents have highlighted that manufacturing sector has driven the economic growth, employment and income growth worldwide for almost three centuries now.

At this stage when the State of Andhra Pradesh is envisaging a sustained double digit economic growth to be primarily driven by manufacturing sector, it becomes imperative for Government of Andhra Pradesh to coordinate its efforts and synergize the initiatives to meet the set vision targets.

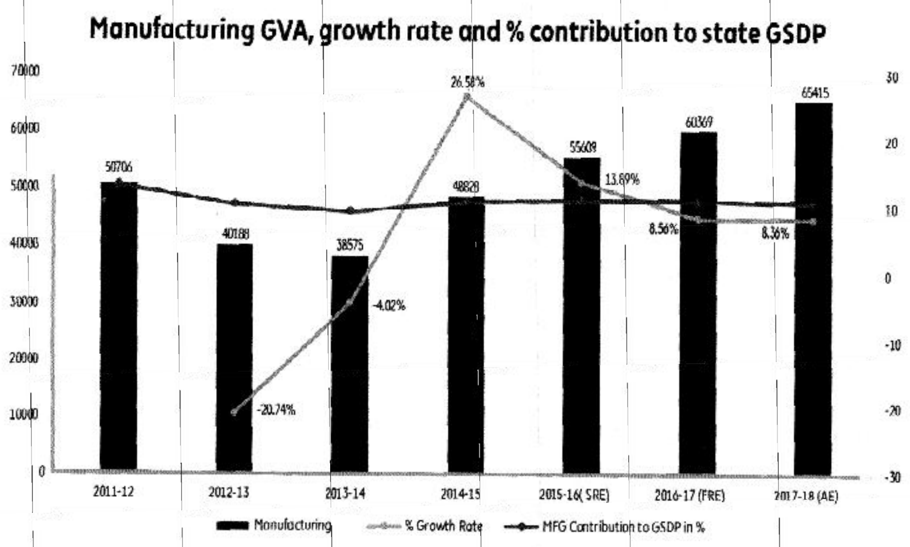

Figure ix-1: Manufacturing GVA, growth rate and % contribution to state GSDP

However, the trends (Figure ix-1) indicate that the share of manufacturing to the state GSDP as well as the growth rate of manufacturing GVA both have declining trend in recent years. This rate of growth will not be sufficient for the state to achieve its vision and hence it is necessary to identify the growth drivers to increase the growth rate of manufacturing to about 14% (Table ix-39). The chapter on Competitiveness has already explained the basis for selection of specific products and businesses the state should specialize in. This chapter details the products and businesses selected for specialization along-with the growth drivers and enablers of growth.

MANUFACTURING SECTOR CURRENT PRICES	2014-15	2019-20	2024-25	2029-30
GVA (in crores) in current prices	54,531	1,22,259	2,90,111	6,65,620
Growth Rate		18%	19%	18%
ICOR	4.7	4.7	4.7	4.7
Investment (in Cr.)		3,18,322	7,88,903	17,64,892
Employment-Growth elasticity		0.15	0.15	0.15
Employment (in Lakhs)	20.6	24.5	29.5	35.2

Table ix-39: Projection of required growth rate in manufacturing to achieve vision targets

GROWTH DRIVERS FOR MANUFACTURING

To achieve the growth rate of 14% in manufacturing, the state would need to work on both – enhancing the efficiency and scale of existing units and create new units. For improving the efficiency and scale of existing units, a number of strategic actions specified in the Competitiveness chapter shall be undertaken. For creating new units, few priority sectors have been identified for the state to specialize in. These sectors and products have been discussed in detail in later section in this chapter. To execute these growth plans in manufacturing, the state government has identified and prioritized 5 major growth drivers –

» Industrial corridors
» MSME clusters
» Economic Cities
» Infrastructure enablers, and
» Leveraging AP as logistics hub

Industrial Corridors

Industrial corridor approach of development refers to creation of infrastructure (typically transport & logistics) to stimulate industrial activity. Typically, the industrial corridors are designed in such a way that they connect the various nodes of raw material sources, production hubs, markets, labor market, utilities, and transport infrastructure (such as ports and airports).

The elements generally developed as part of industrial corridor development are following:

» Transport Infrastructure – Efficient and cost effective transport infrastructure for movement of goods (such as raw materials, machinery and finished products) as well as people is one of the key considerations for locating the industrial units. Hence, industrial corridors focus on creating these infrastructure (roads, rail network, airport, sea-port etc.) to connect the areas where industrial activity is to be stimulated.

» Logistics – In addition to the transport infrastructure, logistics infrastructure and network (such as material handling facilities, storage & warehousing etc.) are also required for handling and transport of raw materials, machinery and finished products. So, industrial corridor development plans also include enhancing the material handling facilities at ports and airports and creating storage and warehousing facilities in the areas where industrial activity in to be stimulated.

» Utilities – Availability of uninterrupted power supply is essential for most of the industrial units as very few units can afford captive power generation. Water availability is also one of the critical factors for location decision by industries. Hence, industrial corridors also have to create sufficient infrastructure for power generation, transmission and distribution and water supply.

Although the above 3 elements are considered to be absolutely essential for development of industrial corridors, the successful corridors around the world indicate a shift towards a more holistic approach referred to as economic corridors (refer case studies on Eastern Economic Corridor (EEC) Thailand and Northern Corridor Economic Region (NCER) Malaysia included as Appendix: 9 and Appendix: 10.

In addition to elements described as part of industrial corridors, the economic corridors also focus on the following:

» Residential infrastructure – The economic corridor approach considers workforce accommodation to be a key part of the project as the availability of human capital is becoming the most important factor in location decision of multi-national companies. The economic corridor development plan may provision for residential infrastructure within the nodes or connect the existing urban centres to the planned nodes of industrial development.

» Social & Recreational Infrastructure – Social infrastructure for education & healthcare, recreational infrastructure (sports, parks, malls etc.) and commercial infrastructure (shopping malls) are also developed to complement the residential infrastructure to improve the quality of life.

» Focused targeting & incentives – Economic corridor development plans also identify the target industry sectors for specific locations on the corridor and accordingly design incentives to attract the firms in those sectors. Some of the successful corridors (Eastern Economic Corridor Thailand, for example) also have a team of experts for scouting and bringing investments from target firms in selected industry sectors.

» Skill Development – As mentioned earlier (and described in detail in the chapter on Human Development), availability of skilled workforce has become the most important factor for decision on location by multinational firms. Hence, most of the economic corridors (including EEC Thailand and NCER Malaysia) dedicate significant effort in skill development by creating training centres and programs targeting the specific skillsets that would be required by the targeted industry sectors.

» Complementary Economic Activities – The economic corridor approach also focuses on value creation through complementary economic activities such as tourism, hospitality and retail. Hence, the enabling infrastructure and support for these activities is also provisioned in economic corridor development plan.

» Environmental Infrastructure – Although not yet prevalent, but environmental infrastructure such as waste management, water treatment plant etc. may serve as a point of difference for the firms while selecting the location for setting-up new units. Hence, economic corridor development plans may provision for such infrastructure.

In view of these evolving requirements, the government of Andhra Pradesh has enacted the Andhra Pradesh

Industrial Corridor Development Act, 2017 that provides for establishment of Andhra Pradesh Industrial Corridor Development Authority (APICDA) to plan and manage the development of industrial corridors in the state. The act grants the authority the legal sanctity for land acquisition, master planning, regulating development, raise finances for development, provide municipal services and impose user charges for various services.

The act created a board (chaired by Hon'ble Chief Minister of Andhra Pradesh) for policy guidance and an executive committee (chaired by the Secretary to Government, Industry & Commerce Department) for implementation through the CEO of the Authority. The CEO's office shall have wings for various activities such as strategy-planning, investment promotion, industry collaboration, infrastructure development & management, municipal service and operations management. Additionally, to support the team with professional project management, a PMU (Project Management Unit) will be set-up with the support of Project Management Institute (PMI).

Vizag-Chennai Industrial Corridor (VCIC)

VCIC is the first phase of development of ambitious East Coast Economic Corridor (ECEC) of India spanning over 2500km of coast of India from Kolkata to Kanyakumari. VCIC part of the corridor spans from the coastal city of Visakhapatnam to another coastal city of Chennai spanning about 800km. It is envisaged as the gateway to South Asia, East Asia and South East Asia and is a cornerstone of India's 'Look East Policy'. Development of this corridor also has the potential to provide a transit point for trade from East Asia to Europe and Africa. For the state of Andhra Pradesh, this corridor has extreme importance for economic development as well as employment generation. Without the corridor, the industrial output of the region was expected to grow from Rs. 1.1 lakh crore in 2015 to Rs. 3 lakh crore in 2035 whereas the development of corridor is expected to increase to output to Rs. 7.8 lakh crore by 2035 representing an increase of 2.6 times in the output. Similarly, in terms of employment generation, the corridor is expected to create 6 million additional jobs over 20 years thereby taking the employment potential of the region from 5.8 million to 11.8 million by 2035.

Based on availability of land, power and water, current level of industrialization and proximity to urban centres and ports and connectivity through rail and roads, four nodes have been selected for development:

» Visakhapatnam Node – proximity to city, port, airport as well as industrial development in Visakhapatnam
» Gannavaram-Kankipadu Node – proximity to Vijayawada urban area and Machilipatnam port
» Kakinada Node – proximity to Kakinada port and urban centres of Kakinada and Rajahmundry
» Yerpedu-Srikalahasti Node – proximity to urban centres of Tirupati & Nellore, Krishnapatnam port and industrial area from Tirupati to Chennai including SriCity in Chittoor

Based on the locational characteristics, export potential, labor market and domestic demand conditions, following sectors have been selected as focus sectors along the VCIC:

» Food Processing – high production of raw materials, high export potential, high employment potential
» Electronics – high domestic demand, potential for import substitution, high employment potential with high wages
» Textiles – high availability of factors of production, high employment potential, high export potential
» Auto & auto components – high export potential, high wage employment
» Pharmaceuticals – high export potential, knowledge-based sector with high wages
» Metallurgy – availability of raw materials, high employment potential
» Chemicals & Petro-chemicals – potential for import substitution

To accelerate the development of this industrial corridor, the state government will take following actions:

» Development of nodes as per the integrated development plans
» Identification of anchor companies for each of the target sectors and specific targeting of those companies by Economic Development Board (EDB) for investing at the identified nodes
» Capacity enhancement of ports with specialization
    o Bulk cargo handling at Gangavaram
    o Large container handling at Krishnapatnam and Visakhapatnam
» Focus on supply chain efficiency and co-ordination for cargo agglomeration for cost competitiveness
» Expedite the development of Bhogapuram airport and upgradation of Vijayawada airport

» Strengthen the spinal road network and road network from existing industrial clusters and planned industrial nodes to ports, airports and urban centres

» Development of urban centres in proximity of the nodes (discussed in detail in chapter on Urban Development)

» Set-up skill development centres for targeted skilling in focus industry sectors for each node

Chennai-Bangalore Industrial Corridor (CBIC)

Chennai-Bangalore Industrial Corridor is planned to be spread across 3 state of Karnataka, Andhra Pradesh and Tamil Nadu. 3 out of 8 nodes planned fall in Andhra Pradesh – Hindupur, Chittoor and Krishnapatnam. Among these, Krishnapatnam has been selected for 1st phase of development and the Japan International Cooperation Agency (JICA) has prepared comprehensive integrated master plan for the node. Krishnapatnam offers the advantage of a nearby port as well as proximity to industrial agglomeration, especially SriCity Chittoor. Krishnapatnam is also ideally positioned for acting as the transit point for facilitating trade between East Asia and Europe, Africa & Middle East. With Krishnapatnam node also being on the VCIC, the port can access more financing for development.

The industry sectors selected for Krishnapatnam node of CBIC using the criteria of export potential, domestic demand and factor conditions are food processing, electrical & electronics manufacturing and metallurgy.

In food processing, the raw material (i.e. agriculture produce, fruits, vegetables, fish, milk etc.) are readily available in the region and by adding processing capacity, the region can become one of the major exporters of these products to East Asia, South East Asia, Europe and Middle East. However, aggregation of input materials and quality control at processing is essential for high value exports in the sector.

For electrical and electronics manufacturing, the region has very strong MSME base. Proximity to port makes the export more cost-efficient. Additionally, the region can also strive to meet the increasing demand of consumer electronics by importing components from East & South East Asia and assembling in the region.

Metallurgy industry (iron & steel and aluminium) has strong presence in the region due to availability of raw materials. However, debottlenecking of operational issues and technological inputs for high quality outputs are required to boost the export potential.

To accelerate the development of Krishnapatnam node under CBIC, the state government will take following actions:

» Accelerate the infrastructure projects – roads, rail, port, water, power and waste management – funded by JICA

» Identify the MSME clusters in the priority sectors, study their constraints and support them with technology, marketing, finance and logistics

Spearheading the strategy that development takes place along fifty kilometres either side of a highway, Government of Andhra Pradesh has decided to adopt the approach of transforming the industrial corridor to an economic corridor. The two industrial corridors under development – Vizag-Chennai Industrial Corridor (VCIC) and Chennai-Bangalore Industrial Corridor (CBIC) – have significant portions in the state of Andhra Pradesh.

AMRAVATI-ANANTHPUR EXPRESSWAY & KURNOOL BANGALORE CORRIDOR

Additionally, the government intends to develop two more industrial corridors – one, along Amaravati-Anantapur Highway and second, Kurnool-Chittoor-Chennai corridor. Figure ix-2 on page 133 highlights the economic corridor strategy of the state. The Amaravati – Anantapur Greenfield expressway that spans over a length of 384.00 km with an approximate cost of Rs. 20,000 Crores is an access-controlled expressway that would start at the outer ring road of Amaravati City and go through Guntur, Prakasham, Kurnool, YSR Kadapa, and terminate at the Anantapur-Bengaluru Bypass road on the outskirts of Anantapur. Separate highways radiating towards Chennai to the south and Hyderabad to the north, and feeder roads connecting Kadapa and Kurnool towns to expressway would be laid. The expressway would bring down the distance between Anantapur and Amaravati from 472 kms to 371 kms; Kadapa and Amaravati from 370 kms to 290 kms; and Kurnool to Amaravati from 320 kms to 280 kms.

175 MSME Clusters

Owing to their size, MSMEs face a number of problems such as inadequate access to finance, technology, marketing and talent, improper working capital management due to low bargaining power with large suppliers/ customers, inefficient scale of operation dependency on government for power, water and transport network etc. However, cluster-based agglomeration and efficient cluster management can solve many of these problems.

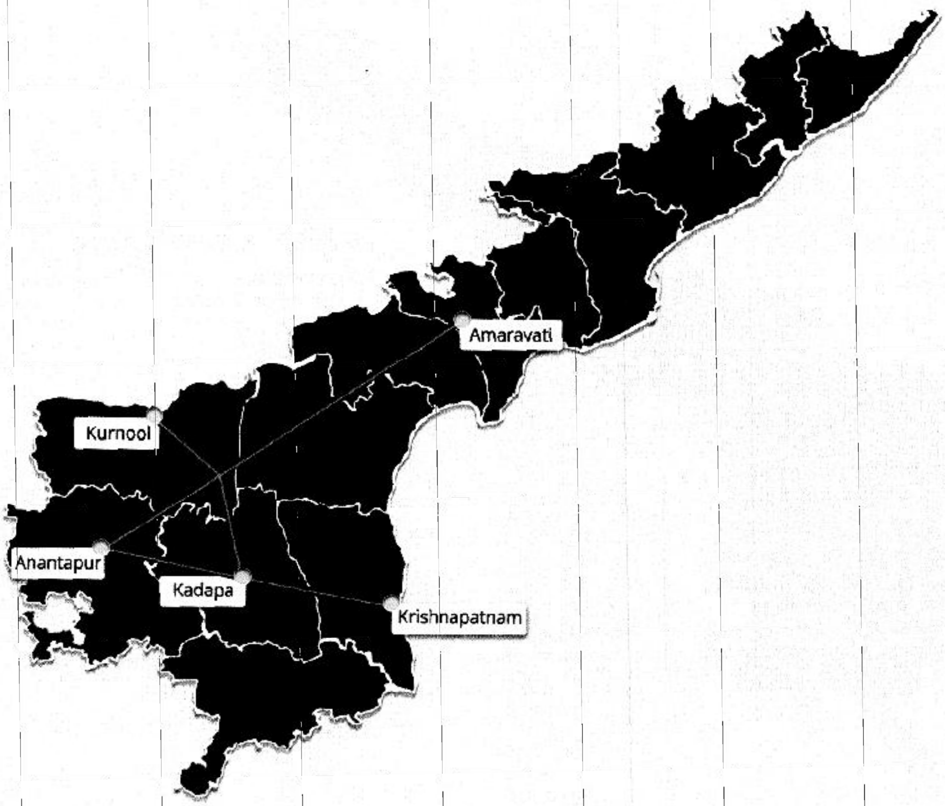

Figure ix-2: VCIC-CBIC- Amaravati-Ananthapur Expressway & Kurnool-Bangalore

- Cluster makes it possible to have common facilities such as testing & certification infrastructure, logistics, storage, packaging, export infrastructure etc. This results in better utilization of the shared resources and reduction in transaction costs thereby making the MSMEs more efficient.
- Clusters also allow fluid flow of knowledge and new ideas across the firms through formal or informal interactions and labor movements. Any new knowledge or idea coming to the sector can be piloted and then implemented as the best practice across the cluster.
- Clusters formation also results in productive competition among the firms within the cluster resulting in innovation and productivity enhancements.
- Cluster formation increases the bargaining power vis-à-vis the large suppliers/ customers

Recognizing these benefits, the government of Andhra Pradesh will develop 175 MSME clusters in the state – one in each assembly constituency. The government has established MSME corporation as the nodal agency for development of the MSME clusters with the help of APIIC (AP Industrial Infrastructure Corporation). However, this doesn't mean creating 175 new clusters in the state. A number of MSME clusters already exist in the state that have organically developed due to demand or factor conditions. But, most of the clusters are not reaping the agglomeration benefits and losing out on competitiveness. Hence, the MSME corporation will study these clusters and do targeted interventions to develop these clusters in such a manner that the clusters can grow, become competitive and reap agglomeration benefits. In contrast, some of the constituencies do not have any MSME cluster. So, new clusters will be established in these constituencies.

For new MSME clusters the strategy to be adopted by MSME corporation is:

- Identification of the potential products/ sectors using demand and factor conditions
- Inviting a few anchor investments in the sector at the identified location
- Designing of specific incentives for the identified sector at identified location
- Making the location and sector more attractive, create the common facilities and infrastructure (such as testing, quality certification, packaging etc.) in the cluster and offer the services to entrepreneurs on user charge model

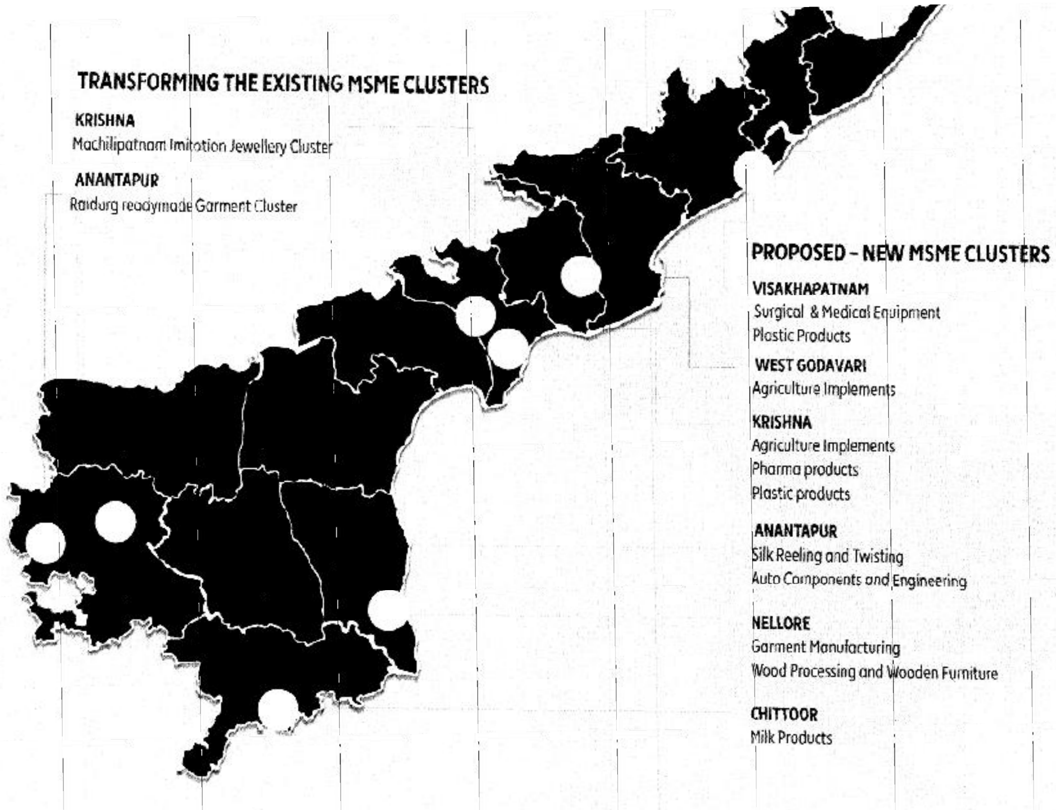

Figure ix-3: 11 new and 2 existing MSME clusters identified for development / upgradation in 1st Phase

For the first phase of development, the government has identified 2 existing MSME clusters for upgradation and 11 new MSME clusters for development (Figure ix-3). Appendix 11 details the locations, potential products and reasons for selection of these clusters. Further identification of clusters and acquisition of land is already under progress and all identified clusters will be taken for development / upgradation in phased manner.

The MSME corporation shall develop the MSME parks on one of the two models discussed below (Table ix-40).

DEVELOPMENT MODEL	PLANNING	REGULATORY	INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT	INFRASTRUCTURE MANAGEMENT
MSME Park development by government	MSME Corporation	MSME Corporation	APIIC	SPV formed by APIIC & MSME Corp.
MSME Park development by Private Developer	MSME Corporation	MSME Corporation	Private	Private

Table ix-40: Models of development of MSME clusters

In Model 1:

- Industrial Space will be developed by APIIC and given to interested units on Plug & Play model. The continuation of rental agreement for usage of the facility will be conditional on performance of the units
- Shared infrastructure such as quality testing and certification labs, packaging units etc. shall be developed by APIIC and managed by a SPV that will collect user charges from MSME units for using the common facilities

In Model 2:

- Land will be allocated on long term lease by APIIC to the private player interested in developing a park (similar to the model being followed for private economic cities and food parks)
- The private developer shall be responsible for infrastructure development, shared infrastructure as well as production units.
- The land-lease agreement shall have performance conditions to cancel the lease in case the park doesn't meet production, revenue and employment conditions

ANDHRA PRADESH MEDTECH ZONE LIMITED

Andhra Pradesh MedTech Zone Limited (popularly known as AMTZ) is an enterprise under the Government of Andhra Pradesh, a 270 Acre zone, dedicated for Medical Device Manufacturing. The objective behind this 'One-Stop- Solution' is not only to reduce the cost of manufacturing up to 40% or to just simplify the end-to- end operations but also to reduce the import dependency, which is presently around 75%.

AMTZ envisions make health care products affordable and accessible not only for India but for world at large.

The zone offers:

- Pre-built manufacturing units- 200+ single storey plug and play units in plot sizes of 0.25/0.5/1 acre for a lease period of 33 years
- Common Facilities Centre: Consisting of EMI/EMC Testing Lab, Biomaterial testing Lab, 3D Design-Prototyping and rapid tooling facility, Gamma Irradiation Lab, X-Ray/CT Scan tube manufacturing
- Common Commercial Facilities: Consisting of Central Warehouse, Convention & Business Centre, Exhibition & Seminar Halls, Showrooms, Auditoriums, Food Courts, Import-Export Promotion body, Regulatory Office

The MSME corporation will be operating on the basis of the following functionalities:

» Raising Competitiveness: This will include study of the cluster, market Identification of projects (viability & feasibility), Implementation and standardization of field-tested strategies and methodologies for developing entrepreneurship according to respective locations (urban and rural), and Implementation of Infrastructural facilities within the cluster.

» Branding & Marketing (Promotion on MSMEs): This will include promoting the culture of entrepreneurship, engagement and Channelization of Trade Associations under Vendor Development programs (Product Standardization), provisioning for Accreditation of MSMEs, and Performance Audits of Management Systems of MSMEs.

» Enhancing Credit Support: This will include Providing Credit Linkages from reliable players, Channelizing incentives to identifies MSME beneficiaries, and Designing support packages for firms based on performance benchmarks.

» Augmenting Productivity & innovation: This will comprise of Contract Procurement of technology equipment and installation on-sites based on requisition raised, approving MSME output in terms of export competitiveness, and streamlining customs clearance procedure.

» Skilling: This domain will comprise of conducting and coordinating training and research activities in collaboration with various institutions and organizations engaged in enterprise development, and processing information needed for formulation of policies and implementing programs related to self-employment, entrepreneurship and enterprise development.

Economic Cities

World over, the model of economic development has undergone a number of changes over last few decades. The world has swiftly moved from stand-alone factories to industrial areas to industrial parks to product-specific economic zones. One of the most successful models of rapid and sustainable growth has been the economic cities model – a small self-governed township built around one or more products on ecosystem approach. This evolution from industrial park model to economic city model has helped increase the competitiveness of the entrepreneurs and increase the happiness level of the workers. The state of Andhra Pradesh views economic city model as the driver of rapid growth and envisions developing several economic cities across the state as nuclei of growth in each region. Economic city is defined as self-governing area (typically 1-3 square kms) built around the ecosystem of pre-identified products on the principles of walk-to-work and rent based plug-and-play model with the provision of shared social and recreational infrastructure. The plug-and-play model ensures that a significant number of permissions are pre-approved. The key principles of economic cities (Figure ix-4) are as follows:

Walk-to-work

Economic cities are envisaged to have the accommodation for the workers within walkable distance from workplace to enhance the quality of life and increase the happiness. Having accommodation near the workplace offers a number of benefits to the citizens and the state such as reduced load on the transport infrastructure, reduced pollution level, increased physical fitness, reduced travel cost & time and reduced mental exertion. All of these contribute towards increasing the happiness level of the citizens as well as freeing up funds with the state.

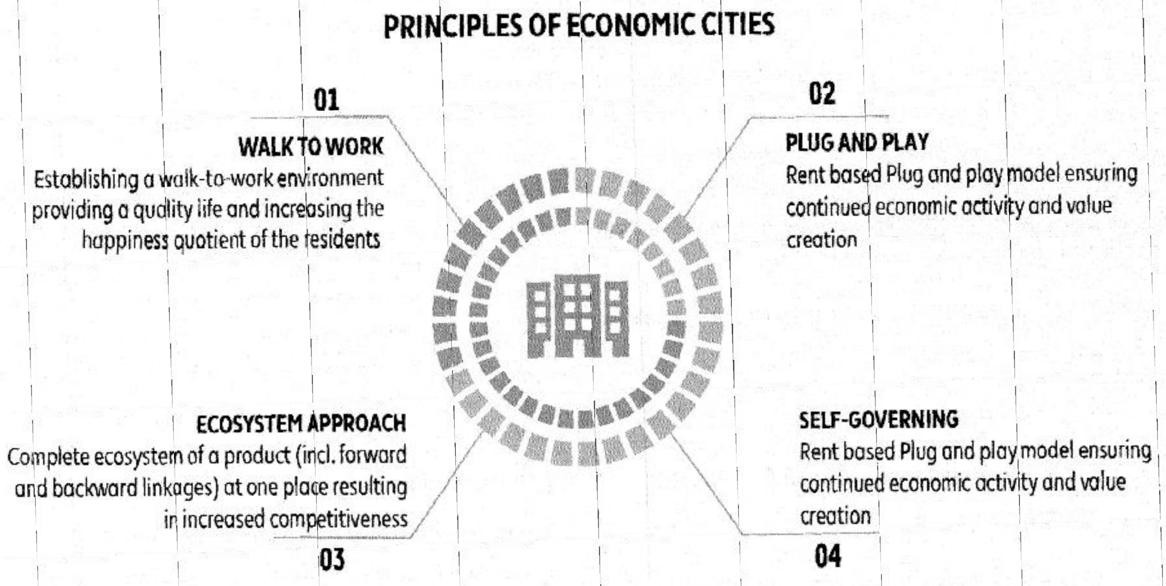

Figure ix-4: Principles of Economic Cities

Plug-and-play

In rent-based plug-and-play model, basic infrastructure for the economic activity is created at a common place and is given on rent to the willing entrepreneurs. All the common infrastructure facilities (such as testing labs, quality certification, packaging unit etc.) are created centrally and all the entrepreneurs can use these facilities by paying minimal user charges. This model has two unique advantages. Firstly, it reduces the risk to entrepreneur by reducing the initial capital requirement and providing the ecosystem for success. Secondly, it also increases the accountability as the contracts with non-performing units can be terminated and the same space can be allocated to other entrepreneurs.

Ecosystem Approach

The economic cities are built around a specific product and complete ecosystem around that product (including forward and backward linkages, skill development, research etc.) has to be developed in the city. The shared infrastructure for creating the ecosystem includes banking, transport, export, packaging, skill centre etc. and will be available for the entrepreneurs on rent (as applicable depending on the product). This reduces the cost to the entrepreneurs through sharing of resources and makes the product more competitive.

Self-governing City

The economic cities are envisaged to be self-governed i.e. a SPV should be created to look after the operations and maintenance of all aspects of the city. The said SPV will provide all services including municipal services, facilities and estate management by collecting user charges and/or rent.

To achieve the above-mentioned principles of economic cities, the cities should have following components:

» Economic Activity: Plug-and-play facilities along-with required shared infrastructure (such as testing labs, export facilities, packaging unit etc.) to be developed. Additionally, conference halls, meeting centres, guest houses etc. will also be created for shared usage by the entrepreneurs.

» Workforce Accommodation: Residential area for everyone working in the city to be created close to their workplace on various models ranging from affordable housing to aspirational housing with all essential amenities

» Social Infrastructure: Hospitals, healthcare centres, schools, colleges and other such social infrastructure required to be created within the city to improve the 'Ease of Living' and 'Happiness' of the residents.

» Recreational Infrastructure: Playgrounds, multiplexes, shopping malls, parks etc. to be created within the city to improve the 'Ease of Living' and 'Happiness' of the residents

» Trunk Infrastructure: Shared development infrastructure such as roads, drainage, utilities etc. to be provided

To execute the economic city projects across the state, Andhra Pradesh Economic Cities Promotion and Development Corporation (APEDCO) has been established by the

DEVELOPMENT MODEL	PLANNING	REGULATORY
Economic City	Location	Employment Potential
Footwear City	Jakkampudi, Krishna	15,000
Apparel City	Hindupur, Anantapur	25,000
Light Electronics City	Tirupati, Chittoor	10,000
Film, media & AVGC City	Visakhapatnam	> 25,000 (direct + indirect)
Convention City	Visakhapatnam	10,000
Food Processing City	East Godavari	10,000 - 15,000
Sports City	Bhogapuram, Vizianagaram	Huge Indirect employment
Leather Products City	Nellore	20,000
Food Processing City	Kuppam, Chittoor	10,000 - 15,000
Defense City	Orvakal, Kurnool	

Table ix-41: Indicates the list of economic cities to be taken by the Government of Andhra Pradesh

government of Andhra Pradesh. The development of 1st economic city in Jakkampudi is in advanced stages. Other economic cities (sports city, AVGC city, construction city) are under active consideration stage. Additionally, 6 economic cities being developed by private players are in different stages of development.

The government of Andhra Pradesh will take following actions to accelerate the development of economic cities in the state:

» Establish the departments for planning, strategy, infrastructure development, infrastructure management, municipal services and investor facilitation in APEDCO with team of professionals

» Expedite the development of Jakkampudi Economic City and 6 private economic cities already under development

» Prepare master plans for development of other economic cities planned (Sports City, AVGC city and construction city)

» Explore the opportunity for creating economic cities around other products in the state

Infrastructure Enablers for Manufacturing Growth

Quality of infrastructure is considered as one of the critical levers of determining productivity of any economy. Infrastructure supplements the production blocks & units with service links which include transport costs in terms of monetary and time dimension, telecommunication costs, and various coordination costs between the many production blocks. In fact, multiplier effect of investments in core infrastructure generates economic returns between 5% to 25%.

Since manufacturing activities in the economy are heavily dependent on supporting infrastructure, Government of Andhra Pradesh has decided to augment the manufacturing growth through infrastructural enablers viz. Ports, Airports, Roads, Inland Waterways

Government of Andhra Pradesh envisions to build a robust, resilient, and sustainable infrastructure across the state, that not only facilitates manufacturing growth but also augments trade and integration of the state to global production networks. More details on infrastructure enablers, are provided in Chapter on Infrastructure.

AP as logistics hub

Various industry estimates put the size of Indian Logistics market at around US$ 100-125 bn growing at about 5% per annum[1]. Today the markets are driven by logistics cost. Transportation cost has become a part of the production costs of goods and services. Minimizing this cost can provide a substantial benefit to the economy. The Logistics Ease Across Different States (LEADS) Assessment by Deloitte ranks Andhra Pradesh at third position among all the Indian States in terms of logistics performance.

1 India Logistics Report- Deloitte, 2018

One of the major demand drivers of the warehousing & logistics sector in the state of Andhra Pradesh is the manufacturing led demand. With the manufacturing sector spending 2-20% of its revenue on logistics, transaction costs caused due to it reduce the operating margins for an entrepreneur. In order to integrate the manufacturing industries of the State into Global Value Chains and enable the state, gain competitive advantage in exports, Government of Andhra Pradesh has resolved to make the state as logistics hub. The strategy to be adopted by GoAP for this, will comprise of the following parameters:

» Availability and efficiency of services: Includes the Handling & storage of cargo containers, freight forwarding, customs broking, and value-added logistics services

» Track & Trace (Safety of cargo & Timeliness): Minimizes the pilferage of cargo due to logistics inefficiencies, accidents or thefts. High Frequency of delivery within scheduled or expected delivery time with minimum time delays

» Competitiveness of pricing. Shipment prices at par with price expectations and standard costs

» Favourability of Operating Environment: Low incidences of law and order issues, strikes, impact of trade/ transporter unions etc.

» Efficiency of Regulatory Process: Speed, simplicity, transparency in processing, ease of documentation

» Infrastructure: Ensuring last mile connectivity with a robust network of roads-ports-airports

Strategies for increasing efficiency of storage and warehousing

» Increasing the processing capacity of existing warehouses for diversified products

» Increased private sector participation

» Streamlining & expediting cargo handling operations at the outset of evolving consumer preferences & changing technology

TARGET SECTORS & PRODUCTS FOR MANUFACTURING

The five growth drivers discussed in preceding sections are centred around one or more product categories. Since the process of harnessing growth starts with product selection, Government of Andhra Pradesh has developed a framework to trigger industrial development that primarily involves a series of coordinated actions cantered around developing a specific product-ecosystem through Economic Corridors / MSME Clusters / Economic Cities:

» Step 1: Identify High Growth and Value Products for Import Substitution and Export Promotion through Global Trade and Domestic Market & Capability Analyses

» Step 2: Analyze Location, Governance, Labor and Finance Related Enablers and Inhibitors to Attract FDI and Trigger Local MSMEs

» Step 3: Assess Skilling and Technology Support for product categories

» Step 4: Identify Suitable Marketing Support for MSMEs

The framework helps in focusing on particular products that have concentrated/emerging markets in each region, which will lead to developing of an export-led strategy for those select products in alignment with the State of AP's core capabilities and resources.

The sectors and products that the state has selected to focus on, belong to two broad categories. First, the products that have significant domestic demand, the state has the capacity to competitively make the product and a significant proportion of the demand is met by import from other countries (Import Substitution Strategy). Second, the products that the state has the capacity to produce competitively and export to other economies with trade relations (Export Promotion).

Import Substitution

The product categories for import substitution were finalized based on:

» Products classified as less hazardous by Ministry of Environment, Forest and Climate Change

» Domestic market size and growth rate

» Proportion of total domestic consumption met by imports

» 5-year growth rate of imports

» Industry outlook

» Factor conditions in the state to produce the product categories

This selection scheme led to selection and prioritization of products that have a higher value (market), that follow a fairly high growth rate, and for which India is also exporting satisfactorily (a proxy for determining that domestic production is sufficiently high) and hence domestic production for that product can substitute foreign imports.

PRODUCT TYPE	PROPOSED NATURE OF TRADE	ANCHOR INDUSTRY	Estimated India Market Size 2020 (USD Billions)	Current India Market Growth Rate (CAGR)	% Value Imported by India	Countries Product Imported From
Electronics and Electrical Components	Import Substitution and Export Promotion	Multiple Industries - Telecom, Automobile, Consumer Appliances, IT and office automation	400 (by 2022)	32%	70%	Taiwan, South Korea China
Telecom handset and small IT hardware	Import Substitution and Export Promotion	Consumer appliances and electronics, IT industry, services sector.	366 (by 2021)	10%	67%	Taiwan, South Korea China
Consumer Appliances - ACs	Import Substitution and Export Promotion	Households, Large and small Retail players, Food and Beverages Industry	4	10%-15%	70%	China and Thailand
Automobile Components	Import Substitution and Export Promotion	Automobile and Power Generation Industries	115	19%	25%	Europe and China

Table ix-42: Market size and import trends for Import Substitution Product Categories

The most promising product categories identified using this methodology are indicated in Table ix-42. Product Categories such as Electronics & Electrical Components, Consumer Appliances, and Telecom Handsets have not only shown a significant CAGR but are also projected to capturing a considerable market size by 2020. This goes in line with the current production levels in the state, particularly in the Electronics & Electrical Components. The State of Andhra Pradesh will adopt import substitution for these products with a two-fold agenda of not only gaining upper-hand in producing these products but also generating employment in large-scale through these.

Export Promotion

The product categories for export promotion were finalized based on:

- » Value and 5-year growth rate of import in the product category by the regions of the world (ASEAN, EU, Africa, North America, South America & Caribbean)
- » Value and 5-year growth rate of imports from India to anywhere in the world in the product categories
- » Countries having dominant share in the total world import
- » India's share of export in total world import and in region's import
- » Growth rate of India's export

Based on these factors, the most promising product categories for export promotion are as indicated in Table ix-43 on page 140. In terms of export promotion opportunity, the same category of products is analysed vis-à-vis share of India in global exports (Interior furnishings indicate a huge potential). India is in fact one among the top 10 supplying markets of the world in this product category.

Table ix-43 on page 140 indicates the product categories and associated target export geographies for export promotion categories. The product line it mentions, captures the growing market size as well as the share of India in global exports. Andhra Pradesh being a manufacturing site for most of these products, intends to establish its comparative advantage for the products: Marine & Aqua Processing, Dairy & Food processing, Interior Furnishings & Apparel, and Pharmaceuticals.

In line with this AP has already advanced steps. Leveraging its Food & Marine processing sector Andhra Pradesh is the first state in India to sanction food parks with State Govt. funding (5 Mega Food Parks and 5 Integrated Food Parks). GoAP envisages each

PRODUCT TYPE	PROPOSED NATURE OF TRADE	ANCHOR INDUSTRY	Global Market Size (USD Billion)	Global Import CAGR	India's Share in Global Exports	Key Export Markets
Aquaculture and Sea Food Processing	Mainly Export Promotion	Global Processed Food and Beverages brands.	121	5%	5%	Japan ($6B), USA ($5.4B), UK ($4.5B), Germany ($3.1B), France ($2.1), Netherlands ($1.9B)
Dairy Food Processing	Mainly Export Promotion	Global Processed Food and Beverages brands.	84	-2%	0%	Germany ($9B), China ($5B), Netherlands ($4.5B), France ($4.4B), UK ($3.9B)
Interior furnishing (Bed/Bath/Table Linen, Curtains, etc.)	Mainly Export Promotion	Global Textile Brands	21.6	-2%	10%	USA ($5B), Germany ($1.4B), Japan ($1B), France ($1B), Netherlands ($0.5B)
Apparel & Clothing Accessories.	Mainly Export Promotion	Global Textile Brands	205	1%	4%	USA ($45B), Germany ($18B), Japan ($12B), UK ($12B), France ($10B)
Pharmaceutical products	Mainly Export Promotion	Global Pharma brands in bulk drugs	1120	3.60%	0.33%	USA ($95B), Germany ($54B), Belgium ($34B), UK ($33B), Switzerland ($29B)

Table ix-43: Market size and export trends for Export Promotion Product Categories

Food Park to have core and enabling infrastructure with an average investment of Rs 150 crores for processing various commodities grown in the area. Also, Andhra Pradesh being among top 3 states in Pharmaceuticals exports and a home to 192 pharmaceuticals companies, envisions to augment exports with strong concentration in districts of Visakhapatnam, Vizianagaram and Srikakulam.

Government of Andhra Pradesh envisions to strengthen its share in the global markets by adopting a country-product specific strategy. Analysing the global movement of trade and India's potential market over the products in the coming years, a schematic analysis done on the market size of select products in conjunction with the State's production capacity have led Government of Andhra Pradesh to map products with geographies; Table ix-44 below highlights the same. Detailed analysis of product categories and products selected are in Appendix: 12.

PRODUCTS	EU, UK	EAST ASIA	AFRICA-ME	LATIN AMERICA
Chemicals and Related Articles	X	X	X	
Machinery and Appliances	X	X	X	
Transport Equipment	X	X	X	
Other Machinery (power, non-power)	X	X	X	
Textiles and related products	X	X	X	
Plastics, Rubber thereof	X		X	
Pearls and related articles.	X			
Optical and Photographic instruments.	X	X		
Minerals and Ores		X		X
Aerospace and related products	X	X		
Food Processing			X	X
Agricultural Produce				X
Ships Boats, Floating Structures	X			

(black)	Primary Target Product Categories
(grey)	Secondary Product Categories
(speckled)	Tertiary product category

Table ix-44: Product Priority Matrix for trade across geographies

TRANSITIONING TO INDUSTRY 4.0

With the global economies becoming increasingly integrated into the global value chains, production networks in these economies are upgrading to the innovation-driven stage. The Industry 4.0 Framework propounds an ecosystem where all economies operating in global value chains to be progressing to an innovation-driven stage. The Industry 4.0 framework has six distinct components that are interconnected to each other at various level through either a product or service interface. These six components are.

» Smart Factory: Includes Digital Modelling, Equipment Infrastructure, Data Usage, and IT Systems

» Smart Product: Includes ICT add-on functionalities and Data analytics in usage phase

» Strategy & Organization: Strategy, Investments, and innovation management

» Smart Operations: Cloud Usage, IT Security, Autonomous processes, and Information sharing

» Data-driven services: Shared data-usage & Shared Revenue

» Employees: Skill Acquisition and Employee Skill-sets

In the wake of the global production moving towards innovation driven frontiers, development of the manufacturing sector on the lines of Industry 4.0 and the integration of the state's production capacities with the global value chains needs to take place.

GCI 4.0

Identifying the need to adapt to Industry 4.0 in subsequent years, Government of Andhra Pradesh initiated its first step by benchmarking itself at a global level. It has been conducting its competitiveness assessment since last four years. The results from this survey over a period of three years have indicated that economy of Andhra Pradesh has been moving from factor driven to efficiency driven.

The results of GCI 4.0 competitiveness Assessment for the state, are detailed as below,

2018		ANDHRA PRADESH		INDIA	
		SCORE	EQUIVALENT RANK	SCORE	RANK
GCI 4.0	●	**63.92**	**49**	**62.02**	**58**
Pillar 1: Institutions	●	64.54	28	57.90	47
Pillar 2: Infrastructure	●	73.89	46	68.70	63
Pillar 3: ICT	●	47.98	80	28.00	117
Pillar 4: Macroeconomic Stability	●	89.92	48	89.80	49
Pillar 5: Health	●	60.72	107	59.02	108
Pillar 6: Skills	●	54.24	98	54.48	96
Pillar 7: Product Market	●	52.41	98	50.91	110
Pillar 8: Labour Market	●	63.92	39	58.28	75
Pillar 9: Financial System	●	68.07	35	69.55	35
Pillar 10: Market Size	●	92.70	3	92.70	3
Pillar 11: Business Dynamism	●	63.52	50	61.15	58
Pillar 12: Innovation	●	35.16	68	53.76	31

● Data used for Andhra Pradesh same as India ● Score of Andhra Pradesh greater than that of India ● Score of Andhra Pradesh less than that of India

Table ix-45: Results of GCI 4.0 competitiveness Assessment for Andhra Pradesh

The results highlight a positive landscape for the state of Andhra Pradesh; with AP being ahead of the national levels in most of the pillars constituting the GCI4.0. With the world moving towards adopting newer technologies in manufacturing, in order to compete with the global contemporaries and meet its set vision targets, Andhra Pradesh needs a rapid shift towards Industry 4.0 and evolve into an innovation economy. The GCI 4.0 AP 2018 Assessment has highlighted that Innovation is the area where AP still needs to pick up as.

Converging AP-manufacturing sector with Industry 4.0

The rise of new digital industrial technology, known as Industry 4.0, is a transformation that makes it possible to gather and analyze data across machines, enabling faster, more flexible, and more efficient processes to produce higher quality goods at reduced costs. This manufacturing revolution will increase productivity, shift economics, foster industrial growth, and modify the profile of the workforce — ultimately changing the competitiveness of companies and regions. Industry 4.0 will transform the manufacturing landscape and drive competitive advantage for companies in India and globally.

Shifting the manufacturing landscape of Andhra Pradesh to Industries 4.0 would primarily involve · Upgrading the existing systems and Creation of new systems.

At functional level it would include a series of steps such as: Digitization & Integration of horizontal and vertical value chains, Digitization of product and service offerings, and Digital Business models and customer access. These steps will involve data and analytics at core capability.

Some of the technologies under industry 4.0 that can be interfaced in the manufacturing landscape of the state of Andhra Pradesh are: Mobile devices, IoT platforms, Location detection technologies, Advanced human machine interfaces, 3D printing, Smart Sensors, Big Data analytics and smart algorithms, Augmented reality/warehouses, Cloud Computing, Multilevel customer interaction and customer profiling.

These technologies will be used in Andhra Pradesh for the production of products (selected in previous section). A more detailed and strategic approach of selection of technologies that will be used in the State to augment the production capacities is taken in the Tech-paper.

Industry 4.0 framework and way forward

However, companies will face formidable challenges in the adoption of these new technologies. To build and sustain a lead in the race to full implementation, they need to broaden and deepen their practical knowledge about digital technologies and the related use cases—and then develop and implement tailored digital manufacturing strategies. Proposed initiative of Centre of Excellence for Productivity and other COEs working on emerging technologies will act as partner to enterprises in the state, MSMEs as well as large industries, assisting them to embark on Industry 4.0 journey. The initiative is aimed to empower enterprises across the state to successfully transit to smart manufacturing environments powered by data and automation technologies.

CONCLUSION

Manufacturing sector has lagged behind the vision targets for GVA growth in last two years. Going forward, it would be critical for the state to increase the growth rate of manufacturing to both achieve the GSDP targets and create large scale employment. The state has made relentless efforts in promoting the manufacturing sector through a range of initiatives like: (i) constructing Mega Food Park in Nellore and integrated Food Parks in Vizianagaram, Kadapa and Chittoor districts; (ii) establishment of 2 Electronic Manufacturing Clusters at Tirupati & Nellore, (iii) developing a Mega Industrial Hub at Orvakal over a land extent of 12203 acres, (iv) constructing a state-of-the-art mega seed park by leveraging technical know-how of Iowa University, USA, at Thangadancha in Jupadu

Bungalow Mandal in Kurnool district, (v) Mega Industrial Park at Kopparthy in an extent of 6,553 acres, and (vi) FinTech Valley in Vishakhapatnam.

In addition to this, GoAP is also making efforts to meeting the unfulfilled promises of GoI in the AP Reorganization Act, 2014. Now GoAP on its own is setting up a greenfield petrochemical complex and an integrated steel plant at YSR Kadapa.

However, for increasing the growth rate of manufacturing, more attention is required on key growth drivers viz. economic corridors, MSME clusters, economic cities, and infrastructure enablers. At the same time, the strategies for increasing augmenting regional competitiveness will supplement the overall manufacturing ecosystem, linking it to trade networks and upgrading the current industrial landscape to the state to Industries 4.0 Detailed below is a set of KPIs that will be instrumental in meeting the Vision of the state in manufacturing sector.

KEY PERFORMANCE INDICATORS			
S NO	KEY PERFORMANCE INDICATOR	CURRENT STATUS	FINAL GOAL
1	GVA from manufacturing sector	71,021 crores	2,90,111 crores by 2024-25
2	Growth Rate of manufacturing	8.36%	15% by 2024-25
3	Investments gone into production	INR 1.77 lakh crores	INR 7.8 lakh crores by 2024-25
4	Ease of doing business- DIPP	1 among all Indian states	Continue to be number 1 in India
5	GCI 4.0	49	To be in top 25 global economies by 2024
6	Employment	Approx. 3 lakh FY 2015 and FY 2018	Total of 30 lakh (3 million) jobs by 2024-25
7	Number of operational MSME clusters		175 by 2024-25
8	Total investment in MSME clusters		INR 45,000 Crores by 2023
9	Employment creation by MSME cluster		3 lakh by 2023
10	Targeted investment in economic cities		INR 25,000 crores by 2022
11	Employment creation by economic cities		2 lakh jobs by 2022
12	Number of nodes completed under VCIC/CBIC		7 nodes by 2024-25
13	Turn-around time of major ports (Vishakhapatnam & Krishnapatnam)		1 day (standard of Singapore)

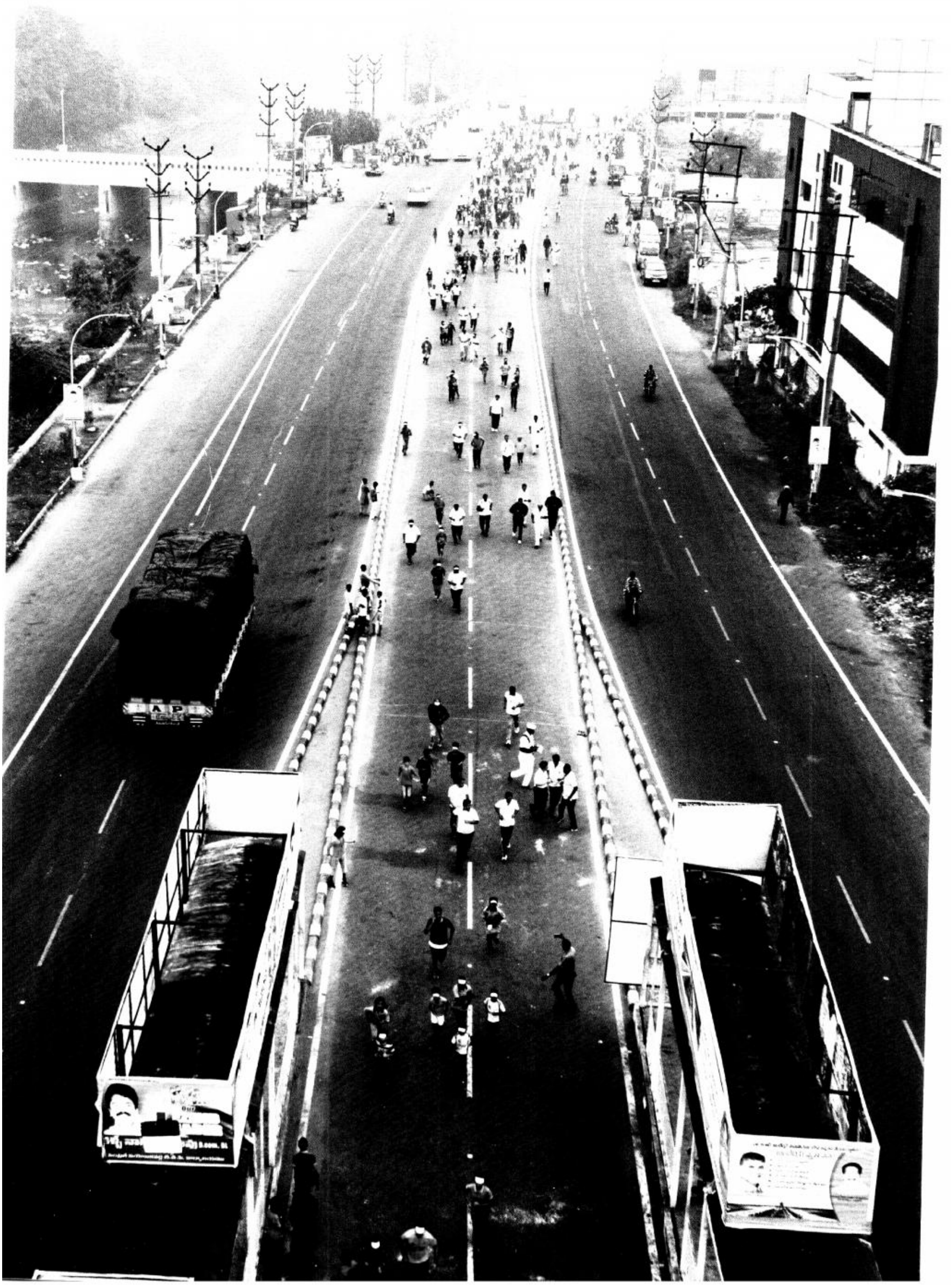

INFRASTRUCTURE

With infrastructure development being highly positively correlated with economic development, and as an instrument towards bridging of disparities-regional, income based, and social, Government of Andhra Pradesh has envisioned to augment its Infrastructure capacities and catalyse development- economic & social.

Towards meeting this vision of provisioning last mile connectivity to one and all in the State, Government of Andhra Pradesh has benchmarked the performance of its airports, ports, roads, inland-waterways, gas grid, fibre grid, and power sector. The state is poised to be one of the well-connected states regionally, nationally, and globally in addition to being integrated with the global value chains.

INTRODUCTION

The Energy and Infrastructure sector plays a key role in achieving development goals through a twin-pronged approach. The first approach places basic human needs at the epicentre and propounds that Quality infrastructure reduces income inequalities and parities by fostering economic growth. The second outcome states that infrastructure accelerates annual growth convergence rates and the per capita incomes by driving industrial growth

The Vision 2029 for Andhra Pradesh has envisioned various developments in the sector ranging from increasing the basic infrastructure penetration till the last mile at household level, increasing energy output from renewable resources, improving road networks with focus on ease of access and safety to developing ports to stimulate economic activity and expanding rail networks, freight networks in particular, to bring down logistics costs.

BASIC INFRASTRUCTURE

Provisioning of the basic amenities to the citizens has been one of the prime objectives of Government of Andhra Pradesh. In this line, GoAP has instituted two flagship programs- Samaj Vikas and Kutumb Vikas which provide assurance of basic services to the people of the state on a set of ten and fifteen parameters respectively.

Rural Infrastructure

Government of Andhra Pradesh has been committed to the creation of basic infrastructure in rural areas while simultaneously addressing the critical gaps in rural infrastructure facilities. The task of provisioning the basic infrastructure facilities to each and every household in the state has been conducted through optimum utilisation of MGNREGS and other flagship programs. The convergence strategy has not only brought the financial resources together but also the technial expertise existing in various line departments together, which ultimately resulted in creation of various infrastructure projects in rural areas. Some of the core services covered under it are:

» Electricity Security: The state has achieved a target of 100% electrification and now envisions to provide 24*7 power supply

» Gas Security: The state has achieved LPG coverage of 100% at household level

» Rural Drinking Water Supply: The state envisions of- (i) providing 55 LPCD supply of drinking water to at least 55% HH by 2019; (ii)

achieving Fully Covered status to all Habitations by 2020; (iii) provide 100% household private tap connections with a coverage of 70 LPCD by 2024

» Sanitation security: The state had been declared ODF free in 2018. 35.64 Lakh IHHLs with an expenditure amount of Rs.4115.82 Crs. have been constructed with in a span of 4 years and transformed the state with 100% safe access to toilets in the rural areas.

» Road Grid: All GPs in the state have been connected with all-weather roads. Carrying forward this idea, Government of Andhra Pradesh envisions to: (i) convert the remaining 21199 Km internal roads as CC Roads, (ii) Connect the balance 10755 habitations to nearest R&B/PR road with BT Road by 2020, and (iii) connect all the LED street lights under CCMS system for efficient monitoring and maintenance

More details about vision on rural infrastructure are covered in the chapter on Inclusive Growth.

Urban Infrastructure

With a rationale of Per Capita Income being highly correlated with the urbanization levels of an economy, it is envisioned that by 2024 a large proportion of workforce will shift to the urban areas. Addressing the issue of urban infrastructure, Government of Andhra Pradesh has decided to focus its resources to work on certain key areas that form a large chunk of urban demand. Following are the core urban basic services that will be provided to al. urban residents by 2022 to ensure a decent quality of life:

» Drinking Water Provisioning - House Service Connections
» Drinking water capacity
» Solid waste Management treatment capacity
» Sewerage network length
» Sewerage treatment capacity
» Storm water drains network
» Pucca roads network
» EWS housing

Greater detail on each and every pointer is covered in the Chapter on Livable and Productive Cities

ECONOMIC INFRASTRUCTURE

Ports

Ports being pivotal instruments of facilitating imports and exports, growth in port sector can be linked to the growth of local industries and hence the nearby regions. In terms of cargo handling capacity, the ports of Andhra Pradesh have progressed from 180 MMT in 2013-14 to 315 MMT in 2018-19 which is 75 per cent growth in capacity addition. Also the cargo traffic in the state ports has grown from 116.9 MMT in 2013-14 to 315 MMT in 2018-19, placing the state of Andhra Pradesh at position three, with a CAGR of 9% (highest in the country). The vision for ports sector envisages the development of an ecosystem which will integrate hinterland logistics (Multimodal Logistics Park) and industries to make Andhra Pradesh as the largest East Bound Cargo Handling State.

Benchmarking Against Global Trends and Development

An analysis of container cargo handled at various ports in India indicates that the volume handled is heavily skewed towards west coast. The major factors leading to this skewness are:

» Infrastructure availability
» Dwell times of the cargo
» Draft availability for larger vessels
» Turn-around time of vessels
» Pricing

Draft Capacity

Bigger players in the industry are moving towards larger vessels resulting in higher draft requirement. Since two of the ports of Andhra Pradesh viz. Krishnapatnam and Visakhapatnam ports have the draft to handle the large vessels, a smart specialization will be promoted to develop these two ports for handling the large container vessels. Meanwhile other ports in the state will be developed for smaller containers and bulk cargo handling.

Dwell time and turn-around time

These indicators depend largely on the material handling efficiency. Hence, by improving the infrastructure and operational efficiency, the dwell time as well as the turnaround time can be reduced at the ports of Andhra Pradesh thereby making them competitive with the ports on west coast. Towards meeting these targets, the state government has taken up various road and rail connectivity projects to the Ports under Sagarmala.

Shipment Volumes

For increasing the volume of shipments and benefitting from agglomeration and larger containers and vessels, smart agglomeration of shipments would be done by efficient

supply chain management. Additionally, the connectivity of hinterlands of Andhra Pradesh as well as neighbouring states of Telangana and Chhattisgarh shall be improved to the ports of Andhra Pradesh to achieve higher volumes.

After relaxation of cabotage rules, now foreign flagged vessels can travel between Indian ports for trans-shipment which earlier used to happen at Colombo, Singapore, Port Klang and Jebel Ali ports. It's a 1.5-2 million TEU opportunity. Krishnapatnam port has been quick to capture part of this opportunity post the relaxation in rules. The port can establish itself as the specialized port for trans-shipments offering higher efficiency and turn-around time.

By the year 2025, Government of Andhra Pradesh envisions to

» Increasing the Cargo Handling capacity to 750 MMT,
» Increasing Cargo traffic to 500 MMT (5 million TEUs)
» Fully operational additional 4 Non Major Ports (viz. Bhavanapadu in Srikakulam District, Kakinada SEZ in East Godavari District, Machilipatnam in Krishna District &Ramayapatnam in Prakasham District),
» Operationalization of 6 Major River port, 15 MMLPs (Multi-Modal Logistics Parks), 5 CEZ (Coastal Employment Zones), and
» Dedicated Road and Rail connectivity to all the ports.

In order to build a strong ports sector and meet the ports' sector vision, Government of Andhra Pradesh will carry out a set of actions which range from improving port connectivity, improving operational efficiency thereby increasing existing capacity to optimizing clearance processes and establishing manufacturing clusters closer to the port locations. Key interventions for the same are detailed below:

Key interventions

» Improving inland connectivity between the hinterlands and the ports for greater augmentation of cargo leading to higher capacity utilization
» Improving operational efficiency of existing ports to cater to short term demand surges
» Engagement with industry players to increase the agglomeration of cargo at the existing ports and with shipping lines to increase direct calls to these ports
» Identification of key challenges in reducing the dwell times of cargo and turnaround times (TAT) for vessels to levels of global best standards

» With the transshipment mode expected to result in a surge of container cargo movement in the near future, Government of Andhra Pradesh will work towards developing a dedicated transshipment hub in the State

Inland Waterways

Inland waterways make a valuable contribution to peoples' quality of life. They provide diverse benefits ranging from transport, recreation opportunities, drainage services, to regeneration benefits and non-use values. Identifying Inland Waterways as a green transport opportunity, Government of Andhra Pradesh has carried out:

» Development of National Waterway 4 between Jaggiahpeta and Vijayawada (92 kms).
» Formulation of Boat Safety Manual for inland Water Transport.
» Developments of 3 MMLPs (Multi-Modal Logistics Parks) by CONCOR in Visakhapatnam, Kakinada and Krishnapatnam and Issued Certificate of Competency to 40 candidates under AP IV Rules, 2017.

Government of Andhra Pradesh envisions to strengthen its inland waterways network and leverage it as a supplementary mode of cargo transport for inbound firms and industries.

Airports

Ease of access to and from a region are key factors considered by firms in their decision to set-up offices in a particular region. An IATA analysis[1] reports that 1% increase in Air Connectivity Index (ACI) is associated with 6.3% increase in total exports and 2.9% increase in global value chain participation. The same report states that air cargo, although handles just 1% of global trade by volume, it is 35% in value terms of global trade. So, air cargo is preferred transport mode for high value low weight/size items.

The airports in Andhra Pradesh have achieved a growth rate of 38% (CAGR) over last four years, as comparison to national growth rate of 12% (CAGR). Also, the State currently handles 1.7% of the total passenger traffic in India and stands at No.2 position in terms of largest number of operational airports in the country.

Further Achievements in the sector include:

» Besides expansion of existing airports, state government has taken action to develop 3 new airports at Bhogapuram near Visakhapatnam, Orvakal near Kurnool, and

1 https://www.iata.org/whatwedo/Documents/economics/aviation_economic_benefits.pdf

Dagadarthi in Nellore districts. The airport at Orvakal near Kurnool has commenced its operations with flight services recently. State government has also taken up with AAI for development of new airports at Donakonda in Prakasam District

» International Flights: State capital Amaravati connected to Singapore

Although the domestic passenger traffic is increasing at phenomenal growth rates for the three major airports of Andhra Pradesh, the absolute volume remains very low compared to peers from neighbouring states. Among the southern states, Hyderabad, Bangalore, and Chennai continue to attract a large chunk of both domestic and international passengers. Secondly, a low value of domestic freight from the airports in the state is also a priority for the Government of Andhra Pradesh, in order to turn it to an opportunity. Thirdly, International passenger load remains very low on Visakhapatnam airport and nil on other two international airports of the state. In addition to this, there is no international freight from any of the airports of the state.

In order to realize its vision of making the state's aviation sector competitive, Government of Andhra Pradesh has taken actions to develop 3 new airports at Bhogapuram near Visakhapatnam (expected to schedule commercial operations by 2022), Orvakal near Kurnool (already functional since January 2019) and Dagadarthi in Nellore (to be operationalized by 2020). Also, it has tied up with the Airports Authority of India (AAI) for development of new airports at Donakonda in Prakasam District. In addition to this, an airstrip at Kuppam in Chittoor district is also to be developed, and development of Helipads is envisaged at District and mandal headquarters.

Some of the interventions the state plans, so as to increase the passenger volume as well as air cargo both domestically and internationally are:

» Expediting the development of Bhogapuram airport to reduce dependency on Visakhapatnam airport which faces a number of restrictions due to Naval base

» Starting international flight operations on the routes with potential for both passenger traffic and cargo volume

» Engaging with industry partners to increase the domestic cargo volume

» Improving the connectivity of the airports to economic centres so as to improve access for both business travellers and air cargo

Roads & Transport

Roads continue to be the dominant part of transport logistics in India with 90% of passenger load and 65% of cargo load. The length of National Highways has increased at a CAGR of 13%, higher than the national average of 8% CAGR during 2014-15 to 2017-18. During the same period, the length of state highways increased at a CAGR of 19%. While the progress has been good, more work is required in the state to connect the new capital, ports and airports to economic centres in the state and the neighbouring states.

Government of Andhra Pradesh intends to develop a robust road network that not only ensures streamlined delivery of goods and services and reduces transaction costs of transport, but also extend a last-mile connectivity for the entire state. The government intends to connect all habitations with all-weather roads and to develop the roads connecting Mandal Headquarters to Mandal Headquarters, Mandal Headquarters to District Headquarters and District Headquarters to State Capital on priority depending upon traffic. Certain identified roads, which will provide critical connectivity to Seaports, Airports, Industrial clusters, SEZs, etc., to nearest National Highways are proposed to widen to four lanes in order to achieve overall economic development of State. With a Vision to increase the state road network and make all state highways and major district roads to double lane, Government of Andhra Pradesh has decided to adopt a Road Network Development Strategy of the state that will comprise of the following components:

» All the villages in the state to be connected by internal CC roads: GoAP plans to ensure 100% coverage of internal roads with CC roads in the next two years (by 2020). The state currently has 45407 kms of CC village roads of the total 68315 kms of village internal CC roads

» All villages are connected to the mandals through single lane connectivity

» Double Lane Connectivity between mandals and District Head Quarter: It is proposed to widen all single lane Major District roads having traffic intensity of more than 2000 PCUs to double lane standards.

» 4 to 6 Lane connectivity between Districts: It is proposed to make all highways with more than PCU>15000 as 4- Lane Roads, under the road-development projects

» Select roads critical to economic development to be six to eight lane

» Beach corridor: Beach Road from Ichchapuram (Srikakulam) to Tada

- Amaravati-Ananthapur Expressway: Spanning across 384.00 km with an approximate cost of Rs. 20,000 Crores, is to be executed by the NHAI, this road network will help in reducing the travel distance as well as time, leading to better logistic corridor connecting the Rayalaseema backward region with the Capital and the ports and ultimately leading to Socio Economic development of this region.

Land Transport Planning

As the state of Andhra Pradesh moves to a greater level of urbanization, meeting the demands of growing urban population will emerge as a key issue. While addressing them, it becomes imperative to integrate the solutions of greener and more inclusive transport with land transport development. Drawing lessons from international best practices, Singapore has combated a similar situation through establishment of a functional entity- LAND TRANSPORT AUTHORITY, which is a statutory board under the ministry of transport. The core decision making authority comprises of representatives from the departments of public utilities, transport, telecommunications, law and also from industry, citizens, labour unions and media.

Among its main functions are: planning, designing, building, maintenance of land transport infrastructure and systems, and regulating private and public transport. In addition to this, it also covers aspects of mobility from walking to metro trains. One of the major solutions implemented by it recently is the establishment of Integrated Transport Hubs (ITH) that create more walking and cycling spaces.

Government of Andhra Pradesh envisions to establish a Land Transport Authority, working towards the following objectives: (i) efficient management of the growing traffic in cities, (ii) planning for land and transport infrastructure, (iii) Improve Urban governance, and (iv) Integration of green transport option with motorized transport.

The Land Transport Authority will be meeting the above mentioned objectives through implementing the following action items:

- Intelligent Transport System: Uses data collection and ITS solutions to keep road traffic running safely and smoothly
- Pedestrian and cycling lanes on all major roads, shaded footpaths
- Take up walk/pedal to work initiatives
- Integrated ticketing (common smart card for multiple modes e.g. buses and metro)
- Smart parking solutions (chargeable public parking to avoid roadside parking)
- Online platform for transportation and related services (Registration of vehicles, driving license, etc.)

Road Safety & Management & Tech Application

Noting that road traffic injuries are a major public health and development problem that carry broad range of social and economic consequences, Government of Andhra Pradesh has decided to ensure the quality of its roads. It envisages to bring all the State Highways into long term maintenance contracts to keep roads 100% Pot-Hole Free (PHF) and at specified service standards at all times.

Evolving to better standards of road maintenance and governance, Government of Andhra Pradesh has set up a computerized Road Management System (RMS) that uses automated data for preparation of multi-year rolling programs for road improvements and annual maintenance plans. In this area, GoAP is moving to setting higher benchmarks and envisions to set up an integrated system that monitors daily departmental activities and provides quality data for much informed decisions. In essence, it will establish an IT- Command Control Centre (IT-CCC) for R&B Department where RMS, MIS and Works Management System are integrated on GIS system as decision support system.

Gas Infrastructure

World-wide development of gas infrastructure has augmented capacity between production areas and markets. In essence gas infrastructure investments facilitate the ultimate economic benefits flowing from unconventional oil and natural gas development. These global developments have guided the state of Andhra Pradesh to devise strategies leading to an increase in the share of gas in the energy mix.

The state of Andhra Pradesh has already made a capital investment of over Rs.330 Cr. in the Gas Infrastructure Projects during last 4 years, directly contributing in the state's GDP Growth. Additionally, the gas infrastructure development projects have resulted in the generation of indirect employment of 1700 persons. The state has also coordinated its efforts in supplying safe and clean fuel to Industrial, Commercial, Domestic, and Transportation Segment of Customers at economical rates.

Having met the factor conditions in the provisioning the gas infrastructure across the state, Government of Andhra Pradesh envisions to:

» Increasing the penetration of connections: State is working towards the completion of Kakinada - Srikakulam Pipeline Project with an estimated investment of over Rs.1000 Cr. and providing another 2.5 Lakh Domestic PNG Connections. Also, it will establish 32 CNG Stations East & West Godavari Districts and Vijayawada City with an estimated investment of over Rs.800 Cr.
» Establishing gas grid across the state, connecting all the districts
» Completing the proposed FSRU based LNG Terminal at Kakinada with an estimated investment of Rs.1200 Cr. and annual Operational expenditure of Rs.600 Cr.
» Authorization of all new Natural Gas Pipelines & CGD Geographical Areas in the state binded by PNGRB

Fibre Grid

According to the World Economic Forum's GCI 4.0, indicators 'Internet and mobile connectivity per million population' are considered critical for developing economies for augmenting their competitiveness and preparing foreground for Industries 4.0. Key variables that affect internet penetration are: (i) availability of a robust IT infrastructure, (ii) Participation of private players in remote locations, and (iii) fibre net connectivity speed.

Guided by the idea to promote digital inclusiveness and bridge the regional disparities across the state, Government of Andhra Pradesh has incorporated AP State FiberNet Limited (APSFL) entrusted with a mission of providing 15 Mbps of high-speed internet, landline telephony and 300 channels on IP based Television (IPTV) along with value added services to each citizen and Government offices of Andhra Pradesh.

In the last 4.5 years GoAP has achieved an increase of 5.7% of internet penetration in the state, thereby contributing to an increase of 0.08% of GDP. Also, the state has been successful in effective Governance through providing necessary infrastructure for delivering Real Time Governance, utilization of drones, provisioning of bandwidth services to different smart cities and coordinating with district administration and telecom service providers during natural calamities for quick restoration of communication services.

In the coming five years GoAP envisions to:

» Providing affordable health related technological solutions at the primary health center by connecting to nearest government/private hospitals
» Constructing world-class state datacenter and providing services through AP Government cloud. In essence, Adani Data Center coming up in the state will connect it with the rest of the world
» Increasing penetration by providing around 10,000 new telecom tower infrastructure and providing fiber infrastructure to all existing and new telecom service providers
» Connecting additional 6000 schools through virtual classrooms
» Providing connectivity to 2000 remote locations and telecom towers through FSOC technology

Railways

Government of Andhra Pradesh envisions to provide Metro Rails in the business centres of the state with high population density. It will be taking up Metro Rail Project at the following places: Amaravati, Vijayawada, Vishakhapatnam. The Vishakhapatnam Metro Rail Project with a proposed network of 42.55 km is expected to be completed by 2022.

Additionally, GoAP will also connect its major cities with high passenger footfall, to the Semi-High Speed Rail Corridor Network.

Energy

The power sector plays a dominating role in the socio-economic development of a region. From being a power deficit State post bifurcation to becoming a power surplus State within a span of less than four years shows the consistent efforts taken by the State to increase the capacity both in conventional and renewable energy.

The table below gives the breakup of installed capacity across the ownership type and the energy source viz. conventional and renewable. The renewable source of energy accounts for 37% of the total installed capacity.

With the state having taken a number of initiatives to ensure power access to each household, the 'Power for All' program has specifically increased the delivery of electricity to customers and improved the operational efficiency and system reliability in distribution of electricity. In essence, 24-Hour power is available to all industrial and domestic customers.

Also, there has been a 100% increase in installed capacity in last four and a half years (from 9,529 MW to 19,080 MW).

Pioneering on the renewable energy front, Government of Andhra Pradesh has decided to operationalize a first of its kind "Wind Solar Hybrid Project Storage" project, which is a 160 MW Wind Solar Hybrid Project that will be completed by mid-2019. In terms of renewable energy capacity addition, Solar Parks with total capacity of 4,000 MW are being developed in Anantapur, Kurnool and Kadapa Districts, of which 1,850 MW are already commissioned.

The 1000 MW Kurnool solar park is the largest solar park at one location when it was commissioned. Notwithstanding, power loss reductions in the state are one of the lowest among the other Indian states.

While the gross availability of power has been taken care of, the State will focus on working towards select priority areas like

» minimizing the T&D losses to being the best in the world
» implementation of second generation reforms in power sector
» encouraging more efficient consumption by adopting energy efficient measures. One such area where the state will prioritize its action is agriculture, particularly through solar pump sets and grid connected solar pump sets schemes
» efforts towards tariff reduction by improving energy efficiency
» reduction in cost of power through greater interface of renewable energy
» grid automation based on adoption of digital technologies
» making Andhra Pradesh a major hub for electric mobility by 2023 by accelerating the adoption of electric vehicles

	Thermal							
Ownership	**Coal**	**Gas**	**Diesel**	**Total**	**Nuclear**	**Hydro**	**RES (MNRE)**	**Grand Total**
State	4,410	235	-	4,645	-	1,673	48	6,366
Private	3,873	3,694	37	7,604	-	-	6,300	13,904
Central	1,607	-	-	1,607	127	-	250	1,984
Sub Total	**9,890**	**3,929**	**37**	**13,856**	**127**	**1,673**	**6,598**	**22,254**

Table x-46: Breakup of installed capacity across the ownership type and the energy source

Source	**Hydel**	**Thermal**	**Gas**	**Wind**	**Solar**	**IPP**	**CGS**	**Total**
MW	335	2,364	165	11	1,324	593	2,313	7,105

Table x-47: Breakup of energy demand fulfilment by various sectors

అనుబంధం – 2

KPIS FOR MONITORING VISION PROGRESS	
KEY PERFORMANCE INDICATORS	**CURRENT STATUS**
Number of operational airports	6
Passenger traffic growth rate (y-o-y)	38% CAGR in last 4 years
Passenger movement at airports	5.5 MPPA (FY18-19)
Number of operational ports	5
Cargo handling capacity (MMT)	315 MMT in 2018-19
Total installed capacity	19000 MW
Solar & Other renewable energy capacity installed	7464 MW (in the last 4 years)
T&D losses	9.72%
Minutes of Outages per month (minutes per consumer)	170

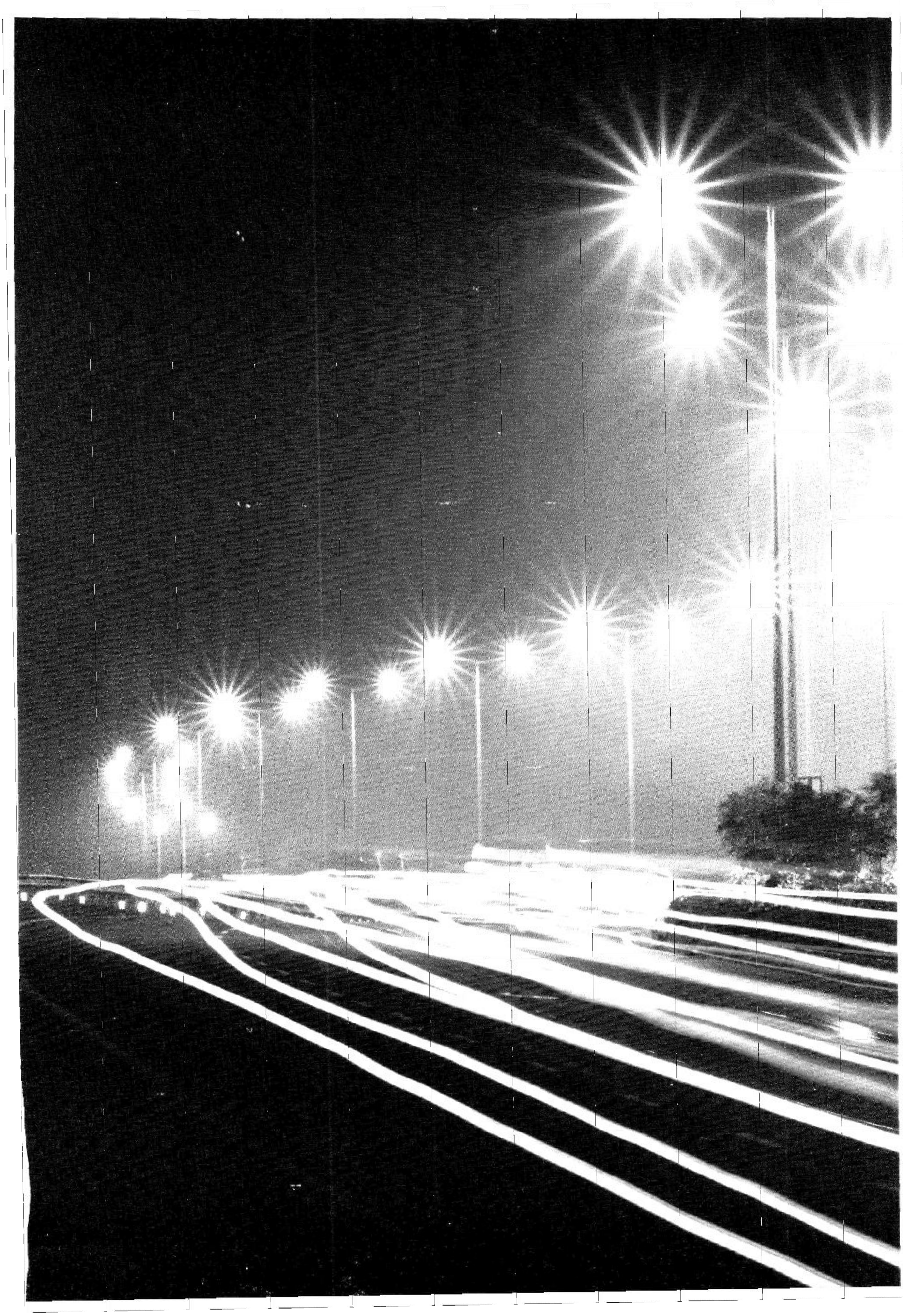

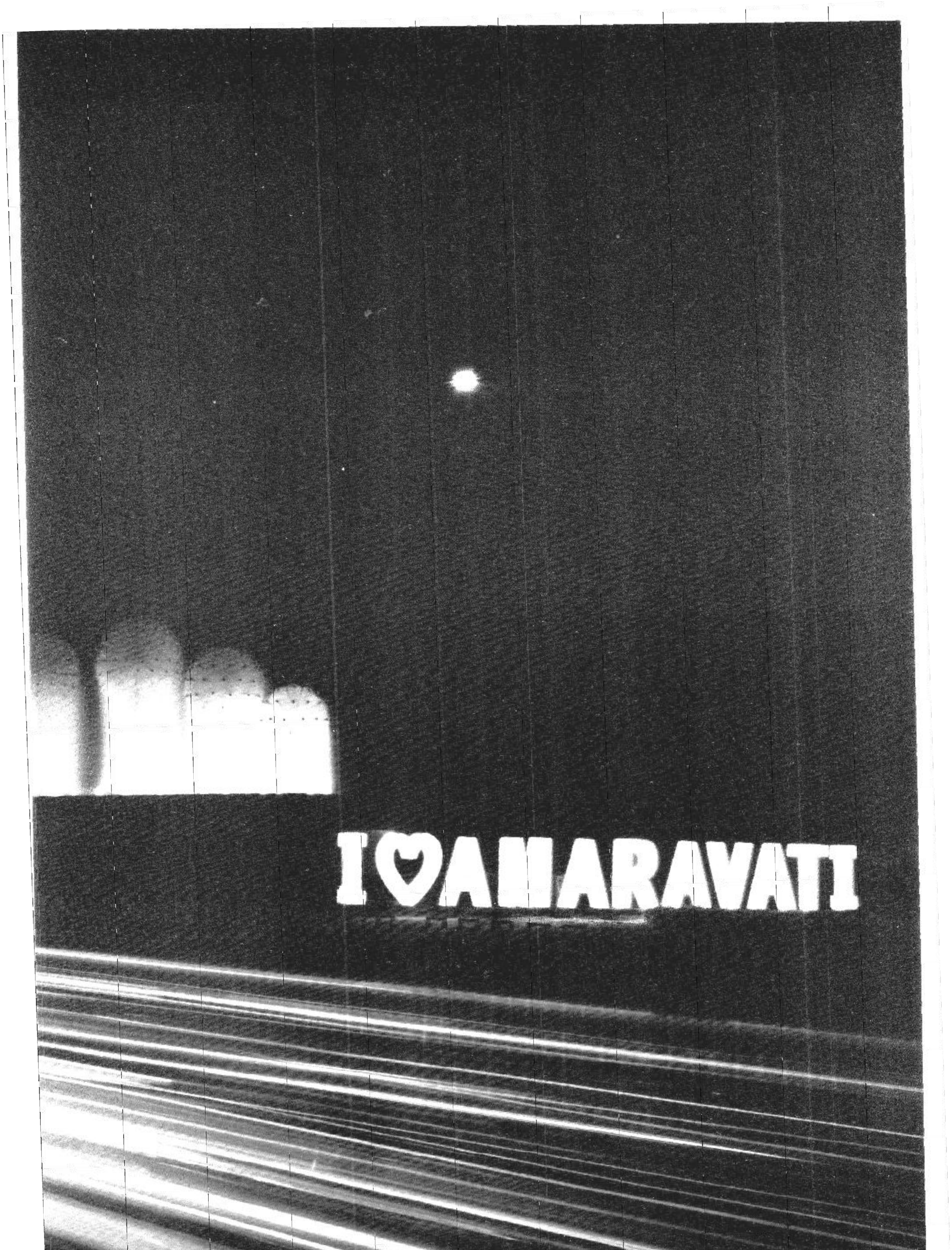
I ♥ AMARAVATI

LIVABLE & PRODUCTIVE CITIES

Recognizing the growing importance of cities in achieving the state's ambitious economic and social targets, an 8-fold strategy will be adopted to address structural, financial and technical constraints in ensuring our cities are 'Productive and Livable'. All core urban basic infra including drinking water, sanitation and sewerage, solid and liquid waste Management, roads and housing will be saturated by 2022 guaranteeing quality of life to all urban residents. 7 urban clusters comprising of 35 ULBs and 8 million urban population with over 4 lakh proposed employment will be developed on 'Hub and spoke' model of urban and transportation planning. The scope of Urban Development Authorities to include high priority towns for comprehensive regional planning will also be taken up. There will be increased focus on improving the financial and organization capabilities of all 110 ULBs systematically. Continuous monitoring of performance on all important focus areas will be strengthened.

INTRODUCTION

The need for an urban development vision

Cities play a very important role in development of a region. They provide key infrastructure and services essential to carry out productive activities. Transportation, power, communication systems etc. are based out of urban centres that attract labour on a large scale. In addition to providing access to domestic and global markets and new technologies, they are also commercial and financial services hubs which support extensive economic activities. The contribution of cities to India's GDP was about 60% in 2011 and is expected to grow to 70% by 2030[1]

Positive correlation between urbanization and Per Capita Income[2]

A scatter analysis of Indian states' urbanization rate in terms of percentage of total population living in urban areas and the states' per capita income shows all states that have higher per capita income also have higher urbanization rates. In fact, it is also observed that all states which currently have higher per capita incomes compared.

Cities as National growth engines

The emergence of China as a global superpower can be seen in context of the economic footprint achieved by its cities. Shanghai, Beijing, Hong Kong, Shenzhen, Guangzhou, and Tianjin have economic output comparable to other countries - Philippines, UAE, Peru, Sweden, Switzerland, and Romania, respectively*. These cities do not exist in isolation but as parts of mega regions or clusters and are integrated as regional economies. Andhra Pradesh too can leverage the presence of coastal cities such as Visakhapatnam, Kakinada, and Krishnapatnam by developing megaregions of cities and towns that function as economic powerhouses, driving the state's economy.

Need for meeting demands of higher urban population

The population projection for Andhra Pradesh up to 2029 estimates a significant shift in the rural-urban distribution with the expected urbanization rate of 43% by 2029. The projection indicates decline in the rural population from current levels

1 CII study on Indian urbanization
2 CSO, Census 2011

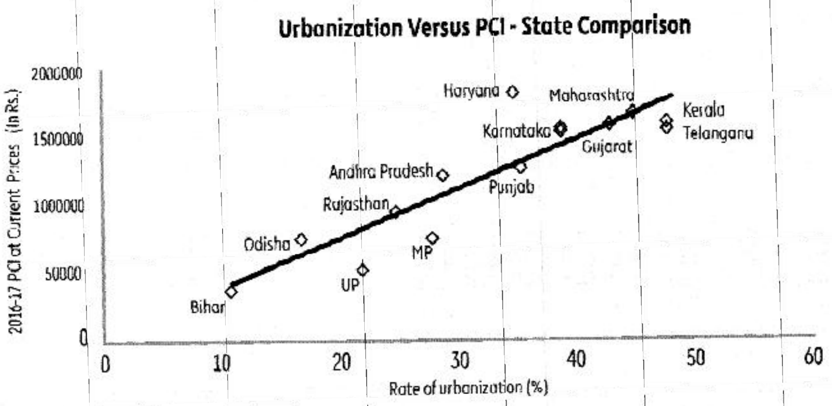

Figure xi-2: Urbanization versus PCI - State Comparison

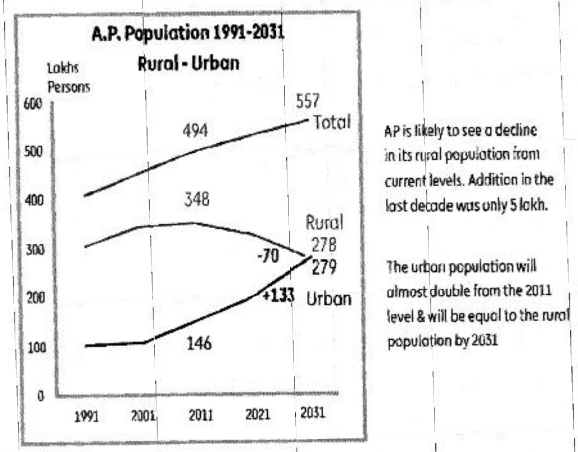

Figure xi-3: Rapid urbanization of cities imposes both challenges and opportunities

and the urban population becoming nearly equal to the rural population by 2031. This implies that the cities and towns in Andhra Pradesh must be equipped to accommodate a higher share of the population.

THE CHALLENGES

The challenges to urbanization can be broadly understood in terms of structural, financial and technical. Structural issues pertain to broad matters of governance, regulatory and policy frameworks. Financial matters are the ones relating to internal fund generation and issues of capability, credit worthiness and channels. Technical matters are the implementation challenges relating to spatial planning, project development models, project management etc.

The problems of the cities and towns in Andhra Pradesh are complex and intertwined - they are a mix of the above three issues. The large-scale interventions required for core services such as water supply, sanitation, and roads, often present administrative challenges. Unregulated use of vacant lands leading to haphazard growth, proliferation of slums, unauthorized construction, and encroachment add to the magnitude of the challenge. Andhra Pradesh has the highest slum population of 36.3% as against the national average of 17.4% as on 2011. Increasing crime rates in cities are also a sense of worry. Vijayawada has one of the highest rates of crime against women in the country. Non-communicable diseases such as obesity also have a higher prevalence in urban areas. Performance on learning outcomes are lower in urban areas than rural areas across all classes and subjects. With an increasing population density, especially in slums areas, environmental and health problems are rising. Overall, socio-economic indicators in slum areas are far lower than in rural areas. In addition to mitigating air and noise pollution and controlling wastes, managing vehicular congestion have become more serious concerns. Capacity of our cities to manage urban growth and development leaves a lot to be desired.

ACHIEVEMENT IN THE PAST 4 AND HALF YEARS

In the last four and half years, the state has been able to identify the importance of cities in achieving its ambitious economic and social targets. In this light, the state government has made encouraging progress in working towards saturating urban basic services. For example, in 2015, only 42% of the residents received house water connections while it stands at 65.25 % currently. Andhra Pradesh has been declared ODF including all its urban areas; the activities aimed at achieving ODF+ status is in different stages of implementation. 10 waste to energy plants have been awarded and will be commissioned in the first quarter of 2019. Solid and liquid waste management have received their due importance.

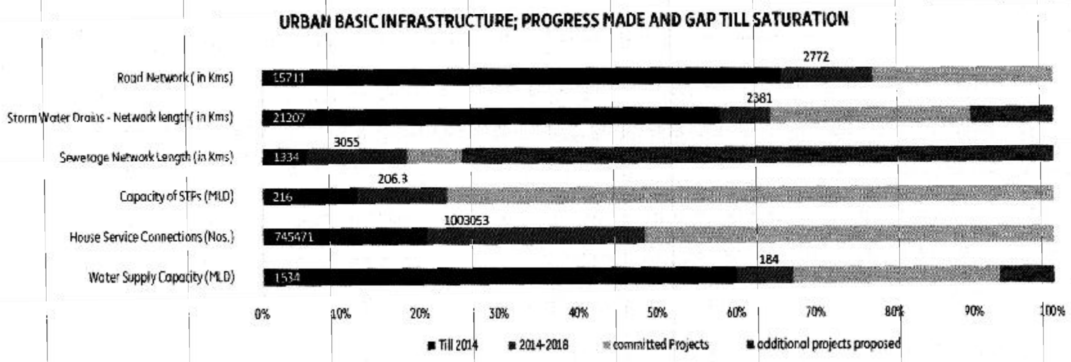

Figure xi-4: Basic urban infrastructure saturation

However, gaps in provisioning of critical urban infrastructure still remains:

» More than 30 Lakh Households without sewer lines
» 17 Lakh Households without Piped water connections
» 12100 Kms of Storm water drains are yet to be constructed
» 4100 Kms of Pucca road is to be laid
» 1254 MLD of STP capacity to be added
» Over 5 Lakh EWS houses urban are yet to be sanctioned

*(*Infrastructure deficiency as of May 2018 for the current 1.4 Crore Urban Population)*

The Government has accorded administration sanction to raise INR 12,600 crores for taking up Critical Infrastructure Investment Plan (CIIP) in urban areas. Need for another Rs 14,000 crores under EIIP (Eventual Infrastructure Investment Plan) for undertaking Sewerage network, treatment and storm water drains infrastructure for achieving saturation has been raised. Increased monitoring of progress of all core urban basic services is also underway.

Although this lays a strong foundation for sustainable urbanization to expand in the state, it will be supplemented through other strategic initiatives (mentioned in further sections of this chapter) that can propel our cities into growth engines.

Other Noteworthy progress made in the past 4 and a half years

» Realising the importance of fast, reliable transportation connectivity, the state government has undertaken several initiatives for giving it the much-needed push. DPR preparation of Vijayawada Metro rail is under progress, DPR for Visakhapatnam Metro rail has been approved by the Government of India comprehensive mobility plan for Vijayawada, Visakhapatnam, and nine other cities have been prepared, and transit-oriented development plan for Visakhapatnam and Vijayawada have bene completed.

» Visakhapatnam Recycled Water Project: A comprehensive sewerage system network of about 710 km is being developed and would treat 108 MLD sewerage to be able serve a population of about 1 million and provide 77 MLD Recycled Water (RO Quality) as per the requirements of the industry. Phase 1 of the project is under construction.

- Masterplans for state smart city projects in Srikakulam, Ongole, Nellore, Anantapur, Kurnool, and Eluru have been taken up while centre smart city projects are also being taken up in full throttle.
- A unified ERP system for all 110 ULBs have been taken up. A Command Communication Centre has been established for real time assessment, planning, and management of municipal service delivery through dashboards and applications.
- Preparation of GIS-based maps for 110 ULBs with 100 layers relating to buildings, hydrography, transportation, municipal assets, administrative boundaries, utilities, vegetation, and town planning is under completion, thereby making the spatial decision support system a reality.
- Digital Door numbering: Digital Door Number (DDN) plates with unique Quick Response code (QR code) provided for all the households of all 110 ULBs to rationalize the existing house numbers for more efficient governance and service delivery.
- Happy Sunday initiative: A flagship programme to improve the quality of life of citizens by encouraging public congregation and develop living streets has been running in all ULBs for the past one year.
- 1st in country AMRUT Project implementation, Urban housing programs, NULM, ERP system, Digital Door numbering, GIS base maps covering all 100 ULBS
- 1st State in the Country to establish Command Communication Centre, for reporting, monitoring and controlling various activities taken up by different wings of MA&UD Department.
- National Awards for liveability, cleanliness & waste management, e-governance, LED street lighting etc have been accorded to Vijayawada, Tirupati, Visakhapatnam, Tadapatri and Kurnool in their respective categories
- 154 Anna canteens have been inaugurated in urban centres providing subsidized, hygienic and affordable food for urban poor.

AMARAVATI – THE PEOPLE'S CAPITAL OF ANDHRA PRADESH

Amaravati is envisioned to be one of the top 3 "Happy cities" and best-in class global cities encompassing highest standards of liveability and infrastructure with a thriving economic environment. In realizing the Hon'ble CM'S vision, the following progress has been made:

- Largest ever successful voluntary land pooling with 90% of the total area of the project already under possession
- Works related to 9 thematic cities (Media, Sports, Government, Justice, Electronics, Knowledge, Tourism, Health and Finance) cities are in full swing
- Fastest completion of people centric city planning
- Transit Government Complex bringing governance to the door step of the people, 8 years ahead of the schedule
- Innovative city financing -- First and largest ever Hybrid Annuity Model for development of urban integrated infrastructure; leveraging land monetization for long term financial sustainability
- Successfully raised Amravati bonds worth 2000 crores on Bombay Stock Exchange through private placement from institutional investors
- Concept designs for Assembly, High Court and Secretariat finalised
- Infrastructure worth INR 18,245 crores is already under execution
- Renowned Private Universities, Public sector organisations, higher education institutions, Healthcare establishments are in various stages of implementation
- Accorded several awards and recognition for implementation of blockchain technology, Green cities proposal etc

RANKING LIVABILITY OF CITIES OF ANDHRA PRADESH

Post bifurcation, the new state of Andhra Pradesh is determined to develop its cities on the similar notions of liveability and sustainability as evident from the several schemes and initiatives taken up for improving the quality of life of the urban residents. This is also supported by the fact that the growth in the new Andhra Pradesh state is concentrated in very few cities and it is imperative to distribute the envisioned growth to other urban centres too, building world class cities out of them.

Simultaneously, it is urgent to create a system of continuous evaluation and monitoring for those urban centres on basis of global urban indicators. Establishing an annual monitoring and evaluation system for gauging the progress of various cities of the state vis-à-vis other Indian and global cities through an index that would provide a platform for public and private decision-makers to address the gaps. The 'Sustainable Cities Index' has been referred to as a guiding document. It breaks the results down into three sub-indices, namely People (social), Planet (environmental) and Profit (economic) that combine to provide an overall ranking for each city

The overall ranking of the 16 cities based on the 29 indicators are as below:

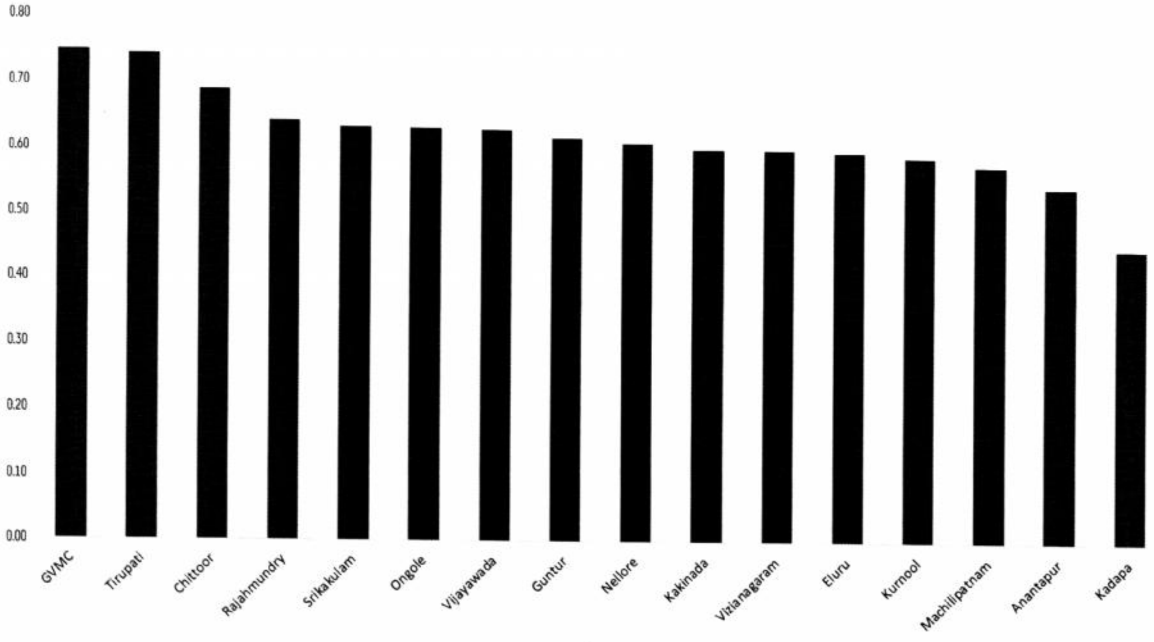

Figure xi-1: Ranking of 16 cities based on sustainable city index

This exercise not only ranks the cities and helps establish a monitoring framework for measuring progress but also acts as an input in development planning.

STRATEGIES FOR REGULATING URBAN GROWTH

Vision 2029 report identifies three overarching strategies to achieve high growth in AP's cities for the next 15 years. They are Growth pole strategy (a combination of economic, social, geographic and fiscal themes to design suitable interventions), Industry node strategy (investing in resource rich cities and/or coastal cities) and regional growth strategy (to address regional coordination issues in service delivery tasks and achieve efficiency through economies of scale). This paper proposes to adopt 8 specific strategies and approaches as to make our cities more liveable, productive, inclusive, sustainable and 'happy'.

Three cases have been referred to for deriving learnings and insights based on which the strategies for 2024-25 have been detailed out in further sections.

Case studies[3]

The Pearl River Delta cluster, China – Hub and spoke model of Transportation Network: How to overcome development problems in an administratively disjointed region – Hub and spoke model of Regional Urban Planning

The Pearl River Delta (PRD) region is a city cluster with many hubs in the Guangdong Province of South China. The cluster grew fast as a result of the provision of modern infrastructure and services that linked the cities together through a regional development planning with a longer-term perspective. The World Bank recently named Pearl River Delta as the biggest urban area in the world

3 https://www.adb.org/sites/default/files/publication/27555/city-cluster-development.pdf

in terms of population and geographical size. There are eight airports, four of which can handle international flights. In addition to the port of Hong Kong, China, the region also has three major seaports and 70 smaller ports along the seacoast and the Pearl River. The region is served by the Beijing-Guangzhou railway and the Beijing- Kowloon railway. Expressways and ultramodern telecommunications networks crisscross the cluster.

The GDP of the cluster has grown 180 times from 1978 to 2006. Fixed assets investments have grown over 120 times in a span of 30 years. Economic reforms and administrative decentralization after 1978 allowed local authorities to pursue their own development, leading to many planning problems. To regain control over spatial development, the state now employs urban system planning to regulate development in city regions. The Pearl River Delta Urban System Plan (PRDUSP) is one such example. To overcome myopic regional development and environmental issues, the PRDUSP lays out.
a development strategy in which cities are organized into hierarchies around three metropolitan areas, have different functions, and are connected by development and growth axes. Provincial Government of Guangdong has established a new way of regional governance following the hub and spoke model of regional planning.

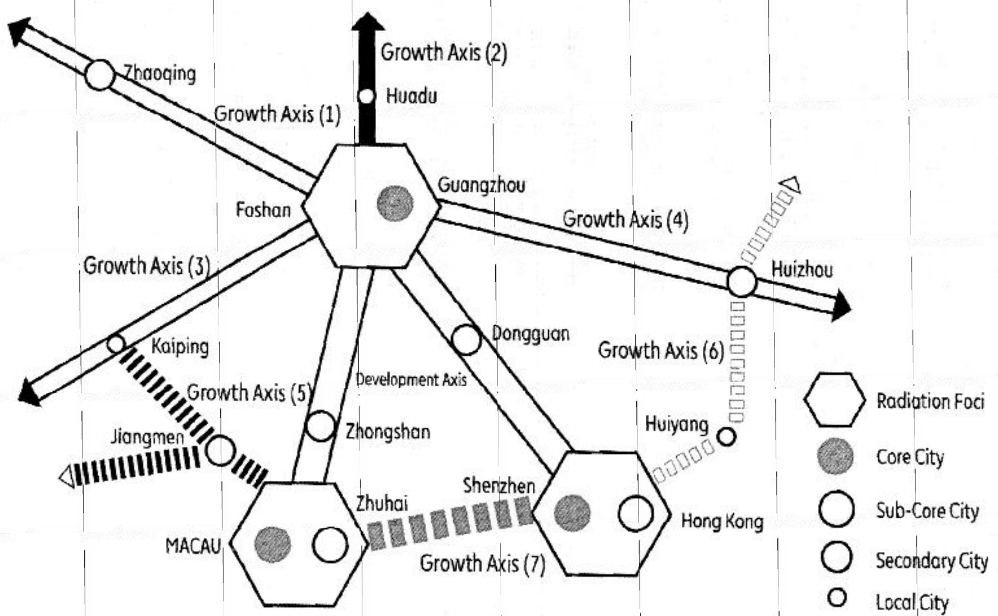

Figure xi-5: Practical example of Hub and Spoke model

Hub and spoke model in Pearl River Delta - Development and growth axes in the PRDUSP.
PRDUSP aims at a comprehensive and coordinated planning for the Delta region as a whole through devising a hierarchy of cities with complementary functions well linked by transportation and communication networks.

Inner and Outer Rings
With Guangzhou as the core city and Shenzhen and Zhuhai as sub core cities in the Eastern and Western side of the PRD, large scale technology and capital-intensive industries are developed. With better infrastructure, the inner ring serves as the core of the PRD and the hub for external linkages.

Development and Growth Axes
The core and semi core cities in the PRD serve as radiation foci being linked up by infrastructure such as highways, railways, or the information superhighway to form development corridors. This helps to integrate urban and peri-urban regions and achieve more balanced urbanisation.

The Three Metropolitan Areas
To promote rural-urban integration and comprehensive and sustainable development, the PRDUSP divides the PRD into three

separate and yet interdependent subregions: central, east, and west subregions, the cores of which are the central, east, and west metropolitan areas. Large-scale public and urban facilities are distributed within the whole metropolitan area. Central metropolitan area serves as a transportation hub, a comprehensive industrial base, and as a centre of trade, technological development, and scientific research. The east metropolitan serves as the export processing centre for industries in Hong Kong and develop international finance, trade, and high-tech industries

The PRDUSP also attempted to enhance a coordinated development between land use and transport planning. The PRDUSP specified that road planning at the regional level should be flexible enough to meet short-and long-term requirements, and it should be coordinated with city comprehensive plans.

Hub and spoke model of transportation network in urban clusters in Andhra Pradesh

Transportation and distribution industries are often characterized by point-to-point or direct-route operations. The hub and spoke model are a more efficient way of organizing transit networks.

Andhra Pradesh can apply a similar approach for regional urban planning with major cities as the hub and nearby towns with high growth potential as the nodes. Transport and logistic infrastructure can be compared to the spokes. A hub and spoke model lowers transportation and other economic transaction costs; and assists in establishing more efficient production and distribution networks;

In addition to connecting all node towns to the central city, it is also critical to establish good transport – road and rail network between the nodes. The overall growth potential of such clusters will be greater than the sum of their individual components as this will help achieve scale, reduce time and cost and provide a greater ease of living for the workforce. Another area that is hugely impacted by adopting this model is the level of congestion levels within core cities as people and business can now live and operate out of the satellite towns/ nodes and utilize the transport network to access the city for markets, financial, commercial services etc. For this to work, it is imperative that basic infrastructure, including housing along with new employment opportunities are positioned in the nearby satellite centres or magnet cities.

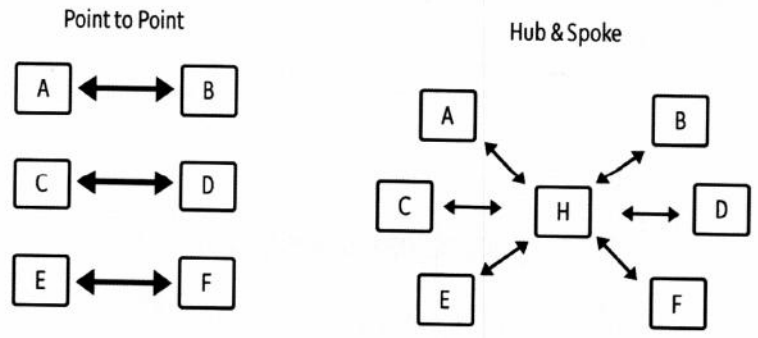

Figure xi-6: Point to Point and Hub and Spoke model

Spain HSR - Role of High-Speed Railway connecting Urban Centres

The cities are becoming more productive by encouraging economic growth and by improving its mobility infrastructure. People living outside the larger cities also can leverage the urban agglomeration without incurring real-estate and other social costs. Spain has the most extensive high-speed railway network in Europe covering a distance of about 3100 km. It connects Malaga in the south, Valladolid in the north, Barcelona and Girona in the east and Seville in the west with high-speed trains which travel at the maximum speed of 310 kmph. This network of high-speed trains allows people to travel from Madrid to Barcelona in less than 3 hours. Given below is the representation of how Spain brought the Zaragoza, Madrid and Cordoba closer with High-Speed Railway, which has spurred development in 2nd and 3rd tier cities in the routes while preserving the quality of life in Madrid. The role of transport connectivity in shaping the economic potential of cities can be further re-emphasized through this example.

ROLE OF HIGH SPEED TRANSIT IN URBAN DEVELOPMENT

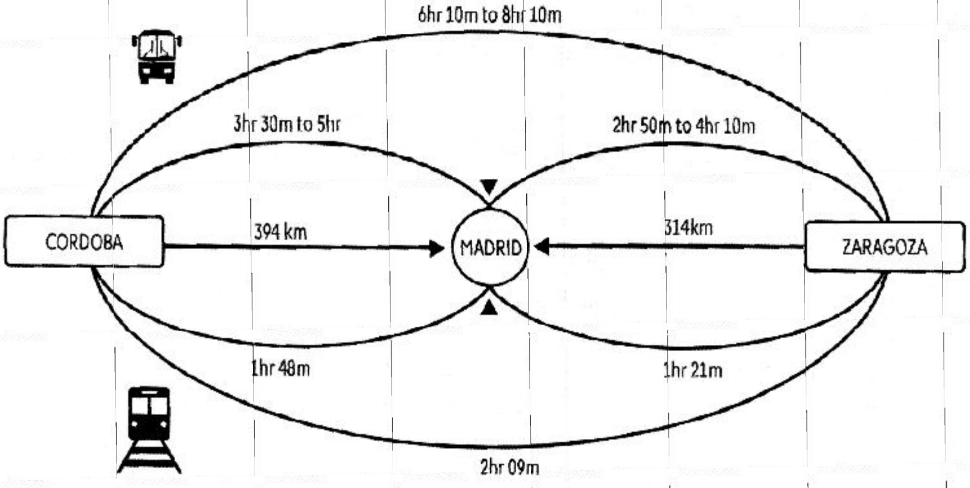

Figure xi-7: Role of High speed transit in urban development

Economic Cities as Growth Centres

World over, the model of economic development has undergone a number of changes over last few decades. The world has swiftly moved from stand-alone factories to industrial areas to industrial parks to product-specific economic zones.

One of the most successful models of rapid and sustainable growth has been the economic cities model – a small self-governed township built around one or more products on ecosystem approach. This evolution from industrial park model to economic city model has helped increase the competitiveness of the entrepreneurs and increase the happiness level of the workers.

An economic city has been defined as self-governing area built around the ecosystem of pre-identified products on the principles of walk-to-work and rent based plug-and-play model with the provision of shared social and recreational infrastructure.

A hub and spoke model lowers transportation and other economic transaction costs; and assists in establishing more efficient production and distribution networks;

PRINCIPLES OF ECONOMIC CITIES

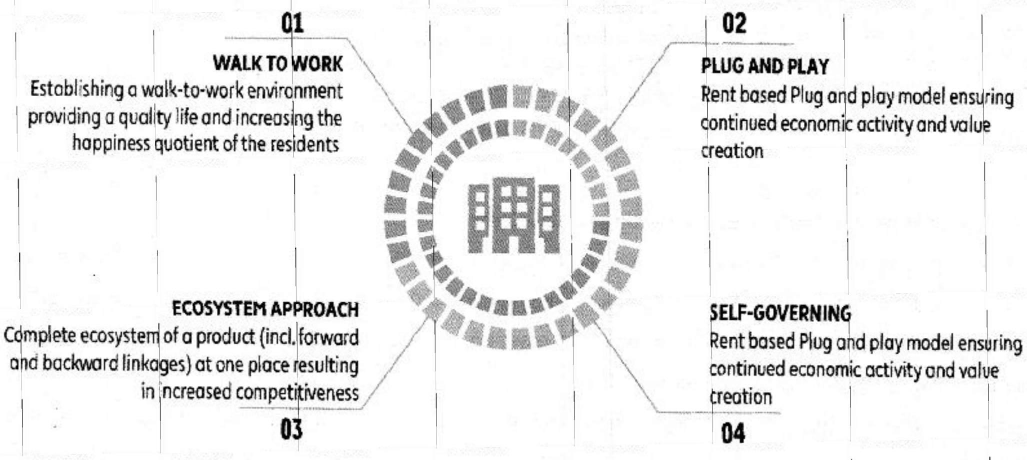

Figure xi-8: Principles of Economic Cities

Economic Cities proposed in the state will have the following elements:

- Walk-to-work: Economic cities are envisaged to have the accommodation for the workers within walkable distance from workplace to enhance the quality of life and increase the happiness. Having accommodation near the workplace offers a number of benefits to the citizens and the state, including reduced load on the transport infrastructure, reduced pollution level, increase physical fitness, reduced travel cost and time, and reduced mental exertion. All of these contribute towards increasing the happiness level of the citizens as well as freeing up funds with the state.
- Economic Activity: Plug-and-play facilities along-with required shared infrastructure such as testing labs, export facilities, packaging unit etc. are to be developed. Additionally, conference halls, meeting centres, guest houses etc. will also be created for shared usage by the entrepreneurs.
- Workforce Accommodation: Residential area for everyone working in the city to is be created close to their workplace on various models ranging from affordable housing to aspirational housing with all essential amenities.
- Social and recreational Infrastructure: Hospitals, healthcare centers, schools, colleges, and other such social infrastructure, and recreational infrastructure such as playgrounds, multiplexes, shopping malls, parks etc. are required to be created within the city to improve the quality of live and happiness of the residents.
- Trunk Infrastructure: Shared development infrastructure such as roads, drainage, utilities etc. are to be provided

Establishing economic cities around core cities will help to decongest and help maintain quality of life for the residents as they no longer have to travel long distances to earn their living nor do they have to settle down as squatters in city peripheries due to lack of affordable housing in major cities.

As Economic cities are product and eco system based, they will provide unique value prepositions that will drive further growth of the region. Economic cities will also generate more jobs in the region, both direct and indirect. Providing excellent transportation connectivity to the main city will ensure faster transport of goods and people integral to achieving balanced urban development in the state.

Connecting economic cities to each other and to the main city through fast and cheap transportation networks will go a long way in realising growth and jobs necessary to ensure sustain double digit growth in the state.

The government of Andhra Pradesh in its endeavour to provide quality life for all its citizens, has proactively sought to establish Economic cities at multiple locations across the state to provide a good standard of living for its working-class population.

The Jakkampudi Economic city is in advanced stages of implementation, while works related to Sports city and construction city will be commenced soon. 6 private economic cities (built on private land by private developers) are also in different stages of implementation.

THE STRATEGIES

For the cities in Andhra Pradesh to be moulded into the economic powerhouses, they need to create a reliable governance mechanism, adequate energy supply to the industries, skilled workforce, and better connectivity for the mobility of the goods, services and people. This cannot be a catching up act but instead, it must be a forward-thinking idea that allows for planned and strategic growth of our cities. The state proposes to implement the following strategies:

Saturation of Urban Basic Infrastructure

Adequate, reliable and quality infrastructure provisioning stimulates growth of jobs, brings in investments and fuels economic growth, making cities economically vibrant. The challenge facing the government is to not only meet the gaps in infrastructure provisioning at current population levels but to also ensure that it keeps up the pace in providing infrastructure for increased urban population

While the current shortcomings in infrastructure provisioning have been discussed in the introduction section of this chapter, innovative financing alternatives available that can be leveraged by the Municipalities to meet the EIIP projects and the future

infrastructure requirements for projected urbanization is as follows:

Municipal Services	Requirement for Current Population	Gap (after completion of projects in pipeline)	Additional requirement by 2024*	Total infrastructure requirement
Water supply capacity (in MLD)	2566	180	1178	1358
House Service Connections (in No.)	3619470	-	2128577	2128577
STP Cpacity (in MLD)	1814	-	943	943
Sewerage network (in Kms)	23955	17904		**
Storm water drains (in Kms)	36720	3841		**
EWS Housing	1468937	1468937	1392117	2861054
"Solid Waste treatment (in TPD) (energy/ biogas/composting)"	6140	-	3930	3930

Table xi-48: Urban basic infrastructure projections for 2024-25

Urban Clusters Development

The Rationale

Urban population in the state is being concentrated in three districts: Visakhapatnam, Krishna and Guntur, accounting to about 40% of the urban population. Lack of physical infrastructure, amenities, jobs, and quality of life in small and medium towns is driving people to migrate and settle in these cities. This has caused increased stress on an already pressurized infrastructure base in Vijayawada and Visakhapatnam regions.

When there are competing demands for available financial resources from the state exchequer, the right strategy for prioritization will be able to deliver fast and sustained growth. The urban clusters approach is a strategy to prioritize infrastructure provisioning in city-regions that is expected to witness increased inflow of workers on account of grounding of new industrial projects that have entered into MOUs with the state government. Additionally, adopting policies to support prioritized investments will lead to balanced urban growth.

Urban clusters development is a transport and connectivity-led approach which brings economic and social growth in the cities by strategically linking urban areas. There is enough empirical evidence globally and within India to show that increased urbanization brings with its higher per capita income, as shown by Figure xi-2 on page 156. In the creation of stable and stronger economies, urbanisation plays a very crucial role. It also shows a positive correlation in bringing up the social transformation in the cities. The approach enhances the development potential of cities and towns by linking them through efficient provisioning of basic urban infrastructure, services, financing, and governance.

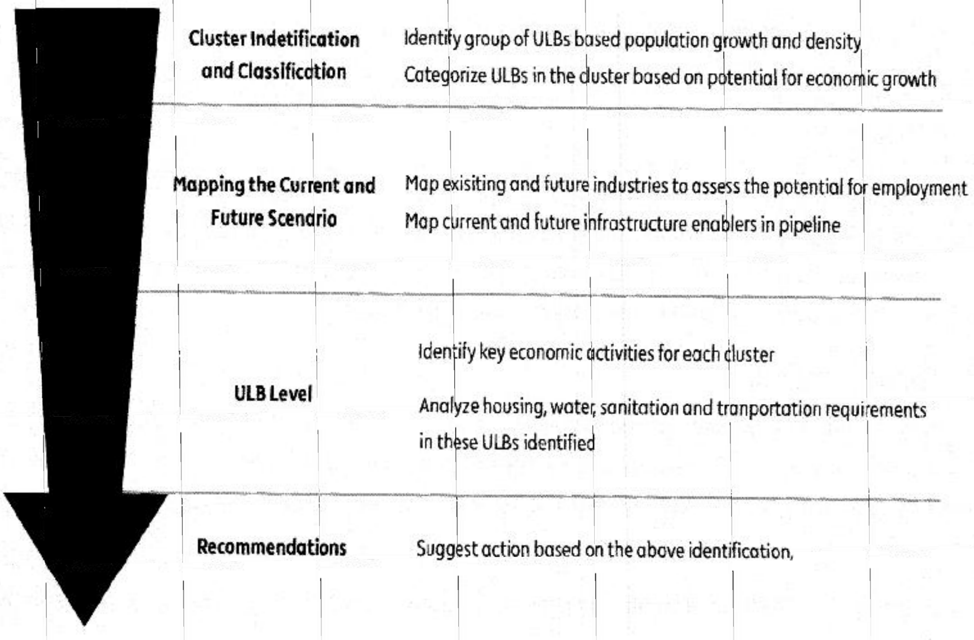

Figure xi-9: Cluster Development Framework

Urban clusters approach is characterized by:

- Prioritized investments in urban infrastructure and services
- Comprehensive and long-term development of the region
- Establishing innovative forms of urban region governance
- Economic Development Zones in the state - MSME parks, economic cities, industrial parks, industrial corridor, and infrastructure projects, to be connected and integrated to allow for synergy

Urban Cluster development framework

The framework consists of:

1. Factors considered for identifying Urban clusters potentials
2. Understanding the barriers to effective and efficient Urban clusters
3. Recommend Strategies that can achieve effective and efficient Urban Clusters

Some of the key benefits in adoption of the urban clusters in the state has been enlisted below:

- De-congestion of existing urban agglomerations
- Reduced stress on infrastructure in cities
- Helps prioritize infrastructure provisioning in an integrated manner
- Ensures there is no further slum creation
- Better quality of life

Identifying potential clusters in Andhra Pradesh - methodology adopted

The following factors have been considered for assessing the potential for Urban Clusters in the state:

- Distance of towns from the primary city and from each other: A 60 kms or one-hour travel from the centre of the cluster to other towns has been adopted to define the boundary of the cluster. Inclusion of towns next to a high growth rate city enhances the viability of development.
- Availability of Infrastructure: The availability of existing urban, trunk infrastructure, and connectivity within the cluster and between towns from other clusters enhances the formation of robust urban networks.
- Development Potential of Industries in the clusters: Leveraging the existing legacy industries that are already operational in their respective clusters can further amplify the efforts of the government to maximise economic growth in the area. Streamlining and directing specific investments of specific kinds to the clusters will allow for economies of scale and agglomeration effects that will increase the competitiveness of the region. This will also help in doing away with any ad hoc approach of the officials in allocating land and other incentives to upcoming industries.
- Presence of institutions of higher education, skilling and research: Presence of educational, skilling and incubation centres in the clusters will meet the growing requirement of quality/ skilled labour essential for undertaking any manufacturing or industrial activity. They also create an eco-system that brings together ideas and entrepreneurial 'spirit' that encourages more knowledge sharing.
- Availability of facilities to make mobility easier and faster: The smooth functioning of economic units in a cluster depends upon on the availability and access to facilities for movement of goods and services. Freight corridors, ports, airports, and logistic network increase the viability of the cluster.
- Population Growth and density: Population density and growth rate indicate the patterns and direction of human settlements. Mapping high/ low population density and high/ low population growth rate can help us prioritize specific investments such as roads, housing etc to avoid squatters and slums.

The following parameters were studied carefully and used as the data metrics for urban clusters composition assessment for the state:

- Industry and employment data from Single Desk Portal, Industries Department
- Investment Tracker information on investment levels
- Land available for MSME parks
- Existing infrastructure - ports, airports, railway, roads, etc.;
- Manufacturing hubs - industrial parks, Food Parks, SEZs, etc.;
- Industrial corridors - nodes and periphеries;
- ULB Population growth, density and urbanization rate
- Urban Development Authority regions

Based on the above assessment, eight Urban Cluster regions are identified for Andhra Pradesh, namely: Visakhapatnam cluster, Kakinada cluster, Nellore cluster, Tirupati cluster, Hindupur cluster, Kurnool cluster, Kadapa cluster and Amaravati cluster (including Vijayawada and Guntur).

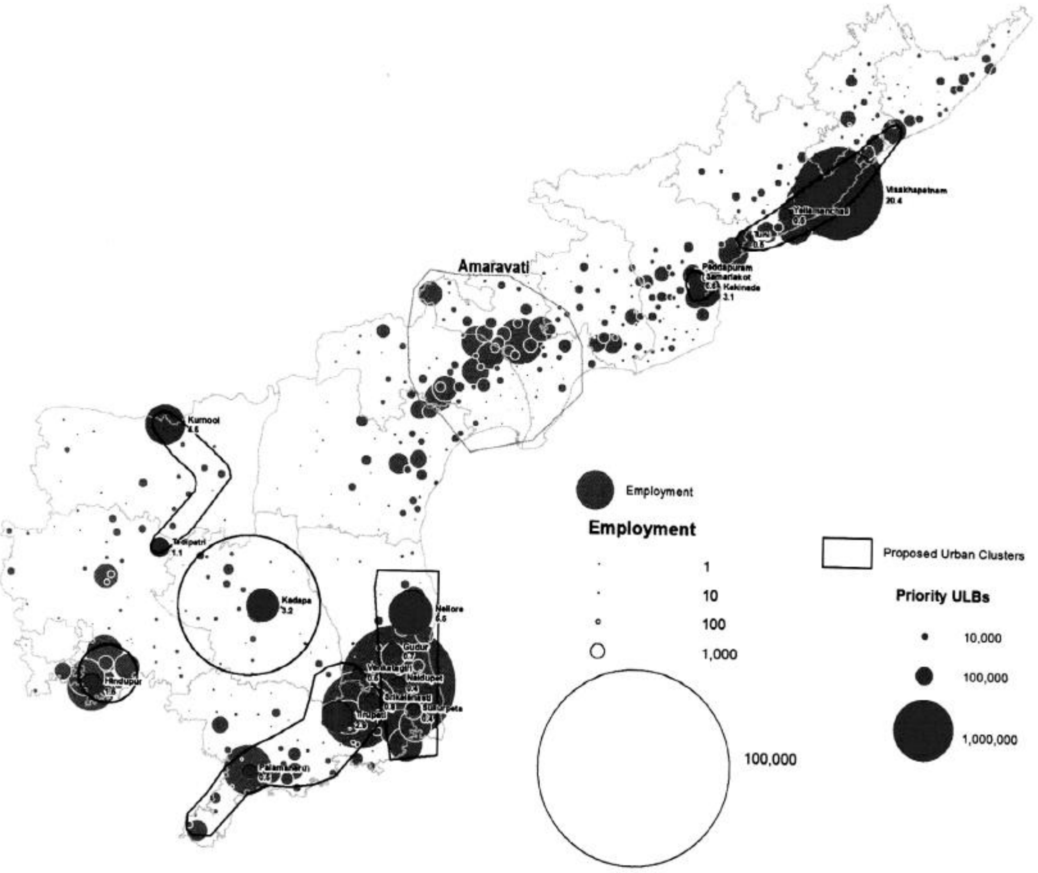

Figure xi-10: Location of 8 identified urban cluster regions on the map of Andhra Pradesh

The spatial representations of the urban clusters are given in the Annexure. These clusters constitute of 18 ULBs (excluding Amaravati): 6 Municipal Corporations, 11 Municipalities and 1 Nagar Panchayat. The Figure xi-10 on page 166 shows the location of these 8 Urban Cluster regions on the map of Andhra Pradesh.

The Map above shows all recently grounded/ in the pipeline investment projects (represented through the employment proposed to be generated through these projects) mapped alongside ULBs present in the region. The Proposed clusters have been mapped on top of the employment generating projects. Providing quality physical and social infrastructure in these urban centres will be paramount in ensuring quality of life to its residents.

The constitution of the respective clusters in terms of administrative coverage (designate Urban Development Authority, number of ULBs included), socio-economic status (cluster population, employment status - recent and in pipeline) and economic infrastructure (existing and planned economic cities, industrial parks, food parks, MSME clusters, corridor nodes) is given in Table xi-50 on page 167

Infrastructure provisioning for identified clusters

Social infrastructure to attract talent

While physical infrastructure forms the essential base for the urban cluster strategy to function effectively, social infrastructure also plays a huge role in ensuring its success. Ultimately, for firms in an urban cluster to function effectively, they need a robust supply of healthy, skilled, and easily transportable work force (both management and shop-floor labour). Firms tend to invest in areas that allow them to attract good talent from all over the country (especially in cases of attracting management) and not just the areas in which they are located. To attract this talent, firms expect their workforce to have access to quality urban utility services, sufficient and affordable housing, strong intercity public transportation, healthcare and education facilities for children, etc.

Cluster Name	UDA	No. of ULBs	Cluster Population (2011)	ULBs	Recent and in the pipeline Employment	No. of Economic Cities (announced)	No.of Existing Industrial parks	No. of Food Parks (Operational and in the pipeline)	No.of MSME parks (Proposed)	Corridor Nodes
Hindupur	AHUDA	1	1,51,677	Hindupur	39,021		10		3	CBIC -Hindupur
Tirupati	TUDA	4	4,77,615	Palamneru Tiruapti Srikalahasti Venkatagiri	77,641	1	21	3	6	VCIC - Srikalahasti-Yerpedu
Kadapa	-	1	3,18,916	Kadapa	13,085		11		3	-
Kakinada	GUDA	3	4,18,879	Kakinada Peddapuram Samarlakota	11,484		10		5	VCIC - Kakinanda
Kurnool	KUDA	2	5,68,501	Kurnool Tadaptri	7,172		4	1	1	CBIC - Ourvakal
Nellore	NUDA	4	6,97,106	Nellore Gudur Naidupeta Sullurpeta	1,13,867		26	1	4	CBIC - Krishnapatnam
Visakhapatnam	VUDA	3	21,35,471	Visakapatnam Yellamanchili Tuni	83,038	1	16	1	2	VCIC - Atchutapuram, Nakapalle
Amaravati*	CRDA	17	33,06,004	Vijayawada Mangalgiri Guntur Tadepalli	81,896	1	16	1	3	VCIC - Gannavaram
Cluster Total		**35**	**80,74,169**		**4,27,204**	**3**	**114**	**7**	**27**	

Table xi-49: Administrative coverage and socio-economic status of clusters

Cluster	Priority ULBs	Housing Gap (as on 2017)	Additional housing requirments by 2024	Water deficiency as on 2018 (HHs)	Additional water connections reqd. by 2024	Sewerage Network Deficiency as on 2017 (HHs)	Additional Houses with Sewerage Connections reqd by 2024
Nellore	Nellore	30,495	20,767	90,999	51,262	12,752	51,262
	Naidupet	-	61,200	5,790	61,200	12,659	61,200
	Sullurpeta	34	26,100		26,134	11,670	26,134
	Gudur	3	5,800	8,592	5,803	13,615	5,803
Kurnool	Kurnool	33,706	5,787	43,642	39,493	1,01,881	39,493
	Tadipatri	10,163	1,385	13,653	11,548	2,100	11,548
Hindupur	Hindupur	15,864	39,021	21,793	54,885	37,957	54,885
Chittoor	Palamneru	2,790	18,100	5,624	20,890	12,233	20,890
	Tirupati	32,004	41,000	33,091	73,004	42,323	73,004
	Srikalahasti	4,375	10,341	11,769	14,716	19,699	14,716
	Venkatagiri	376	8,179	7,831	8,555	12,964	8,555
Visakapatnam	Visakapatnam	1,69,041	48,038	2,46,781	2,17,079	4,60,575	2,17,079
	Tuni	7,097	6,721	11,903	13,818	17,100	13,818
	Yellamanchali	4,208	28,300	11,113	32,508	12,218	32,508
Kadapa	Kadapa	27,086	13,085	32,626	40,171	75,311	40,171
Kakinada	Kakinada	21,576	8,596	25,220	30,172	91,373	30,172
	Peddapuram	475	1,321	3,927	1,796	11,500	1,796
	Samarlakota	4,012	1,567	8,499	5,579	16,044	5,579
Amrvati*	A cluster of 20 ULBs	4,039,04	81,896	1,93,896	81,896	7,52,630	81,896
Total		**7,67,209**	**4,27,204**	**7,76,749**	**7,90,509**	**17,16,604**	**7,90,509**
Total No. of households requiring infrastructure upgradation for the 7 clusters (2018 to 2024)			**11,94,413**		**15,67,258**		**25,07,113**

Table xi-50: Existing and additional infrastructure requirements of Clusters

Furthermore, firm profitability and competitiveness levels are significantly determined by the quality and access of professional management. Hence, attracting investments in the state will be determined by the ability of firms to attract professional management to re-locate near the industrial units. Inadequate social and transport infrastructure in urban centers will inhibit attraction of quality management talent, thereby inhibiting investments as well as firm sophistication and operational effectiveness levels, ultimately reducing competitiveness.

The Regional Competitiveness analysis for Andhra Pradesh has also identified the need for sustainable cities with high standard of urban life to attract global investment and work force:

» Strengthen social infrastructure in urban centers to attract, house, and transport a skilled and healthy workforce
» Upgrade liveability- cleanliness, quality utility services, air quality, access to water, and sanitation in the state's urban centers that enable high quality management professionals and families to relocate
» Make urban development plans responsive to growing influx of people and enterprises in the state, especially on public transportation and affordable housing
» Strengthen intra-city public transportation systems through public or private intervention and those connecting urban-to industrial nodes
» Enhance access to quality healthcare facilities, both public and private
» Enhance access and quality of primary and secondary education facilities in urban centers
» Enhance resource efficiency and sustainable living practices in urban centers through effective and targeted communication programs
» Strengthen cultural identities of an urban center
» Strengthen tourism and recreational assets and networks to enhance air-passenger traffic and freight traffic across identified target markets for Andhra Pradesh core businesses.

(This section has been dealt in detail in the Competitiveness chapter of the vision document.)

Integrated Urban Cluster Development Planning - the Governance Set-Up

As mentioned previously, for urban cluster regions, the city planning activities are not confined to the specific ULB areas or a project, it requires integrated planning encompassing the entire urban cluster region, which will strategically link the economic strengths of each cluster city/ ULB to the urban cluster as a whole synergistically. It connects the human settlements in the cluster by trunk infrastructure and services to improve the movement of people, goods, and services within the cluster and beyond.

A big challenge in balancing out the power and authority between the local governments (ULBs) and the cluster administration exists. After the 74th Constitutional Amendments, the government decentralized powers to the urban local bodies for the governance and administration of their respective areas. However, for the urban cluster region, this decentralized authority structure may potentially give rise to coordination and cooperation issues, especially in making collective decision for shared urban cluster infrastructure and assets.

To resolve this potentially conflicting situation, alternate models of governance are proposed for further consideration:

» Model 1: Expand the scope of existing Urban Development Authorities to include the administration of adjacent towns and/ or cities. (Recommended as it ensures continuity in operations and Jurisdiction);
» Model 2: Notify all cluster towns and cities as nodes or periphery of the Industrial Corridor under the Andhra Pradesh Industrial Corridor Development Authority (APICDA). (Overlap of Agencies and increased coordination efforts for all involved); and
» Model 3: Establish a Cluster Management Authority to overlook all cluster development activities in close coordination with APICDA. (Overlap of Agencies and increased coordination efforts for all involved).

Any one or a combination of all three depending upon the nature of the urban cluster will be adopted for implementation and development of urban cluster regions in the state

For effective implementation of the urban cluster development in Andhra Pradesh there needs to be a unified and integrated arrangement for both planning and execution of each urban cluster's development plan. The following generic actions will be considered for implementation:

» Carry out detailed socio-economic and spatial analysis to prepare Detailed Project Report for each urban cluster region after consulting and on-boarding all stakeholders, especially all the concerned statutory administrative and governance bodies.

» Expand the area of the existing Urban Development Authorities (UDAs) to encompass all Municipal Authorities, Corporations and Nagar Panchayats in their respective urban cluster for efficient cluster administration and management. The UDA may be made responsible for providing all urban services like water, sewerage, roads, solid waste and liquid waste treatment, housing and other core services in their respective urban cluster.

» Use regional development planning approach that links all growth-generating elements in the urban cluster to create an integrated urban cluster development plan. It is essential to link all the industrial infrastructures such as food parks, MSME parks, economic cities, and industrial corridor nodes through a long-term strategy, especially in directing new investments, infrastructure development and providing forward and backward value chain linkages.

» Provide quality infrastructure and services to facilitate businesses, and increase the overall economic potential of the cluster. Skilling centres, health centres, transport connectivity, digital connectivity, housing etc. have to be provisioned to ramp up economic transformation of the urban clusters.

Urban Cluster Development is a holistic process that requires a long term comprehensive urban sector perspective rather than sector-by-sector intervention. For effective implementation of this strategy, there must be a unified governance arrangement for both planning and implementation of the works. The focus of this approach is not simply on output-based infrastructure provision - emphasis should be placed on the economic spill over impact whereby an urban-led development approach can accelerate the growth. It enhances development in cities with industry clusters by linking these through efficient urban infrastructure and services.

Additionally, the following specific actions will be considered for implementation:

Urban Development Authority- Expanding the jurisdiction

» Establish Kadapa Urban Development authority to regulate development activities in and around Kadapa, Prodadatur, Yerraguntla and Mydukur towns in Kadapa district*

» Ananthapur-Hindupur Urban Development Authority to be expanded to include Tadipatri ULB

» Tirupati Urban Development Authority to be expanded to include Palamaneru, Venkatagiri and Chittor ULBs

Urban Local Body – New and Upgradation

» In view of the rapid urbanization and spurt in industrial activities along NH 16, north of Vishakapatnam, an Urban Local Body in the Bheemunipatnam area is recommended to provide urban infrastructure and services and to regulate and plan growth in the region.

» Sullurpeta Nagar Panchayat to be upgraded to a Municipality to finance new infrastructure requirements as its population is expected to see about 100% increase by 2024 from current 36,000 on account of upcoming industrial projects in the Varadaiahpalem region around Sullurpeta

Regional Development Approach

» Respective Urban Development authorities to oversee inter cluster coordination and over all governance of urban clusters, including state level Mobility Plans, creating unique value prepositions for the ULBs

Transport Connectivity

» 14 roads covering 330 km to be upgraded to ensure Transport led cluster development of city regions

Locating the future Investments

» About 26 Lakh committed Employment from the investment tracker is in the pre- land allocation stage. It is recommended to position these upcoming projects in close vicinity to the proposed clusters for harnessing economy of scale and ease of providing transportation, housing, water, waste management, roads and other social infrastructure.

The government has recently released a GO for setting up of Kurnool Urban Development Authority along with Ongole Development Authority and Eluru Development Authority as a first step towards regulating development activities in these regions

Urban Cluster Planning - A Case Study of Visakhapatnam Urban Cluster

The state has identified 7 urban clusters for regulating development. The operationalization plan for Visakapatnam cluster has been detailed out in the below section as an illustration. Similar sub cluster level planning will be undertaken by the government for all the identified clusters.

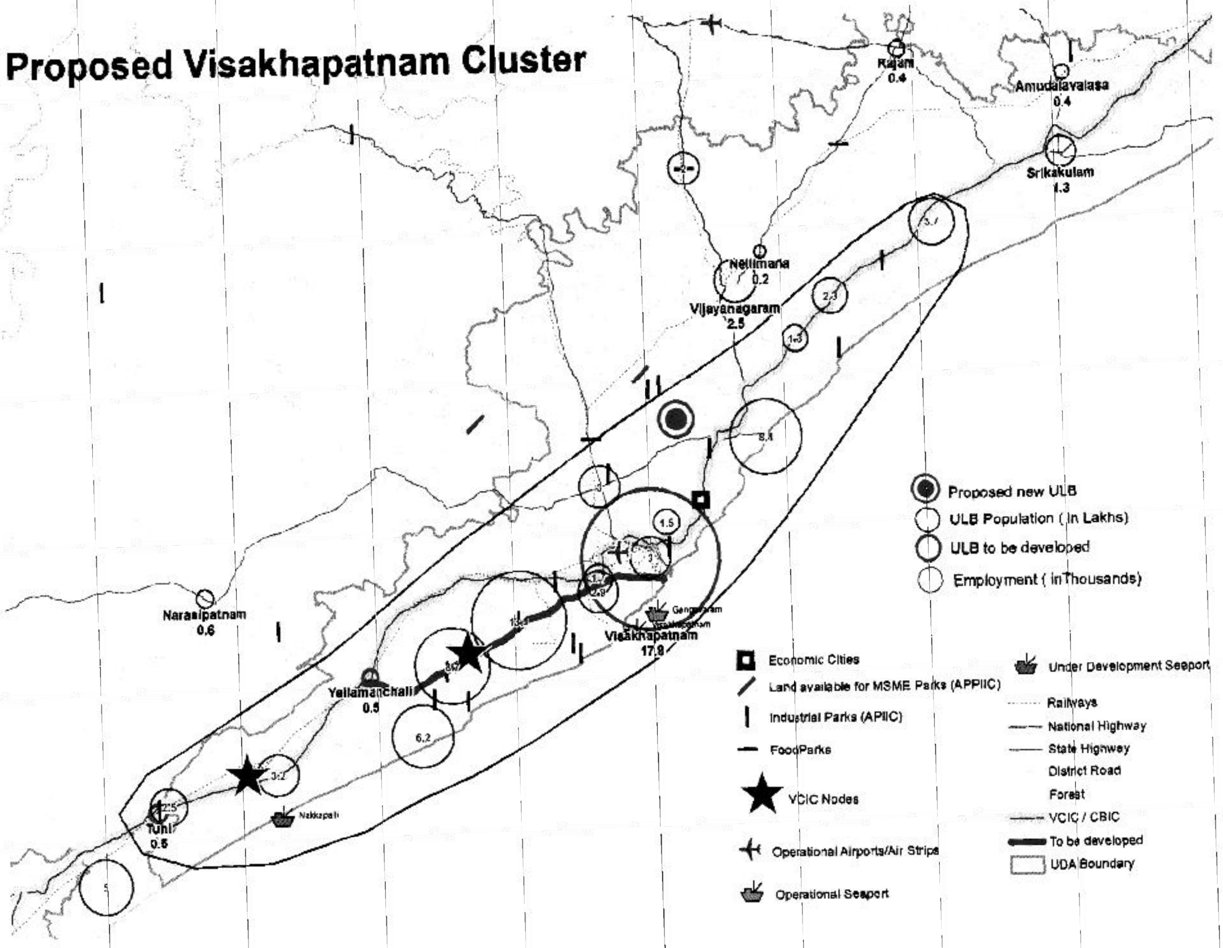

Figure xi-11: Proposed Visakhapatnam Cluster

Post identification of urban clusters, the task at hand is to identify and plan for the sub-clusters and nodes within the clusters where the concentration of economic activities and growth is expected to happen. This will strategically direct the placement of new units and movement of people away from the congested central hub cities to the sub-cluster urban regions while providing the quality living standards and economic eco-system desired there. It would mean, identifying priority towns in close proximity of sanctioned or planned manufacturing and production centres and developing them to meet the needs of the incoming economic activities and their linked work force. Further, for industrial projects for which land has already been assigned, the immediate task on hand will be to provide urban basic services including housing, healthcare, schooling etc. in the sub- cluster region to make them self-sustaining and viable economic centres.

For instance, as per 2011 population figures, Visakhapatnam city has a shortage of about 80% EWS housing, 45% deficiency in house service water supply connections and more than 20% deficiency in construction of pucca roads. At the same time, investment figures indicate additional employment generation of more than 80,000 is expected in Visakhapatnam city in the following years.

Concentrating the entire development around Visakhapatnam city will be detrimental to the city which is already overwhelmed by the current urbanization demands. However, by directing a portion of these projects around nearby towns such as Tuni, Yellamanchili, and Bheemunipatnam, and by increasing the quality of road infrastructure and transport connectivity between these

towns and Visakhapatnam and amongst themselves, it may be ensured that there is a more balanced and sustainable economic development and quality urbanization in the Visakhapatnam urban cluster region. Bheemunipatnam region is already expected to see an inflow of work force to the tune of over 17,000 as a result of already sanctioned industrial project as per the state investment tracker.

A likely scenario of the sub-cluster growth in the Visakhapatnam urban cluster is therefore as follows:

SUB CLUSTER	TUNI	Yellamanchili	Visakapatnam	Bheemunipatnam
Employment	12,920	37,726	17,928	19,222
Industrial Corridor Nodes	Nakapalli	Yellamanchili	-	-
Economic City	-	-	1	-
MSME Clusters	-	-	-	-
Industrial Parks	1	4	2	3

Table xi-51: Likely scenario of the sub-cluster growth in the Visakhapatnam urban cluster

Innovative Urban Financing

Financing all Urban infrastructure requirement and related activities will be a challenge for all ULBs, especially the smaller ones. In this section, a broad-based solution to help Urban Local Bodies leverage their current resources to raise long-tenor debt, equity and land-based financing for the urban infrastructure and amenities is proposed to be taken up. Supporting institutional capacity-building needed to help the ULBs in risk-sharing, credit enhancement and efficient utilization of raised will also be taken up. This would increase investor's confidence so that they can invest in the municipalities directly.

To provide the above urban infrastructure needed by ULBs for the period 2019-20 to 2024-25, the finances required are summarized in Table xi-52.

SECTOR	CAPITAL EXPENDITURE	Revenue Expenditure	Total
Water Supply	1,784	3,507	5,291
Sewerage	1,646	2,002	3,648
SWM	137	1,085	1,222
Urban Roads	8,040	2,779	10,819
Drains	1,234	371	1,605
Urban Transport	1,883	2,597	4,480
Traffic Support Infra	330	238	568
Street Lighting	128	56	184
Total	15,182	12,635	27,817

Table xi-52: Investment Requirement of ULBs in A.P., F.Y. 2020-25 (Rs. In Cr.)

A look at the revenue (Table xi-53) realized by the ULBs in the state, since bifurcation, gives a clear picture of the deficit between the amount of revenue and the above-mentioned expenditure needed for fulfilment of basic needs.

YEAR	OWN REVENUE	Transfers	Total
2014-15	1,635	1,275	2,910
2015-16	1,833	1,083	2,916
2016-17	2,235	1,365	3,600
2017-18	2,440	1,221	3,661

Table xi-53: Sources of Revenue of ULBs (Rs. In Cr.)

This gap obligates the ULBs to now turn towards long-term debt raising and forming alliances with private players to be able to fund these infrastructure projects. Though funding through PPP route or raising debt is an option, improvement in the following aspects are needed:

» Institutional capacity building in order to understand new and innovative financing tools available at the disposal of ULBs (explained in detail in below given table)
» Creation of robust framework for reporting and monitoring of fund utilization by not only project managers but also investors, lenders, and also public in general
» Credit enhancement exercises, including guarantees and risk sharing, to build investor and lender confidence
» Fiscal discipline, regular maintenance of accounts and timely audits by external agencies

Apart from the above, ULBs need to come up with innovative ways to improve their revenue sources and streamline their cash flows. Regular revision of rates, creation of air-tight collection mechanisms and improving return on existing assets of ULBs will go a long way in improving their creditability and dependence on State or Central doles.

Alternative Sources of Financing
The following are some strategic instruments that Andhra Pradesh may consider to make use of to finance its municipalities.

Real Estate Investment Trust (REIT)
Real estate portfolios that receive income from a variety of properties, including affordable housing, healthcare facilities, hotels, office buildings, retail centers and warehouses. SEBI requires Indian REITs to be listed on exchanges and to make an initial public offer to raise money. Atleast 80% of the Total Asset Value has to invested in Completed and revenue generating assets. 20% can be invested in risky assets or G-sec.

Use Case: Government Properties Income Trust is a real estate investment trust which primarily owns properties located throughout the United States that are majority leased to the U.S. Government and other government tenants and office properties providing a dividend yield of 20%

Infrastructure Investment Trust (InvITs)
Infrastructure projects such as toll-road, power transmission, cell towers and energy pipelines. Two types of InvITs have been allowed, one which is allowed to invest mainly in completed and revenue generating infrastructure projects and other which has the flexibility to invest in completed/under-construction projects. Both the structures are required to be listed.

Use Case: IRB InvIT, India Grid Trust and indinfravit are three InvITs listed in India. At present, IRB and India Grid are providing a dividend of above 9%. Indinfravit has not yet declared any dividend

Municipal Bonds
Municipal bonds, also known as munis, are fixed income instruments, i.e., debt securities issued by government or semi-government institutions who need funding for civic projects. Normally, they are issued and redeemed at par and carry a fixed interest rate. There are two types of municipal bonds — general obligation bonds and revenue bonds. General obligation bonds are issued for enhancing civic amenities such as water, sanitation, garbage disposal, etc. and are serviced through tax proceeds. Revenue bonds are issued for a specific purpose such as construction of a toll road or a toll bridge. Repayment of interest and principal is made from the cash flow generated from the project for which it is issued. Revenue Bonds can only be publicly issued and should have an investment grade rating

Use case: The Pune Municipal Corporation (PMC) raised Rs 200 crore by selling 10-year bonds, raised at a coupon of 7.59 percent. HUDCO was offering money at 9.7 percent. The bond was oversubscribed six times, and used for a Rs 2,300-crore water project. The body was rated 'AA+' by credit rating agencies due to its strong finances.

Pune saw 50% increase in property tax and water tariff hike to help service the bond.

Hybrid-Annuity Model (HAM)
HAM's a hybrid — a mix of the EPC (engineering, procurement and construction) and BOT (build, operate, transfer) models, can be applied on any infrastructure project. HAM has become the preffered contract in Road projets and first application for Sweage treatment plant has been applied under Namami Ganga Programme.

Use Case: HAM has already become the preferred contract for the National Highway Authority of India (NHAI) in just three years of launch rsing from less than 10% (Rs. 7,700 cr) of awards in fiscal 2016 to nearly 50% (Rs. 76,500 cr) in fiscal 2018

Credit Enhancement Fund – (Establishing Indian Credit Enhancement & Guarantee Corporation)
Credit enhancement means improving the credit rating of a corporate bond. For example, if a bond is rated BBB, credit enhancement, which is basically an assurance of repayment by another entity, can improve the rating to AA. This is done to provide an additional source of assurance or guarantee to service the bond, as Insurance and Pension funds invest only in bonds with AA ratinng or above

Use Case: RBI has now allowed banks to provide credit enhancement up to 20% of the total bond issue. This means banks (one or many together) can assure repayment of dues related to a bond issue up to 20% of the value. Other than banks, organizations such as India Infrastructure Finance Co. Ltd also provide this facility.

Alternate Investment Fund (Ex: National Infra Investment Fund)
GOI anchored fund, with funding from domestic and international sources, for investment in both greenfield and brownfield projects, including stalled projects. Investment mandate is to invest in infrastructure assets and related businesses that are likely to benefit from the long-term growth trajectory of the Indian economy.

Use case: The Master Fund has formed a USD 3 billion ports and logistics platform, Hindustan Infralog Private Limited (HIPL) in partnership with DP World and seeks in equity across the entire ports and logistics value chain. Under Fund of Funds, investments have been made under Green Growth Equity Fund and HDFC Capital Affordable Real Estate Fund 2

Value Capture financing
Value capture is a type of public financing that recovers some or all of the value that public infrastructure generates for private landowners. Various value capture methods that have been used by various state governments for application in Mass transit and Road infrastructure Projects across the country such as :

» Land value Tax
» Betterment Levy
» Impact fees/Betterment charges
» TDRs
» Relaxed FSI/FAR norms
» Tax increment financing
» Vacant land tax

Use case: Government of Karnataka has created a special fund for investment in Mass transit system by using VCF methods (Change of land use, Premium FSI etc)

2. Mumbai Metropolian Regulatory Development Authority (MMRDA) and City and Industrial Development Corporation (CIDCO) have applied VCF for financing Urban infrastructure projects

3. Greater Hyderabad Municipal Corporation (GHMC) - Impact fees is being levied on all new developments within one KM on both sides of ORR

One of the most important reforms envisaged is the improvement of credit worthiness of ULBs a in order to make them financially self-sustained. It equips them with the ability to utilize the most innovative financial instruments, with top relevant instruments mentioned above.

Strengthening the Organizational Capacity

Poor quality of urban managers is one of the major reasons for sub optimal urban administration. The manpower available in most of the urban local bodies in the state is not equipped with the necessary technical and planning skills to meet the growing urban challenges. It can be said that while most of the cities in Andhra Pradesh have grown, the local governments have not grown in skill sets both in quantity and quality. Absence of capacity building strategy at the programme administration level has resulted in ad hoc and standalone programmes with no measurable process and outcome indicators. Therefore, there is an urgent need for increased investment in building capacities and capabilities in the state's local bodies. Capacity building activities should focus both on human resource development (building capacities of individuals) on the one hand and organization development (outcome-based performance) on the other. This can be performed as a combination of any of the three ways.

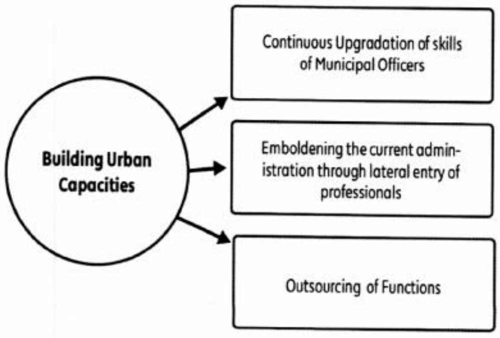

Figure xi-12: Building Urban Capacities

The following actions will be considered for organizational capacity building:

» It is paramount for the state machinery to acknowledge the complexities of managing growing cities and hence must appoint Mid level officers as Municipal Commissioners who have had the experience and exposure of delivering results at such a scale. The current practice of appointing new and less experienced officers as city managers should be re-looked at. Municipal Commissioners have very short tenures that does not allow the city government to take long term initiatives. A policy decision regarding the same is imperative.

» Create a Reform and Performance Management Cell (RPMC) at the state level with a multidisciplinary team undertaking activities such as providing technical assistance to various ULBs in planning, finance, operations, and monitoring of urban programmes, encouraging projects under PPPs through model concession agreements, database, knowledge sharing, etc and create a dedicated Municipal Information Unit (MIU) to collect, collate, and analyse comparable data on municipal services and finances on an annual basis. The current MA&UD dashboard is a step in the right direction. Information should enable timely consistent monitoring and timely decision making.

» Outsourcing of activities/ PPP Projects should be backed by development of in-house capacity for monitoring and oversight of outsourced activities.

» A pool of experts and specialists such as engineers and planners could be maintained by either a consortium of local bodies or made available at the state level. This common pool could be then accessed by the local bodies whenever required for specific tasks.

» A major component is Training (for strategic decision makers- at the Secretary, HOD level, technical staff, last mile officers etc.) covering various areas such as institutional development, financing and cost and benefit analysis, database creation, lining land use planning with mobility planning, Urban Planning and Urban Planning tools, demand assessment, Project management, urban transport planning, environment management planning, heritage conservation, economic planning etc.

» Creation of a best practice catalogue for provisioning of urban services will help to build upon the knowledge pool of the state.

» Create an institute for urban development or a centre of excellence under the proposed Institute of Leadership and Excellence in Governance (ILEG) to foster thought leadership of modern city management tools, hybrid governance mechanisms etc. that can feed into the state administration and make it more effective and efficient.

» Lateral connections between different institutions and measures for ensuring convergence between different institutions involved in delivering urban services is a key element. Hence, this paper proposes establishing empowered committees for bringing together stakeholders through a platform for taking timely and taking decisions that co-opts all concerned departments and stakeholders. A Storm Water Drainage project, for example, requires action from the department of Urban Development, Department of Roads and Buildings, the local Municipality among others. A common refrain in urban governance is the problem of fragmented and/or overlapping institutional responsibilities which this strategy attempts to address. This has been discussed in detail in the Governance chapter of the Vision document.

Improving PPP In Delivery Of Urban Basic Services – Freedom To Choose Service Providers

Public Private Partnerships (PPPs) have increasingly come forth as a mechanism for delivering infrastructure projects in India. The state has also progressed well in eliciting private sector participation in urban projects. Private sector participation, in any degree of involvement, can accrue multi-fold benefits:

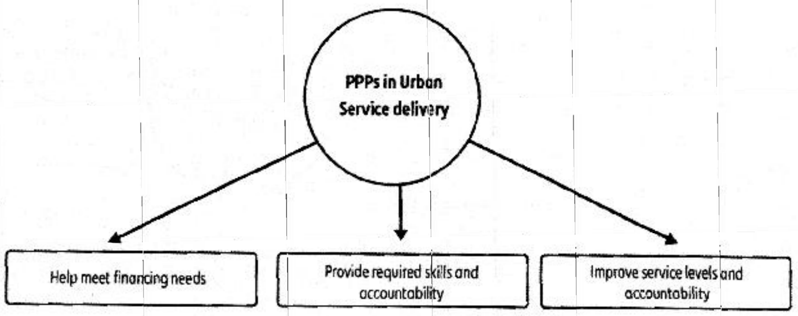

Figure xi-13:PPP in Urban Service Delivery

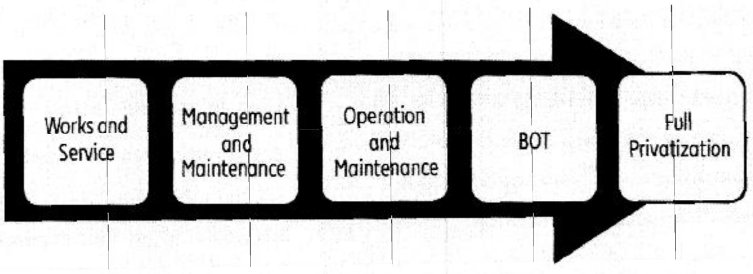

Figure xi-14: Different levels of Private sector partnership in PPP contracts

» One of the most critical benefits of implementing Municipal projects under PPP mode is that the focus shifts to service delivery – integrated with construction, measurement of quality and payment linked with service delivery

» There are several problems plaguing PPP projects. Challenges in Appraisal capacity, Project Preparation, capacity constraints for concession monitoring, multiplicity of institutions, etc. have resulted in delays in implementation of projects

Areas suitable for PPP implantation in the state's Urban Sector:

» Solid waste management – collection and transportation, treatment and disposal facilities
» Urban Roads – upgrade and maintenance
» Bus shelters and civic amenities
» Development of parks and leisure facilities
» Tourism-related facilities
» Transport and related infrastructure like bus shelters, parking facilities etc.
» Water supply and distribution systems

There have been several successful examples of employing PPP projects in providing Urban services. For example, a management contract was awarded for improving water supply by the Karnataka Government for the towns of Hubli-Dharwad, Gulbarga and Belgaum. The private operator was responsible for O&M of the water supply while the asset continues to be with the ULB. 24*7 hours of supply, improved water pressure in the distribution system, and customer service were some of the noteworthy outcomes achieved.

Factors required for successful PPP implementation

» People participation is paramount while implementing infrastructure projects. A People-Private-Public Partnership (PPPP) is desirable as community buy-in helps faster execution of projects and helps.

» Providing enough scope for revenue augmentation will be paramount in attracting private interests and making the project financially feasible. 'The will to charge' for quality service will be key to implementing successful PPPP projects.

» Capacity and skill set gap in designing, implementing and monitoring PPP projects must be addressed by the state MA& UD department in any of the four ways proposed in the earlier section.

» Transparent and credible process must be established that can generate adequate private party interest, ultimately making projects viable. Establishing a PPP cell in the Municipal Administration and Urban Development Department can help direct efforts given the current context.

» Contract Management - There is a need to shift from the current approach of mere Project Monitoring to a broader 'Project Partnering' approach of designing Urban infrastructure projects. Urban bodies will need to develop capacities to design, award, monitor, regulate and be an equal partner in the total project lifecycle.

There is a need for the Municipalities to move from being a de facto Urban service provider to being a facilitator and eventually a regulator.

Regulatory Mechanisms For Delivery Of Basic Urban Services

Given the context and need for push of private sector participation in delivering urban services, setting up a municipal regulator will help in help streamline all service delivery related activities in urban service provisioning.

City administrations will not be able to address the increasing demands, changing demographics and ageing infrastructure on their own, and will need support from the private sector throughout the urban development implementation value chain. While city administrations would need to lead such

areas concerning policy-making, planning and monitoring, the private sector may play a significant role in design, implementation, operation and maintenance, and financing. The state government must create an enabling context for the private sector to participate by ensuring a stable regulatory environment and efficient administration, and by creating a reliable dispute resolution mechanism.

In areas where there is a greater participation of urban services by private players , an independent municipal service regulator may be explored by the state government. The regulator would monitor provision of services and ensure transparency and efficiency. Thus, an independent utility regulator can be set up at state or city or for a cluster of cities to advise, regulate, monitor and adjudicate on issues such as levels of service delivery, quality, pricing, equitable access and roles and responsibilities of all utility providers. The overall responsibility of the regulator would be to balance the interest of citizens, urban local bodies and service providers. Independent regulatory mechanism has the potential to not only act as an ombudsman but also induce efficiency and equity in urban services.

An urban regulator can hold the local government responsible to the standards of service delivery expected and assured. The regulator can publish a service-delivery scorecard for citizens that will help hold bureaucracy responsible

Functions of the Proposed Urban Regulator:

» Set Service standards
» Collect periodic performance related data and make the information available to public through web portals/reports
» Establish targets to be achieved and the time frame to achieve them
» Create a conducive environment and framework for Public Private Partnership in the state by establishing the PPP cell
» Create an incentive system for ULBs to achieve the targets. Ex; a portion of state funding can be tied to performance against standards

Land Transport Authority

» The rapid pace of urbanization has led to emergence of several infrastructure, capacity and planning shortcomings as listed below:
» Burgeoning population as a result of both natural growth and migration from rural areas and smaller towns, which puts increased pressure on roads and public transport system.
» High concentration of employment activities in cities. Thereby increasing the demand for transport.
» Rising disposable incomes accompanied by changing lifestyles and preferences.
» An umbrella body for coordinating different modes of urban mobility services for top growing cities has become imperative given the complexity of planning and managing urban mobility services, especially with fragmented and/ or overlapping institutional arrangements.

Unified Transport Authority: role and functions

» Coordinated transport and land-use plans, infrastructure investments, and urban services involve various departments and agencies at different levels. Functions like land acquisition and route planning are currently performed by agencies at centre, state and city levels The concerned departments and agencies often have varying missions, objectives, budgets, management styles, and governance structures and staff profiles. Therefore, co ordination often becomes the obvious casualty, and seamless integration of the transport system becomes difficult. UTA will coordinate by including in its purview all planning and implementation functions pertaining to urban transport programs and projects in the city region.
» On the lines of Singapore's Land Transport Authority, an over-arching city level institutional arrangement for planning and strategizing city mobility will be taken up to overcome problems of lack of a single-ticketing system, poor coordination among multiple agencies, inadequate data, absence of last mile and first mile connectivity.
» Land transport Authority will help integrate transport and mobility related function of MA&UD Department, T, R&B Department, development authorities, city corporations, metro rail SPV (if any), Public Works Department, planning authorities/ committees, NHAI state office etc.

Benefits of Implementing LTA

» Physical Integration - Integrating Land use and transport plans of the city
» Network integration - Different networks will work complimentary to provide seamless connectivity. (inter and intra model services)
» Unified smart card system for seamless travel experience
» Information integration - Information and intelligent transport systems integration
» Geographical integration - connecting cities to Periphery

» Increased focus on Pedestrianization and green transport options

» SMart parking solutions and onlineplatform for transpoortation and related services

Data Driven City Governance

Cities can use data and digital technology to work with the goal of improving quality of life. Comprehensive and real-time data gives decision makers the ability to understand emerging patterns, and respond with faster and lower cost solutions. Applications of technologies can improve quality of life indicators for city dwellers by 10-30%.

Transportation, social connectedness, civic participation, environmental quality, safety of life, and health witness positive impact of using well designed technology solutions. Understanding the importance that the cities have in overall economic and social development of the state, the state can ill afford to draft strategies based on weak evidence.

The MA& UD department's monitoring dashboard and command& control centre is a step in the right direction. While it provides for data on project implementation and progress, quality and reliability of data can be the next area of intervention. City level investments, GDP, Employment, financial performance and other aspirational indicators such as green space, air quality etc. must be included in addition to project implementation level data capturing.

The data that is currently being captured can be leveraged to improve the quality of life of its people and for real time governance. For example, traffic congestion-related data can be used to alert travellers and manage traffic more effectively.

Any deviations from SLA targets can be designed to penalise the last mile officers/ officer in charge etc. This information, when made available freely and used in decision making can have far reaching impact. The MA&UD Department must be encouraged to also involve citizen groups, start-ups and urban advocacy groups in making this information use more wide spread.

4 Step Action agenda for establishing a Digital Transformation Roadmap:

1. Connect all MA&UD databases and all 110 ULBs databases to the MA&UD Dashboard (completed)
2. Integrate the MA&UD database to the Central Database (PSS)

AREAS	APPLICATIONS
Energy	Building Automation Syatems
	Home Energy Automation systems
	Home energy consumption tracking
Water	Water Consumption Tracking
	Leakage detection and control
	Smart Irrigation
	water quality Monitoring
Waste	Digital tracking and payment for waste disposal
	Optimization of waste collection routes
Economic Development	Digiatal business licensing and permitting
	Digital land use and building permissions
	Peer to peer accommodation platforms
Engagement and Community	Local civic engagement applications
	Digital citizen services
Security	Predictive policing
	Real time crime mapping
	Smart Surveillance
	Crowd Management
	Personal alert applications
	Disaster warning systems
Healthcare	Telemedicine
	First aid alerts
	Real time air quality information
	Data driven public health interventions
	Remote patient monitoring
Mobility	Real time public transit information
	Digital public transport payment
	Autonomous Vehicles
	Predictive Maintenance of transport infrastructure
	Intelligent transportation system
	Congestion pricing
	Smart parking
	Car/vehicle sharing
	Integrated multi modal information
	Real time traffic alerts and navigation

Table xi-54: Smart applications that will be relevant for cities through 2025

3. Cross link related databases and derive insights to formulate evidence-based policy intervention
4. Make data available to public in open source formats

Citizen Participation

Greater citizen Participation ensures there is greater trust in government machinery which directly impacts the perception of its performance on one hand and ensures greater accountability within the system. In addition to city consultations, public hearings on local issues and other physical meetings, The Municipal Commissioners and the Department can leverage technology and digital tools for reporting and for collecting feedback. Making data accessible to public and available in easy to use formats will be key to its successful utilization. Encouraging civic groups, RWAs, not for profits, advocacy groups to become equal partners in city's growth story will be of paramount importance to the government

CONCLUSION

For the state of Andhra Pradesh to meet the ambitious economic and social targets envisioned, regulating urban growth and development will be crucial. By adopting the 8 strategies mentioned in this chapter, the government will ensure that AP's cities are productive, sustainable, inclusive and "Happy". With renewed focus on Urban growth, urban centres in AP can be moulded into the economic powerhouses driving the state's progress in all aspects.

అనుబంధం - 2

KEY PERFORMANCE INDICATORS				
KEY PERFORMANCE INDICATOR	**CURRENT STATUS**	**TARGET - MAR 2019**	**FINAL GOAL**	**Status March 2024**
No. of ODF+ ULBs	11/110	100%	Saturation (110) by March 2019	100%
Households with Household Water Service Connections (%)	68%	100% by April 2019	Saturation (36.44 lakh) by April 2019	100%
STP capacity: % of waste treated against waste generated (%)	26.40%	100%	Saturation was targeted by October 2018.	100%
Households with sewage connections*	6.7 lakh HHs	100% (36.1 lakh HHs)	100% (36.1 lakh HHs)	100%
SWDD: drain length completed (%)	78%	100%	Saturation (25,125 Km) by April 2019	100%
Pucca roads (% completed)	83%	100%	Saturation (20,700 Km) by April 2019	100%
ULBs with signage for roads (%)	0%	100%	Saturation (110) by March 2019	100%
QR code for houses (%)	0%	100%	Saturation (36.44 Lakh) by March 2019	100%
Solid Waste Management: Waste to Energy treatment plants (no.)	0	10 Plants	-	-
Modal Share of public transport (%)	Study to be Conducted		75% by March 2029*	50%*
ULBs with 9-star Rating	Data to be collected		Saturation (110) by March 2024	100%
ULBs with Online utility service portals	110		Saturation (110) by March 2024	100%
Ratio of Slum Population to Urban Population	36% (Census 2011)		0% by March 2024	0%
HHs with Internet connectivity	Data to be collected		Saturation (36.44 Lakhs) by March 2024	100%
ULBs with dedicated footpaths	Data to be collected		Saturation by March 2024	100%
ULBs with dedicated Cycle tracks	Data to be collected		Saturation by March 2029	50%
No. of Functional Sports complex (ULB)	Data to be collected		Saturation by March 2024	100%
Cultural centre in all ULBs	-		100% by March 2024	100%
ULBs with Nagarvanam	4		100% by March 2020	100%

Step-1
Step-2
Step-3
Step-4
Step-5
Step 6

KNOWLEDGE ECONOMY

TECHNOLOGY & INNOVATION

Twelve emerging technologies as identified by McKinsey Global Analysis have potential of creating an economic impact of up to $ 1 trillion on Indian economy by 2025. The government of Andhra Pradesh wishes to establish it as a Global Technology Exports Hub to absorb the benefits of this potential economic impact. This can be achieved only through development of a world-class technological ecosystem in the state. However, the technological ecosystem cannot exist without the support of a robust R&D system in place. In order to cater to this demand, an Institute of Science, Technology and Research will be established based on a model of decentralized COEs across the state in partnership with the academia, industry and leading national and international research organisations. The state envisions to be a leader in research and technology to support world-class technological ecosystem driven by innovation and establish Andhra Pradesh as Global Knowledge and Research Services hub.

Also, the state has taken up various initiatives and policy interventions to create capability for diffusion of emerging technologies in the state. Building on that, three clusters – Visakhapatnam, Tirupati and Amaravati shall be further developed for promotion of identified focus technologies in the state.

INTRODUCTION

Technology has more or less been at the epicentre of many growth approaches that were formulated since the onset of industrial revolution. Emphasis on technology roots from its contribution to productivity improvements in firms and thereby with their improved competitiveness in the market. Such technological capabilities in a nation or a state are built on multiple pillars that form the basis for a technology led ecosystem. These pillars include the institutions that support scientific education, research in basic sciences, intermediaries supporting technology transfer and management of technologies, industries, and state institutions governing the above functions and interactions. These pillars can be broadly classified into Science, Technology and Innovation.

While the socio-economic and political premise in a nation or state alters how different pillars act and interact with each other to enable technology led growth, however, the efficacy of these enabling pillars has been crucial in differentiating the economic prosperity that different countries have achieved over a same duration. For instance, the strategies grounded by East Asian economic miracle's – South Korea, Singapore, Taiwan, and Malaysia have had their differences in the approaches adopted through the technological enabling pillars.

Thereby, understanding the context of a region precedes while formulating the strategies and targets for that region. Now, any little effort to understand the context of Andhra Pradesh, would indicate its prompt intent to become top investment destination within the country and subsequently at the global level. In the past four years (2014-2018) Andhra Pradesh's growth rate on an average has been among the top in the country. However, the average growth rate was skewed sector wise, where agriculture sector

grew 4% points more than targeted growth rate, industries by 5% points less than the targeted growth, and service sector by less than 1.2%. These trajectories per sector roughly translate to the efforts that has to be put up in order to shift resources (labour, capital, technology) in achieving sustainable growth rate that fosters the vision of the Andhra Pradesh.

History suggests that capital accumulation led by labour intensive sectors has paved way for efficiency driven and then later innovation driven growth in economies such as South Korea, Singapore, and Taiwan. However, the changing nature of work, industries, and trade as reported by World Bank, World Economic Forum and OECD respectively suggest that scale, velocity and depth at which technology-based disruptions are happening, is transforming the landscape of growth paths unlike before. Such changing growth paths are driven by the dynamics of science, technology and innovation that define technology capabilities of the state.

Thereby, the mandate of Andhra Pradesh to transform itself as preferred investment destination would largely depend on its capacity to nurture the ecosystems that would foster emerging technologies, innovations and science research. Such technology-based ecosystems would primarily rely on the knowledge capital of firms, institutions and individuals.

Therefore, the following sections identify the technological capabilities that Andhra Pradesh state should focus to develop. This assessment is done by estimating the qualitative and quantitative impact of emerging technologies on the economy. Later, the industries and the specific technologies-based products that would create ecosystems of these technologies have been identified. A brief analysis of the current status of the ecosystems in the state has been put to understand the action items that the state has to work on in the coming years. The actions items at a gross level highlights the infrastructure requirements and also, incorporating new governance practices and new institutions such as Institute of Science Technology and Research that the Andhra Pradesh state has to address are elaborated in the document. These efforts, if executed, would help Andhra Pradesh state to leap forward by building a knowledge-driven economy.

CASE FOR EMERGING TECHNOLOGIES

Impact On Economy

As indicated in the figure below, the twelve emerging technologies identified by McKinsey Global Institute analysis have a potential of creating an economic impact of up to $1 trillion by 2025 for Indian economy . This will drive 3x-6x times growth for IT and ITES sector. However, this economic impact of these emerging technologies will not be distributed uniformly across the country, but will be absorbed by major IT and technology hubs such as Bangalore, NCR, Hyderabad, Chennai and Pune. Andhra Pradesh should be ready for absorbing this potential growth by developing world-class technological infrastructure and human capital for diffusion of these emerging technologies. This chapter details out various strategies to grasp the opportunities posed by emerging technologies in the next five years.

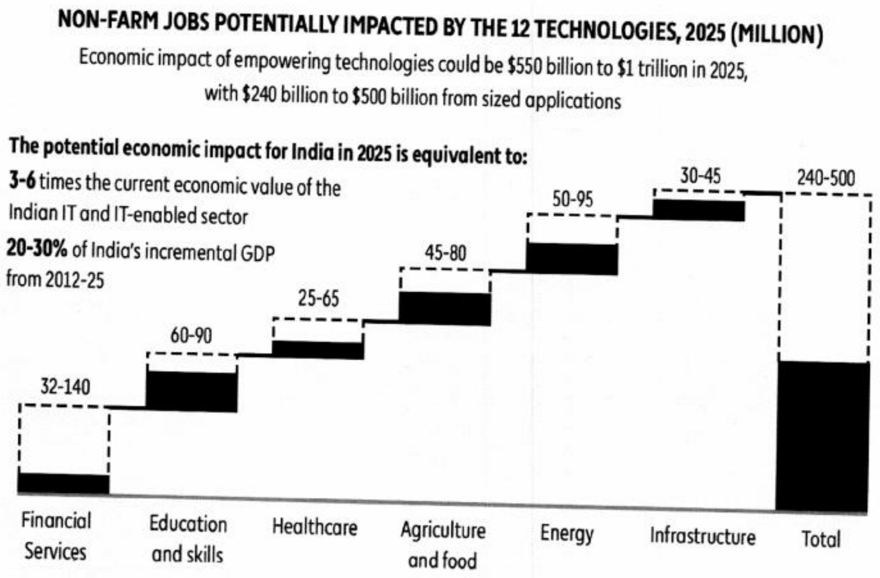

Figure xii-1: Potential economic impact of emerging technologies

Impact On Employment Opportunities

As it can be seen from the analysis below , about 29 million non-farm jobs could be impacted by changing landscape of work due to emerging technologies. This requires creation of new employment opportunities as well as re-skilling of existing workforce. Indian employment landscape is going through a structural change; hence, the governments needs to take up a proactive approach for technology diffusion and creation to create employment opportunities in the state. To prepare the workforce and keep it ready for changing industry scenarios, a Center for Lifelong Learning has been proposed. The details are included in the chapter on Human Development.

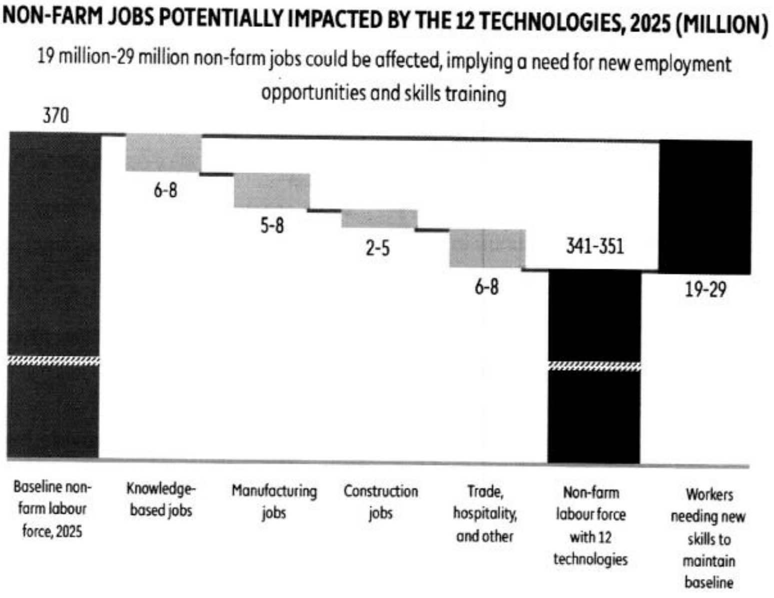

Figure xii-2: Impact on employment opportunities

INDUSTRY	PRIMARY	SECONDARY	TERTIARY
Overall	Talent availability	Labour cost	Production cost
Automotive, Aerospace, Supply Chain & Transport	Talent availability	Labour cost	Quality of the supply chain
Aviation, Travel & Tourism	Talent availability	Organization HQ	Labour cost
Chemistry, Advanced Materials & Biotechnology	Talent availability	Production cost	Labour cost
Consumer	Labour cost	Talent availability	Quality of the supply chain
Energy Utilities & Technologies	Talent availability	Labour cost	Production cost
Financial Services & Investors	Talent availability	Labour cost	Organization HQ
Global Health & Healthcare	Talent availability	Labour cost	Production cost
Information & Communication Technologies	Talent availability	Labour cost	Geographic concentration
Infrastructure	Labour cost	Talent availability	Production cost
Mining & Metals	Labour cost	Production cost	Talent availability
Oil & Gas	Talent availability	Production cost	Labour cost
Professional Services	Labour cost	Talent availability	Geographic concentration

Table xii-55: Factors determining job location decisions, 2018-2022, by industry

As per Future of Job Report 2018 by WEF, it can be seen that availability of talent will be the dominant factor for determining job locations followed by labour cost. Availability of skilled manpower would be one of the most influential factors in attracting the industry to the state. It is paramount for the state to focus on higher and technical education along with vocational education. The details on this have been included in the chapter on Human Development.

Case Study: Israel As A Cybersecurity Superpower

Israel has established itself as a dominant force in the global Cybersecurity industry, accounting for around 16% of global Cybersecurity investments, second only to the US, and raising $814.5 million in Venture capital and private equity investments in 2017. Also, Israel has established itself as no.1 country in terms of R&D employees concentration with 140 persons working in R&D sector per 10,000 and no. 1 country in terms of high tech employees concentration with 250,000 high tech employees, around 1 per 10 working people. There are roughly 350 multinational R&D centres in Israel, and it tops as a country with highest venture capital funding as percentage of GDP.

However, this has been the outcome of a comprehensive state strategy to drive this sector by focusing on creating a supporting technological infrastructure based on four supporting elements – governance, institutional support, human capital and investments. The detailed contribution of each of these elements have been mentioned below in the following sections.

Key initiatives taken under Governance:

» Launch of National cybersecurity strategy and policy (2000) and Centralized Infrastructure Protection (CIP)

» National Security Council was established to protect computerized systems of Israel

» National Cybersecurity Initiative (2010) was launched to establish Israel among top five leaders in the world

» Israel Cyber Strategy was launched in 2011 to promoted advance research and development and cybersecurity as economic growth engine. Israel National Cyber Bureau (INCB) was established to develop and implement the strategy

Key initiatives taken to provide Institutional support:

» Technological Units in Armed Forces acted as main stimulus for the diffusion of computer tech in the economy

» All universities have technology transfer companies (TTC) which helped in promoting R&D and commercialisation of these technologies.

» INCB in 2014 established two research centers for cybersecurity

Key initiatives taken to provide Investments to the enterprises:

» INCB allocated 690 Million USD in the year 2011 to improve academic infrastructure in collaboration with Ministry of Science with allocation of 70 Million USD to 20 large Academic Projects

» Office of Chief Scientist at Ministry of Economy allocated USD 18 million for 21 Cybersecurity Initiatives in the year 2011 and 25 Million USD for 45 early stage Cybersecurity Initiatives in 2012

» Technological Incubators Program provided funding of USD 5 lakh to 8 lakhs for incubating risky and early age start-ups with minimal equity in funding

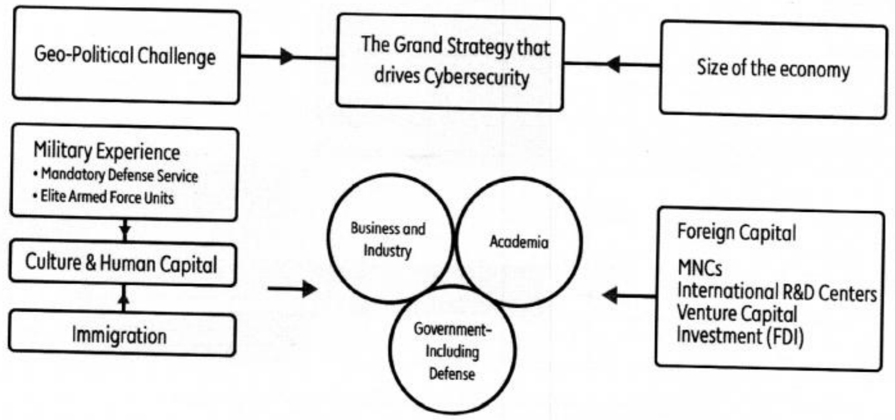

Figure xii-3: Creating a supporting technological infrastructure based on four supporting elements

Key initiatives taken to develop Human Resources:

- Israeli universities are among top 50 academic institutions in the world in chemistry, mathematics and natural sciences and engineering
- Israeli universities host four top-50 Computer Science departments in the Technion, Weizmann Institute, HUJI, and TAU
- Israel has highest concentration of engineers in the world with 135 per 10,000 people

WAY FORWARD

Th newly industrialized nations who have embarked on remarkable journey of transforming their economies from factor driven into innovation driven have relied on knowledge-based capital (computerized information, innovative property and economic competitiveness) to push the transformation. The nature and interventions of the transformation were a response to the then changes and speculated growth in technology and trade landscape. A similar imperative for Andhra Pradesh would give the state the benefit from the opportunity of leap frogging in emerging technology areas, while at the same time to tackle the challenge of scaling the necessary changes in the institutions at a required pace.

While governance led by technology initiatives such as single window clearances, e-Pragathi, ROMS, and other business process re-engineering of service delivery have fostered better governance in the state in the past four years, at the same time though laudable efforts have been put in improving the conditions of primary and tertiary education, transforming vocational and tertiary education is a still an area to work upon. This particularly would be of great significance keeping in sight of the technology transformations that are bound to change the landscape of trade. As per Future of Jobs Survey 2018 by World Economic Forum, new type of skills and technology related to business would be transforming industries across geographies. There by, for the state to continue to build its strength, its necessary to shift its focus in attracting and building a globally competitive versatile work force who would cater to different needs in the business value chains across geographies.

For Andhra Pradesh to position itself as a knowledge hub, the thrust has to be on developing the ecosystems that develop the ambience for knowledge creation using these technologies, at the same time the ecosystems should nurture the trade based on these technologies. Current literature on national and regional innovation systems defines that interaction of several agencies and factors between governance, industry and academia that would shape the innovation ecosystem. Also, the infrastructure needs and opportunity cost of not developing skilled resources for technology driven services would not be any less than manufacturing sector, this in one way is suggests that the porters diamond model based clusters would be applicable to modern services, particularly IT related services as well. Thereby, a systemic drive converging the efforts of all the stakeholders would be the only way forward for developing ecosystem around these technologies. Systemic efforts would include the following:

Andhra Pradesh as a Technology Exports Hub

The IT exports from Andhra Pradesh amounted to around INR 2000 Cr in 2017, however the IT and ITES exports from Telangana have crossed Rs 93,000 crore in 2017-18, clocking a growth rate of 9.32% over the previous fiscal year . Telangana has achieved Rs 93,442 crore in IT and IT enabled Services exports which was higher than the national average of 7-9%. Telangana is on track to achieve its target Rs 120,000 crore of IT related exports by 2020. The CAGR of 15.6% since its formation and this resulted in creation of 1.5 lakh new jobs directly in the IT sector along with 3.8 to 4.5 lakh indirect jobs.

As it can be seen, technology exports have immense potential for transforming an economy and creating jobs. However, this is dependent on state's capability for technology creation and diffusion by creating a world-class technological ecosystem driven by innovation. Availability of best-in-class technological infrastructure and highly skilled manpower is paramount to achieve this objective supported by good governance.

Andhra Pradesh As Global Research And Knowledge Services Hub

Another strength that the state would need to consider to develop is the Research and Development industry in state. With its existing institutions prompting technical education and 11 new national institutions sanctioned in the state, along with new private institutions would provide a chance to guide research and development on the aforementioned emerging technology areas.

Such a focus would enable the ecosystem led by research and development services to grow in the state, which in-turn would boost entrepreneurship and technology-based service industry to grow. Israel stands as an example for drawing

highest investments in emerging technologies in the world aided by its strength of having highest number of researchers per unit population

Also, investments in the tertiary and technical education in the identified technologies would be one of the most necessary steps to raise the standard of existing research and development scenario in the state. The state has an outlay of about INR 800 Cr for technical education in the budget for FY 2018-19, but there has been no specific outlay for any guided research and development in the state. Hence, mission Based approach led through proposed Centres of Excellence coordinated by Institute of Science, Technology and Research in the state would be instrumental in driving R&D and innovations in the state.

ACTION PLAN: APPROACH & METHODOLOGY FOLLOWED

As Andhra Pradesh envisions to establish itself as a Global Technology Export Hub and a Global Knowledge and Research Services Hub, it paramount for state to develop a world-class technological ecosystem driven by innovation. Science, technology and innovation form three inter-dependent key pillars for development of technological ecosystem for any economy. As Andhra Pradesh embarks on a journey to establish itself as a knowledge hub and create a world-class technological ecosystem, a comprehensive strategy by the state focusing on promotion of three pillars of any technological ecosystem – science, technology and innovation will play a crucial role .

For the purpose of analysis, the proposed initiatives for development of technological capabilities in Andhra Pradesh for building a technological ecosystem driven by innovation has been divided into two broad components:

Development of Technological Diffusion Capability

Technological diffusion is the process by which innovations such as new products, new processes or new management methods spread within and across economies. The process of technological diffusion leads to the realisation of benefits from technological advance i.e. innovation and R&D. Technological Diffusion Capability involves components that enable firms in accumulation, assimilation and adoption of technologies . This requires developing capability in firm for selection, application and development of the technologies. The key components include availability of technological infrastructure, governance and policy interventions, human resources, investments etc.

The government can accelerate the technological diffusion in any economy by selecting and supporting the technologies and providing good technological infrastructure and supporting institutions.

Development of Technology Creating Capability

This involves capacity to create new technologies based on research and development, intellectual property rights and is focused on creating first-mover advantages in the market. It depends upon developing scientific research and intellectual property by providing support through research labs, centers of excellence, effective intellectual property rights protection, scientific training and courses, promotion of research at universities, linking research with industry, availability of funds for research, collaboration and knowledge sharing among research institutions etc.

The approach adopted for promotion of innovation and emerging technologies in the state is based on these twin pillars of developing technological creating capability and technological diffusion capability. For creating technological creating capability in the state, a decentralized model of Centers of Excellence (COE) across the state is proposed to create an eco-system of shared innovation. Under this objective, an Institute of Science, Technology and Research is proposed which will act as a coordinating agency for the COEs with industry, think-tanks, research organisations, universities and other knowledge partners in India and globally. The details are included in the next section of this document.

For developing technological diffusion capacity available technological infrastructure in the state, companies and other startups operating in the state along with investments made in emerging technologies in India and globally have been analysed. Based on this, an action plan has been devised focusing on development of technological and supporting socioeconomic infrastructure, development of human resources, required policy interventions and investments.

Promotion of focus technologies

In addition to above, the state wishes to put special focus on promotion of certain emerging technologies which are incoherence with the strengths of the state in terms resources available and location as well as which pose large growth potential in next five years. The potential technologies have been identified using Analytic Hierarchy Process (AHP). In addition to above, the utilization of existing and upcoming industrial capacity in the state for diffusion of these

technologies has also been mapped as shown in the matrix below. The analysis has been developed around building specialized sectors combining potential technologies and strengths of the state in manufacturing and services.

The analysis indicates following technologies which has maximum potential for growth in Andhra Pradesh:

a. Cyber security
b. Artificial Intelligence
c. Industrial Robotics and Drones
d. Autonomous Vehicles
e. Electric Vehicles
f. Advanced Materials
g. Nanotech
h. Sensors, IoT, Industrial IoT
i. Life Sciences
j. Blockchain (especially for IT related products)
k. Augmented Reality, Virtual Reality
l. 3D Printing

The government of Andhra Pradesh has been committed to promote economic growth coupled with environmental sustainability. Further details on this have been included in Green Economy Chapter XX. Hence, furthering the government's commitment towards building a sustainable society and increasing ease of living, following emerging fields of research shall be taken up:

» Circular Economy, Environment and Sustainability
» Health Tech
» Waste and water management

In addition to above, the state has already been working towards promotion of these technologies:

» Fintech
» AVGC
» Agritech

These technologies are further mapped to three focus clusters identified for technology promotion - Visakhapatnam, Tirupati and Amaravati Capital Region. The details have been mentioned in upcoming sections.

ACTION PLAN: TECHNOLOGY CREATION CAPABILITY

To promote innovation in the state, institutions that would aggregate the factors – human resources and capital for development of technology-based products and services would be of prime relevance. Such a need is identified by observing the roles that has been played by different institutions in the newly industrialized nations, in implementing large scale, coordinated efforts for structural and business transformation. For instance, Enterprise Singapore (earlier, Standards, Productivity and Innovation Board) and Agency for Science, Technology and Research (A*STAR) foster enterprise development and mission-oriented research that advances

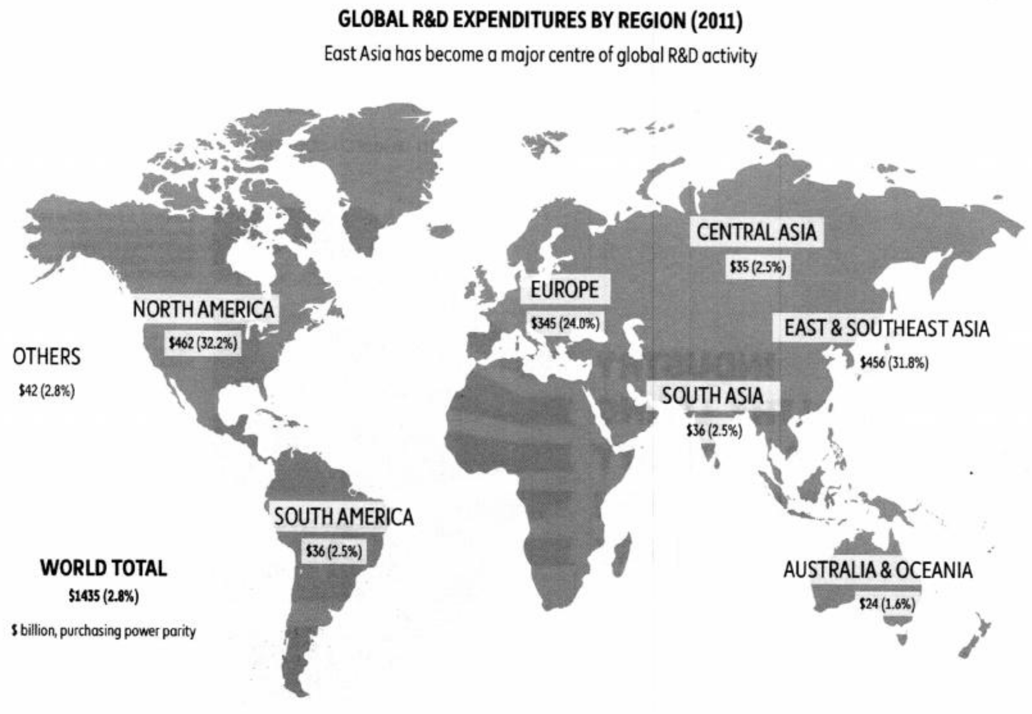

Figure xii-4: Global R&D Expenditures by region

scientific discovery and technological innovation respectively.Reducing such efforts would require a framework that distinguishes the role of policies and policy-based actions, institutions, and their governance to help in converging large scale coordinated efforts, below is a framework on the basis of approaches taken by the newly industrialized Asian nations – Korea, Taiwan, Singapore and Malaysia.

Current Status

The deficits in science, technology and innovation can be quantified by the technology- based exports, research activity in the state. The pervasive nature of technology would have an impact across industries and sectors, making the assessment of current impact on technology-based exports difficult to quantify, however the research activity in the state can be quantified from the below.

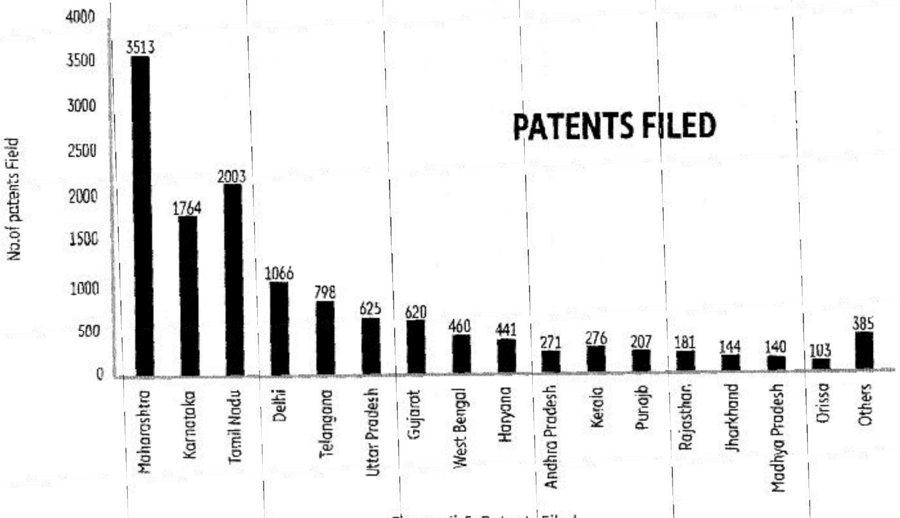

Figure xii-5: Patents Filed

The focus on science, research and development, and technology dissemination and management become indispensable in the Andhra Pradesh's pursuit of evolving as true knowledge driven economy. This requires institutional structures that would nurture an ecosystem of innovation and collaboration for generation and spread of emerging technologies in the state. The following section describes an institutional arrangement regarding the same.

Case study: TNO, Netherlands

TNO Netherlands is one of the premier research institutions globally which has successfully established the model of shared and collaborative innovation. TNO is a non-profit organization in Netherlands for applied scientific research, founded in 1932 to enable business and government to apply knowledge. TNO operates in collaboration with industry, entrepreneurs, governments and other public and private institutions with majority of its research funding coming from research contracts.

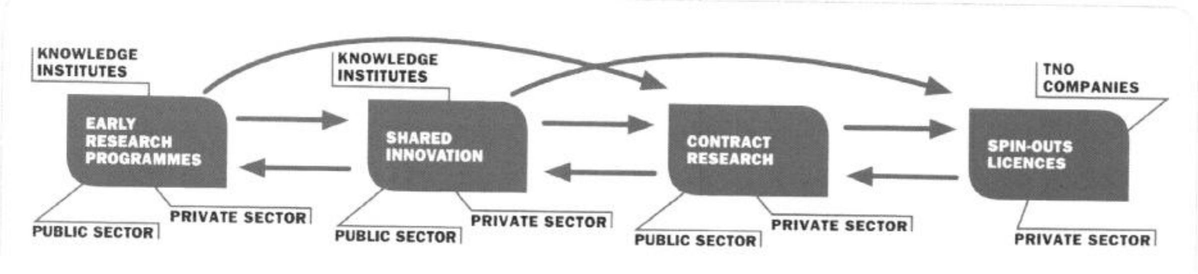

Technological advances and trends in society serve as the basis for TNO's strategy. TNO works on five diverse transition areas – Healthy Living, Defence & Security, Industry, the Environment, and Energy – are in line with the challenges and goals of Top Sectors (those identified by government as making a particularly significant contribution to the national economy) and with social issues relevant to the Netherlands and Europe. These areas are identified in consultation with all stakeholders and emerging technologies and trends in society.

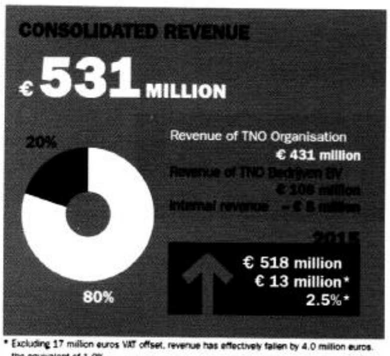

* Excluding 17 million euros VAT offset, revenue has effectively fallen by 4.0 million euros, the equivalent of 1.0%.

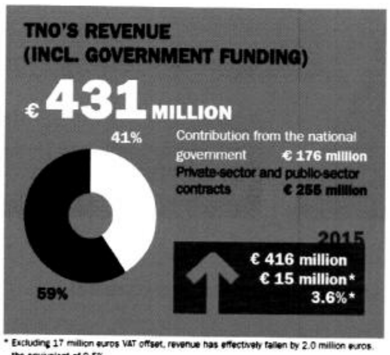

* Excluding 17 million euros VAT offset, revenue has effectively fallen by 2.0 million euros, the equivalent of 0.5%.

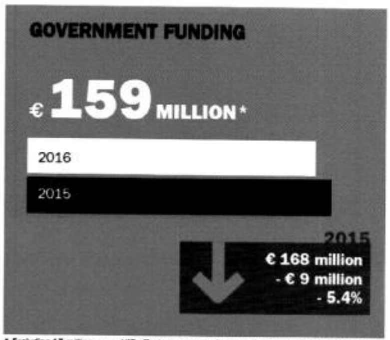

* Excluding 17 million euros VAT offset on account of lower advance tax deduction starting in 2016.

INSTITUTE OF SCIENCE TECHNOLOGY AND RESEARCH (ISTR)

The Institute of Science, Technology and Research (ISTR) is designed around the concept of eco-system development approach for promoting shared research and innovation in the state by involving key stakeholders from industry, educational institutes, startups, venture capitalists and investors, and other national and international institutes. ISTR is designed around the idea of utilizing existing talent and resources through collaboration with the stakeholders and also, at the same promoting new talent and boost investments from the government and industry.

ISTR shall be creating hubs of collaboration as Centers of Excellence for promoting shared innovation and capturing ideas from students, researchers, startups, corporates and other public and private institutions. The idea is to promote an open R&D ecosystem across the state, developed around sharing of technology, patents and talent for creating value to the society.

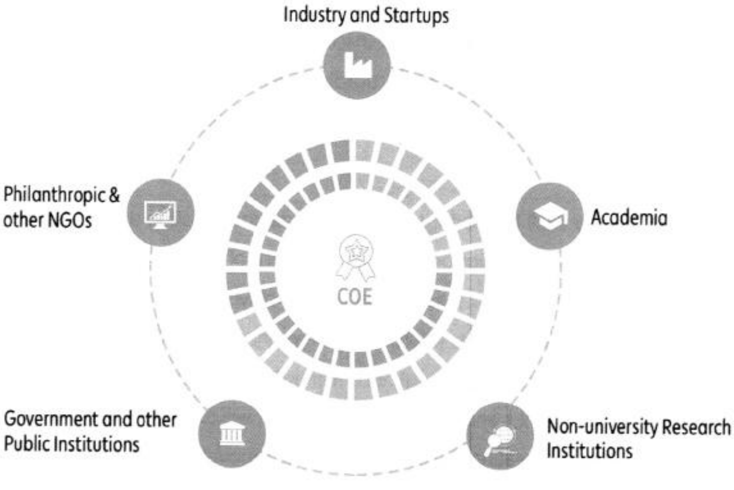

Figure xii-6: ISTR Hubs

Proposed Organization Structure: 3-Tier Model

The Institute of Science, Technology and Research (ISTR) shall be built around an innovative decentralized model of Centre of Excellences, Thus creating hubs of innovation and collaboration across the state. ISTR shall follow a 3-tier model for establishment of these COEs as shown in the diagram below:

STRATEGIC POSITIONING (BRANDING) OPTIONS FOR ANDHRA PRADESH

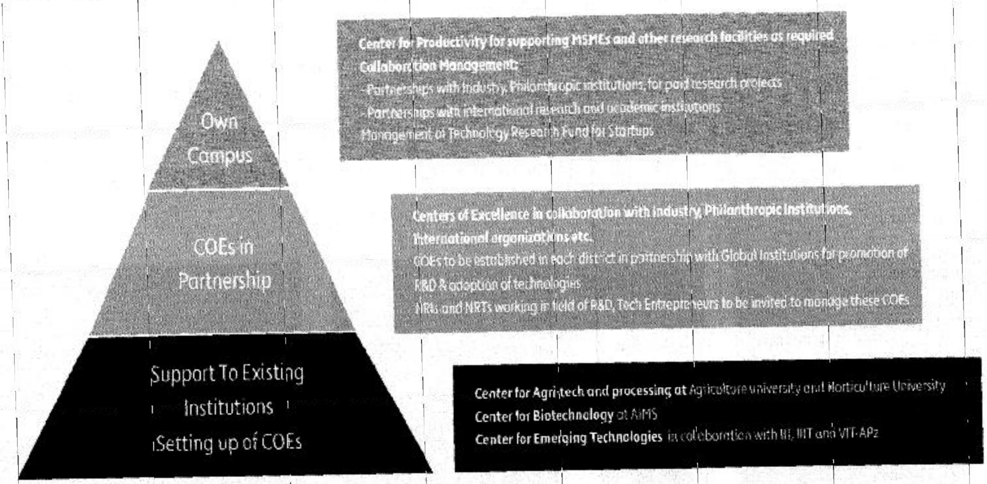

Figure xii-7: 3-tier model for establishment of these COEs

A centralized non-profit agency shall be managing ISTR central facility (own campus), decentralized COEs spread across the state and ISTR Technology and Research fund. The agency shall be operating from the ISTR central facility however it can appoint its staff and researchers at any of the COEs setup for management of the CEOs and execution of the projects taken up. ISTR will follow phase wise approach for launching its initiatives across the state. In Phase 1, ISTR shall be working with existing and upcoming premier educational institutions and universities in Andhra Pradesh to setup Centers of Excellence (COEs) at the existing institutions. These COEs shall be set up after conducting detailed research on the respective institutions and identification of potential areas of research. The institutions shall be selected on the basis of available talent pool, faculty, labs, areas of specialized research and ongoing research projects if any.

In Phase 2, ISTR shall work with corporate sector, national and international leading education and research institutes, philanthropic organisations and other public and private institutions to set up the COEs in collaboration with one or more partners. Centers of Excellence (COE) shall be set up focusing on different technologies and research fields as per the requirements of industry, others stakeholders and emerging technologies at the time. These COEs can be set up across the state as required at the time.

In Phase 3, a central R&D facility under the name ISTR with best-in-class labs and infrastructure shall be setup at ISTR Campus at Amaravati. This facility will act as a central R&D facility and will coordinate with all the COEs set up across the state. This facility can take up R&D projects from the Government, corporates and any other public and private institutions or with the existing COEs as and when required.

All these COEs and the central R&D facility shall be managed by the central coordinating agency ISTR to be set up at Amaravati. The agency shall be set up as a non-profit agency supported by Government of Andhra Pradesh. Also, a Center of Excellence for Productivity shall be set up under ISTR focusing on increasing productivity of MSMEs and other industries in the state and making it Industry 4.0 ready. ISTR is a futuristic initiative towards improving governance for promotion of technology and innovation in the state along with technology adoption by the industry through its decentralized model of COEs fostering collaboration between industry, universities, knowledge partners, MSMEs and the government. ISTR will play a crucial role in creation of world-class technological ecosystem in the state through creating platforms for shared innovation and collaboration.

International Institute of Digital Technologies (IIDT) is India's first premier Digital Technology Institute initiated by the Government of Andhra Pradesh established in 2016. IIDT is a unique initiative by the government aiming at unlocking the potential of this enlightened age of emerging technologies, and striving towards enabling the role of these technologies in innovating for a better future. One of the key differentiators of IIDT is the concept of a cluster of theme-based Centers of Excellence in partnership with industry to establish an ecosystem of R&D and innovation. Also, a Use Case based pedagogy of learning has been adopted to foster a culture of entrepreneurship among students and to address real-life problems. The industry and academia have come together to design a curriculum in respective areas of technology to keep students ready for dynamic landscape of technology sector. Since, IIDT and ISTR carry similar mandate of promotion technological ecosystem in the state, hence in future IIDT may evolve into ISTR expanding its mandate from digital technologies to R&D in other areas such as life sciences, advanced materials, environment and sustainability etc.

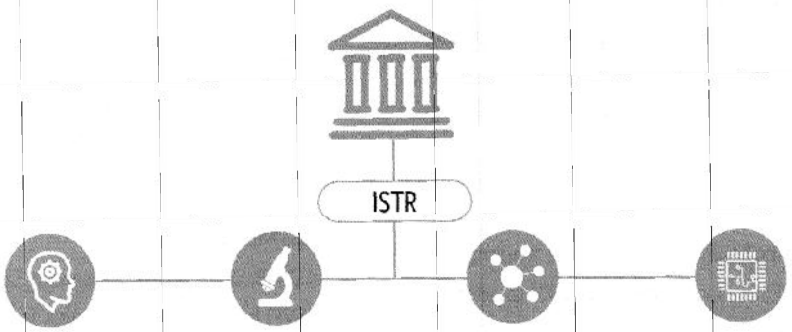

Center for Productivity

- Focus on increasing the productivity of MSMEs in AP
- Research on latest technologies, materials and best practices
- To be established in collaboration with industries

Center for Agri-tech and processing

- Focus on agri-tech, agro processing, aqua, food processing technologies, cold-chain etc.
- To be established in collaboration with Agriculture university and Horticulture University

Center for Biotechnology

- Focus on emerging fields in Biotech and Bio-science
- To be established in collaboration with AIIMS

Centers for Emerging Technologies

- Focus on emerging technologies such as AI, IoT, Machine Learning, Robotics
- To be established in collaboration with IIT, IIIT and VIT-AP
- COEs to be institutionalised as per the emerging technologies as required

Figure xii-8: 3: Centers at ISTR

Technology Reasearch Fund

Under ISTR, a technology research fund shall be created to fund the research and development in the identified areas as well as for supporting the startups and researchers to scale these technologies and take them to the market. The fund sources may include industry partners, philanthropic institutions and other organizations, venture capitalists and other investors etc.

ACTION PLAN: TECHNOLOGY DIFFUSION CAPACITY

Current Scenario

Across the world, Science, Technology and Innovation have emerged as the major drivers of national development. Examples include such as United States of America, which has been at the forefront of research and development over the last century. Israel is another great example, which has been the leading spender in R&D and Innovation (in terms of % of GDP). However, by contrast, India spends less than 1% of the GDP on R&D and innovation, most of which is still largely financed by government sources. According to a report by NASSCOM, as of 2017, there were only 140 incubators and accelerators in India as compared to 2400 and 1500 in China and the US respectively. Israel, with a population less than a fifth of Andhra Pradesh, had 130 incubators and accelerators.

India had declared 2010-20 as the "Decade of Innovation". In 2013, the Government of India came up with the Science, Technology & Innovation Policy in order to create a robust innovation culture and ecosystem. It proposed to increase the expenditure on innovation R&D to 2% of the GDP. The policy envisages creation of a conducive ecosystem for venture capital in the MSME sector with an initial corpus of 10,000 crore rupees.

Prior to the bifurcation of the state in 2014, the state of Andhra Pradesh had a thriving hub of innovation and enterprise - Hyderabad. Post-bifurcation, however, the state was left with no comparable asset. In order to stay regionally and globally competitive, and to bring about improvements to the quality of life of its citizens, the need of the hour for the state was to rapidly develop an innovation and entrepreneurship culture and ecosystem.

The Government of Andhra Pradesh issued the "Andhra Pradesh Innovation & Start-Up Policy 2014-2020" to address this very issue along with AP IT Policy and AP Electronics Policy. The Andhra Pradesh Innovation Society (APIS) was established and appointed the Nodal Agency for coordinating and overseeing the implementation of the policy in the State. The Government of Andhra Pradesh has developed a blueprint "Re-Imagining Andhra Pradesh - Role of e-Governance, Electronics and IT" for the development of the ICT Industry in the State. The blueprint envisages a large number of conducive policies and simple but effective frameworks being put in place. It has laid out a vision to "develop AP as an Innovation Society of global repute, with a focus on enhancing the Quality of Life of its citizens, through high-quality Education and Healthcare, increased productivity in Agriculture and allied activities, creation of Employment by promoting Electronics and IT, and above all, by providing Good Governance. However, there are still gaps which needs to be addressed to achieve this vision. Also, one of the major obstacles in attracting talent and businesses to the state is the lack of a sizeable number of technology firms operating out of the state.

Case Study: Singapore Technology Ecosystem

Singapore has been ranked among top 12 global startups ecosystems (3rd in Asia). In 2016, there were 2 unicorns and 13 startups with valuation above USD 100 million. Also, there were total 40 exits between 2007-16, amounting to USD 530 million. 52% of Startup founders in Singapore hold a Master's or Ph.D. degree as compared to 42% in Silicon Valley and 40% in Tel Aviv. 1,000 tech enabled startups and 2,400 people were estimated to be in the Singapore ecosystem (2015). All these have been nurtured over the years through strategic support by the government in the following areas:

Governance

- 2006 - Research, Innovation and Enterprise Council (RIEC) was set up with Prime Minister as the chair
- 2008 - National Framework of Innovation and Enterprise (NFIE) for supporting commercialization of technologies and innovation driven growth was set up
- Tax incentives for startups and angel investors have been designed under SPRING SINGAPORE schemes
- Dedicated agencies such as SPRING Singapore have been instrumental in developing a supportive ecosystem of entrepreneurship

INVESTMENTS

- In 2008, Government-supported Early Stage Venture Fund (ESVF) helped in attracting VCs to the Singapore Tech Ecosystem. The number of VC deals grew from 8 in 2007 to 73 in 2013, with rise in aggregated deal value from US$12 million to US$454 million.
- Incubator Development Programme (2009) was launched worth S$ 30 million
- SPRING's Micro Loan Programme was launched with same-day approval for collateral-free loan of up to S$100k to startups with a minimum annual interest rate of 5.5%.

INFRASTRUCTURE

- Infrastructural facilities (e.g., incubation centers, co-working space) such as LaunchPad @ one-north built in a 6.5-hectare area,), LaunchPad @ Jurong Innovation District etc.
- Non government institutes (e.g., entrepreneur friendly associations that organize hackathons and business plan competitions)
- International accelerators such as StartupBootCamp, SPH Plug and Play (focus on media startups) were established creating opportunities of collaboration and knowledge sharing

HUMAN CAPITAL

- Open immigration policy was adopted to cover shortage of human capital for the startup community
- Agency for Science and Technology Research (A*STAR) was set up. It has developed a portfolio of more than 3,500

patents (2012) and has been consistently ranked among top government agencies in the world

PROPOSED INITIATIVES

Based on above, the key areas of focus have been listed to bridge the gaps and accelerate development of technological ecosystem in the state, and are described in detail as below:

Infrastructure

For development of technological infrastructure, a cluster-based approach is proposed. Three main clusters have been identified by analysing key parameters such as available socioeconomic infrastructure, availability of human resources, universities in the area, research and other educational institutions, connectivity to other major cities in india and globally, existing industries etc. Based on this, below mentioned three clusters have been identified:

Locations identified for the development of technological clusters in the state

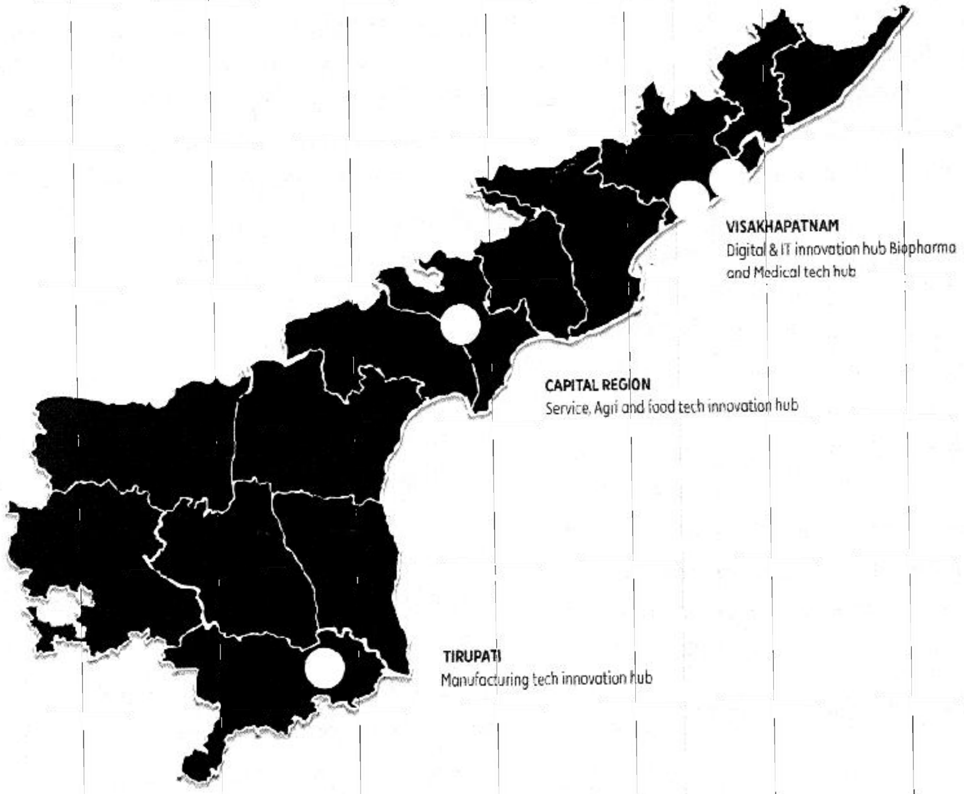

Figure xii-9: 3: Development of Technological Clusters in the State

Visakhapatnam

Visakhapatnam is envisioned to be a hub for service sector in the state housing Fintech Valley, Sports City and proposed AVGC city along with serving as hub for tourism and port related logistics services. It is the largest city in the state, and the most industrialized. It also serves as a major gateway due to availability of port infrastructure and its strategic location on the east coast. In addition, Visakhapatnam houses leading educational institutes such as IIM Visakhapatnam, Andhra University, Gitam University, Andhra Medical College which ensure the availability of skilled manpower which is crucial for development of any city as a service hub especially for advance technologies such as Fintech, AVGC, Blockchain etc. Also, it is easily the most cosmopolitan among the cities in the state, and would be best to attract talent from outside the state. Also, the state has already been working towards promotion of Fintech and AVGC technologies in Visakhapatnam.

Subsequently, AVGC policy has been released to accelerate this sector in the state. Also, Andhra Pradesh MedTech Zone

Limited (popularly known as AMTZ) has been established in Visakhapatnam for manufacturing of high-end medical equipment production for markets in India and globally. Considering all these factors, it is proposed that the following emerging technologies shall be focused on for development in the Visakhapatnam cluster:

» Cyber security
» Artificial Intelligence
» Life Sciences
» AVGC
» Fintech
» Blockchain (especially for IT related products)
» Augmented Reality, Virtual Reality

Capital region (Vijayawada-Guntur-Amaravati)

Vijayawada, by virtue of its central location, is a major transport hub within the state. With Amaravati being declared as the new capital, the region is attracting large investments. The capital region along with Krishna, East Godavari and West Godavari has one of the most fertile lands in the state with agriculture and aquaculture dominating the economy of these districts. The companies and startups in this region will find huge untapped market for agri-tech products. In addition, life sciences research sector can be taken up in this sector due to availability of highly skilled manpower in future from SRM, VIT, AIIMS. It is proposed that Agritech and Lifesciences shall be the focus technologies to be promoted in this cluster. In addition to this, the capital region is the hub for investments related to infrastructure and urban development, hence the following technologies may also be taken up in this cluster:

» Circular Economy, Environment and Sustainability
» Health Tech
» Waste and water management

Tirupati

Tirupati is picking up as a hub for manufacture with multiple electronic manufacturing zones in this region. Its proximity to the Sri City SEZ and other industries make this holy city an ideal location for firms offering technological solutions to manufacturers and logistics companies. In addition to this, Tirupati is hosting Indian Institute of Technology, Indian Institute of Science Education and Research and Indian Institute of Digital Technology which can be potential partners in research as well as a source of potential skilled manpower. Basing on the strengths of Tirupati cluster in electronics manufacturing, following focus technologies have been identified for Tirupati:

» Industrial Robotics and Drones
» Autonomous Vehicles
» Electric Vehicles
» Advanced Materials
» Nanotech
» Sensors, IoT, Industrial IoT
» 3D Printing

Case Study: Estonia as a Startup Paradise

The startup ecosystem was triggered by the high-profile purchase of Skype by eBay for 2.6 billion dollars in 2005. Estonia's startup ecosystem has flourished into a thriving hub for innovation. Today, over 450 startups are based out of the small Baltic state with a population of only about 1.3 million (a third of the population of Krishna district). Estonia aims to have a 1000 startups by 2020. However, Estonia's success is a result of government and private sector support given to the country's tech talent. The following initiatives have been instrumental in developing Estonia's startup economy:

Governance

» Public agency processes are completely digitized. Secure e-Identity used to vote, sign smart contracts, make digital payments, pay taxes, etc. Also, X-road – a system of public and private sector databases which function in harmony to support e services.
» Low red tape: 3 hours to register a company; 98% companies established online
» e-Residency: Enables foreign nationals to easily register a company in Estonia without being present there.
» 95% tax declarations filed online; 3 minutes to file personal tax declarations
» 0% tax on retained and reinvested profits; 14-20% tax on distributed profits
» 2nd fastest court proceedings in Europe

Investment

» Smartcap (a government-held unit) invests in high growth potential startups (22 so far) on equal terms with private co-investors.
» The Big Picture: All investments, funding, failures, and exits of startups since 2006 have been recorded.
» Estonian Business Angels Network now counts more than

100 members

- Treaties with 31 nations for protection of investments
- Agreements for avoiding double-taxation with 53 countries

Human Resources

- Basic education (age 7-17) is compulsory.
- IT skills are taught extensively in primary school.
- 26 educational institutions offer higher education.
- 86% of adults speak one foreign language or more.
- Low unionization; Easy hiring and job contract termination processes
- High quality affordable living environment

Market

- Estonia is a small market with only 1.3 million people. Over 60% of the users of its tech startups are outside Estonia.
- Infrastructure: Fibre-optic and 4G networks cover almost the entire country.

Key Initiatives for Development of Infrastructure at the Identified Clusters:

Capacity addition

Availability of Plug-n-Play office spaces is one of the biggest incentives required by technology firms which has proven to be influential in success of any cluster as it can be seen in the case of development of IT industry in Hyderabad, China, Singapore etc. This is particularly crucial for promoting smaller firms and startups as they are restricted in resources required to build their own infrastructure. Plug and play facilities allow firms to adopt an asset-light model and expand or downsize easily and quickly as and when required. This makes it easier for companies to operate in dynamic markets.

Case Study:

From analysis of established IT hubs in the country such as Bengaluru, Hyderabad, Pune, Trivandrum, and Kochi, considering the time these cities have had to develop and grow their IT industries, and the inherent advantages such as existing infrastructure that the larger cities have had, Kochi is found to be a suitable benchmark for Visakhapatnam. The Government of Kerala has established Infopark, Kochi's IT business park, in 2004. According to Infopark's annual report for 2014-15, it had a built-up area of 3.3 million square feet (with an additional 2 million square feet under construction), which housed 220+ companies, which in turn employed 25000+ professionals. The built-up area largely consisted of privately-owned office buildings, but also included a few government-owned buildings. Some large companies had set up their own campuses in the park .

Since Visakhapatnam has only recently established its IT SEZ, and is looking to expand rapidly, it shall look to achieve what Kochi did over 10 years (2004-2014) within the next five years. Thus, using Kochi as a benchmark the construction of about 5 million square feet of office space (built-up area) in Visakhapatnam can prove to be crucial in giving it push towards growth. In addition, utilising the growth in economic activity in Amaravati capital region driven largely by the development of the capital and in Tirupati driven by manufacturing activity in southern parts of the state, these two clusters have immense potential to accelerate the respective focus technologies. Construction of about 1 million square feet of office space for each of the hubs shall be developed by 2024, dedicated exclusively to technology firms.

The targets for the construction of office space shall be supplemented with targets for the number of companies present and the jobs created. These targets, also based on the progress achieved in Kochi, are summarized in the following table:

Socioeconomic infrastructure

Apart from office space, it is also important to ensure availability of other infrastructure such as roads, schools, hospitals, retail and entertainment spaces, housing to attract the talent and companies. The development of socioeconomic infrastructure is usually driven by the market when there is sufficient demand. The state, however, could take a few measures to accelerate the process. The government may set up a single point dedicated agency under ITE&C department to facilitate and monitor the facilities provided by the state for promotion of technological ecosystem and also, address any grievances.

INDICATOR	Visakhapatnam	Capital Region	Tirupati	Andhra Pradesh
Built up Office space (million sq. ft.)	5	1	1	7

Table xii-56: Capacity Addition 2024

HUMAN CAPITAL & HIGHER EDUCATION

To succeed in the ever-increasing competition in the global markets, during the last two decades many developed countries have invested huge efforts in driving their economies in becoming knowledge economies. Recognizing this need, the strategy for the Andhra Pradesh state has been obvious to create an ecosystem which fosters knowledge driven innovations, products and solutions. To achieve this and adding to its existing institutions, the state since its formation has been thriving even more in fields of science and technology education, with the making of its thirty-one new universities, national research centers and Centers of Excellences.

Background of Knowledge Institutions in the State:

The state has been dynamic in its approach for leveraging the existing and succeeding changes in the markets needs by collaborating with premier institutions for skilling and infrastructure development. There are 314 polytechnic institutions in the State with a sanctioned strength of 82238 and 41 Skill Development Centres have been established in Polytechnics across the State. Technical courses that supplement regular Diploma Courses are offered. Complementing the existing infrastructure, state would set up four Vocational Education & Training Institutions in Government Polytechnics at Anantapur, Tirupati, Guntur and Visakhapatnam respectively to draw students from in and around these Districts. 27 Vocational courses are also being offered in the field of Engineering & Technology, Agriculture, Home Science, Business & Commerce and Humanities.

There are 147 Government degree colleges (146 Degree +1 oriental college) and 141 Private aided colleges (126 degree +15 oriental) are functioning in the state. The department entered into MoU with TISS-Higher Education to train 30,000 students from 100 GDCs in the modules viz., Communication skills, Financial literacy, Youth leadership, Digital literacy, Introduction to Entrepreneurship, Analytical skills, Legal Literacy. CCE introduced 25 marked oriented courses such as Office Management & Secretarial Practice, Journalism & Mass Communication and Web Enabled Technologies, Data Science, Multimedia, Cloud Computing, Internet of things etc. Andhra Pradesh is one of the few States in the entire country that implemented Choice Based Credit System (CBCS) for UG Courses in all Universities in the State.

In a move to remove potential bottlenecks and roadblocks, the permissions are being accorded on fast track to all proposals to set up such quality institutions in the state through the single window system. Also, in a bid to encourage the micro, small and medium enterprises (MSME) sector, government has established Andhra Pradesh MSME Development Corporation with a corpus of Rs.100 crore, would help the MSME entrepreneurs in marketing, branding, skill development and quality improvement of products.

Also, to complement the needs of the massive demand that would be raised by the industries in the state, Andhra Pradesh State Skill Development Corporation played a key role by supporting progressive institutions, colleges and universities with IT. & other infrastructure to strengthen training delivery and ensure its reach to remote areas 3.28 lakh were trained and 7,693 got placements in the year 2017.

Under DDUGKY programme SEEDAP is the State implementing agency targeted to train more than 50,000 person of which approximately 32000 were trained and more than 1700 got placements. Under PMKVY 2.0, APSSDC is fixed a target with a state mandate of 64,000 candidates to be trained in a period of 2016–20.

Massive investments in the tertiary and technical education pertaining to the identified technologies would be one of the most necessary steps to raise the standard of existing research and development scenario in the state, the state has an outlay of about rupees 800 crores for technical education in the budget allocated for the year 2018-19 and there has been no specific outlay for any guided research and development in the state. Building on this, detailed plan for promotion of higher education and vocational education has been included in the Chapter XX.

Governance

To develop world-class technology and innovation ecosystem in Andhra Pradesh, the establishment of a nodal agency for promotion of three pillars of any technological ecosystem – Science, innovation and technology coordinating with different stakeholders from these three sectors along with industry is paramount. Keeping this in mind, the Institute of Science, Technology and Research has been proposed to be established as a nodal agency for promotion of Science, Technology and Innovation in the state. The decentralised model of COEs supported by the institute in partnership with industries, universities, research institutions in India and globally will prove to be instrumental in creation of new

technologies and also, diffusion of technologies among partner enterprises, universities and startups. This will create necessary resources for development of any technological ecosystem in the state:

- availability of skilled manpower which is crucial to promote any knowledge-based economy
- ease of availability of shared technological and human resources for promoting entrepreneurship
- intellectual property for gaining market advantage by entrepreneurs, researchers and enterprises
- assistance in technology adoption by enterprises, this in turn will create a market for entrepreneurs and enterprises in the state
- platforms for shared innovation
- knowledge transfer and collaborative research with leading international universities and research institutions
- investments from industry for collaborative research opportunities as well as other research partners and organisations in India and abroad

Investments

As per Andhra Pradesh Innovation & Start-up Policy, the government has created an initial Innovation Fund of INR100 crore (1 billion) for entrepreneurs and businesses. The Fund will be in the nature of Fund of Funds. It does not invest directly into Start-up companies. It shall participate in the Capital of SEBI approved Venture Capital Funds, up to 15% as Limited Partner. The VC Fund in turn is free to invest in Start-ups located in the state, basing on its own criteria. Further extending the state's commitment towards promotion of entrepreneurship in the state, the Innovation Fund may be expanded or an additional Startup Promotion Fund may be created under AP Innovation Society to invest in startups directly or in partnership with venture capitalists, angel investors or other private and public investors. The initiative may be structured to invest in startups at different stages directly or co-invest in partnership with investors:

- APIS Founder to invest in entrepreneurs at idea stage or providing seed capital to startups
- APIS Equity to invest in startups to provide capital for expansion
- APIS Accelerator to support incubators and accelerators in the state

Case Study: STARTUP SG, SPRING Singapore

SPRING Singapore is an agency under the Ministry of Trade and Industry responsible for helping Singapore enterprises grow and building trust in Singapore products and services.

As the enterprise development agency, SPRING works with partners to help enterprises in financing, capability and management development, technology and innovation, and access to markets. As the national standards and accreditation body, SPRING develops and promotes an internationally-recognised standards and quality assurance infrastructure. SPRING also oversees the safety of general consumer goods in Singapore.

SPRING has been merged with IE Singapore to form Enterprise Singapore in 2018. Enterprise Singapore will enable the growth of Singapore companies through an integrated support network to build business capabilities and access overseas markets.

For nurturing Startups and promote entrepreneurship, Startup SG initiative has been setup under SPRING that represents the

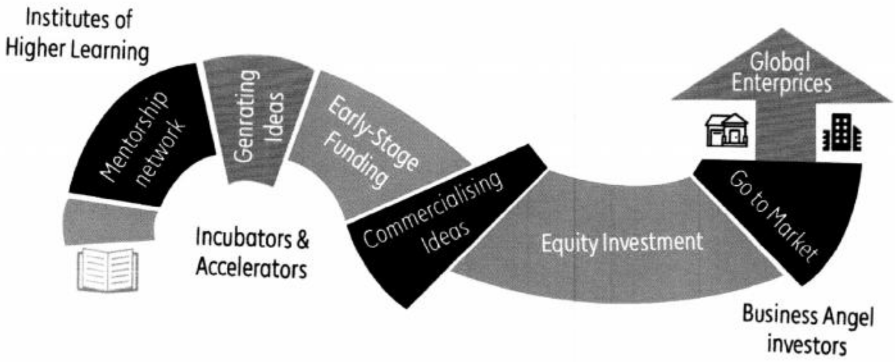

Figure xii-10: SPRIG Startup Support

shared interests of the startup community and positions Singapore as a leading startup hub. It provides entrepreneurs with a launch pad and a platform to connect them to the global stage and access to local support initiatives.

SPRING SEEDS Capital (SSC), an investment arm of SPRING Singapore, co-invests with independent investor(s) in commercially viable Singapore-based startups with innovative and strong intellectual content that are scalable across international markets. It manages co-investment funds administered under Startup SG.

Key Initiatives Under Startup Sg (Startup Singapore) For Supporting The Startup Journey

Startup SG provides entrepreneurs with a launchpad to connect them to the global stage, and a platform to access local support initiatives. Currently, there are six pillars of support - Startup SG Founder, Startup SG Tech, Startup SG Equity, Startup SG Accelerator, Startup SG Loan, and Startup SG Talent as detailed below:

» Startup SG Founder provides a platform for matching mentors to startups, as well as funding up to $30,000 to first-time entrepreneurs with innovative business ideas by matching $3 to every $1 raised by the entrepreneur for up to $30,000. SPRING has appointed Accredited Mentor Partners (AMP) that will identify qualifying applicants based on the uniqueness of business concept, feasibility of business model, strength of management team, and potential market value.

» The Startup SG Tech grant fast-tracks the development of proprietary technology solutions, and catalyses the growth of startups based on proprietary technology and a scalable business model.

» Under the Startup SG Equity scheme, the Government will co-invest with independent, qualified third-party investors in a startup. This scheme aims to stimulate private-sector investments into innovative, Singapore-based technology startups with intellectual property and global market potential.

» Startup SG Accelerator aims to work with incubators and accelerators in strategic growth sectors, to catalyse growth of high potential startups through the mentorship and networks of selected partners.

» Startup SG Talent facilitates a conducive environment for global talent to join local startups and set up innovative businesses in Singapore.

» Startup SG Loan highlights government-backed loans for startups' working capital, equipment/factory financing and trade financing needs. offered through Participating Financial Institutions.

In addition to above, Angel Investor Tax Deduction Scheme (AITD) has been launched to incentivize angel investors for investing in startups.

KEY PERFORMANCE INDICATORS	
KEY PERFORMANCE INDICATOR	**CURRENT STATUS**
Total built up space for enterprises	7 million sq. ft.
Total no of jobs created in IT and related sectors	5 Lakh
Total no of jobs created in Electronics and related sectors	10 Lakh
No of startups funded	
No of startups incubated	
No of companies operating in the state in identified sectors	
No of Patents (i) applied, (ii) owned and (iii) awarded	
No of research papers published in peer review journals	
Total spending on R&D	
Total Investments in identified sectors	
Total Venture Capital Investments made	
Total FDI in identified sectors	
Contribution to GSDP by identified sectors	
GVA Growth rate	
Total Jobs created in identified sectors	

STRATEGY FOR GREEN ECONOMY

The government 'Green Economy' vision is structured around Sustainable Water Use, Green Cover, Clean Energy, Healthy Environment, Disaster Resilience and Climate Change Mitigation. Under Sustainable Water Use the state proposes to become 100% drought proof, maintain ground water levels between 3-8 m and achieve 60% water use efficiency through interlinking of rivers, 62 irrigation projects and water conservation measures. For increasing Green Cover, the government has set a target of 50% of the state's area through a combination of forest and non-forest eco-systems. Already 2141 km2 of forest cover has been added between 2015 and 2017. To promote Clean Energy the government has proposed increasing renewable energy generation to 40% of the total energy mix, primarily from solar and wind energy and 25% reduction in energy consumption through energy efficiency measures. The renewable energy capacity in the state has currently touched 4,059 MW from wind and 2,591 MW from solar. For Healthy Environment the government targets to achieve 100% solid and liquid waste management, all cities have air pollution levels under permissible limits and 100% farmers practicing ZBNF by 2024. The government targets to make the state Natural Disaster prepared by strengthening its disaster management capacity and disaster resilient infrastructure. To minimize Climate Change impacts, the government targets to implement the State Action Plan for Climate Change and reduce GHG emissions in the state

INTRODUCTION

The need for growth coupled with sustainability: The debate between rapid economic development and environmental sustainability takes a center stage in today's world, especially when the developing countries are growing at a faster pace than ever before. Concerns over the degradation of environment due to development and also the larger threat of climate change have caused people to focus on a development model that is sustainable, both in the context of environment and the living standards of the citizens of the world. What is needed is an Inclusive Green Growth model – growth that is efficient in its use of natural resources and that minimizes the pollution and environmental impact for the population.

Vision: The green and sustainable developmental vision of the state can be summarized as – "Andhra Pradesh will be a state which uses resources rationally and efficiently, and where its citizens live in a clean environment, free from the fear of damage to life and property from natural disasters". The state will achieve this vision while completely adhering to the spirit of the framework of Sustainable Development Goals.

This green economy is set to resonate in the state's social and economic developmental policies and programmes in terms of the following green growth outcomes:

» Sustainable Water Use
» Green State with Lush Green Cover
» Efficient and Clean Energy Society
» Clean and Healthy Living Space and Sustainable Transportation and Mobility
» Resilience to Disasters
» Climate Mitigation

GREEN ECONOMY ASSESSMENTS AND STUDIES:

To become a 'Green Economy', the State has put in tremenoous efforts to research and document the baseline and benchmark status on sustainable water resources, green cover, clean energy, healthy environment, disaster resilience and climate change mitigation. The studies taken up are:

State Action Plan for Climate Change 2012

The Government of Andhra Pradesh has prepared the State Action Plan for Climate Change 2012 (SAPCC) to address existing and future climate risks and vulnerabilities. The SAPCC interventions and strategies are outlined later in this document.

Andhra Pradesh Inventory of Green House Gas Emissions

A baseline study (2014) was conducted in 2014 which prepared a GHG inventory for monitoring and evaluation of mitigation activities across the state. An action plan is prepared to mitigate emissions from the high emitting sectors. The study also developed the data sets required for monitoring the SDG-related targets, mainly pertaining to climate change.

Environmental Performance Index (EPI)

Andhra Pradesh is the first state in the country to estimate EPI. The global EPI is developed by Yale and Columbia Universities in collaboration with World Economic Forum. EPI provides policy insights and tracking of trends in sustainability and is a power tool to measure sustainability around the world. As per EPI 2018, India ranks 177 out of 180 with a score of 30.57. Andhra Pradesh, ranked 140 with a score of 45.15.

Green Vision

Andhra Pradesh has prepared "Green Vision of Andhra Pradesh for Sustainable Inclusive Double-Digit Growth" highlighting the initiatives of the state towards achieving Green economy.

THE BUILDING BLOCKS OF THE GREEN ECONOMY

The Green Economy of the state is structured around six building blocks (Figure xiii-1 on page 203):

» Sustainable Water Use: The state vision proposes to make it 100% drought proof and provide water security to all its citizens for domestic, irrigation and industrial needs and to maintain the ground water levels between 3-8 meters below ground level

» Green Cover: The state government has set an ambitious target of 50% green cover for the State by 2029 as it envisions a green Andhra Pradesh with abundant green cover and thriving biodiversity.

» Clean Energy: The state government has put forward an ambitious goal of increasing the renewable energy generation to 40% of the total energy mix, primarily from solar and wind energy by 2029 and energy efficiency measures to achieve 25% reduction in energy consumption.

» Healthy Environment: The government envisions that living spaces will be transformed into clean and healthy spaces with reduced air, noise and water pollution, 100% solid and liquid waste management, Zero budget natural farming, efficient public transport network and clean energy transport systems.

» Disaster Resilience: The government is focusing on infrastructure resilient to disasters and strengthening the current disaster management capacity to reduce the impact of disasters

» Climate Change Mitigation: To minimise the impacts of climate change it is proposed to implement State Action Plan for Climate Change and reduce Green House Gas Emissions.

SUSTAINABLE WATER USE:

Andhra Pradesh envisions becoming a drought-proof state and capable of providing water security to all its citizens for domestic, irrigation and industrial needs. In other words, the vision ultimately seeks to make Andhra Pradesh a water sufficient state through sustainable use of its water resources. Therefore, sustainable water conservation and management are essential for Andhra Pradesh, especially as it is a lower riparian state and a majority of the state's population depend on agriculture for their livelihoods.

BUILDING BLOCKS OF THE GREEN ECONOMY

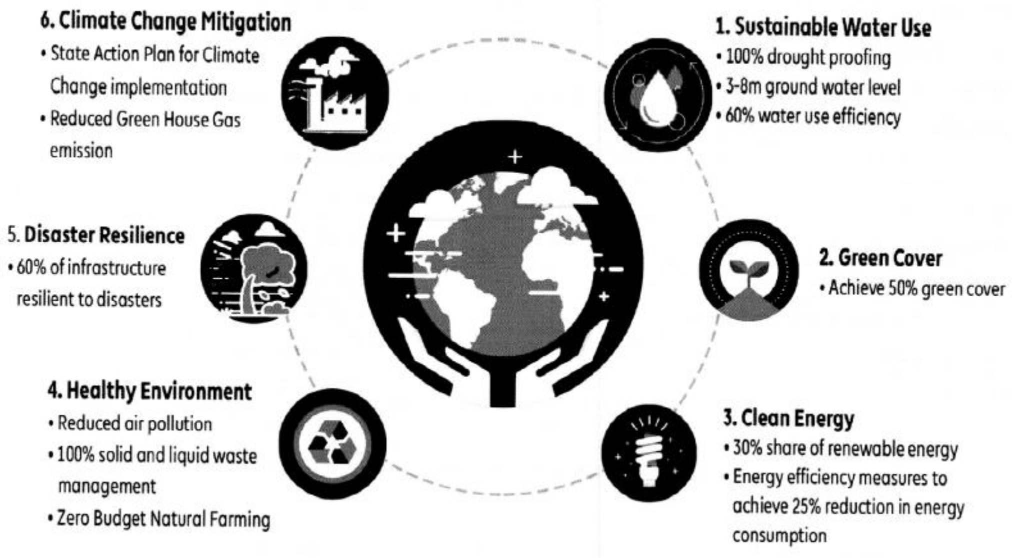

Figure xiii-1: The six key targets for a Green Economy

Despite of deficit rainfall during the last four years, growth rate in agriculture sector has increased from 3.55% to 17.76% owing to better water management in the state. Government adopted the following strategies to achieve the vision of making the state drought proof and to provide water security to all its citizens:

Interlinking of Rivers:

To transfer water from surplus basins to deficit basins, the government have taken the task of interlinking of all major rivers in the state.

Pavitra Sangamam - Pattiseema lift scheme

The major rivers of Godavari and Krishna are already linked in a record time of one year. In 2015-16, 4.21TMC water was diverted saving Khariff crop in 8 lakh acres in Krishna delta. During 2016-17, 55.62 TMC of water was diverted and khariff crop in 13.08 lakh acres in Krishna delta was supplemented with this water. During 2017-18, 105.90 TMC water was diverted facilitating the farmers of Krishna delta to go for transplantation in June itself. During 2018-19, 96.94 TMC water is diverted. The saving in Krishna water allotted to Krishna delta enabled drawl of water from Pothireddypadu and through Handri Niva Sujala Sravanthi (HNSS) and Mutchumarri to meet the drinking water and irrigation requirements of Rayalaseema.

Mahasangamam

It is proposed to link Godavari and Penna on one side and Godavari – Champavathi /Nagavali link through Uttarandhra Sujala Sravanthi and Vamsadhara – Nagavali and Nagavali – Swarnamukhi, Vegavathi, Champavathi rivers on other side and Vamshadhara-Bahuda creating a grand link of all major rivers in the name of Mahasangamam.

Polavaram Project

Government has given highest importance to the completion of the Polavaram project, which is likely to become the lifeline of the state. Works are in progress and it is scheduled to supply water by gravity in next Khariff season. As per the plan, the project is targeted to be completed by 2019.

Priority Irrigation Projects:

To create 19.2 lakh acres of new Irrigation potential and stabilization of 42 lakh acres, government has prioritized 62 projects. Out of these, 17 projects are completed and inaugurated, 6 projects are ready for inauguration, 26 projects are under progress and 13 new projects are at various stages of sanction and grounding.

Water Conservation Measures:

84.51 TMC of water is additionally stored in the tanks and other water bodies and 7.11 lakh acres of ayacut is stabilized due to large scale water conservation measures such as de-silting of tanks, cascading of tanks, construction of check dams, percolation tanks, farm ponds and promoting micro irrigation like drip & sprinkler irrigation.

ACTIVITIES	ACHIEVEMENTS UP TO 2017-18
De silting of Tanks	89.73 crore Cum
Tank bund strengthening	674.72 lakh Cum
Concrete for Sluices and Weirs	33.33 lakh Cum
Repairs and Replacement of shutters	15,699 numbers
Cascades developed	3,348 numbers
Check Dams	93,308 numbers
Farm Ponds	8.356 lakh numbers
Other water harvesting structures	8.134 lakh numbers
Soil Moisture Conservation Works	91,323 numbers
Elephant Proof Trenches/Water Absorption Trenches	7291.63 km
Staggered Contour Trenches	15.00 lakh numbers
Percolation Tanks	27,866 numbers
Rock Fill Dams	1,908 numbers

Table xiii-57: Activities and achievements in water conservation

Awareness campaigns are taken up under Neeru-Chettu and Jalasiriki Haarathi to create awareness among the people about value of water and the need for water conservation and optimum utilisation of water.

Ground Water

The aim of the government is to maintain the ground water level between 3 to 8 meters. Due to large scale water conservation measures taken up, area with ground water level greater than 8 meters has reduced from 62% to 58%. Number of deep water-level mandals has come down from 200 to 179 and number of deep water-level villages has come down from 2,874 to 2,297. The deep water-level areas in the state have come down from 62% to 58%. The availability of ground water has increased from 646 TMC to 708 TMC. This has enabled increase in the extent of ayacut irrigated from ground water sources besides facilitating conjunctive use of ground water and surface water in many Projects.

Water management:

Conjunctive use of ground water and surface water is being encouraged in command areas. NTR Jalasiri programme is implemented to promote conjunctive use in the state - 21,000 bore wells have been drilled for small and marginal farmers so far. The over exploited mandals have come down from 61 to 45 and over exploited villages have come down from 1227 to 1094 villages. The gross additional ayacut under ground water has increased by about 5.0 lakh acres with water conservation and management practices.

To promote optimum utilization of water, micro Irrigation facilitates have been created in 11.53 lakh hectares so far, and the target is 25 lakh hectares by 2023-24 and 1 crore acre by 2029.

Mobile Lifts & Rain Guns have been introduced for dry spell mitigation. 13,000 rain guns have been deployed to alleviate drought situation in Rayalaseema.

Water Monitoring System

The state has established world class monitoring network with more than 4000 real-time sensors to capture hourly data with 99% accuracy to monitor and manage water resources which includes, 1876 Automated Weather Stations, 76 reservoir water level monitoring sensors, 959 soil moisture recording sensors, 86 global radiation sensors and 1258 piezometers for real time groundwater levels with digital water level recorders and telemetry.

Action Plan for Sustainable Water Use:

In order to realize the states vision to increase the efficiency of water use to 60% by 2029, to make the state 100% drought proof and to maintain the ground water levels between 3-8 meters below ground level the following measures are proposed:

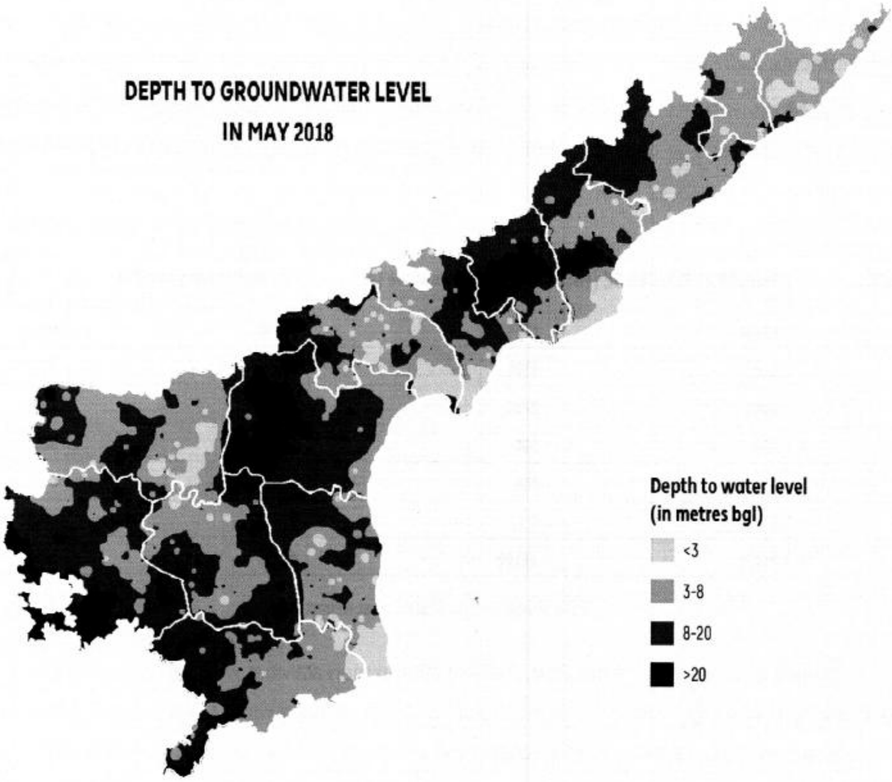

» Completion of ongoing projects: Efforts are to be made for completion of all the ongoing Projects including interlinking of rivers to create irrigation facilities to the entire culturable command area of 199.04 lakh acres to make the state drought proof and to provide water security to all citizens.

» Micro Irrigation: The aim of creating micro irrigation facilities to 1 crore acre by 2029 is to be achieved for optimum utilisation of water to meet the requirements of irrigation, drinking water and industrial needs. To promote micro irrigation like sprinkler or drip irrigation under all the lift irrigation schemes to ensure optimum utilization of pumped water at the same time promoting massive plantation activity.

» Operation and maintenance works: To be taken up every year to prevent gap ayacut and to maintain the irrigation systems safe and secure to protect from floods and other disasters.

» Participatory irrigation management: To make the water users associations responsible for water management.

» Integrated water management: To be promoted with conjunctive use of surface and ground water and the farmers are to be educated on these aspects for optimum utilization of water.

» 60% Water use efficiency: Aggressively promote water use efficiency and water productivity improving technologies and practices in all sectors of water use, especially in agriculture and promote effective waste water management and water recycling to make increasing amounts of water available for the industries.

GREEN COVER

The state government has set an ambitious target of 50% green cover for the State by 2029 as it envisions a green Andhra Pradesh with abundant green cover with thriving biodiversity, which at the same time acts as a huge carbon sink. The objective is to create a sustainable living space for the citizens of the State while at the same time doing its part in creating a safer and sustainable planet.

Strategies adopted to improve Green Cover in the State

The state added 2141 km2 of forest cover between 2015 and 2017, the highest among all states, owing to plantation and conservation activities during this time. The state has contributed to a positive change of 37 km2 of Mangrove forests and ranks 2nd in the country. The is due to the following efforts taken by the government to make Andhra Pradesh a harbinger of sustainable development and to protect and enhance its biodiversity.

» Plantation in Reserve Forest: 28,821 ha of block plantations have been successfully raised in an intensive manner under various state and plan schemes. Greening of hillocks over an area of 3210 ha and 26,633 km of Avenue plantations were raised by involving all departments. 2,627 km of Avenue plantations, Barren hill afforestation were raised over an area of 2794 ha.

» Coastal Areas: Lot of efforts were made to increase the green cover in coastal areas with mangroves and shelter belts given priority in planting programmes. The state has contributed to a positive change of 37 km2 of Mangrove forests and ranks 2nd in the country.

DISTRICT	MODERATELY DENSE (HA)	Open Mangrove (ha)	Total Mangrove (ha)	Change w.r.t 2015 Assessment (ha)
East Godavari	12600	6200	18800	400
Guntur	3500	3300	6800	1800
Krishna	5000	8700	13700	1100
SPS Nellore	200	800	1000	500
Prakasam	0	100	100	0
West Godavari	0	0	0	-100
Total	21300	19100	40400	3700

Table xiii-58: Indian State Forest Report 2017

» • Plantation Outside Reserve Forest: Since 2014, massive afforestation activities were taken up with a total of 90.84 crore seedlings distributed to public and planted in village poramboke lands, revenue waste lands, avenue plantations along the state vand national highways, institutional lands, school, college and university compounds office complexes etc., contributing to the increase in green cover, home stead plantation in 11,35,945 number of households, Institutional plantation in 4,242 number of institutes, 1,777 ha block plantations, 23,920 ha bund plantations, 416 village parks have been taken up since the formation of "Navya Andhra".

» People's involvement: As part of "Prakruti Pilustondi" awareness programme, the government has been successfully conducting events like green runs, cycle rallies, trekking, visits to natural forest areas, debates, group discussions, elocutions, seminars, essay writing, quiz and painting competitions etc., on nature and environment and value of forests to the humanity and conservation of biodiversity and in mitigating climate change impacts. Students and public women self-help groups were actively involved in these programmes in large numbers for tree planting and monitoring the survival of plants and awareness creation.

» Soil and moisture conservation work: Government has taken up massive soil and moisture conservation works for reforestation of degraded forest, improving ground water table and arresting soil degradation. A total of 348.02 lakh cum additional earth work has been done from 2014 onwards. As a result, the water bodies within forest areas have been increased and the ground water table has increased significantly in the forest fringe areas helping the farmers and wildlife. An increase of 317 km2 has been observed in the water body coverage within forest as compared to 2005 as per India status of Forest report, ISFR, 2017.

Action Plan for 2019-2029

The green cover action plan 2019-29 envisages to achieve forest cover and tree cover to 50% of the total geographical area through multi sectoral strategy with a combination of Forest & Non-forest eco systems, land uses, and restoration approaches which can be accommodated within a landscape to achieve sustainable living space, environmental service provisioning, and biodiversity conservation. Out of the total geographical area of 162.97 lakh hectares, forest and tree cover spreads across 23.39 lakh hectares and 8.84 lakh hectares respectively and together constitutes 19.69% to the total geographical area.

It is proposed to bring an additional area of 49.67 lakh hectares under forest and tree cover to achieve 50% of green cover. An integrated action plan has been prepared to add 11.06 lakh ha of forest cover and 38.61 lakh ha of tree cover in non-forest areas viz., 15.97 lakh ha in horticulture tree crops, 16.41 lakh ha of plantations/other tree crops and 6.23 ha tree growth in barren and uncultivable lands. The details of area are given in Annexure.

Action plan on both forest lands and non-forest lands is essential to achieve 50% green cover. On forest lands, in terms of rehabilitating the degraded forests and improving other forest areas and in respect of non-forest lands by creating additional tree cover through conversion from agriculture to horticulture tree crops, agroforestry, farm forestry, urban and peri-urban forests, nagaravanams, pallevanams, roadside avenues, canal bank plantations etc. Sector-wise interventions to improve green cover area are as follows.

Forest Cover Improvement- Forest department:

» Conservation Prioritization and Strategy for restoration in Eastern Ghats: Identification of suitable areas – Scale of degradation, ecological function and responsive to short – and long-term environmental changes through classification of landscapes, mapping of degraded forest areas, assessments of forest cover change dynamics in different landscapes and microclimates, landscape ecological analysis and habitat suitability analysis for greening priority.

» Developing Restoration Strategy for different habitats by converting 11.06 lakh ha of scrub and non-forest areas into open forest and bringing positive forest cover changes in 23.39 lakh ha and Restocking of Plantations.

» Miyawaki method: execution of Miyawaki method of cultivation in selected regions based on the Agro – ecological zones identifying favourable Agro forestry species.

Coastal Areas –Forest Department & Coastal Regulation Zone Authority:

Major damages to people and property was averted in the recent cyclone Phethai in East Godavari because of the existence of Koringa mangrove forest sanctuary. It is planned to further cover the entire coastal area by:

» Development and restoration of shelterbelts, mangrove forests and littoral forests

» Incentivisation for raising palms, casuarinas plantations and tree species up to 1KM from high tide line

» Developing an Integrated Coastal Zone Management Plan to Mitigate Cyclones, Storm surges and Coastal Flooding

Horticulture and Perennial Tree Cover Improvement –Horticulture Department

» Bringing an additional area of 15.97 lakh ha under Horticulture

» Improving productivity in existing 6.61 lakh ha horticultural crops

» Encouraging Agro forestry with backward and forward linkage such as free supply of seedlings through nurseries and linking with marketing has been quite successful in Haryana

» Rain fed/un irrigated area to the extent of 32 lakh hectares is available which is cultivated by different agricultural/Horticultural crops. Horticultural crops/Orchards/Agro Forestry can be developed in this area.

» Plantations & Tree groves development – Social Forestry, Industries and PR & RD departments:

» Ensuring economic viability for the existing 2.1 lakh ha of Subabul, Casurina & Eucalyptus plantations

» Bringing an additional area of 16.41 lakh ha of permanent pastures, land under miscellaneous trees and groves, cultivable waste and other fallows for greening

Creation of Food Forests through Permaculture

» Mission mode planting on outside forest area through distribution of free plants/ seedlings through nurseries suitable to the agro-climatic conditions

» Plantation of trees bearing non-edible oil seeds on Government/ Community waste land, degraded forest area and other fallow lands (National policy on Bio-Fuels under Ministry of Renewable Energy)

Afforestation of Barren, Uncultivated and vacant lands etc – Social Forestry, Panchayat Raj and Rural Development, Municipal Administration and Urban Development Department, Transport & Water Resources departments

• Bringing an area of 6.23 lakh ha for greening through watershed treatment

» Saturating entire road network with avenue plantations

» Taking up linear block plantations all along irrigation channels

- Urban Forestry, Palle Vanam
- Massive afforestation can be undertaken along the railway lines, roads and canals, on common and institutional lands

Eco-tourism

The state has rich diversity of plant and animal life and several places of aesthetic beauty waiting to be explored. Andhra Pradesh has immense potential for promoting eco-resorts and for positioning itself as a front runner in eco-tourism not just in India but also in South East Asia. To promote eco-tourism, rich flora and fauna, wildlife conservation and beautiful landscapes of Andhra Pradesh at national and international platforms, the facilities in 24 Eco-Tourism centers have been upgraded, 6 new Eco-Tourism centers are being developed and 9 locations have been taken up for upgradation and 11 locations are identified for temple Eco-parks and works are under progress.

Nagaravanams in ULB's-to achieve saturation by March 2020

They act as green lungs of the cities by augmenting ecological rejuvenation and helps in improvement of cities by pollution mitigation, cleaner air, noise reduction, water-harvesting and reduction of heat islands effect and making cities climate resilient. It also helps in creating awareness on plants and Bio-Diversity. To provide wholesome living environment and contributing to smart, clean, green and healthy Cities to Urbanites 10 Nagaravanams established in 2017-18. During 2018-19, 9 more new nagaravanams are being established and upgradation of 6 Nagaravanams are under progress.

Biodiversity conservation

Biodiversity provides valuable ecosystem services that are necessary to sustain life on the planet earth. Our economic progress is closely linked to environment and biodiversity status. The state of Andhra Pradesh is blessed with rich biodiversity with 5757 species of fauna and 2800 species of flora, the A.P. State Biodiversity Board is striving hard to protect the valuable bio-resources and taking actions to use these resources sustainable by way of constitution of Biodiversity Management Committees, documentation of biodiversity in the form of preparation of Peoples Biodiversity Registers, establishment of biodiversity parks/medicinal plant nurseries and regulating the access of bio-resources through Access and Benefit Sharing Mechanism.

CLEAN ENERGY

A high growth scenario under the vision entails a corresponding increase in the demand for energy resources. This entails an installed capacity of 56 GW by 2029 from the current capacity of 19.08 GW (it was 9.529 GW during 2014). Correspondingly, a threefold increase in energy demand is projected from the current 62 billion units to 179 billion units by 2029. The current per capita consumption is 1,174 kwh and 3,500 kwh is the per capita consumption targeted for 2029.

Since the government has committed to meet this growing energy needs at affordable price through clean sources, the prime focus will be on two broad aspects of clean energy, namely Renewable Energy Generation and through improved Energy Efficiency. In order to accelerate the capacity addition in renewable energy sector, particularly in wind and solar power sector, the government has come up with AP Solar Power Policy 2015 and AP Wind Power Policy 2015 with fiscal incentives for large scale promotion of projects. In 2016, Ministry of New and Renewable Energy has estimated that the state has Renewable energy potential of 54,916 MW. The AP State is first in the country that announced policy for promotion of solar and wind hybrid power projects.

Renewable Energy

The state government has put forward an ambitious goal of increasing the renewable energy generation to 40% of the total energy mix, primarily from solar and wind energy. As a result of policy push and promotion, the cumulative renewable energy capacity in the state touched 7, 464 MW which includes 4,059 MW of wind and 2,591 MW of solar energy. The state has a renewable energy share of 22% in its total electricity mix as against share of 10% for India. it was less than 2% in 2013-14 for AP. The power supply from renewable energy sources resulted in reduction of about 12.7 million tons of GHG emissions in the state from 2016 to 2017. The following strategies are adopted by the government towards clean energy:

- Solar Parks - Under the Solar Park initiatives taken by MNRE, the Govt. of A.P. is the first state signed MOU with GOI to develop solar parks and has planned to develop solar parks in the state. 4000 MW capacity solar parks are being developed in the state

in Anathapuramu, Kurnool and Kadapa districts of which 1,850 MW are already commissioned. The 1000 MW Kurnool solar park is the largest solar park at one location when it was commissioned.

- » Solar Pump sets - NREDCAP has formulated an innovative scheme for large scale promotion of solar pump sets to benefit the farmers and to minimize the subsidy component towards free power to the State Government.
- » Waste to Energy Projects - Waste to energy projects in 10 clusters with a capacity of 63 MW is being taken up for scientific and efficient municipal waste management.
- » Solar Rooftop Programme - The government is promoting solar rooftop schemes by encouraging consumers across categories to install such systems through net metering as well as gross metering options. Around 68 MW of Solar rooftop has been installed in the state as on November 2018.
- » 160 MW Wind Solar Hybrid Project - The state is also taking up 160 MW Wind Solar Hybrid Project with storage. This would be the first of its kind "Wind Solar Hybrid Project Storage" in the entire world and would be completed by mid-2019.
- » BLDC pumpset Scheme - With an ultimate commitment to increase the income of farmers, provide assured power to agriculture pump sets during day time and change the agriculture as a most reliable sector, State government is contemplating to introduce another unique "Grid connected solar pumpset and income generating scheme" using Brushless DC motor(BLDC) pump sets. A pilot project of replacing 250 conventional pump sets with grid connected Solar BLDC pump sets was successfully completed.

Energy Efficiency

The government has proposed to increase the energy efficiency and quality of power in the state to evolve into an energy efficient society by implementing efficiency measures in industry, agriculture, residential, commercial and public infrastructure. A reduction of 25% of the current energy consumption from these sectors is envisioned as a target for energy efficiency.

Energy Efficiency and Conservation Measures

INDICATORS	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2029-30
Total Installed Capacity (GW)	18.49	19.08			25		31	56
Renewable energy installed capacity (GW)	6.69	7.25	11	15	18	21	23	36
Per capita power consumption (KWh)	1101	1174				2300	2500	3600
T&D losses (%)	9.72	9.3	9	7	6	5	<5	<5
Prakasam	0	100	100	0				
West Godavari	0	0	0	100				
Total	21300	19100	40400	3700				

Table xiii-59: Indian State Forest Report 2017

Andhra Pradesh has always been a pioneer in adopting energy efficiency programmes. A State Energy Conservation Mission (SECM) has already been established in order to promote and implement energy efficiency measures in the state. The state is promoting energy conservation and efficiency measures in a big way, with following schemes which resulted in huge energy savings:

- » Unnat Jyothi by Affordable LEDs for All (Ujala): 2.20 crores. LED bulbs have been distributed to households as a replacement for incandescent bulbs.
- » LED Street lights in all Municipalities: All the ordinary street lights were replaced with LED Street lights in all 110 Municipalities of the state. 6.23 lakh street lights have been replaced in urban local bodies with energy efficient lights. Centralized Control & Monitoring System (CCMS) for analyzing the energy savings on real-time basis apart from centralized control of all the street lights from a single source is also completed in more than 85 municipalities and they are linked to CM dash Board. CCMS installation is under progress in the remaining towns.
- » LED street lighting project in Gram Panchayats: 20.09 lakh street lights have been replaced in Gram panchayats with energy efficient lights.

» Distribution of Energy Efficient Ceiling Fans and tube lights: 2.84 lakh energy efficient fans are distributed and 1.42 lakh numbers of energy efficient tube lights have been distributed to the households.

» Agricultural demand side management: The use of energy efficient pump-sets in agriculture has been initiated under the State Energy Conservation Initiative in order to prevent water wastage and to improve energy efficiency. 44,874 No's of non-ISI pump sets have been replaced with energy efficient ISI Pump sets. A target of one lakh in-efficient pump sets were proposed for replacement with energy efficient ISI pump sets.

» Solar pump sets: 31,725 No's of solar pump sets has been installed in the state as on November 2018.

» Perform Achieve and Trade (PAT) scheme: is implemented to promote energy efficiency in municipalities, DISCOMs, industries and buildings.

» "The state has been ranked as No.1 in energy efficient activities by World Bank and has won almost all the awards instituted by Ministry of Power, Government of India. and Bureau of Energy Efficiency Services."

Action Plan:

» Uninterrupted power supply will be provided 24/7 with 35% of power being generated from renewables

» Promoting solar parks, solar rooftop and wind power to achieve minimum 40% renewable energy by 2029 and initiatives to achieve to its maximum potential

» Borewells with solar pumps: Conversion of inefficient pumps & making it mandatory for new pumps help shift the agriculture load and meet the power demand during the day time

» Technology upgrade: Energy efficiency of thermal power plants to be improved by upgrading the technology. Clean coal technologies such as Ultra super critical technology-based power plant improves the efficiency by about 21% when compared to sub-critical technology-based power plant.

» Increasing gas-based power generation to the maximum extent possible.

» Enhancing the implementation of the ECBC and gradually making it mandatory for various building sizes and categories and implementing in existing buildings by retrofitting.

HEALTHY ENVIRONMENT

Clean and livable cities are one of the top priorities for Andhra Pradesh. By 2029, 43% of the state's population is expected to live in urban areas, owing to rapid industrialization and urbanization of the state. Such a case would warrant safe and sustainable urban spaces. The government envisions that living spaces will be transformed into clean and healthy spaces with effective solid and liquid waste management systems, energy efficient buildings and use of clean energy solutions, efficient public transport network and clean energy transport systems.

The focus areas under Healthy Environment are:

» Air quality

» Noise pollution

» Water pollution

» Solid and liquid waste management

» Sustainable agriculture

By 2029, the state targets to achieve 100% solid and liquid waste management, 100% ULBs with outdoor air pollution levels under permissible limits and no households using solid fuels as primary source of energy. It also targets sustainable industry in the state targeting to achieve 100% hazardous waste treated and 100% industrial waste water treated and reused by all Industries / industrial clusters having effluent treatment plants.

Air Quality

Air Quality will be a serious issue in the future, owning to an increase in urban population and rapid increase in vehicular traffic. Air quality is deteriorated in most large cities in India, a situation driven by population growth, industrialization and increased vehicle use and is one of the most pressing environmental concerns. Ensuring that no standards are violated is the key to maintain good air quality.

Air Quality Monitoring and reducing the Air pollution levels to permissible limits:

AP Pollution Control Board (APPCB) is mandated to plan a comprehensive programme for prevention, control and abatement of air pollution and to secure the execution thereof. A network of 39 monitoring stations has been put in place throughout the state to assess the air quality and its changes. Based on the monitoring results and trends, the government is in position to take preventive measures to control air pollution from different sources. The information collected on Air

CITIES	NUMBER OF LOCATIONS	GOOD (0-50)	SATISFACTORY (51-100)	MODERATE (101-200)	POOR (201-300)	VERY POOR (301-400)	SEVERE (401-500)
Visakhapatnam	8	3	28	40	0	0	0
Vizianagram	1	0	9	0	0	0	0
Srikakulam	1	0	5	0	0	0	0
Kakinada	1	0	1	7	0	0	0
Rajahmundry	1	1	1	7	0	0	0
Eluru	1	0	9	0	0	0	0
Vijayawada	3	0	27	0	0	0	0
Guntur	1	9	0	0	0	0	0
Ongole/Prakasam	1	0	8	0	0	0	0
Nellore	1	0	8	0	0	0	0
Kurnool	1	0	4	4	0	0	0
Ananthpur	1	0	1	7	0	0	0
Tirupathi	1	4	5	0	0	0	0
Tirumala	1	1	5	3	0	0	0
Chittoor	1	0	9	0	0	0	0
Yerraguntla	1	0	9	0	0	0	0
16	25	18	129	68	0	0	0

Table xiii-60: Status of Category wise number of AQI in cities during December 2018

AQI CAREGORY	AQI	COLOUR CODE	POSSIBLE HEALTH IMPACTS
Good	Upto-50		Minimal Impact
Satsifactory	51-100		Minor breathing discomfort to sensitive people
Moderate	101-200		Breathing discomfort to the people with lungs,asthma and heart diesases.
Poor	201-300		Breathing discomfort to the most people on prolonged exposure
Very Poor	301-400		Respiratory illness on prolonged exposure
Severe	401-500		Affects healthy people and seriously impacts those with exiting diseases.

pollution is sent to Transport department, Police department, Municipal authorities and District Collectors for taking corrective actions at their level.

There are six Air Quality Index (AQI) categories, namely Good, Satisfactory, Moderately Polluted, Poor, Very Poor and Severe. Each of these categories is decided based on ambient concentration values of air pollutants and their likely health impacts (Known as health break points). AQI gets prepared on a regular basis and is uploaded in the APPCB website as well as CM Dashboard for the benefit of general public. December 2018, AQI at 25 locations in 16 cities/towns indicated that 18 are under good category, 129 satisfactory category, and 68 moderate category:

Actions proposed to reduce air pollution:

» Sustainable Transport: Smart infrastructure is planned for the state incorporating principles of sustainability and environment friendliness

» "Electric Mobility Policy 2018-23": The government focuses on electric mobility to reduce pollution levels and has introduced "Electric Mobility Policy 2018-23". This policy aims adoption of Electric Vehicles that eventually lead to healthier climate. It is proposed for 10 lakh e-vehicles on roads in next five years.

» Encouraging non-motor transport: Importance is given to Pedestrian and cycle tacks. It is targeted to provide cycle tracks in ULB's by March 2029.

» Efficient multi-modal public transport System - A revival of public transport systems in the urban areas of Andhra

Pradesh is necessary in order to eliminate issues such as congestion, air pollution, and high fuel consumption. Developing a comprehensive multi-modal public transport system with considerable urban planning to ensure last mile connection through various modes of transport, such as metro, bus, cycles etc.

High quality public transport infrastructure is being planned with an electric Bus rapid transit system to be rolled out in a few months. It is proposed to achieve 50% modal share of public transport by March 2024.

» Green cover: Massive efforts are taken and proposed for road side plantation, institutional plantation. Canal side plantation, Greening of Hillocks and Nagaravanams which act as green lungs of the cities helps in improvement of cities by pollution-mitigation, cleaner air, noise reduction, water-harvesting and reduction of heat islands effect and making cities climate resilient.

» Policy: Enforcement of fines for air and noise pollution, ban on industries emitting high pollution within city limits, crop residue burning on fields and open waste burning to be banned.

Noise Pollution – Monitoring:

Ambient noise levels in the state is monitored at four locations continuously by installing Real Time Noise Monitoring Stations (RTNMS) at Visakhapatnam, Vijayawada and Tirumala.

At present noise levels are not exceeding the standards stipulated for commercial, residential and sensitive zones at all the locations in day and night time. Noise levels during Deepavali festival is monitored every year as per the directions of Ministry of Environment and Forests (MoEF). During Deepavali, the noise levels are little higher than the normal day values.

Water Pollution – Prevention, Monitoring and its abatement

Water quality of rivers, lakes, canals, drains, ground water, coastal waters, etc. throughout the state under the following programmes/projects is monitored:

» Water quality monitoring of rivers, lakes, canals, ground water, STP outlets, etc. under National Water Quality Monitoring Programme (NWMP)

» Water quality monitoring of Kolleru lake

» Water quality monitoring of rivers, canals, lakes, etc. during Ganesh idol immersion in various cities and towns.

» Monitoring of sea water quality all along the coast of Bay of Bengal under Coastal Ocean Monitoring and Prediction System (COMAPS)

Water quality monitoring under National Water Quality Monitoring Programme and National River Conservation Programme is done at 51 stations on monthly or half yearly basis. Water quality monitored at these stations at regular interval has found to be of 'C class' i.e. the water is fit for drinking with conventional treatment and the BOD < 3 mg/lt which is satisfactory.

Solid and Liquid waste Management

The government is committed to achieving universal access to sanitation and making the entire state smart, clean, safe and healthy. To ensure sustainability of all its urban and rural areas, it aims to be declared as an ODF+ state by December,2019 provide every GP / Ward with functional water conservation and water harvesting structures and to establish functional solid and liquid waste management system.

Urban Solid and Liquid waste management

ODF+ status for ULBs - to achieve saturation by March, 2019 - Having achieved ODF status for all 100 ULBs, the government has moved on to focusing on ODF+ outcomes. As one of the steps towards this goal, FSTP (Fecal sludge treatment plants) is proposed to be set up to cover in all 110 ULBs. FSTP tenders floated for 32 AMRUT cities and 76 Non AMRUT ULBs.

Solid waste management:

» Waste segregation and collection: 99.2% collection efficiency is achieved by covering 32,64,562 out of 32,90,889 households under door to door waste collection; 99.75% garbage lifting is achieved by lifting 1,94,210 MT out of 1,94,697 MT generated;

» Waste to compost: the government has taken up 48 waste to compost projects to process municipal solid waste of 1305 TPD covering 49 ULB's. 46 waste to compost are awarded to process municipal solid waste with a capacity to handle 1224 tons of waste per day covering 47 ULB's. 2 projects covering 2 ULB's for processing 81 TPD is yet to be awarded;

» Waste to energy: Waste to energy projects in 10 clusters with a capacity of 63 MW is being taken up for scientific and efficient municipal waste management.

Liquid Waste Management:

» Sewage Treatment Plant: to achieve 100% from the

current 26.41%. 26.41% of the liquid waste is being treated in the state with a capacity of 450 MLD sewerage treatment plants. 581 MLD works are in progress and the remaining are proposed to be completed under the Critical Infrastructure Investment Plan (CIIP) projects announced by MAUD;

» Storm water Drainage:77.84% pucca drains covered, it is proposed to achieve saturation by April, 2019

Rural Solid and Liquid waste management:

Swachch Andhra –Construction of IHHLs and ODF + : to achieve Saturation of ODF+ status in all GPs by December, 2019.

The Government of A.P has taken the massive program of construction of IHHLs under Swachch Andhra Campaign to make the villages free from open defecation. At the time of state bifurcation, the coverage of rural families with IHHLs was 22.34 lakh (33.94% of total households) with no Gram Panchayat (GP) declared as ODF. With the impetus given by government, 35.64 Lakh IHHLs have been constructed within a span of four years and transformed the state with 100% safe access to toilets in the rural areas. State was declared as ODF on 7th July,2018 and the efforts of the state have been recognized by Government of India through "Swachch Sarvekshan Grameen Award 2018". Subsequent declaration of ODF, State is now moving towards ODF Sustainability & ODF+ (Solid Liquid Waste Management) activities.

Solid waste Management in GPs: to achieve saturation by December 2019

Solid Wealth Processing Centers: In order to effectively tackle the solid waste generated in villages, the Government has launched the Zero Waste Panchayat Project in the year 2016 which offers a comprehensive solution for scientifically treating different kinds of solid waste materials at a designated place named as Solid Wealth Processing Centre (SWPC).

The bio degradable waste is being converted as organic manure and non bio degradable dry waste material is segregated item wise and sold to bulk purchasers. The state government is working with a vision to construct 9000 SWPCs and so far 7813 SWPCs have been completed. Since inception of the program about 3,200 metric tonnes of vermi compost has been produced in the SWPCs and the compost is being marketed through AP MARKFED to farmers. Construction of 3,285 SWPCs are under progress.

Liquid waste management: Saturation by March 2022

Under Ground Drainage Systems: The Government is contemplating to construct Under Ground Drainage (UGD) System in all the habitations which are having more than 2000 population to effectively treat the liquid waste generated from rural households. UGD pilot projects have been taken up in 30 Panchayats to cover a length of 930Km and executing Pilot Projects in 12 Gram Panchayats to cover 239.74 Km. So far during 2018-19, a total length of 111.75 Km of UGD has been completed.

Soak Pits: Soak pits are being promoted in the Gram Panchayats with less than 2000 population to treat the gray water. Post reorganisation of the state, about 15,36,122 soak pits have been constructed. Plans are afoot to construct 4.49 lakh soak pits during 2018-19.

Sustainable Agriculture - 100% Natural farming state by 2024 by covering 6 million farmers

The vision of the Government of Andhra Pradesh is to universalize ZBNF and make AP a 100% natural farming state by 2024 by covering 6 million farmers.

Agriculture is transforming across the world, from unsustainable practices to sustainable practices of cultivation. Today, the challenges for agriculture in terms of sustainability are low productivity, loss of soil quality, low water use efficiency, excessive use of fertilizers, threat of rapid climate variations on productivity, wastage due to lack of post-harvest infrastructure and lack of value processing.

Zero Budget Natural Farming (ZBNF) is a farming practice that believes in natural growth of crops without adding any fertilizers and pesticides or any other foreign elements. The word Zero Budget refers to the zero net cost of production of all crops (inter crops, border crops, multi crops). The inputs used for seed treatments and other inoculations are locally available in the form of cow dung and cow urine.

To overcome the challenges in agriculture, the government is promoting Zero-budget Natural Farming for the comprehensive and long-term welfare and prosperity of farmers and to safeguard them from the adverse climate effects.

ZBNF is demonstrating resilience to climatic shocks, and more important, it as Regenerative agriculture, holds a significant promise for climate change mitigation. In 2017-18, this programme was expanded to 401 clusters, 334 mandals, 972

villages, covering 1.63 lakh farmers. 5.23 lakh farmers covered in 2018-19 and it is proposed to increase to 7.5 lakh in 2019-20.

DISASTER RESILIENCE

Andhra Pradesh is vulnerable to natural disasters and most parts of the state falls into one or the other vulnerable category. The coastal region is vulnerable to natural disasters such as cyclones, coastal inundation and floods, owning to its large coastline of about 1000 km and to the major river deltas Krishna, Godavari and Penna. Vulnerability across the coast is a serious issue as it is host to a large population of Andhra Pradesh. Major cities such as Visakhapatnam, Kakinada, and Machilipatnam are coastal port cities, while a majority of the urban centers in the state, especially in Krishna, Guntur, East and West Godavari districts are in the delta regions of Krishna and Godavari rivers. Apart from human vulnerability, huge infrastructure projects such as the coastal corridor and seaports are vulnerable to the forces of nature.

On the other hand, large parts of Andhra Pradesh, especially the Rayalaseema region is susceptible to droughts. Heat wave also is a major concern. It is thus an imperative for Andhra Pradesh to reduce the vul-nerability to natural disasters, embrace ourselves to the threats and take forward the socioeconomic growth of Andhra Pradesh.

Therefore, the government envisions that the state shall be prepared to natural disasters by strengthening the current disaster management capacity and to convert the infrastructure in the state to be disaster resilient. The following strategies are adopted:

Strategies to Minimize Natural Disaster Impacts

A world class gauging network is in place for real time monitoring of surface and ground water levels, urban flooding, lightning detection and cyclone & flood early warning.

Mapping & dissemination

For decision making and management:

» 24x7 data centre

» Digital data dissemination

» Real time Weather Data Mapping

Early warning system in place

» Cyclone & flood early warning (48-72 hour)

» Real time drought monitoring

» Mandal wise Vulnerability mapping of floods and cyclones

» Alerts for lightning & thunders storms

Real Time Governance (RTG):

Center established in the year 2017, offers seamless governance to its citizens. RTG integrates data from various sources that include surveillance system, drones, biometric augmented technology, machine learning technology etc. After the establishment of RTG, disaster management in AP has taken a new dimension.

Disaster management through RTG - Titli and Phethai Cyclone:

During recent cyclone Titli and Phethai RTG coordinated with all nodal departments involved in disaster management in addition to the Andhra Pradesh Weather Forecasting and Early Warning Research Centre (AWARE). AWARE provided weather forecast with the help of ISRO using European Centre for Medium Range Weather Forecast (ECMRWF) model to identify

INDICATORS	2018-19	2019-20
Cyclone ,Flood &Drought	AWS	1168
	ARG	708
	Tidal Gauges	5
	Doppler Radars	2
	Soil Moisture Sensors	959
	Lightning Detection Sensors	14
	Solar Radiation Sensors	86
Surface Water Levels	River Gauges	92
	RWLR	76
Ground Water Levels	Piezometers	1257

Table xiii-61: Warning systems and sensors

severe weather events medium to long range. Other global model outputs like Global Ensemble Forecast System (GEFS), Global Forecasting System (GFS) and ECMWRF 51 ensemble models are also analyzed at AWARE to provide accurate early warning.

RTG is able to provide early warning on intensity, landfall at 95% accuracy levels during the cyclones , Titli, Gaja and Phethai and death toll was reduced to single digits compared to earlier occasions. RTG provided accurate early warning, managed and monitored all activities such as rescue, relief operations, logistic planning, overseeing restoration operations, and damage assessment with more efficiency.

Dissemination of Information: Kaizala app

RTG opened control room with officers from all nodal departments to get the information and also to pass the information to the teams working in affected areas facilitating speedy decision making and simultaneous flow of information. All the teams are linked through Kaizala app to facilitate continuous flow of information to resolve issues within affected areas.

Way Forward:

RTG is planning to further harness this by leveraging technology to standardize the total disaster management cycle focusing on identifying the vulnerable areas in forecast mode to plan local resources, form action teams, estimating resources requirement from outside and put on alert the service providers of communication, power, water etc., so as to ensure uninterrupted or minimal disruption in basic services.

RTG is developing in house capacities to use mobile apps for positioning and movement of action teams close to the vulnerable areas with required tools and resources to attend local requirements, fixing of breakdowns, clearing of roads for smooth flow of traffic post disaster event. Also establishing fool proof mass messaging systems like cell broadcast, call centers to provide accurate information to citizen about the event guiding them to shelters or safer locations. RTG standardizing the process of ensuring the availability of civil supplies like food, water, milk etc., and essentials like medicines to all including those in shelters in time. RTG maturing the process of taking up rapid damage assessment through crowd sourcing, use of drones, using mobile apps on smart phones to move towards evidence-based damage assessment resulting faster relief or compensation to affected.

Core infrastructure and key facilities are to be made disaster resilient by adopting standards suitable to withstand worst possible scenarios.

CLIMATE CHANGE MITIGATION

As mentioned above, Andhra Pradesh is battered by various kinds of natural disaster, namely cyclones, storm surges, floods and inundation, drought and heat waves. Social and economic life of the people are hence characterized by vulnerability to recurring natural disasters. It is now estimated in the State Action Plan on Climate Change (SAPCC) that climate change will have profound impact on the nature and scale of these natural disasters significantly altering the corresponding vulnerabilities of the people.

Strategies to Minimize Climate Change Impacts

The state government has prepared the State Action Plan for Climate Change 2012 (SAPCC) to enable it to address existing and future climate risks and vulnerabilities. It has also gathered baseline data for 2014 and has developed the data sets required for monitoring the SDG climate change related targets through a study carried out by TERI, New Delhi, titled "Inventory of Green House Gas Emissions for Andhra Pradesh, 2014". The study has prepared a GHG inventory for the monitoring and evaluation of mitigation activities across sectors in the state.

Actions under SAPCC: Implementation of SAPCC to address existing and future climate risks and vulnerabilities. Under SAPCC, various actions have been initiated in a wide range of areas.

Inventory of GHG emissions: Andhra Pradesh is the first state in the country to take stock of the inventory of GHG emissions. The inventory provides information on emissions of Carbon Dioxide [CO_2], Methane [CH_4], and Nitrous Oxide [N_2O] from anthropogenic activities from energy, agriculture, industrial processes and product use (IPPU), waste and Land Use, Land Use Change, and Forestry (LULUCF). The net GHG emissions from the state, including LULUCF, in 2013-14 were 104.76 million tons of CO_2 equivalent (eq) of which CO_2 emissions were 82.85 million tons, CH_4 emissions were 0.78 million tons and N_2O emissions were 0.017 million tons. GHG emissions from energy, agriculture, Industrial Process and Product Use (IPPU) and waste sectors constituted 69.88%, 15.17%, 12.34% and 2.62% of the total CO_2 eq emissions, respectively.

Forest sector is a net sink, which has sequestered 13.73 million tons of CO2. The inventory also estimated the per capita GHG emissions of the state, which stands at 2.36 tons, compared to the national average of 2.28 tons.

Sector-wise break-up of GHG emissions

The analysis indicated that the highest contribution to GHG emissions were estimated from electricity generation (31.25%) followed by cement production (11.45%), other manufacturing industries (10.35%), manufacturing of iron and steel (9.95%), and road transport (7.56%). The top 10 sectors contribute to 92% of the GHG emissions from the total emissions has been tabulated.

A host of measures have been proposed to curb 92.48% emissions which come from top 10 sectors

SECTORS	SAPCC INTERVENTIONS AND STRATEGIES PROPOSED	ACTIONS TAKEN AND PROGRESS SO FAR
Forestry and biodiversity	Protection and conservation of forests and mangrove restoration, including fire protection	Planting within forest and outside forest area is given top priority to achieve 50% green cover by 2029
Energy	Energy efficiency and renewable energy	22% of energy supply from renewable energy sources is achieved; tops in energy efficiency measures.
Industries (including mining)	Enforce cleaner production processes and waste minimization across industries	5
Transportation	Enhance the share of public transport and cleaner fuels.	Introduced "Electric Mobility Policy 2018-23" and is proposed for 10 lakh e-vehicles on roads in next five years
Urban & rural development	Safe water supply and 100% coverage of sewerage and sanitation	50% of habitations have access to 55 lpcd water
Health	Studies to investigate links between pollution loads and disease patterns.	
State declared ODF.	Solar Radiation Sensors	
Research in climate change	Setting up of Climate Change Knowledge Center.	

Table xiii-62: SAPCC Interventions

Measures to reduce emissions due to Electricity Generation from thermal Power plants(31.25%):

» Power generation from natural gas reduces 27 to 54% of GHG emissions, Clean Coal technologies - Ultra Super Critical reduces 21% GHG emissions and 1 MWH of renewable energy reduces about 0.99 tons of GHG emissions w.r.t. coal.

Measures to reduce emissions from energy intensive industries: other industries (10.35%) , iron & steel (9.95%), commercial and residential (2.8%):

» Options of captive power requirements by renewable energy is to be explored , Strengthening and widening the implantation of the Perform Achieve and Trade (PAT) scheme, focusing on energy efficiency improvement in the MSME sectors.

Measures to reduce emissions from cement industry due to energy (4.81%) and non-energy (11.45%)

» Options of captive power requirements by renewable energy

» Thermal and electric efficiency: deployment of state-of-the-art technologies in new cement plants, and retrofit of energy efficiency equipment where economically viable

» Alternative fuels: use of less carbon-intensive fossil fuels and more alternative fuels and biomass fuels in the cement production process

» Clinker substitution: substituting carbon-intensive clinker, an intermediate in cement manufacture, with other, lower-carbon materials with cementitious properties

» Carbon capture and storage (CCS): capturing and storing CO2 emissions from cement production

Measures to reduce emissions from road transport (7.56%)

» Promotion of e-vehicles

» Public transport to be encouraged and pushed for

Sector	Sub Sector	Emissions in Million Tons of CO2 eq	% of Emissions out of Total
Energy - Energy Industries	Electricity Generation due to thermal power plants	37.02	31.25%
	Coal based 93.6%		
		34.5	29.25%
IPPU - Mineral Industry	Cement Production - Usage of fossil fuels such as coal, methane for non-energy purpose - Calcination of lime stone	13.57	11.45%
Energy - Manufacturing Industries	Other Industries - (Paper/pulp, Chemical, Rubber etc.,)	12.27	10.35%
Energy - Manufacturing Industries	Iron & Steel	11.79	9.95%
Energy - Transport	Road	8.95	7.56%
Agriculture Sector	Enteric Fermentation	8.25	6.96%
Energy - Manufacturing Industries	Cement	5.7	4.81%
Agriculture Sector	Agriculture Soils	4.43	3.74%
Agriculture Sector	Manure management	4.28	3.61%
Energy - Other sectors	Commercial& Residential - Kerosene/ LPG	3.32	2.80%
Waste	Industrial Waste water	1.7	1.43%
Energy -Energy Industries	Refineries	1.49	1.26%
Energy	Agriculture - Diesel	1.11	0.94%
Agriculture Sector	Rice cultivation	0.92	0.77%
Waste-Domestic and commercial wastewater		0.81	0.69%
IPPU - Chemical Industry	Ammonia Production	0.75	0.64%
Waste	Solid waste Disposal	0.56	0.48%
Energy -Transport	Shipping	0.52	0.44%
Energy -Transport	Railways	0.41	0.35%
IPPU	Non-energy product use	0.17	0.15%
Energy -Transport	Aviation	0.11	0.09%
Agriculture Sector	Field burning of crop residues	0.1	0.09%
Energy -Fugitive Emissions	Coal mining& Flaring	0.1	0.09%
IPPU -Chemical Industry	Nitric Acid	0.09	0.08%
IPPU -Metals industry	Ferro_alloys production	0.04	0.03%
Waste - Biological Treatment of solid waste		0.02	0.02%

Table xiii-63: GHG Emissions

- By pass roads around cities for trucks
- Cycling may be promoted in cities

Measures to reduce emissions from agriculture sector: enteric fermentation (6.96%), agriculture soils (3.74%), manure management (3.61%)

- Options to reduce Methane emissions from livestock: Selection of regionally appropriate forages, Practice rotational grazing and Selection of high-quality feed that will reduce methane released from enteric fermentation
- Options to reduce Nitrous oxide Emission Reduction Strategies from Agriculture Soils: Urea can be substituted by ammonium sulphate and ammonium phosphate Ammonium sulphate significantly reduces nitrous oxide and also slightly depresses methane production, usage of biofertilizers, soil microbes can be a mitigation measure to check the nitrous oxide emissions from agricultural soil, application of composted manure in the soil can reduce the direct, indirect loss of carbon from the soil
- Options to reduce Methane and Nitrous oxide through Manure Management: Cover manure storage facilities, Optimize manure application to soil, Capture and combust methane from manure

CONCLUSION

The Government of Andhra Pradesh is fully cognizant of the importance to have a greener and more sustainable state in future. It envisions a future when it uses resources rationally and efficiently, and its citizens live in a clean environment, free from the fear of damage to life and property from natural disasters. The government has designed the vision for a "Green Economy" for sustainable development, balancing economic growth and environmental sustainability. Strategies and action plans in six macro areas – sustainable water use, clean energy, green cover, healthy environment, disaster resilience, and climate change mitigation have been drafted to steer the government in its journey to achieve sustainability goals. Through these efforts, Aandhra Pradesh aims to become a role model in accomplishing developmental progress coupled with environmental sustainability.

ప్రతిజ్ఞ
గ్రామ అభివృద్ధి ప్రణాళిక - అమలుకై ప్రతిజ్ఞ

అనుబంధం – 2

KEY STRATEGIES RECOMMENDED		
S NO.	NEW STRATEGY / ACTION PROPOSED	CONCERNED DEPARTMENT
1	Redefine the mandates of the departments in view of emerging challenges, technological advancements and globalization	Chief Secretary
2	Create Empowered Committees for faster decision making	Chief Secretary
3	Bring all professional colleges, Polytechnics, ITIs and skill development under one department	Chief Secretary
4	Establish an independent department of Science and Technology	Chief Secretary
5	Establish Science, Technology & Research Institute	Chief Secretary
6	Establish a Technology Research Fund	Chief Secretary
7	Establish Institute of Leadership, Excellence & Governance	Planning
8	Design and coordinate capacity building program for government departments	Planning
9	Governance process reengineering to reduce time, officials and steps required to avail a service	Planning
10	Setting-up professional management for economic corridors	Industry & Commerce
11	Setting-up system for complete investment lifecycle support to industries	Industry & Commerce
12	Setting-up MSME corporation for active support to SMEs in the state	Industry & Commerce
13	Establishing Trade & Commerce wing in Industry & Commerce department	Industry & Commerce
14	Create a Digital Nerve Center tasked with connecting all the databases	e-Pragati
15	Create a Citizen Services Portal	e-Pragati

GOVERNANCE TRANSFORMATION

TECHNOLOGY, PROCESSES & INSTITUTIONS

Governance processes, capacity of the government and robust institutions are critical pillars to achieve the targets set in the vision of the state to become among the best states nationally and globally. In last 4 years, the state has taken several steps in this direction. New institutions such as Real Time Governance (RTG), e-Pragati, Economic Development Board (EDB) have been established and several others such as Institute of Leadership, Excellence & Governance (ILEG), Industrial Corridor Development Authority (APICDA), MSME Corporation, Cold Chain Corporation are under the process of becoming functional. For capacity building of government staff, about 100 top level officers were provided training and exposure visit by LKY School of Public Policy, Singapore. To make government services more accessible to citizens, a number of services have been made online and Mee-Seva centers have been established throughout the state. Continuing the efforts in this direction, the state envisions to break more shackles in coming years by redefining the mandate of departments to keep pace with changing times, expanding the capacity building program to government staff across levels, creating empowered committees for faster decision making, increasing focus on STEM research through a new institute and a fund, and taking further steps towards digital governance.

INTRODUCTION

Under the Sunrise Andhra Pradesh Vision 2029, the State has set itself aggressive targets to be among the top three states in India by 2022 and the best state by 2029. Among other aspects, this requires the state to grow at a CAGR of 12% for 15 years, which is not easy to achieve and will require major policy change and strategic actions by the government not only to build an enabling environment but also to assess and anticipate externalities and risks to ensure sustenance of the eco-system for rapid transformation.

The ambitious scope of the vision agenda therefore entails significantly sophisticated levels of public policy, program and project management covering planning, execution and monitoring with its corresponding requirements of human resources deployment, procurement of goods, works and services and financing and investment options. Without high levels of coordination and synergy among all these aspects, it may be difficult to achieve the vision goals and targets.

With technological advancements and globalization, governance is facing challenges it never faced before. Some of the key challenges are as follows:

» Information & Communication Technology: With the advent of information and communication technologies, people are more aware and consequently more demanding. Citizens have increasing expectations and at the same time expect shorter response times. Citizens are aware of the quality of services being offered in the best countries and demand the same level of quality and agility from their government. A McKinsey report[1] suggests that 75% of online customers expect help within 5 minutes of contact. Another report[2] claims that increasingly citizens see themselves as

1 "The CEO guide to customer experience", McKinsey Quarterly, August 2016
2 "Government productivity: Unblocking the $3.5 trillion opportunity", McKinsey Center for Government, April 2017

VIADUCT

THE NEW DEVELOPMENT MANTRA

With an objective of achieving the ultimate goal of establishing a society that facilitates 'Ease of Living and Happiness" for all its citizens, it is essential to define vision goals and its related targets in an unambiguous manner in order to realize them in a definite timeframe. For such a transformation to happen and sustain, the government of Andhra Pradesh has identified a set of interconnected processes to function concurrently. These processes together will usher in a new development paradigm resulting in transforming the Sunrise state of Andhra Pradesh into a wealthy, healthy, competitive and happy society by tuning the systems to deliver better through people-centric governance and behavioral change.

The State has coined a new transformation mantra VIADUCT which expands into Vision, Innovation, Accountability, Digitization, Uberisation, Convergence and Technology/ Transformation. The idea is to inspire the government functionaries at all levels to follow its philosophy and process flow for ensuring seamless public service delivery.

Vision: Soon after the State Re-organisation in June 2014, the Sunrise state of Andhra Pradesh started scripting Vision 2029 with a well-defined Vision statement that aspires AP state becoming one of among the top 3 developed states in the country by 2022, the best state by 2029 and the global investment destination by 2050. In sync with the State vision, the district vision action plans for 2019-24 and Village/Ward Development Plans have been formulated.

Innovation: Innovation is essentially an application of better solutions that meet new requirements, unarticulated needs, or existing needs through provision of more-effective products, processes, services, technologies, or business models that are made available to markets, governments and society. The government has established 'Innovation Society' and is providing a lot of scope for innovations on all fronts. Government is also committed to incentivize such new technological/ scientific breakthroughs, cutting across the themes of startups, manufacturing, education, health and other areas. Some of the key innovations promoted by the government include Amaravati land pooling, Zero Budget Natural Farming, Pattiseema and using drones to spray pesticides to prevent the spread of plant diseases are.

Accountability: As part of its transparent and technology-based governance, the government is committed to fix up the obligation of an individual or organization to account for their activities, accept responsibility for them, and to keep the results in a public domain. All functionaries in the government have to be responsible for their roles, responsibilities and timely service delivery leading to utmost people's satisfaction.

Digitization: Digitization solution empowers us to seamlessly convert physical documents into searchable and organized databases. The state has leapfrogged in the technology space which can be put down to the State's success in navigating the road from digital transformation to digital innovation. Andhra Pradesh government has used digitization in smart street lights and other ventures like land records under Bhuchar and Mee Intiki Mee Bhoomi and hosted various websites and dashboards for ensuring global access of secure data. Andhra Pradesh State FiberNet Limited (APSFL) has floated a new wholly owned subsidiary corporation, "A.P. Content Corporation" which hosts key contents of various departments to make it available to users.

Uberisation: Uberisation, which is a transition to an economic system where users exchange under-utilised capacity of existing assets or human resources like cow dung, agriculture machinery including tractors typically through a website or software platform while incurring low transaction costs. This system is already in place through the 108 ambulance services. Vermi-compost, a key component in ZBNF system is one area using this innovative concept. The concept of Uberisation calls for exploring all possible areas for optimal utilization of the resource and will be highly cost effective and wider reach.

Convergence: Andhra Pradesh is a pioneering state in the country that has worked extensively on convergence of funds as well as convergence of human capital for optimizing the resources. As many as 24 departments are working together with common fund sharing mechanism under the MGNREGS and SERP is handling several schemes deploying its huge social capital optimally for various purposes. NABARD is facilitating convergence of wide variety of approaches and best practices to mobilize poor households into SHGs. In the context of the social sector parameters, the State government is involving the self-help groups (SHGs) to mobilize and bring about behavioral changes among user groups. The advantage of this process is a demand-driven mode of service delivery that is more sustainable than the programme-driven mode where the results depend on the resource managers.

Technology/Transformation: Government is using technology in almost all fronts including governance and this is expected to lead to a transformed society that will be happy, healthy and competitive. While technologies such as Artificial Intelligence (AI), Internet of Things (IoT), Blockchain and robotics are being used as the driving forces behind digital transformation, Andhra Pradesh has taken a step further by pursuing several innovations using cutting-edge technology. The Real Time Governance Society (RTGS) and e-pragati platforms established in the state are examples of putting technology to use at its highest order.

consumers of public sector goods and hence demand governments to offer the same level of service.

Advent of Social Media: The reach and versatility of social media has made it all encompassing. There rarely is an aspect of life not affected by it. The governments around the world are becoming more aware of the usage as well as challenges of social media in various aspects of governance including information flow, instant feedback, referendum and sentiment analysis.

» Globalization: With globalization and reducing trade barriers, global trade would largely depend on productivity and efficiency. Government must have an active role in fostering trade and productivity.

- Innovations & Entrepreneurship: Going forward, innovations and start-ups are going to be the key drivers of economic growth and employment. The government must have an active role in promoting and supporting the culture of innovation and entrepreneurship.

Assessments, however show that the government's institutional capacity needs to be enhanced periodically for delivering the ambitious and futuristic vision goals and targets. Moreover, planning, execution and monitoring of such multi-dimensional and ambitious programs require substantially different approaches and procedures than those currently in practice in the government.

The capacity of government can be broken down into the process part and the person part. The process part or the institutional capacity represents the structures and processes of the government and its departments. Our current government structure and processes, for the most part, were designed in early twentieth century and were perfectly suitable for the requirements of that time[3]. Emergence of industrial economies in early twentieth century required a large bureaucratic centralized government system to regulate the development, implement large-scale social programs (such as universalization of education and healthcare) and ensure the welfare of society at large. However, the emergence of post-industrial, knowledge-based economy with unparalleled pace of flow of information requires the government to be much more agile and forward-looking. Hence, a relook at the mandates of government departments and some restructuring of the functions is required for the government to stay relevant to the changing times. The person aspect of government capacity is also equally important. A large number of government employees need upgradation with relevant training to be able to perform on emergent needs, as the world is moving at very fast pace.

It is in this context that the vision of the state for governance focuses at four key interventions:

- Reimagining the mandates of the departments
- New decision-making platforms
- Capacity-building of Government staff
- Digital Governance

Subsequent sections describe these four interventions in greater detail.

REIMAGINING THE MANDATES OF GOVERNMENT DEPARTMENTS

Most of the government machinery today is more or less same as it was 50 years ago. Unlike a commercial business organization, it has not adapted to the changing times. However, government should also be seen as a customer service organization with all citizens as customers and tax collected as the revenue. Hence, responding to the customer needs and changing with changes in customer preferences becomes imperative for the government.

For drawing inspiration in this regard, we can draw a leaf from one aspect of governance itself - digitization. With the advent of ICT, more and more government services are being made online/digital. Even the internal file movement in GoAP has been made largely digital. This indicates that change is possible within the government machinery.

REIMAGINING GOVERNMENT DEPARTMENTS

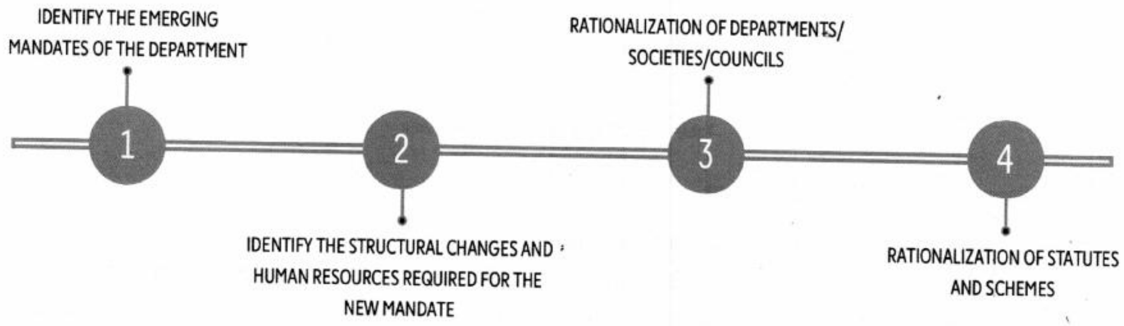

Figure xiv-1: Reimagining Government departments

3 Reinventing Government, David E Osborne, 1992

A brief study of business rules of AP government[4] and comparing it with the functions of various departments across the globe indicates that to keep pace with changing times, the government of Andhra Pradesh needs to redefine the mandates of some of the departments to include the emerging challenges in the wake of technological advancements and globalization. In this regard, the first step would be to identify the changes required in the mandate of various departments. A sample exercise for few departments has been done in Table xiv-64. However, this is not exhaustive but just an indicative list to establish the need for the exercise. Post this, the changes required in the organization structure and human resources of the departments to affect the mandate changes should be identified and action plan will be prepared to affect those changes. Rationalization of government departments, societies, councils etc. shall be done to eliminate duplication and confusion in responsibilities.

Similarly, rationalization of statutes and schemes will be carried out to remove redundancies and bring synergy in results. Some of the departments which have the most pressing need for changing or enhancing their mandate are described in greater detail in subsequent sections of this chapter.

DEPARTMENT	TRADITIONAL MANDATE	EMERGING MANDATE
Industries	Approvals, Land allotment, Incentives	1) Integrated development of industrial townships 2) Hand-holding MSMEs and entrepreneurs 3) Soliciting investment for the state 4) International trade promotion
Infrastructure & Investments	Executing large infrastructure projects such as airports, ports, waterways, roads etc.	1) Integrated logistics network planning of the state 2) Planning and execution of integrated economic townships
Health	Administration of hospitals and medical colleges, Immunization, Health camp	Predictive analytics to prevent disease
Education	Administration of schools, colleges and universities, Administering exams	1) Analyzing the weak areas of individual students for remedial intervention 2) Promoting applied research 3) Industry collaboration for job-ready graduates
Skill Development	Organizing training programs	1) Identifying skill gap by assessing the demand for skills and the supply of skilled manpower 2) Creating centers of excellence in various skills of the future 3) Actively working with formal education to ensure that the regular curriculum has necessary skills
Welfare departments	Scholarships, grants for livelihood	Creating sustainable livelihood opportunities through skilling, credit support and entrepreneurship
Panchayati Raj & Rural Development	Saturation of basic services - road, water, electricity, drainage etc. - in all villages	Development of village economy by supporting advanced agriculture, food processing, commercialization of traditional arts & crafts and providing other avenues of entrepreneurship
Horticulture	Seed and seedlings distribution, micro-irrigation	1) Productivity management 2) Cold-chain 3) Post harvest management
Animal Husbandry	Distribution of feed, vaccination, preventive and curative healthcare	1) Processing of milk, meat, fish, prawns etc. 2) Cold-chain, packaging and other export infrastructure

Table xiv-64: Changing mandates with time

Competitiveness in Industry & Infrastructure

As the state targets sustained double digit economic growth rate, a highly competitive industrial sector will have to drive it. The economic predicament faced by the State therefore is sustainable rapid industrialization, not as a choice but as an absolute inevitable. Hence, a significant structural shift in economy towards industry with sustained double-digit growth over the next two decades needs to become the sine-qua-non for the developmental objectives and aspirations of the people of Andhra Pradesh.

4 https://www.ap.gov.in/wp-content/2017/06/APBusiness-Rules.pdf

The Industry Mission targets to increase the contribution of industry sector to GSDP from 20% in 2015 to 30% by 2029. Simultaneously, industrialization should also be able to sustainably and inclusively provide gainful employment to the people with increased income. Such a structural shift in the economy is also expected to involve movement from the current stage of being a factor driven economy to an efficiency driven economy to ultimately an innovation and knowledge driven economy in the long term.

Recognizing this, the Government has already taken several key initiatives like revising policy framework, increasing thrust on investments, single desk policy, setting up an Economic Development Board and preparing a Rolling Plan for double digit growth, to name a few. As a next step, it plans to initiate further actions to make the industry sector in the State globally competitive which can attract global investments as the most desired destination.

Becoming globally competitive is the sole way to create strong industrial base, provide quality jobs and consistently grow the economy over a long period of time. To meet these objectives, the Industry sector in Andhra Pradesh will need to unshackle itself from its current condition of structural and technical inefficiencies, evinced from low output growth, capital formation and employment generation.

This transition cannot however be immediate and will require sequential actions over a period. The immediate priority will be to take critical initiatives across the basic pillars of health and primary education; quality infrastructure; and responsive institutions. Along with this, through prudent fiscal management the Government also needs to improve the macro-economic environment in the State. Going forward, however, proactively targeted sourcing, scaling up and sustaining investments and not merely attracting it, will become the government's focus in easing doing business in a holistic manner. Some of the key focus areas that the Industry & Commerce department will focus on to build competitiveness of the sector in the state are described below.

Professional Management of Economic Corridors

Industrial corridors, especially Vizag-Chennai Industrial Corridor, are vital for the state to achieve its economic growth targets. The examples of NCER[5] and ECER[6] Malaysia and EEC[7] Thailand among others prove that a professional and dedicated corridor management body is crucial for successful execution of economic corridor strategy.

The Government of AP has enacted AP Industrial Corridor Development Act to set-up AP industrial corridor development authority (APICDA) for the purpose. Detailed strategies and action plans are discussed in the chapters on Competitiveness and Manufacturing.

Focus on MSMEs as Drivers of Growth

MSMEs are the most important drivers of economic growth and employment generation in the state. However, they are suffering from acute shortage of finance and availability of skilled workforce. Additionally, being small, they often lack the capacity to brand and market their products which results in sub-optimal prices. Often, they are also unable to ascertain the quality to their products due to lack of quality testing and certification facilities.

To overcome these challenges, the state government plans to support the MSMEs on the aspects of quality, technology, marketing, finance and skills by creating common facility centers in MSME clusters. The government has announced one MSME cluster in each constituency of the state. In several clusters, the land has already been acquired for the same. To execute this strategy, the government has approved creation of MSME corporation which will be the single authority taking care of all MSME clusters. The government will set-up the MSME corporation at the earliest with specialized wings such as project management, facility management, quality control, technology support, finance, marketing and skill development. Each wing will be headed by and staffed with professionals with relevant experience.

Creation of Trade Promotion Wing in Industry & Commerce Dept.

Andhra Pradesh being a coastal state, trade and commerce offer huge growth potential. Recognizing this need, in united Andhra Pradesh, AP Trade Promotion Corporation was created. However, after bifurcation of the state, it was retained in Telangana. Hence, the government of Andhra Pradesh shall create a Trade Promotion Council or a wing in the department to look after following functions:

» Identifying the potential for export promotion
» Policy initiatives to promote export
» Creating and administering product specific export

5 http://www.koridorutara.com.my/
6 http://www.ecerdc.com.my/en/
7 http://www.ecerdc.com.my/en/

promotion zones providing infrastructure and knowledge support to the entrepreneurs

The council / wing shall have experts from related industries as advisors supported by a dedicated staff with relevant work experience.

Complete Investment Lifecycle Support to Industries

Most of the initiatives of the government in the past have primarily been focused on a narrow aspect of facilitating investment once an investment decision has been made, i.e. from filing application for investing till the time the investor gets all the requisite approvals.

During the investment lifecycle however, an investor is exposed to various challenges and multiplicity of procedures at every stage impeding the pace of doing business.

Realizing that ease of doing business will be a critical component in creating and maintaining global and regional competitiveness of the state, the Government shall transform its role in the investment process from being the Regulator to be a Facilitator.

The government shall extend its role to the complete investment lifecycle from the pre-investment stage, to the entry stage, implementation stage and till the operations and aftercare stage.

Transforming Education and Skilling for Supporting a Knowledge Based Economy

In a World Bank Institute Development Study[8] in 2005, titled "India and the Knowledge Economy: Leveraging Strengths and Opportunities" the authors assessed the potential for India to transit to a knowledge-based economy. The study modeled what India could achieve by the year 2020, based on different assumptions about its ability to use knowledge, even without any increase in the investment rate, where total factor productivity (TFP) was taken to be a proxy for a nation's learning capability. The study modeled four scenarios plotting real gross domestic product per worker (1995 U.S. dollars) for India assuming different TFP growth rates from 2002 to 2020 (refer Figure xiv-2).

Scenarios 1 to 3 were based on the past experiences of India's TFP growth (Scenario 1 (2.09%) = TFP growth between 1991-2000; Scenario 2 (1.0%) = TFP growth between 1961-70; Scenario 3 (3.0%) = TFP growth between 1981-90) while Scenario 4 projected a higher TFP growth at 4.25%. All things being equal, the projected GDP per worker for India in scenario 4 in 2020 was assessed about 50% greater than in scenario 1, which showed that knowledge can make a big difference even without any big increase in investment.

REAL GDP PER WORKER FOR INDIA, ALTERNATIVE PROJECTIONS 1995-2020

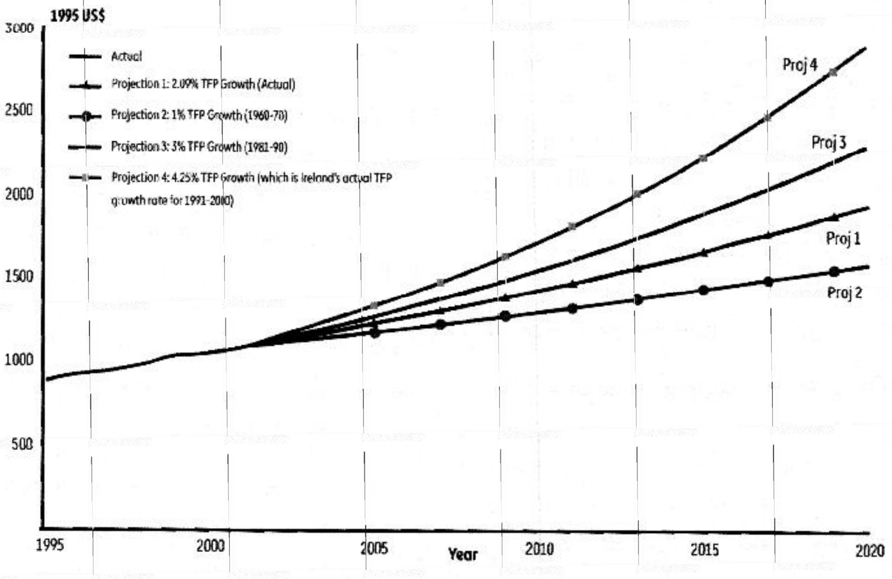

Figure xiv-2: World Bank's India GDP projections in 4 alternate scenarios (2005)

8 World Bank. 2005. India : India and the Knowledge Economy Leveraging Strengths and Opportunities. Washington, DC. © World Bank. https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/8565 License: CC BY 3.0 IGO.

Similarly, an OECD report[9] titled "New Sources of Growth: Knowledge Based Capital – Key Analyses and Policy Conclusion - Synthesis Report" (OECD, 2013) assessed that managerial quality affected firm productivity and varied widely across countries, whose dispersion afforded significant opportunities for productivity growth in some countries. The assessment showed that potential productivity growth in manufacturing when raising managerial quality to the level of global best practice (US level) could increase productivity in manufacturing in India by over 17%. (refer Figure xiv-3)

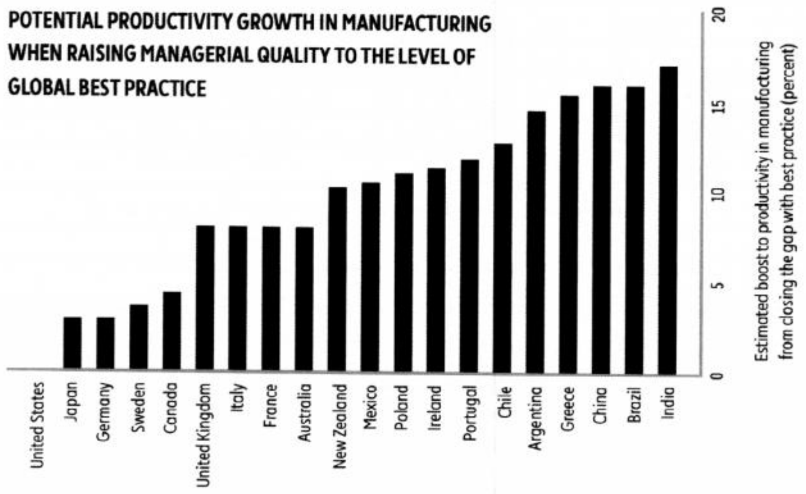

Figure xiv-3: Potential productivity growth in manufacturing by raising managerial quality to the level of global best practice

Keeping in mind that the economic growth projection model for Vision 2029 to achieve its goals and targets also envisages scenarios where productivity would need to increase annually by 1% over the period of 2015-29, it is certain that Knowledge Based Economy and Knowledge Based Capital (KBC) will play significantly important role in future Andhra Pradesh.

Andhra Pradesh has many of the key ingredients for promoting a knowledge-based economy and knowledge-based capital in the state. It has a critical mass of skilled, English-speaking knowledge workers, especially in the STEMs. Its domestic market is large and expanding gauged from observed income and consumption patterns. It has a large and impressive Diaspora, creating valuable knowledge linkages and networks. However, the results have been far from exemplar in this area. The state doesn't have a single university in global ranking of top 500 universities. The research output of the universities is far behind not just the global bests but also national bests. (Refer Figure xiv-4[10] & Figure xiv-5 on page 228)

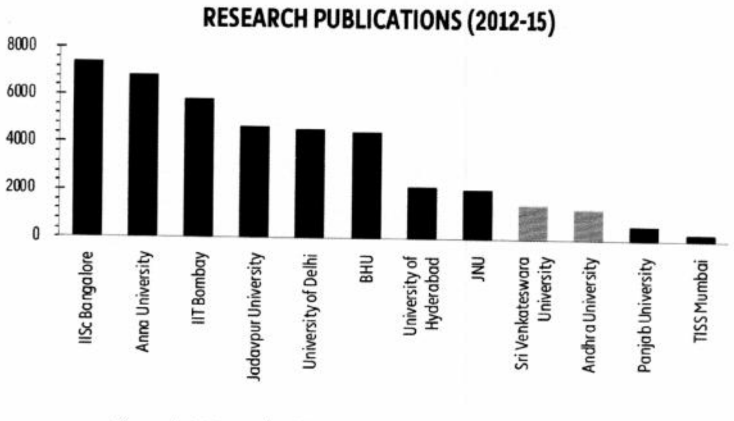

Figure xiv-4: Research Publication by Indian Universities

9 https://www.oecd.org/sti/inno/knowledge-based-capital-synthesis.pdf
10 https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings

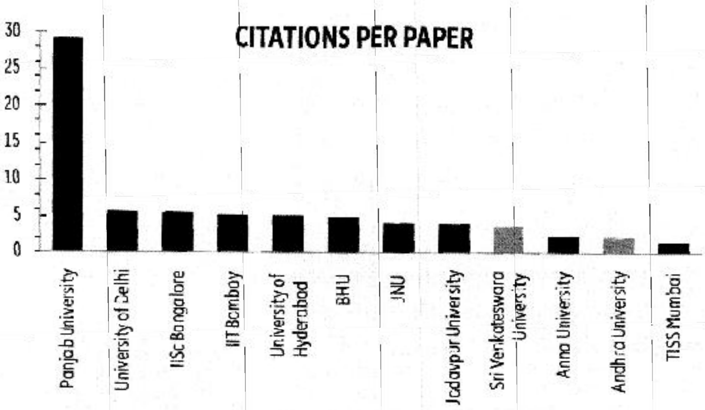

Figure xiv-5: Citation Index of Research Publications of Indian Universities

As is evident from the exhibits, Number of research publications from Andhra University (1280) and SVU (1436) in last 3 years in Scopus indexed journals was significantly lower than that for institutes like IISc. (7442), Anna University (6853) and DU (4581). Moreover, Number of citations per research paper, a measure of quality of research, is very low for AU (2.2) and low for SVU (3.8) compared to 29.2 for Punjab University, 5.7 for University of Delhi and 5.2 for University of Hyderabad.

Institute of Science, Technology and Research (ISTR)

To promote science and technology research in the state, the government is establishing a new institution which will establish centers of excellence for research in collaboration with global and national best institutes and industry partners. A technology research fund shall be created to finance the research in emerging technologies. Details about this institute are discussed in the Chapter on Knowledge Economy.

The situation is not much encouraging in vocational education and training either. There is lack of industry-linked courses at ITIs and Polytechnics resulting in low preparedness and consequently lower placement rate for students[11]. One of the key challenges in vocational education and training is the disjointed governance of the subject. While professional education at degree level and diploma level is dealt by Technical Education department, the ITIs are governed by Employment and Training department and Skill Development initiatives are governed by the department of Skill Development and Entrepreneurship. This results in disjointed policy as well as execution. There is no uniform framework for curriculum or learning plan.

Hence, the government is considering to bring all professional colleges, Polytechnics, ITIs and skill development centers under one department and formulate an integrated plan for the vocational education and training efforts in the state. An institute will be created to collaborate with industry associations and design curriculum framework for vocational education and training across levels. The integrated plan is described in detail in the chapter on Human Development.

NEW DECISION-MAKING PLATFORMS

A quick glance through the business rules of AP Government[12] reveals that the departments and work allocation among them have not changed much in a long time. The functions of the government, on the other hand, have evolved a lot as described in first section of this chapter. One of the key aspects of these changes is the increasing complexity of the responsibilities with a number of departments having complementing responsibility in a single project. An economic township project, for example, requires various activities from the department of Land Administration, Revenue, Industries & Commerce, Infrastructure & investments, Urban Development among others. An analysis of delays in high impact priority projects of the state reveals that most of projects are delayed due to the complex decision-making system having a number of stakeholders.

One of the innovations governments world over are turning to for solving this issue is formation of empowered committees. Performance Monitoring and Delivery Unit (PEMANDU) of Malaysia was one of the earliest and most successful experiments

11 Inference drawn from the field study conducted by members of Vision Management Unit
12 https://www.ap.gov.in/wp-content/2017/06/APBusiness-Rules.pdf

COMMITTEE FOR URBAN DEVELOPMENT	COMMITTEE FOR INFRASTRUCTURE	COMMITTEE FOR HEALTH & NUTRITION
• MAUD • Housing • E,I&I • Planning • Finance • Transport, R&B • Traffic police	• E,I&I • Industry & Commerce • Planning • Finance • T, R&B • CCLA	• Health & Family Welfare • WCDCS • PR & RD • MAUD • Welfare Departments • Planning • Finance • Education
All decisions with respect to urban planning, zoning, service provisioning, housing etc.	**All approvals and clearances for infrastructure projects including ports, airports, economic cities, industrial corridor etc.**	**All programs and schemes relating to health and nutrition of women, adolescent girls and children**

Table xiv-65: Proposed composition of empowered committees

in this area. PEMANDU was empowered to take all decisions on certain key projects assjgned to them which facilitated faster decision-making and execution. A successful example within Government of Andhra Pradesh is State Investment Promotion Committee (SIPC) which has made decisions on investment proposals faster. SIPC, however, is a committee with very limited mandate of investment proposals. A committee responsible for and authorized to take decisions with respect to the entire lifecycle of investment management (right from proposal to commercial production including DPR approval, land allocation, approvals for construction, approvals for operation etc.) will be more effective at streamlining the investments in the state.

Similar committees are required to fast pace decision making in several areas such as infrastructure, urban development and healthcare. Exhibit 6 provides composition of 3 sample empowered committees. These are just indicative committees to illustrate the concept. The final decision on which committees are required and who should be member of those committees should be an informed decision taken after studying in detail the processes and responsibilities of the departments and active consultation with secretaries of relevant departments.

About 100 top officials of the state underwent capacity building and exposure program at Lee Kuan Yew School of Public Policy, Singapore. Based on the feedback of the participant in the program on the learning from Singapore, the government has adopted 11 futuristic action plans mentioned in Table xiv-66 on page 230.

INSTITUTE OF LEADERSHIP, EXCELLENCE & GOVERNANCE

The Government of Andhra Pradesh wished to establish a global institute of research, learning and knowledge sharing. Subsequently, the Institute of Leadership Excellence and Governance (ILEG) is being established to perform the functions of policy, governance and management research, performance monitoring and evaluation, education, training and capacity building, institution and organization development, global summits and learning forums, publication, etc. Initially, the institute will work for Vision 2029 of Andhra Pradesh. However, over time the Institute shall extend its services regionally and internationally to other state and national governments, multi-lateral and international organizations, private and corporate sector companies, civil society organizations and other global clients to emerge as a truly international organization of global standard and repute.

The objectives of the institute are as follows:

a. To provide support to government, institutes for vision and change management with required strategy planning for competitiveness, transformation, governance structures and institutions, process re-engineering to improve productivity, efficiency and happiness of citizens by providing implementation support accreditation, validation and quality standardization of processes and institutions.

b. To provide capacity building to governments and others for efficient leadership and governance and provide short-term online and long- term education, training and certificate courses, fellowships and exchange programs and matters related with no profit.

S NO	ACTION ITEM	DEPARTMENT	KEY INITIATIVES
1	**Widening the Scope of Urban Greening Corporation to make it similar to National Park Board, Singapore**	**Forest**	• Nagar-vanam • Park Connector Network • Skyrise Greenery • Center for Greening & Ecology
2	**An authority similar to Land Transport Authority, Singapore**	**Transports, Roads & Buildings**	• Intelligent transport system • Pedestrian and cycling lanes • Integrated ticketing • Smart parking solutions • Online platform for transportation and related services
3	**A statutory body on lines of Building Construction Authority, Singapore**	**RERA (Real Estate Regulatory Authority)**	• Land use plan, design and architectural development • Safety and quality norms for all construction activities • Conservation of traditional/ heritage buildings • Promotion of green technology in construction • Working with ITI and Polytechnics to create skilled workforce in construction technology
4	**Economic Cities**	**Infrastructure and Investments**	• Development and management of economic cities in the state
5	**Institute of Science, Technology and Research**	**Planning**	• Set-up Institute of Science, Technology and Research for promoting research and innovation
6	**Urban Planning for Competitive and Liveable Cities**	**Municipal Administration and Urban Development**	• Establish Urban Planning Board • Review and strengthen urban governance policies • Capacity building of municipal staff • Promoting pedal to work initiatives • Vertical and high-rise gardens • Recreation and activity spaces
7	**Citizen engagement on lines of People's Association, Singapore**	**RTG**	• Organize programs for awareness about government's legislations and programs to citizens • Engage with volunteers for community building and social services • Citizen feedback on government schemes and implementation
8	**Courtesy Campaign**	**Culture**	• Instill the principles of courtesy and kindness amongst the staff of the service provides • Instill courtesy as a moral value in citizens
9	**Tourism development and promotion**	**Tourism**	• Development of tourism circuits • Planning of parks, zoo, events and other entertainment destinations in the state
10	**Institute of Leadership, Excellence and Governance**	**Planning**	• Strategy Planning for Transformation • Vision & Change Management • Data Interpretation, Modelling & Forecasting • Implementation Support • Research • Capacity Building • Consultancy • Incubation & Mentorship • Publication & Seminars • Education
11	**Law and order management**	**Home**	• Neighbourhood Police Centers • People friendly desks

Table xiv-66: 11 futuristic action plans adopted by the government

c. To carry out basic and applied research, data interpretation, predictive and prescriptive forecast by adopting quantitative methods and analytical tools for effective and efficient governance, project/program management and e-governance projects concept, design, implementation, monitoring, evaluation and performance assessment of progress.

d. To offer incubation, knowledge support to technology and social impact start-ups, offer mentorship to social impact entrepreneurs and policy students for global relevance.

e. Knowledge dissemination / networking by conducting seminars, conferences & other learning forums with global participation, documentation and publication of research & other projects across domains & geography.

In order to achieve above mentioned objectives, four sub-units as centres of excellences will be established (Figure xiv-6) under the institute as mentioned below:

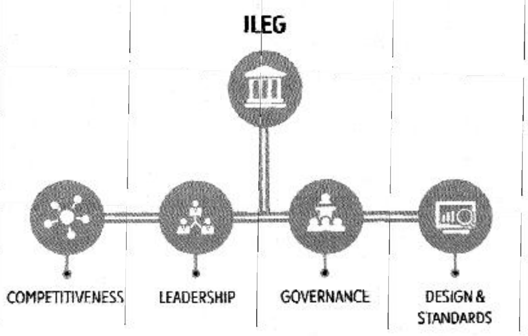

Figure xiv-6:
Centers to be established at Institute of Leadership Excellence and Governance

Centre for Leadership

Institutional capacity is crucial for achieving the ambitious targets set forth by the state in the draft vision 2029. An analysis of the performance during past 5 years suggests that most of the gaps that continue to exist can either be attributed to lack of capacity of human resources associated or inadequacy of the process. Center for Leadership will work towards enhancing the capacity of human resources

Centre for Governance

Good governance is the foundational necessity for businesses to flourish in an economy. Notwithstanding, it is a critical enabler for facilitating citizen-governments-business interface. Centre for Governance at ILEG shall focus upon offering implementable research strategies for enhancing government efficiency at various levels of service delivery, effective partnerships and collaborations between governments and businesses with optimized and shared risk management. Along with this it shall also focus on developing and disseminating tools and techniques for monitoring and evaluation of schemes and programs.

Centre for Design and Standards

The Centre for Design and Standards shall primarily focus on providing design, planning and standardization support and services. This Centre will be working primarily with two focus groups. First, the Centre will assist small and micro enterprises, SHGs, artisans, weavers, cooperatives, farmers, social enterprises etc. in product development and product standardization.

The primary objective is promotion of '500 Made in AP' products produced by small scale producers and social enterprises to international quality standards and promote in national and international markets. Additionally, this Centre will provide design and standardization services such as urban planning, architectural design and standardization, smart city planning etc. to government departments, institutions and other public and private organizations.

Centre for Competitiveness

The Centre for Competitiveness shall be focusing upon research and strategy to improve regional competitiveness to achieve the vision of establishing Andhra Pradesh as top investment destination globally by 2050. The center will be focusing on developing strategy to promote international trade, ease of doing business and competitiveness. The Centre will network and collaborate with industry, governments and other private and public institutions in India and globally to achieve its objectives.

CAPACITY BUILDING OF GOVERNMENT STAFF

As explained in an earlier section in this chapter, the efficiency of government is largely dependent on the institutional capacity represented by the processes and personnel capacity represented by the employees. Hence, bringing about all the institutional reforms described in preceding sections is only half the battle. The remaining half (and equally necessary) part is augmenting the capacity of government staff to enable them to deliver the output expected of them.

However, there is no single cookie-cutter approach to solve this problem of capacity. The training needs as well as the most effective means of training vary across various target groups. Specific training needs have been identified for various staff at all the levels and accordingly training programs are being designed. The Appendix summarizes the training needs along-with the proposed execution and partner agency for the same.

A McKinsey research[13] indicates that there are immense gains to be made in reduced spending as well as improved outcomes worldwide by building functional excellence in the governments, especially in the areas of finance, commercial capabilities, digital technologies, data analytics and talent management

13 "Government Productivity: Unlocking the $3.5 trillion opportunity" McKinsey Center for Government, April 2017

For the purpose of identification of training needs and design of training plan, the government machinery of the state has been divided in three parts:

I. **Strategy Level:** The top-level bureaucrats (i.e. secretaries and commissioners) are mostly responsible for deciding the strategy of the department and work at policy making level. Hence, for this group, introduction to leadership, policy-making in information age, new governance models, best practices around the globe etc. are the most relevant topics to be covered. A classroom training cum exposure visit was already organized for about 50 officers of All India Services posted in the state at LKY Institute of Public Policy. Some of the key topics covered in the program are listed in the Appendix. Vision Management Unit (VMU) has also started a monthly newsletter in which key policy research and updates from around the globe are shared in a reader-friendly summarized format with the officers. Going forward, the Institute of Leadership Excellence & Governance (ILEG) will continue the knowledge sharing currently being done by VMU and organize more exposure visits as and when required.

II. **Implementation Level:** The mid-level of bureaucracy i.e. the directors, engineers, urban planners, marketing officers, agriculture officers, statistical officers etc. are responsible for implementing the strategy formulated by secretaries/commissioners. The specific skills required for these officers to discharge their duties vary depending on the department and the role. The job of an engineer in roads & buildings department is completely different from that of a marketing officer in agriculture & allied sectors. Hence, to enhance the capacity of mid-level officials, specific training programs and exposure visits of specific groups is recommended. ILEG will identify the training needs, collaborate with training partners and co-ordinate the training program. ILEG may also look at forging collaborations and/or establishing centers for training in specific domains. A center for project management, for example, may be created with the help of Project Management Institute (PMI) in one of the universities. ILEG should create a team for identifying the training needs, possible collaborations with training partners and design of training programs.

III. **Field level:** Field-level functionaries are the ultimate touch-point for the end customers of government services. Taking the example of health and nutrition services to pregnant & lactating women, an excellent policy may fail to achieve desired results if the Anganwadi Workers (AWW) are not able to provide the services in the correct way. Similarly, teachers, ANMs, ASHA workers etc. are the direct link between the government and the citizens. However, owing to the large numbers, it is difficult to organize common training program for these groups. Hence, it is recommended to use training of trainers (TOT) model and technology tools for these groups. The Human Resource Development Institute (HRDI), in collaboration with experts, should design and organize the training programs for these groups.

In addition to training the government employees, the government is also open to hiring professionals for specific job roles that require specific skill-set. For example, the government currently doesn't have excellent designers or architects. So, it would be better for the government to contract out these services or hire the services of professionals working in the domain.

Information Technology and digital governance is a fast-growing area that currently the government does not have adequate capacity in. Therefore, the government will create a specialized cadre of IT to work on digital technologies in governance. Additionally, since government employees across the departments and levels would be required to use digital tools for service delivery, specific capacity building programs of all employees in appropriate groups will be carried out on the digital technologies and tools likely to be used by them.

DIGITAL GOVERNANCE STRATEGY

Real Time Governance (RTG)

This is an attempt by the Government of Andhra Pradesh to bring in transparency, accountability, efficiency and citizens' feedback in governance. With the motto of 'People First', RTG focuses on improving the delivery of services to the citizens through advanced data analytics, technology-assisted monitoring and rapid feedback from beneficiaries.RTG also communicates to the citizenry via social media about the programs and initiatives of the government.

Parishkar-Vedika

A toll-free call center (1100) has been set-up and publicized for the citizenry to register their grievances with the government. RTG

forwards the grievances to the concerned departments/ agencies, tracks the resolution status and updates the CMO on the status of resolution. Additionally, the call center also calls random sample of beneficiaries of various government schemes to gauge their satisfaction with the scheme and the services. The responses are analyzed and presented to CMO and departments for highlighting the areas of improvement. The satisfaction level with most of the key schemes has increased significantly – satisfaction with public distribution system has improved from 67% to 80.5% and satisfaction with social security pension has increased from 79% to 84%. The government is targeting more than 90% satisfaction by 2024.

e-Pragati authority

This is the state enterprise architecture created to provide integrated services to all citizens and usher in e-governance. The unit aspires to build a common architecture as the base for all departments, bring inter-operability, share data among stakeholders in secure way, create common service-oriented interfaces and provide data for decision-making.

Drone Corporation

Recognizing the importance of drones as a futuristic tool of governance, the Government of Andhra Pradesh has established AP Drone Corporation.

It is a wholly owned subsidiary of AP State Fibernet Limited to research on application of drones and provide drone-based services (as diverse as surveillance of development work, management of events like Krishna Pushkarulu, spraying pesticides & fertilizer etc.) to the department.

Content Corporation

The government of Andhra Pradesh has established AP Content Corporation with the objective of putting all the contents of all departments in digital form and disseminating the information to all citizens.

Bhoodhar

In order to provide all land resources in the state with a unique identity and provide the citizens with a wide range of land-related services, Bhoodhar has been launched by the state. It is a path-breaking step of digitization of land records that will make a number of land services efficient and transparent.

Voice-based AI Tool for Governance

As the next level of improving governance and civic-services, the government plans to develop a voice command AI tool that will assist the citizens with the information on government programs, schemes and processes, facilitate applications and processing of basic civic services. Eventually the tool is envisaged to be an intelligent virtual assistant (like Alexa of Amazon or Siri of Apple).

e-Pragati as Digital Nerve Center

A study by McKinsey Global Institute on harnessing the power of digital in US government agencies[14] identifies following four factors as key change agents:

- Establishing a digital nerve center with a clear mandate and singular accountability to drive change
- Adopting agile project methodologies to increase flexibility and accelerate time-to-market
- Reimagining end-to-end consumer journey rather than simply optimizing touchpoints
- Building a core group of experienced, in-house digital specialists to lead the transformation

Keeping the above factors in mind, e-Pragati may be designated as the digital nerve center of the government of Andhra Pradesh with the clear mandate of transforming the processes of the departments and automating civic services across the board. Capacity of e-Pragati may be enhanced to enable it to do this job with expected quality and efficiency by hiring professionals from market.

Digital-by-Default Strategy

Government of Andhra Pradesh will adopt a comprehensive digital governance strategy that will assist provide government services to the users consistently, reliably, timely and conveniently anywhere and anytime both digitally and offline. The Objective of Government of Andhra Pradesh's Digital Governance Strategy is to enable the people of Andhra Pradesh and other global users to access high-quality digital governance information and services anywhere, anytime and on any device by operationalizing an information-centric model, with a system architecture for interoperability, openness and modernized content publication delivering a better and efficient device-agnostic digital experience. Currently government's many online services are not necessarily better or more convenient than other channels of accessing the service and therefore is not the users' first choice of transact. To promote high quality, consistent and effective digital service delivery to the citizens and global users, Government of Andhra Pradesh will adopt a 'Digital by Default' Strategy. Digital by default means digital services

14 Harnessing the Power of Digital in US Government Agencies, Steve Cheng, Mike Joyce and Mark McMillan, McKinsey Global Institute, November 2017 (retrieved from https://www.mckinsey.com/industries/public-sector/our-insights/harnessing-the-power-of-digital-in-us-government-agencies)

which are so straightforward and convenient that all those who can use digital services will choose to do so, while those who can't are not excluded.

Under the Digital by Default Strategy all identified departments across the state government will prepare its own departmental digital strategy, which will be facilitated by Real Time Governance Department (RTG) and e-Pragati by making the digital assets (standards, designs and code) generated as a result of this strategy widely available and working with the government departments to help them build their digital strategies and services.

Citizen Services Portal

For the people to access the services digitally, citizens must first have an internet connection. Since, the state of Andhra Pradesh has good penetration of smartphones, the government shall work on mobile app development for the digital services. Universal bank account, popularity of digital wallets and UPI, and Aadhar authentication will enable secure payment for digital services.

However, it is necessary to define the standards for the same and design for inter operability among the various services so that a common interface for basic information as well as payments makes it user friendly. So, e-Pragati will create a common "Citizen Services Portal" where the citizens can login using an authentication (such as Aadhar) along with mobile OTP and access all the relevant services at one place. In the back-end of the application, the specific service requests shall be routed to the relevant departments.

Data-driven governance

To bring in objectivity in the decision-making process, it is very important to support all decisions by relevant data. However, traditionally, there have been a number of challenges in doing so. Firstly, there are a number of data points which are not collected frequently enough to be used as input for decision making. Census data, for example, is collected every 10 year and most of the important health indicators are computed once in 3-5 years. This results in massive lag in decision making and consequently lost opportunity for citizens as well as state.

The technological advancements in data collection, storage and analysis have made it possible today to collect and update all such data-points in real time and use it as a feedback for decision making. Aadhar has made it possible for all the events of interest to be tracked and recorded person-wise. The state of Andhra Pradesh took a visionary step of collecting base data for all citizens through Praja Sadhikara Survey (PSS). PSS has been able to collect demographic, economic, educational and other basic data about most of the citizens in the state. Efforts are on to make this database Aadhar-seeded to have Aadhar enabled database of entire state. Similarly, initiatives such as Bhoochar and geo-tagging are on to create a spatial database of assets.

Using this data as the base, the state is building a database of every citizen in the state by finding out the exclusions from PSS. Thereafter, the system will be integrated with CRS (Civil Registration System) to update all births and deaths in real time in this master database. Further, all the departments (such as education, health, rural development, labor and employment etc.) will link their databases to this master database to have entire information linked to individual persons. The government has created e-Highway for robust, seamless, consistent and accurate data exchange among the departments. Functional structure for such integration is shown in Figure xiv-7 on page 235.

The process of data collection, updating and curation may take about 2 years. By that time, the results of next census are expected to come out. Therefore, it will provide a good opportunity to compare the results from real-time database and the census. Further, in case of deviations, the analysis will also pinpoint specific geographies or datasets that may require further curation. Post this exercise, the master database will be a robust and dynamic dataset that will provide continuous feedback to the government and the citizens on the progress being made on various aspects of development.

However, integration is just an enabler and the real game-changer would be use of this database in decision making. A decision on healthcare spending, for example, be based on an analysis of prevalence of various diseases and its spatial distribution. Data can bring in objectivity and transparency in decision making and eliminate a number of bureaucratic delays. RTG will build capacity to analyze this data and generate aggregated reports on various aspects such as literacy, health, employment etc. from the master database and departmental databases.

Governance Process Reengineering

To improve the accessibility of basic services to all citizens and improve the quality of service, it has been decided to reform the governance process and reduce the number of steps, officials and time required to avail these service.

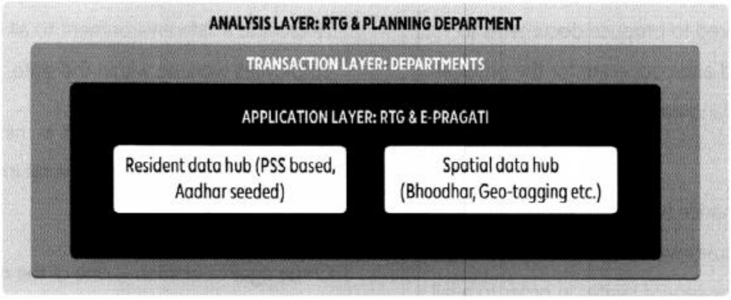

Figure xiv-7: Plan for integration of departmental databases with PSS

This will require automation of back-end of the services as well as reorienting the staff. As a first step, top 10 services representing 77% of total transaction volume (refer Exhibit 9) will be targeted and reformed. Gradually, all the services are to be reformed and automated.

There are 2 categories of services provided by the government:

Category A: The service is delivered within 15 minutes of application submission and requires no backend processing or human discretion to approve or reject any application. Examples of such services are printing of ration cards, Aadhaar seeding, printing of ROR certificates, etc.

Category B: Backend processing such as physical verification of the applicant or human discretion and judgement to accept or reject an application is required from the government executives responsible for service execution and approval. Examples of such services are ration cards, birth and death certificates, income certificates, etc.

Presently, only 25% of the services on MeeSeva fall under Category A. 75% of the services on MeeSeva require citizens to visit the center at least twice. At least 2.2 crore visits to MeeSeva centers in a year could be avoided if all the services were available on Mobile, people knew how to access these services via mobile and could afford and access all services at their will. But mere availability of services over web and mobile is not enough to make e-governance or m-governance a reality. Simplicity, efficiency and transparency are attributes that can be brought into government services only by removal of obsolete methods of processing

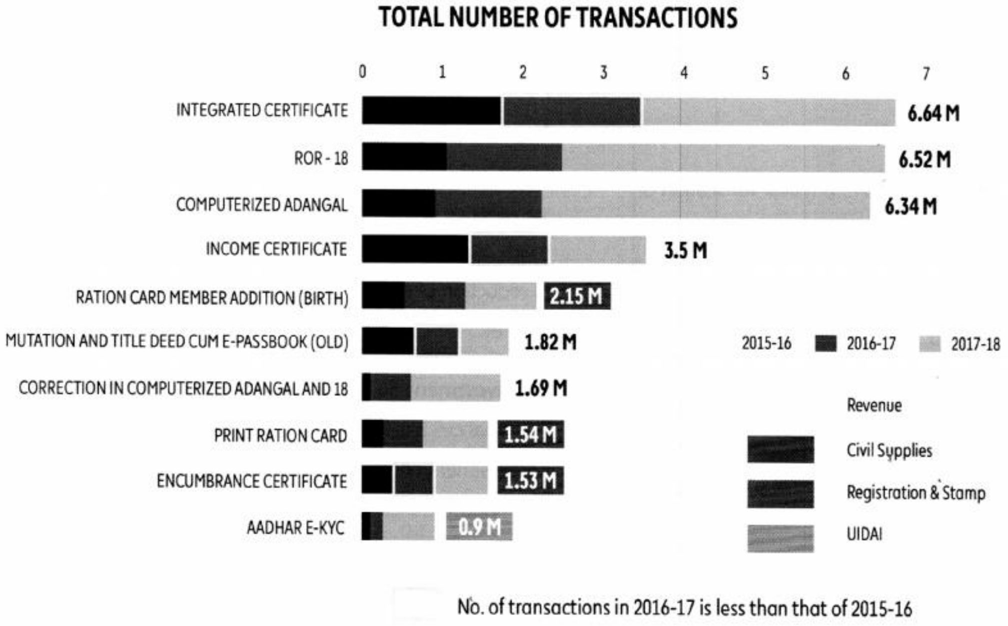

Figure xiv-8: Top 10 services in order of transaction volume

and integration of information across departments such that citizens are not required to produce documents to the government or attend and cooperate for the physical verification of address or land each time they transact with a government department.

The objective of e-governance is to simplify all transactions such that no citizen nor business is required to physically visit a government office or service center in order to avail government services. Interaction with the government becomes straightforward, convenient and user-oriented. A simple click on a web portal or a mobile application or a voice driven command should enable citizens to avail licenses, certificates and government regulated approvals.

Process Re-engineering is the fundamental rethinking and radical redesign of government processes to achieve dramatic improvements in critical, contemporary measures of performance, such as cost, quality, and speed of delivery of government services. In order for people to shift to digital platforms of transactions, website and mobile application, the application submission processes should be simple, straightforward and transparent.

Services that require verification of citizen background information and status should digitally validate information submitted by the applicant with the information of the citizen possessed by the government departments already. In such a case, most, if not all, services shall be converted into Category A services and not require multiple verifications not citizen visits to the government offices. For example, 1500+ or 99% of government services in Estonia are available and processed online and do not require the citizens to physically visit any government office of service center.

For services that mandatorily require physical verification of the applicant's address, status, employment among others or where human judgement and discretion is necessary in order to grant the request, the service application should not travel to more than 3 executive desks for completion.

In order for the state to reach this stage, the government shall study, analyze and re-engineer the process under the provision of each service. A few examples of such an exercise are shared in the Appendix

LAW AND ORDER

Rule of law is necessary not just to ensure safe and secure citizenry, but also to provide an enabling environment to the enterprises in the state. The state government is committed to provide a safe environment to all citizens as well as all employees working within the state.

Keeping both these objectives in mind, the government of Andhra Pradesh has taken several initiatives.

Shakthi

Crime against women is one of the major heads contributing more than 10% of the total crimes reported in the state. Hence, to instil a sense of safety among women students, Shakthi mobiles are deployed at educational institutes with Mahila Mobile Cops of AP. Also, SHE teams have been formed in all districts for prevention of crime against women.

iCOP

An integrated application has been launched by the AP Police for complaint registration, redressal and speed dial to emergency help team.

E-verify

A database of history-sheeters and repeat offenders has been created along with their personal details and history. SHOs use this database and update it in realtime.

Cheruva

Cheruva is a citizen connect program of AP Police to create a platform for the people to participate, debate, discuss and express in issues related to policing to achieve the aim of a safe society

Cyber Labs

2 training and 5 analysis labs have been established in the state for cyber-crime forensics analysis.

Improved Surveillance

Using technological tools such as CCTV and Drones, the surveillance system has been improved in residential areas, roads as well as events & festivities. This is expected to result in reduction of crimes such as theft, burglary, petty fights, road rage etc.

AP Investment Safety & Security Cell

A special cell has been established for law and order concerns of investment community. The cell has representatives from industries, CII (Confederation of Indian Industries), Andhra Chamber of Commerce, representatives of non-resident Telugus, police department and other government departments. The cell handles issues related to:

» any matter related to safety and security for setting-up any industry or services

- any matter related to cyber-crimes
- visa related issues for foreigners connected to industry
- safe residential areas for workers/ employees

Going forward, the focus of the state in law and order is to reduce overall crime-rate to one of the lowest in the country with special focus on crime against women and crime against SC & ST. The government shall encourage and invest in technology assisted tools to improve law and order in the state.

MONITORING & EVALUATION

Regular monitoring, evaluation and subsequent course-correction is essential to be able to achieve all the targets discussed in preceding sections.

The government of Andhra Pradesh has developed a robust Monitoring & Evaluation (M&E) framework and strives for continual improvement of the same. Key components of the M&E system in the state are briefly described below:

1. **Realtime Outcome Monitoring System (ROMS)** is a dashboard containing the latest update of performance of all departments on key performance indicators. It provides state level as well as district level update on these indicators including the target, achievement and trends (monthly, quarterly and yearly). ROMS has become the key input for the performance reviews by top officials of the state.
2. **CM Office Real-time Executive (CORE)** dashboard provides real-time update on indicators reviewed by Hon'ble CM such as rainfall, ground-water level, street lights, pensions, grievance status, investments, employment, taxes etc.
3. **Secretaries & Collectors conference** is organized periodically where the Hon'ble CM reviews the performance of the departments and districts and provides inputs for the next period.
4. **Monthly review of the departments** is done by the Chief Secretary based on the inputs received from planning department on the analysis of performance on key priorities. The performance analysis by the planning department includes achievements against target, rate of achievement vs. required rate, change in rate of achievement, target-setting, financial analysis as well as perception analysis.
5. **A report on perception vs. performance analysis** is generated every month and discussed with all secretaries. The analysis super-imposes the performance data from ROMS and perception data from RTG to understand whether the physical achievement of targets resulted in satisfaction of the beneficiaries.
6. **Benchmarking studies** are carried out to compare the performance of various districts within the state, and compare the state performance with other states, India average and the best countries. These studies provide aspirational targets and context for better understanding of the performance.
7. **A department rating mechanism** has been designed with 40% weightage to physical performance on key targets, 40% weightage to financial performance and 20% weightage to the perception measured by satisfaction level of beneficiaries. It promotes healthy competition among the departments and encourages them to aspire to be the best. A similar system for district rating has also been designed to promote healthy competition among the districts.
8. For meeting the basic expectations of the citizens, **prioritization approach** is being followed. Key priorities of the state in various sectors are identified, strategies are formulated for saturation of those services and upon achievement of those targets a next set of priorities is identified.
9. A set of projects critical for the state is identified as **High Impact Priority Projects (HIPP)** and a monitoring mechanism has been put in place. **Chief Minister's Delivery Unit (CMDU)** was formed to provide strategic inputs and debottlenecking of these projects.
10. **Third party independent evaluation** of the performance and monitoring system is being carried out by independent agencies such as LKY School of Public Policy and UNICEF. (Details can be found in the chapter on Performance Management and chapter on Human Development)

CONCLUSION

For the state of Andhra Pradesh to achieve its ambitious targets set forth in Vision 2029, governance processes and capacity of government will play crucial role. Hence, it is critical to focus on the institutional reforms, capacity building and new institutions to support the pillars of transformation envisaged under Vision 2029.

అనుబంధం – 2

KPIS FOR MONITORING VISION PROGRESS	
KPIS CARRIED FORWARD FROM VISION 1.0	**NEW KPIS:**
• No. of Govt. Services Made Online • Mee-Seva Centres per 10,000 population • Children under age 5 whose birth is registered with a civil authority • No. of government schemes with Aadhar seeding	• Percentage of population with live data in PSS • No. of departmental databases connected to PSS • No. of services brought on e-Pragati common platform • No. of services accepting online application • No. of services accepting online payment • No. of civic services completely automated (human-less processing) • No. of government staff trained at each level • No. of departments with completely paperless file movement • Average hold-up time of a file from initiation to approval • No. of departments on Mee-Seva online • No. of services on Mee-Seva online • No. of accounts on Mee-Seva mobile • No. of Mee-Seva Online Transactions per month • No. of Mee-Seva Mobile Transactions per month

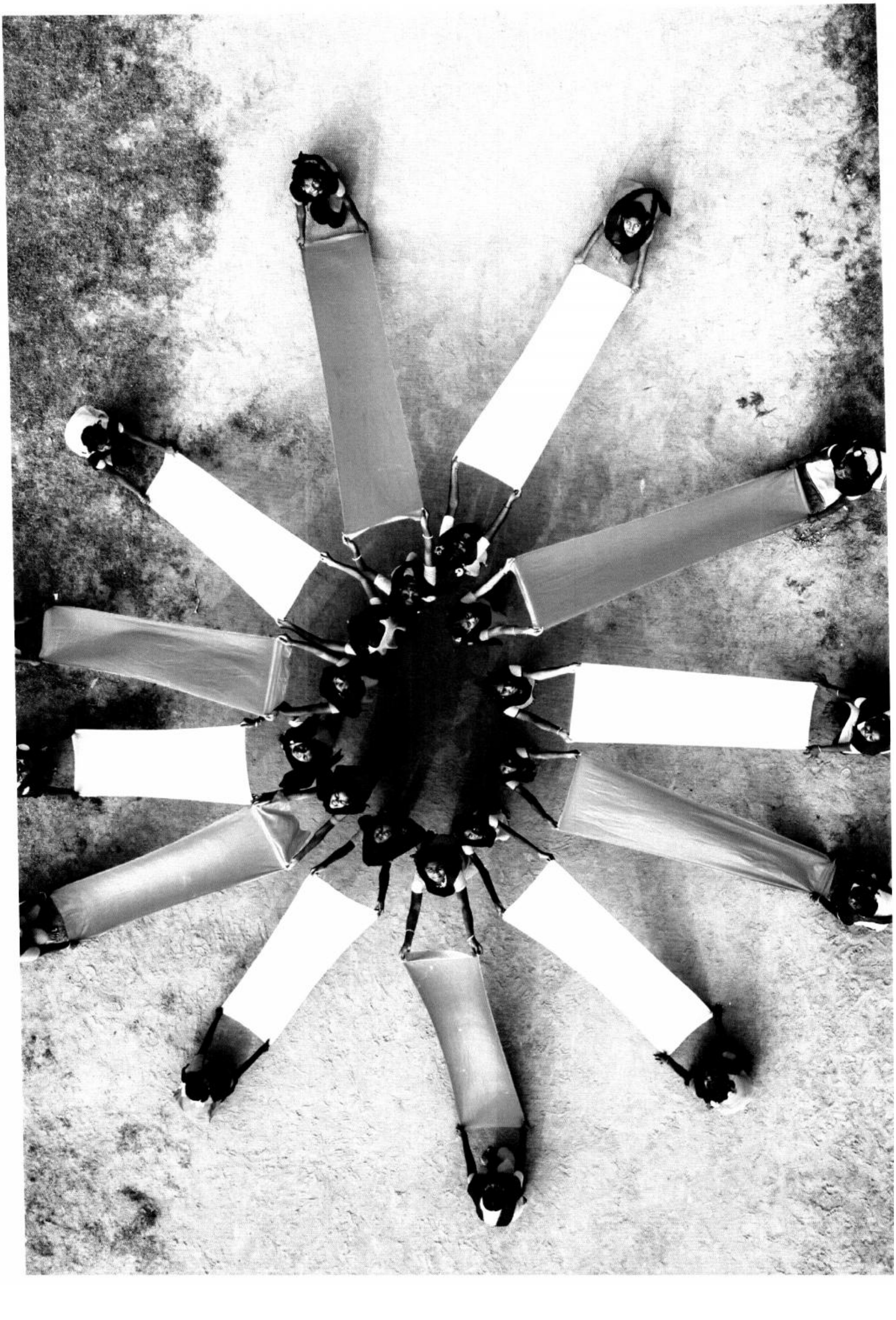

PERFORMANCE MANAGEMENT

VISION 2.0

Performance monitoring and review of the vision will be carried out at three level, namely the Goals which will be measured by long term targets and impact indicators; the Strategies which will be measured by outcome and output indicators; and the Activities which will be measured by activity input indicators and milestones. Administratively, this monitoring will be carried out at two levels, namely Secretariat Department level and the district level and will done by uploading the respective output and input indicators' annual targets in the AP-ROMs portal based on the Annual Outcome Budget. The overall monitoring and review of the vision will be carried out with a set of macro outcome indicators with specific targets for 2024. These include 10 Outcome Indicators, 12 Global Indices and 12 Basic Needs Saturation. The macro level vision indicators will be monitored on an annual basis through studies.

INTRODUCTION

The challenge for Vision 2.0 is to translate all the proposed strategies and interventions in the various sectors into operational plans implemented in a time bound and co-ordinated manner with full participation of all stakeholders. This task of Vision 2.0 management primarily constitutes of two aspects

» The Governance of Vision 2.0; and

» The Performance Monitoring and Review of Vision 2.0.

While the first aspect has been dealt in detail in the earlier chapter on Governance, in this chapter we shall focus on the second aspect, namely "Performance Monitoring and Review of Vision 2.0".

The performance monitoring and reporting of the Vision 2029 during the last 4 years was primarily carried out by the Vision Management Unit of the Andhra Pradesh State Development Planning Society, Planning Department of the Government of Andhra Pradesh, the performance review of the vision was carried out chiefly by the Hon'ble Chief Minister and the Chief Secretaries, either individually through regular departmental reviews with the Departmental Secretaries and Head of Departments (HoDs), or collectively during the Collector's Conference, which were mostly held once in a quarter. The VMU had developed and implemented performance reporting and monitoring portals and dashboard, namely the "AP Realtime Outcome Monitoring System" (AP-ROMS) for the vision activities to support these review processes.

Additionally, the ITE&C Department, Government of Andhra Pradesh has been maintaining the CM Office Realtime Executive Dashboard (CORE Dashboard) for the monitoring implementation of the Annual Plan by the concerned 33 departments by the Hon'ble Chief Minister. In this the Real Time Governance Department, Government of Andhra Pradesh provides the citizen perception survey monitoring reports for the various departments and government schemes.

THE VISION PERFORMANCE MONITORING AND REVIEW SYSTEM

The Figure xv-1 on page 243 represents the comprehensive performance management system in the Government of Andhra Pradesh. This performance management system maps the goals, strategies and activities adopted by the various departments and districts in implementing their respective vision and annual plans to achieve the desired targets and results. Each of these levels is monitored by clearly defined key performance indicators:

» The Goals are measured by long term targets and impact indicators;

» The Strategies are measured by outcome and output indicators ; and

» The Activities are measured by activity input indicators and milestones.

All these indicators are regularly measured and reported on the reporting portal and dashboard based on a pre-determined frequency, which may be monthly, quarterly, annually or in some cases seasonally. From here the data is extracted and analyzed to monitor progress against scheduled targets, and assess arising gaps and bottlenecks. This assists in identifying the nature of problems in effective implementation in terms of policy issues, financial allocations, institutional and individual capacities, implementation design or externalities that require to be attended to bring back implementation to schedule.

The performance assessment thus made is taken up for review by the Chief Minister and the Chief Secretary through the review mechanism mentioned above, to take stock of the performance so far and to take necessary decisions to improve performance. These review meetings also engender a feedback loop for continuous improvement of the performance management system itself. Additionally, inputs from other stakeholders involved consultations and discussions, concurrent studies and data from other statutory and authenticated sources feed into the system at different stages to ensure transparent and triangulated performance monitoring and review.

The Performance Review Process So Far

As mentioned above, the Hon'ble Chief Minister and the Chief Secretary respectively carry out the performance review for all departments and districts, which take place through the four following review meeting schedules.

1. The Hon'ble Chief Minister holds weekly tele conferences to review progress of all government priority projects and programs with specific departments and district officers;

2. The Hon'ble Chief Minister along with other Ministers hold a monthly conference with all Department Secretaries and HODs;

3. The Hon'ble Chief Minister and Chief Secretary together hold a quarterly Collector's Conference with all departments, district officers and government corporations. While the department and corporation officers attend the Collector's Conference in-person the district officers participate in it through video-conferencing facility; and

4. The Chief Secretary every month reviews the departments individually with the Department Secretaries and HOD.

To support and facilitate these review processes, VMU has designed and developed performance monitoring and reporting formats and analytical tools which is provided to the Hon'ble Chief Minister and Chief Secretary respectively as review support aids. To support and facilitate these review processes, VMU has designed and developed performance monitoring and reporting formats and analytical tools which is provided to the Hon'ble Chief Minister and Chief Secretary respectively as review support aids.

These performance reporting and monitoring formats and analytical tools are as follows.

Format for District Performance Reporting

The department review format selected the most relevant 3 to 5 outcome indicators that reflect the mandate and priority of the respective departments such as Samaja Vikasam, Kutumba Vikasam, GVA, etc. The information compiled in the format for each outcome indicator include the indicator name, unit of measurement, achievement in the previous year, target in the current year and current status of the indicator at the time of the review.

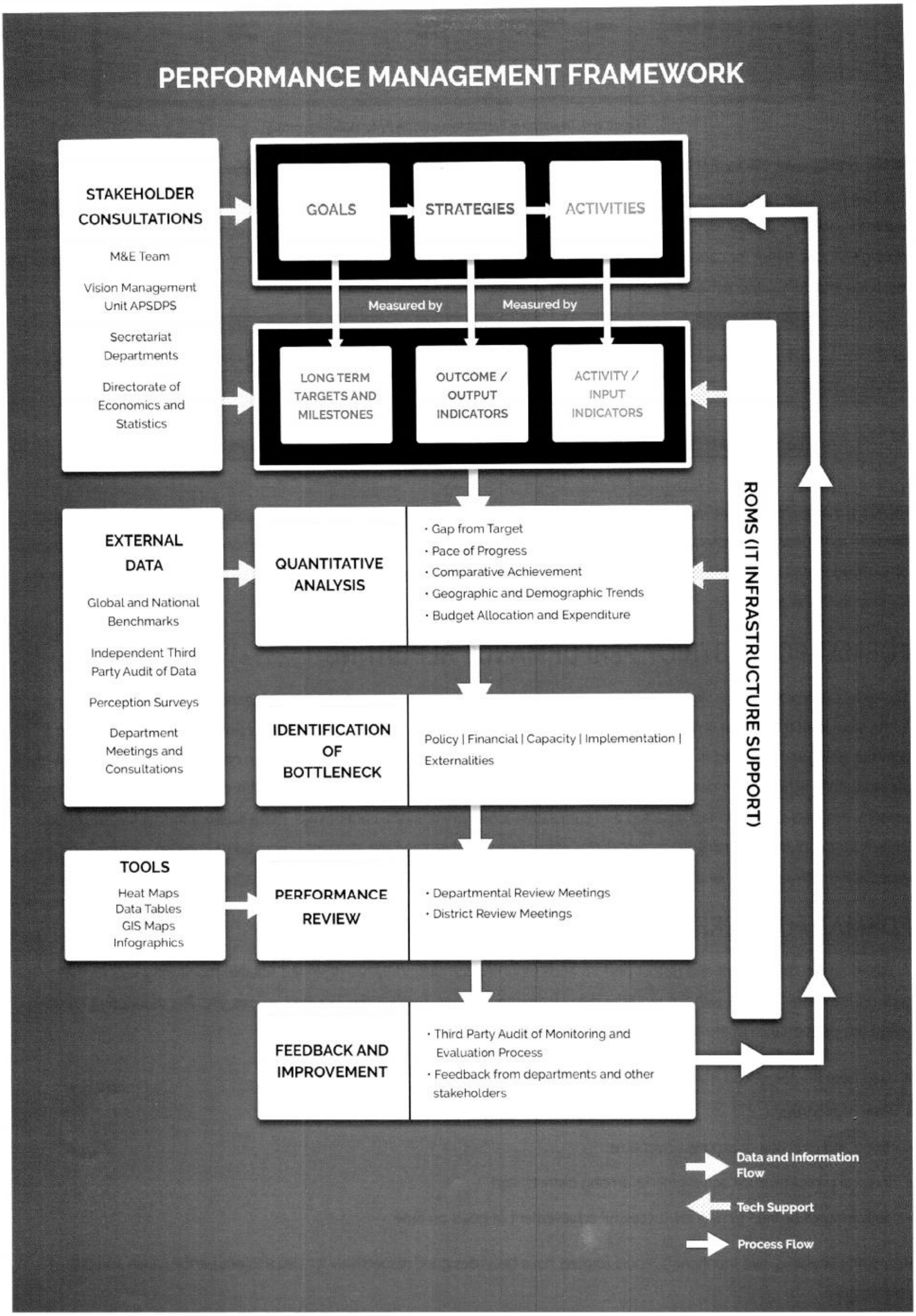

Figure xv-1: The Comprehensive Performance Management System Framework

S no.	Outcome	Unit	Achievement 16-17	Target 17-18	Status 17-18
1					
2					
3					

Figure xv-2: Department Format for Outcome Performance Reporting

At the activity level, the format listed for each department a set of selected 8 to 10 activity indicators (input / output indicators) that link to a particular outcome indicator, which are measured and reported. The information compiled in the format for each activity indicator include indicator name, the unit of measurement, the weightage of the indicator to the outcome indicator, achievement during last year, target for current year, achievement last reported (this could be previous month or season), progress since data last reported and cumulative achievement in the current year.

S no.	Activity	Unit	Weightage	Achievement 16-17	Target 17-18	Last Reported	Progress this week/month	Cumulative
1								
2								
3								

Figure xv-3: Department Format for Activity Performance Reporting

Realizing that there is a need during the review for the departments to bring forth challenges faced by them and the assistance required to improve performance, especially in terms of financial allocations, institutional and human capacities, inter-departmental co-ordination and externalities, a format has been developed for each department to fill up and submit during the review process for decisions and actions.

FORMAT FOR DISTRICT PERFORMANCE REPORTING

The district review formats is similar to the departments with some modifications. As the outcome indicators are measured only at the state level this format is not required for the district level. Hence the district review format consisted only of monitoring activities being implemented in that particular district. The format therefore compiled information on the indicator name, unit of measurement, achievement during last year, target for current year, achievement last reported (this could be previous month or season), progress since data last reported and cumulative achievement in the current year. There is also a format for the districts (similar to that of the departments) to report challenges faced by them and the assistance required to improve performance, especially in terms of financial allocations, institutional and human capacities, inter-departmental co-ordination and externalities.

FORMAT FOR PERFORMANCE MONITORING AND REVIEW

A. Based on the department and district performance reporting formats, VMU has designed suitable monitoring reports that support the review process with the requisite data, assessments, gaps, bottlenecks, required actions, etc. The monitoring reports reflect the performance of the departments and districts on five aspects:

» Gap from the target and from national and global benchmarks;

» Rate of progress;

» Trend and direction of progress over time;

» Internal comparison on achievements among districts; and

» Sufficiency of defined targets for successful achievement of goals on time

Based on the above, two monitoring report formats have been designed respectively for department performance and district performance.

The department performance report has 5 sections.

» The first section highlights the outcome indicator values for the department against the State's annual and long-term targets, national average, national best as well as the global benchmark;

» The second section reports the performance of all districts individually on the department indicators in order to highlight the geographical pockets of concern for each activity undertaken by the department;

» The third section reports other conclusive statements that comment on targets, pace of progress, direction of progress and cross sectoral anomalies identified during the analysis;

» The fourth section lists the challenges faced by the department while implementing their activities; and

» The fifth section suggests recommendations for the departments such that the targets can be successfully met on time and challenges may be overcome to be considered during the review.

The Figure xv-4 below gives an example of a Department Monitoring and Review Format.

OUTCOMES - NATIONAL BENCHMARKING

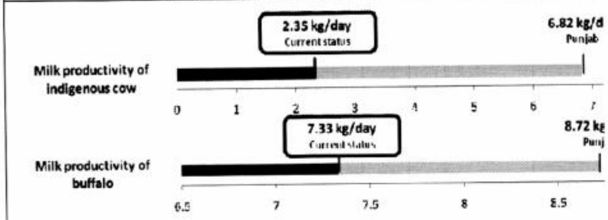

ACTIVITIES & OUTCOMES - STATE & DISTRICT PERFORMANCE

	ATP	CTR	EG	GTR	KDP	KRI	KNL	NLR	PKSM	SKLM	VSP	VZM	WG	State	Very Poor	Poor
Silage distributed	47%	76%	313%	[illegible]	30%	100%	38%	125%	101%	61%	277%	94%	331%	[illegible]	4	2
Area under fodder	151%	188%	99%	435%	454%	805%	112%	167%	242%	110%	122%	182%	140%	241%	0	0
Animals treated (Preventive)	1%	86%	144%	122%	101%	154%	122%	109%	120%	113%	182%	107%	100%	109%	0	0
No of induction of New Animals	125%	127%	168%	115%	118%	131%	90%	101%	115%	250%	107%	130%	119%	129%	0	0
Animals covered under artificial insemination	100%	92%	95%	79%	119%	89%	86%	94%	102%	72%	89%	88%	93%	88%	0	0
Animals Vaccinated	108%	88%	129%	106%	70%	126%	132%	93%	98%	97%	97%	90%	111%	102%	0	0
Very Poor	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0			
Poor	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0			

Very Poor   Poor   Satisfactory   No data

Short-Term to Medium-Term:

1. The existing capacity of village level collection center (VLCCs), bulk milk coolers (BMCs) and milk chilling centers (MCCs) should be strengthened and increased value addition of the marketable surplus milk should happen in the organized sector to avoid fall in prices due to increased production in milk.

2. The distribution logistics of silage and fodder should be worked out and effectively executed.

3. Monitor the performance of coverage of animal husbandry farmers under Kisan Credit Card from next financial year.

OBSERVATION AND ANALYSIS

- Except for Silage distribution Department performed well in all other indicators.
- Anantapur, Kadapa, Kurnool are performing poorly in Silage Distribution.
- State has achieved its targets in Area covered under Fodder and Induction of new animals
- AH department has considerably improved in all the indicators over the time. They have to maintain the performance like-wise for longer period.

Figure xv-4: Department of Animal Husbandry Monitoring and Reviewing Format

The district performance reports highlight the performance of the districts on specific sectors. The sectors highlighted for each district is selected depending upon the progress of the particular district in that sector against its annual and long-term targets.

DISTRICT-WISE MONTHLY PERFORMANCE REVIEW BY CHIEF SECRETARY

MONTHLY REVIEW BY THE CHIEF SECRETARY
SUMMARY REPORT UP TO DECEMBER DISTRICT – [redacted]

No.	THEME AND DEPARTMENT	KEY OBSERVATIONS AND INDICATORS
I	BASIC INFRASTRUCTURE	
1.	Rural Development	Second lowest district for percentage achievement in construction of buildings for Anganwadi centres even though 4 new buildings are constructed this month. (60 out of 319)
2.	Housing	• Houses under NTR Rural 16-17 & 17-18 - 2017-18 target achieved 62% of the target has been constructed. • Houses under NTR gramin (16-17) - The District has achieved 17% of the target set for the year • Beneficiary Led Construction (BLC) and Hud Hud Housing - The district has achieved 42% of target set for 2017-18 and is the second lowest in the state
3.	Rural Water Supply	• Fully Covered Habitations - Out of a target of 35 habitations, 30 have been fully covered with a rate of achievement of 86%. • Partially Covered Habitations - The rate of achievement for PC habitations is 98% with 45 habitations being covered against a target of 47
II	HEALTH AND EDUCATION	
1.	Health, Medical and Family Welfare	70% of children aged 1-5 years received full immunization. Lowest in the state.
III	GOVERNANCE & REGULATORY	
3.	Forest	• Achieved 129% of Planting in recorded forest area • Achieved target of building 1 Nagaravanam for the year. • Only 48% of Planting is achieved in outside recorded forest area

Figure xv-5: District Monitoring and Reviewing Format

The Figure xv-5 gives an example of a District Monitoring and Review Format

Perception Monitoring

Parallel to monitoring performance of schemes, as mentioned above, citizen perception of the scheme delivery is monitored on a monthly basis by the Real Time Governance Department to identify issues concerning implementation. This citizen perception monitoring data is plotted on a monthly basis and the trend assessed in terms of changing performance (Figure 6). A green arrow pointing upwards indicates improvement in the perception while an orange arrow pointing downward indicates deterioration in perception among citizens. The perception monitoring is also carried out by geography and socio-economic groups though unit level data is kept confidential to maintain privacy. The data also is used to monitor citizen perception by village, district, department, scheme and even the service center.

Department	Scheme	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Change
EI&I	Power Supply to Agriculture	73						
Industries	Sand Credai				86	81	81	
Health	Mukhyamantri Eye Kendram				96	96		
	NTR Vaidya Seva	86	87	88	90	91	90	—
	Talli-bidda express	87	90	84	83	84	83	—
	Chandranna Sanchara Chikitsa					96	97	—
	Mukhyamantri Aarogya Kendralu	70	71	70	75		75	↗
WDCW	Anna Amrutha Hastam	88	87	87	87	92	93	↗
	Balamrutham					87	88	—
	Mid-day meals					88	88	—
Labor	Chandranna Beema Death Claims			96		96	95	—
MAUD	Cleanliness MAUD					69		
	Drinking Water Urban			79	81	80	79	↘
	Swacha Bharat ODF							
PR&RD	Drinking Water - Rural				76	75	75	—
	NREGA Scheme					87		
	Pension	79	78	79	80	80	78	↘
MW	Dulhan Marriage Scheme			82	90	87		↘
TW	Giriputrika Kalyana Pathakam			59	82	81		↗

Figure xv-6: Citizen Perception Monthly Trend Assessment

Department	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Change
AP State Satisfaction	63	62	67	74	75	71	
Labour Employment Training and Factories			96	96	96	95	—
Women, Children, Disabled and Senior Citizens				91	91	92	—
Education						86	—
Industries and Commerce			85	86	81	81	↘
Minorities Welfare			82		84		—
Consumer Affairs and Civil Supplies	76	75	76	75	76	77	—
Health medical and family welfare	72	77	74	72	66	72	↗
Energy, Infrastructure & Investment			75	74	72	71	↘
Revenue		73	69	70	73	70	↘
Transport Roads & Buildings			68	68	68	67	—
Panchayat Raj and Rural Development	79	78	79	80	77	64	↘
Housing			54	52	51	63	↗
MAUD					61	63	—
Home					61	60	—
Agriculture & Cooperation					52	52	—
Animal Husbandry & Fisheries			69		52		—
Social Welfare			59	51	58		—

Performance vs. Perception Matrix

As mentioned above, the Real Time Governance Department conducts a perception survey among beneficiaries of government schemes and services to gauge the sentiment of the citizens. Out of this, a matrix with performance and perception of government schemes is plotted every month to understand whether the concern lies in the delivery or design of the scheme. This matrix, as shown in the Figure xv-7 below, plots performance of the scheme implementation as per the data collected by the department across all districts on the Y Axis and the perception among the people of the service delivery of the scheme on the X Axis. Schemes that fall in the Bottom Left Quadrant are of most concern as they show poor performance both in terms of performance and perception. The schemes in the Top Left Quadrant is also of concern as though performance of the scheme is good the citizen perception on its delivery is poor. The schemes in the Bottom Right Quadrant are enigmatic as though they pave poor performance the citizen's perception of their delivery is yet good and so they need to be further investigated. The Top Right Quadrant is of course best as they have both good performance and citizen perception and just need to be maintained as such.

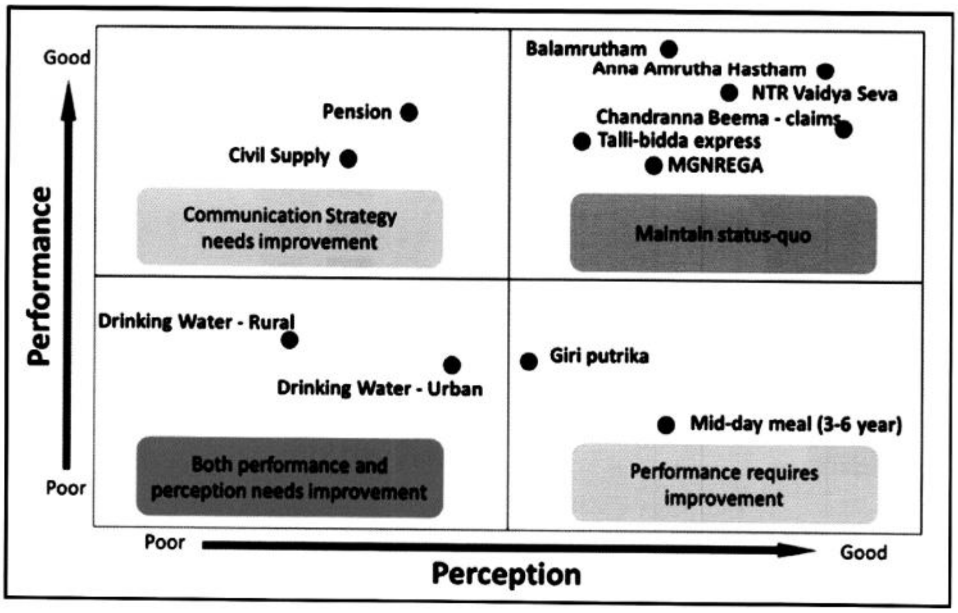

Figure xv-7: Sample Performance vs. Perception Matrix

Visualization and Presentation

Visual presentation of the performance monitoring assessment in the form of charts and maps have been used very effectively during the review meetings. These visualization tools included the following:

Heat maps – A heat map is a form of representation in a matrix where the data values are color coded to indicate the whether they reflect a good or a poor scenario (Figure xv-8).

Name	ATP	CTR	EG	GTR	KDP	KRI	KNL	NLR	PKSM	SKLM	VSP	VZM	WG	State	Very Poor	Poor
Crime Against Children (No.)	12	28	49		24		22	28		18		9	48	583	4	5
Kidnapping (No.)	10	5	22		14		17	8		8		3	14	285	4	5
Property Related Crimes (No.)	11	13			8		9	26	26	8		14		285	5	4
Murders (No.)	107	248			126		116	280	218	38		78	276	3319	4	5
Crime Against Women (No.)		24	23		15	12	24	15	24	3	18	10	12	237	2	7
Crime Against SCs And STs (No.)	163	192			205		262	210	340	96		94	231	3935	4	5
Cyber Crimes (No.)	39	39			38	44		31	40	27		9	35	564	4	4
Road Accidents - Total Cases (No.)		9	15		10		11	10	16	5		8	9	280	4	5
Road Accidents - Deaths (No.)	232	332			281		254	393	355	184		250	382	5154	4	5
Very Poor	2	0	5	9	0	7	1	0	2	0	8	0	1	9		
Poor	2	6	4	0	7	1	4	7	7	0	1	1	5	0		

Figure xv-8: Sample Performance vs. Perception Matrix

iGIS Maps – used to display spatial distribution of performance in terms of physical or administrative geographical boundaries (Figure xv-9),

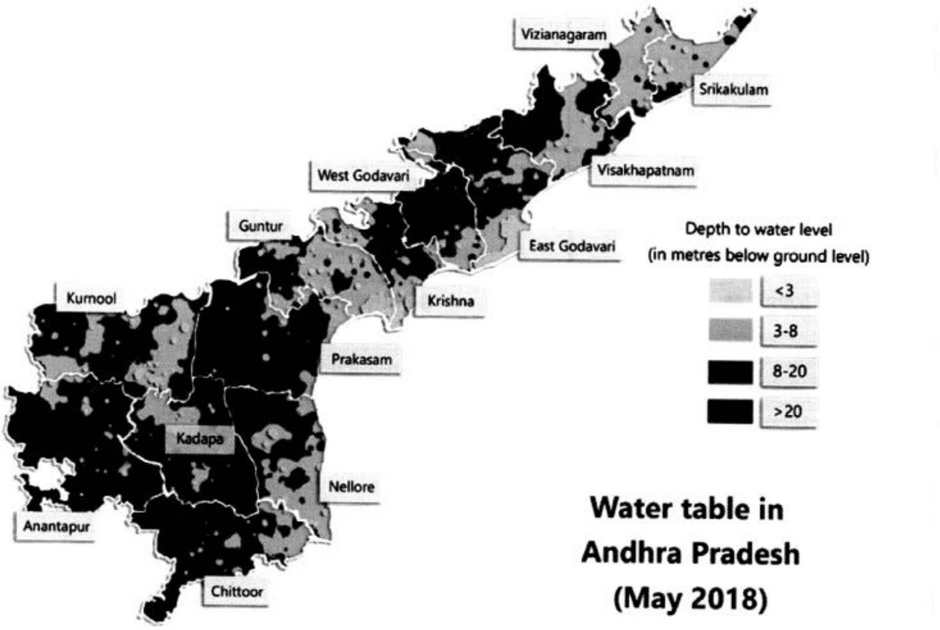

Figure xv-9: : GIS Map for Water Tables across Andhra Pradesh

iii. Thematic Maps – used to plot spatial distribution of socio economic indicators using color codes to indicate a good or a poor performance (Figure 10).

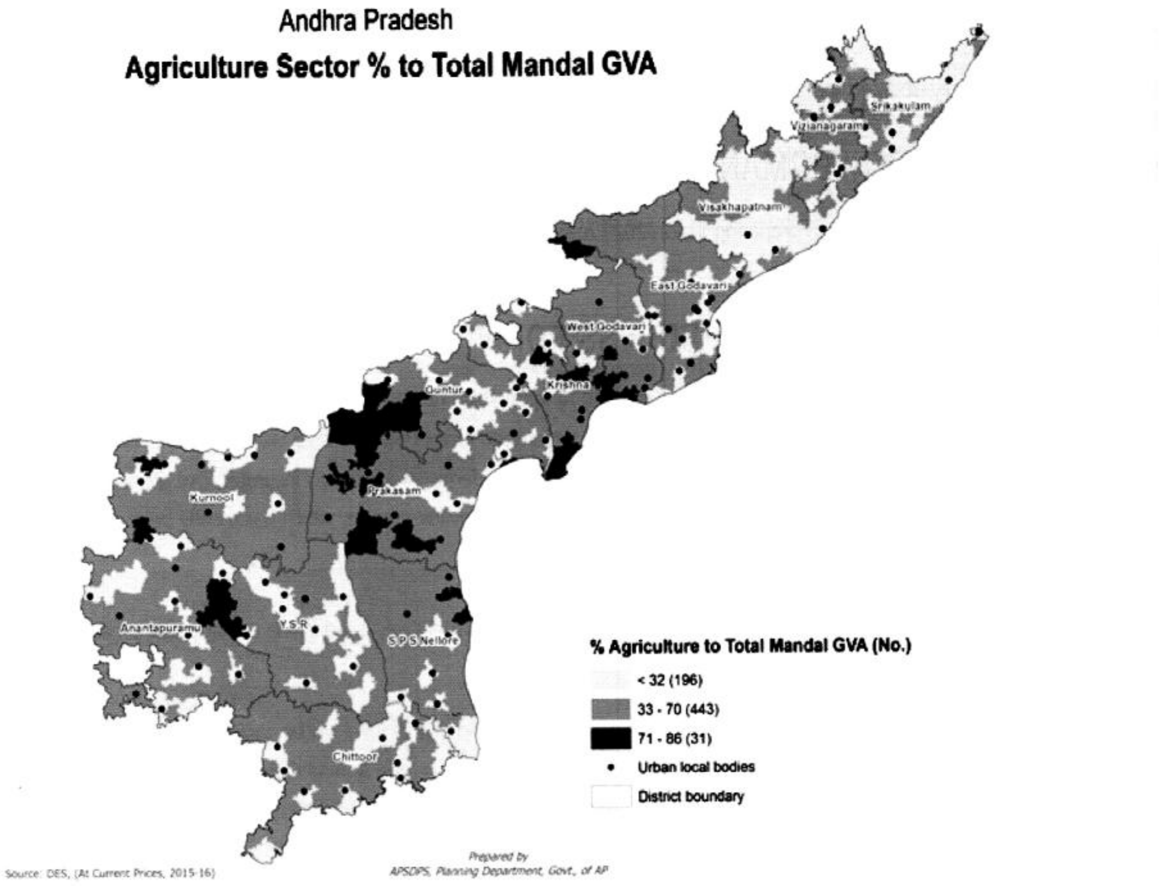

Figure xv-10: Thematic Map for Mandals showing Agriculture Sector Percentage to Total GVA

THIRD PARTY AUDIT

Designed and co-ordinated by VMU, the state government has been collaborating with United Nations Children's Fund (UNICEF) and National University of Singapore (NUS) since the last quarter of 2017 to strengthen the performance management system further through periodic and independent third party audit of its performance monitoring process. These collaborations has brought to the performance management system, quality verification and authenticity while also means to continuous advancement and upgradation of the processes.

The scope of third party audit is to identify, understand, prioritize, track, document and report the progress made against selected key performance indicators and to improve the effectiveness of the internal performance monitoring system. It covers selected schemes in identified sectors on four aspects:

» Targeting: to understand whether the incentives, programs and other initiatives are reaching and benefitting the intended beneficiaries. If not, what are the problems being faced by the targeted beneficiaries. It will also identify errors in inclusion, exclusion and expected output and outcome.

» Design and Delivery: to assess whether the delivery method specified in the scheme or initiative is properly followed in the field. As an extension, the appropriateness of delivery method for target groups can also be commented upon. The problems faced by the service providers can also be documented. Review will also focus on four key parameters – accessibility, utilization, coverage and effectiveness of all select indicators.

» Reporting: to assess the quality of reporting from the field and the flow of information in the system.

» Concurrent Evaluation: assessment of present status of programmes/ initiatives/ schemes covering criteria's like relevance, effectiveness, efficiency, sustainability and impact.

Through these audits it is expected that the entire performance monitoring system undergoes external review and critique every year and is consequently updated for maintaining relevance and efficacy.

ANNUAL VISION PERFORMANCE REPORTS

The VMU on an annual basis has been preparing Vision 2029 Annual Performance Reports and submitting it to the government and the people for information and review.

THE PERFORMANCE REVIEW PROCESS FOR VISION 2.0

It is envisaged that the performance monitoring system used so far and which has been very effective in monitoring and reviewing vision performance for the last four years show be retained and developed further. Since during vision 2.0 there will be significantly enhanced role of non-government stakeholders such as private sector, academic and research institutes, civil groups and association, etc. there may be need to design their participation also in the review process, which has mostly been minimal till now.

The Outcome Indicators for Vision Performance Review

The key performance indicators for monitoring vision 2.0 performance are respectively listed in the earlier sectoral chapter and so are not again repeated here.

While the vision performance monitoring and review at the departmental and district level will be carried out by the respective output and input indicators as uploaded in the AP-ROMs portal annually based on the Annual Outcome Budget, for the overall monitoring and review of the vision a set of macro outcome indicators have been identified with specific targets to be achieved by 2024. These include 10 Outcome Indicators, 12 Global Indices and 12 Basic Needs Saturation. (Table xv-71).

All these macro level vision indicators will be monitored on an annual basis through studies either carried out by the Institute of Leadership, Empowerment and Governance or third party agencies in partnership.

FINANCING THE VISION

Based on sectoral ICORs, the total estimated investment required by 2029 to finance the vision is about Rs. 73 lakh crores, which sectorally decomposes to Rs. About 17 lakh crores for Agriculture, about Rs. 30 lakh crores for Industry and about Rs. 26 lakh crores for Services. For financing the vision upto 2024, the investment required estimated at about Rs. 25.5 lakh crores, which sectorally decomposes for Agriculture to about Rs. 6.5 lakh crores, for Industry to about Rs. 10 lakh crores and for Services to about Rs. 9 lakh crores .

Mobilization of the resources to finance this required investment will come from various sources both public and private. As per preliminary estimations the ratio of public to private financing of the vision is 30% to 70%.

State Annual Plans in Rs. Crores	Economic Services	Social Services	General Services	Total
2014-15	59,740.03	37,526.99	41,182.58	138,449.60
2015-16	43,972.93	36,598.97	68,863.06	149,434.96
2016-17	55,274.66	41,816.48	69,607.55	166,698.69
2017-18 (Revised Estimates)	57,267.10	50,646.20	51,908.95	159,822.25
2018-19 (Budget Estimates)	67,830.19	67,120.25	56,113.17	191,063.61

Table xv-67: Investment required for achieving the Vision

Public financing will largely come from state budgetary allocations, centrally financed schemes and devolved central fund allocations under the 15th Finance Commission allocations.

Over the last 5 years, the government has significantly increased allocations under the State's Annual Plans (budgetary allocations) from a total of Rs. 1.38 lakh crores in 2014-15 to Rs. 1.91 lakh crores in 2018-19 (BE), i.e. an increase of nearly 40%.

With sustained double digit growth of the economy and improvement in buoyancy of tax to GDP ratio in the coming years, the government will be in a position to annually increase the level of budgetary support to finance the vision.

However, to further augment the financial support to the vision from the Annual Plan, the government will take the following actions:

» Advocate for favourable terms for financial devolution to the state under the 15th Finance Commission allocations;
» Widen the tax base and increase tax collection to improve public revenue receipts;
» Continue to advocate and pressurize the Government of India to grant Special Category Status to the State; and
» Identify options for Off the Balance Sheet financing to avoid FRBM limits such as Municipal Bonds, execution of specific projects through corporations or SPVs, etc.

Another source of financing the vision is the Annual Credit Plan for the Priority Sectors. The component wise target and achievement of the Annual Credit Plan over the last four years shows that agriculture sector priority lending increased by more than 18% over 2015 and 2018. During the same time, however the non-agriculture priority sector lending increased by only about 9%.

	ACHIEVEMENT (IN RS. CRORES)			TARGET
Item	**2015-16**	**2016-17**	**2017-18**	**2018-19**
Short Term Production Loan (Agriculture)	57,085	58,840	67,568	75,000
Total Agriculture Term Loans including Allied Sectors	18,363	19,274	21,889	26,564
Total Agriculture	75,448	78,114	89,457	101,564
Non-Farm Sector / Micro and Small Enterprise	22,262	21,903	23,798	28,261
Others Under Priority Sector including Import Credits	6,785	8,236	7,827	14,395
Total Non-Agriculture	29,047	30,139	31,625	42,656
Total Priority Sector	104,495	108,253	121,082	144,220

Table xv-68: Priority Sector Performance

With the vision emphases on accelerating growth in the Industry and Services sectors, especially in MSME and exports, the government will work with the SLBC, Andhra Pradesh to ensure priority lending to the non-agriculture sector to grows at a healthy rate to service the emerging credit demands by these sectors.

A third source for financing the vision is the Private sector, which may either be internal private investors from the country or from external Foreign Direct Investment. The government has already initiated a number of actions to attract private investments in the state through announcing sectoral policies for investment promotion and incentives. It has also supported a number of investment submits and reach out programmes to investor both within India and abroad. The result of these efforts is the large number of investment MoUs signed between the government and the investors, which is tracked and monitored on a regular basis by the Industry Department and the State's Economic Development Board.

Since 2014-15, the state government has attracted 2,622 large and mega projects with committed investment of Rs. 15.48 lakh crores. Out of these, 810 projects have gone into production, with committed investment of Rs 1.77 lakh crores while another 1822 projects with investment of Rs. 13.71 lakh crores are in the pipeline. Further, since June 2014, the state has seen establishment of 30,349 new MSME units with a total investment of Rs. 14,292 crores. During this time, Rs. 82,097 crores have been disbursed as credit to MSMEs both organized and unorganized.

Mobilizing private domestic and foreign investments will therefore remain a primary source for financing the vision, especially in the Manufacturing and Services sectors. At the same time, private participation in the infrastructure sector and possibly even in the social infrastructure sector will be pursued by the government through innovative financing instruments including PPP projects.

RISKS AND EXTERNALITIES CHALLENGING THE VISION

The target of sustained 12% growth over 10 years is not easy to achieve and will require major policy change and strategic actions by the government not only to build an enabling internal environment but also to assess and anticipate externalities and risks to ensure sustenance of this environment over time.

Economic Transformation and Role of the State: Global experience shows that later a country starts its process of economic transformation, the greater the role of the state i.e. the need to go beyond markets to create competencies, capabilities, cover risks and create productive assets before the market is able to take on the key role in economic coordination and allocation of resources.

Late transforming economies also show a greater preponderance of active investments by the state of large capital and the state playing the important role of attracting and engendering investments both physical and social. In case of Andhra Pradesh too, the government is necessarily taking this lead primarily by not only ensuring saturation in terms of social infrastructure, provisioning of basic needs but also economic infrastructure such as publicly financing the economic corridors, some big-ticket infrastructure projects and even production hubs such as economic cities and MSME clusters.

In lieu, assuming that the overall public investments to be at 25% of gross capital formation during the next few years and later falling off to 20% in the later period of the vision, then the estimates for the share of the state government in gross capital formation would minimally double from the current about 4.5% to 8%. Also, with the state growing fast, the absolute level of state borrowing is correspondingly rising, necessitating a rise in the debt the state is taking on. The borrowing limits for the state is however, set by the FRBM Act at 3%. Hence, to sustainably finance the vision through initial public investment, incremental efficiency of a high order in its own spending would be crucial for the government. This will entail expenditure reforms and most importantly increasing the effectiveness and efficiency of government expenditure in the whole process of vision financing.

State as the core limitation that cannot be accepted

Much of the stoppers against high growth lie within the state - in the thinking of its decision makers, and the pessimism or conservatism herein. The real limitation therefore is the lack of capacity of the government to deliver the vision. But clearly these limitations are not immovable and the government will find a way away from it through improved governance, institutional development and capacity building of its staff. After all, the raison d'être of the Vision is it's forward looking planning and strategic intervention precisely to overcome the restraints on growth before they are experienced.

The context of Goods and Services Tax

An important risk is the shift to GST which is entirely destination based. Being destination based, Andhra Pradesh, which is a producing state with much net exports, and without any metros, or even sub-metros like Hyderabad is disadvantaged. Being a producing state, Andhra Pradesh will be left with having to fiscally support promotion, provide infrastructure and handle potential negative externalities in the form of pollution, while having little taxation potential. Also, the fact that much of the services which are not fully tradable are being defined to be generative of tax in the location of the user of the service, rather than where the platform, or logistic unit is located would mean that producing areas would be at a fiscal disadvantage.

Thus, states with a high share of Private Final Consumption Expenditure (expended on goods other than those taxed – essentially non-food), plus government consumption expenditure (procurement) in relation to GSDP (states like Kerala, Delhi, Bengal) are at a huge advantage over states like Andhra Pradesh and Gujarat which have built their economies on production (manufacturing and tradable services).

Others like Maharashtra, Karnataka and Haryana which have also supported location of manufacturing and more generally economic activity have an attenuation of the adverse effect under GST since they also have large metros or near-metros (Mumbai and Pune for Maharashtra, Bangalore for Karnataka, and Gurugram and the part of NCR in the state for Haryana), where the

private final consumption expenditures drives. On the other hand, location of non-tradable and taxable services, the demand for which is going to be driven by per capita consumption expenditure locally enhanced by tourism, would help tax collection in the state.

The Vision's objective of rapid urbanization and promotion of tourism and hospitality and the state government's decision to build the new capital "Amaravati" as a global mega city may mitigate some of these GST concerns. Also delicately balancing a trade-off between the required investment levels (48% of the GSDP) and the need for scaling up private final consumption expenditure will be the challenge the state will have to manage. However, as the GST regime stabilizes and better and more data become available, there will a need to make a more robust assessment of the impact of GST on the state's revenue and expenditure and design and adopt corrective actions in lieu.

Internal determinants of high growth are dominant

Historically, at a regional level, growth at best 2.5 - 3% higher than at the national level in the case of rapidly transferring economies has been observed globally. Thus, the areas around Bangkok in Thailand, around Seoul in South Korea, and the coastal areas of China (during the 1990s and 2000s) and now the interior of China, have all grown more rapidly than the nation as a whole. Some of these areas have achieved growth in excess of 12%. So, while the target of 12% is not unachievable, there is the important contingency of India itself pursuing high growth targets and achieving the same (around 9%), without which it may be tough to achieve the 12% target.

India could, if it can get its manufacturing and export strategy in line, easily grow at 9% over the next 10 years. India over the last few years has grown at the fastest rate amongst the global large economies including China. IMF and other multi-lateral financial institutions all also project that India will continue to grow at this comparative faster rate over the next few years.

In fact, assessments by a number of agencies of long term global economic growth scenario has repeatedly shown that by 2050 India would emerge as the second largest economy in the world after China in PPP terms ahead even of the US, while in MER terms it will be the third largest economy in the world after China and the US.

Agency	GDB at Terms	Projection Period	World GDP Rank 1	World GDP Rank 2	World GDP Rank 3
Goldman Sachs, 2007	MER	2050	China	US	India
Carnegie EIP, 2010	MER	2050	China	US	India
CEPII, 2010	PPP	2050	China	India	US
OECD, 2012	PPP	2060	China	India	US
The Economist IU, 2015	MER	2050	China	US	India
PWC, 2017	PPP	2050	China	India	US

Table xv-69: Rankings of economies based on project GDP 2050

India currently comprises 7% of the world GDP at PPP terms, which is projected to rise steadily to over 15% by 2050. The growth projections indicate that India is likely to overtake the US as the second largest economy in the world by 2040 in GDP at PPP terms.

As the last major country of emerging Asia to develop, it could emerge as the destination for all investments from countries seeking to access low cost labour, since its labour cost with the correct macro-economic policies, infrastructure and ease of doing business would be the lowest among all, with the added advantage of "hedge" in the form of its large home market.

However, in spite of this, Government of Andhra Pradesh will actively peruse dialogue with the Central government and other likeminded state governments to define a high economic growth trajectory for the country to ensure that a faltering India does not become a barrier to its own growth. It will also support research, advocacy and collaborative engagements between its Institute of Leadership, Excellence and Governance and other similar global, national and state agencies to ferment partnership to propagate and promote the visions goal of accelerated socio-economic development.

International environment is not expected to deteriorate: China has stabilized at between 6% to 7 % is now certain and the US

2016 Rankings		2030 Rankings		2050 Rankings	
COUNTRY	GDP AT PPP	COUNTRY	PROJECTED GDP AT PPP	COUNTRY	PROJECTED GDP AT PPP
Country	GDP at PPP	Country	Projected GDP at PPP	Country	Projected GDP at PPP
China	21,269	China	38,008	China	58,499
United States	18,562	United States	23,475	India	44,128
India	8,721	India	19,511	United States	34,102
Japan	4,932	Japan	5,606	Indonesia	10,502
Germany	3,979	Indonesia	5,424	Brazil	7,540
Russia	3,745	Russia	4,736	Russia	7,131
Brazil	3,135	Germany	4,707	Mexico	6,863
Indonesia	3,028	Brazil	4,439	Japan	6,779
United Kingdom	2,788	Mexico	3,661	Germany	6,138
France	2,737	United Kingdom	3,638	United Kingdom	5,369

Table xv-70: Projected rankings of economies based on GDP at PPPs

with growth at 2.0% is at its stable level. With China having created much of the infrastructure already , it is unlikely that the world demand for materials including energy would rise at the furious pace that it did between 2004 and 2008, and again from 2009 onwards until 2013, giving Andhra Pradesh the space to push ahead at very high growth rates, without having to bear high input costs of energy and materials. Moreover, the energy issue is not likely to be a major one, since the drop in solar costs should work to the state's advantage as it is pursuing a 40% renewal energy mix. Global conditions, therefore, are likely to remain much as they are if not improve over the vison period.

SL. NO.	INDICATOR / INDEX	TARGET BY 2024
A	OUTCOME INDICATORS	
1	GSDP Growth Rate	12%
2	GSDP (in Current Prices) in 2024	24 Lakh crore
3	PCI (in current prices)	4.2 Lakh
4	New Employment Created	3 million
5	Skilling	5 million
6	Farmers Practicing ZBNF	6 million
7	Increasing Farmer Income	Double
8	Share of Renewable Energy	40%
8	Satisfaction on Perception	90%
10	Human Development Index (HDI)	0.8
B	GLOBAL INDICES	
1	Global Competitiveness Index 4.0 (GCI)	Score equivalent to be among top 25 countries
2	Happiness Index	Score equivalent to be among top 25 countries
3	EoDB - WB Ranking	Rank 1
4	EoDB - DIPP Ranking	Rank 1
5	Sustainable Cities Index	50% cities above 0.9, remaining 50% above 0.8
6	SDG India Index (NITI)	Rank of achiever
7	School Education Quality Index (NITI)	Among top 3 states in country
8	Health Index (NITI)	Among top 3 states in country
9	Agriculture Marketing and Farmer Friendly Reforms Index (NITI)	Among top 3 states in country
10	Composite Water Management Index (NITI)	Among top 3 states in country
11	Annual Survey of Education Report	Among top 3 states in country
12	National Achievement Survey	Among top 3 states in country
C	SATURATION TO BE ACHIEVED BY 2024	
1	Malnutrition free state	
2	100% Literacy	
3	Social Security (Pension & Insurance to 100% eligible)	
4	Housing for all	
5	Road connectivity to all habitations	
6	Drinking Water (tap connection to each house - rural and urban	
7	24x7 power availability to all consumers	
8	Slum free cities	
9	ODF+ - All GPs and ULBs	
10	100% government services on mobile	
11	100% Digital Inclusion	
12	100% Financial Inclusion	

Table xv-71: Macro Economic Indicators for performance management

అనుబంధం – 2

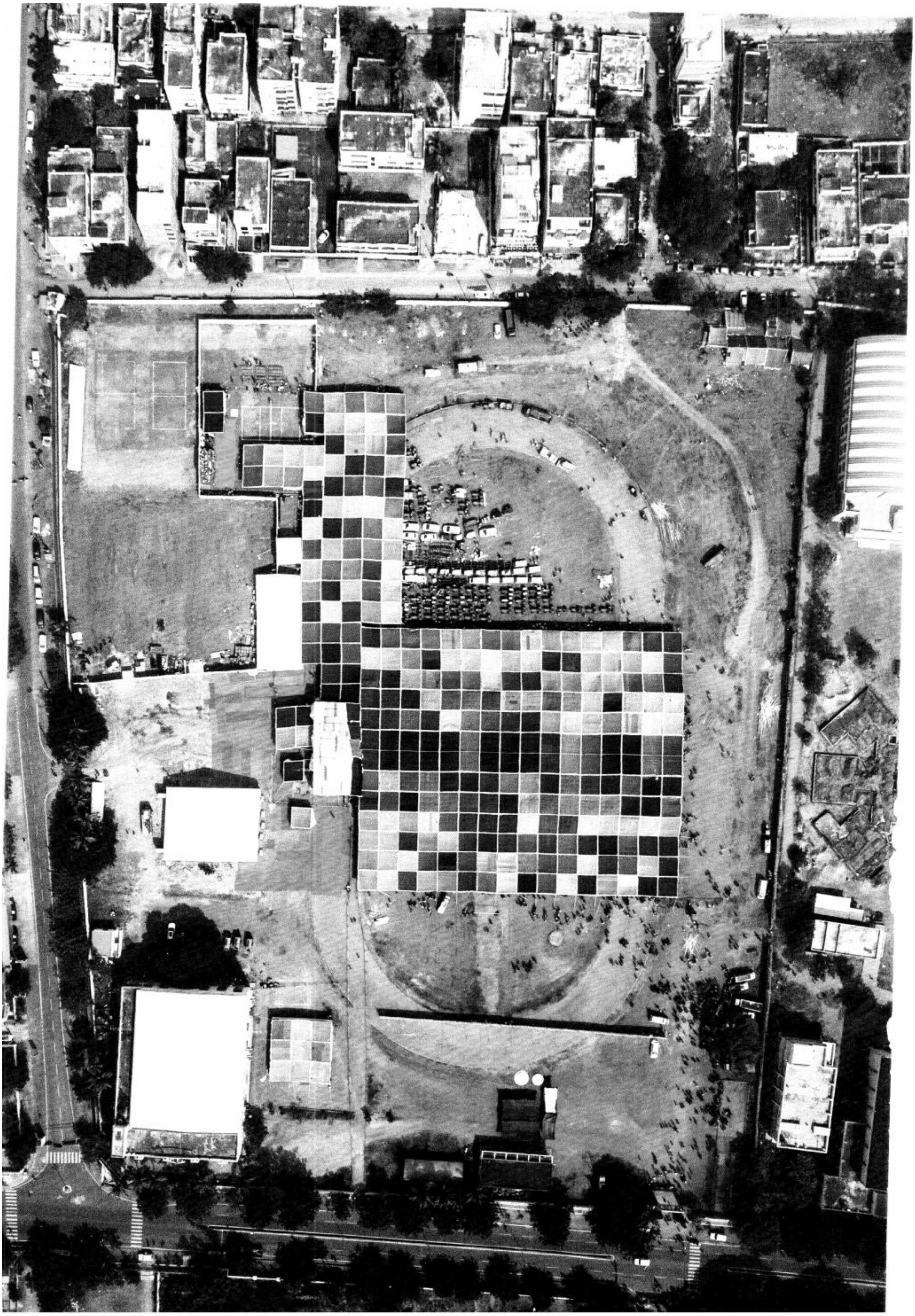

Annexure – I: VET System in Germany[1]

Vocational Education and Training (VET) is deeply embedded and widely respected in German Society. About 60% of students completing compulsory education opt for vocational education and only about 40% go for general academic track. Of those joining vocational education, about a fourth enroll in full-time VET school whereas a majority (75%) enroll in dual system i.e. education at a government supported vocational school and apprenticeship at a company i.e. simultaneous working and learning which also provides early earning opportunity to the candidates, competent workforce at lower cost to industries and results in lower training cost to government. The students spend 3-4 days a week in a firm that provides practical training. The apprentices are paid a salary which, on average, is about one third of starting wage of a skilled worker. Dual system, prevalent in most European countries, offers complementarity as the theoretical and practical elements are mutually reinforcing – the theoretical instruction provides solid foundation to approach practical problems whereas practice provides real world context for theoretical instruction. Major strength of the dual system in Germany is the high degree of ownership and involvement of employers and at the same time enough regulatory mechanism from government to ensure that employers avoid short-termism. Even the evaluation of the students at the end of programme is dominated by the Chamber exam based largely on the learning in apprenticeship. Teachers for theoretical part typically have university degree whereas the teachers for practical classes are typically practitioners in the relevant occupation.

VET in Germany has solid financial support – both private and public. Generally, provincial government provides the salaries to the teachers, local authorities pay for the infrastructure and facilities and the companies bear the cost of training in the workplace. The federal government has additional fund for covering various other costs. One such cost is the support provided to companies offering internships to those who are unable to find an apprenticeship opportunity by a deadline.

Germany also has great institutionalized research foundation in VET with a Federal Institute for VET (Bundesinstitut fur Berufsbildung, BIBB) and a number of research centers working on various aspects of VET system. Germany also has various programmes designed to facilitate those having difficulty in transitioning. For example, in a pre-vocational year programmes, students receive career guidance as well as basic vocational training to enable them obtain an apprenticeship or admission to full time VET course.

Annuxure – II: VET System in Switzerland[2]

As in most European countries (including in Germany as described above), Switzerland also has a dual VET system. More than 70% of students completing their compulsory education opt for vocational route. However, unlike Germany, in Switzerland, obtaining an apprenticeship offer is a condition for admission to Federal VET diploma courses. Those who fail to obtain an apprenticeship offer may opt to either take 10th year programme (additional training and support to help them obtain apprenticeship) or go for 2-year certificate VET courses.

At tertiary level, the Swiss VET system allows the students from vocational route to switch to academic route and vice-versa subject to certain eligibility conditions (Exhibit 23). The graduates from vocational backgrounds need to clear University Aptitude Test to be eligible for academic universities whereas those from academic background need to work at least a year before they can be considered for University of Applied Sciences.

Similar to Germany, Switzerland also has a highly reputed federal research institute for VET (SFIVET – Swiss Federal Institute for Vocational Education & Training). Additionally, Switzerland has "The Swiss Leading Houses"[3], 5 centers of

---

[1] Learning for Jobs: OECD Reviews of Vocational Education & Training – Germany, OECD, September 2010
[2] Gold Standard: The Swiss Vocational Education and Training Programme – International Comparative Study of Vocational Education Systems, Center for International Education Benchmarking, March 2015
[3] Systemic Innovation in the Swiss Vocational and Professional Education and Training System: Country Case Study Report, OECD, 2008

excellence housed in leading universities where PhD researchers work on the priorities of professional and vocational education and training.

Exhibit: Swiss Education System[4]

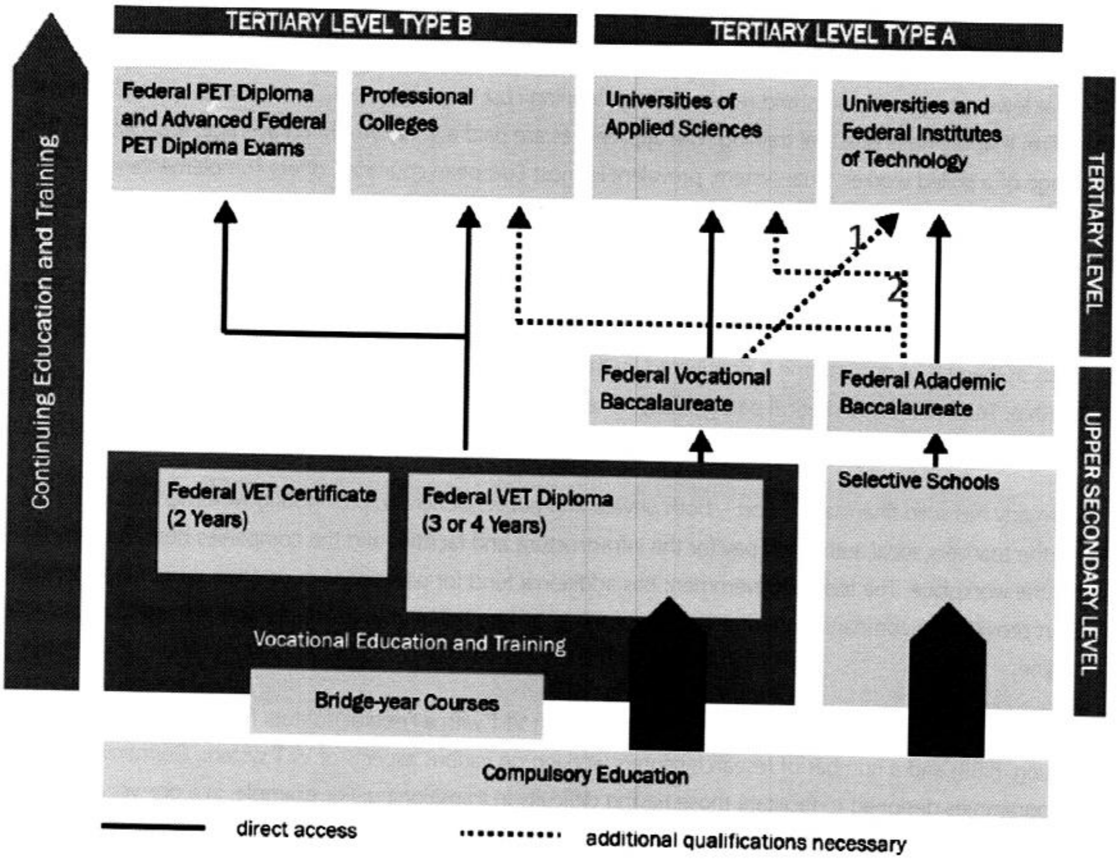

1: Requires passing University Aptitude Test
2: Requires at least one year of full-time work experience

The most celebrated innovation in Swiss VET system, however, is the VET Case Management[5]. It was observed that about 2.5-3% of the students find it difficult to transition from compulsory lower secondary education to vocational education. VET case management tries to identify such students early on (in 2nd year of lower secondary itself) by using a set of predictor indicators. Thereafter, taking a proactive approach, a case manager is assigned to each of the students at-risk. The case manager is expected to do everything required – such as finding mentors, talking to parents and students, coaching, rehabilitation etc. – to smoothen the transition for the students.

Annexure – III: Vocational Education and Training in China

China has seen a structural transformation in its economy in last two decades which is unmatched in its scale and efficiency. Both output and employment share of agriculture has declined rapidly in favor of industry & services. It has been made possible by a very strong vocational education system. Of the students completing secondary education

[4] Gold Standard: The Swiss Vocational Education and Training Programme – International Comparative Study of Vocational Education Systems, Center for International Education Benchmarking, March 2015
[5] Systemic Innovation in the Swiss Vocational and Professional Education and Training System: Country Case Study Report, OECD, 2008

and entering senior secondary education, almost half opt for vocational stream (contrasting with 3% in India)[6]. Placement rate of senior secondary vocational school graduates is as high as 95%. The government has enacted in 1996 the Vocational Education Law of the People's Republic of China[7] which mandates a number of steps to encourage vocational education and training in China by incentivizing various stakeholders such as students, enterprises and local governments. It encourages students to take up vocational stream post junior secondary education through tuition fee waiver and stipend for boarding and lodging. At national level, 20% of annual education budget is allocated to vocational education and training. All enterprises are required to utilize 1.5% of their payroll towards in-service training failing which they have to contribute an equivalent amount to the government which the government utilizes for training. 85% of Chinese firms conduct in-house training.

To bring in the practical element (which is the backbone of most successful VET systems of Europe), students in 3-year vocational education stream at senior secondary level are required to spend full 3rd year as interns at local enterprises to acquire practical training and industry exposure. Similarly, the teachers in vocational education are required to undergo a practical training for one month a year or two months every two years[8].

Similar to India, China also faces the issue of poor perception as the citizens do not respect physical labor as much as white-collar job. However, through modernization of VET facilities and fiscal incentives for the students and enterprises, China has taken positive steps in increasing the perception and acceptability of vocational education.

Annexure-IV: Vocational Education and Training in Singapore

Singapore, from the very beginning, made very aggressive investments in general education as well as VET as an integral part of economic development strategy. Each stage of economic development was complemented by an appropriate strategy in education and VET. Described below are the four stages of VET development in Singapore[9].

- Stage 1 (1945-1970s) – The predominant economic development strategy during this phase was low-skill manufacturing and export. So, the country didn't need high-skills but rather a large number of people with strong vocational skills in areas like machining, electrical works, carpentry, welding etc. English was made primary language of instruction in the schools. Curriculum emphasized on mathematics, science and technical subjects. All secondary students were required to take vocational courses in first two years of secondary school. By early 1970s, Industrial Training Centers were established and apprenticeship programme was started. Private companies were offered land to set-up training centers and financial incentives to cover part of operational costs. In return, the firm was expected to train double the number it required.
- Stage 2 (1970s to 1990s) – As more economies followed the low-skill manufacturing route, Singapore moved on to high-tech manufacturing. On the lines of European factory schools, teaching factories were established. All firms operating in Singapore were required to contribute to a job-training fund. However, they could get back the money if they trained their employees in high-tech skills. World class VET institutes were established in collaboration with Japan, Germany and France. The faculty at these institutes were engineers and were required to take a year off from teaching every year and work at one of the top manufacturing companies.

---

[6] Made in China: Challenge and Innovation in China's Vocational Education and Training System – International Comparative Study of Vocational Education Systems, Center for International Education Benchmarking, March 2015

[7] Vocational Education Law of the People's Republic of China, accessed on 15-10-2018 from http://old.moe.gov.cn/publicfiles/business/htmlfiles/moe/moe_2803/200907/49983.html

[8] Made in China: Challenge and Innovation in China's Vocational Education and Training System – International Comparative Study of Vocational Education Systems, Center for International Education Benchmarking, March 2015

[9] The Phoenix: Vocational Education and Training in Singapore – International Comparative Study of Vocational Education Systems, Center on International Education Benchmarking, October 2016

- Stage 3 (1990s to 2014) - Continuing the developments from previous stage, large state-of-art campuses for VET were established. Polytechnics were strengthened on factory-school model and apprenticeship programmes achieved large scale.
- Stage 4 (2014 to now) - As the skills required to remain relevant is changing at a rapid rate, Singapore has developed new strategies to stay ahead of the curve. A Professional Conversion Programme (PCP) has been launched to reskill and reorient existing workforce in futuristic skills to help them switch career. Industry Transformation Maps (ITM) were launched for priority sectors to design skill development plans for the sectors with dedicated financial resources. A National Center of Excellence for Workforce Learning is being established to meet the emerging training requirements of small enterprises with inadequate training facilities.

Annexure – V: Regional Competitiveness Strategy and Approaches

S No	Strategy	Approach
1	**Strategy 1:** Advance and build capabilities in a manageable portfolio of AP's core competencies and growth-oriented product categories for focused resource allocation and reduced threat of imitation.	**Approach 1a:** Specialize in Core Businesses and Leverage Core Products/Resources **Approach 1b:** Adopt a Related Diversification Approach for New Products to Produce
2	**Strategy 2:** Increase formal investments in new capital formation (Plant equipment and machinery) across core product and core businesses areas	**Approach 2:** Attract large anchor domestic and foreign direct investments in manufacturing that strengthen AP's core products and core business value chains and create markets for domestic firms **Approach 3:** Prioritize quality investments that encourage shared value creation **Approach 4:** Encourage enterprise and civil society to become Vision Partners **Approach 5:** Develop and strengthen the State's strategic positioning internationally and build its brand among international investors – Low transaction costs **Approach 6:** Upgrade existing and activate new clusters
3	**Strategy 3:** Reduce transaction costs across value chains of core product and core business areas by enhancing quality of business environment and firm operational effectiveness	**Approach 7:** Strengthen social infrastructure in urban centers to attract, house, and transport a skilled and healthy workforce **Approach 8:** Enhance rule of law to provide an investor friendly ecosystem for enterprises and a safe working environment for the workforce **Approach 9:** Enhance Financial Market Efficiency for formal Small and Medium scale enterprises **Approach 10:** Increase Labor Utilization and Labor Market Efficiency and Labor Productivity in Core Product and Core Businesses **Approach 11:** Strengthen institutional capabilities to effectively respond to evolving enterprise existing needs **Approach 12:** Transform VCIC and CBIC from a Transit Corridor to an International Economic Corridor by strengthening existing and establishing new connections to domestic and international markets and suppliers across targeted core products and businesses
4	**Strategy 4:** Prepare to build capabilities in high value add	**Approach 13:** Build foundational ecosystem for design based and product differentiation capabilities among firms and workforce

S No	Strategy	Approach
	design, product differentiation, and Emerging Dominant Technologies for Phase 3 of economic growth	
5	Strategy 5: Position Small and Medium Enterprises to expand and become future growth drivers	Approach 14: Promote healthy competition among firms that is in line with the prevalent growth stage of the economy and enhance access to new markets Approach 15: Strengthen Supplier Ecosystem for core product and related core businesses
6	Strategy 6: Facilitate equitable distribution of investments across the State based on sub-regional capabilities and resources	Approach 16: Advance targeted sub-regional development programs for disadvantaged regions

Annexure – VI: Regional Competitiveness Strategy Development Model

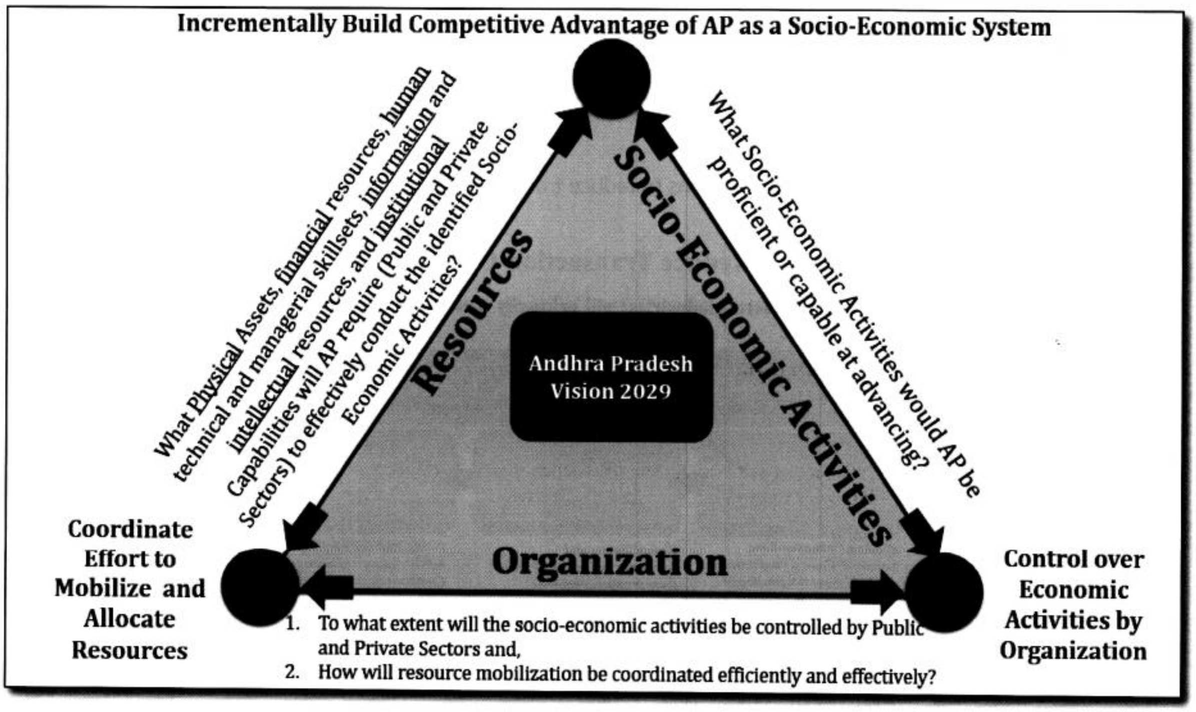

Annexure – VII: How Multi-nationals decide before choosing the locations to invest in

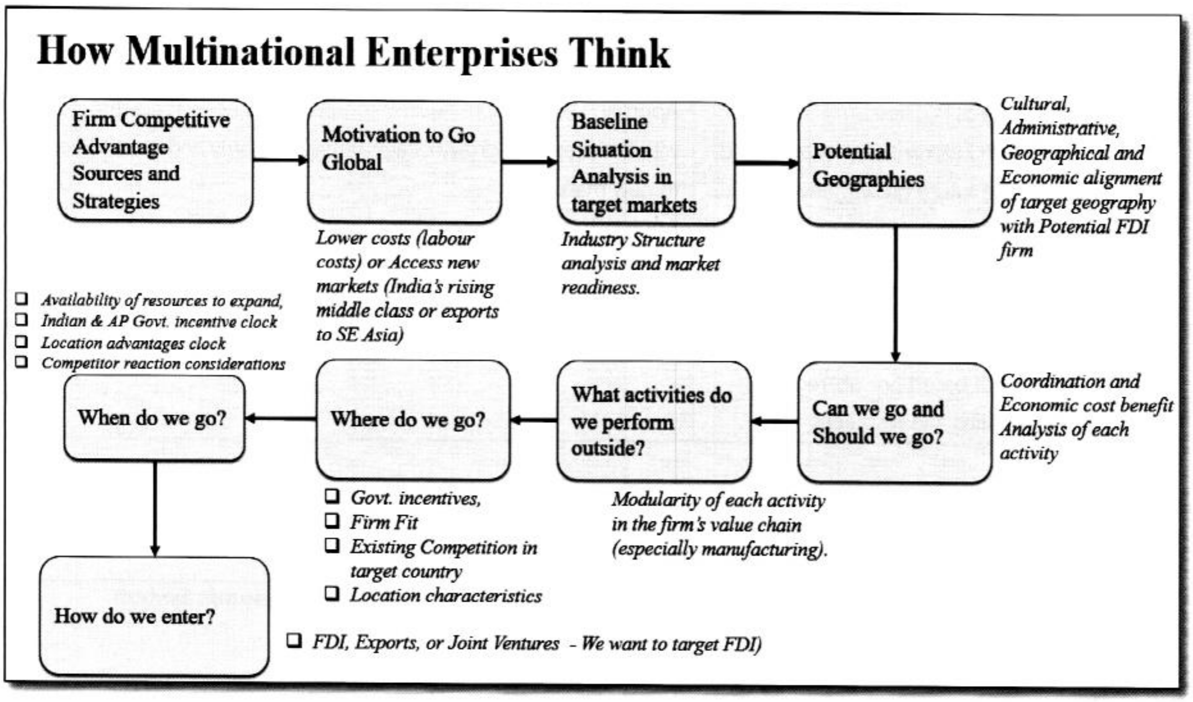

Annexure VIII – Potential Government Interventions to reduce transaction cost across the value chain

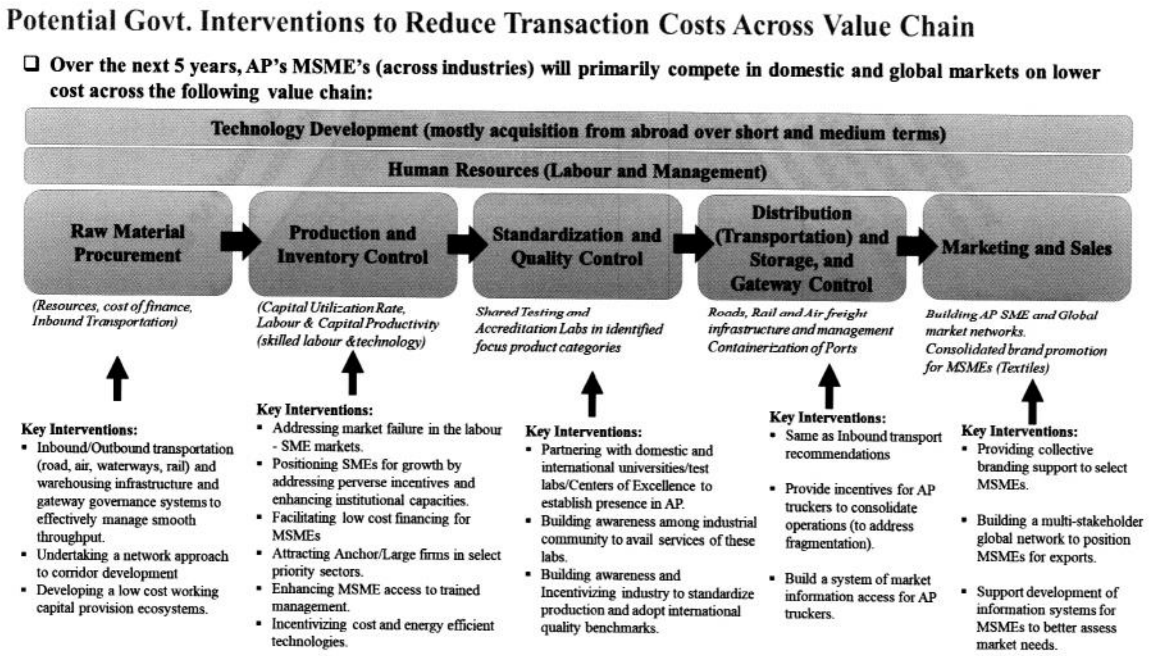

Annexure-IX: Case Study: Eastern Economic Corridor (EEC) Thailand

Eastern Economic Corridor encompasses the states of Chachoengsao, Chonburi and Rayong and is an extension of Eastern Seaboard Development program that has promoted Thailand as a major center of industrial production over the past 30 years. The EEC is focused towards promoting next generation industries and the transitioning to Industry 4.0

In addition to the components of a corridor discussed earlier, EEC has included the following under its scope namely Finance Hub, Agriculture and Tourism. This clearly shows the concept of Economic Corridor is truly evolving from just

industrial production based economic development to overall socio-economic development for long term sustainable growth.

Amongst the infrastructure projects that are being planned, the notable ones are as follows

High Speed Rail: The project covers a total distance of 220 km. and the trains are expected to travel at speeds in the range of 160-220 kms. The project is expected to cost US$ 7 Billion and is planned under PPP for a period of 50 years under Build-Operate-Transfer Model

U-Tapao Airport: The Airport expansion plan is part of the Eastern Airport City that is being planned to accommodate Maintenance, Repair and Overhaul facilities, Cargo facilities, Aviation Training Center and Free Trade Zone. While, the cost estimation for the project is still under process, the project is planned under a PPP model.

In addition, several projects have been planned in the areas of port, innovation and digital cities with a focus to be ready for the next phase of industrialization vis-à-vis Industry 4.0

The government has been at the forefront in providing incentives and subsidies to encourage firms to invest in the region. It is to be noted that Thailand has lower Corporate Income Tax rate of 20% in comparison to India, Malaysia and other South East Asian nations. The incentives are being granted in areas ranging from land allocation, capital investment to R&D, skill development and even reduced Personal Income Tax.

EEC has developed a list of target industries and divided in to two buckets namely First S Curve Industries and New S Curve Industries. The First S Curve industries include next generation automotive, intelligent electronics, advance agriculture and biotechnology, food processing, high wealth and medical tourism industries. The New S Curve industries include digital, robotics, aviation and logistics, comprehensive healthcare, biofuel and biochemical industries.

The region has already received investment proposals from major firms in the world such as Alibaba, Airbus, Boeing, Toyota, Sony, Samsung either as new entry or as expansion of their existing businesses in Thailand.

It is to be noted that EEC has given equal importance to skill development to cater to the increase in investments and technological developments in the targeted industries. Training programs on the lines of Industry 4.0 and their related budgeting have already been done; U Tapao Aviation Training Center is planned at a budget of US$ 65 Million to cater to the needs of Eastern Airport City

Annexure-X: Case Study: Northern Corridor Economic Region (NCER) Malaysia

The Northern Corridor Economic Region is a development plan constituted for the states of Perlis, Penang, Kedah and Perak. Among these four states, Penang has already grown to be a major industrial hub in Malaysia and NCER focuses on bringing socio-economic development and equitable growth around Penang. Similar to that of EEC Thailand, NCER has considered a comprehensive scope in its initial concept plan.

The development started in 2007 has been focused towards sustainable and inclusive growth in region. The cumulative investments between 2009-14 stands at US$ 15 Billion. The employment generated between 2011 and 2014 stands at 63,500 jobs.

Some of the key infrastructure projects during this period are as follows

1. Electrification of Double Track Project (EDTP) was completed at a cost of US$ 3 Billion and the project runs through the four NCER states.
2. The Second Penang Bridge constructed at a cost of US$ 1 Billion linking the industrial area of Batu Kawan on the mainland region of Penang with Batu Maung, close to the airport.
3. Upgradation of Penang International Airport at a cost of US$ 60 Million increasing the passenger handling capacity from 5 Million to 6.5 Million passengers.

NCER has planned the following projects as part of its Phase 2 namely Kedan Rubber City, Kedah Science and Technology Park, Chuping Valley Industrial Area, Perlis Inland Port, Manjung Maritime City.

The Federal Government has been giving incentives and subsidies such as Income Tax exemption on statutory income for a period of 10 years, investment tax allowance on capital expenditure amongst others. These are also complemented by support from State Governments in the form of soft loans, grants and venture capital funding. While the Corporate Income Tax ranges between 20-24%, there is no special incentive in the case of Personal Income Tax as seen with EEC Thailand.

NCER's focus has been towards the following industries namely electrical and electronics manufacturing, agriculture and bio-industries, tourism, global business services, logistics and connectivity. Penang has already established itself as "Silicon Valley of the East" with the electronics manufacturing starting as early as 1970s in the region. Bose, Sandisk, Honda are some of the firms that are already operating in Katu Bawan Industrial Park.

In terms of skill development, Malaysia is considered to be a pioneer for its successful initiative in establishing PPP training center popularly known as Penang Skill Development Center. The center is credited with catering to the real needs of the industries from setting the course structure to providing on-the-job training. PSDC is considered to be a successful PPP model in human capital development and many other nations have gone ahead to replicate the model.

Annexure-11: 11 new clusters identified for development in Phase-I

District	Constituency	Land	Potential Products	Reason
Nellore	Muthukur - Krishnapatnam	Around 500 acres	Wood Processing and Furniture	• In FY 2015-16, Wood furniture market in India is valued at US$ 18.46 Billion • This cluster will thrive Port – proximate MSME manufacturing cluster at Krishnapatnam which is strategically located in east coast of India where the bulk of Wood imports coming from East Asian countries.
	Kavali	65.18 acres	Garment Manufacturing	• In FY 2016-17, Textile and Apparel market size in India US$ 137bn • Kavali is well known for wholesale cloth market and there are existing micro unit manufactures.
Chittoor	Palamner	82.85 acres	Milk Products	• In FY 2016-17, organized dairy market in India valued at 0.97 lakh Crores • Palamaner is well known as Milk city in South India
Anantapur	Hindupur	77.01 acres	Silk Reeling and Twisting	• 40 - 50% of the Silk requirement in Andhra Pradesh is processed at Karnataka due to inadequate facilities
	Puttaparthi	104.64 acres	Auto components and Engineering	• In FY 2016-17, Auto components domestic and exports market size in India is valued at US$ 19.55bn • This cluster can be a potential ancillary cluster for the upcoming Automobile units in Penukonda.
West Godavari	Dwarka Tirumala	Land to be identified	Ceramics Products	• Ceramic Tiles Industry - INR 26,500 Crores and Ceramic Cookware – INR 720 Crores • Availability of raw material and demand for ceramic products is growing in the State

District	Constituency	Land	Potential Products	Reason
Visakhapatnam	Pendurthi	121.01 acres	Surgical Equipment's and Medical Devices	• Health care market size valued at US$ 90 billion and Medical devices valued at US$ 5bn in India • One of Sunrise rise products identified by the State and also stretcher manufacturing is very popular in Visakhapatnam.
	Bhimli	99.05 acres	Plastic Products	• Plastic and Polymer industry is valued at INR 1.44 lakh Crores • In Andhra Pradesh, there is no dedicated cluster for moulded plastic products
Krishna	Nandigama	50 acres	Plastic Products	• Plastic and Polymer industry is valued at INR 1.44 lakh Crores • In Andhra Pradesh, there is no dedicated cluster for moulded plastic products
	Mylavaram	73.61 acres	Basic Chemicals and Chemical products	• In FY 2016-17, India market Size is valued at US$ 27.57 Billion • Existing MSME units looking for expansion.
	Gudivada	Land to be identified	Agriculture Implements	• The agricultural implements market in India was valued at Rs.299.1 billion in 2010 • Farm mechanization is consistently growing in Agriculture sector

Annexure 12: Analysis of Product Categories

APPAREL

General Landscape of apparel industries in India

- Global Import Value (2017): $50 Billion
- Region's Import from the World (2017): $37 Billion
- Region's Import Annual Growth Rate (CAGR): +2%
- Top Exporting Countries/ Regions: (Global Export Share, Export Value): China (17%, $9B), Italy (15%, $7B), Vietnam (12%, $6B)
- Top Importing Countries/ Region: EU (65%, $24B), China (24%, $9B), Middle East (4%, $1.5B), Latin America (3.5%, $1.3B)
- India's Export Value (2017): $1 Billion
- India's World Export Share: 3%
- India Export Annual Growth Rate (CAGR): (-10%)
- India Exports to: USA ($306M), UK ($300M), Germany ($260M), France ($130M)

For the product *Interior Furnishings*, India's exports represent 6% of world exports for this product, its ranking in world exports is 3

1. Mature Markets (Positive growth between 0%- 10% & larger size) → USA, UK, Germany
2. Quick Adopters (Positive growth but small size): Netherlands, Spain, Germany, Israel, Ghana, Australia, Denmark, Poland
3. Sluggish Markets (negative growth rate for product)
   a. Big Markets with India's export growth lesser than import growth from the world: Italy, Japan, Canada, France, Sweden
   b. Developing Markets with India's export growth greater than import growth from the world for this product: UAE, Belgium, Chile

For the product *apparel & clothing accessories*, India's exports represent 2.7% of world exports for this product, its ranking in world exports is 8

1. Quick Adopters (High Growth Band between 5%- 20%) → Afghanistan, Saudi Arabia, Poland
2. Mature Markets (Growth between -5% to 5%)
   a. Big Markets with India's export growth lesser than import growth from the world: Germany, UK, France, Spain, Netherlands, Italy, Belgium, Denmark, Sweden, USA
   b. Developing Markets with India's export growth greater than import growth from the world for this product: UAE, Australia, Ireland, South Africa
3. Sluggish Markets (negative growth rate for product): Panama, Nigeria

ELECTRICAL MACHINERY & EQUIPMENT

For the product Category: Electronic Integrated Circuits

- India's Total Import from World Value: $1.5 Billion
- 3 Year Growth rate of Indian Imports: (+2%)
- India imports from (Market Share, Import $ Value) - China (49%, $787M), ASEAN (36%, $570M), EU (13%, $200M)

For the product Category: Diodes/transistors or similar semiconductor devices

- India's Total Import from World Value: $3.4 Billion
- 3 Year Growth rate of Indian Imports: (+10%)
- India imports from (Market Share, Import $ Value) - China (88%, $3 Billion), ASEAN (9%, $316 M)

For the product category: Telephone sets (for cellular/wireless networks)

- India's Total Import from World Value: $16 Billion
- 3 Year Growth rate of Indian Imports: (0.01%)
- India imports from (Market Share, Import $ Value) - China (85%, $13 Billion), ASEAN (9%, $1 Billion)

AUTOMOBILE COMPONENTS

Component 1: Spark Ignition reciprocating or rotary internal combustion piston engine

- India's Total Import from World Value: $529 Million
- 3 Year Growth rate of Indian Imports: (+5%)
- India imports from (Market Share, Import $ Value) - Africa (20%, $103M), EU (20%, $108M), China (17%, $89M)

Component 2: Transmission shafts, incl. camshafts and crankshafts, and cranks; bearing housings and plain shaft bearings

- India's Total Import from World Value: $758 Million
- 3 Year Growth rate of Indian Imports: (-6%)
- India imports from (Market Share, Import $ Value) - EU (39%, $298M), China (25%, $186M)

CONSUMER APPLIANCES- AIR CONDITIONERS

- Global Import Value (2017): $43 Billion
- Region's Import from the World (2017): $25 Billion
- Region's Import Annual Growth Rate (CAGR): +23%
- Top 3 Exporting Regions in World (Global Export Share, Export Value): China (34%, $14B), Thailand (11%, $4.8B), Mexico (7.8%, $3.4B).
- Top 3 Importing Countries in Region: EU (48%, $12B), Middle East (20%, $5B), ASEAN (12%, $3.1B), Latin America (11.7%, $2.9B)
- India's Export Value (2017): Only $0.109 Billion
- India's World Export Share: 0.25%
- India Export Annual Growth Rate (CAGR): (-7%)
- India Exports to: UAE ($17.5M), Sri Lanka ($8 M), USA ($ 7M)

AQUA-PROCESSING

Product Categories:

1. Shrimps

- India's Total Exports to World Value: $4 Billion

- 3 Year Growth rate of Indian Imports: (+7%)
- Key International Markets: USA – 33%, SE Asia – 32%, EU – 16%, Japan – 6%

2. Frozen fish & molluscs
   - India's Total Import from World Value: $1.2 Billion
   - 3 Year Growth rate of Indian Imports: (-3%)
   - Key International Markets: USA – 33%, SE Asia – 32%, EU – 16%, Japan – 6%

PHARMACEUTICAL PRODUCTS

Product Categories: Drugs for therapeutic and prophylactic uses packaged for retail sale (major segments: antibiotics & alkaloids)

- India's Total Exports to World Value: $11.5 Billion
- 3 Year Growth rate of Indian Imports: (+10.3%)
- Key International Markets: USA – 21%, Germany – 14.4%, Switzerland – 8.3%)

Annexures – 13

1. Spatial Representation of the Proposed Urban Cluster Regions

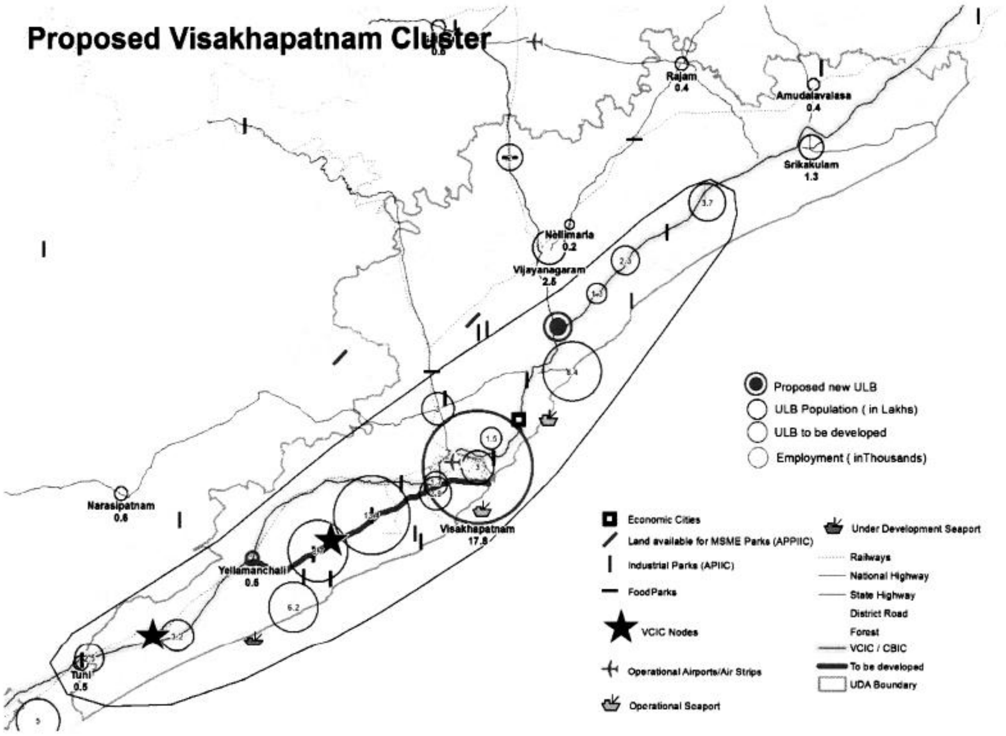

ULB	2011 Population	Decadal Population Growth
Visakapatnam	2035922	107.13
Yellamanchilli	46124	9.16
Tuni	55400	6.06

- A huge potential to decongest Vizag exists through boosting economic activity in satellite ULBs
- Potential to establish an ULB near Bheemunipatnam to administer and manage urban services as a number of industrial units are being set up without a nearby urban centre

- Employment and Industry analysis projects Visakapatnam as a hub city for Pharma, Petroleum Products and basic Metals
- Road Connectivity between Yellamanchili and Visakapatnam via Atchutapuram is to be upgraded to a 4W lane

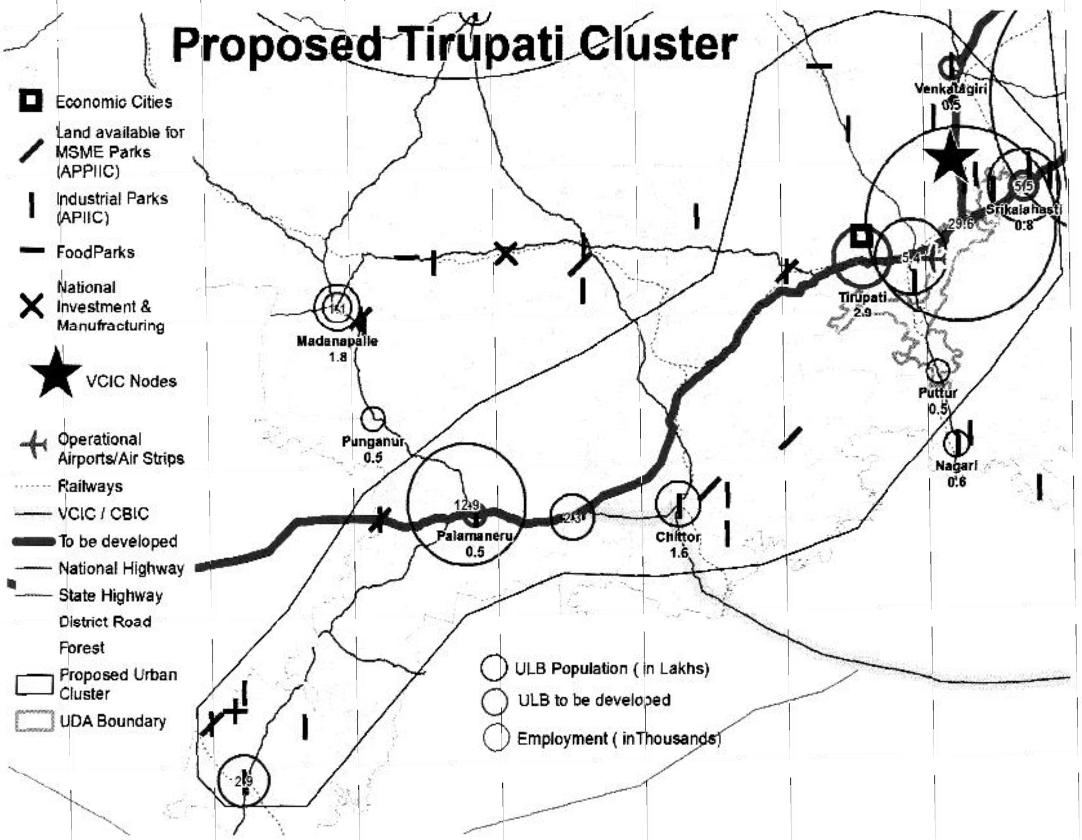

ULB	2011 Population	Decadal Population Growth
Palamneru	51450	18.29
Srikalahasti	80056	12.99
Tirupati	293421	28.58
Venkatgiri	54,587	68.11

- Employment and Industry analysis projects Tirupati as a hub city for Food Processing, Electronics and Electricals and basic Metals
- Tirupathi-Yerpedu-Sri Kalahasti-Venkatagiri 4 laning is a top priority
- Gangavaram through Palamneru to Tirupati be be prioritized for subsequent connectivity to VCIC in Gudur region
- Palamneru to Chittoor must be developed on Priority to support Industrial activity on the Chennai-Bangalore Industrial Corridor

PROPOSED NELLORE CLUSTER

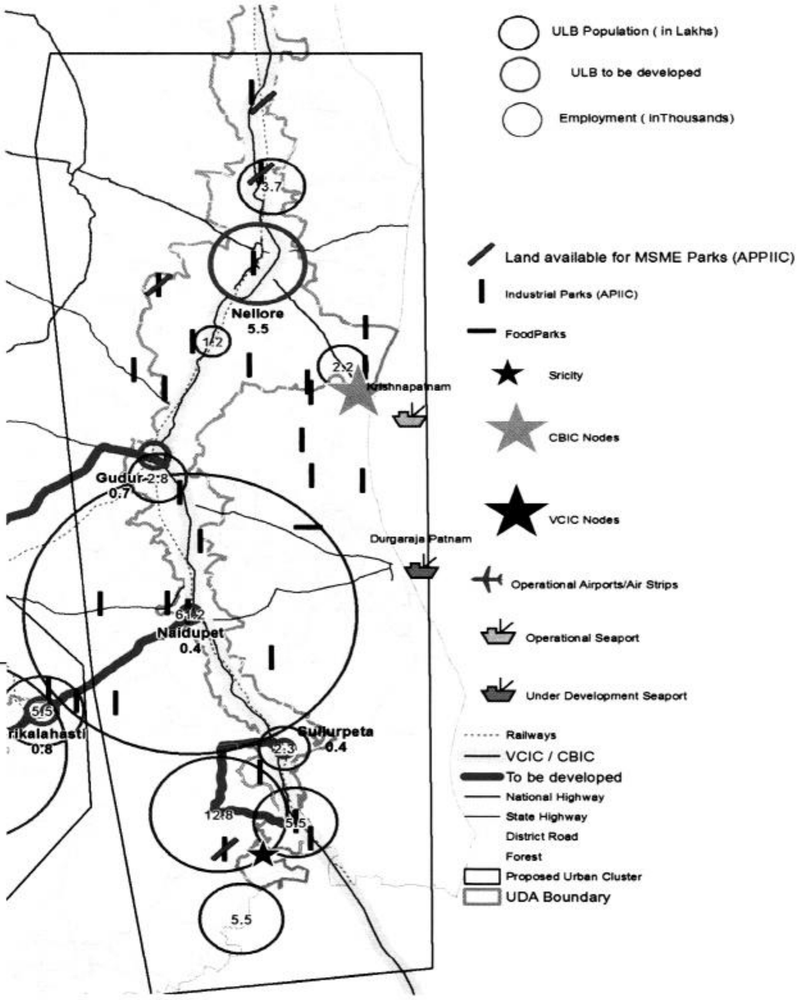

- Sullurpet, Naidupet, Gudur,Nellore and Krishnapatnam regions will experience urbanization growth owing to port led industrial growth
- Connectivity to Krishnapatnam port to Nellore and Naidupet is crucial with this area being within the hinterland of Krishnapatnam port, and would facilitate the easy movement of goods and people from Chittoor Cluster

Four laning of road from Naidupeta to Srikalahasti and Gudur to Venkatagiri is to be taken up immediately

- Employment and Industry analysis projects Nellore Cluster as a hub city for Food Products, Power and auto components
- Road Connectivity between Sullurpeta to Varadaiahpalem and Tada is to be developed on priority to decongest the relatively small ULB but witnessing large employment

ULB	2011 Population	Decadal Population Growth
Nellore	5,47,621	44.71%
Naidupet	40,828	12.23%
Sullurpet	35,307	-13.19%
Gudur	73,350	6.64%

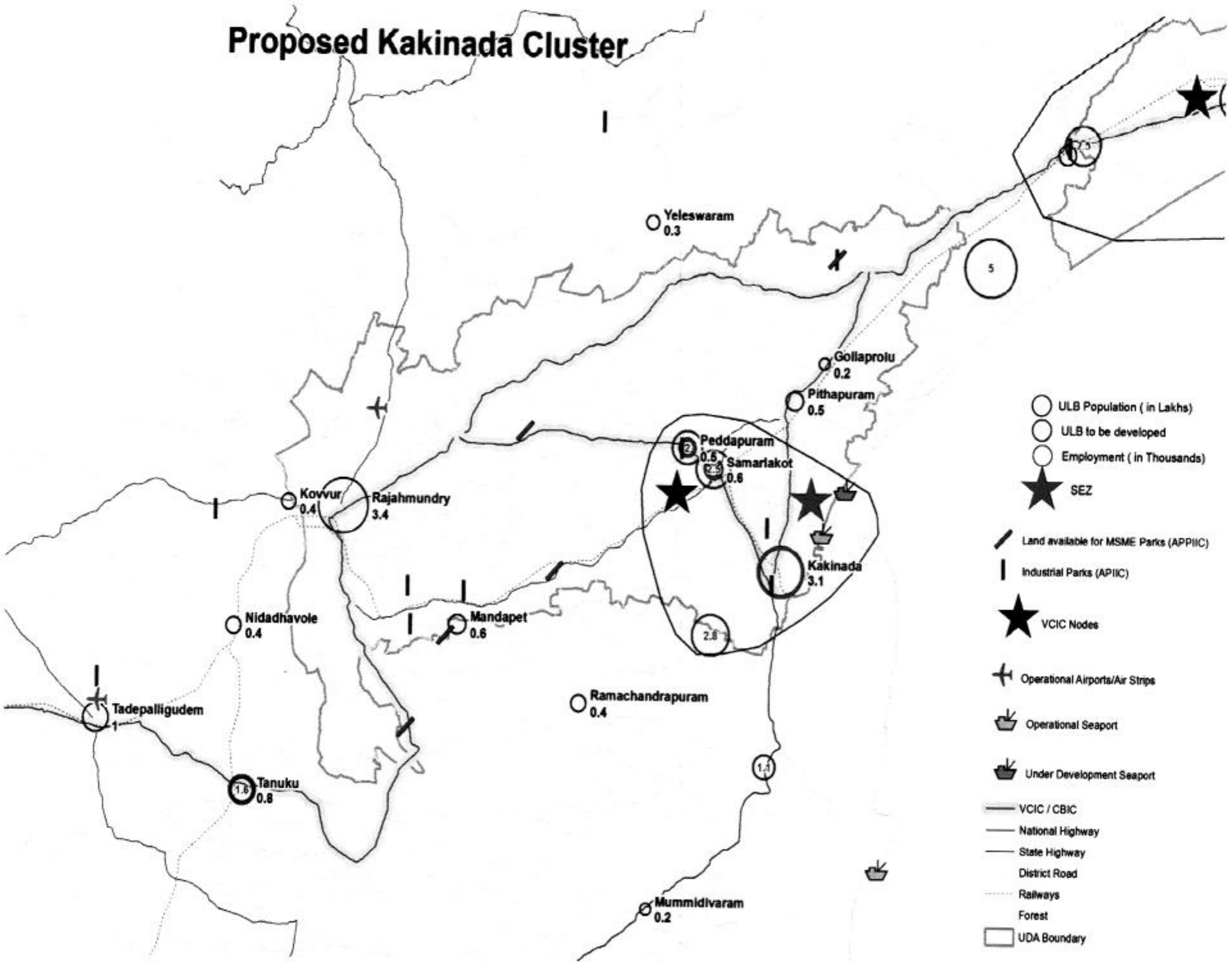

ULB	2011 Population	Decadal Population Growth
Kakinada	312538	5,47
Peddapuram	49477	8.69
Samarlakota	56864	6.09

- Peddapuram and Samarlakota will witness huge influx of workers on account of port led growth , proposed GMR SEZ and the VCIC node development
- A huge potential to decongest Kakinada exists by providing adequate and quality urban infrastructure in Peddapuram and Samarlakota
- Employment and Industry analysis projects Kakinada as a hub city for Food Processing, Chemicals and Petro chemicals and textiles

Proposed Kurnool Cluster

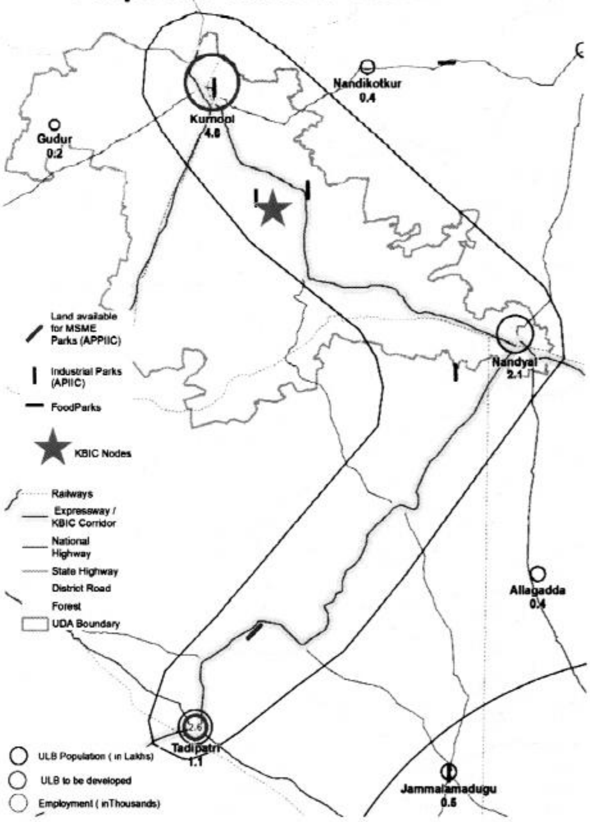

- Tadipatri to be included in AHUDA or KUDA
-

ULB	2011 Population	Decadal Population Growth
Kurnool	497,000	71.04
Tadapatri	110,850	24.5

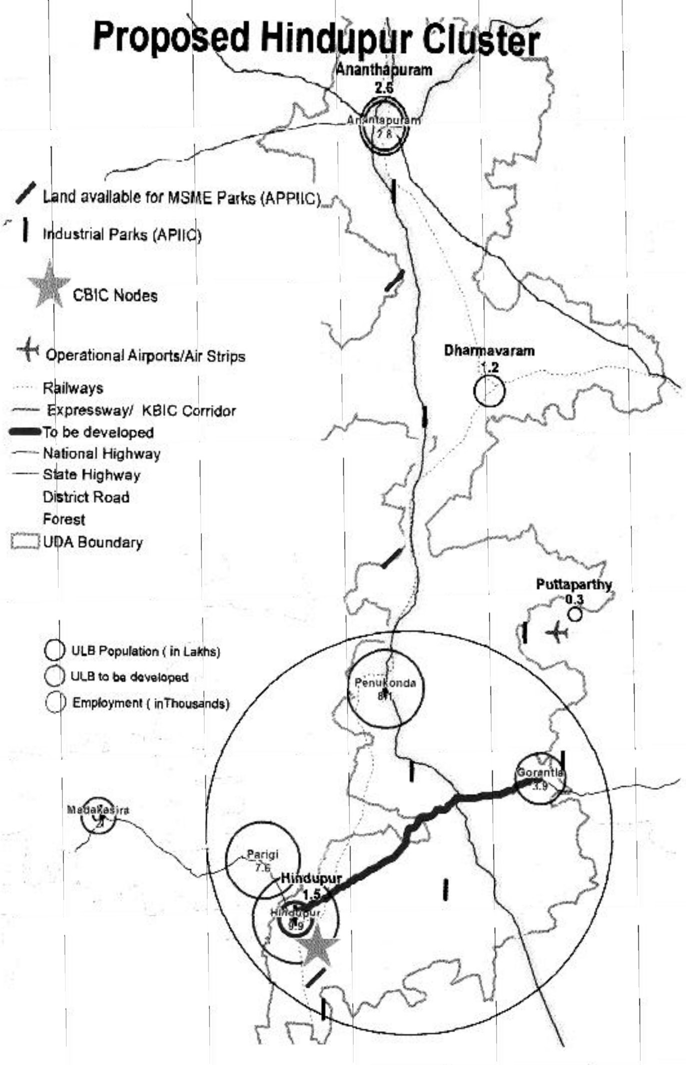

ULB	2011 Population	Decadal Population Growth
Hindupur	163,811	21.26

- Hindupur to Gorantla and Hindupur to Parigi Is currently a 2W lane can be considered for 4 lanning
- New industries and manufacturing units must be encouraged to be established in the Hindupur region to drive further growth

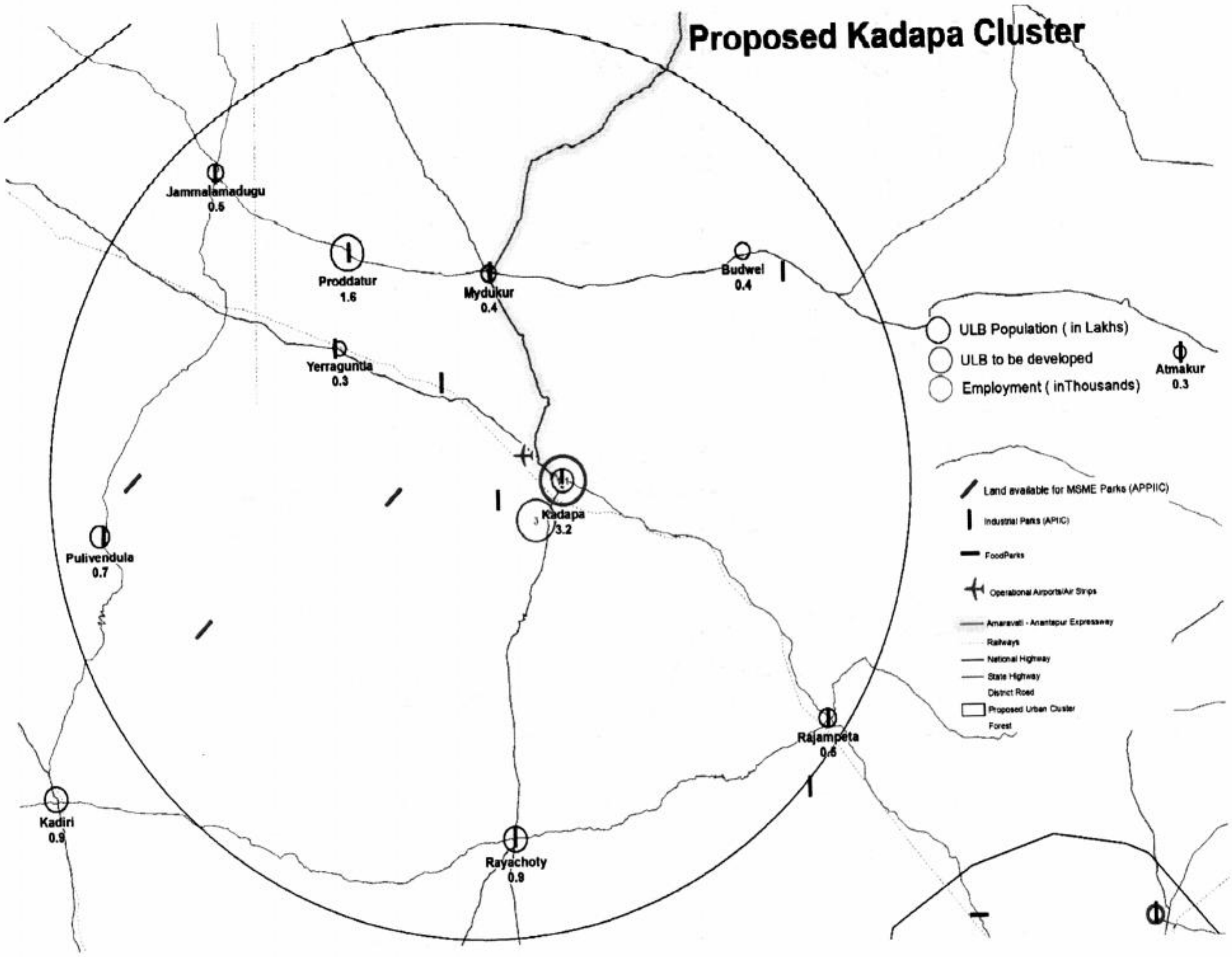

ULB	2011 Population	Decadal Population Growth
Kadapa	318916	152.10

- Employment and Industry analysis projects Kadapa as a hub city for Non- Metallic Minerals and textiles
- Kadapa UDA is recommended to be set up for planned growth of Kadapa. Yerraguntla,Prodattur and Mydukur towns
- A bypass road for Kadapa, Yerraguntla and Mydukur is required.

Annexure 14: ANDHRA PRADESH INNOVATION & START-UP POLICY 2014-2020[10]

Various steps to be taken have been outlined under the following pillars:

- **Shared Infrastructure**
  The government proposes to create world-class shared infrastructure and provide it to technology product and service companies at a minimal cost.
  An Incubation Infrastructure Development Fund (IIDF) will be set up to provide conditional grants to SPVs for the creation of socio-economic infrastructure necessary for a full-fledged startup ecosystem. Such infrastructure would include incubation facilities, infrastructure for R&D labs, office spaces, conference rooms, Small Office Home Offices (SOHO), residential facilities like hostels, dormitories and apartments, and other modern amenities. The operational details of the IIDF are also specified in the policy.
- **Accelerators and Incubators**
  The government aims to develop 1 million sq. ft. of space for incubators/accelerators across multiple locations in the state by 2019. Various Indian and global incubators/accelerators shall be invited to partner with the government and set up operations at these centres.
- **Human Capital**
  This is the most detailed of all the pillars covered in the policy.
  Education would be a key focus area with several measures being taken to improve the quality of education in the state. Areas covered include the following:
  - Updating syllabus
  - Upgradation of faculty
  - Mandatory Apprenticeship
  - Credits to MOOCs and insertion as electives
  - Gap Year - Concept of Student Entrepreneur in Residence
  - IT & Entrepreneurship at the college level

  Schools in the state would be encouraged and helped to distribute Rasberry Pi, Arduino, littleBits & "startup boxes" to promote basic computer science in schools. The government will try to bring in CSR funding for this purpose.

  Training programs would be conducted in schools and colleges to expose students to entrepreneurship. Entrepreneurship Development Cells will be established in colleges.

  An International startup program would be set up to send the most brilliant start-ups and college and school students to leading startup destinations around the world for getting global exposure at a young age. Select college principals and teachers would also be sent for gaining international exposure about the startup culture in universities like Harvard and MIT, and to see how MOOCs are being used in various schools and colleges across the world.

  An Innovation and Transformation Academy would be established in Tirupati to foster innovation in the state.

  The GoI scheme for e-Literacy would be implemented to make at least one person in every household e-literate.

  All state departments have to setup Innovation Zones at incubators for closer industry-institute interaction for creating innovative products and applications for the PSUs under the department, e-governance, etc.

- **Funding – State Innovation Fund**
  The government will create an Initial Innovation Fund of 100 crore rupees to fund startups in the state. The funding shall be done in partnership (up to 15%) with SEBI-approved venture capital funds. The VCs would be responsible for the evaluation of the startups, thus relieving the GoAP from task of developing or acquiring the required expertise.

[10] www.aponline.gov.in

- State Support
  The state support shall include non-fiscal incentives such as single-window clearance system, awards for innovation, and subsidized infrastructure such as cloud servers, prototyping facility, and testing labs. Fiscal incentives would be INR 150,000 per employee (or 6 months' pay, whichever is lower), in addition to the reimbursement on VAT/CST.

The policy also extensively details proposals for the following policies/models:

- Governance of Innovation Policy
- Public Private Partnership Model
- Establishment of Pilot Incubators under the PPP Model
- Establishment of a "Startup – Bootup – Scale up" Model
- Policy for setting up IT/ITES units in Designated Technology Parks (DTPs)

Annexure 15: Case study: Evolution of Singapore as a Knowledge Economy[11]

Singapore transformed itself, from an entrepôt to a KBE. The journey of its development pro- cess went through a series of economic transformations, each roughly a decade in length: labour intensive growth in the 1960s, skill-intensive growth in the 1970s, capital-intensive growth in the 1980s, technology-intensive growth in the 1990s, and knowledge and innovation economy-based growth from 2000 onward.

The initial years witnessed economic growth driven by FDI and in the 1990s there was an orchestrated move to focus on technology to transform into a KBE. The country initially promoted FDI to access high technology and participation in global trade and then moved to domestic R&D capabilities. Its R&D expenditure was 0.5% of GDP in the initial years and has steadily grown to 2.3% of GDP and intends to increase to 3.5% of GDP by 2015. The Economic Development Board coordinated investment in R&D and technical education and promotion of high-tech industries for Singapore's future strength. There was active promotion of ICT both in hardware and use in government, industry, and society.

The economy invested heavily in upgrading technical education and subsidized Multinational Corporation training to raise the skill levels of its workforce. Partnerships with world-leading educational institutions enhanced the availability of talent pools for a KBE. There was deliberate investment to building on Singapore's strengths as a trading economy. Competitiveness in trading services was built up and ICT investments in trade and logistics have made the country emerge at the top in the World Bank's Logistics Performance Index rankings in 2012.

Manufacturing moved up the value chain with new capabilities in semiconductors and aero- space engineering. During 1991–1995, the National Technology Plan to boost R&D activities and investments was put in place. During the 2000s, manufacturing clusters further diversified to include biomedical sciences. Output and value added for manufacturing tripled in the last two decades.

The 1990s also saw the growth of the services sector with the setting up of the Services Promotion Division in the Economic Development Board. The country diversified into the services sector and in 1997 the competitiveness committee included services with manufacturing as twin engines of growth for the economy. Singapore soon emerged as a hub of services and further developed new high-growth services capabilities. Today, Singapore is a leading business and financial hub in Asia and is ranked among top global financial centres.

Singapore gradually and steadily fostered an education environment that embraced facilitating science and technology, creating local talent. In 1991 Singapore established the National Science and Technology Board to raise its capabilities in science and technology. The number of research scientists and engineers grew from 28.2 per 10,000 workers in 1990 to 87.9 per 10,000 workers in 2001.

---

[11] **Information compiled from official websites of Govt. of SIngapore, Singapore Department of Statistics (DOS) https://www.singstat.gov.sg/ and govt suported institutions such as Enterprise Singapore https://www.enterprisesg.gov.sg/, A*STAR https://www.a-star.edu.sg/, Ministry of Trade and Industry https://www.mti.gov.sg/**

In 2000, the Biomedical Research Council and the Science and Engineering Research Council were formed. In 2002, the National Science and Technology Board was renamed Agency for Science, Technology and Research to increase emphasis on training research personnel to transition to a KBE.

The $500 million Biopolis was created in 2003 to provide world-class biomedical R&D facilities with shared research for the public and private sectors, and Fusionopolis, the science and engineering research hub, was added in 2008. The collocating of public sector research institutions and corporate labs has served the economy very well.

ANNEXURE 16: 12 Empowering Technologies Identified by Mckinsey Global Institute[12]

Potential adoption of 12 empowering technologies in India

	Metric	Current estimates	Realistic aspiration for 2025
Mobile internet	Mobile internet penetration in India	~8–10%	50–60%
	Mobile internet users in India	100–130 million	700–900 million
Cloud technology	Percent of SMEs with a Web presence	<10%	50–55%
	Number of SMEs that are potential cloud users	~2 million	~20 million
	Extent of cloud-based government services to citizens	Nascent	Virtually universal
Automation of knowledge work	Number of smartphone users (potential intelligent app users)	~60 million	700–900 million
	Nature of applications	Basic, such as online information and booking	Adaptive, across sectors such as agriculture, health, education
Digital payments	Number of retail electronic and card transactions per year	1.5 billion	12 billion
	Number of retail establishments accepting digital payments (% of total)	0.6 million (6%)	>6 million (>60%)
Verifiable digital identity	Share of India's population with Aadhaar unique identity	~50%	~100%
	Share of financial and non-financial transactions linked to verifiable digital identity	<1%	~100% for all transactions needing identity verification
Internet of Things	Number of connected devices globally	9 billion	>50 billion
	Potential number of connected devices in India	n/a	2–10 billion
Intelligent transportation and distribution	Penetration of smart grid technology in India	<1% of grid	60–80% of grid
	Number of cities in India with some form of smart transport	<5	At least 50 (all current Tier 1 and Tier 2 cities)
Advanced geographic information systems (GIS)	Scope of GIS assets in India	Basic satellite images of forests, ground-water, soil, minerals from multiple agencies	Integrated, up-to-date, easy-to-use maps overlaid with diverse geo-tagged data including 3D, under-ground, and crowdsourced data
	GIS-based applications in India	Used by a few state governments, few apps for citizens	Ubiquitous GIS apps for decision support by all segments
Next-generation genomics	Hectares under hybrid and genetically modified crops in India (% of total planted area)	18 million ha (9%)	40 million ha (20%)
	Medical therapies based on advanced genomics	Nascent	Personalised therapies for 0.5–1.5 million patients; prenatal screening of 5–10 million births
Advanced oil and gas exploration and recovery	Unconventional gas production	~10 billion cubic feet	~236 billion cubic feet
Renewable energy	Solar energy generating capacity (in gigawatts)	1.7 GW	43 GW
	% of total generating capacity from solar	0.7%	9%
Advanced energy storage	Storage cost per megawatt-hours of energy	~$300	~$80
	Storage applications	Only large users	Universal use

SOURCE: Internet and Mobile Association of India; Pyramid Research; MCA SME survey on internet usage; Reserve Bank of India; Unique Identification Authority of India; Cisco; Planning Commission, Government of India; International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications; Ministry of Agriculture, Government of India; World Health Organization; McKinsey Global Institute analysis

Image Source: India's technology opportunity: Transforming work, empowering people, McKinsey Global Institute Analysis

[12] India's technology opportunity: Transforming work, empowering people, McKinsey Global Institute Analysis;

Annexure 17

Existing and Available Area for Greening in Lakh Hectares

S.No	District Name	Forest Area			Existing				Area Proposed for Greening					Total Area Existing & available for Greening
		Total forest Area	Tree Cover	Scrub & Non Forest	Within Forest Area Tree Cover	Outside Forest Area Horticulture Perennial Crops	Outside Forest Area Plantations & Miscellaneous tree growth	Total	Scrub area and Open Forest Area**	Outside Forest Area Horticulture Perennial Crops	Outside Forest Area Plantations & Miscellaneous tree growth	Outside Forest Area Barren & Uncultivable land	Total	
1	Srikakulam	0.72	0.23	0.5	0.23	0.48	0.14	0.85	0.41	0.40	0.24	0.24	1.29	2.14
2	Vizianagaram	1.05	0.89	0.16	0.89	0.70	0.11	1.70	0.13	0.20	0.46	0.35	1.14	2.84
3	Visakhapatnam	4.8	3.66	1.14	3.66	0.52	0.26	4.44	0.93	0.50	0.87	0.65	2.95	7.39
4	East Godavari	4.71	4.06	0.65	4.06	1.16	0.09	5.31	0.53	0.50	0.92	0.40	2.35	7.67
5	West Godavari	1.25	1.06	0.19	1.06	1.01	0.12	2.19	0.16	0.50	0.58	0.20	1.44	3.63
6	Krishna	0.64	0.37	0.27	0.37	0.78	0.22	1.37	0.22	0.50	0.73	0.20	1.65	3.02
7	Guntur	1.83	0.48	1.35	0.48	0.05	0.09	0.62	1.10	0.87	1.09	0.15	3.21	3.84
8	Prakasam	4.46	2.7	1.76	2.70	0.16	0.65	3.51	1.44	2.50	2.99	0.77	7.70	11.21
9	SPS Nellore	2.4	1.02	1.38	1.02	0.29	0.37	1.68	1.13	1.00	1.92	0.41	4.46	6.14
10	YSR Kadapa	5.05	3.38	1.67	3.38	0.29	0.01	3.68	1.37	2.00	1.52	0.61	5.50	9.17
11	Kurnool	3.55	1.81	1.74	1.81	0.05	0.00	1.86	1.42	1.00	1.21	0.65	4.28	6.14
12	Ananthapuramu	1.95	0.08	1.87	0.08	0.28	0.01	0.37	1.53	4.00	1.50	0.85	7.88	8.25
13	Chittoor	4.5	3.65	0.85	3.65	0.84	0.02	4.51	0.69	2.00	2.38	0.75	5.82	10.34
	Total	36.91	23.39	13.53	23.39	6.61	2.10	32.10	11.06	15.97	16.41	6.23	49.67	81.77

Annexure-18: Tentative Plan of Capacity Building (Phase I)

Target group	Senior Officials (around 300)	Mid-level officials (5-10 thousand)	Field Staff (around 3 lakhs) (Teachers, AWW, ANM, ASHA etc.)
Training mode	▪ Sharing of articles/ books/ papers ▪ Exposure visits	▪ Classroom programs ▪ Sharing of documents ▪ Exposure visits	▪ Classroom programs ▪ Workshops ▪ Sharing of documents
Coordinating Agency	ILEG	ILEG	HRDI
Partner Agency	Asian Competitiveness Institute, Singapore	IIT, IIM, IIHS BCA Singapore, LTA Singapore, Project Management Institute	CIPHET, MPEDA, Universities
Training needs	✓ Need for new institutions ✓ Changing mandate of institutions ✓ Productivity in governance	✓ World class designs in infrastructure ✓ Quality and consistency in service design ✓ Project management ✓ Data-driven decision making	✓ Data / spreadsheet management ✓ Quality and consistency in service delivery ✓ Productivity

Annexure-19: Topics covered in training of GoAP officers at LKY Institute of Public Policy

Governance	• **Productivity Management** • **Role of Public Institutions in Public Policy** • **Understanding Budgetary Systems** • **Leadership, Governance and Public Administration** • **People's association** • **Public Order Management**
Economic Transformation	• **Internationalization of MSME** • **Singapore Land Authority** • **Developing a tourism hub: Strategy, Planning and Execution** • **Government in Business**
Urban Development	• **Housing Development board** • **Urban Redevelopment** • **Land Transport Authority** • **Surbana Jurong case study on Sub Urban township**

Annexure-20: Sample Governance Process Reengineering

CASE EXAMPLE 1: PROVISION OF INCOME CERTIFICATE TO CITIZENS

VISION 2029

CURRENT PROCESS FLOW

Application is submitted at the MeeSeva Center → Junior Assistant at the department receives the application → VRO collects the application from Junior Assistant → VRO conducts physical enquiry at the citizen's residence → VRP submits the report to the MRI → MRI conducts physical enquiry at the citizen's residence → MRI submits the report to the Junior Assistant → Junior Assistant submits it to Tahsildar → Tahsildar takes decides to accept/reject the application →

Accepted
- Certificate uploaded on MeeSeva
- Citizen may collect it from MeeSeva or by courier

Rejected
- Citizen received an SMS of the update

AVENUES FOR LOOPHOLES :

- **Number of Steps - 9, Time Taken - 10-11 Days**
- MeeSeva centers can charge more than the set fee for submission and/or faster processing
- Chances of bribery by VRO/MRI during the verification process
- Citizen rushes to local Mandal/Collector office to accelerate the approval process where he/she may be charged for faster processing and approval

PROPOSED PROCESS FLOW

OPTION 1

Application is submitted at the MeeSeva Center → VRO downloads the application form → VRO conducts physical enquiry → VRO submits the report to the Tahsildar → Tahsildar approves application & uploads it on MeeSeva

- **Number of steps involved – 5, Time Taken – 4 Days**
- VRO downloads the application directly from the web portal
- Only VRO conducts physical enquiry unlike both MRI and VRO in the current process
- Report is being sent directly to Tahsildar by the VRO for approval/rejection

OPTION 2

Application is submitted at the MeeSeva Center → MRI downloads the application form → MRI conducts enquiry → MRI approves/rejects application & uploads certificate on MeeSeva

- **Number of steps involved – 4, Time Taken – 3 Days**
- MRI downloads the application directly from the web portal
- Only MRI conducts physical enquiry unlike both MRI and VRO in the current process
- Approval authority with MRI can enable him to directly approve/reject application post enquiry & upload it on MeeSeva

Annexure-21: List of Policies Brought by Government since 2015

S No	Sector	Policies
1	Agriculture & Allied	• AP Agricultural Marketing Policy • AP Food Processing Policy • AP State Mega Seed Park Policy • Farmer Producer Organization Promotion Policy
2	Animal Husbandry & Fisheries	• Fodder Security Policy • Poultry Development Policy • Small Ruminants Development Policy • AP Fisheries Policy
3	Industry & Commerce	• Industrial Development Policy • AP Single Desk Policy • Industrial Parks Policy • MSME Policy • Automobile & Automobile Components Policy • Textile, Apparel & Garments Policy • Aerospace & Defence Manufacturing Policy • Biotechnology Policy • AP Retail Trade Policy • Free Sand Policy • Manufactured Sand Policy
4	Information Technology, Electronics, Innovations and Start-ups	• AP Electronics Policy • AP Information Technology Policy • AP Innovation and Start-up Policy • Animation, Visual Effects, Graphic & Comics Policy • AP Artificial Intelligence Cloud Hub Policy • AP Cybersecurity Policy • AP Integrated Innovation and Technology Policy • AP Designated Technology Park Policy • AP GIC Policy • AP IOT Policy • AP Procurement Policy for e-Governance
5	Energy, Infrastructure & Investments	• AP Civil Aviation Policy • AP Port Policy • Electric Mobility Policy • AP Solar Power Policy • AP Wind Power Policy
6	Sports, Tourism & Culture	• AP Tourism Policy • Land Lease Policy for Tourism Projects • AP Youth Policy • AP Sports Policy
7	Health	• Medical Equipment Procurement Policy • Scientific Sanitation Policy
8	Urban Development	• Solid Waste Management Policy
9	Rural Development	• AP Rural Roads Maintenance Policy
10	Others	• AP Migrants' Welfare and Development Policy • AP State Archival Policy

“Published under Rule 347 of the Rules Procedure and Conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Assembly and printed at the AP Legislative Assembly Press, Velagapudi, Amaravati.”